

Eesti statistika aastaraamat **2013**
STATISTICAL YEARBOOK OF ESTONIA

EESTI STATISTIKA
STATISTICS ESTONIA

Eesti statistika aastaraamat 2013

STATISTICAL YEARBOOK OF ESTONIA

TALLINN 2013

Toimetuskolleegium: Aavo Heinlo, Riina Kerner, Siim Krusell, Kairit Põder, Taimi Rosenberg, Mihkel Servinski, Mari Soiela

Toimetaja: Kairit Põder

Inglise keele toimetaja: Karin Sähk

Küljendus ja trükittevalmistus: Nele Sõstra

Kaanekujundus ja makett: Maris Valk

Kaardid: Ülle Valgma

Editorial Board: Aavo Heinlo, Riina Kerner, Siim Krusell, Kairit Põder, Taimi Rosenberg, Mihkel Servinski, Mari Soiela

Edited by Kairit Põder

English edited by Karin Sähk

Layout & Prepress by Nele Sõstra

Cover and design by Maris Valk

Maps by Ülle Valgma

Kirjastanud Statistikaamet, Endla 15, 15174 Tallinn

Trükkinud Ofset OÜ, Paldiski mnt 25, 10612 Tallinn

Published by Statistics Estonia, Endla 15, 15174 Tallinn

Printed by Ofset OÜ, Paldiski mnt 25, 10612 Tallinn

Juuli 2013 / July 2013

ISSN 1406-1783

ISBN 978-9985-74-526-7

Autoriõigus/Copyright: Statistikaamet, 2013

Kaanefoto / Cover photograph: Bulls

Väljaande andmete kasutamisel või tsiteerimisel palume viidata allikale.

When using or quoting the data included in this issue, please indicate the source.

Hea aastaraamatu lugeja!

Teie ees on traditsiooniline Eesti statistika aastakokkuvõte, mis annab ülevaate meie riigi ja elanike käekäigust. 2012. aasta oli Eestile oluline ja Statistikaametile teguderohke – see oli rahvaloenduse aasta. Loomulikult ei saa alahinnata Eesti majandusarengu jälgimise ja analüüsimise tähtsust, kuid möödunud aasta tippsündmus statistika valdkonnas oli kindlasti rahva ja eluruumide loenduse andmete avaldamine.

Loendus oli mitmeski mõttes erakordne. Tegu oli esimese paberivaba (ilma paberankeedita) loendusega Eestis ja e-loendusel osalemisega püstitas Eesti rahvas maailmarekordi – 67% e-loendusel osalemise määraga kinnitas Eesti oma positsiooni e-riigina. Loenduse tulemusi oodati ja pisut kardetigi, sest nii Lätis kui ka Leedus olid uudised üsna jahmatavad – viimase kümnendiga olid nad kaotanud üle 10% rahvastikust. Eestile oli loenduse tulemus positiivsem ja suurt üllatust ei toonud – rahvastik on vähenenud 5,5%.

Meeldiv on tõdeda, et loenduse tulemused on olnud ühiskonnas tähelepanu ja diskussiooni aluseks rekordiliselt palju kordi. Et loendusandmete avaldamine ja analüüsamine jätkub, siis annavad need veel mitmeeks aastaks huvilistele, analüütikutele ja juhtidele alust mõlemiseks ning otsustamiseks. Sama kehtib ka teiste Statistikaameti avaldatud andmete kohta – numbrite taga on väärthuslik info, millest lähtuvalt sihte seada ja otsuseid teha. Statistikaamet püüab pakkuda üha rohkem andmeid ja analüüse, et olulised otsused sünniksid teadmuse põhjal. Aastaraamat on vaid sümboolne ülevaatlik iga-aastane kokkuvõte kogutud suurest infohulgast.

Riiklik statistika on populaarne. Omast kogemusest võin väita, et paljudel konverentsidel jm üritustel on tehtud väga konkreetseid viiteid statistikale. See on väga rõõmustav, sest Eesti ühiskonnas on suur vajadus mitmesuguse statistika järele. Ja see vajadus kasvab! Statistikaamet on ka edaspidi oma klientide teenistuses, vaadates avatult tulevikku ja püüdes ennast olemasolevate võimalustele piires arendada ning pakkuda usaldusväärset ja kvaliteetset informatsiooni.

Head lugemist ja kaasamõtlemist!

Juuli 2013

Andres Oopkaup
peadirektor

Dear readers!

This is the traditional annual summary of Estonian statistics, giving you an overview of the trends and developments in this country. 2012 was an important year for Estonia and a busy year for Statistics Estonia, as the 2011 Population and Housing Census was conducted. Of course, the importance of monitoring and analysing economic trends in Estonia cannot be underestimated, but the publication of the results of the 2011 census was definitely the highlight in statistics in 2012.

The census was exceptional in several ways. It was the first paperless census (there were no printed questionnaires) in Estonia. The participation rate in the e-census was 67%, which means that Estonia set the new world record and reinforced its status as an e-state. The census results were eagerly anticipated, although with some concern, since the outcomes in Latvia and Lithuania were quite astounding – those countries lost over 10% of their population in the last decade. Estonia had a more positive result and there were no great surprises – a 5.5% decrease in population was recorded.

We are happy to say that the coverage and public discussion of the census results has never been so widespread as in case of the 2011 census. The publication and analysis of the census results is still in progress. This means that further data will become available for analysts, managers and others over the next few years, serving as input for analysis and decision-making. The same applies to any other data published by Statistics Estonia – there is valuable information behind the figures, which helps to define targets and make the right decisions. Statistics Estonia aims to expand the range of data and analysis offered, so that any important decisions would always be well-informed. The yearbook is only a symbolic summary of the vast amount of information collected in a year.

Official statistics are popular. Based on the conferences and other events that I have attended, I can say that many speakers have made very specific references to statistics. This delights us, because the Estonian society has a great need for a variety of statistics. And this need is growing! Statistics Estonia will continue to be at the service of its customers, as we plan ahead and try to develop within our means, while offering reliable and high-quality information.

I hope that you enjoy the book!

July 2013

Andres Oopkaup
Director General

SISUKORD

Eessõna	3
Üldandmeid	7
Kaardid	9
Majandus- ja sotsiaalülevaade	25
KESKKOND	35
RAHVASTIK	47
SOTSIAALELU	
Haridus	65
Kultuur	79
Õigus	87
Sotsiaalne tõrjutus	99
Leibkonna eelarve	111
Tervishoid	121
Sotsiaalne kaitse	133
Tööturg	151
MAJANDUS	
Palk	169
Hinnad	173
Rahvamajanduse arvepidamine	181
Finantsvahendus	191
Valitsemissektori rahandus	197
Ettevõtete majandusnäitajad	209
Majandusüksused	223
Väliskaubandus	235
Sisekaubandus	255
Teenindus	265
Põllumajandus	271
Jahindus, kalandus ja metsamajandus	281
Tööstus	289
Energeetika	309
Ehitus	315
Kinnisvara	323
Transport	329
Side	343
Infotehnoloogia	349
Turism ja majutus	355
Teadus- ja arendustegevus	363
Mõisted	373
Sisjuht	412
Märkide seletus	435

CONTENTS

<i>Preface</i>	4
<i>General data</i>	8
<i>Maps</i>	9
<i>Economic and social overview</i>	25
ENVIRONMENT	35
POPULATION	47
SOCIAL LIFE	
<i>Education</i>	65
<i>Culture</i>	79
<i>Justice</i>	87
<i>Social exclusion</i>	99
<i>Household budget</i>	111
<i>Health</i>	121
<i>Social protection</i>	133
<i>Labour market</i>	151
ECONOMY	
<i>Wages and salaries</i>	169
<i>Prices</i>	173
<i>National accounts</i>	181
<i>Financial intermediation</i>	191
<i>Government finance</i>	197
<i>Financial statistics of enterprises</i>	209
<i>Economic units</i>	223
<i>Foreign trade</i>	235
<i>Internal trade</i>	255
<i>Service activities</i>	265
<i>Agriculture</i>	271
<i>Hunting, fishing and forestry</i>	281
<i>Industry</i>	289
<i>Energy</i>	309
<i>Construction</i>	315
<i>Real estate</i>	323
<i>Transport</i>	329
<i>Communications</i>	343
<i>Information technology</i>	349
<i>Tourism and accommodation</i>	355
<i>Research and development</i>	363
<i>Definitions</i>	392
<i>Index</i>	424
<i>Explanation of symbols</i>	435

EESTI

Riigi ametlik nimi	Eesti Vabariik	
Iseseisvuspäev	24. veebruar (1918)	
Riigikord	parlamentaarne vabariik	
Pealinn	Tallinn	
Riigikeel	eesti keel	
Rahaühik	euro (1 euro = 100 senti) Euro võeti Eestis kasutusele 1. jaanuaril 2011. Eesti krooni ja euro kurss: 1 euro = 15,6466 krooni.	
Rahvaarv	1 286 479 (1. jaanuar 2013)	
Rahvastiku tihedus	30 elanikku 1 km ² kohta (aluseks Eesti maismaapindala)	
Pindala	45 227 km ²	
Haldusjaotus, 1. jaanuar 2013	15 maakonda 226 omavalitsuslikku haldusüksust, sh 33 linna ja 193 valda	
Saarte arv	1521	
Suurimad saared	Saaremaa, 2671 km ² Hiiumaa, 989 km ² Muhu, 198 km ²	
Pikimad jõed	Võhandu, 162 km Pärnu, 144 km Põltsamaa, 135 km	
Suurimad järvad	Peipsi, 3555 km ² (koos Venemaale kuuluva osaga) Võrtsjärv, 271 km ² Narva veehoidla, 191 km ² (koos Venemaale kuuluva osaga)	
Kõrgeim punkt	Suur Munamägi, 318 m	
Keskmine õhutemperatuur 2012. aastal	aastakeskmine jaanuaris juulis	+5,6 °C -3,7 °C +17,9 °C

ESTONIA

Official name of the state	<i>Republic of Estonia</i>	
Independence Day	<i>24 February (1918)</i>	
Polity	<i>parliamentary republic</i>	
Capital city	<i>Tallinn</i>	
Official language	<i>Estonian</i>	
Currency	<i>euro (1 euro = 100 cents)</i> <i>Estonia adopted the euro on 1 January 2011. Exchange rate between the Estonian kroon and the euro:</i> <i>1 euro = 15.6466 kroons.</i>	
Population	<i>1,286,479 (as of 1 January 2013)</i>	
Population density	<i>30 inhabitants per 1 km² (based on the mainland area of Estonia)</i>	
Total area	<i>45,227 km²</i>	
Administrative division, as of 1 January 2013	<i>15 counties</i> <i>226 administrative units with local governments, including 33 cities and 193 rural municipalities</i>	
Number of islands	<i>1,521</i>	
Largest islands	<i>Saaremaa, 2,671 km²</i> <i>Hiiumaa, 989 km²</i> <i>Muhu, 198 km²</i>	
Longest rivers	<i>Võhandu, 162 km</i> <i>Pärnu, 144 km</i> <i>Põltsamaa, 135 km</i>	
Largest lakes	<i>Peipus, 3,555 km² (including the part belonging to Russia)</i> <i>Võrtsjärv, 271 km²</i> <i>Narva reservoir, 191 km² (including the part belonging to Russia)</i>	
Highest point	<i>Suur Munamägi, 318 m</i>	
Average daily temperature in 2012	<i>annual mean</i>	<i>+5.6 °C</i>
	<i>in January</i>	<i>-3.7 °C</i>
	<i>in July</i>	<i>+17.9 °C</i>

Eesti haldusjaotus, 1. jaanuar 2013
Administrative division of Estonia, 1 January 2013

HIIU
VALGA

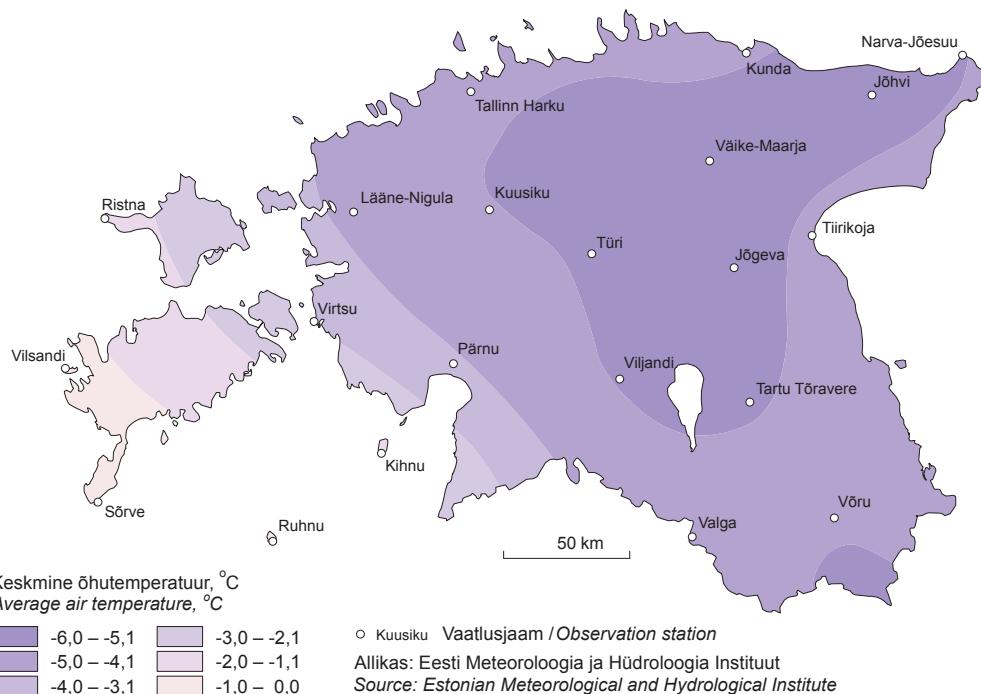
Maakond / County
Omavalitsuslik linn
City with municipal status

Helme
Vändra

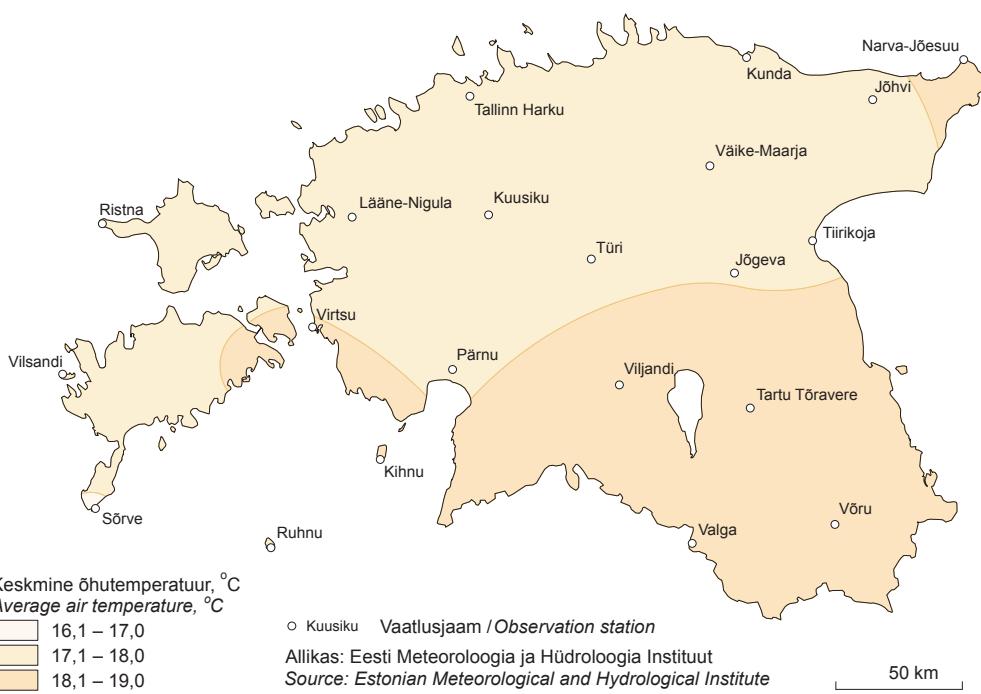
Valid / Rural municipality
Valid (alev) / Rural municipality (town)

Jaanuari keskmise õhutemperatuur, 2012

Average air temperature in January, 2012

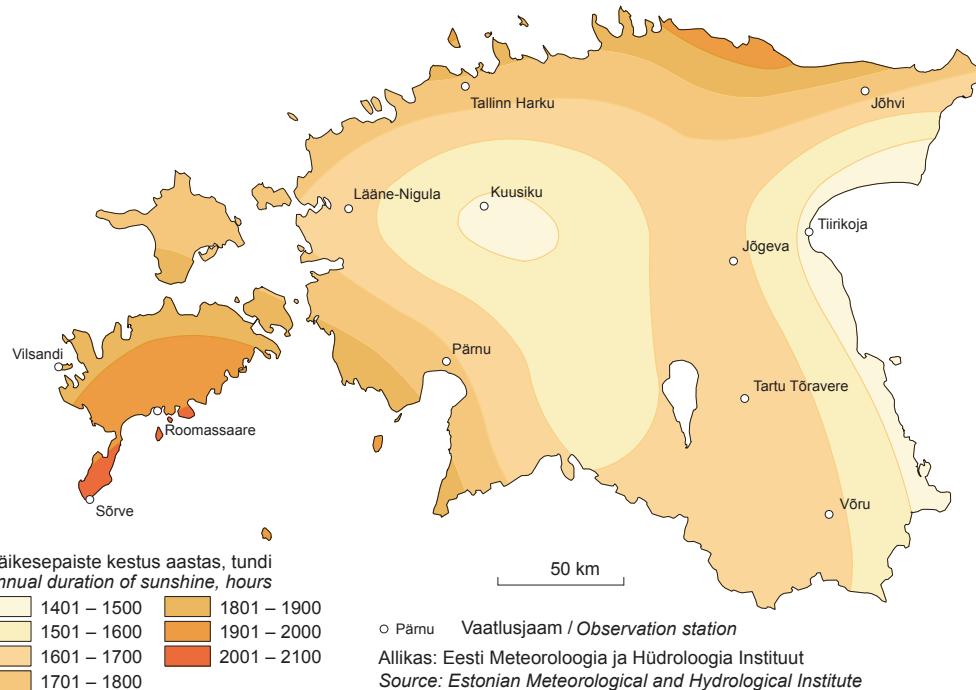
Juuli keskmise õhutemperatuur, 2012

Average air temperature in July, 2012

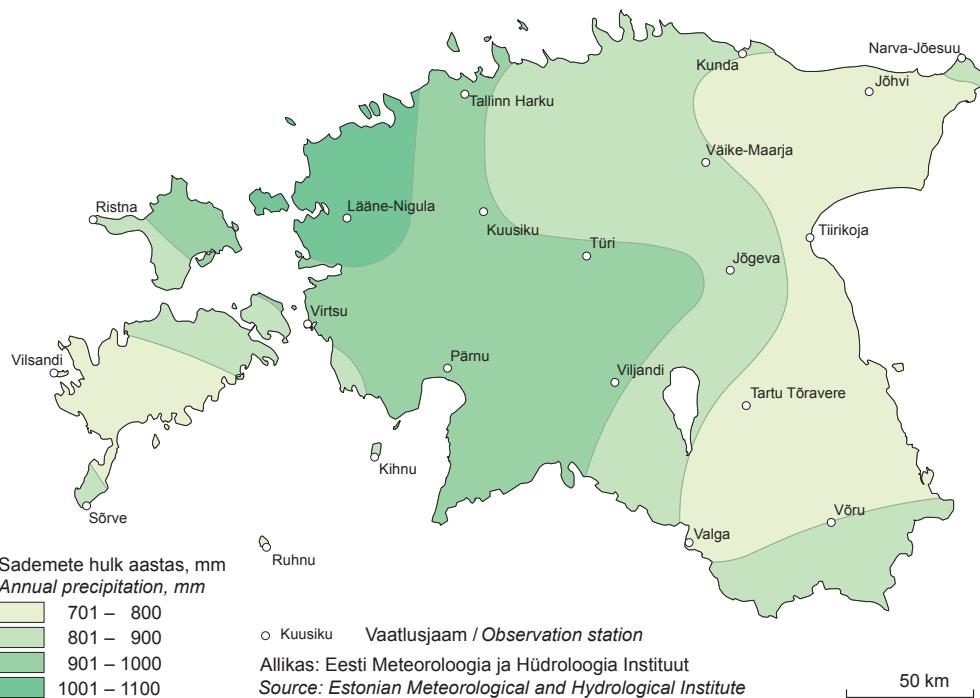
Päikesepaiste, 2012

Sunshine, 2012

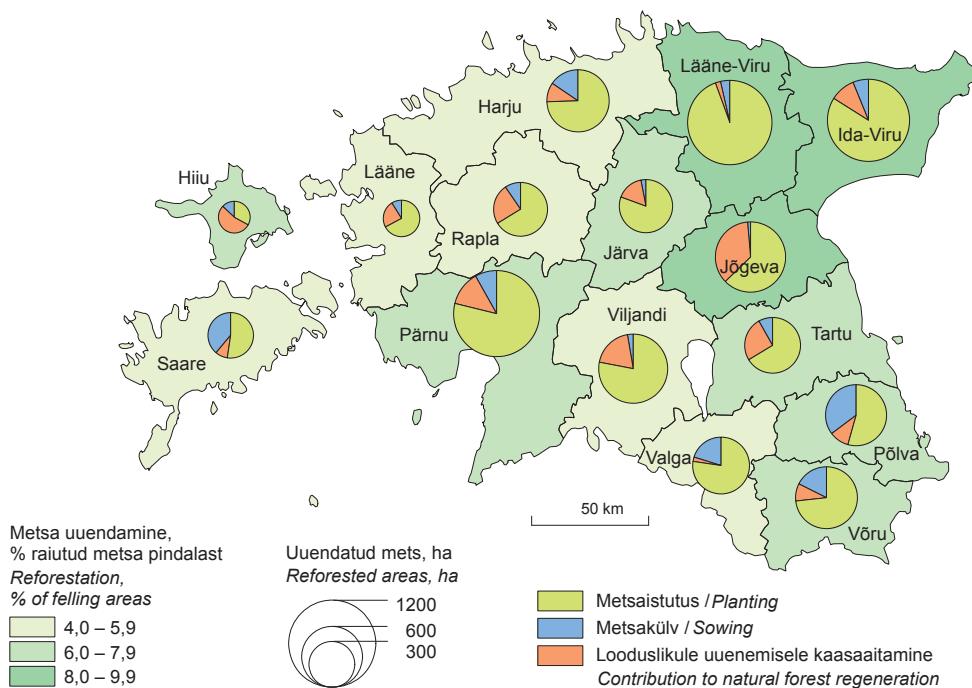
Sademed, 2012

Precipitation, 2012

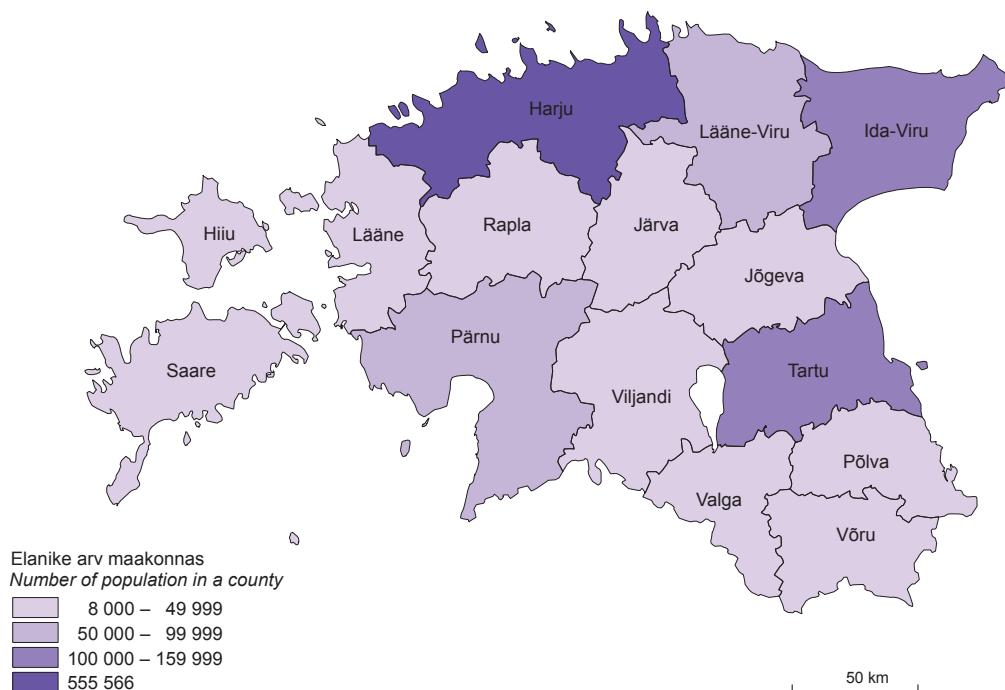

Metsa uuendamine, 2011

Reforestation, 2011

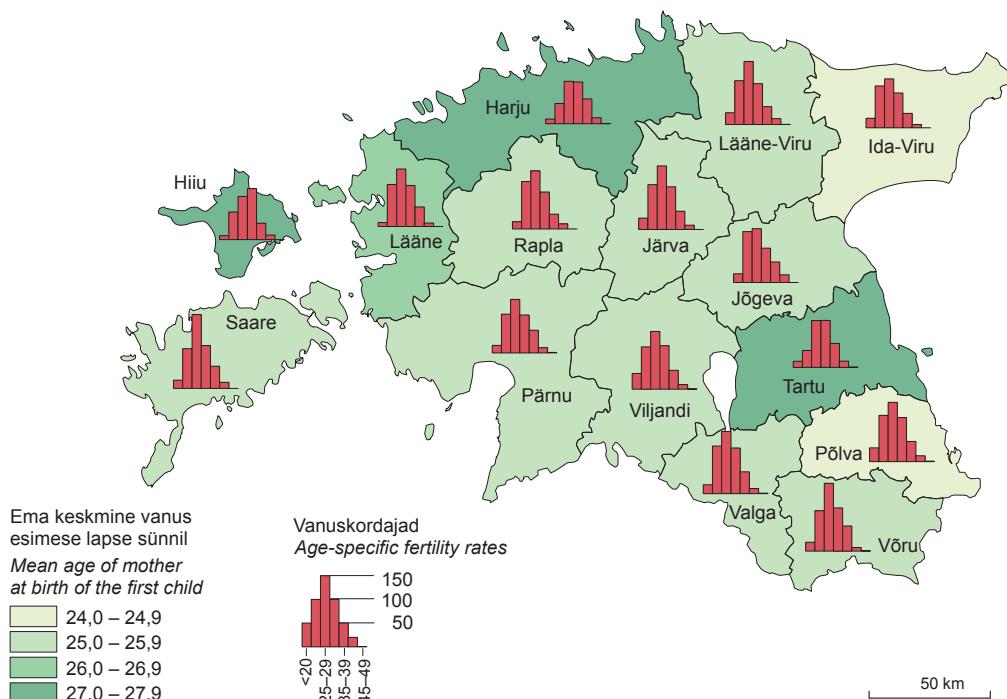
Maakondade rahvaarv, 1. jaanuar 2013

Population of counties, 1 January 2013

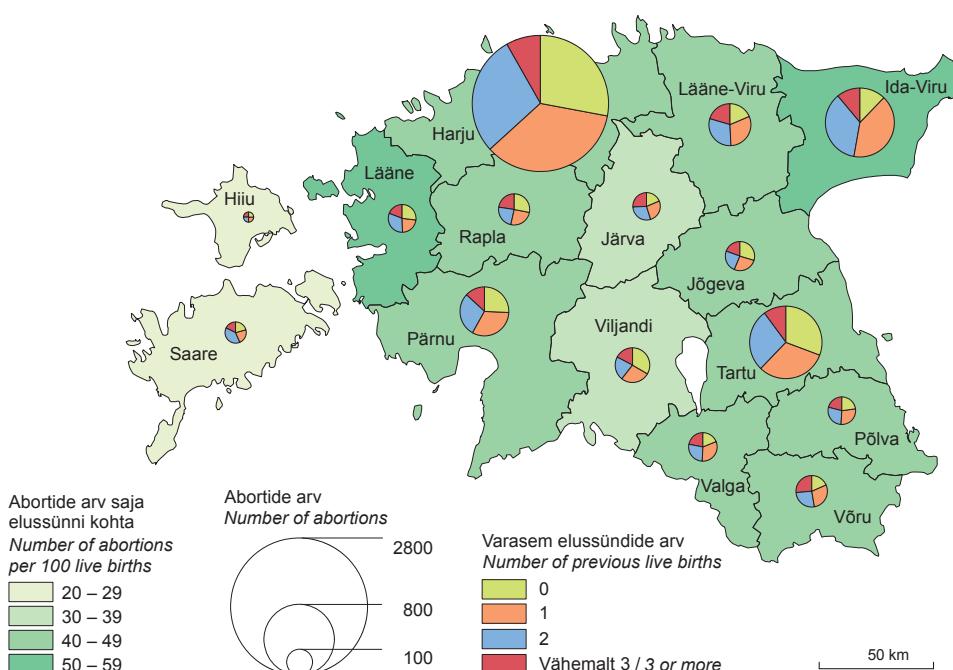
Sündimuse vanusnäitajad, 2012

Age-specific fertility indicators, 2012

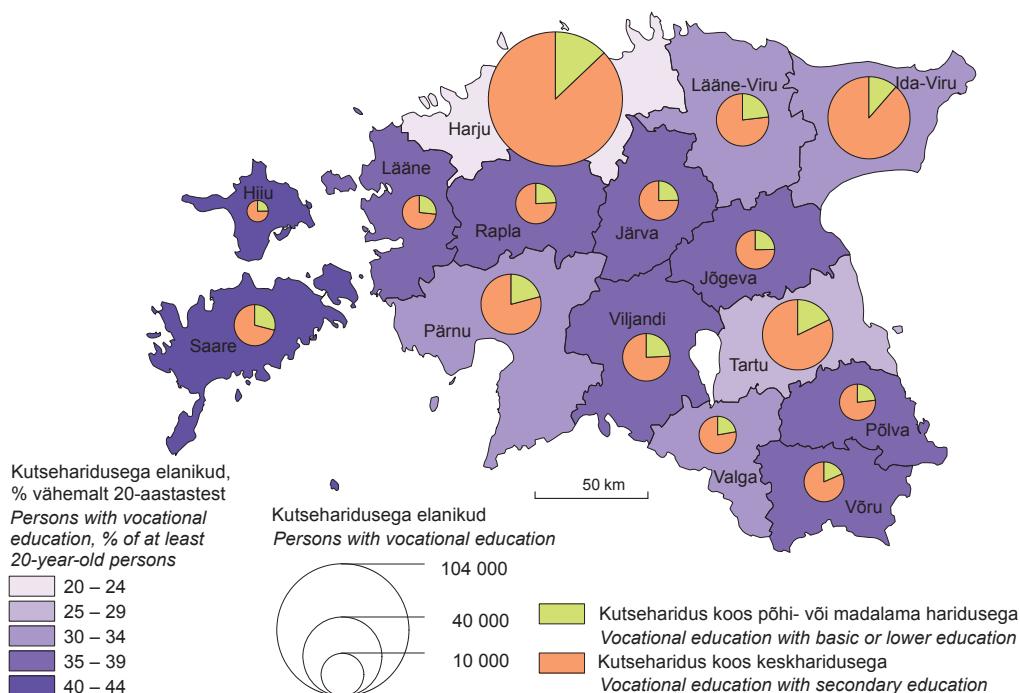

Legaalsett indutseeritud abordid, 2012

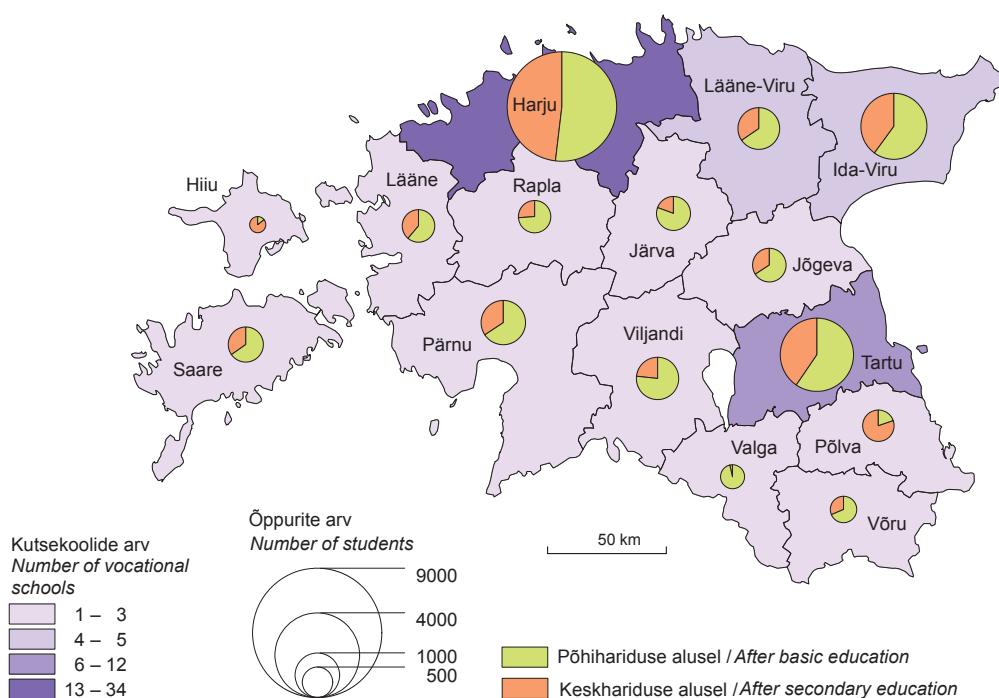
Legally induced abortions, 2012

Vähemalt 20-aastased kutseharidusega elanikud, 31. detsember 2011
 At least 20-year-old persons with vocational education, 31 December 2011

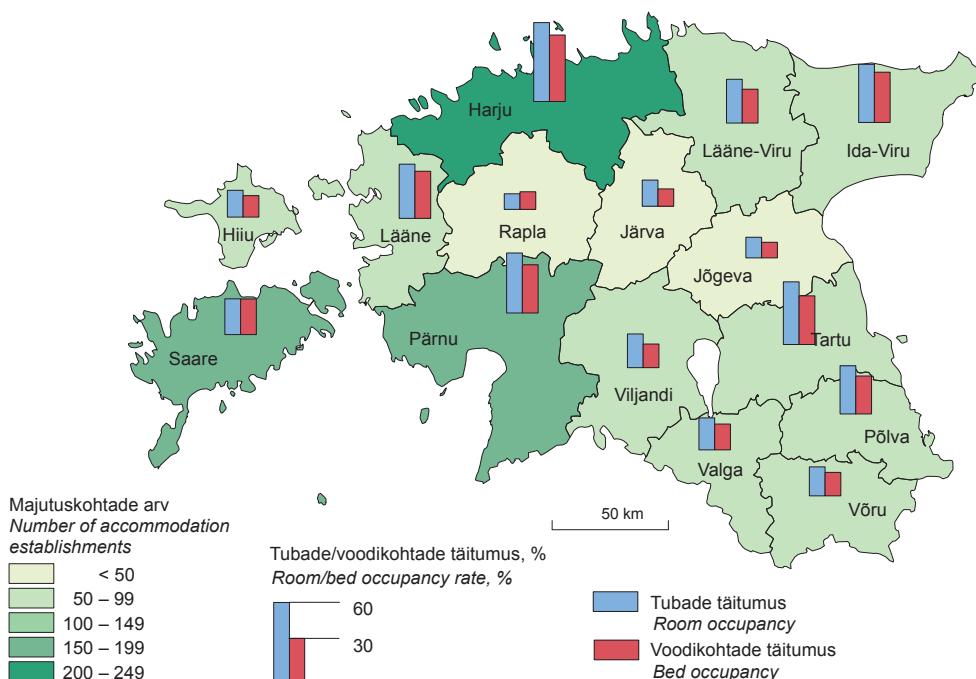

Kutseöpe, 2012
 Vocational education, 2012

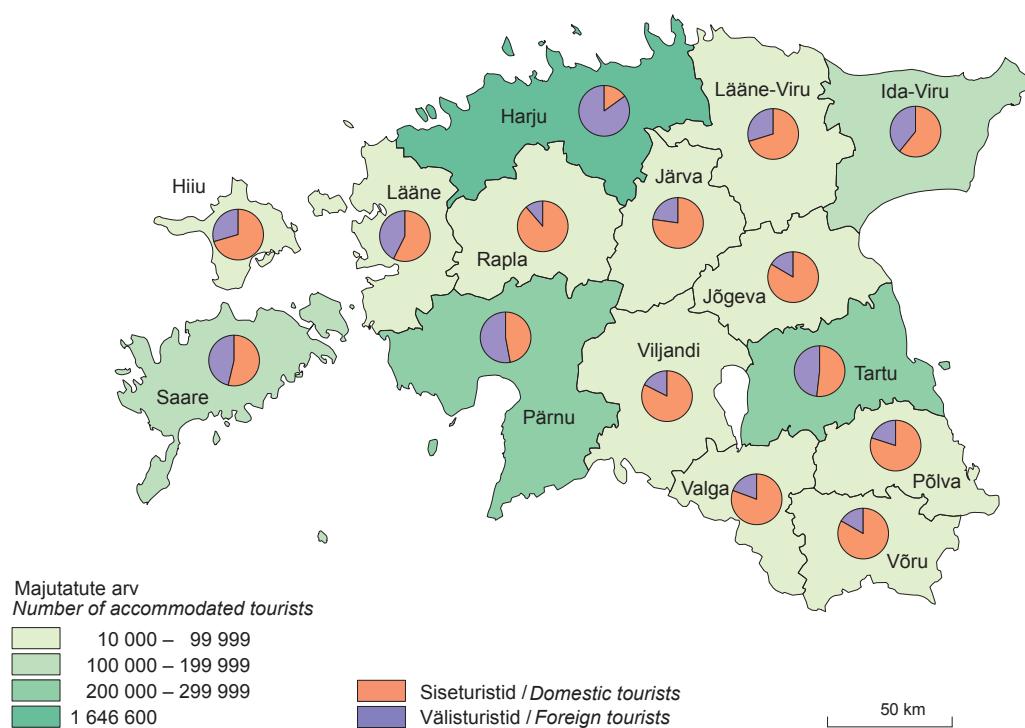

Majutusasutused, 2012

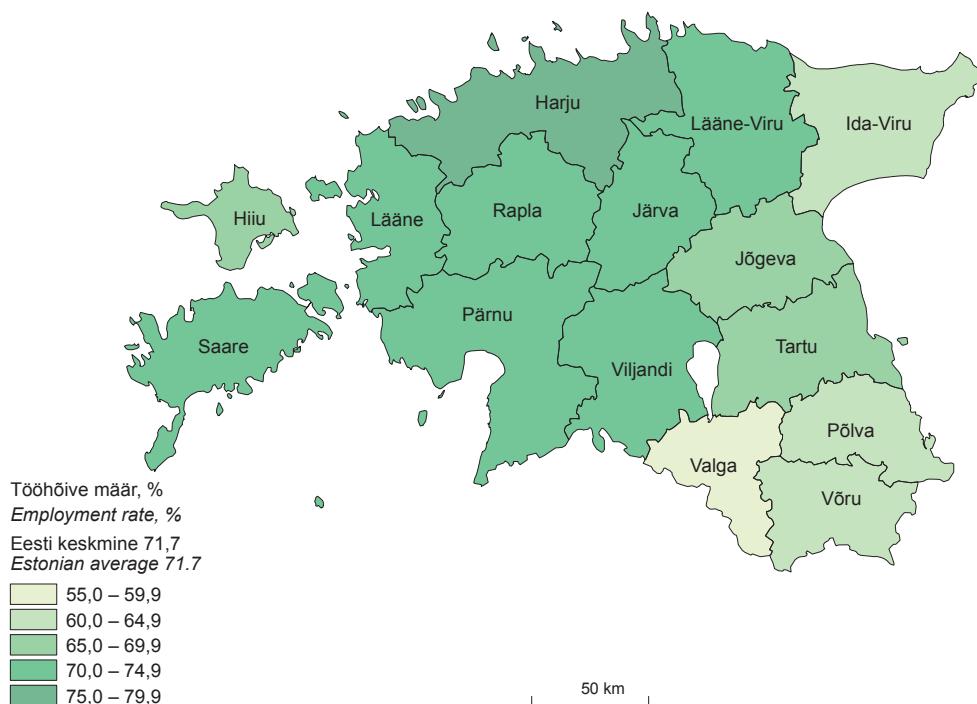
Accommodation establishments, 2012

Majutatud turistid, 2012

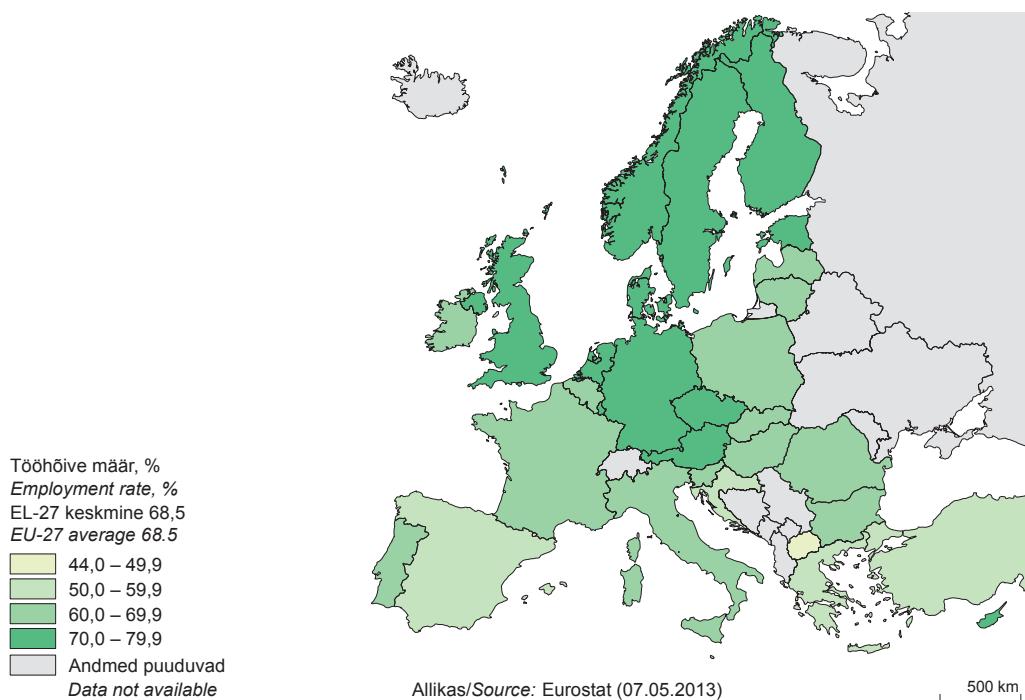
Accommodated tourists, 2012

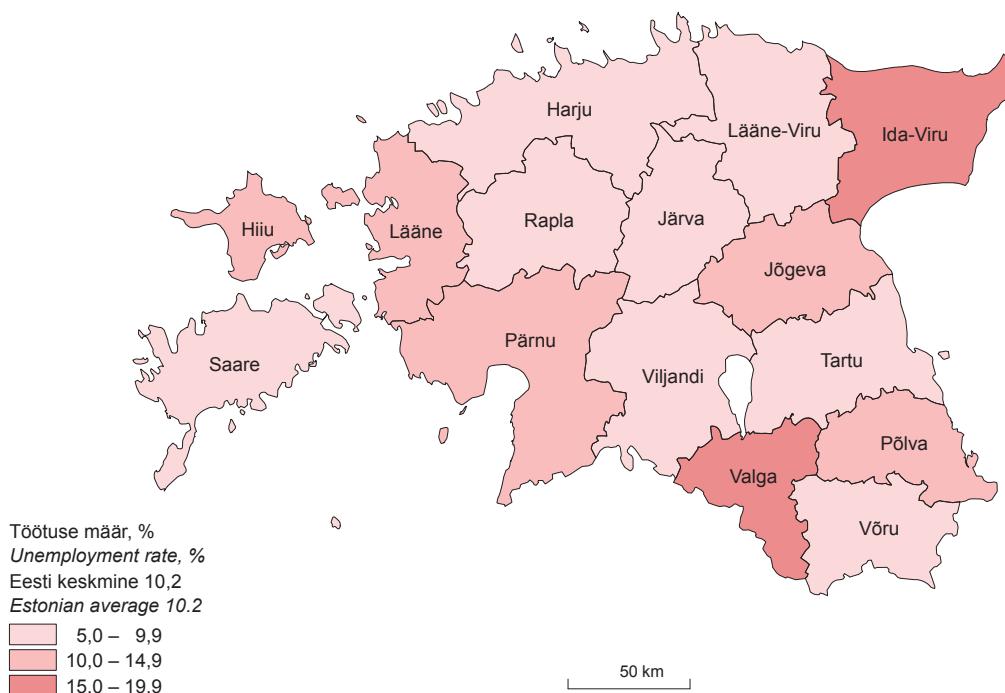
20–64-aastaste tööhõive määr, 2012
Employment rate of population aged 20–64, 2012

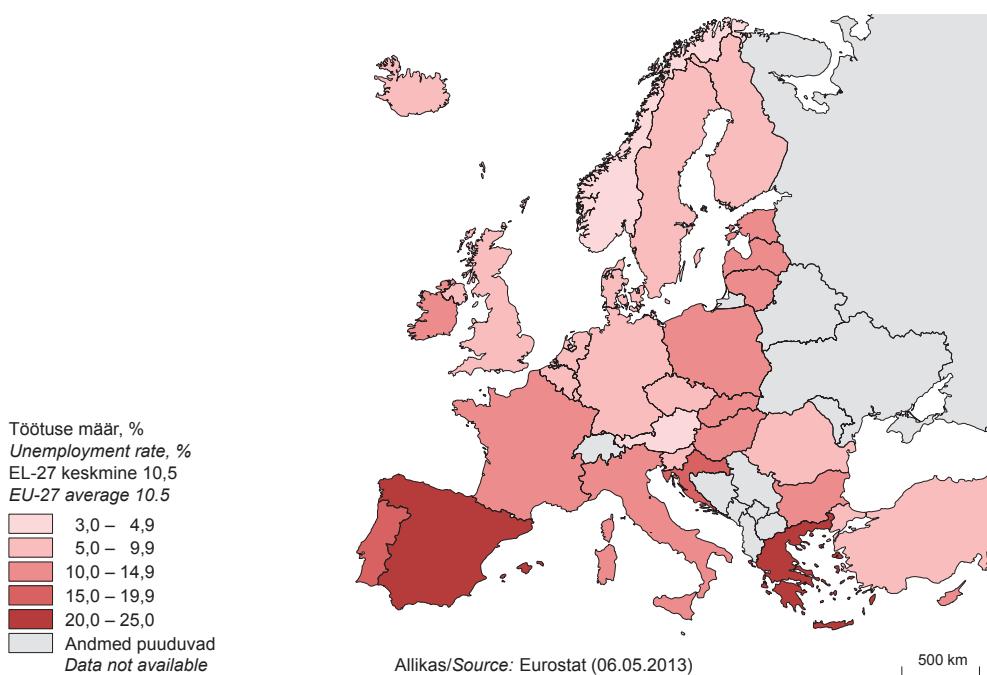
20–64-aastaste tööhõive määr Euroopas, 2012
Employment rate of population aged 20–64 in Europe, 2012

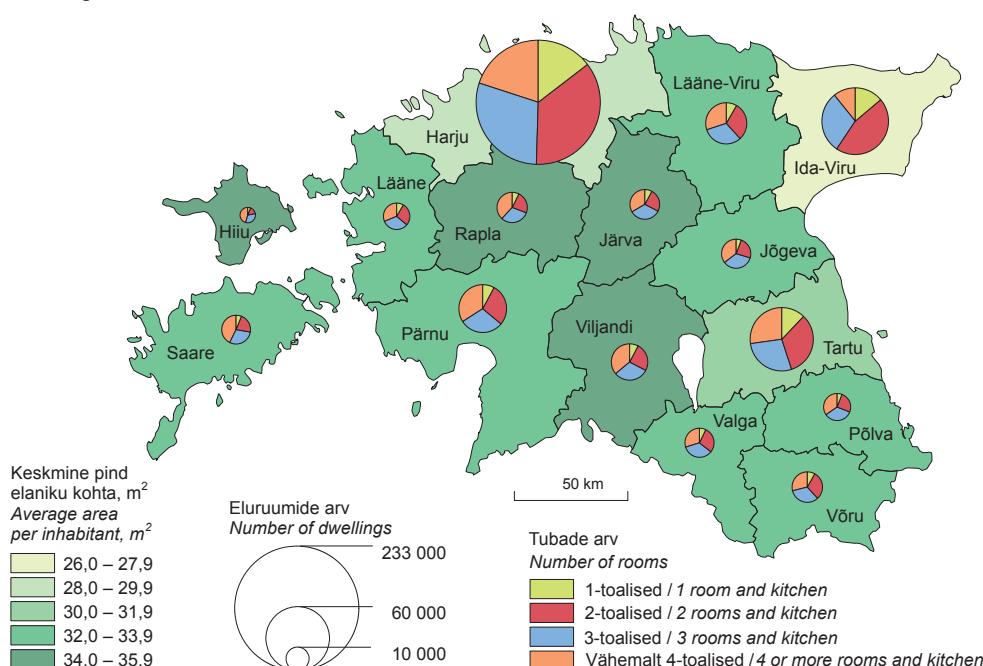
Töötuse määr, 2012
Unemployment rate, 2012

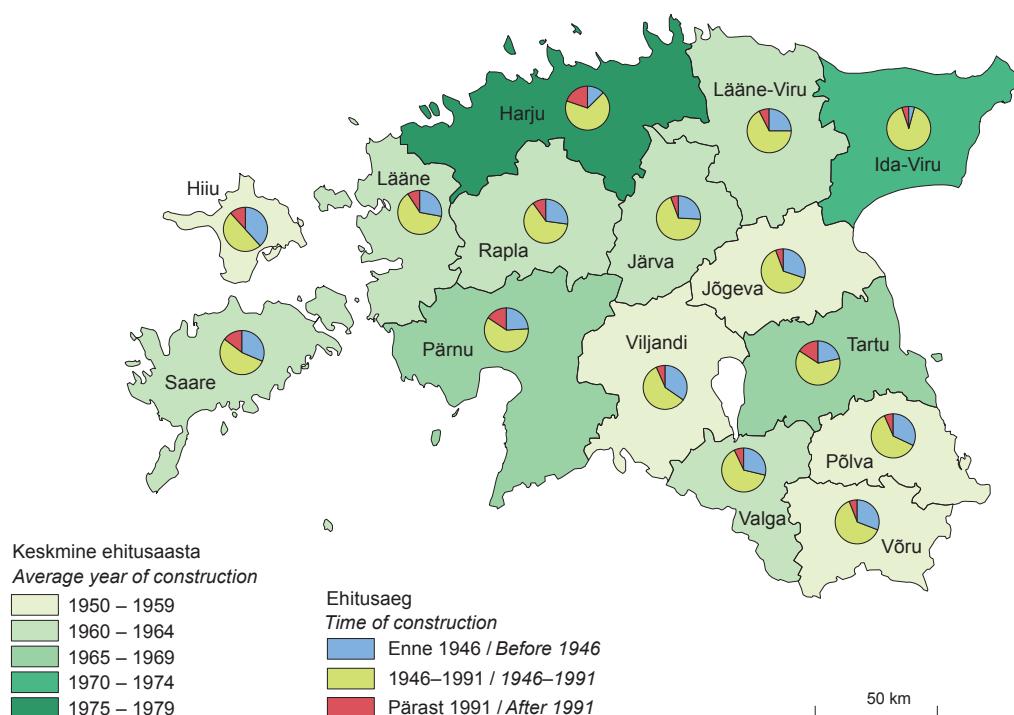
Töötuse määr Euroopas, 2012
Unemployment rate in Europe, 2012

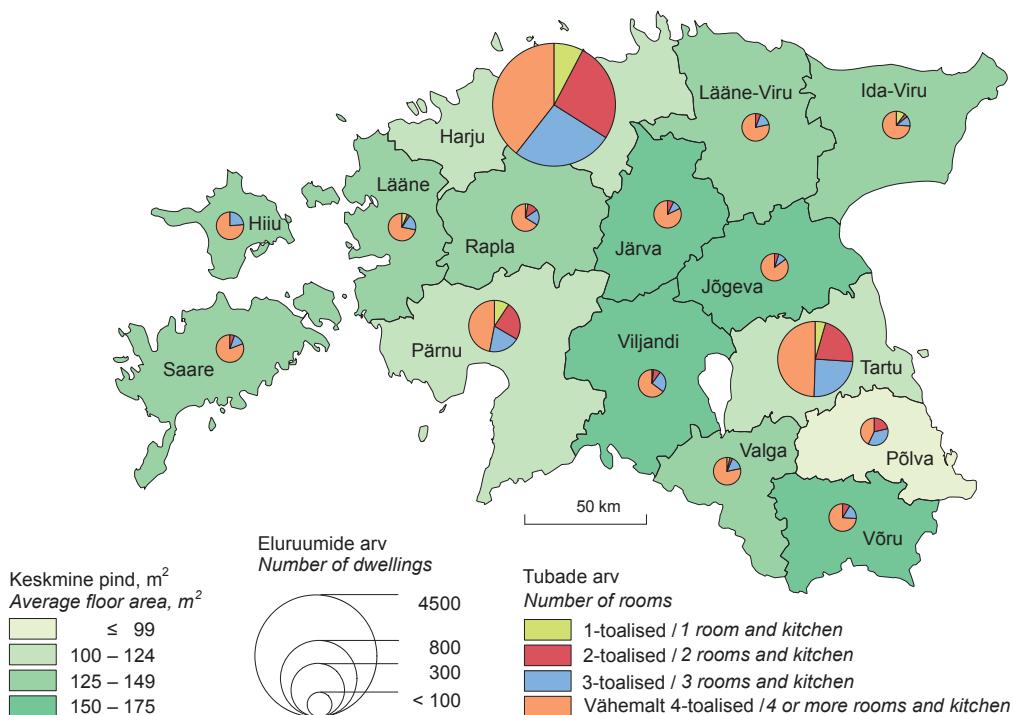
Eluruumid, 31. detsember 2011
Dwellings, 31 December 2011

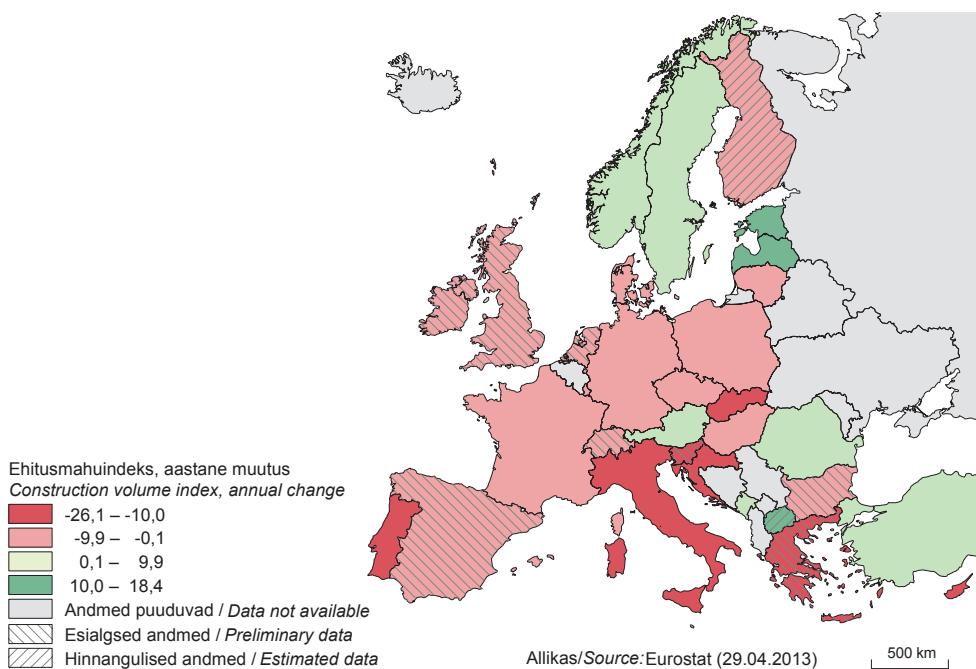
Eluruumide ehitusaeg, 31. detsember 2011
Time of construction of dwellings, 31 December 2011

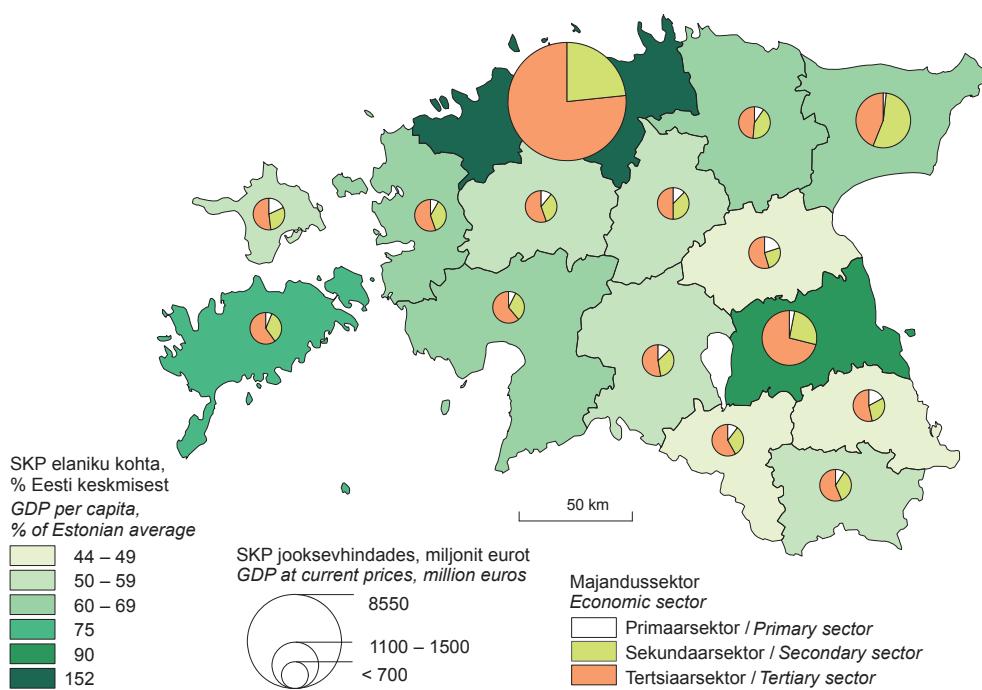
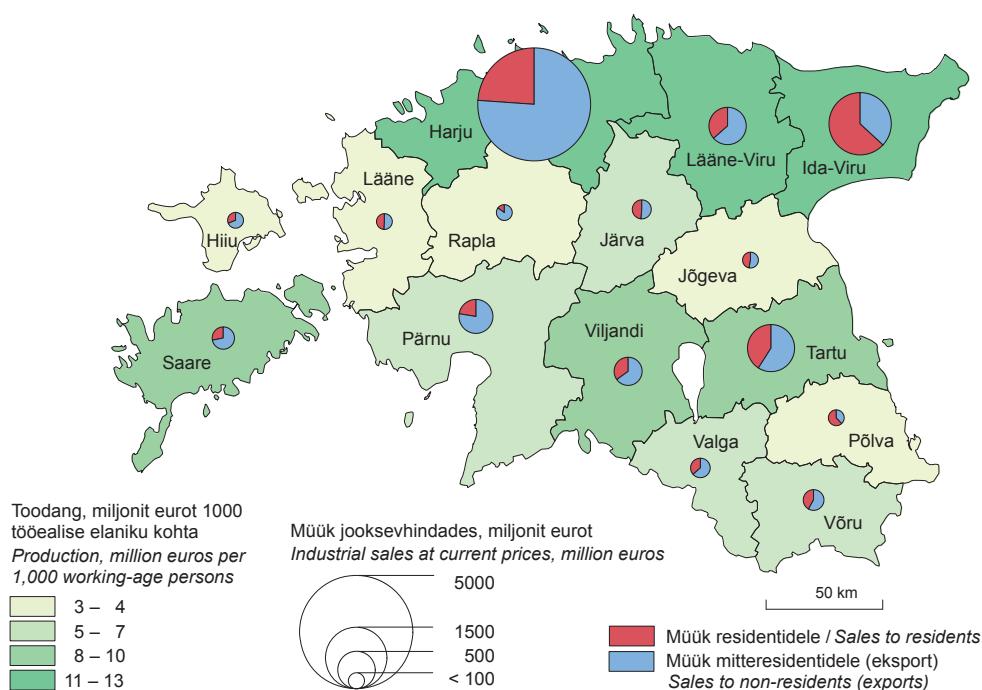

Kasutusloa saanud eluruumid, 2010–2011
Dwelling completions, 2010–2011

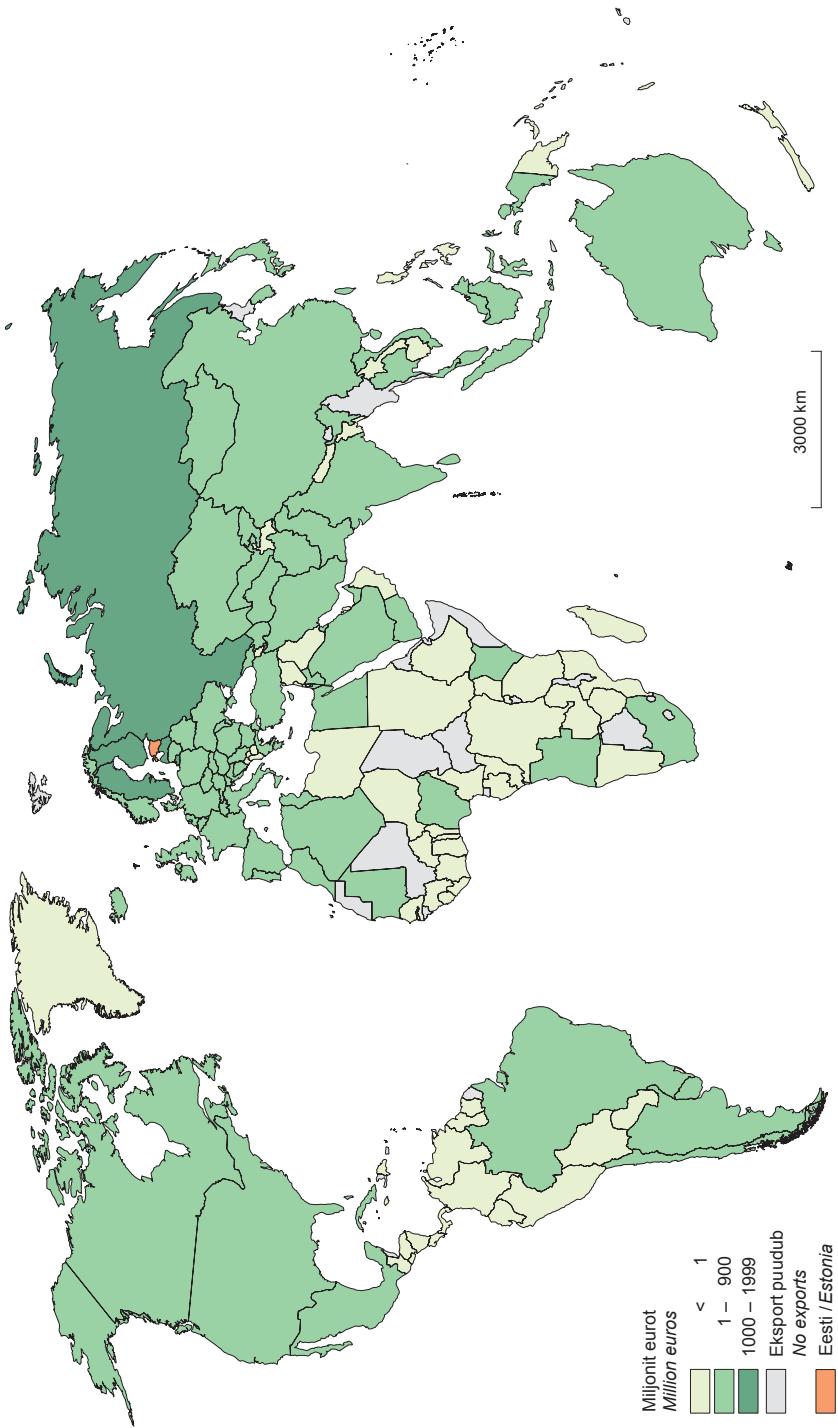

Ehitusmahuindeks Euroopas, 2012
Construction volume index in Europe, 2012

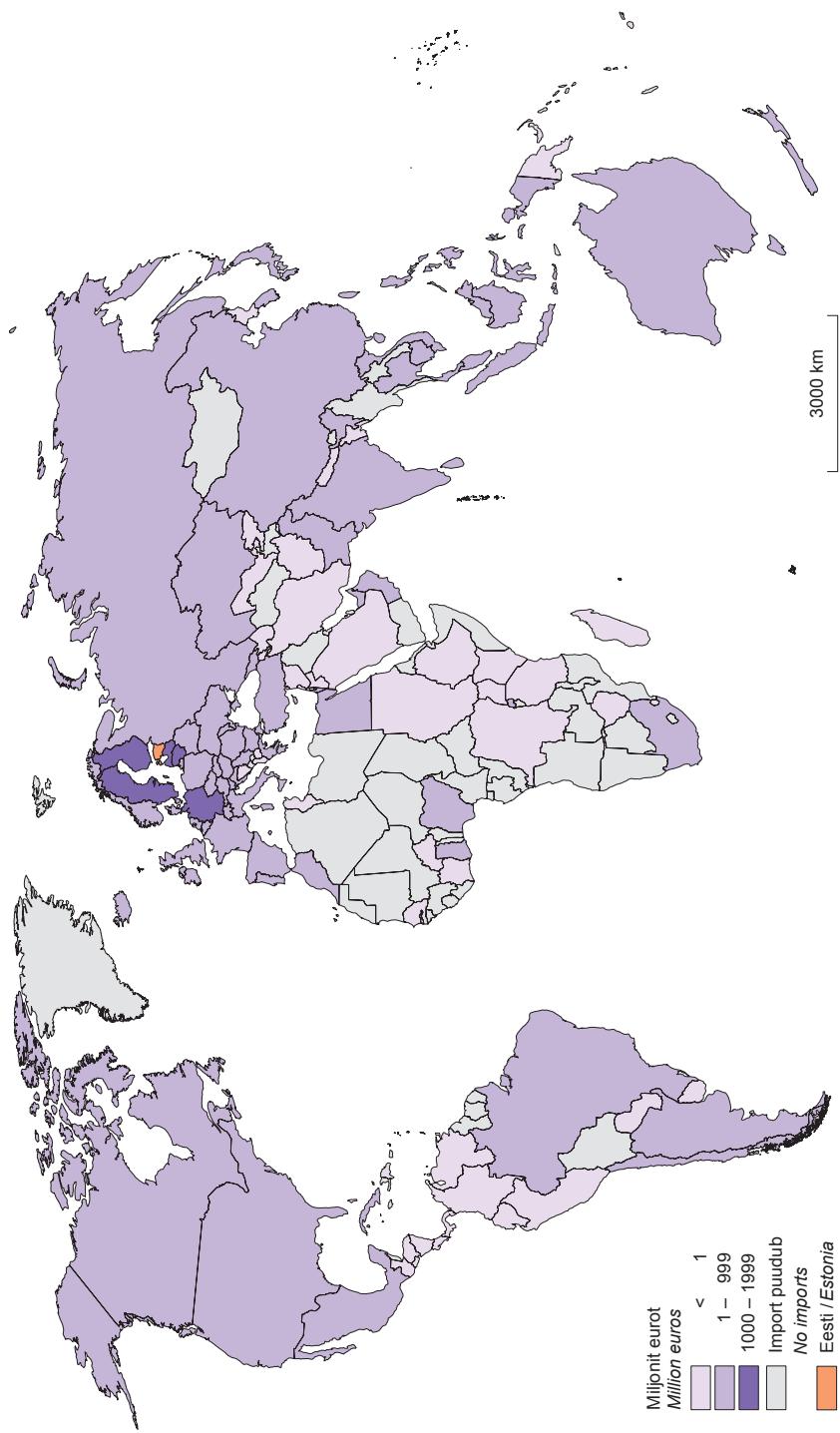

Sisemajanduse koguprodukt, 2010*Gross domestic product, 2010***Tööstustoodang, 2011***Industrial production, 2011*

Kaupade eksport, 2012
Exports of goods, 2012

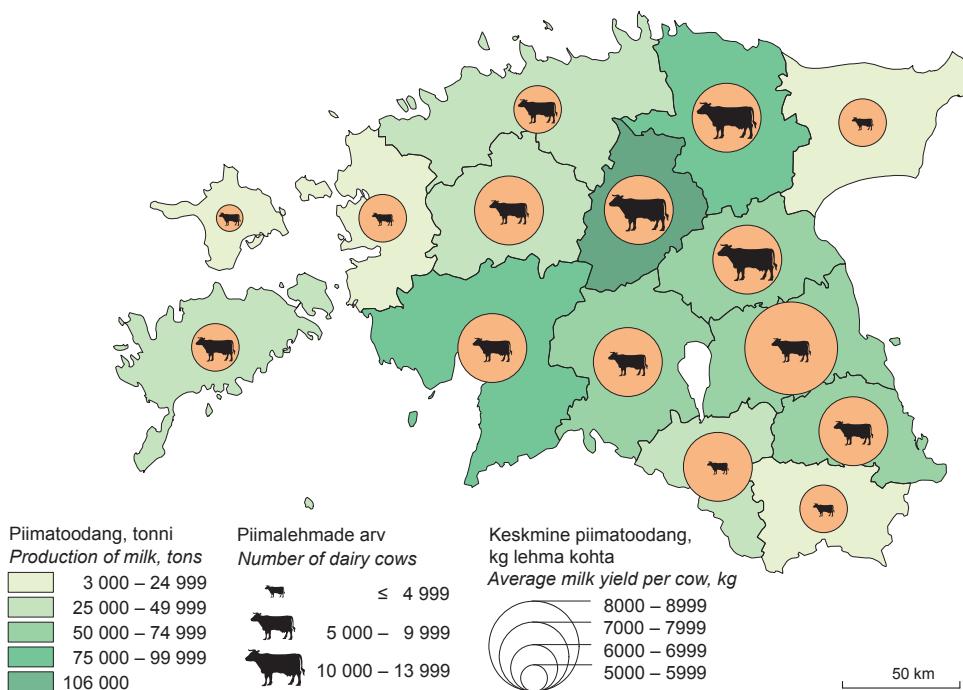

Kaupade import, 2012
Imports of goods, 2012

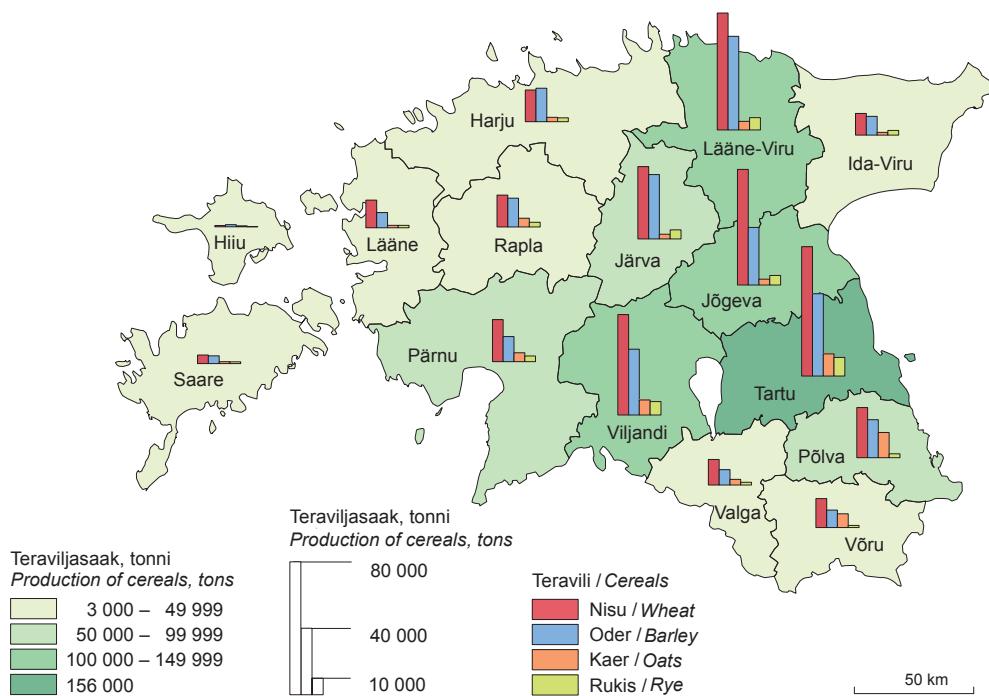
Piimatoodang, 2012

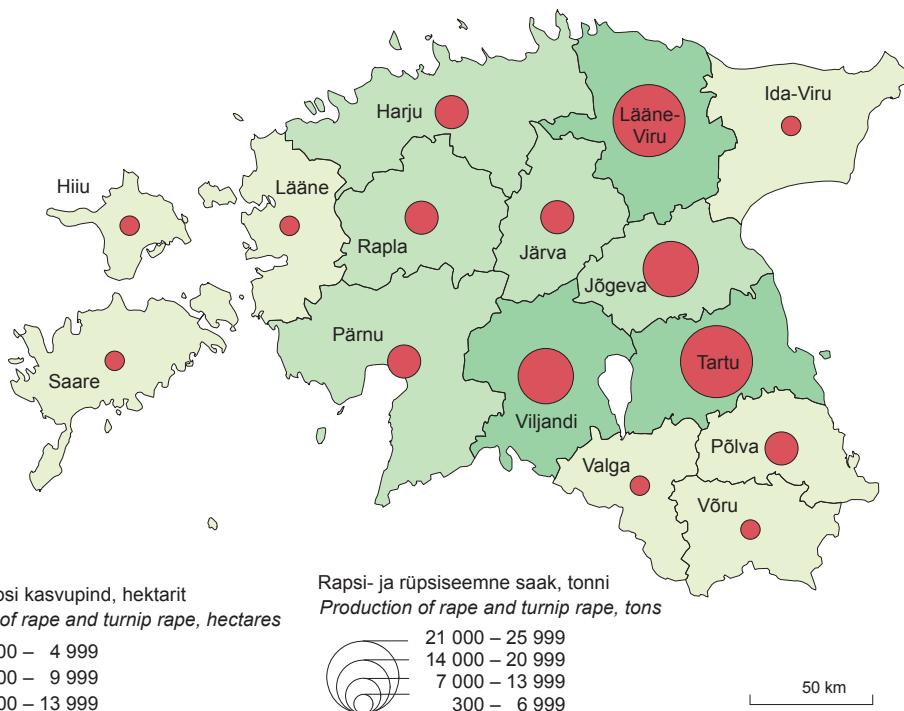
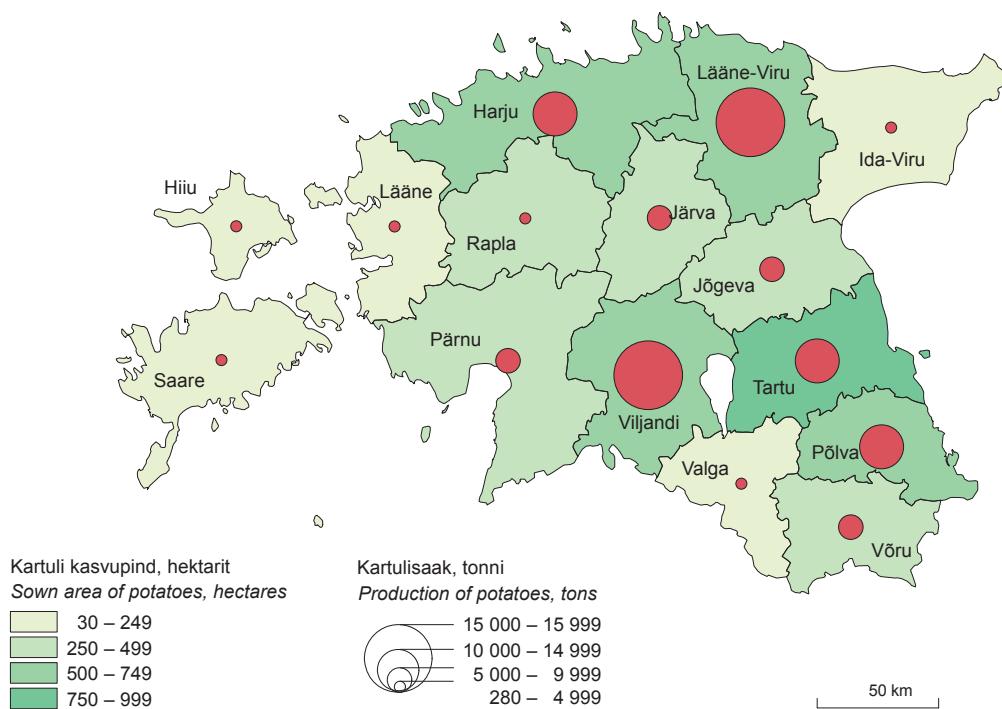
Production of milk, 2012

Teraviljakasvatus, 2012

Production of cereals, 2012

Rapsi- ja rüpsikasvatus, 2012*Growing of rape and turnip rape, 2012***Kartulikasvatus, 2012***Growing of potatoes, 2012*

MAJANDUS- JA SOTSIAALÜLEVAADE

Siim Krusell, Robert Müürsepp

2012. aastal majanduskasv aeglustus. Maailma sisemajanduse koguprodukt (SKP) kasvas eelmisel aastal hinnanguliselt 3,1%, mis võrdluses varasemate aastatega viitab üldisele heaolu kasvu aeglustumisele. Sama trendi võib tähdada ka riikide näitajaid kvartaliti analüüsides. Eelkõige toimusid muutused arenenud maailmas, aga ka näiteks Indias. Majanduse haprale hetkeolukorrale viitab ka üleilm sel tööjõuturul toimuv. Erasektori investeeringute ja riikide valitsuste abiprogrammide toel on küll loodud uusi töökohti ja pidurdatud koondamisi, kuid töötuse kasv jätkub. Seejuures on üheks suuremaks probleemiks kujunemas inimeste heitumine. Pikaajaline töötus paneb proovile nii riikide sotsiaaltagatiste süsteemid kui ka finantsvõimekuse.

Euroopa Liidu (EL) majandus pöördus möödunud aastal langusesse. Kui EL-i SKP vähenes 0,3%, siis euroala oma veelgi rohkem – 0,6%. Selle peamine põhjus oli suurriikide majanduste jahtumine. Paljud riigid, näiteks Kreeka, Itaalia ja Küpros, kogesid seejuures mitmeprotsendilist majanduslangust. Kogu Euroopa majandusruumis kiirenes kasv oluliselt vaid Norras – 3,1%-ni. Kõige kiiremini ja küllaltki stabiilselt arenes majandus 2012. aastal aga hoopis Baltikumis – Läti kasvas majandus isegi 5,6%. Probleemidele mujal Euroopas aga ei näi lähijal leevendust saabumas. Mitmel pool Lõuna-Euroopas on näiteks tööpuuduski alles süvenemas ja finantsraskustes riikide nimekiri ainult pikeneb.

Pärast kiiret kasvu 2011. aastal suurenedes Eesti SKP möödunud aastal hinnamõjusid arvestades 3,2%. Erinevalt ülejäänud Euroopast arenedes siinne majandus kvartaliti stabiilselt. 2012. aasta lõpuks oli Eesti SKP kasvanud aastasel baasil 11 kuud järjest. Selle ajaga on nominaalne SKP jõudnud uuele, kõigi aegade kõrgeimale tasemele. Reaalnäitajal on veel veidi maad minna, olles siiski juba ületanud 2006. aasta taseme. Olulisel määral panustas majanduskasvu ehitussektor, mis kriisi-aastatel tegi läbi sügava languse. Kasvu aeglustumises aga mängis peamist rolli töötlev tööstus, mis hinnamõjusid arvestamata jäi pidama aastatagusele tasemele.

Sisemajanduse hoog on hakanud stabiliseeruma. 2011. aasta lõpus alanud lisandväärtsuse kiire kasvu aeglustumine saavutas mullu ühtlase taseme. Kõikudes kvartalist kvartalisse suhteliselt vähe, suurenedes lisandväärtsus aasta varasemaga võrreldes 3,2%. Varasematel aastatel kasvu vedanud töötlev tööstus hakkas eelmisel aastal seda pidurdama, langeades 3%. Kui 2012. aasta I kvartalis oli langus isegi 10%, siis aasta teises pooles 2011. aastaga võrreldes enam muutusi ei toiminud. Töötleva tööstuse nõrgenemise eestvedaja oli elektroonikaseadmete tootmise haru, mis varem oli oluliselt panustanud kriisist väljumissee.

Lisandväärtsuse kasvu panustasid 2012. aastal enim elektrienergia ja gaasi tootmise tegevusalal ning jõudsalt kasvama hakanud ehitussektor. Eriti kiire oli ehitussektori kasv aasta alguses, kuid IV kvartaliks aeglustus kasv 3,4%-ni, andes aastaseks kasvuks 14,3%. Kui eluhoonete ehituse maht jäi 2011. aasta tasemele, siis mitteelamute ehitus sai 2012. aastal hoogu juurde. Sisemajanduse tugevnemisele aitas kaasa ka kaubandus oma 2,9% tõusuga. Kuigi kogumajanduse lisandväärtsuse kasv aeglustus olulisel määral, ei mõjutanud see vaatamata kasvavale hõivele tööjõu tootlikkust, mis suurenedes nii nagu ka 2011. aastal 1%.

Järgides sisemajandust ja tugevnevat tööturgu, jätkasid sissetulekute suurenemise najal kasvu ka kodumajapidamiste lõpptarbirbimiskulutused, mis kergelt tõusvas joones kasvasid aastaga 4,3%. Eelkõige oli see tingitud, nii nagu aasta varemgi, transpordi kallinemisest. Aasta kokkuvõttes kasvasid kodumajapidamistes transpordile tehtud kulutused 8,2%. Tarbijate heaolu kasvule viitab tarbijate kindlustunde paranemine ja seda hoolimata transpordikulude suurenemisest. Konjunkturi-instituudi andmetel joudis tarbijate kindlustunne 2012. aastal ajaloolise keskmise tasemele, käies aasta jooksul koriks ka kõrgemal. Sellest nähtub, et vähemalt tarbijate meelest on kriis möödas. Samal ajal aga näitavad järjest suurenevad hoiustemahud, et kriis on jätnud tarbijate käitumisele oma jälje. Ka kodumajapidamiste laenukoormuse vähinemine jätkus.

Kapitali kogumahutus põhivarasse jätkas 2012. aastal kasvu. Hinnamõjusid arvesse võttes oli aastane kasv 20,9%, millega on ületatud 2005. aasta tase. Suurelt osalt hoonete ja rajatiste arvelt

tulnud kasv näitab, et ka ettevõtlussektoris on kinnisvarakriis selja taha jäänud ja ollakse taas valmis investeerima. Nii nagu kodumajapidamised on ettevõttedki oma hoiuseid kasvatanud ja väldivad võlakoomuse suurendamist. Teatavat ettevaatlikkust tuleviku suhtes võib aga näha Euroopa Komisjoni majandususaldusindeksist, mis langes peamiselt 2012. aasta II poolaastal, kuid ka aasta kokkuvõttes. Riikide SKP trende kajastav indeks on vaid Baltikumis ajaloolisest keskmisest kõrgemal.

Nii nagu majanduskasv on jahtunud ka tarbijahinnaindeksi tõus, mis ulatus 2012. aastal 3,9%-ni. Peamiselt olid tarbijahinnaindeksi tõusu taga eluaseme ja tarbekaupade hinnad. Jätkub nõudlus uute elamispindade järele, kuid samal ajal on ettevõtete investeeringud kiirendanud ehitushindade tõusu – ehitushinnaindeks tõusis mullu 4,6%.

Väliskaubandus on uutes kõrgustes. Kui kaupade ja teenuste eksport ületas hinnamõjusid arvestades buumiaegse taseme juba 2011. aastal, siis mullu ületas sama tähise ka import. Sisenõudluse toel kasvas import aastaga 9,1%. Kuigi Eesti majandus liigub endiselt kasvu teel, on negatiivsed trendid mujal maailmas juba hakanud ka Eestile mõju avaldama. Nii vähenes eksporti kasv eelmisel aastal 5,6%-ni. Peamiseks väliskaubandusartikliks olid endiselt elektroonikatooted. Nii nagu üldine trend langes ka Eesti jooksevkonto 2012. aastal kergesse miinusesse, olles 1,2% SKP-st. Sellele vaatamata jäi jooksevkonto puudujääk varasema kolme aasta jooksevkonto ülejääkidele oluliselt alla.

Kui majanduskasv möödunud aastal aeglustus, siis valitsemissektori tarbimine vastupidi suurennes – 4%, mis on 2011. aasta kasvust oluliselt kiirem. Sellega saavutas valitsemissektori tarbimise tase majandusbuumiaegsest kõrgema taseme. Paraku ei suutnud sektori tulude kasv sellega sammupidada ja esimest korda pärast 2009. aastat ületasid valitsemissektori kulud tulusid. Samuti võeti 2012. aastal vastu puudujäägiga riigieelarve. Tähelepanuväärne on, et esimest korda ületas miljardi euro piiri riigivõlg, mis kasvas köigi aegade kõrgeima tasemeeni, olles 10,1% SKP-st. Olulisel määral oli see tingitud Eesti osalusest Euroopa stabiilsusmehhanismis ja ESFS-is (European Financial Stability Facility).

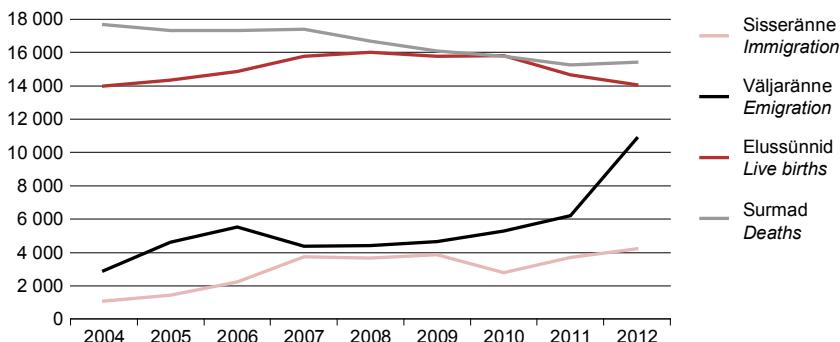
Keeruline olukord maailmas aeglustab Eesti majanduskasvu. Väliskaubanduse osatähtsus Eesti SKP-s on kasvanud viimased kolm aastat, olles praegu köigi aegade suurim. Seetõttu oleneb Eesti heaolu üha rohkem teiste riikide käekäigust. Möödunudaastastel finantsprobleemidel Euroopas oli siinse majanduskasvu pidurdumisel oluline roll, seega võib Eesti heaolu suures ohus olla ka juhul, kui Euroopa peaks uuesti majanduskriisi langema. Samal ajal on välisturud pakkunud suhteliselt väikesele ja avatud majandusega Eestile rohkelt võimalusi ning olnud seetõttu riigi kires majandusarengus määrama tähtsusega. Positiivne on, et peamiselt riigisisesest olukorras lähtudes on ettevõtted ja eraisikud hakanud rohkem säätma, mis aitab maandada riske. Paraku ei ole avalik sektor suutnud kiire kasvu tingimustes sama rada järgida.

Majanduse areng mõjutab alati ka sotsiaalvaldkonda ja vastupidi. Toimunud muutuste olulisust on sotsiaalelus keeruline pingeritta seada ja majanduses võib sageli ka pealtnäha ebaolulisel olla aastate pärast ühiskondlike protsesside kujundamisel suur roll. Siiski saab toimuvaid protsesse eristada selle järgi, kuivõrd need on muutnud oma tavapärasest kulgemist.

Rahvastiku areng on muret tekitav. Kuni majanduskriisi köige raskemate aastateni (2009 ja ka 2010) toimusid rahvastikus pigem positiivsed muutused. 2011. aastal muutus trend vastupidiseks ja oli negatiivne ka 2012. aastal. Teisisõnu, kui 2010. aastaks saavutati esimest korda üle pika aja jälle positiivne iive, siis 2011. ja 2012. aastal oli surmasid rohkem kui sündne ning 2012. aastal suurennes nende vahe 2011. aastaga võrreldes veelgi. Ka rändesaldo muutus 2012. aastal olulisel määral negatiivsemaks. Kui 2009. aastal oli väljarännanuid sisserännanutest vaid ligi 800 võrra enam, siis 2012. aastal oli see näitaja juba üle 6500. Sündide arvu vähenemisse võib olla oma panuse andnud see, et väljarännanute seas domineerisid nooremad inimesed ja nende seas omakorda ületas naiste arv meeste oma. Vahe oli märkimisväärseim 15–29-aastaste seas. Selles vanuserühmas lahus mehi 1556 ja naisi 2088. Sisserännanute puhul aga toob detailsem analüüs esile ka positiivsemaid noote: 2012. aastal oli Eestisse elama asunud 4244 inimesest peaaegu 3000-l Eesti kodakondus. Sisuliselt on suurel määral tegemist tagasirändega, millele viitab ka asjaolu, et üle 2000 inimese sünniriik oli Eesti.

Ränne, sünnid ja surmad, 2004–2012

Migration, births and deaths, 2004–2012

Neoklassikalise makroteooria järgi on just tööjõuturu olukord (majanduslik headolu, palgad, töötus) peamine rändeajend^a. Otsus migreruda ei tiki äkki, vaid see on mitmeetapiline protsess: esmalt kujuneb inimesel uus siht, millele järgneb kulude ja tulude võrdlemine ning alles siis toimub tegelik liikumine. Seda aga eeldusel, et migrantsiooniga kaasnevad tulud on kuludest suuremad. Varasemad uuringud Euroopas on näidanud, et töö eesmärgil migrantsiooniks peab sissetulekute erinevus olema vähemalt kahekordne^b.

Seega võiks kasvanud rände üheks töukejõuks olla halvenev seis tööturul, kuid tööturumuutused olid hoopis rõõmsamat tooni.

Tööturul jätkus positiivne areng. Kui majanduskriisi ajal kasvas töötus kiiresti, siis 2010. aastal hakkas see kahanema, ehkki mitte küll niivörd kiiresti kui toimus kasv. Kahanemine jätkus ka 2012. aastal, kui aastakeskmine töötuse määr langes 10,2%-ni ja aasta kahes viimases kvartalis ka alla 10%. Tulemus on seda hinnatavam, et üle pooltes EL-i riikides toimus 2012. aasta jooksul vastupidine muutus ja EL-i riikide aastakeskmine töötuse määr oli üle 10%. Eesti majanduse ja tööturu käekäik oleneb üsna palju sellest, kuidas läheb meie peamistel majanduspartneritel. Neil on läinud pigem hästi (nt Soome, Roots, Läti, Leedu, EL-i väliselt ka Venemaa), eriti vörreldes EL-i lõunapoolsete riikidega, ning nad on aidanud Eestit kaasa vedada nende EL-i riikide klastrisse, kelle jaoks veel kestva majanduskriisi köige raskem aeg on loodetavasti vähemalt selleks korras möödas.

Eestis vähenes töötus 2012. aastal 2011. aastaga vörreldes nii naiste ja meeste hulgas kui ka kõigis vanuserühmades. Oluliselt vähenes 2012. aastal pikaajaliste töötute arv – 49 000-st 38 000-ni. Pikaajalisi töötuid oli siiski üle poole töötute koguarvust. Töökoha olemasolu ei kindlusta automaatselt rahuldatvat toimetulekut, kuid eriti just pikka aega ilma tööta olek (kas palgatöötajana või mõnes muus vormis) toob valdavale osale inimestest kaasa suuri toimetulekuraskusi. Sageli kasutatakse vaesuse hindamisel suhtelise vaesuse mõistet, mille puhul lähtutakse leibkonnaliikme ekvivalentnetosissetulekust. Selle kohaselt võib vaeseks pidada inimest, kelle ekvivalentnetosissetulek on alla suhtelise vaesuse piiri ehk alla 60% leibkonnaliikmete aasta ekvivalentnetosissetuleku mediaanist. Nimetatud näitaja saab iseloomustada 2011. aasta olukorda. Suhtelises vaesuses elas 2011. aastal üle poole (56%) töötutest.

Toimetulekuhinnangud oluliselt ei muutunud. Leibkonnatüübidi olid nii nagu eelmistelgi aastatel suuremas vaesusriskis alaealiste lastega üksikvanemad, vähemalt kolme lapsega pered ja ka üks elavad pensioniealised. 2007. aastal, kui enamik inimesi ei osanud majanduskriisi karta, hindas oma majanduslikku olukorda viie aasta taguse ajaga vörreldes paremaks 56% leibkondadest.

^a Russell, S. (1995). International Migration: Implications for the World Bank. – The World Bank. Human Resources Development and Operations Policy Working Papers. May 1995, no. 54. [www] http://www-wds.worldbank.org/servlet/WDSContentServer/WDSP/IB/1995/05/01/00009265_3961019111203/Rendered/PDF/multi0page.pdf (14.04.2009).

^b Hadler, M. (2006). Intentions to Migrate Within the European Union: A Challenge for Simple Economic Macro-Level Explanations. – European Societies, 8(1), pp. 111–140.

2012. aastal oli selliseid leibkondi oluliselt vähem – 16% leibkondadest. Inimeste enesehinnanguline toimetulek oli 2012. aastal aga sarnane 2011. aasta omaga. Olenemata tööalasest staatusest tulid kummagi aastal toime ligi pooled inimesed. Suuri muutusi polnud toimetulekus ka hõivestaatuseti. Ootuspäraselt tulid kõige paremini toime hõivatud, ent kuigi üle poole neist tulid 2012. aastal toime, siis 35% hõivatuist tulid toime mõningate raskustega ja 9% suurte raskustega. Töötutest tuli toime alla viiendiku, 33% mõningate raskustega ja üle 50% suurte raskustega. See, et hõivatute toimetulekuhinnangud püsised varasema aastaga samal tasemeel, ei tohiks ennustada palgataseme olulist muutust. Muutuseid aga siiski oli ja seda palgatõusu poole.

Jätkus mõödukas palgatõus ja abivajajate arvu vähenemine. Keskmene brutokuupalk oli 2013. aasta I kvartalis 900 eurot. 2012. aasta I kvartaliga võrreldes tõusis keskmene brutokuupalk 6,3%. Tõusev brutopalk ei pruugi tähendada inimeste ostujõu kasvu, juhul kui hinnatõus oleks brutopalga omast kiirem. Reaalpalk, milles on arvesse võetud tarbijahinnaindeksi muutuse mõju, tõusis 2013. aasta I kvartalis 2,7%. 2012. aasta sama kvartaliga võrreldes tõusis reaalpalk seitsmendat kvartalit järjest. Reaalpalga kasvutempo on olnud siiski üsna mõödukas, mistõttu oma toimetuleket heaks hindavate inimeste osatähtsus pole oluliselt suurenenud.

Majanduse ja tööturu soodne areng peaks mõningal määral vähendama nende inimeste arvu, kes vajavad toimetulekuks riigi või omavalitsuse abi. 2012. aastal väheneski toimetulekutoetust saanud perede arv 21 600-ni, aasta varem sai toetust 24 300 peret. Vähenes ka toimetulekutoetuste kogumaht – 24 miljonist eurost 21 miljoni euroni. Samal ajal oli nii toimetulekutoetust saanud perede arv kui ka toetuste kogumaht oluliselt suurem kui enne majanduskriisi.

Väljamakstud peretoetuste kogumaht vähenes 2012. aastal varasema aastaga võrreldes 272 miljonist eurost 257 miljoni euroni. Selle peamine põhjus oli laste, sh sündide arvu kahanemine, mistõttu vähenes ka väljamakstud vanemahüvitise kogusumma.

Haridus on inimestele endisel tähtis. Tulevikku silmas pidades on arenguks vajalikud teatavad eeldused ja üks neist on haritud inimesed. Tasemehariduse omandajate arv kahanes mõödunud aastal võrreldes 2011. aastaga 237 600-st 232 000-ni ja kahanemine puudutas kõiki haridusastmeid peale põhikooli. Kõrghariduse omandajate arv vähenes 67 600-st 64 800-ni. Vähinemine on paljuski tingitud 1990. aastatel sündinute väiksemast arvust. Eesti eesmärk on saavutada teadmistepõhine majandus, mis tugeeks senisest enam kõrgtehnoloogiale, suuremale loodavale lisandväärtsusele ja suuremale tootlikkusele.

See on üsna kompleksne protsess, mida on keeruline kirjeldada ühe-kahe näitajaga. Samal ajal annavad näiteks õppijate arvu kasv kõrghariduse kõrgematel astmetel ja muutused teadus- ja arendustegevuseses aimu, kuhu ollakse teel. Reaalaladel õppivate üliõpilaste arv on kasvanud. 2012. aastal oli loodus- ja täppisteaduste, samuti tehnika- ja tootmiserialal õppivate üliõpilaste arv märgatavalt suurem kui 2006. aastal. Doktorantuuris õppijaid oli nii nagu 2011/2012. õppeaastal ka 2012/2013. õppeaastal pisut üle 3000. 2005/2006. õppeaastal oli doktorante 1971. Nelja aastaga ehk ajavahemikus 2007–2011 kasvas ettevõtlussektori teadus- ja arendustegevuse personali hulgas doktorikraadiga töötajate arv 180-st 280-ni ja magistrite arv 518-st 928-ni. Ettevõtlussektori kulutused teadus- ja arendustegevusele on lähenenud EL-i keskmisele, kuid jäavat sellest siiski veel maha.

Töötajate professionaalsusele pannakse alus hea haridusega, mida kinnistatakse praktikasse töökogemusega. Siiski ei pruugi ainult omandatud haridus ja hilisem töökogemus tagada töötajale piisavalt professionaalsest arengut, vaid tähtis on ka elukestev õpe. Üha enam tööandjaid ja töötajaid on seda ka mõistnud ning tööalastel täiendus- ja ümberõppekursustel osalemine läheb tõusujoones. Kriisi tippajal, aastatel 2009 ja 2010, osales tööalastel täiendus- ja ümberõppekursustel küsitlusele eelnenud nelja viimase nädala jooksul umbes 30 000 inimest. 2012. aastal ei olnud kasvav trend muutunud ja kursustel osalenuid oli ligi 37 000. Kokku osales 2012. aastal elukestvas õppes 94 000 inimest.

Hea haridus ja tööalane edukus aitavad tagada elukvaliteedi materiaalse poole. Hea elukvaliteedi jurde aga kuulub ka sisukas vaba aja veetmine ja elukeskkonna turvalisus.

Muuseumide populaarsus kasvas, kuritegevus vähenes. Nii vaba aja veetmise võimalusi kui ka turvalisust puudutanud muutused olid 2012. aastal pigem positiivsed. 2011. aastaga võrreldes kasvas 2012. aastal näiteks rahvakultuuriharrastajate arv ja muuseumiskäike oli üle 3 miljoni. Kinos käidi 2012. aastal kokku ligi 2,5 miljonit korda, mis on viimase 20 aasta suurim arv.

Kuritegude arvu kahanemine jätkus, vähenedes 42 567-st registreeritud kuriteost 40 816-ni. Siiski on kuritegude puhul endiselt probleem see, et paljudel juhtudel jäetakse nendest teatamata^a.

Üldhinnang majandus- ja sotsiaalvaldkonnale on seega pigem positiivne. Plusspoolele jäävad hoolimata majanduskasvu tempo raugemisest majandusnäitajate jätkuv paranemine, eriti arvestades, et üha enam EL-i riike maadleb suurte raskustega. Langust jätkas töötuse määr ja mõõdukat töusu omakorda reaalpalk. Samal ajal teravnes 2012. aastal olulisel määral mure rahvastikuprotsesside pärast. Hoolimata töö- ja palgaturu soodsast arengust on sissetulekute vahe peamiste migratsiooni sihtriikidega endiselt kahe- või kolmekordne. Rändeks annavad lisatõuke sihtriigis tekkinud tugevad etnilised kogukonnad. Näiteks Soomes on juba tekkinud märkimisväärne Eestist pärit kogukond, kes hõlbustab Eestis elavate inimeste Soome elama või tööle mineku otsuse tegemist. Rännet, sh töörännet, kergendavad piiride kadumine ja tööturgude avanemine. Samal ajal on piirid avatud ka tagasitulekuks, mida ikkagi üsna paljud teeavad. Tänu infotehnoloogia arengule ja võimalusele paari tunniga välismaalt Eestisse tulla võib üha põhjendatumalt küsida, kas saab Eesti ühiskonnast täielikult välja arvata paljusid välismaale kolinuid, kes iga päev interneti kaudu Eestis elavate tuttavatega suhtlevad, Eesti muredele kaasa elavad ja mitu korda aastas Eestis käivad.

^a Justiitsministeerium, TNS Emor.

ECONOMIC AND SOCIAL OVERVIEW

Suur Krusell, Robert Müürsepp

Economic growth slowed down in 2012. The world's gross domestic product (GDP) grew an estimated 3.1% last year. In comparison with previous years, this hints at a slowdown in the growth of general well-being. The same trend can be noticed when quarterly data for countries are analysed. These changes have primarily taken place in the developed world but also in India, for example. The fragile state of the economy is also indicated by the global labour market. Investments in the private sector and governmental bailout packages have helped to create new jobs and limit layoffs, but unemployment still keeps rising. More unemployed people are becoming discouraged, which is a serious problem. Long-term unemployment burdens the welfare systems and financial capability of states.

The economy of the European Union (EU) took a downward turn last year. While the GDP in the EU diminished by 0.3%, the GDP in the euro area fell even more, by 0.6%. The main reason was the economic slowdown in larger countries. Several countries, such as Greece, Italy and Cyprus, experienced an economic decline by several percentage points. In the European economic area, Norway was the only country where the rate of economic growth increased significantly – to 3.1%. In 2012, the Baltic countries had the fastest (and a relatively stable) economic growth – the Latvian economy grew by as much as 5.6%. As for the problems elsewhere in Europe, there do not seem to be any quick solutions. The unemployment rate is still rising in several Southern European countries and the list of countries with financial troubles is only getting longer.

After the fast growth in 2011, the real GDP of Estonia rose by 3.2% last year. Unlike in the rest of Europe, the quarterly growth was quite stable in Estonia. By the end of 2012, Estonia's GDP had been growing for 11 months straight on a yearly basis. During this time, the nominal GDP reached a record-high level. The real GDP still has some way to go, but it has already surpassed the level of 2006. A significant contributor to economic growth was the construction sector, which had slumped heavily during the recession. The main role in slowing down the growth was played by manufacturing which in nominal terms stayed at the level of the previous year.

The growth of domestic economy is stabilising. The rapid growth in value added started to decelerate at the end of 2011 and levelled out in 2012. The value added fluctuated only a little from quarter to quarter and grew 3.2% compared to 2011. Manufacturing, which was the main driver of growth in the previous years, started to hamper economic growth in 2012 as its value added fell 3%. The fall in the 1st quarter of 2012 was 10%, but there were no changes in the second half of the year, compared to 2011. The weakening of manufacturing was mainly due to the manufacture of electronic products, which had previously played an important part in the recovery from the crisis.

The biggest contributions to the growth of value added in 2012 were made by the production of electricity and gas and the construction sector, which showed vigorous growth. The growth in construction was especially fast at the beginning of the year, but slowed down to 3.4% by the 4th quarter, with the total annual growth being 14.3%. While the volume of construction of residential buildings remained at the level of 2011, there was a rise in the construction of non-residential buildings in 2012. The strengthening of the domestic economy was helped along by the 2.9% growth in trade. Although the growth in the value added of the total economy slowed down significantly, there was no effect on labour productivity which grew by 1% (just like in 2011) despite the higher level of employment.

The improved conditions in the domestic economy and the labour market meant that the final consumption expenditure of households also continued to rise (supported by increased incomes), showing a slightly accelerating trend and growing by 4.3% in 2012. Just like the year before, this growth was mainly driven by the rise in prices in transport. The transport expenditure of households grew 8.2% in 2012. A growth in the well-being of consumers is indicated by increased consumer confidence, despite the rise in transport expenditure. According to the Estonian Institute of Economic Research, consumer confidence reached a historically average level in 2012, whereas during the year it temporarily rose even a little higher. This shows that at least in the eyes of consumers

the crisis is over. At the same time, the gradual increase in consumers' savings shows that the crisis has had an impact on their behaviour. The debt burden of households continued to fall as well.

The growth in gross fixed capital formation continued in 2012. In real terms, the annual growth rate was 20.9%. This exceeds the level of 2005. The growth was mostly led by the construction of buildings and structures, which shows that the enterprise sector has also recovered from the real estate crisis and enterprises are ready to invest again. Similarly to households, enterprises have also increased their savings and are trying to avoid taking on additional debt. Some uncertainty about the future is indicated by the economic sentiment index published by the European Commission, as the index fell in 2012 (mainly in the second half of the year). The economic sentiment index, which reflects GDP trends, was above the historical average only in the Baltic countries.

The rise in the consumer price index (CPI) has slowed down, just like economic growth. In 2012, the CPI grew 3.9%. The main contributors to the rise in the CPI were the prices of housing and consumption goods. While there is continued demand for new dwellings, investments by the enterprise sector have driven up construction prices – the construction price index rose 4.6% last year.

Estonia's foreign trade reached new heights in 2012. Exports of goods and services surpassed the level of the boom years (in real terms) already in 2011. Last year, imports did the same. In 2012, imports grew 9.1% with the help of domestic demand. Although Estonia's economy is still showing an upward trend, the negative trends in other countries are starting to have their effect. Thus, the growth in exports slowed down to 5.6% last year. Electronic products were still the main group of goods in foreign trade. Following the general trends, Estonia's current account was also slightly negative in 2012, at 1.2% of the GDP. Nevertheless, the current account deficit was well below the surplus of the three previous years.

In 2012, the economic growth slowed down, while the consumption of the general government sector rose by 4%, which is a significantly faster growth than in 2011. As a result, general government consumption surpassed the level of the boom years. Unfortunately, the income of the government sector did not grow as fast and expenditure exceeded revenue for the first time since 2009. In 2012 the Government approved a deficit budget. It is also noteworthy that government debt was over one billion euros for the first time and amounted to 10.1% of the GDP, which is the all-time highest level. This was mainly the result of Estonia's participation in the European Stability Mechanism and the European Financial Stability Facility.

The difficult situation worldwide is limiting economic growth in Estonia. The share of foreign trade in Estonia's GDP has increased for the last three years and is now at the highest level in history. This means that the level of well-being in Estonia is increasingly dependent on the situation of other countries. Last year, the financial issues in Europe played a significant part in slowing down the economic growth in Estonia. Thus, the level of well-being in Estonia could face a serious threat if Europe were to suffer another recession. At the same time, foreign markets have offered many opportunities to Estonia's relatively small and open economy, and have therefore contributed significantly to the fast development of the country. Enterprises and households are saving more than before, which is a positive domestic trend as it helps to lower risks. Unfortunately, the public sector has been unable to follow the same path, despite the fast growth of the economy.

Developments in the economy always have an influence on the social sphere, and vice versa. It would be quite difficult to rank the changes in social life by their importance. Economic issues that seem insignificant initially could end up having an important role in societal developments. Nevertheless, the on-going processes can be analysed based on how much they have changed their course.

The demographic developments are worrisome. Until the most difficult years of the recession (2009 and 2010), the demographic developments were mostly positive. In 2011, the trends turned negative and stayed negative also in 2012. For example, in 2010 natural increase was positive again after many years, but in 2011 and 2012 the number of deaths exceeded the number of births, whereas in 2012 the gap between the two grew even bigger than in 2011 (see figure on p. 27). Net migration also became much more negative in 2012. In 2009, the number of emigrants exceeded

the number of immigrants only by about 800, while in 2012 the difference was already over 6,500. The decrease in births may partly have been caused by the fact that younger people are the dominant group among emigrants and the number of females in this group exceeded the number of males. The difference was the most remarkable in the age group 15–29, where 1,556 emigrants were male and 2,088 were female. In case of immigration, there are some positive aspects as well. Namely, among the 4,244 persons that immigrated to Estonia in 2012, almost 3,000 had Estonian citizenship. Many of them are essentially returnees, which is also supported by the fact that more than 2,000 of them had been born in Estonia.

According to neoclassical macroeconomic theory, the labour market situation (unemployment, wages, economic prosperity) is the main factor affecting migration^a. The decision to migrate is not made overnight. It is a gradual process: first, the person sets a new target; then he/she compares expenses and earnings; and it is only after this that the actual moving takes place, provided that the potential earnings are greater than the costs of migration. For example, studies carried out in Europe show that the difference in incomes should be at least twofold in order for migration for employment purposes to take place^b.

Therefore, the increase in migration could have been caused, among other things, by the deteriorating labour market conditions, but the labour market trends were rather positive.

Positive developments in the labour market continued. Unemployment grew rapidly during the economic crisis, but started to decline in 2010, although not at a very fast rate. The decline continued in 2012, when the annual average unemployment rate fell to 10.2% and even below 10% in the last two quarters of the year. The result is even more impressive in the EU context, as the unemployment rate increased in more than half of the EU countries in 2012 and the EU's annual average unemployment rate was over 10% in 2012. The Estonian economy and labour market depend quite a lot on how well Estonia's main partners are doing. Their economy is mostly doing well (e.g. Finland, Sweden, Latvia, Lithuania, also Russia as a non-EU country), especially compared to the southern EU countries, and they have helped to take Estonia to that group of EU countries who have hopefully left the hardest times of the still on-going crisis behind them.

Compared to 2011, unemployment fell in Estonia in 2012 both among males and females and also in all age groups. The number of the long-term unemployed decreased significantly in 2012, from 49,000 to 38,000. However, the long-term unemployed still accounted for more than a half of the total number of the unemployed. Having a job does not automatically ensure satisfactory livelihood, but the fact of being out of work (either as an employee or otherwise) for an extended period leads to serious coping problems for the vast majority of the long-term unemployed. A concept often used in poverty analysis is relative poverty, which is based on the equalised disposable income per household member. According to this, a person is considered poor if his/her equalised disposable income is below the at-risk-of-poverty threshold, i.e. less than 60% of the median equalised yearly disposable income of household members. Based on this indicator, more than a half (56%) of the unemployed lived in relative poverty in 2011.

Subjective estimates of coping did not change significantly. As in previous years, the household types with the biggest poverty risk were still single parents with underage children, families with three or more children, and single retired people. In 2007, when most people had no reason yet to fear an economic crisis, 56% of households estimated that their economic situation was better than five years before. In 2012 the share of such households was significantly lower – only 16% of households. The subjective assessment of economic coping in 2012 was similar to that in 2011. Regardless of labour status, about half of the population was able to cope in both years. If labour status is considered, there have also been no major changes in coping. As expected, employed persons were the most successful in coping. However, while more than a half of the employed did

^a Russell, S. (1995). International Migration: Implications for the World Bank. – The World Bank. Human Resources Development and Operations Policy Working Papers. May 1995, no. 54. [www] http://www-wds.worldbank.org/servlet/WDSContentServer/WDSP/IB/1995/05/01/000009265_3961019111203/Rendered/PDF/multi0page.pdf (14.04.2009).

^b Hadler, M. (2006). Intentions to Migrate Within the European Union: A Challenge for Simple Economic Macro-Level Explanations. – European Societies, 8(1), pp. 111–140.

not have problems with coping in 2012, 35% of the employed had some difficulties and 9% had big difficulties in coping. In case of the unemployed, less than a fifth coped well, 33% coped with some difficulties and more than 50% had big difficulties in coping. The fact that coping estimates among employed persons did not change should indicate that there were no considerable changes in wages and salaries. But there were changes – mostly towards a growth in wages.

The moderate growth in wages continued and the number of persons needing assistance decreased. In the 1st quarter of 2013, the average monthly gross wages and salaries were 900 euros. Compared to the 1st quarter of 2012, the average monthly gross wages and salaries grew 6.3%. Rising gross wages and salaries may not mean higher purchasing power, in case prices grow faster than gross wages. Real wages, which take into account the influence of the change in the consumer price index, increased 2.7% in the 1st quarter of 2013. Compared to the same quarter of the previous year, real wages increased for the seventh quarter in succession. The growth rate of real wages has been rather moderate and therefore is unlikely to significantly increase the share of persons who say that they cope well.

The favourable developments in the economy and the labour market should lead to a slight fall in the number of people who need state or local government assistance in order to cope. In 2012, the number of families receiving subsistence benefits decreased to 21,600 (from 24,300 families in 2011). The total volume of subsistence benefits also decreased, from 24 million euros to 21 million euros. At the same time, the number of families receiving subsistence benefits and the total volume of benefits are both significantly higher than before the economic crisis.

The volume of family benefits decreased from 272 million euros in 2011 to 257 million euros in 2012. This was mainly due to the fall in the number of children (including a decrease in the number of births), which caused the decrease in the total amount of parental benefits paid.

Education is still important for people. There are certain prerequisites for positive developments in the future, with educated people being one of these. The number of students in formal education decreased to 232,000 in 2012 (from 237,600 in 2011). The decrease occurred on all levels of study, except for basic school. The number of students in higher education decreased from 67,600 to 64,800. The primary reason for this decline is the smaller number of births in the 1990s.

Estonia's goal is to have a knowledge-based economy that is increasingly based on high technology, greater value added and higher labour productivity. This is a relatively complex process and cannot be described with one or two indicators. At the same time, the increasing number of students at the higher levels of higher education and the developments in research and development (R&D) are an indication of where Estonia is headed. The number of students in sciences and engineering has increased. Compared to 2006, there has been a significant increase in the number of students specialising in natural and technical sciences, engineering and production. In the academic year 2012/2013, the number of doctoral students was slightly over 3,000, just like in the previous academic year. In the academic year 2005/2006, there were only 1,971 doctoral students. In the period 2007–2011, the number of doctorate holders among the R&D personnel in the enterprise sector rose from 180 to 280 and the number of Master's degree holders rose from 518 to 928. The enterprise sector's expenditure on research and development has moved closer to the EU average, but is still below it.

A good education is the foundation for the professionalism of employees, which is reinforced by actual work experience. However, the acquired education and subsequent work experience may not be enough to ensure adequate professional development. Life-long learning is very important. More and more employers and employees have understood this and participation in professional in-service training and retraining is on the rise. During the peak of the crisis (in 2009 and 2010), about 30,000 people had participated in work-related training or retraining courses within the four weeks preceding the survey. In 2012, this trend continued and nearly 37,000 people received training. All in all, 94,000 people participated in life-long learning in 2012.

A good education and professional success help to ensure adequate livelihood for a good life. But a good quality of life also involves recreation and a secure living environment.

Museum attendance increased; crime levels fell. In case of leisure activities and the general level of security, the developments in 2012 were mostly positive. Compared to 2011, the number of persons involved in amateur folk culture increased in 2012 and the number of museum visits was over 3 million. There were nearly 2.5 million cinema visits in 2012, which is the highest number of the last twenty years.

The number of recorded offences continued to decline – from 42,567 to 40,816. However, a major problem with crime is still the fact that many offences are not reported^a.

The overall assessment of the economic and social spheres is positive. On the plus side, Estonia's economic indicators improved further, despite a slowdown in economic growth – this is especially noteworthy in the European context with many EU countries having serious financial difficulties. Unemployment continued to decline, while real wages continued a moderate growth. However, demographic processes were a source of increasing concern in 2012. Despite the favourable developments in the labour market and in wages, the wages in Estonia are still two or three times lower than in the main destination countries of migration. The strong ethnic communities that have developed in the destination countries are a further boost for migration. For example, in Finland there is already a sizable community of people from Estonia, which makes it easier to make the decision to seek employment in Finland or even move there. Migration, including labour migration, is facilitated by the disappearance of borders and the opening up of labour markets. However, the borders are also open for return, which quite many people are choosing to do. The development of information technology and the possibility to get to Estonia in a few hours give more and more reason to consider whether many of those who have moved abroad can actually be fully excluded from the Estonian society – considering that they communicate (online) with friends and family living in Estonia almost every day, keep up with the current affairs in Estonia and visit Estonia several times a year.

^a Ministry of Justice, TNS Emor.

KESKKOND

Kaia Oras

Ülevaade

Eesti säastva arengu strateegia „Säästev Eesti 21“ seab eesmärgiks saavutada ökoloogiline tasakaal. Kui hästi mahub Eesti majandus keskkonda ja milline on Eesti majanduse keskkonnamõju vaadatuna keskkonnaprobleemide kaudu?

Kasvuhooneefekt ja seda tekitavate kasvuhoonegaaside heitkogused on ülemaailmse probleemina olnud avalikkuse tähelepanu all juba 20 aastat. Kui Euroopa Liidus (EL) on kasvuhoonegaaside heitkogused viimase kümne aastaga vähenenud, siis Eesti jõudis kliimagaaside poolest 2011. aastal viimase kümne aasta suurima emissiooni ehk 21,2 miljoni tonnini ning seda just peamise kasvuhoonegaasi, süsinikdioksiidi heitkoguse suurenemise töltu.

Nii kasvuhoonegaaside heitkoguse kui ka jäätmetekke suurenemised ja vähenemised on Eestis seotud energia ning energiatoodete tootmise kasvu ja kahanemisega. Energia ja energiatoodete tootmise suurenemise töltu on kasvanud Eesti peamise kasvuhoonegaasi, süsinikdioksiidi emissioon ning suurenendud ka jäätmete ke, mis jõudis 2011. aastaks viimase kümne aasta rekordilisele tasemele ehk 21,7 miljoni tonnini. Ka ohtlike jäätmete kogus on suurenendud viimase kümne aasta rekordini ehk 9,3 miljoni tonnini. Nii pärinebki koguseliselt suurim osa Eestis tekkinud jäätmetest põlevkiviveneergetikast: põlevkivistuhka tekkis 2011. aastal 7,6 ja põlevkivi aherainet 9 miljonit tonni. Teised suurema kogusega jäätmete olid 2011. aastal põlevkivi utmiste jäätmed (1,4 miljonit tonni) ning ehitus- ja lammatusjäätmeh (1,5 miljonit tonni). 2010. aastal oli Eesti 13,9-tonnise summaarse jäätmekogusega elaniku kohta EL-i pingreas neljandal kohal. Ühe elaniku kohta tekkiva ohtlike jäätmete koguse poolest aga oli Eesti 2010. aastal 6,7 tonniga EL-is esikohal. Kuigi põlevkivist toodetud elektrienergia toodanguühiku kohta tekib põlevkivistuhka veidi vähem kui kümme aastat tagasi, on tootmismahutuse kasvu tagajärvel siiski suurenendud ka põlevkivituha teke.

Kui jäätmetekke kasvu võib pidada loodusele negatiivseks, siis positiivne on jäätmete taaskasutuse suurenemine. 2011. aastal taaskasutati juba üle poole (55%) tekkinud jäätmetest. Põhiliselt taaskasutati kaevandusjäätmeh (8,2 miljonit tonni), ehitus- ja lammatusprahti (1,5 miljonit tonni), puidujäätmeh (0,6 miljonit tonni) ning põlevkivi utmiste jäätmeid (0,7 miljonit tonni).

Taastuvate allikate kasutamine energiatootmisel on üks viise vähendada energiatootmise sõltuvust fossiilsetest kütustest. Samuti tekib taastuvate allikate kasutusel kokkuvõttes vähem kasvuhoonegaase. Taastuvenergia osatähtsus energia lõpptarbirmisses ja taastuvenergiast toodetava elektri osatähtsus on Eestis kasvanud. Samuti on Eesti EL-i liikmesriikide hulgas selle näitaja põhjal kõrgel kohal just Eesti looduslike iseärasuste, aga ka rakendatud keskkonnaabinöude, näiteks taastuvenergia toetuste töltu. Kui EL-is oli taastuvatest energiaallikatest toodetud energia osatähtsus energia lõpptarbirmisses 2010. aastal keskmiselt 13%, siis Eestis oli see samal aastal juba suhteliselt suur – 24%. Eestis on peamine taastuvenergiaallikas biomass (küttepuid, puiduhake ja -jäätmeh), hüdro- ja tuuleenergia osatähtsus on veel suhteliselt väike. Põhiliselt just fossiilkütuste suure keskkonnakoormuse töltu, aga ka ressursisäästu silmas pidades, on Euroopa Nõukogu seadnud eesmärgiks tõsta EL-i riikide keskmise taastuvatest energiaallikatest toodetud energia määr 2020. aastaks 20%-ni. Taastuvenergia määr varieerub EL-is suuresti: 2010. aastal ulatus see 0,4%-st Maltal 48%-ni Rootsis.

Olmejäätmete kogus elaniku kohta on viimastel aastatel (v.a 2011. aastal) tublisti vähenenud ja 2011. aastal oli Eesti näitaja EL-i riikide madalaim. Vähenevad olmejäätmete kogused viitavad pakendiringlussüsteemi suurenendu suutlikkusele, tänu millele visatakse pakendeid olmejäätmete hulka järjest vähem. Kuigi Eestis ladestatakse suur osa tekkinud olmejäätmestest siiani prügilasse (2010. aastal 64% olmejäätmestest), oleme selle näitaja poolest EL-is siiski keskmiste hulgas.

Heitveega keskkonda viidud reostus toob kaasa ökoloogilise tasakaalu muutused veekogudes. Väheneb vees lahustunud hapniku hulk, mis võib kaasa tuua vee-elustiku lääbumise või luua võimaluse võõrliikide (nt toksiinide tootvate sinivetikate) arenguks. Eestis on heitveega keskkonda

viidud reostuse hulk vähenenud. Aastatel 2000–2011 vähenes fosfori saastekoormus 230 tonnist 110-ni ja lämmastiku saastekoormus 2810 tonnist 1890-ni. Kui 2001. aastal läbis vähemalt teise astme puhistuse 68% elanikkonna reoveest, siis 2011. aastal juba ligi 82%. Heitveekätlusse investeeriti 2011. aastal 65 miljonit eurot – ligi 20 miljonit enam kui aasta varem.

Heitvee- ja jäätmekätlusettevõtted investeerisid keskkonnakaitsesse 98,7 miljonit eurot ja tegid 396 miljoni euro eest muid keskkonnakaitsega seotud kulutusi. Heitvee- ja jäätmekätlusteenuse osutamise eest saadud tasud olid neil 2011. aastal 411 miljonit eurot. Nendel tootmisettevõtetel, kelle põhitegevus ei ole keskkonnakaitse, kulus 2011. aastal keskkonnakaitsele 150 miljonit eurot, sh investeeriti toruotsaseadmetesse ehk juba tekkinud saaste likvideerimisse 72,1 miljonit eurot ehk ligikaudu pool tootmisettevõtete keskkonnakaitsekulutustest. Teise poole moodustasid keskkonnakaitse jooksevkulud: maksed teistele, saastetasu, kulud keskkonnakaitseadmete hooldusele, aga ka keskkonnaspetsialistide palgad jms.

Ökoloogilise maksureformi idee on piirata saastavat tarbimist hindade kaudu. Madalad kütusehinnad soodustavad kütuse raiškamist ja saastamist. Keskkonnahoidlikele toodetele konkurentsieelise andmine teeb võimalikuks nende turuletoomise. Ideaalis vähendab keskkonnakaitseabinöude rakendamine (nt tasude ja aktsiiside suurendamine) aja jooksul keskkonnakoormust. Ka Eesti ökoloogilise maksureformi rakendamisel on tööstetud ja plaanitakse ka edaspidi tösta keskkonda koormava tootmise ja tarbimise maksumäärasid, samal ajal jälgides, et üldine maksukoormus ei kasvaks. Keskkonnamaksude osatähtsus riigile laekunud maksutulus on aasta-aastalt suurenenud: 5,5%-st 2000. aastal 8,6%-ni 2011. aastal. Põhiliselt on tõusnud kütuseakteysiis, mis on keskkonnamaksude suurim komponent. Kütuseakteysiisist laekuv tulu on kasvanud nii aktsiisimäärade tõusu (nt bensiini ja diisli aktsiisimäärad on tõusnud ajavahemikus 2003–2013 umbes kaks korda) kui ka tarbitud maksustatud kütusekoguste suurenemise tõttu. Transpordis kasutatava kütuse suurema tarbimise taga on pidevalt kasvav sõidukite hulk. Näiteks sõiduautode arv liiklusregistris on poolteist korda suurem kui kümme aastat tagasi. Liiklusvahenditest pärineva saaste kogused on viimase kümne aasta jooksul vähenenud kaks korda, kuid mitte ainult tänu aktsiisimäärade tõusuile. Õhusaaste vähenemise põhjuseid on teisigi. Näiteks on sõidukipark uuenedud ressursisäästlikumate ja vähem saastavate autodega, samuti on paranenud mootorikütuste kvaliteet. 2012. aastal oli Eestis keskkonnamaksude eest saadud tulu 484 miljonit eurot, millest 88% oli kütuseakteysiis koos elektriaktsiisiga, 7% saastemaksud, 3% ressursimaksud ja 2% transpordimaksud.

Enamik keskkonnatasude määradest on Eestis viimase kümne aastaga tõusnud. Osaliselt on see tingitud üldisest hinnatõusust, osalt aga sellest, et mõned keskkonnatasude määrad on märkimisväärselt tõusnud. Eesti ühe suurima jäätmevoo, põlevkivi lendtuha ladestamise tasu määra on tõusnud seitse korda. Veekogude eurofeerumist põhjustavate saasteainete, lämmastiku ja fosfori veesaastetasu määrad on tõusnud kümne aasta jooksul vastavalt 9 ja 19 korda. Happevihmasid põhjustavate väavel- ja lämmastikoksiidide õhusaastetasu määrad on sama ajaga tõusnud vastavalt 13 ja 6 korda. Kui olmejäätmete ladestamise tasu määrad on kasvanud kümne aasta jooksul 0,3 eurost tonni kohta 2003. aastal 21 euroni tonni kohta 2013. aastal, siis ladestatud olmejäätmete kogused on sama aja jooksul vähenenud ligi kolmandiku võrra ja nii jäätmete ringlussevõtt kui ka juba tekkinud olmejäätmete taaskasutamine kasvanud.

Keskkonnamaksude osatähtsus kogumaksutulus oli Eestis 2011. aastal 8,6%, mis ületas EL-i keskmist (7,3%). EL-i maades on keskkonnamaksudest laekuva tulu osatähtsus kogumaksutulus viimase kümne aastaga pigem kahanenud.

ENVIRONMENT

Kaia Oras

Overview

Estonia's sustainable development strategy "Sustainable Estonia 21" sets the target to achieve ecological balance. How well does Estonia's economy fit in with the environment and how big is the environmental pressure of the economy seen through the lens of environmental problems?

The greenhouse effect and the emissions of greenhouse gases (which cause the greenhouse effect) are a global problem which has been in the centre of public attention for twenty years. In the European Union (EU) the emissions of greenhouse gases have decreased in the last decade, while Estonia reached the highest level of greenhouse gas emissions of the last ten years – 21.2 million tons in 2011. This was due to increasing emissions of carbon dioxide, the main greenhouse gas.

In Estonia, the rises and falls in the emissions of greenhouse gases and waste generation are related to the increase and decrease in the production of energy and related products. Due to the increased production of energy and energy products, the emissions of the main greenhouse gas, carbon dioxide, have increased. Annual waste generation has also risen and in 2011 reached the highest level of the decade: 21.7 million tons. The amount of hazardous waste generated was record high as well – 9.3 million tons in 2011. The biggest quantity of waste in Estonia is generated in oil shale energy production: 7.6 million tons of oil shale ash and 9 million tons of oil shale mining waste were generated in 2011. Other major waste streams were oil shale retorting waste (1.4 million tons) and construction and demolition waste (1.5 million tons). With 13.9 tons of total waste generated per capita, Estonia was in the fourth place in the EU in 2010. Based on the generation of hazardous waste per capita, Estonia ranked first in the EU with 6.7 tons per capita. Despite the fact that slightly less oil shale ash is generated per unit of electricity produced from oil shale than ten years ago, the increased production volumes have also caused an increase in oil shale ash generation.

The increase in the amount of waste generated can be considered negative from the environmental perspective, while the increased recycling of waste is a positive trend. In 2011 more than half (55%) of the generated waste was reused. The main types of waste reused were oil shale mining waste (8.2 million tons), construction and demolition waste (1.5 million tons), wood waste (0.6 million tons) and oil shale retorting waste (0.7 million tons).

Use of renewable sources is one way of reducing the dependence on fossil fuels in energy production. Use of renewable energy sources also results in a lower level of net greenhouse gas emissions. The share of renewable energy in final energy consumption and the share of electricity produced from renewable sources have both increased in Estonia. Based on this indicator, Estonia ranks high among EU countries, mainly due to natural circumstances but also due to the environmental measures taken (e.g. renewable energy subsidies). In 2010 the share of energy produced from renewable sources in final energy consumption was 13% in the EU on average, whereas in Estonia it was already quite high at 24%. The main source of renewable energy in Estonia is biomass (firewood, wood chips and wood waste). The share of hydro and wind energy is still low in Estonia. Mainly due to the high environmental pressure of the use of fossil fuels, but also for the purpose of resource savings, the European Council has set the target to raise the share of renewable sources in energy production to 20% by 2020 in the EU as a whole. The share of renewable energy varies greatly among Member States, from 0.4% in Malta to 48% in Sweden (in 2010).

Generation of municipal waste per capita has decreased significantly in recent years (excluding 2011) and in 2011 Estonia had the lowest value of this indicator in the EU. The decreasing amount of municipal waste reflects the greater capability of the packaging recycling system, which means that less and less packaging is disposed of as municipal waste. Despite the fact that still a rather high share of municipal waste (64% in 2010) is landfilled, Estonia ranks in the middle among EU countries based on this indicator.

The pollution reaching the environment through wastewater distorts the ecological balance in water bodies. The amount of oxygen dissolved in the water decreases, which could lead to the suffocation of aquatic biota but may also create the conditions for the proliferation of non-native species (e.g. toxin-producing blue-green algae). The amount of pollution from wastewater has decreased in Estonia. In 2000–2011, the pollution load of phosphorus fell from 230 tons to 110 tons and the pollution load of nitrogen from 2,810 to 1,890 tons. In 2001, 68% of wastewater underwent at least secondary treatment, whereas in 2011 this share was already 82%. 65 million euros were invested into wastewater treatment in 2011, which is 20 million euros more than the year before.

Enterprises whose main activity is wastewater treatment and waste management invested 98.7 million euros in environmental protection and their other environmental expenditure totalled 396 million euros. Their receipts from the provision of wastewater treatment and waste management services were 411 million euros in 2011. The production enterprises whose main activity is not environmental protection spent 150 million euros on environmental protection in 2011, whereas 72.1 million euros (almost a half of their total environmental expenditure) was invested in end-of-pipe facilities, i.e. into the elimination of already generated pollution. The other half was made up by current expenditure for environmental protection (payments to others, pollution charges, maintenance and repair of environmental protection facilities, but also wages of environmental specialists etc.).

The idea of ecological tax reform is to reduce environmentally harmful consumption through the regulation of prices. Low fuel prices contribute to wasteful use and higher pollution levels. If environmentally friendly products are given a competitive advantage, it will be possible to bring them on the market. Ideally, such environmental measures (e.g. raising the rate of taxes and excise duties) help to reduce environmental pressure over time. As part of the ecological tax reform in Estonia, the Government has increased (and plans to continue increasing) the tax rates for environmentally harmful consumption and production, while making sure that the total tax burden remains the same. The share of environmental taxes in total tax revenue has increased year by year: from 5.5% in 2000 to 8.6% in 2011. Fuel excise duty, which is the biggest component of environmental taxes, has increased the most. The revenue from fuel excise duty has increased for two reasons: the higher excise duty rates (for example, the excise duty rates for diesel and gasoline doubled in the period 2003–2013) and the increased consumption of taxed fuel. The reason for the increased consumption of fuel in transport is the steadily growing number of vehicles. For example, the number of passenger cars in the Traffic Register is 1.5 times higher than ten years ago. The air pollution generated by road vehicles has decreased twofold over the last ten years, although higher excise duty rates cannot be considered the only reason for this. There are other factors behind the decrease in air emissions. For example, new cars are often more resource efficient and less polluting, and the quality of motor fuels has improved. 484 million euros of environmental tax revenue was collected in Estonia in 2012, with fuel and electricity excise duties accounting for 88%, pollution taxes for 7%, resource taxes for 3% and transport taxes for 2%.

The rates of most environmental fees in Estonia have increased in the last decade. This has been partly related to inflation and partly to the fact that the rates of some environmental taxes have increased considerably. The fee for the disposal of oil shale dust (one of the biggest waste streams in Estonia) has increased seven times. In the last ten years, the water pollution fees for discharge of nitrogen and phosphorus (nutrients which cause the eutrophication of water bodies) have increased 9 and 19 times, respectively. The air pollution fees for discharge of sulphur and nitrogen oxides, which cause acid rain, have increased 13 and 6 times, respectively, over ten years. The fee for the disposal of municipal waste has increased from 0.3 euros per ton in 2003 to 21 euros per ton in 2013. In the same period, the amount of landfilled municipal waste has decreased by about a third. There has been an increase in both the recycling and reuse of already generated municipal waste.

In 2011, the share of environmental taxes in total tax revenue was 8.6% in Estonia, which is above the EU average (7.3%). In the EU countries, the share of environmental taxes in total tax revenue has mainly decreased in the last ten years.

Joonis 1. Kasvuhoonegaaside heitkogus, 1990–2011

Figure 1. Greenhouse gas emissions, 1990–2011

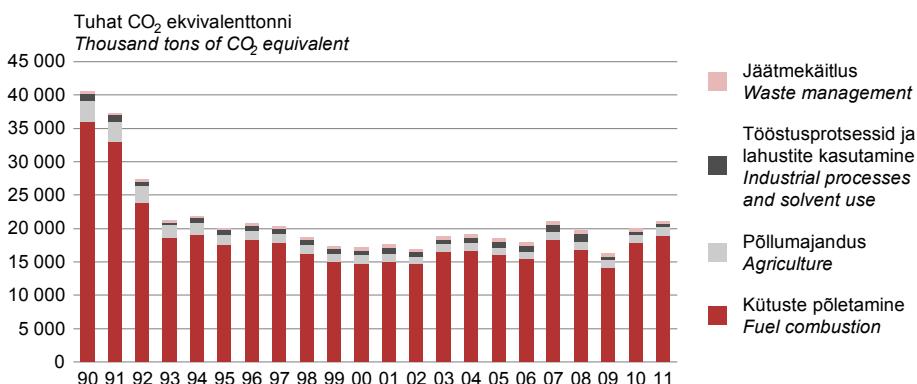
Tabel 1. Kasvuhoonegaaside heitkogus, 2007–2011

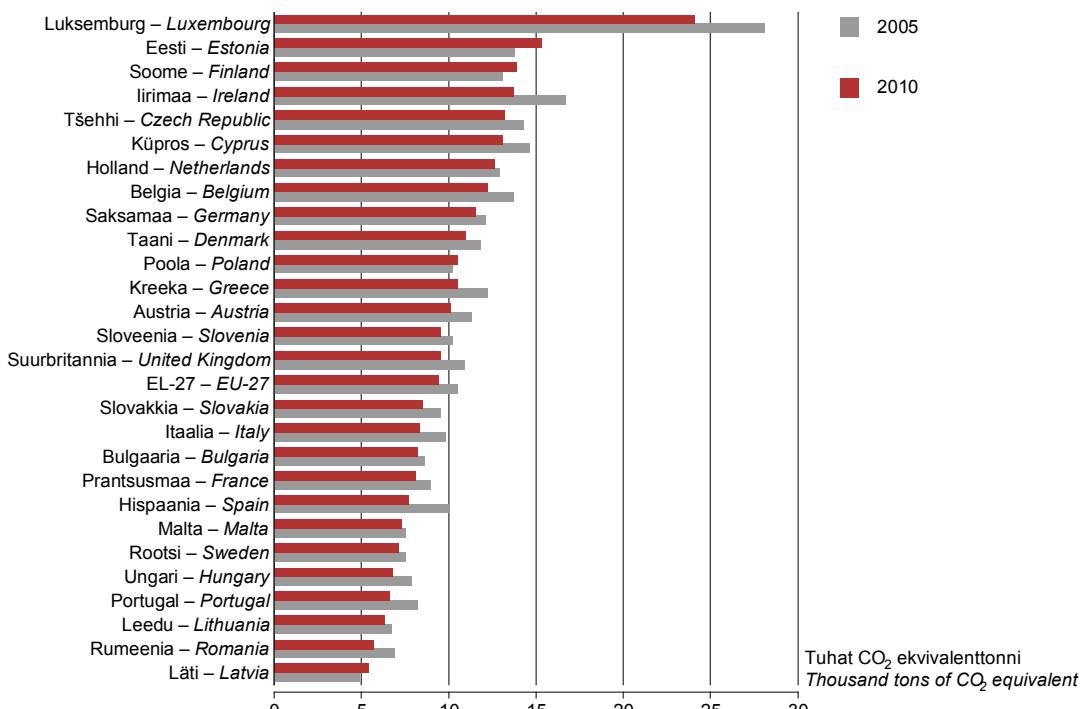
Table 1. Greenhouse gas emissions, 2007–2011

(tuhat CO₂ ekvivalenttonni – thousand tons of CO₂ equivalent)

	2007	2008	2009	2010	2011	
Süsiniidioksiid	18 913	17 390	14 180	17 901	19 061	Carbon dioxide
Metaan	1 063	1 054	984	1 017	956	Methane
Dilämmastikoksiid	961	1 073	978	1 014	998	Nitrous oxide
F-gaasid	150	133	139	154	161	F-gases
KOKKU	21 086	19 649	16 282	20 086	21 176	TOTAL

Joonis 2. Kasvuhoonegaaside heitkogus Euroopa Liidu riikides, 2005 ja 2010

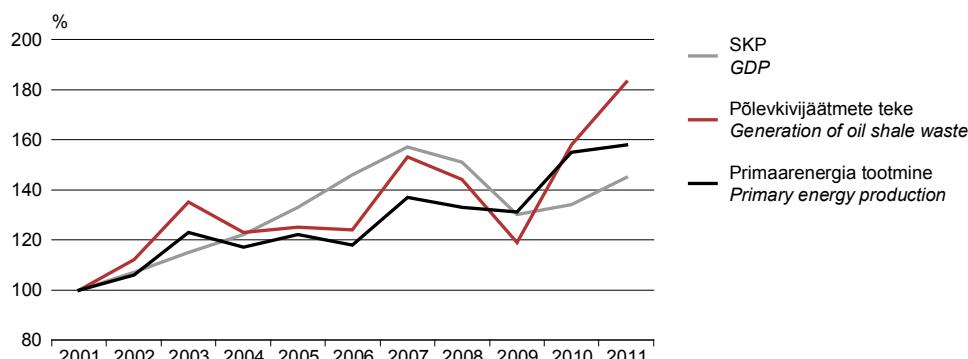
Figure 2. Greenhouse gas emissions in the European Union countries, 2005 and 2010

Allikas/Source: Eurostat

Joonis 3. Põlevkivi kasutusega kaasnenud jäätmete teke, primaarenergia tootmine ja sisemajanduse koguproduct (SKP)^a, 2001–2011

Figure 3. Generation of oil shale waste, primary energy production and gross domestic product (GDP)^a, 2001–2011
(2001 = 100)

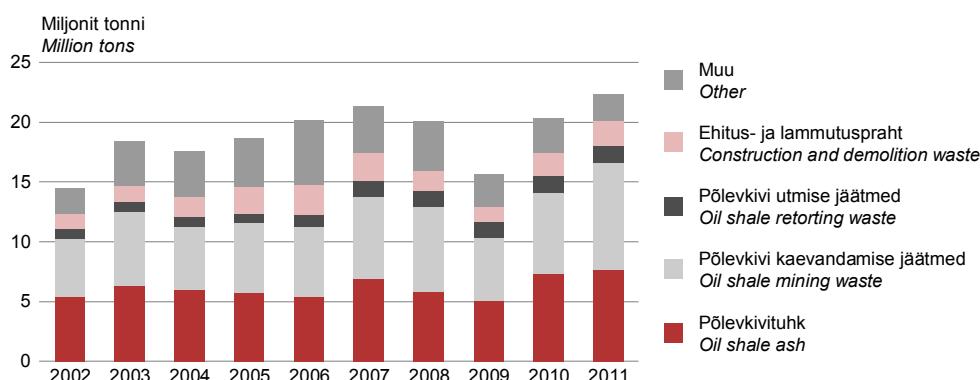

^a Aheldamise meetodil arvutatud sisemajanduse koguproduct (võrdlusaasta on 2005).

^a Gross domestic product calculated according to the chain-linking method (reference year 2005).

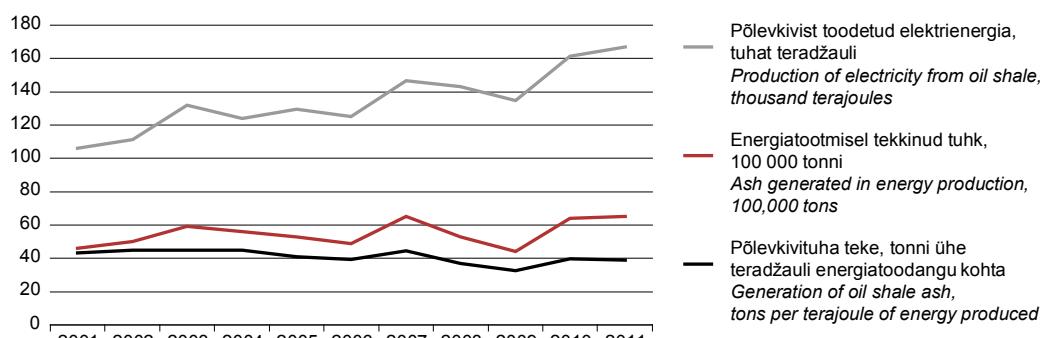
Joonis 4. Jäätmeteke, 2002–2011

Figure 4. Generation of waste, 2002–2011

Joonis 5. Põlevkivituha teke ja elektrienergia tootmine põlevkivist, 2001–2011^a

Figure 5. Generation of oil shale ash and production of electricity from oil shale, 2001–2011^a

^a Põlevkivist elektrienergia tootmisel tekivate tuhajäätmete kogused on saadud Keskkonnateabe Keskuse tehtud jäätmearuande kokkuviittest.

^a The quantities of oil shale ash generated in the production of electricity from oil shale are based on the Waste Management Reviews prepared by the Estonian Environment Information Centre.

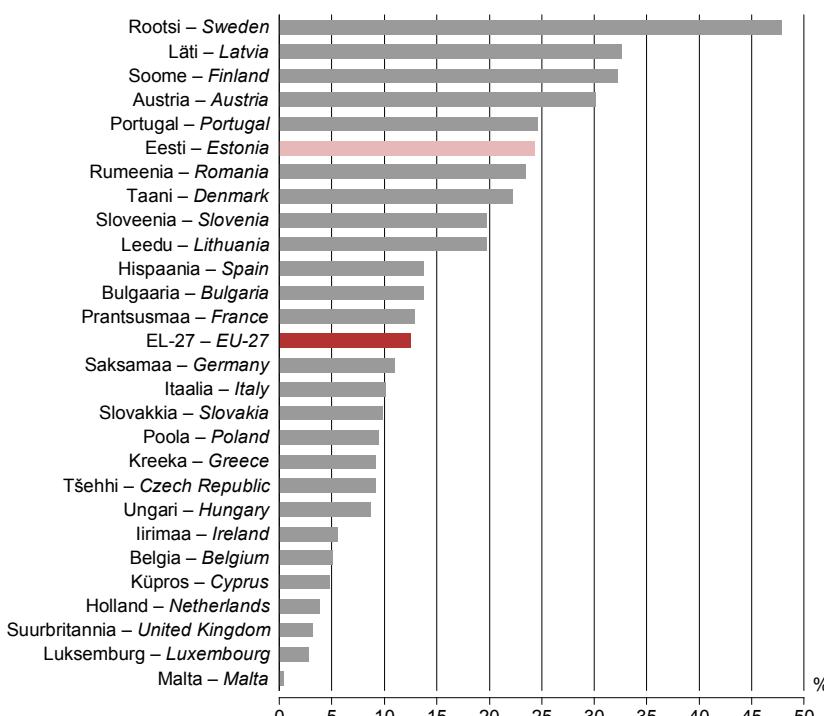
Tabel 2. Jäätmete töötlemine taaskasutamiseks või energia tootmiseks, 2008–2011

Table 2. Treatment of waste for recovery or energy production, 2008–2011
(tonni – tons)

	2008	2009	2010	2011	
Pinnastöölus põllumajanduses või keskkonnaseisundi parandamiseks	721 400	500 150	349 973	376 180	<i>Land treatment for agricultural purposes or for improvement of the state of the environment</i>
Muude anorgaaniliste ainete ringlussevõtt või taasväärtustamine	3 254 329	2 146 494	4 865 071	9 821 895	<i>Recycling or reclamation of other inorganic materials</i>
Kütuse või muu energiaallikana kasutamine	257 234	224 190	264 755	294 805	<i>Use as a fuel or other means to generate energy</i>
Metallide ja metalliühendite ringlussevõtt või taasväärtustamine	20 967	35 911	20 262	20 993	<i>Recycling or reclamation of metals and metal compounds</i>
Muude orgaaniliste ainete ringlussevõtt või taasväärtustamine (sh kompostimine)	1 125 036	1 232 057	1 298 226	1 048 542	<i>Recycling or reclamation of other organic materials (incl. composting)</i>
Ölide taasrafineerimine või korduvkasutamine	470	617	6	32	<i>Waste oil re-refining or other re-use</i>
Lahustite regenerereimine	27	18	21	5	<i>Regeneration of solvents</i>

Joonis 6. Taastuvatest energiaallikatest toodetud energia osatähtsus energiälopptarbitmisest Euroopa Liidu riikides, 2010

Figure 6. Share of renewable energy in final energy consumption in the European Union countries, 2010

Allikas/SOURCE: Eurostat

Joonis 7. Olmejäätmete teke ja ladestamine, 2001–2011

Figure 7. Generation and landfill of municipal waste, 2001–2011

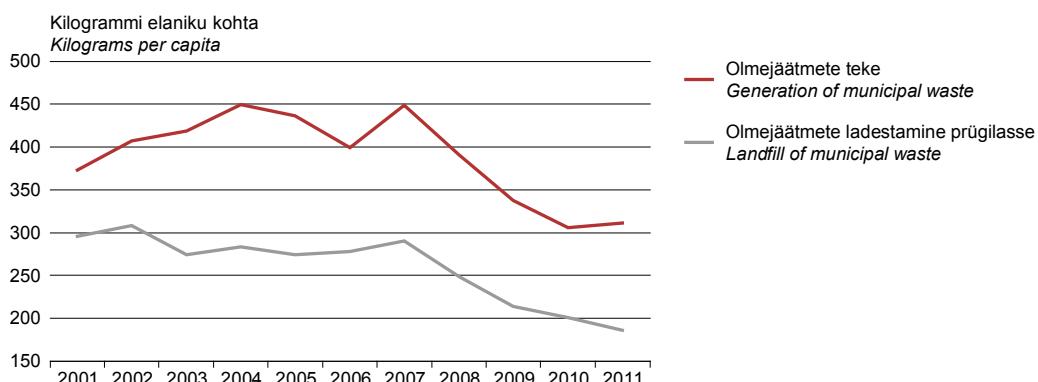
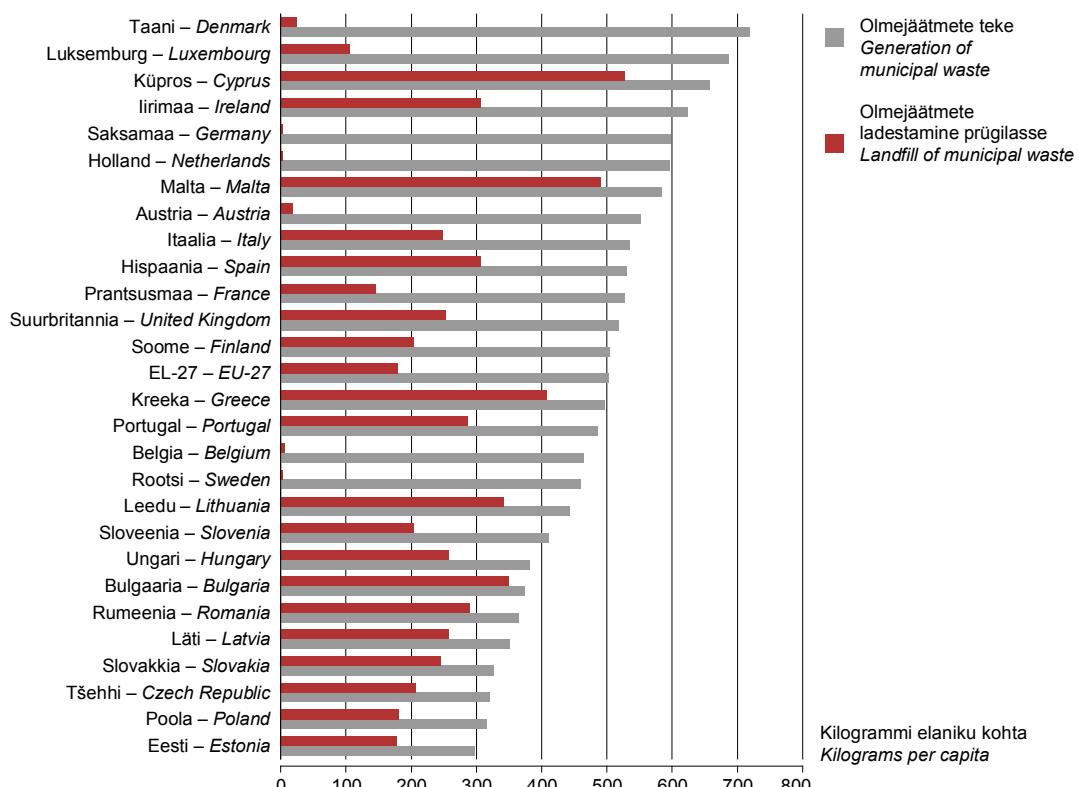
Joonis 8. Olmejäätmete teke ja ladestamine Euroopa Liidu riikides, 2011

Figure 8. Generation and landfill of municipal waste in the European Union countries, 2011

Allikas/Source: Eurostat

Tabel 3. Pinnaveekogudesse juhitud puastamist vajava vee reostuskoormus, 2007–2011
Table 3. Pollution load of the water discharged into surface water bodies and needing purification, 2007–2011
(tonni – tons)

Veesaasteaine	2007	2008	2009	2010	2011	Water pollutant
Orgaanilised reoained, BHT ₇ ^a	1 160	1 199	1 137	1 214	937	Organic substances, BOD ₇ ^a
Heljum	3 185	4 959	3 780	3 402	3 383	Suspended solids
Üldlämmastik	1 646	1 881	1 751	1 770	1 890	Total nitrogen
Üldfosfor	138	146	146	114	110	Total phosphorus
Naftasaadused	34	46	..	..	..	Oil products

^a Hapnikukogus, mis on vajalik orgaaniliste ainete bioloogiliseks lagunemiseks seitse päeva jooksul.

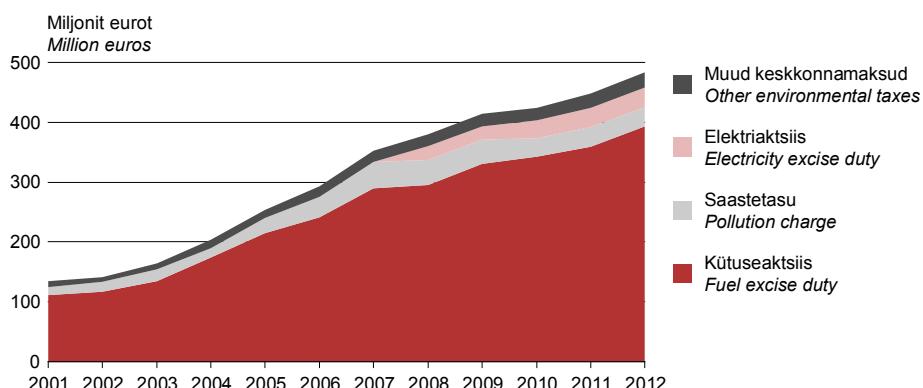
^a The quantity of oxygen consumed in the biological decomposition of organic substances within seven days.

Tabel 4. Keskkonnakaitsele spetsialiseerunud ettevõtete keskkonnakaitsekulud, 2008–2011
Table 4. Environmental protection expenditure of enterprises specialising in environmental protection, 2008–2011
(tuhat eurot – thousand euros)

	2008	2009	2010	2011	
Investeeringud keskkonnakaitsesse	91 651	86 669	71 114	98 745	Environmental investments
heitveekäitlus	63 006	65 073	46 339	64 676	waste water treatment
jäätmekäitlus	25 174	20 335	17 342	33 279	waste management
muu keskkonnakaitsetegevus	3 498	1 262	7 433	790	other environmental protection activity
Keskkonnakaitse jooksevkulud	455 382	274 134	442 383	395 462	Current environmental expenditure
heitveekäitlus	32 242	31 954	40 463	34 534	waste water treatment
jäätmekäitlus	415 848	236 781	394 714	352 637	waste management
muu keskkonnakaitsetegevus	7 292	5 399	7 207	8 291	other environmental protection activity

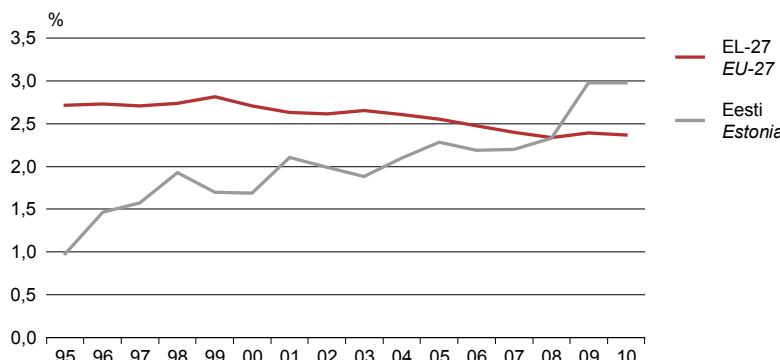
Joonis 9. Keskkonnamaksude laekumine, 2001–2012

Figure 9. Revenue from environmental taxes, 2001–2012

Joonis 10. Keskkonnamaksudest saadud tulu osatähtus SKP-s Eestis ja Euroopa Liidu riikides, 1995–2010

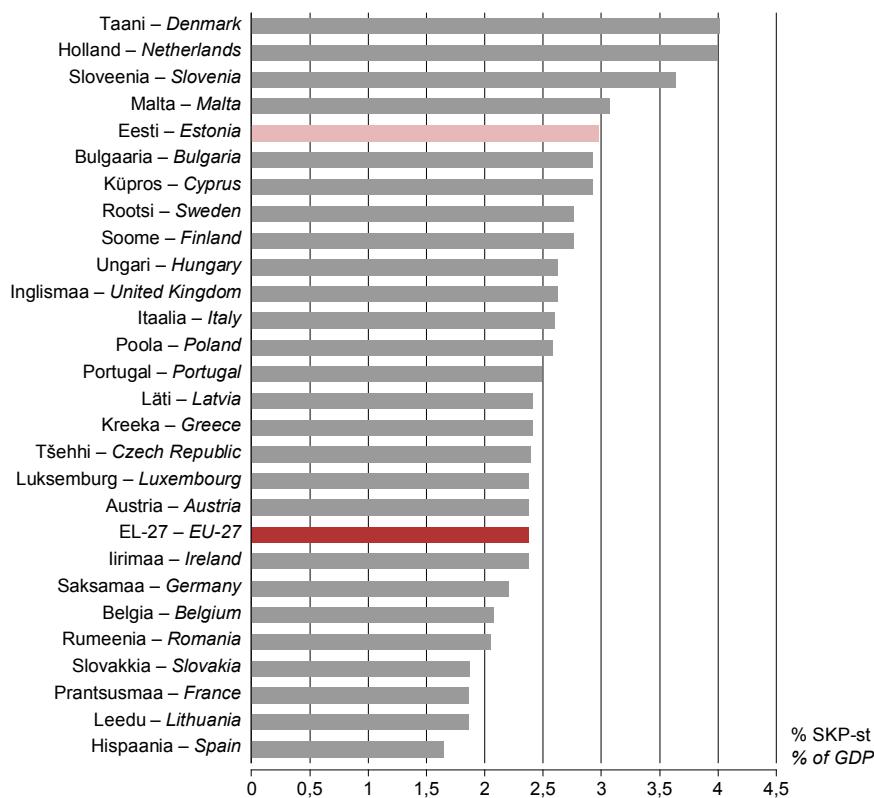
Figure 10. Share of environmental tax revenue in the GDP in Estonia and in the European Union countries, 1995–2010

Allikas/Source: Eurostat

Joonis 11. Keskkonnamaksudest saadud tulu osatähtus SKP-s Euroopa Liidu riikides, 2010

Figure 11. Share of environmental tax revenue in the GDP in the European Union countries, 2010

Allikas/Source: Eurostat

Tabel 5. Keskkonnamaksude laekumine, 2008–2012

Table 5. Revenue from environmental taxes, 2008–2012
(miljonit eurot – million euros)

	2008	2009	2010	2011	2012	
Kütuseaktsiis	294,9	331,0	343,4	359,0	393,5	Fuel excise duty
Elektriaktsiis	22,7	21,9	30,5	31,9	33,0	Electricity excise duty
Saastetasu	42,9	41,3	30,9	34,1	31,2	Pollution charge
Vee erikasutuse õiguse tasu	10,2	10,9	13,0	12,9	13,4	Fee for the special use of water
Autode registreerimise tasu	3,0	2,6	3,5	6,0	6,9	Vehicle registration fee
Raskeveokimaks	4,0	3,5	3,5	3,7	3,9	Heavy goods vehicle tax
Kalapügiõiguse tasu	1,5	3,8	1,3	1,3	1,5	Fishing charge
Pakendiaktsiis	0,0	0,0	0,0	0,2	0,3	Packaging excise duty
KOKKU	379,3	415,0	426,1	449,1	483,7	TOTAL

Joonis 12. Bensiini ja diislikütuse aktsiisimäärade muutuse võrdlus liiklusvahendite tekitatud õhusaaste koguste muutusega, 2003–2013

Figure 12. Comparison of the change in gasoline and diesel excise duty rates and the change in air emissions from transport, 2003–2013
(2003 = 100%)

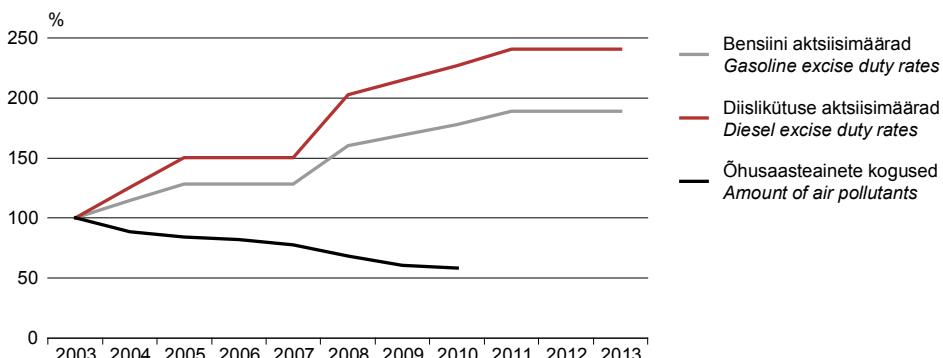
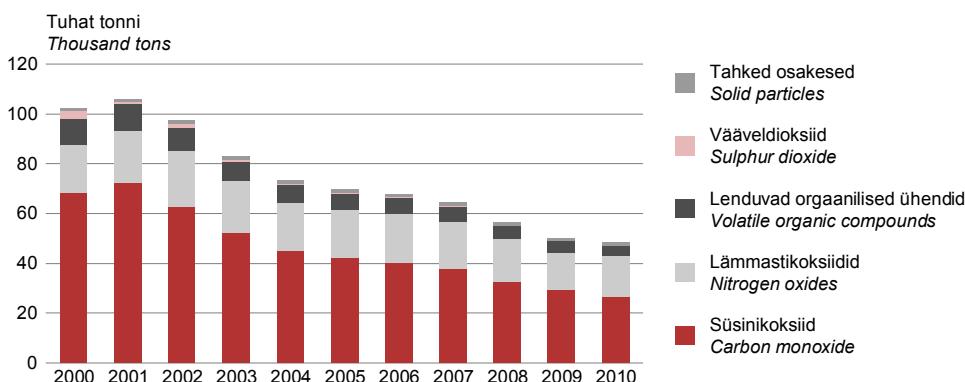
Joonis 13. Transpordivahendite õhuheitmed, 2000–2010

Figure 13. Air emissions from transport, 2000–2010

Metoodika

Keskkonnastatistika hõlmab nii keskkonnaseisundit (nt õhk, vesi, looduslik mitmekesisus) kui ka inimtegevuse mõju (nt saasteained, jäätmed) ning keskkonnameetmeid.

Keskkonnastatistika tegemiseks kasutab Statistikaamet põhiliselt teiste riigiasutuste kogutud andmeid, kuid on ka valdkondi, kus andmeid kogub Statistikaamet ise (nt keskkonnakaitsekulutused, taimkaitsevahendite kasutamine). Keskkonnakaitsekulutuste andmed saab Statistikaamet ettevõtetelt ja riigiasutustelt. Keskkonnamaksude andmete saamiseks on kasutatud riigi- ja kohalike omavalitsuste eelarvete kassalise täitmise aruandeid.

Paljud keskkonnaandmed saadakse olulise keskkonnamõjuga ettevõtetelt. Nendele ettevõtetele väljastatakse keskkonnaluba, mille alusel nad võivad ammutada keskkonnast loodusressurssi või heita keskkonda etteantud normi piires heitgaase, -vett ja jäätmeid. Õhusaaste, heitvee ja jäätmetekke ning veekasutuse andmeid kogub Keskkonnateabe Keskus. Statistikaamet saab Keskkonnateabe Keskuselt ka liigilise mitmekesisuse ja kaitsealade andmeid. Maavarade üle peab arvet Maa-amet.

Methodology

Environment statistics cover the state of the environment (e.g. air, water and biodiversity) as well as the impact of human activities (e.g. pollutants and waste) and environmental measures.

For the production of environment statistics, Statistics Estonia uses mainly the data collected by other government institutions. But there are also subject areas the data of which are collected by Statistics Estonia (e.g. environmental protection expenditure, pesticide use). Statistics Estonia collects the data about environmental protection expenditure from enterprises and government institutions. Environmental tax revenue statistics are based on detailed data about the budget execution of central and local governments.

A great share of environmental data are obtained from enterprises with high environmental pressure. Such enterprises operate under pollution licenses which allow them to extract mineral resources, discharge wastewater into the environment or generate air pollution and waste. The respective basic environmental data are collected by the Estonian Environment Information Centre. The Centre also provides Statistics Estonia with data on biodiversity and protected areas. Data about the use of mineral resources are managed by the Estonian Land Board.

Kirjandust Publications

Säästva arengu näitajad. Indicators of Sustainable Development. (2011). Tallinn: Statistikaamet.

Kasulikke linke Useful links

Keskkonnateabe Keskuse veebileht
Website of the Estonian Environment Information Centre
<http://www.keskonnainfo.ee>

Keskkonnaministeeriumi veebileht
Website of the Estonian Ministry of the Environment
<http://www.envir.ee>

Euroopa Keskkonnaagentuuri veebileht
Website of the European Environment Agency
<http://www.eea.europa.eu/>

Keskkonnaandmed Eurostatil veebilehel
Environmental data on Eurostat's website
<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/environment/data/database>

RAHVASTIK

Alis Tammur, Kalev Noorköiv, Mari Plakk

Ülevaade

2013. aasta 1. jaanuaril oli Eesti arvestuslik rahvaarv 1 286 479 – s.o 8007 võrra väiksem kui aasta varem. Loomulik iive oli 2012. aastal negatiivne – surmasid oli ligi 1400 võrra rohkem kui sünde. Selle põhjus on sündide arvu järsk vähenemine – mullu registreeriti ligi 2000 sündi vähem kui kaks aastat varem. Välisrände töttu vähenes rahvaarv 6600 võrra. Eestlaste loomulik iive on alates 2008. aastast olnud positiivne, kuid 2012. aastal see näitaja halvenes – sündis vaid 100 eestlast rohkem, kui suri. Maakondadest võitis rahvastikku ainsana Harju maakond (2626 inimest), kaotas aga köige rohkem Ida-Viru maakond.

2012. aastal vahetas Eesti sees elukohta üle valla või linna piiri 36 000 inimest. Siserändes võidavad enim elanikke Tallinn ja tema lähvallad ning teiste suuremate linnade lähvallad. Äärealade inimesed kolivad peamiselt Tallinna või mõne maakonna keskusesse. Pealinast ja maakonnakeskusest rännatakse omakorda linna tagamaale.

Välisrändes suurennes 2012. aastal nii sisse- kui ka väljarände. Immigreerus üle 4000 inimese ja emigreerus ligi 11 000 inimest. Väljarändajate peamised sihtkohad on Soome ja Suurbritannia. Kuna enamik Eestisse sisserändajatest on tagasirändajad, tuleb suurem osa Soomest. Teisel kohal aga on Venemaa, kust saabuvad peamiselt uued sisserändajad.

Eesti elanike oodatav eluiga pikenes. 2011. aastal oli Eesti elanike oodatav eluiga sünnihetkel 76,3 aastat. Rohkem kui pooltes Euroopa Liidu (EL) riikides oli oodatav eluiga üle 80 aasta. Eesti meeste oodatav eluiga oli 2011. aastal 71 ja naistel 81 aastat. Eesti meestest lühema elueaga on Leedu, Läti, Bulgaaria ja Rumeenia mehed. Euroopa riikide meestest elavad köige kauem Islandi mehed (80,7 aastat). Eesti naistest lühema elueaga on 11 EL-i riigi naised. Pikim oli naiste eluiga 2011. aastal Prantsusmaal – 85,7 aastat.

Sündide arvu vähenemine jätkub. 2012. aastal sündis Eestis 14 056 last ehk 623 võrra vähem kui 2011. aastal. Summaarne sündimuskordaja, mis näitab keskmist sünnitatud laste arvu naise kohta sama aasta sündimuse juures, oli 2012. aastal 1,59. Rahvastiku taastootmiseks aga peaks see olema vähemalt 2,10.

Eestlaste osatähtsus sündinute hulgas oli 2012. aastal 72,4% – 1,2 protsendipunkti väiksem kui aasta varem. Alla poole sündivatest lastest on esiklapsed (2012. aastal 41%). Viimastel aastatel on nende osatähtsus teise, kolmanda ja neljandana sündinud laste arvu kasvu töttu vähenenud.

Jätkub ema keskmise vanuse tõus. 2012. aastal oli naise keskmise vanuse lapse sünnil 29,55 aastat. Ka naise keskmise vanuse esiklapse sünnil on alates 1990. aastate algusest pidevalt tõusnud, 2012. aastal oli see 26,53 aastat. Viimastel aastatel on köige rohkem lapsi sündinud 25–29-aastastel naistel. Sündimuse vanuskordaja väärthus on alates 2005. aastast olnud 30–34-aastaste naiste seas suurem kui 20–24-aastaste seas.

Esimese lapse saamise aja edasilükkamine lükkab edasi ka teise, kolmandava jne lapse sünni. Kui 1990. aastate alguses oli sünnitaja keskmise vanus alla 25 aasta (1992. aastal umbes 55% sünnitantest), siis 2012. aastal sünnitasid selles vanuses naised alla 22% köigist sündinud lastest. Vähemalt 30-aastaste naiste puhul on trend vastupidine – 1992. aastal sünnitasid selles vanuses naised ligi 20%, 2012. aastal aga juba 45% sündinud lastest.

Abielust sündinud laste osatähtsus sündinute hulgas oli 2012. aastal 41,6%, sh eestlastel 33,6%. Esimestest lastest sündis abielus emadele 31%, teisena sündinud lastest 46% ja kolmandana sündinud lastest 53%.

Abortide arv on üha vähenenud. Ka 2012. aastal abortide arv vähenes. Aasta jooksul registreeriti 7915 aborti, sh 6056 legaalselt indutseeritud aborti. Tuhande viljakas eas naise kohta registreeriti 2012. aastal 20,3 ja saja elussünni kohta 43,1 legaalselt indutseeritud aborti.

Surmade arv on olnud stabiilne. 2012. aastal suri 15 450 inimest – 12,0 surmajuhtu tuhande elaniku kohta. Aasta varem oli tuhande elaniku kohta 11,4 surmajuhtu. 49,3% surnutest olid mehed ja 50,7% naised, kuid meeste osatähtsus rahvastikus on 46,4%. Peamised surma põhjused on samad mis varemgi. Üle poole (54,1%) surmajuhtudest on põhjustatud vereringeelundite, sh südamehaigustest. Meestel on see surma põhjus 46,1%-l ja naistel 61,9%-l juhtudest. Teisel kohal (24,0%) on kasvajad ja kolmandal (7,4%) önnetusjuhtumid, mürgistused ja traumad. Viimased on meeste hulgas tunduvalt suurema riskiga – 2012. aastal hukkus önnetusjuhtumi tagajärvel 897 meest ja 253 naist.

Suurenedes imikusurmade arv. 2012. aastal suri enne aastaseks saamist 50 last (22 poissi ja 28 tüdrukut), mis teeb 3,6 imikusurma tuhande elussünni kohta. 2011. aastal olid need arvud vastavalt 36 ja 2,5 ning EL-i keskmise imikusuremuskordaja oli 4,2. Surnultsünde oli 43 – 14 võrra vähem kui aasta varem. Tuhande sündinu kohta oli surnultsünde 3,1.

Abiellujate arv suurenedes jälle. 2012. aastal sõlmiti 5888 abielu ehk 7% rohkem kui aasta varem. Seega on hiljutine suur mõõdn mõödas, kuid aastatest 2006 ja 2007, kui sõlmiti umbes 7000 abielu aastas, jäääb mullune näitaja veel kaugele. Tuhande elaniku kohta sõlmiti mõödunud aastal 4,6 abielu, aasta varem 4,1. Üle veerandi abiellunud meestest ja naistest on varem abielus olnud. Soomes on korduvabiellunuid alla veerandi ehk 23–24%. Ühiseid lapsi on 30%-l abielluvatest paaridest, seejuures 10%-l on ühiseid lapsi vähemalt kaks.

Abiellumisvanus töoris meestel 2012. aastal 0,2 ja naistel 0,4 aasta võrra. Meeste keskmise vanus esimese abielu sõlmimisel oli 31,0 ja naistel 28,6 aastat. Soomes on see näitaja vastavalt 32,9 ja 30,6 aastat. Alates 1994. aastast on naise keskmise vanus esimese abielu sõlmimisel olnud kõrgem kui ema keskmise vanus esimese lapse sünnil, sest paljud naised sünnitavad enne lapse ja alles seejärel abielluvad. 2012. aastal oli kahe näitaja vahe 2,1 aastat.

Lahutuste arv mullu kasvas. 2012. aastal lahutati 3142 abielu – 1,4% rohkem kui aasta varem. Kõige rohkem oli vähemalt 20 aastat (26,0%) ja kuni 4 aastat (25,9%) kestnud abielude lahutusi. Järgnesid 5–9 aastat kestnud abielud (25,0%). Kõige vähem lahutati 15–19 aastat (10,3%) ja 10–14 aastat kestnud abielusid (12,7%). Selle statistika juures tuleb arvestada ka seda, kui palju vastavatel aastatel üldse abielusid sõlmiti. Näiteks abielude sõlmimise tippaastad 2006 ja 2007 langevad 2012. aasta arvestuses 5–9 aastat kestnud abielude rühma, mistõttu on 5–9 aastat kestnud abielude lahutamise osatähtsus järslult suurenenud. Viimase nelja aasta jooksul lahutatud abielud olid kestnud keskmiselt üheksha aastat. Korduvabielu lahutanute osatähtsus oli meestel 23% ja naistel 22%.

Viimase kolme aasta jooksul on suurenenud nende lahutuste osatähtsus, kus paaril on ühiseid alaealisi lapsi. Kuni 2009. aastani suurenedes lahutajate hulgas suhteliselt ühtlaselt lasteta paaride osatähtsus. Peamiselt saab muutust seletada laste arvu kasvuga. 2012. aastal oli vähemalt üks ühine alaealine laps 54%-l lahutanud paaridest, 2,9%-l paaridest oli ühiseid alaealisi lapsi vähemalt kolm.

POPULATION

Alis Tammur, Kalev Noorköiv, Mari Plakk

Overview

As at 1 January 2013, the population of Estonia was estimated to be 1,286,479 – this is 8,007 persons less than the year before. In 2012, the natural increase was negative, as the number of deaths exceeded the number of births by about 1,400. The reason for this was a sharp decline in the number of births – compared to 2010, there were almost 2,000 births less in 2012. Due to external migration, the population declined by 6,600. The natural increase of Estonians has been positive since 2008, but its value deteriorated in 2012 – there were only 100 more births of Estonians than deaths of Estonians. Among counties, Harju county was the only one where population increased in 2012 (by 2,626 persons), while the largest decline was registered in Ida-Viru county.

In 2012, the volume of internal migration within Estonia (i.e. moving across the rural municipality or city boundaries to reside in another settlement unit) was 36,000 persons. The main direction in internal migration is towards Tallinn and the rural municipalities around Tallinn, and towards rural municipalities located around other larger cities. People who come from the peripheries mostly move to Tallinn or to regional or county centres. People from the capital or county centres move to rural settlements around cities.

In external migration, there was an increase in both immigration and emigration in 2012. Over 4,000 persons immigrated to and almost 11,000 persons emigrated from Estonia. The main destination countries for emigrants are Finland and the United Kingdom. Most of the immigrants are in fact returnees – mostly from Finland. The second place is held by Russia, but the immigrants from Russia are mainly new immigrants.

The life expectancy of the inhabitants of Estonia increased. The life expectancy at birth of the inhabitants of Estonia was 76.3 years in 2011. In more than a half of the European Union (EU) countries, the life expectancy was over 80 years. In Estonia, the life expectancy was 71 years for males and 81 years for females in 2011. Only the men in Lithuania, Latvia, Bulgaria and Romania had a shorter life expectancy than that. Men in Iceland have the longest life expectancy in Europe (80.7 years). In eleven EU countries, the life expectancy for females is lower than in Estonia. In 2011 France had the highest life expectancy for females – 85.7 years.

The number of births continues to decrease. In 2012, 14,056 children were born in Estonia, which is 623 children less than in 2011. Total fertility rate – i.e. the average number of children that would be born alive to a woman during her lifetime if she passed through all her childbearing years conforming to the age-specific fertility rates of a given year – was 1.59 in 2012. To ensure population reproduction, the total fertility rate should be at least 2.10.

In 2012, the share of Estonians among live births was 72.4%, which is 1.2 percentage points less than in 2011. First-born children constitute less than a half of all children born (41% in 2012). In recent years, their share has been steadily declining due to an increase in the share of second-, third- and fourth-born children.

The mean age of mothers continues to increase. A mother's mean age at childbirth was 29.55 years in 2012. The mean age of mothers at first childbirth has also been increasing steadily since the beginning of the 1990s – in 2012, it was 26.53 years. In recent years, the biggest share of children has been born to women aged 25–29. Since 2005, the age-specific fertility rate among women aged 30–34 has been higher than among women aged 20–24.

Delaying the birth of the first child will also postpone the second and third births. At the beginning of the 1990s, the mean age of mothers at childbirth was under 25 years (about 55% of women giving birth in 1992), while in 2012 women aged under 25 gave birth to less than 22% of all children born. Among women aged 30 and over an opposite trend has occurred – in 1992 women aged 30 and over gave birth to nearly 20% of all children born, but this share rose to 45% in 2012.

In 2012 the proportion of marital births increased to 41.6%. Among Estonians, the share of marital births was 33.6%. 31% of first-born children were born to married parents. In case of second births, 46% of the mothers were married. In case of third births, 53% of the mothers were married.

The number of abortions has been declining. It also declined in 2012. A total of 7,915 abortions, including 6,056 legally induced abortions, were registered during the year. There were 20.3 abortions per 1,000 fertile women and 43.1 legally induced abortions per 100 live births in 2012.

The number of deaths has been stable. In 2012, 15,450 persons died, which is 12.0 deaths per 1,000 inhabitants. In 2011, there were 11.4 deaths per 1,000 inhabitants. 49.3% of the deceased persons were males and 50.7% were females, but the proportion of males in the population is 46.4%. The main causes of death have not changed. More than a half (54.1%) of all deaths were still caused by diseases of the circulatory system, incl. heart diseases. They account for 46.1% of deaths of males and for 61.9% of deaths of females. Malignant neoplasms (24.0%) are the second main cause of death and deaths due to accidents and poisonings (7.4%) are the third main cause. The risk of death due to an accident is significantly higher among males – 897 men were killed in accidents in 2012, compared to 253 women.

There was a rise in infant mortality. 50 children (22 boys and 28 girls) died before their first birthday in 2012. There were 3.6 infant deaths per 1,000 live births. In 2011 the corresponding numbers were 36 and 2.5, and the average infant mortality rate of the EU was 4.2. There were 43 stillbirths – 14 stillbirths less than the year before. There were 3.1 stillbirths per 1,000 births.

The number of marriages increased. In 2012, 5,888 marriages were contracted, which is 7% more than the year earlier. This means that the recent low tide in marriages is over. Nevertheless, last year's result is still far from the marriage boom years of 2006 and 2007, when about 7,000 marriages were contracted per year. In 2012, 4.6 marriages were contracted per 1,000 inhabitants, up from 4.1 in 2011. For over a quarter of the men and women getting married, the contracted marriage was not their first marriage. In Finland, the percentage of such couples is below a quarter (23–24%). 30% of the couples getting married had common children, whereas 10% of couples had at least two common children.

In 2012, the mean age at the contraction of the first marriage increased by 0.2 years for men and by 0.4 years for women. The mean age of men at the contraction of the first marriage was 31.0 years and that of women was 28.6 years. In Finland, the mean ages were 32.9 years for men and 30.6 years for women. Since 1994 the mean age of women at the contraction of the first marriage has been higher than mothers' mean age at birth of the first child. This means that many women give birth to a child before they get married. In 2012 the difference was 2.1 years.

The number of divorces increased last year. 3,142 marriages were dissolved in 2012, which is 1.4% more than the year before. Marriages that had lasted over 20 years (26.0%) and marriages that had lasted 0–4 years (25.9%) held the biggest shares in dissolved marriages. The third place was held by marriages that had lasted 5–9 years (25.0%). The smallest shares among dissolved marriages were held by marriages that had lasted 15–19 years (10.3%) and marriages that had lasted 10–14 years (12.7%). In case of these statistics, it is necessary to take into account how many marriages were contracted in the corresponding years. For example, in 2012, the marriage boom years 2006 and 2007 were in the group of marriages that had lasted 5–9 years and thus caused marriages that had lasted 5–9 years to have a higher percentage in dissolved marriages. In the last four years, the median duration of dissolved marriages has been nine years. The share of dissolved remarriages was 23% for men and 22% for women.

In the last three years, there has been an increase in the share of divorces where the spouses have common children under the age of 18. Until 2009, there was a relatively steady increase in the share of divorced couples without common children. The current opposite trend can be explained by the increasing number of children. In 2012, 54% of divorced couples had at least one common underage child. 2.9% of divorced couples had at least three common underage children.

Joonis 1. Rahvastiku vanuspüramiid, 2013

Figure 1. Population pyramid, 2013

(aasta alguses – at the beginning of the year)

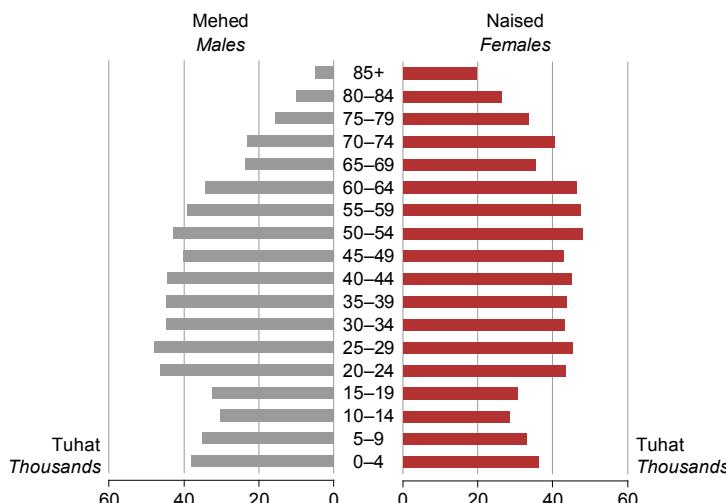
Tabel 1. Rahvaarv aasta alguses, 2009–2013

Table 1. Population at the beginning of the year, 2009–2013

	2009	2010	2011	2012 ^a	2013 ^a	
Mehed	611 089	611 443	610 991	600 544	597 510	Males
Naised	713 171	711 880	709 985	693 831	688 969	Females
KOKKU	1 324 260	1 323 323	1 320 976	1 294 486	1 286 479	TOTAL

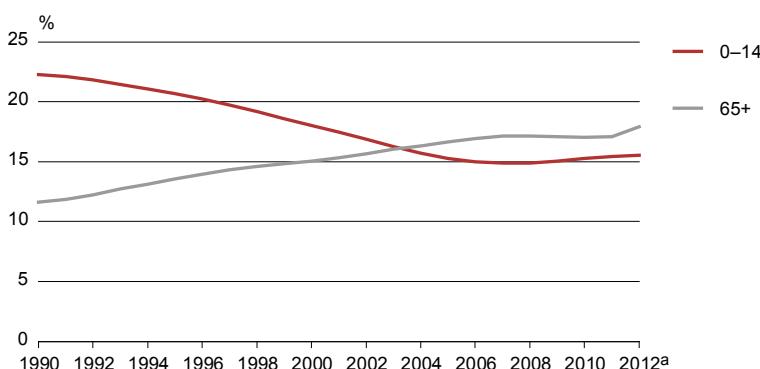
^a Aluseks on 2011. aasta rahvaloenduse andmed varasema 2000. aasta rahvaloenduse asemel. Erineva alusandmestiku töttu muutuvad näitajad järsult. See muutus tasandatakse peale ümberarvutust, mis avaldatakse 2014. aasta I kvartalis.

^a The data are based on the 2011 Population Census (the data for previous years are based on the 2000 Population Census). Due to different data sources, there are substantial changes in indicator values. The values will be revised after recalculations, which will be published in the 1st quarter of 2014.

Joonis 2. Noored ja vanad rahvastikus, 1990–2012

Figure 2. The young and the elderly in the population, 1990–2012

(protsent aastakeskmisest rahvaarvust – percentage of mean annual population)

^a Aluseks on 2011. aasta rahvaloenduse andmed varasema 2000. aasta rahvaloenduse asemel. Erineva alusandmestiku töttu muutuvad näitajad järsult. See muutus tasandatakse peale ümberarvutust, mis avaldatakse 2014. aasta I kvartalis.

^a The data are based on the 2011 Population Census (the data for previous years are based on the 2000 Population Census). Due to different data sources, there are substantial changes in indicator values. The values will be revised after recalculations, which will be published in the 1st quarter of 2014.

Tabel 2. Elada jäanud aastad soo ja vanuse järgi, 2007–2011

Table 2. Life expectancy by sex and age, 2007–2011

	2007	2008	2009	2010	2011	
Meeste vanus	Age of males					
0	67,1	68,6	69,8	70,6	71,2	0
1	66,5	68,0	69,1	69,9	70,3	1
15	52,8	52,2	55,4	56,2	56,6	15
45	26,2	27,1	28,9	29,2	29,3	45
65	13,2	13,6	14,4	14,6	14,5	65
Naiste vanus	Age of females					
0	78,7	79,2	80,1	80,5	81,1	0
1	78,1	78,6	79,3	79,7	80,3	1
15	64,4	64,7	65,4	65,8	66,3	15
45	35,5	35,7	36,2	36,8	37,6	45
65	18,5	18,6	18,3	18,8	19,3	65

Tabel 3. Rahvastiku rahvuskoosseis, 1989, 2000, 2011

Table 3. Ethnic composition of the population, 1989, 2000, 2011

(rahvaloenduse andmed – data of the Population Census)

	1989		2000		2011		
	Arv	10 000 elaniku kohta	Arv	10 000 elaniku kohta	Arv	10 000 elaniku kohta	
	Number	Per 10,000 inhabitants	Number	Per 10,000 inhabitants	Number	Per 10,000 inhabitants	
Eestlased	963 281	6 153	930 219	6 790	902 547	6 972	Estonians
Venelased	474 834	3 033	351 178	2 563	326 235	2 520	Russians
Ukrainlased	48 271	308	29 012	212	22 573	174	Ukrainians
Valge-venelased	27 711	177	17 241	126	12 579	97	Belorussians
Soomlased	16 622	106	11 837	86	7 589	59	Finns
Juudid	4 613	29	2 145	16	1 973	15	Jews
Tatarlased	4 058	26	2 582	19	1 993	15	Tatars
Sakslased	3 466	22	1 870	14	1 544	12	Germans
Lätlased	3 135	20	2 330	17	1 764	14	Latvians
Poolakad	3 008	19	2 193	16	1 664	13	Poles
Leedulased	2 568	17	2 116	15	1 727	13	Lithuanians
Muu	14 095	90	9 410	69	10 632	82	Other
Teadmata	-	-	7 919	58	1635	13	Unknown
KOKKU	1 565 662	10 000	1 370 052	10 000	1 294 455	10 000	TOTAL

Tabel 4. Siseränne soo järgi, 2008–2012

Table 4. Internal migration by sex, 2008–2012

	2008	2009	2010	2011	2012	
Mehed	14 743	17 976	17 324	17 167	16 583	Males
Naised	16 820	19 308	20 067	18 970	19 411	Females
KOKKU	31 563	37 284	37 391	36 137	35 994	TOTAL

Joonis 3. Välisrände, 2004–2012

Figure 3. External migration, 2004–2012

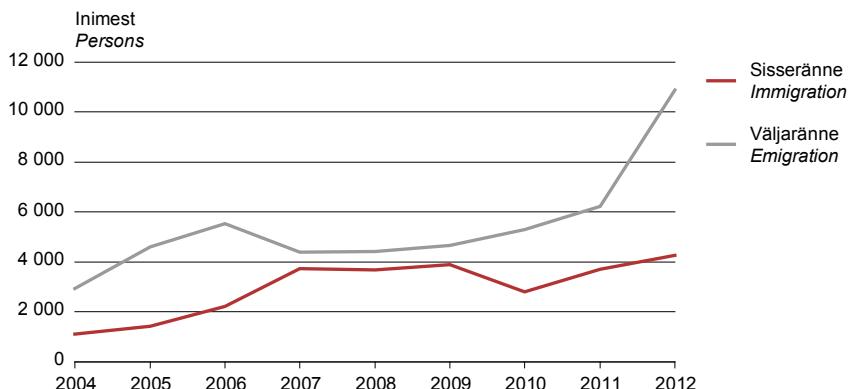
Tabel 5. Sünnid, surmad ja loomulik iive, 2008–2012

Table 5. Births, deaths and natural increase, 2008–2012

	2008	2009	2010	2011	2012	
Elussünnid	16 028	15 763	15 825	14 679	14 056	Live births
Surmad	16 675	16 081	15 790	15 244	15 450	Deaths
Loomulik iive	-647	-318	35	-565	-1 394	Natural increase
Sündimuse üldkordaja	12,0	11,8	11,8	11,0	10,9	Crude birth rate
Suremuse üldkordaja	12,4	12,0	11,8	11,4	12,0	Crude death rate
Loomuliku iibe kordaja	-0,5	-0,2	0,0	-0,4	-1,1	Rate of natural increase

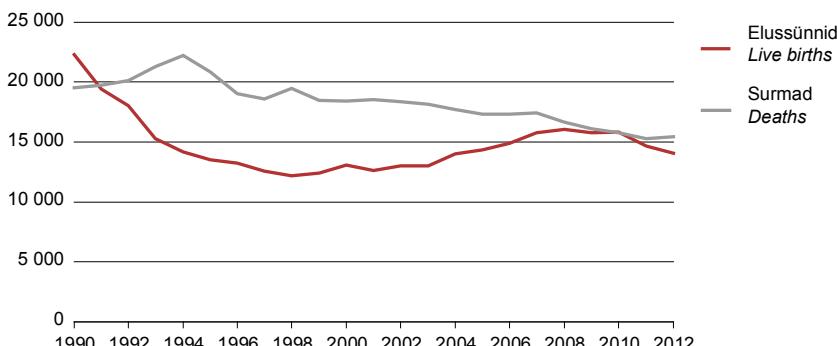
Tabel 6. Eestlaste sünnid, surmad ja loomulik iive, 2008–2012

Table 6. Births, deaths and natural increase of Estonians, 2008–2012

	2008	2009	2010	2011	2012	
Elussünnid	11 578	11 442	11 866	10 809	10 176	Live births
Surmad	10 983	10 526	10 162	9 931	10 058	Deaths
Loomulik iive	595	916	1 704	878	118	Natural increase
Sündimuse üldkordaja	12,6	12,4	12,9	11,7	11,3	Crude birth rate
Suremuse üldkordaja	11,9	11,4	11,0	10,7	11,1	Crude death rate
Loomuliku iibe kordaja	0,7	1,0	1,9	1,0	0,1	Rate of natural increase

Joonis 4. Sünnid ja surmad, 1990–2011

Figure 4. Births and deaths, 1990–2011

Tabel 7. Sündimuse näitajad, 2008–2012

Table 7. Fertility indicators, 2008–2012

	2008	2009	2010	2011	2012	
Summaarne sündimuskordaja	1,66	1,63	1,64	1,52	1,59	Total fertility rate
Taaste brutokordaja	0,801	0,797	0,789	0,735	0,779	Gross reproduction rate
Ema keskmise vanus						Mean age of mother
lapse sünnil	28,80	29,05	29,34	29,54	29,55	at childbirth
esimese lapse sünnil	25,77	26,05	26,30	26,39	26,53	at birth of the first child

Tabel 8. Sünnituste arv ja mitmikesünnitused, 2008–2012^aTable 8. Number of deliveries and multiple births, 2008–2012^a

	2008	2009	2010	2011	2012	
Üks laps	15 556	15 302	15 419	14 277	13 598	Single
Kaksikud	256	266	230	222	240	Twins
Kolmikud	8	2	4	5	7	Triplets
KOKKU	15 820	15 570	15 653	14 504	13 845	TOTAL
Mitmikesünnitusi 10 000 sünnituse kohta	166,9	172,1	149,5	156,5	178,4	Multiple births per 10,000 deliveries

^a Sh surmatusünnid.^a Incl. stillbirths.**Tabel 9. Elussündinud soo ja ema rahvuse järgi, 2008–2012**

Table 9. Live births by sex and mother's ethnic nationality, 2008–2012

Ema rahvus, lapse sugu	2008	2009	2010	2011	2012	Mother's ethnic nationality, sex of the child
Eestlased	11 578	11 442	11 866	10 809	10 176	Estonians
poisid	5 945	5 832	6 160	5 558	5 201	boys
tüdrukud	5 633	5 610	5 706	5 251	4 975	girls
Teised rahvused	4 448	4 321	3 959	3 868	3 868	Other ethnic nationalities
poisid	2 313	2 190	2 006	1 996	1 982	boys
tüdrukud	2 135	2 131	1 953	1 872	1 886	girls
KOKKU ^a	16 028	15 763	15 825	14 679	14 056	TOTAL ^a
poisid	8 259	8 022	8 166	7 555	7 192	boys
tüdrukud	7 769	7 741	7 659	7 124	6 864	girls
Eestlaste osatähtsus, %	72,2	72,6	75,0	73,6	72,4	Share of Estonians, %

^a Sh need, kelle rahvus on teadmata.^a Incl. persons whose ethnic nationality is unknown.**Tabel 10. Elussündinud ema vanuse järgi, 2008–2012**

Table 10. Live births by mother's age, 2008–2012

Ema vanus	2008	2009	2010	2011	2012	Mother's age
Kuni 16	26	14	15	11	8	Under 16
16–19	1 019	840	636	550	486	16–19
20–24	3 566	3 325	3 172	2 785	2 590	20–24
25–29	5 066	5 193	5 242	4 707	4 577	25–29
30–34	3 961	3 850	4 121	4 054	3 790	30–34
35–39	1 980	2 100	2 155	2 096	2 069	35–39
40–44	386	425	473	460	514	40–44
45+	24	16	11	16	22	45+
KOKKU	16 028	15 763	15 825	14 679	14 056	TOTAL

Tabel 11. Sündimuse vanuskordajad^a ema vanuse järgi, 2008–2012
Table 11. Age-specific fertility rates^a by mother's age, 2008–2012

Ema vanus	2008	2009	2010	2011	2012	Mother's age
15–19	23,0	20,5	17,1	16,0	15,5	15–19
20–24	68,2	63,6	61,2	54,9	58,1	20–24
25–29	104,3	104,2	103,2	91,8	100,6	25–29
30–34	85,8	83,3	88,8	86,5	87,6	30–34
35–39	42,0	44,6	46,1	45,3	46,9	35–39
40–44	8,5	9,5	10,5	10,0	11,5	40–44
45–49	0,5	0,3	0,2	0,3	0,5	45–49
15–49	47,8	47,5	48,3	45,4	47,2	15–49

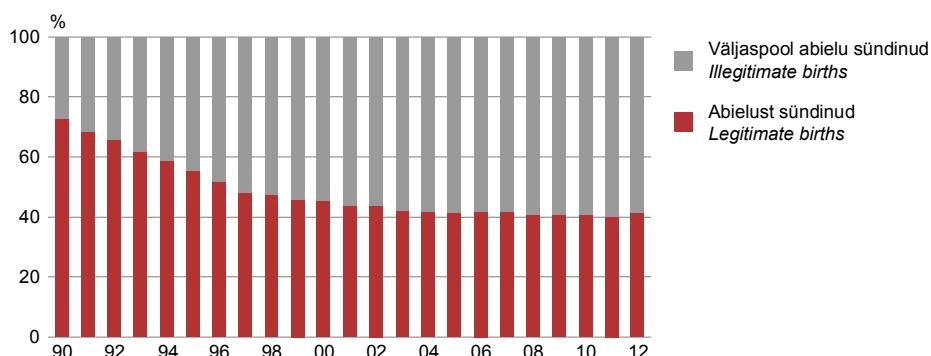
^a Elussündide 1000 vastavas vanuses naise kohta.

^a Live births per 1,000 females of the specified age.

Tabel 12. Elussündinud sünnijärjekorra järgi, 2008–2012
Table 12. Live births by birth order, 2008–2012

	2008	2009	2010	2011	2012	
1. laps	7 609	7 210	6 678	5 895	5 781	1st child
2. laps	5 524	5 552	5 938	5 675	5 327	2nd child
3. laps	2 029	2 093	2 211	2 177	2 059	3rd child
4. laps	535	571	639	630	554	4th child
5. laps	168	196	206	174	189	5th child
6. laps	82	67	71	54	65	6th child
7. laps	41	30	33	38	31	7th child
8. laps	19	19	22	16	22	8th child
9. laps	14	13	7	12	13	9th child
Vähemalt 10. laps	7	12	20	8	15	At least 10th child
KOKKU	16 028	15 763	15 825	14 679	14 056	TOTAL

Joonis 5. Abielust ja väljaspool abielu elusalt sündinud lapsed, 1990–2012
Figure 5. Legitimate live births and illegitimate live births, 1990–2012

Tabel 13. Abielust ja väljaspool abielu elusalt sündinud lapsed ema vanuse järgi, 2008–2012
Table 13. Legitimate and illegitimate live births by mother's age, 2008–2012

	kuni 16 under 16	16–19	20–24	25–29	30–34	35–39	40–44	45+	Ema vanus Mother's age	Kokku Total
Registreeritud abielust sündinud lapsed – Legitimate births										
2008	2	153	1 075	2 155	1 919	1 034	206	17	6 561	
2009	-	107	937	2 202	1 881	1 073	224	11	6 435	
2010	-	71	864	2 186	2 005	1 088	243	9	6 466	
2011	-	48	737	1 937	1 927	1 047	217	7	5 920	
2012	-	54	726	1 908	1 846	1 041	260	12	5 847	
Väljaspool abielu elusalt sündinud lapsed – Illegitimate births										
<i>isa tuvastatud^a – father identified^a</i>										
2008	10	666	2 144	2 642	1 829	832	150	6	8 279	
2009	4	534	2 043	2 735	1 768	913	157	4	8 158	
2010	11	432	1 992	2 821	1 930	931	196	2	8 315	
2011	4	368	1 773	2 546	1 945	926	206	9	7 777	
2012	7	317	1 666	2 481	1 787	933	211	8	7 410	
<i>isa tuvastamata – father not identified</i>										
2008	14	200	347	269	213	114	30	1	1 188	
2009	10	199	345	256	201	114	44	1	1 170	
2010	4	133	316	235	186	136	34	-	1 044	
2011	7	134	275	224	182	123	37	-	982	
2012	1	115	198	188	157	95	43	2	799	

^a Isa on tuvastatud, kui sünd on registreeritud kas abielutunnistuse, isaduse tuvastamise kohtuotsuse, vannemate ühise või isa sellekokahuse avalduse alusel. Isa on tuvastamata, kui sünd on registreeritud ema avalduse põhjal ja sünniaaktis isa kohta andmeid ei ole.

^a *The father is considered to be identified if the birth was registered on the basis of a marriage certificate, a joint application of the parents, an application of the father or a court judgment about the identification of paternity. The father is considered as not identified if the birth was registered on the basis of the mother's application and there are no data about the father in the birth certificate.*

Tabel 14. Elussündinud ema hariduse järgi, 2008–2012

Table 14. Live births by mother's education, 2008–2012

	2008	2009	2010	2011 ^a	2012	
Alg- või põhiharidus	2 839	2 689	2 492	2 274	2 113	Primary or basic education
Keskharidus	7 764	7 363	7 179	5 819	5 349	Secondary education
Kõrgharidus	5 419	5 709	6 144	6 569	6 214	Higher education
Haridus teadmata	6	2	10	17	380	Education unknown
KOKKU	16 028	15 763	15 825	14 679	14 056	TOTAL

^a 2011. aasta andmeid on täpsustatud.

^a *The data for 2011 have been revised.*

Tabel 15. Elussündinud ema sotsiaal-majandusliku seisundi järgi, 2008–2012

Table 15. Live births by mother's socio-economic status, 2008–2012

	2008	2009	2010	2011	2012	
Töötav	12 274	11 671	10 822	10 796	10 725	Employed
Töötu	463	653	869	648	678	Unemployed
(Üli)õpilane	965	975	875	765	642	Student
Töövõimetus	28	22	43	...	...	Disabled
Muu mitteaktiivne	2 291	2 439	3 210	2 460	1 969	Other inactive
Teadmata	7	3	6	10	42	Unknown
KOKKU	16 028	15 763	15 825	14 679	14 056	TOTAL

Tabel 16. Abordid, 2008–2012^a
Table 16. Abortions, 2008–2012^a

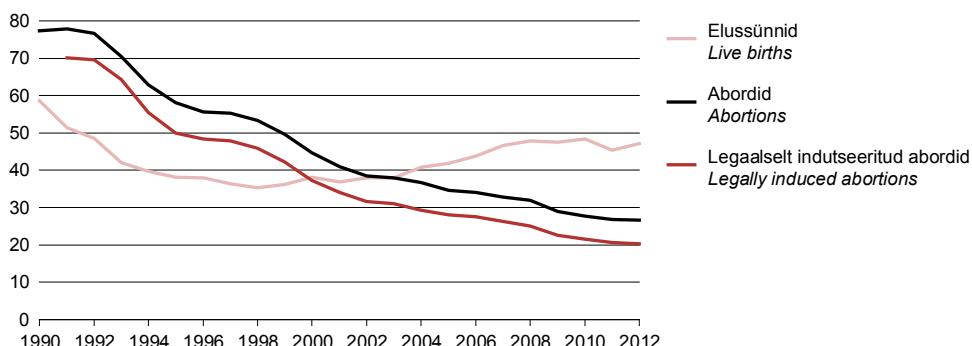
	2008	2009	2010	2011	2012	Total
Kokku	10 699	9 693	9 087	8 654	7 915	per thousand females aged 15–49
tuhande 15–49-aastase naise kohta	31,9	29,2	27,7	26,8	26,6	per hundred live births
saja elussünni kohta	66,8	61,5	57,4	59,0	56,3	per hundred live births
Legaalselt indutseeritud abordid	8 409	7 542	7 068	6 668	6 056	Legally induced abortions
tuhande 15–49-aastase naise kohta	25,1	22,7	21,6	20,6	20,3	per thousand females aged 15–49
saja elussünni kohta	52,5	47,8	44,7	45,4	43,1	per hundred live births

^a Abort on raseduse katkemine või katkestamine. Legaalselt indutseeritud abort on raseduse seaduslik katkestamine raseda naise soovil või meditsiinilistel näidustustel.

^a Abortion is the (spontaneous or induced) termination of pregnancy. A legally induced abortion is the legal termination of pregnancy performed at the request of the pregnant woman or due to medical indications.

Joonis 6. Elussünde ja aborte tuhande 15–49-aastase naise kohta, 1990–2012

Figure 6. Live births and abortions per thousand females aged 15–49, 1990–2012

Tabel 17. Perinataalsurmad, 2008–2012

Table 17. Perinatal deaths, 2008–2012

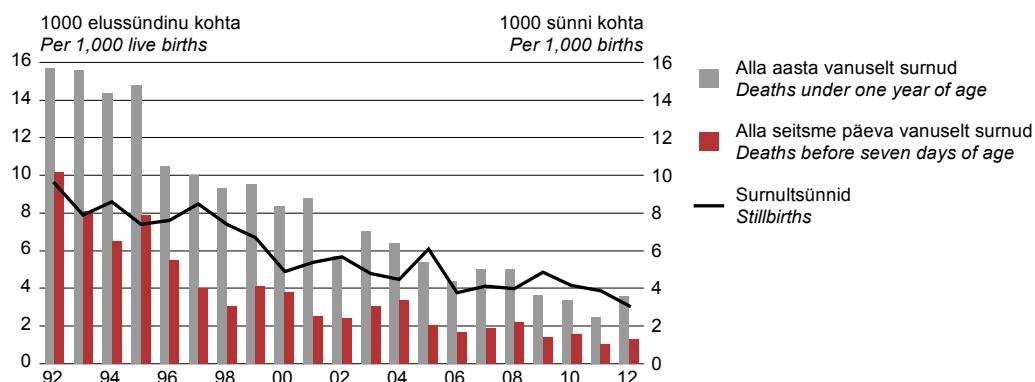
	2008	2009	2010	2011	2012	
Hilised lootesurmad (surnultsünnid)	64	77	66	57	43	Late foetal deaths (stillbirths)
poisid	33	40	41	26	18	boys
tüdrukud	31	37	25	31	25	girls
1000 sündinu kohta	4,0	4,9	4,2	3,9	3,0	per 1,000 births
Varajased neonataalsurmad (0–6 päeva vanuses)	35	22	25	15	18	Early neonatal deaths (at 0–6 days of age)
poisid	22	10	13	7	10	boys
tüdrukud	13	12	12	8	8	girls
1000 elussündinu kohta	2,2	1,4	1,6	1,0	1,3	per 1,000 live births

Tabel 18. Imikusuremus, 2008–2012
Table 18. Infant mortality, 2008–2012

	2008	2009	2010	2011	2012	
Alla aasta vanuselt surnud	80	57	53	36	50	Deaths under one year of age
poisid	46	34	34	18	22	boys
tüdrukud	34	23	19	18	28	girls
Imikusuremuskordaja	5,0	3,6	3,3	2,5	3,6	Infant mortality rate
poisid	5,6	4,2	4,2	2,4	3,1	boys
tüdrukud	4,4	3,0	2,5	2,5	4,1	girls

Joonis 7. Perinataal- ja imikusuremus, 1992–2012

Figure 7. Perinatal and infant mortality, 1992–2012

Tabel 19. Surnud vanuse järgi ja suremuse vanuskordajad (SVK)^a, 2009–2012

Table 19. Deaths by age and age-specific mortality rates (ASMR)^a, 2009–2012

Vanus	Surnute arv – Number of deaths				SVK – ASMR				Age
	2009	2010	2011	2012	2009	2010	2011	2012	
0–4	70	76	47	66	0,93	0,99	0,60	0,88	0–4
5–9	10	14	7	7	0,16	0,21	0,10	0,10	5–9
10–14	7	9	19	6	0,11	0,15	0,31	0,10	10–14
15–19	29	36	30	26	0,34	0,46	0,42	0,40	15–19
20–24	105	74	79	81	0,98	0,70	0,76	0,88	20–24
25–29	163	125	138	142	1,61	1,22	1,33	1,52	25–29
30–34	160	143	162	155	1,72	1,53	1,71	1,76	30–34
35–39	183	171	159	172	1,97	1,85	1,73	1,93	35–39
40–44	231	207	262	262	2,66	2,37	2,94	2,95	40–44
45–49	445	388	392	350	4,72	4,21	4,38	4,14	45–49
50–54	716	608	586	574	7,72	6,53	6,27	6,29	50–54
55–59	986	865	843	806	11,50	10,01	9,66	9,32	55–59
60–64	1 111	1 164	1 109	1 175	15,65	15,42	14,13	14,66	60–64
65–69	1 411	1 282	1 227	1 193	21,81	21,03	21,05	20,41	65–69
70–74	2 002	2 001	1 853	1 852	31,97	31,32	28,64	28,76	70–74
75–79	2 415	2 375	2 124	2 121	49,97	49,85	44,55	43,75	75–79
80–84	2 702	2 767	2 668	2 762	81,10	80,31	75,15	76,91	80–84
85+	3 328	3 471	3 516	3 684	164,68	161,83	153,15	155,05	85+
Teadmata	7	14	23	16	-	-	-	-	Unknown
KOKKU	16 081	15 790	15 244	15 450	12,00	11,78	11,38	11,97	TOTAL

^a Surnute arv 1000 vastava vanuserühma elaniku kohta.

^a Number of deaths per 1,000 inhabitants of the respective age group.

Tabel 20. Surmad ja standarditud suremuskordaja (SSK) soo ja surma põhjuse^a järgi, 2011, 2012
Table 20. Deaths and standardised death rate (SDR) by sex and cause of death^a, 2011, 2012

Surma põhjus RHK-10 järgi Cause of death by ICD-10	Sugu Sex	Surmute arv Number of deaths	2011	Surmute arv Number of deaths	2012
			SSK SDR		SSK SDR
Kõik põhjused <i>All causes</i>	K/T	15 244	761,03	15 450	765,09
	M/M	7 483	1 126,41	7 610	1 134,38
	N/F	7 761	525,24	7 840	524,03
Teatavad nakkus- ja parasiithaigused <i>Certain infectious and parasitic diseases</i>	K/T	129	8,51	126	8,67
(A00–B99)	M/M	94	14,04	89	13,94
	N/F	35	3,89	37	4,35
Kasvajad <i>Neoplasms</i>	K/T	3 685	189,14	3 702	189,54
(C00–D48)	M/M	1 948	286,31	1 995	289,29
	N/F	1 737	137,18	1 707	136,89
Sisesekretsooni- ja ainevahetushaigused <i>Endocrine, nutritional and metabolic diseases</i>	K/T	190	9,50	154	8,44
(E00–E90)	M/M	67	10,14	66	10,22
	N/F	123	9,15	88	6,87
Vere- ja vereloomelundite haigused <i>Diseases of blood and blood-forming organs</i>	K/T	18	0,93	15	0,63
(D50–D90)	M/M	6	0,90	7	0,94
	N/F	12	0,94	8	0,46
Psüühika- ja käitumishäired <i>Mental and behavioural disorders</i>	K/T	121	7,70	135	8,38
(F01–F99)	M/M	81	12,77	94	14,52
	N/F	40	3,66	41	3,59
Närvisüsteemi- ja tundeelundite haigused <i>Diseases of the nervous system and sense organs</i>	K/T	268	14,76	278	14,66
(G00–H95)	M/M	141	21,31	133	19,98
	N/F	127	10,52	145	11,37
Vereringeelundite haigused <i>Diseases of the circulatory system</i>	K/T	8 184	370,17	8 357	371,54
(I00–I99)	M/M	3 407	511,34	3 505	518,82
	N/F	4 777	279,68	4 852	277,05
Hingamiselundite haigused <i>Diseases of the respiratory system</i>	K/T	416	21,58	448	22,12
(J00–J99)	M/M	273	41,25	302	44,17
	N/F	143	11,71	146	9,33
Seedeelundite haigused <i>Diseases of the digestive organs</i>	K/T	554	31,99	541	31,28
(K00–K93)	M/M	302	46,42	273	41,81
	N/F	252	21,08	268	22,95
Naha- ja nahaaluskoe haigused <i>Diseases of the skin and subcutaneous tissue</i>	K/T	9	0,40	7	0,39
(L00–L99)	M/M	3	0,42	4	0,64
	N/F	6	0,29	3	0,17
Lihasluukonna ja sidekoehaigused <i>Diseases of the musculo-skeletal system</i>	K/T	36	2,02	42	2,06
(M00–M99)	M/M	11	1,79	15	2,31
	N/F	25	2,05	27	2,01
Kuse- ja suguelundite haigused <i>Diseases of the genito-urinary system</i>	K/T	104	4,48	128	5,78
(N00–N99)	M/M	50	7,60	59	8,49
	N/F	54	3,44	69	4,33
Rasedus, sünnitus ja sünnitusjärgne aeg <i>Pregnancy, childbirth and the puerperium (O00–O99)</i>	K/T	2	0,16	1	0,08
	N/F	2	0,31	1	0,16
Perinataalperioodi patoloogia <i>Certain conditions originating in the perinatal period</i>	K/T	16	1,68	22	2,48
(P05–P96)	M/M	10	2,04	10	2,19
	N/F	6	1,30	12	2,78
Kaasasündinud väärarendid <i>Congenital anomalies</i>	K/T	34	2,91	36	3,33
(Q00–Q99)	M/M	17	3,06	19	3,73
	N/F	17	2,82	17	3,02
Sümptomid ja ebatäpsed seisundid <i>Symptoms, signs and ill-defined conditions</i>	K/T	342	17,80	308	15,61
(R00–R99)	M/M	184	30,56	142	23,14
	N/F	158	9,54	166	10,40
Önnetusjuhtumid, mürgistused ja traumad <i>Injuries and poisonings</i>	K/T	1 135	77,17	1 150	80,11
(V01–Y89)	M/M	888	136,24	897	140,20
	N/F	247	27,77	253	28,32

^a Surma algpõhjus, mille Maailma Terviseorganisatsioon (WHO) on määratlenud kui a) haiguse või vigastuse, mis algatas vahetult surmani viivate haigusseisundite jada või b) önnetuse või vägivalla asjaolud, mis põhjustasid surmava vigastuse.

^a The primary cause of death. The WHO definition is used.

Tabel 21. Surnud soo ja rahvuse järgi, 2008–2012

Table 21. Deaths by sex and ethnic nationality, 2008–2012

	2008	2009	2010	2011	2012	
Kõik rahvused	16 675	16 081	15 790	15 244	15 450	All ethnic nationalities
mehed	8 403	7 996	7 763	7 483	7 610	males
naised	8 272	8 085	8 027	7 761	7 840	females
Meeste osatähtsus surnute hulgas, %	50,4	49,7	49,2	49,1	49,3	Share of males in the total number of deaths, %
Eestlased	10 983	10 526	10 162	9 931	10 058	Estonians
mehed	5 472	5 148	5 020	4 848	4 946	males
naised	5 511	5 378	5 142	5 083	5 112	females
Eestlaste osatähtsus surnute hulgas ^a , %	65,9	65,7	64,8	65,8	65,5	Share of Estonians in the total number of deaths ^a , %

^a Ei ole arvestatud inimesi, kelle rahvus on teadmata.^a Persons of unknown ethnic nationality have not been taken into account.**Joonis 8. Abielusid ja lahutusi 1000 elaniku kohta, 1990–2012**

Figure 8. Marriages and divorces per 1,000 inhabitants, 1990–2012

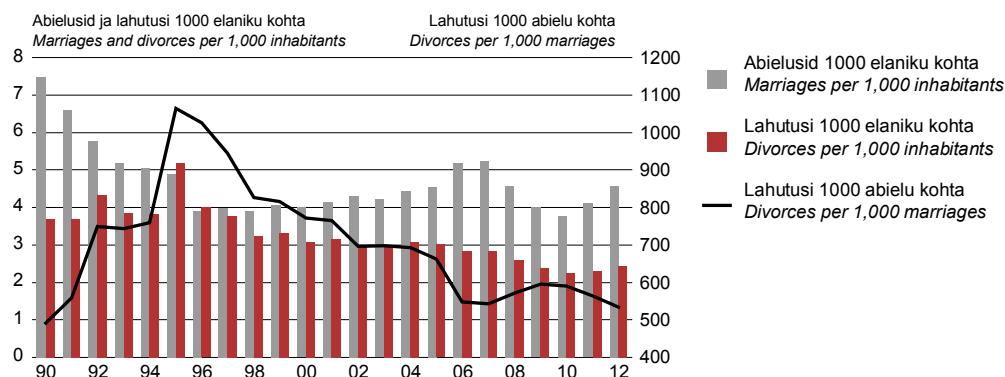
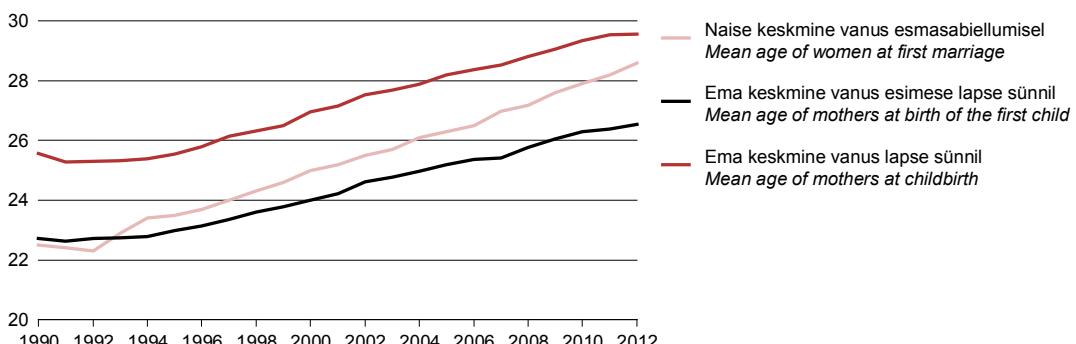
Tabel 22. Abielud soo järgi, 2008–2012

Table 22. Marriages by sex, 2008–2012

	2008	2009	2010	2011	2012	
Esmasabielud						First marriages
mehed	4 353	3 813	3 706	4 012	4 306	males
naised	4 459	3 935	3 775	4 015	4 392	females
Korduvabielud						Remarriages
mehed	1 773	1 549	1 360	1 487	1 581	males
naised	1 668	1 427	1 291	1 484	1 496	females
KOKKU	6 127	5 362	5 066	5 499	5 888	TOTAL
Korduvabiellunute osatähtsus, %						Share of remarriages, %
mehed	28,9	28,9	26,8	27,0	26,9	males
naised	27,2	26,6	25,5	27,0	25,4	females
Keskmine vanus esmasabielumisel						Mean age at first marriage
mehed	29,6	30,1	30,4	30,8	31,0	males
naised	27,2	27,6	27,9	28,2	28,6	females

Joonis 9. Naise keskmene vanus esmasabiellumisel ja ema keskmene vanus lapse sünnil, 1990–2012

Figure 9. Mean age of women at first marriage and mean age of mothers at childbirth, 1990–2012

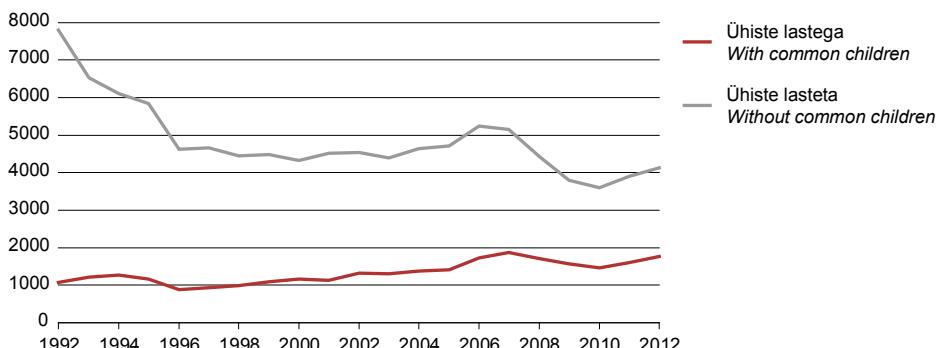
Tabel 23. Abielunud soo ja vanuse järgi, 2008–2012

Table 23. Newly married persons by sex and age, 2008–2012

	15–19	20–24	25–29	30–34	35–39	40–44	45–49	50–54	55–59	60+	Kokku Total
Mehed – Males											
2008	60	954	1 721	1 254	799	469	350	220	149	151	6 127
2009	52	728	1 511	1 144	726	424	302	180	141	154	5 362
2010	40	678	1 382	1 144	706	426	270	185	100	135	5 066
2011	32	646	1 534	1 170	847	481	296	230	129	134	5 499
2012	21	626	1 589	1 327	918	556	333	226	144	148	5 888
Naised – Females											
2008	312	1 536	1 716	1 036	608	354	252	144	84	85	6 127
2009	184	1 284	1 577	927	542	307	219	141	100	81	5 362
2010	162	1 145	1 545	916	537	293	196	134	68	70	5 066
2011	137	1 187	1 669	1 003	590	379	220	164	84	66	5 499
2012	123	1 157	1 792	1 104	738	412	223	162	101	76	5 888

Joonis 10. Abielud ühiste laste järgi, 1992–2012

Figure 10. Marriages by existence of common children, 1992–2012

Tabel 24. Lahutused soo järgi, 2008–2012

Table 24. Divorces by sex, 2008–2012

	2008	2009	2010	2011	2012	
Esmasabielu						First marriage
mehed	2 745	2 471	2 271	2 363	2 406	males
naised	2 749	2 467	2 337	2 401	2 446	females
Korduvabielu						Remarriage
mehed	745	703	708	714	722	males
naised	742	708	646	683	684	females
KOKKU ^a	3 501	3 189	2 989	3 099	3 142	TOTAL ^a
Korduvabielu lahutanute osatähtsus, %						Share of repeatedly divorced persons, %
mehed	21,3	22,0	23,7	23,0	23,0	males
naised	21,2	22,2	21,6	22,0	21,8	females

^a Sh lahutused, mille puhul oli teadmata, kas lahutati esmas- või korduvabielu.^a Incl. divorces in case of which it was unknown whether the dissolved marriage was a first marriage or a remarriage.**Tabel 25. Lahutused ühiste alaealiste laste arvu järgi, 2008–2012**

Table 25. Divorces by number of common children under 18 years of age, 2008–2012

Ühiste laste arv	2008	2009	2010	2011	2012	Number of common children
0	1 710	1 583	1 409	1 406	1 432	0
1	1 183	1 066	1 054	1 109	1 121	1
2	516	445	432	477	499	2
3+	92	95	94	107	90	3+
KOKKU	3 501	3 189	2 989	3 099	3 142	TOTAL

Tabel 26. Lahutused abielu kestuse järgi, 2008–2012

Table 26. Divorces by duration of marriage, 2008–2012

Abielu kestus aastates	2008	2009	2010	2011	2012	Duration of marriage in years
<1	90	83	66	71	76	<1
1	231	202	158	138	150	1
2	226	256	210	218	160	2
3	227	236	250	218	193	3
4	190	186	209	240	235	4
5–9	688	682	654	704	785	5–9
10–14	421	344	365	381	400	10–14
15–19	483	388	323	324	325	15–19
20+	945	812	754	805	818	20+
KOKKU	3 501	3 189	2 989	3 099	3 142	TOTAL

Tabel 27. Lahutanud soo ja vanuse järgi, 2008–2012
Table 27. Newly divorced persons by sex and age, 2008–2012

	15–19	20–24	25–29	30–34	35–39	40–44	45–49	50–54	55–59	60+	Kokku Total
Mehed – Males											
2008	2	129	399	586	578	588	516	327	224	150	3 501
2009	0	108	380	532	556	509	444	312	197	151	3 189
2010	3	80	405	490	506	481	397	308	163	156	2 989
2011	3	89	343	518	550	508	427	311	202	148	3 099
2012	0	87	333	543	527	524	429	312	191	196	3 142
Naised – Females											
2008	27	286	534	571	554	529	430	279	168	123	3 501
2009	17	254	533	507	530	486	365	248	137	112	3 189
2010	9	246	511	464	508	407	374	242	121	107	2 989
2011	8	237	499	534	506	440	366	254	157	98	3 099
2012	7	226	489	515	560	436	363	263	142	141	3 142

Metoodika

Rahvastikuarvestuse aluseks on kuni 2011. aastani 2000. aasta rahva ja eluruumide loenduse tulemused, mida täiendati igal aastal sünni-, surma- ja rändeandmetega. Alates 2012. aastast on aluseks 2011. aasta rahva ja eluruumide loendus. Uute rahvaarvude võrdlemisel varasemate aastate omadega tuleb arvestada, et näitajad on arvutatud eri alusandmestikke kasutades, millest tuleneb ka rahvaarvu järsk vähenemine. Statistikaamet on alustanud nii nagu paljud teisedki Euroopa Liidu riigid kahe loenduse vaheline jäavate aastate rahvaarvu korrigeerimist, mille käigus elimineeritakse nii 2011. kui ka 2000. aasta loenduse alakaetus (s.t võetakse arvesse ka need, kes mingil põhjusel on jäänud loendamata). Loendustevahelised korrigeeritud rahvaarvud aastate 2000–2013 kohta avaldab Statistikaamet 2014. aasta I kvartalis.

Rändestatistika pöhineb rahvastikuregistri ning Politsei- ja Piirivalveameti (PPA) andmetel. Rahvastikuregistrist saadakse igal kuul kõikide nende andmed, kes on registreeritud uue elukoha. Elukohtade muudatustest moodustatakse rändesündmused, mida täiendatakse PPA andmetega.

Sünni-, surma-, abielu- ja lahutusstatistika aluseks on registreeritud andmed Eesti alaliste elanike sündide, surmade, abielude ja lahutuste kohta.

Abordistatistika saadakse raseduskatkestuse andmekogust. Andmekogumise alusdokument on raseduse katkestamise meditsiinilise kaart ehk abordikaart, mis täidetakse iga tervishoiuasutuses toimunud raseduse katkemisse või katkestamise kohta. Raseduskatkestuse andmekogule esitavad andmeid kõik Eestis rasedusi katkestavad ja katkenud rasedusega naistele arstiabi osutavad tervishoiuasutused (k.a eraarstid).

Aastaandmete töötluse aluseks on sündmuse toimumise kuupäev.

Methodology

The population size data until the year 2011 are based on the results of the 2000 Population and Housing Census, which were supplemented each year with data on births, deaths and migration. Starting from 2012, the population size is based on the 2011 Population and Housing Census. When comparing the new population numbers with the population numbers of the previous years, it must be taken into account that the indicators have been calculated using different data sources, which is the reason for the drastic decline in the population number. Similarly to many other European Union Member States, Statistics Estonia has began the adjustment of the population number in the years between the two censuses. In this process, the undercoverage of the 2011 census and the 2000 census will be eliminated (i.e. the people who for some reason have not been enumerated will be taken into account as well). The revised population figures between the censuses (for the years 2000–2013) will be published by Statistics Estonia in the 1st quarter of 2014.

Migration statistics are based on the data of the Population Register and the Police and Border Guard Board (PBG). Each month Statistics Estonia receives from the Population Register the data on all persons who have registered a new place of residence. Changes in place of residence are transformed into migration events which are supplemented with data from the PBG.

Birth, death, marriage and divorce statistics are based on the registered data regarding the births, deaths, marriages and divorces of the permanent residents of Estonia.

For abortion statistics, the data of the Estonian Abortion Register are used. The basis for data collection is an abortion card that is completed for each (spontaneous or induced) termination of pregnancy at a medical institution. The Estonian Abortion Register receives data from all medical institutions (including private physicians) that perform abortions and provide medical care for women with terminated pregnancies in the Republic of Estonia.

The processing of yearly data is based on the date of the event.

Kirjandust Publications

Eesti. Arve ja fakte 2013. (2013). Tallinn: Statistikaamet.

Eesti Statistika Kvartalikiri. 1–4/2011. Quarterly Bulletin of Statistics Estonia. Tallinn: Statistikaamet.

Eesti Statistika Kvartalikiri. 1/2012. Quarterly Bulletin of Statistics Estonia. Tallinn: Statistikaamet.

Immigrantrahvastik Eestis. Immigrant Population in Estonia. (2009). Tallinn: Statistikaamet.

Linnad ja vallad arvudes. 2009. Cities and Rural Municipalities in Figures. (2009).
Tallinn: Statistikaamet.

Maakonnad arvudes. 2004–2008. Counties in Figures. (2009). Tallinn: Statistikaamet.

Rahvastik. 2005–2006. Population. (2007). Tallinn: Statistikaamet.

Rände. 2000–2007. Migration. (2009). Tallinn: Statistikaamet.

HARIDUS

Kaia Kabanen

Ülevaade

2012/2013. õppeaasta alguses omandas tasemeharidust 231 923 õpilast. Üldhariduse omandajaid oli kokku 140 945, kutsehariduse omandajaid 26 172 ja kõrghariduse omandajaid 64 806.

Koolieelsetes lasteasutustes käis 2012. aastal 67 034 last – ligi 1000 võrra rohkem kui aasta varem. Kõigist 1–6-aastastest Eesti lastest käis koolieelsetes lasteasutustes 73%. Linnas omandas alusharidust ligi 50 000 last ja maal üle 17 000.

Esimesse klassi minejate arv on viimased viis aastat pidevalt kasvanud. 2012. aasta sügisel alustas kooliteed 13 698 last – ligi 450 võrra rohkem kui eelmisel õppeaastal ning ligi 1300 võrra rohkem kui viis aastat tagasi, 2008. aastal. Haridus- ja Teadusministeeriumi prognoosi kohaselt suureneb see arv ka järgmised kolm aastat ja 2015. aastal on esimesse klassi minejaid juba ligi 15 500.

Gümnaasiumiastme õpilaste arv väheneb. Viimase viie aastaga on õpilaste arv gümnaasiumiastme päevaõppes vähenenud 7625 võrra, 2011/2012. õppeaastaga võrreldes 1500 võrra. Seetõttu on ka keskkoolide/gümnaasiumide arv varasema õppeaastaga võrreldes 5 võrra vähenenud. Õpilaste koguarv üldhariduskoolide päevases õppes on samuti võrreldes 2008/2009. õppeaastaga kahanenud ning see kajastub ka üldhariduskoolide arvu vähenemises. Kui 2008/2009. õppeaastal oli üldhariduskoole 566, siis möödunud õppeaastal 32 võrra vähem. Nii õpilaste koguarvu kui ka koolide arvu vähenemise töttu kahaneb aasta-aastalt ka õpetajaskond – alates 2009. aastast on õpetajate arv vähenenud ligi 500 võrra. Peale selle õpetajaskond ka vananeb. Kui 2008/2009. õppeaastal oli kuni 30-aastaseid õpetajaid 1446, siis viimasel õppeaastal 1218. Suurenendud on vaid kahe vanuse-rühma, 50–55-aastaste arv.

Kuigi viimastel aastatel on palju räägitud elukestva õppe kontseptsionist ja seda arendatud, on õpilaste arv öhtu- ja kaugõppes võrreldes 2009/2010. õppeaastaga ligi 2000 võrra vähenenud.

Kutsekoolidesse vastuvõetute arv suurenes 2012/2013. õppeaastal 178 võrra. Kutseharidust asus omandama 11 649 õpilast. Samal ajal õppijate koguarv väheneb ka kutseõppes pidevalt ning seda peamiselt kutsekeskharidusõpppe arvelt. Kutsekeskhariduse vähesse populaarsuse põhjuseks peetakse peamiselt kutsehariduse kehva mainet noorte ja nende vanemate silmis^a. Maine on omakorda seotud teadlikkusega – mida informeeritum inimene on, seda kõrgemalt ta kutseharidust hindab^b. Elanikkonna teadlikkuse uuringust (2008) tuli selgelt välja, et kuigi erialavaliku suhtes on noored köige paremini informeeritud, siis üle poolte põhikoolilõpetajate teadmised kutsehariduse kohta on nende endi hinnangul ikkagi ebapiisavad. Seega on oluline, et arendataks kutsehariduse populariseerimist ja koolid reklaamiksid ennast rohkem.

Endiselt on kutsehariduses suur probleem ka õpingute katkestamine. Aasta-aastalt on kutsekoolidest väljalangenute arv kasvanud. 2012/2013. õppeaastal katkestas õpingud 6213 õpilast – ligi 800 võrra rohkem kui viis aastat tagasi. Kutseõppe katkestamise põhjuste uuringust^c selgus, et peamised katkestamise põhjused on eriala sobimatus, vähene õpmotivatsioon, sotsiaalne ebaküpsus, perekondlikud mõjutajad, tööle asumine, majanduslikud raskused, konfliktid koolis ja koolipersonali ebakompetentne käitumine. Nimetatud uuringus pakuti välja ka lahendusi, mis aitaks kutsekoolist väljalangemist vähendada, nt karjäärinõustamise tugevdamine põhikoolis, professionaalsed rühmajuhendajad kutsekoolides, adekvaatne majanduslike toetuste süsteem ja nende kohta informatsiooni jagamine ning arenguvestlused nii õpilaste kui ka õpetajatega.

^a Saar, E., Helemäe, J. (2007). Kutsekeskharidus Eestis. – Eesti Inimarengu Aruanne 2006. Tallinn: Eesti Ekspressi Kirjastus, lk 22–27.

^b Elanikkonna teadlikkus kutseõppes toimuvast ja kutsehariduse maine aastal 2008. (2008). Elukestva Õppe Arendamise Sihtasutuse Innove aruanne.

^c Beilmann, M., Espenberg, K., Rahnu, M., Reincke, E., Themas, E. (2012). Õpingute katkestamise põhjused kutseõppes. Tartu Ülikooli sotsiaalteaduslike rakendusuurингute keskus RAKE ja CPD OÜ.

Et väljalangenuid haridussüsteemi tagasi kutsuda, on Haridus- ja Teadusministeerium algatanud programmi „Kutse“, tänu millele saavad õpinguid jätkata need, kellel on kutseõpingud mingil põhjusel poololi jäänud või kes soovivad täiendus- või ümberõpet. 2012. aastal oli selle programmi raames õpingute jätkajaid 45 ja täiskasvanud (vähemalt 25-aastased) õppijaid 418 ehk kokku 463 õpilast.

Möödunud õppeaastaks oli suletud 4 rakenduskõrgkooli, millest 3 olid erakoolid. Ühest küljest võib see olla seotud üliõpilaste arvu vähenemisega – vörreldes 2011/2012. õppeaastaga omandas möödunud õppeaastal kõrgharidust 3000 üliõpilast vähem. Ka vastuvõetuid oli eelmise õppeaastaga vörreldes 5% vähem. Nii üliõpilaste kui ka vastuvõetute arvu vähenemine on omakorda seotud 20–29-aastaste arvu üldise kahanemisega. Teisest küljest võib erakoolide sulgemine olla seotud ka kõrgharidusreformi ehk tasuta kõrghariduse rakendamisega.

Kõrgkooli lõpetanute arv vähenes köigil haridusastmetel, välja arvatud magistriõppes. Kui 2011/2012. õppeaastal omandas doktorikraadi 250 inimest, mis oli viimase viie aasta rekordarv, siis möödunud õppeaastal oli nende hulk taas väiksem. Õppevaldkonniti kasvas õpilaskond vaid loodus- ja täppisteaduste valdkonnas – ligi 200 õpilase vörra.

Eestis õppis 2012/2013. õppeaastal ligi 1900 välisüliõpilast. Eelmise õppeaastaga vörreldes oli neid veidi üle 300 rohkem. Välisüliõpilaste arv on suurenenud köikidel haridusastmetel, välja arvatud rakenduskõrghariduses. Sellise kasvutempoga on Eesti kõrghariduse rahvusvahelistumise strateegias püstitatud eesmärk – 2015. aastaks 2000 välisüliõpilast – saavutatav ja käega katsutav. Välisüliõpilaste arvu kasvule on kaasa aidanud mitmesugused toetusprogrammid, teiste hulgas Euroopa Sotsiaalfondist aastatel 2007–2013 rahastatav doktoriõppe ja rahvusvahelistumise edendamise programm „DoRa“, mille üks eesmärke on tutvustada Eesti kõrgharidust teistes riikides.

Selleks et hinnata Euroopa 2020. aasta strateegia tulemuslikkust, on kogu Euroopa Liidu (EL) jaoks kokku lepitud viis peamist eesmärki. Üks viiest eesmärgist puudutab haridust ja koosneb kahest alameesmärgist: 1) vähindada haridussüsteemist varakult lahkunud noorte (18–24-aastaste) osatähtsust nii, et see oleks alla 10%; 2) vähemalt 40%-l 30–34-aastastest peaks olema kolmanda taseme haridus. Haridussüsteemist varakult lahkunud noorte osatähtsus on üle 10% viieteistkümnnes EL-i riigis, sealhulgas Eestis (10,5%). Kõige kehvem on see näitaja Hispaanias – 25%. Soomes, Rootsis ja Leedus on see näitaja alla 10% ehk nemad on haridussüsteemist varakult lahkujate osatähtsuse eesmärgi tätnud. Teine näitaja on vörreldes eelmise aastaga halvenenud. Kui 2011/2012. õppeaastal oli Eestis 30–34-aastaseid kolmanda taseme haridusega inimesi 40,3%, siis 2012/2013. õppeaastal alla 40%. Kõrgeim on see näitaja Iirimaal, kus kolmanda taseme haridus on pooltel 30–34-aastastel, madalaim aga Rumeenias ja Itaalias, kus kolmanda taseme haridusega on veidi üle viiendiku 30–34-aastastest.

EDUCATION

Kaia Kabanen

Overview

At the beginning of the academic year 2012/2013, there were 231,923 persons enrolled in formal education. 140,945 of them were enrolled in general education, 26,172 in vocational education and 64,806 in higher education.

In 2012, 67,034 children attended preschool institutions, which is about 1,000 children more than the year before. 73% of all children aged 1–6 in Estonia attended preschool institutions. Approximately 50,000 children received preprimary education in urban areas and over 17,000 children in rural areas.

The number of first-graders has increased for five years in a row. 13,698 children started school in autumn 2012 – about 450 more than in the previous school year and about 1,300 more than five years ago, in 2008. The Estonian Ministry of Education and Research has estimated that this number will continue to increase in the next three years and there will be approximately 15,500 first-graders in 2015.

The number of students at gymnasium level is decreasing. In the last five years, the number of full-time students at gymnasium level has decreased by 7,625. Compared to the academic year 2011/2012, this number has decreased by 1,500 students. Accordingly, the number of secondary schools / gymnasiums has decreased by five compared to the previous academic year. The total number of students in full-time general education has also fallen compared to the school year 2008/2009, which is reflected in the decreasing number of general education schools. In the academic year 2008/2009 there were 566 general education schools, whereas by 2012/2013 the number had decreased by 32. As the number of students and schools decreases, the number of teachers also falls with each year – since 2009, the number of teachers has declined by about 500. In addition to that, the teaching staff in general education schools is aging. In the school year 2008/2009, the number of teachers aged 30 or under was 1,446, while in the last school year their number fell to 1,218. The number of teachers has increased only in two age groups: 50–55 and 55 or over.

Although in recent years the concept of lifelong learning has been widely discussed and developed, the number of students enrolled in evening and correspondence study has fallen by nearly 2,000 compared to the academic year 2009/2010.

In 2012/2013, admittance to vocational education increased by 178 students. 11,649 students enrolled in vocational schools. At the same time, the total number of enrolments in vocational education is also decreasing, especially the number of students in vocational secondary education. The poor reputation of vocational education among young people and their parents is considered to be the main reason for the low enrolment in vocational secondary education^a. Reputation is connected with awareness – the more informed a person is, the more highly they value vocational education^b. The survey of public awareness of vocational education (2008) clearly showed that although young people are very well informed about the choice of specialities, more than a half of basic school graduates admit that their knowledge about vocational education is insufficient. Thus, it is important to improve the popularisation of vocational education, and schools should promote themselves more.

High dropout rate continues to be a major problem in vocational education. The number of dropouts has increased each year. In the academic year 2012/2013, 6,213 students dropped out of vocational schools, which is about 800 more than five years ago. According to the study of the

^a Saar, E., Helemäe, J. (2007). Secondary vocational education in Estonia. – Estonian Human Development Report 2006. Tallinn: Eesti Ekspressi Kirjastus, pp 22–27.

^b Elanikkonna teadlikkus kutseõppes toimuvast ja kutsehariduse maine aastal 2008. (2008). Report by Foundation Innove.

reasons for discontinuation of vocational education^a, the main reasons for dropping out are unsuitable speciality, low learning motivation, social immaturity, family-related factors, entry into employment, financial difficulties, conflicts in school and incompetence of school staff. The study also proposed solutions for reducing the number of dropouts from vocational education: for example, improvement of career counselling at basic school level, use of professional group supervisors in vocational schools, creation of an adequate system of financial benefits (and provision of information about these) and conduct of performance evaluations with both students and teachers.

The Estonian Ministry of Education and Research has launched the programme "KUTSE" which invites vocational school dropouts back to education – they can continue their studies or receive further training or retraining. In 2012, the programme had 463 students in total: 45 students who continued their studies and 418 adult learners (aged 25+).

By the academic year 2012/2013, four professional higher education institutions had been closed, three of which were private schools. On the one hand, this could be connected with the decrease in the number of students – compared to the previous academic year, there were 3,000 students less in higher education in 2012/2013. Admittance has also decreased (by 5% compared to 2011/2012). The decrease in the number of students and number of entrants is connected with the general fall in the number of 20–29-year-olds. On the other hand, the closure of private schools could be a result of the higher education reform, i.e. the implementation of free higher education.

The number of graduates in higher education decreased at all levels of study, except for the Master's level. In the academic year 2011/2012, 250 students received a doctorate, which was the record of the last five years, but in 2012/2013 the number decreased again. The number of students increased only in the field of natural and exact sciences – by nearly 200.

In the academic year 2012/2013 there were around 1,900 foreign students studying in Estonia. Compared to the previous academic year, there were slightly over 300 foreign students more in Estonia. The number of foreign students has increased at all educational levels, except for professional higher education. If this growth rate persists, Estonia will be able to achieve the goal set in the internationalisation strategy of Estonian higher education – 2,000 foreign students by the year 2015. Various grant programmes have contributed to the growth in the number of foreign students, including the Doctoral Studies and Internationalisation Programme (DoRa), which is funded by the European Social Fund from 2007 until 2013. One of the goals of the programme is to introduce Estonian higher education in foreign countries.

In order to assess the success of the Europe 2020 strategy, five main targets have been agreed for the whole European Union (EU). One of these targets concerns education and consists of two components: 1) the share of early leavers from education and training among the population aged 18–24 should be less than 10%; 2) the share of 30–34-year-olds with tertiary education should be at least 40%. The share of early leavers from education and training among young people is still over 10% in fifteen European Union countries, including Estonia (10.5%). The situation is the worst in Spain, where the share of early leavers is 25%. In Finland, Sweden and Lithuania, the share of early leavers is under 10%, meaning that these countries have reached this target. The other indicator has deteriorated. In the school year 2011/2012 the share of 30–34-year-olds with tertiary education in Estonia was 40.3%, whereas in 2012/2013 their share was under 40%. The share of 30–34-year-olds with tertiary education is the highest in Ireland (half of this age group) and the lowest in Romania and Italy (a little over a fifth of this age group).

^a Beilmann, M., Espenberg, K., Rahnu, M., Reincke, E., Themas, E. (2012). Õpingute katkestamise põhjused kutseöppes. Centre for Applied Social Sciences (CASS) at the University of Tartu and CPD OÜ.

Tabel 1. Alusharidus, 2008–2012

Table 1. Preprimary education, 2008–2012

	2008	2009	2010	2011	2012	
Koolieelsed lasteasutused	637	635	638	643	644	Preschool institutions
Lapsi koolieelsetes lasteasutustes, tuhat	62,1	62,8	64,3	66,2	67,0	Children in preschool institutions, thousands
linnas, tuhat	45,3	47,0	47,9	49,5	49,8	in urban areas, thousands
maal, tuhat	16,8	15,8	16,4	16,8	17,3	in rural areas, thousands
Koolieelsetes lasteasutustes käivate laste osatähtsus 1–6-aastaste vanuserühmas, %	74	73	72	72	73	Share of children going to preschool institutions in the age group 1–6, %
Koolieelsetes lasteasutustes käivate laste osatähtsus 3–6-aastaste vanuserühmas, %	90	87	86	87	89	Share of children going to preschool institutions in the age group 3–6, %

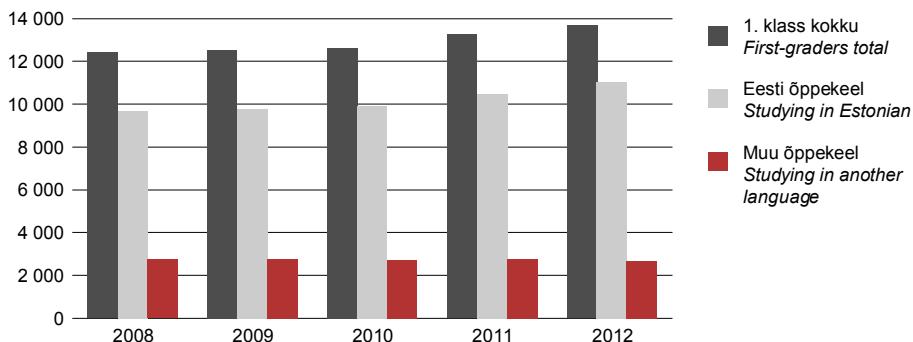
Tabel 2. Koolieelsete lasteasutuste lapsed soo ja vanuse järgi, 2012

Table 2. Children in preschool institutions by sex and age, 2012

Vanus	Tüdrukud Girls		KOKKU TOTAL	Age
	Poisid Boys			
Alla aasta	11	10	21	Under one year of age
Üheaastased	1 468	1 532	3 000	One-year-olds
Kaheaastased	5 218	5 318	10 536	Two-year-olds
Kolmeaastased	6 732	6 960	13 692	Three-year-olds
Nelja-aastased	6 970	7 449	14 419	Four-year-olds
Viieaastased	6 679	7 065	13 744	Five-year-olds
Kuueaastased	5 356	6 026	11 382	Six-year-olds
Seitsmeaastased	59	181	240	Seven-year-olds
KOKKU	32 493	34 541	67 034	TOTAL

Joonis 1. Esimese klassi õpilased, 2008–2012

Figure 1. First-graders, 2008–2012

Tabel 3. Üldhariduskoolid, 2008–2012
Table 3. General education schools, 2008–2012

	2008	2009	2010	2011	2012	
Üldhariduskoolid kokku	566	558	545	540	534	General education schools total
erakoolid	34	33	33	36	38	private educational institutions
erivajadustega laste koolid	45	43	43	44	43	schools for children with special needs
Algkoolid	79	72	68	63	.. ^a	Primary schools
Põhikoolid	260	260	253	257	320	Basic schools
Keskkoolid/ gümnaasiumid	227	226	224	219	214	Secondary schools / gymnasiums

^a 1. septembril 2010 jõustunud põhikooli- ja gümnaasiumiseadusega asendas algkooli põhikool, kus õpe toimub I või I ja II kooliaastel.

^a Pursuant to the Basic Schools and Upper Secondary Schools Act in force since 1 September 2010, primary school was replaced with basic school where studies are pursued at stage I or at stages I and II.

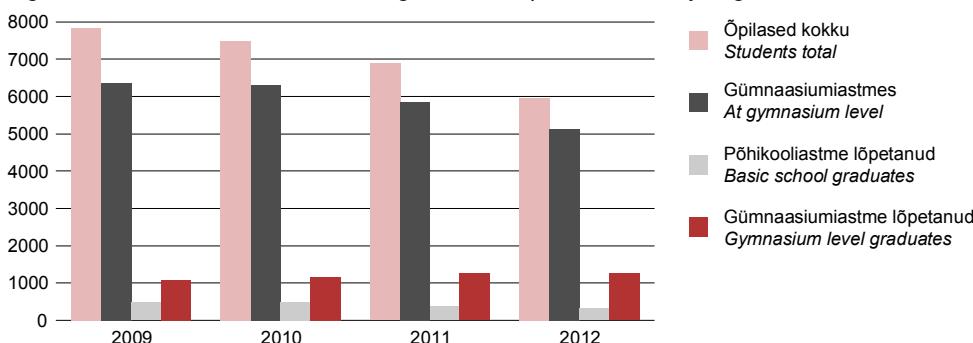
Tabel 4. Õpilased üldhariduse päevaõppes, 2008–2012

*Table 4. Students in full-time general education, 2008–2012
(tuhat – thousands)*

	2008	2009	2010	2011	2012	
Õpilased kokku	147,5	141,8	138,4	136,1	135	Students total
erakoolides	5,7	5,6	5,6	5,9	6,2	in private educational institutions
erivajadustega laste koolides	4	3,8	3,8	3,6	3,5	in schools for children with special needs
Põhikooli alumisel astmel	73,6	73	73	74,2	75,6	At lower level of basic school
põhikooli I klassis	12,4	12,5	12,6	13,3	13,7	in the 1st grade of basic school
eesti õppekeel	9,7	9,8	9,9	10,5	11	studying in Estonian,
muu õppekeel	2,7	2,8	2,7	2,8	2,7	studying in another language
Põhikooli ülemisel astmel	42,7	40,1	38,4	36,7	35,7	At higher level of basic school
Gümnaasiumiastmes	31,3	28,7	27	25,2	23,6	At gymnasium level
Põhikooli lõpetanud	16,1	14,4	12,8	13	12,4	Graduates of basic school
Gümnaasiumi lõpetanud	10,8	10,4	9,2	10,1	9,4	Graduates of gymnasium
Linnakoolide õpilased	109,9	105,7	103,6	102,3	102,2	Students in urban schools
Maakoolide õpilased	37,5	36	34,7	33,7	32,8	Students in rural schools

Joonis 2. Õhtu- ja kaugõppe õpilased üldhariduses, 2009–2012

Figure 2. Students enrolled in evening and correspondence study in general education, 2009–2012

Tabel 5. Üldhariduskoolide õpetajad vanuse ja soo järgi, 2009–2011

Table 5. Teachers of general education schools by age and sex, 2009–2011

Vanuserühm	2010			2011			2012			Age group
	Naised Females	Mehed Males	KOKKU TOTAL	Naised Females	Mehed Males	KOKKU TOTAL	Naised Females	Mehed Males	KOKKU TOTAL	
Alla 30	1 003	283	1 286	954	267	1 221	972	246	1 218	Under 30
30–39	2 285	415	2 700	2 225	433	2 658	2 168	442	2 610	30–39
40–49	3 845	490	4 335	3 735	474	4 209	3 601	455	4 056	40–49
50–55	2 275	337	2 612	2 313	333	2 646	2 372	331	2 703	50–55
Üle 55	2 909	552	3 461	2 969	560	3 529	3 065	551	3 616	Over 55

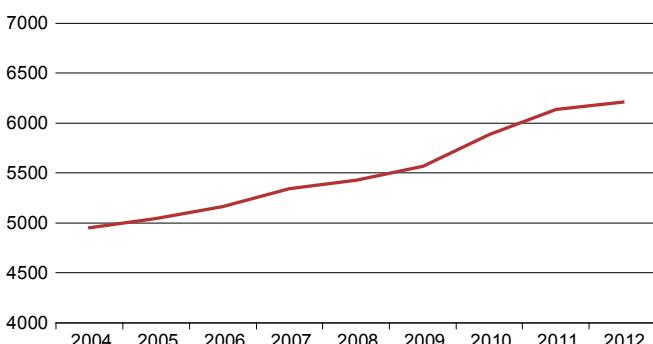
Tabel 6. Kutseharidus, 2008–2012

Table 6. Vocational education, 2008–2012

	2008	2009	2010	2011	2012	
Vastuvõetud kokku	11 742	12 609	11 319	11 471	11 649	Admittance total
Definierimata baasharidusega kutseõpe	347	291	245	279	303	Vocational courses with non-defined basic education
Põhiharidusel baseeruv kutseõpe	6 698	6 715	5 743	5 624	5 625	Vocational courses after basic education
Keskharidusel baseeruv kutseõpe	4 697	5 603	5 331	5 568	5 721	Vocational courses after secondary education
Õppijad kokku	27 239	28 363	28 012	27 046	26 172	Enrolment total
Definierimata baasharidusega kutseõpe	414	420	354	366	421	Vocational courses with non-defined basic education
Põhiharidusel baseeruv kutseõpe	18 153	18 225	17 478	16 083	15 118	Vocational courses after basic education
Keskharidusel baseeruv kutseõpe	8 672	9 718	10 180	10 597	10 633	Vocational courses after secondary education
Lõpetanud kokku	7 269	7 521	7 631	8 155	8 135	Graduates total
Definierimata baasharidusega kutseõpe	102	134	246	164	190	Vocational courses with non-defined basic education
Põhiharidusel baseeruv kutseõpe	4 110	4 218	3 858	4 214	3 972	Vocational courses after basic education
Keskharidusel baseeruv kutseõpe	3 057	3 169	3 531	3 777	3 973	Vocational courses after secondary education

Joonis 3. Kutseõppest väljalangenud, 2004–2012

Figure 3. Dropouts in vocational education, 2004–2012

Joonis 4. Kutsehariduse omandajad koolitusala ja soo järgi, 2012

Figure 4. Enrolment in vocational education by field of study and sex, 2012

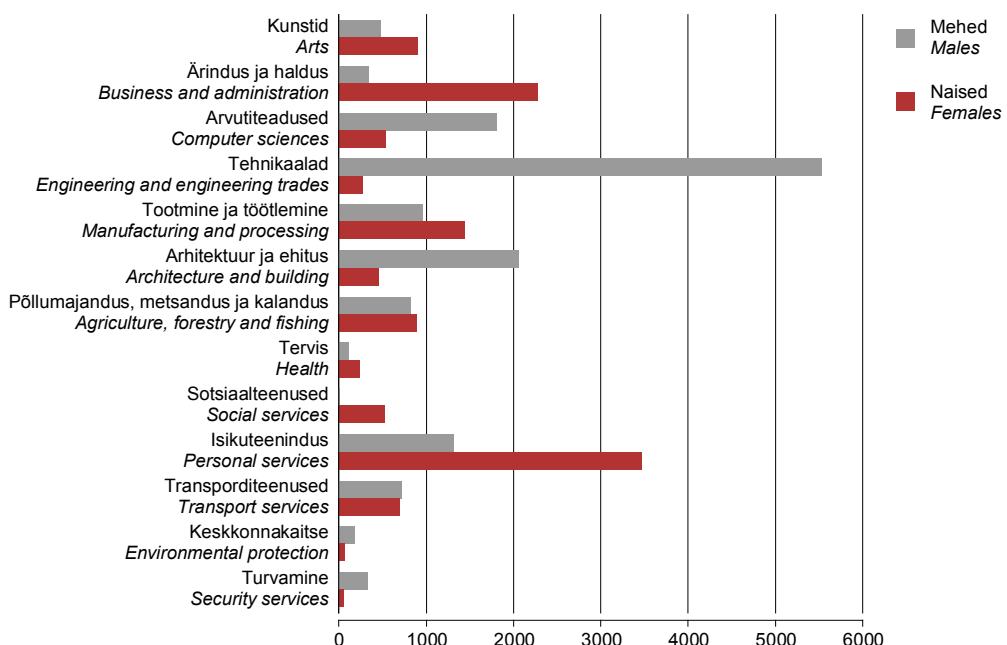
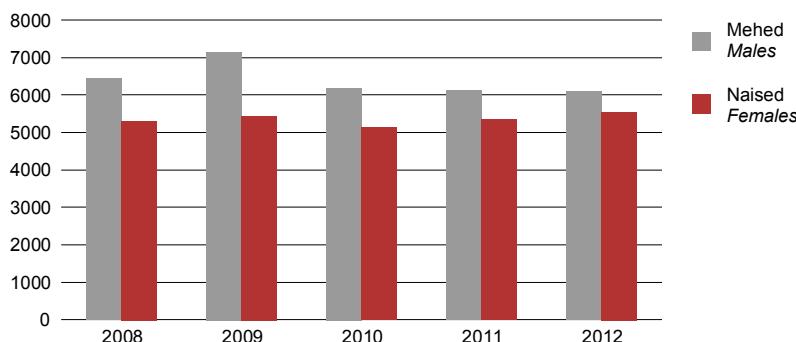
Joonis 5. Kutseõppesse vastuvõetud soo järgi, 2008–2012

Figure 5. Admittance to vocational education by sex, 2008–2012

Tabel 7. Kõrgharidus, 2008–2012
Table 7. Higher education, 2008–2012

	2008	2009	2010	2011	2012	
Vastuvõetud kokku	19 292	19 167	18 404	17 233	16 305	Admittance total
Rakenduskõrg-haridusõpe	6 192	5 812	5 463	5 056	4 778	Professional higher education
Kutseharidusõpe	..	..	..	..	..	Vocational higher education
Diplomiõpe	..	..	..	..	..	Diploma study
Bakalaureuseõpe	7 855	7 842	7 518	6 885	6 450	Bachelor's study
Integreeritud bakalaureuse- ja magistriõpe	915	796	755	725	703	Integrated Bachelor's/Master's study
Magistriõpe	3 858	4 179	4 094	4 052	3 982	Master's study
Doktoriõpe	472	538	574	515	392	Doctoral study
Õppijad kokku	68 399	68 985	69 113	67 607	64 806	Enrolment total
Rakenduskõrg-haridusõpe	23 015	22 541	21 970	20 791	20 233	Professional higher education
Kutseharidusõpe	4	3	..	..	..	Vocational higher education
Diplomiõpe	..	..	..	..	..	Diploma study
Bakalaureuseõpe	27 511	27 531	27 461	26 571	24 525	Bachelor's study
Integreeritud bakalaureuse- ja magistriõpe	4 079	4 160	4 122	4 024	3 949	Integrated Bachelor's/Master's study
Magistriõpe	11 325	12 097	12 632	13 170	13 055	Master's study
Doktoriõpe	2 465	2 653	2 928	3 051	3 044	Doctoral study
Lõpetanud kokku	11 345	11 489	11 450	11 828	11 497	Graduates total
Rakenduskõrg-haridusõpe	3 863	4 136	3 895	3 921	3 886	Professional higher education
Kutseharidusõpe	6	..	..	..	..	Vocational higher education
Diplomiõpe	..	..	..	..	..	Diploma study
Bakalaureuseõpe	4 591	4 533	4 368	4 666	4 292	Bachelor's study
Integreeritud bakalaureuse- ja magistriõpe	404	393	469	506	455	Integrated Bachelor's/Master's study
Magistriõpe	2 320	2 267	2 543	2 485	2 674	Master's study
Doktoriõpe	161	160	175	250	190	Doctoral study

Tabel 8. Kõrghariduse omandajad koolitusala järgi, 2008–2012

Table 8. Enrolment in higher education by field of study, 2008–2012

	2008	2009	2010	2011	2012	
Ajakirjandus ja infolevi	1 363	1 185	1 227	1 161	1 067	<i>Journalism and information</i>
Arhitektuur ja ehitus	3 675	3 779	3 780	3 702	3 590	<i>Architecture and building</i>
Arvutiteadused	3 721	4 165	4 481	4 636	4 940	<i>Computer sciences</i>
Bioteadused	1 254	1 409	1 516	1 497	1 363	<i>Life sciences</i>
Füüsikalised loodusteadused	1 184	1 253	1 333	1 283	1 347	<i>Physical sciences</i>
Humanitaaria	4 651	5 532	5 499	5 339	4 970	<i>Humanities</i>
Isikuteenindus	1 600	1 672	1 693	1 579	1 418	<i>Personal services</i>
Keskkonnakaitse	1 796	1 832	1 692	1 524	1 357	<i>Environmental protection</i>
Kunstid	3 743	3 871	3 971	3 837	3 680	<i>Arts</i>
Matemaatika ja statistika	336	364	382	383	353	<i>Mathematics and statistics</i>
Põllumajandus, metsandus ja kalandus	1 158	1 193	1 205	1 167	1 099	<i>Agriculture, forestry and fishing</i>
Sotsiaal- ja käitumisteadused	4 485	3 833	3 779	3 746	3 487	<i>Social and behavioural sciences</i>
Sotsiaalteenused	1 624	1 916	2 004	1 925	1 789	<i>Social services</i>
Tehnikaalad	3 890	3 872	4 216	4 908	4 951	<i>Engineering and engineering trades</i>
Tervis	4 067	4 349	4 454	4 605	4 589	<i>Health</i>
Tootmine ja töötlemine	1 512	1 584	1 944	1 383	1 353	<i>Manufacturing and processing</i>
Transporditeenused	1 224	1 349	1 384	1 443	1 422	<i>Transport services</i>
Turvamine	723	662	735	796	800	<i>Security services</i>
Veterinaaria	346	358	358	354	353	<i>Veterinary medicine</i>
Õigus	4 468	4 155	3 665	3 448	3 124	<i>Law</i>
Õpetajakoolitus ja kasvatusteadus	4 787	4 713	5 133	5 102	4 727	<i>Teacher training and education sciences</i>
Ärindus ja haldus	16 792	15 939	14 662	13 789	13 027	<i>Business and administration</i>
KOKKU	68 399	68 985	69 113	67 607	64 806	TOTAL

Tabel 9. Kõrgkoolidesse vastuvõetud soo järgi, 2008–2012

Table 9. Admittance to higher education by sex, 2008–2012

	2008	2009	2010	2011	2012	
Naised	11 595	11 195	10 701	9 937	9 217	<i>Females</i>
Mehed	7 697	7 972	7 703	7 296	7 088	<i>Males</i>
KOKKU	19 292	19 167	18 404	17 233	16 305	TOTAL

Joonis 6. Kõrgkoolidest väljalangenud, 2002–2012

Figure 6. Dropouts in higher education, 2002–2012

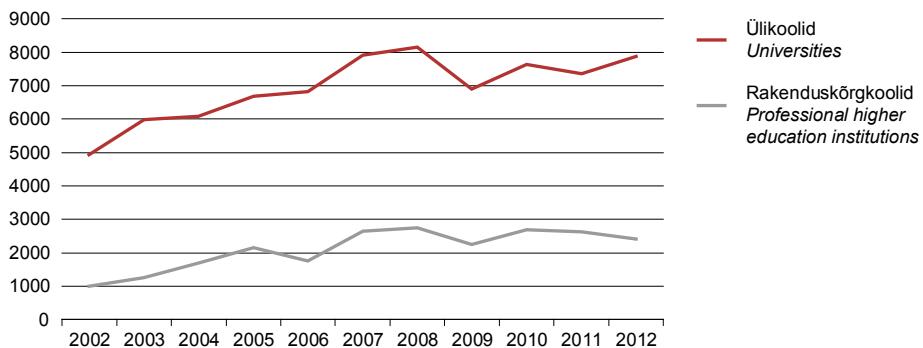
Tabel 10. Eestis õppivad välisüliõpilased päritolu järgi, 2008–2012

Table 10. Foreign students in higher education in Estonia by origin, 2008–2012

	2008	2009	2010	2011	2012	
Aafrika	16	18	30	23	26	Africa
Aasia	88	125	202	208	291	Asia
Euroopa (v.a Eesti)	780	887	990	1 272	1 484	Europe (except Estonia)
Ladina-Ameerika ja Kariibi piirkond	6	19	26	30	27	Latin America and the Caribbean
Põhja-Ameerika	18	22	32	37	42	North America
Austraalia ja Ookeania	0	0	1	3	5	Australia and Oceania
Määramata territoorium	0	1	1	0	1	Territory unspecified
KOKKU	908	1 072	1 282	1 573	1 876	TOTAL

Tabel 11. Välisüliõpilased õppestasme järgi, 2008–2012

Table 11. Foreign students in higher education by level of study, 2008–2012

	2008	2009	2010	2011	2012	
Rakenduskõrgharidusõpe	25	28	25	65	56	Professional higher education
Bakalaureuseõpe	445	432	487	650	919	Bachelor's study
Integreeritud bakalaureuse- ja magistriõpe	192	224	233	232	233	Integrated Bachelor's/Master's study
Magistriõpe	175	253	367	428	450	Master's study
Doktoriõpe	71	135	170	198	218	Doctoral study

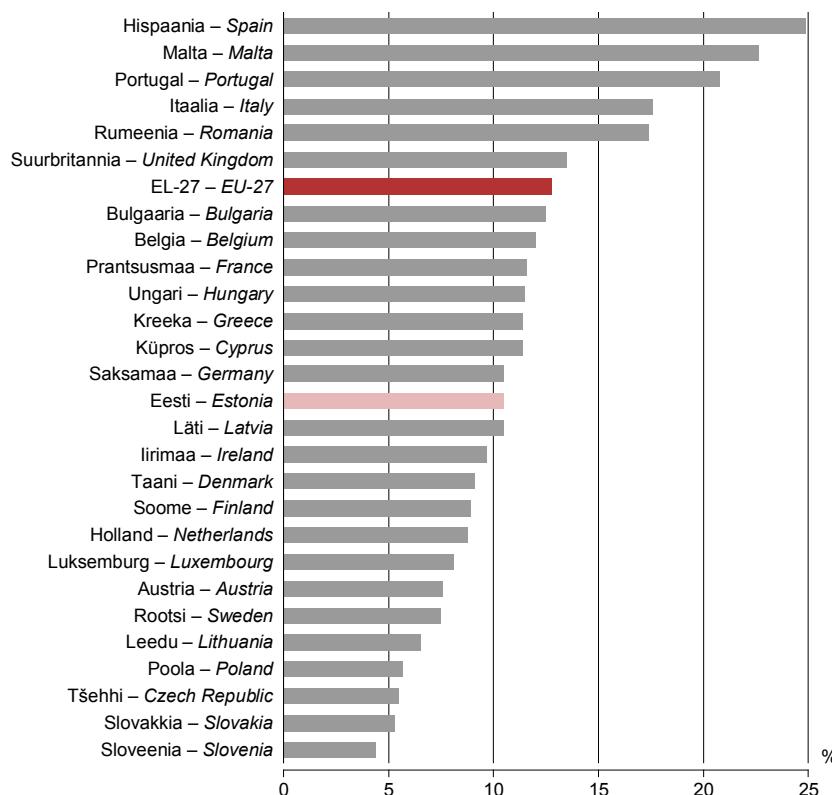
Tabel 12. Üliõpilased õppekeele järgi, 2008–2012

Table 12. Students in higher education by language of instruction, 2008–2012

	2008	2009	2010	2011	2012	
Eesti keel	60 180	61 547	62 358	61 496	58 716	Estonian
Vene keel	7 143	6 385	5 476	4 469	3 871	Russian
Ingliste keel	1 076	1 053	1 279	1 642	2 219	English

**Joonis 7. Haridussüsteemist varakult lahkunud noorte osatähtsus 18–22-aastaste seas
Euroopa Liidu riikides, 2012**

*Figure 7. Share of early leavers from education and training in the population aged 18–22
in the European Union countries, 2012*

Allikas/Source: Eurostat

Metoodika

Haridusandmed on kogunud ja töödelnud Haridus- ja Teadusministeerium ning Statistikaamet. Andmed on kogutud kõikselt, s.t hõlmatus on kõik vastava koolitusloaga õppeasutused, olenemata omandidvormist.

Alates 2005/2006. õppeaastast koostatakse haridusstatistika Eesti Hariduse Infosüsteemi (EHIS) andmete alusel (alusharidus alates 2008/2009. õppeaastast). EHIS on riiklik register, mis koondab haridussüsteemi andmeid.

2001. aastast alates on kasutusel varasemast detailsem rahvusvahelise ühtse haridusliigituse (ISCED – International Standard Classification of Education) 1997. aasta versiooni koolitusalaad. Kõik rahvaarvuga seotud 1995.–2001. aasta näitajad on ümber arvutatud 2000. aasta rahvaloenduse alusel korigeeritud rahvastiku vanusjaotuse põhjal. Tabelis on esitatud Eesti õppekavade vastavus rahvusvahelise ühtse haridusliigituse tasemetele. 1999. aastal lisandus Eesti õigusaktide muutuste töötu liigitusse nii kutsekeskhariduse kui ka kutsekõrghariduse ning 2002. aastal rakenduskõrghariduse aste. Ka rahvusvahelisse liigitusse tuli ISCED eelmise versiooniga (1976) võrreldes teise ja kolmanda taseme vaheline uus kategooria – 4. aste. 2014. aastal tuleb haridusstatistikas täies mahus kasutusele rahvusvahelise haridusliigituse uus versioon ISCED 2011.

EESTI ÕPPEKAVADE LIIGITUS	ISCED-97 TASEMEKATEGOORIAD
0-aste – alusharidus	Esimesele tasemele eelnev haridus, 0-aste
1. aste – põhikooli I–VI klass	Esimese taseme haridus, 1. aste
2. aste – põhikooli VII–IX klass	Teise taseme alumise astme haridus, 2. aste
3. aste – kutseõpe erivajadustega ja põhihariduseta noortele	Teise taseme alumise astme haridus, 2. aste
3. aste – gümnaasium (X–XII klass)	Teise taseme ülemise astme haridus, 3. aste
3. aste – kutsekeskharidusõpe ja kutseõpe põhiharidusega noortele	Teise taseme ülemise astme haridus, 3. aste
3. aste – kutsekeskharidusõpe ja kutseõpe keskharidusega noortele	Teise taseme järgne, kolmanda taseme eelne haridus, 4. aste
4. aste – keskerõpe põhiharidusega noortele	Teise taseme ülemise astme haridus, 3. aste
4. aste – keskerõpe keskharidusega noortele	Kolmanda taseme haridus, 5. aste
5. aste – rakenduskõrgharidusõpe	Kolmanda taseme haridus, 5. aste
5. aste – kutsekõrgharidusõpe	Kolmanda taseme haridus, 5. aste
5. aste – diplomiõpe	Kolmanda taseme haridus, 5. aste
6. aste – bakalaureuseõpe	Kolmanda taseme haridus, 5. aste
7. aste – magistriõpe	Kolmanda taseme haridus, 5. aste
8. aste – doktoriõpe	Kolmanda taseme haridus, 6. aste

Methodology

The statistical data on education have been collected and processed by Statistics Estonia and the Estonian Ministry of Education and Research. The data are based on comprehensive surveys, meaning that the survey population includes all educational institutions that have an activity license for provision of education, regardless of their form of ownership.

Starting from the academic year 2005/2006 (from the academic year 2008/2009 in case of preprimary education), education statistics are produced on the basis of the data available in the Estonian Education Information System (EHIS). EHIS is a state register which integrates the data of the education system.

Since 2001, the 1997 version of the International Standard Classification of Education (ISCED), which is more detailed than the previous one, is applied. All indicators related to population figures

in the period 1995–2001 have been recalculated using the revised age distribution of the population based on the 2000 Population Census. To allow international comparability of the published data, the correspondence of the level categories of the Estonian Classification of Education to ISCED levels has been given below. As a result of amendments to legislation, new level categories were added in 1999 (vocational secondary education and vocational higher education courses) and in 2002 (professional higher education courses). Compared to the previous version (1976), a new level category was added to ISCED – post-secondary non-tertiary education (level 4). In 2014, the new version of the International Standard Classification of Education (ISCED 2011) will be fully implemented in education statistics.

ESTONIAN CLASSIFICATION	ISCED LEVELS
0 – preprimary education	Level 0 – preprimary education
1 – grades 1–6 of basic school	Level 1 – primary education or first stage of basic education
2 – grades 7–9 of basic school	Level 2 – lower secondary or second stage of basic education
3 – vocational courses for youth with special needs or without basic education	Level 2 – lower secondary or second stage of basic education
3 – gymnasium (grades 10–12)	Level 3 – (upper) secondary education
3 – vocational secondary education and vocational courses for youth with basic education	Level 3 – (upper) secondary education
3 – vocational secondary education and vocational courses for youth with secondary education	Level 4 – post-secondary non-tertiary education
4 – professional secondary education courses for youth with basic education	Level 3 – (upper) secondary education
4 – professional secondary education courses for youth with secondary education	Level 5 – first stage of tertiary education
5 – professional higher education courses	Level 5 – first stage of tertiary education
5 – vocational higher education courses	Level 5 – first stage of tertiary education
5 – diploma courses	Level 5 – first stage of tertiary education
6 – Bachelor's courses	Level 5 – first stage of tertiary education
7 – Master's courses	Level 5 – first stage of tertiary education
8 – doctoral courses	Level 6 – second stage of tertiary education

Kasulikke linki

Useful links

Eesti Hariduse Infosüsteem (EHIS)

Estonian Education Information System (EHIS)

<http://www.ehis.ee/>

Haridus- ja Teadusministeerium

<http://www.hm.ee/>

Estonian Ministry of Education and Research

<http://www.hm.ee/?1>

Eurostati haridus- ja koolitusstatistika

Eurostat education and training statistics

<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/education/introduction>

OECD haridusstatistika

OECD education statistics

http://www.oecd.org/department/0,3355,en_2649_33723_1_1_1_1_1,00.html

KULTUUR

Kutt Kommel, Maria Orešina

Ülevaade

2012. aastal, kui Eesti film tähistas 100. sünnipäeva, valmis Eestis rekordarv pikki filme. Valmis 46 pikka filmi ehk aasta varasemaga võrreldes 39,4% enam (+95,7%). Neist 13 olid pikad mängufilmid (+108%) ja 33 pikad dokumentaalfilmid (+97%). Kokku valmis 2012. aastal Eesti filmitegijatel 241 filmi, millest 195 olid lühifilmid. Esilinastunud filmide koguarv suurenes aastaga 28,9% (+99,2%) ja lühifilmide arv 26,6% (+100%). Toodetud filmide koguarv jäab siiski alla rekordilisele 2003. aastale, kui valmis 261 filmi, millest 21 olid pikad.

Eesti kinodes näidati 2012. aastal 332 filmi, mis on taasiseseisvusaja kõrgeim näitaja. 2011. aastaga võrreldes kasvas see 10% (+13,2%). Kinodes jooksis 28 Eesti, 134 Euroopa, 154 USA ja 16 muu riigi filmi. Viimastel aastatel on kinodes suurenenud Euroopa ja muude riikide ning vähenenud USA-s toodetud filmide arv. Kinodes näidatud Eesti filmide arv oli suurim 2011. aastal – 40. Kinos käidi 2012. aastal kokku ligi 2,5 miljonit korda, mis on viimase kahekümne aasta suurim arv. 2011. aastaga võrreldes käidi kinos üle 100 000 korra ehk 4,8% enam (+24,6%).

Muuseumide tegevus on muutunud paindlikumaks ja aktiivsemaks. Aastaga kasvas viiendiku võrra näituste üldarv. Aktiivsemalt korraldatakse väljapanekuid väljaspool oma ruume – selliste näituste arv suurenes aastaga 61%. Kohapeal tehtavate haridusprogrammide arv kasvas 30% ja muuseumi enda korraldatavate ürituste arv 72%. Inimesed leiavad üha enam põhjust käia muuseumis rohkem kui kord aastas.

2012. aastal oli Eestis 245 muuseumi. Aasta jooksul olid need külalistele avatud keskmiselt 216 päeva. Avatud päevade arv jäi varasema aastaga võrreldes samale tasemele. Keskmene piletihind oli 2012. aastal 2,5 eurot – aasta varasemaga võrreldes 24% kallim.

Muuseumides käidi 2012. aastal 3,04 miljonit korda, mida on ligi 10% enam kui aasta varem (+30,9%). Suurenenud on muuseumis käivate välalisturistide arv. Muuseumide hinnangul olid möödunud aastal 35% külstanutest välalisturistid ja nende koguarv oli üle miljoni.

2012. aasta oli hea teatriaasta. Lavastuste arv suurenes aastaga 5,6% (+16,5%). Kokku oli teatrite mängukavades 2012. aastal 490 lavastust, millest 205 olid uuslavastused. Uuslavastuste arv suurenes aastaga 7,9% (+21,8%). Teatrid andsid kokku 5769 etendust, mida käis vaatamas ligi 1,2 miljonit inimest. Vaatajate arv suurenes 14% (+22,1%) ja etenduste arv 15,1% (+21,6%). 2012. aasta teatrite statistikas on kokku 41 teatri andmed.

Väljaantud raamatute arv on pärast mitmeaastast vähenemist taas suurenema hakanud. Raamatuid ja brošüre anti välja 3971 nimetust, mida on 6,9% enam kui aasta varem (-5%). Eestikeelsete väljaannete nimetuste arv suurenes 6,6% (-7%) ja lasteraamatute oma 6,4% (+0,8%). Kasvanud on eesti keelest teistesesse keeltesse tehtud tölgete arv. Möödunud aastal tölgiti kokku 305 teost ehk 31,5% enam kui aasta varem (+3,7%). Väljaannete kogutrükiarv oli 2012. aastal 4,6 miljonit – 4,5% enam kui 2011. aastal (-23,7%).

2012. aastal ilmus Eestis 130 ajalehte, mida on 2 võrra vähem kui aasta varem (-8,6%). Eestikeelseid ajalehti oli 93, mida on 4 võrra vähem kui aasta varem (-10,1%).

Telejaamu oli Eestis 2012. aastal 14 ehk sama palju kui aasta varem (-1,8%). Eestikeelsete saadete osatähtsus vähenes aastaga köigest protsendipunkti võrra (+3,6%). Eestikeelsete subtiitriga saadete osatähtsus suurenes 2 protsendipunkti (+12,1%).

Raadiojaamadele lisandus kogukonnaraadio – Juminda poolsaare raadio. Raadiojaamade arv aga vähenes ühe võrra (-2,9%) ja 2012. aastal oli neid Eestis 33. Raadiosaadete üldmaht oli 258 000 tundi, mida on 4,6% vähem kui aasta varem, (-9,4%).

^a Võrdlus eelmise nelja aasta aritmeetilise keskmisega.

CULTURE

Kutt Kommel, Maria Orešina

Overview

A record number of full-length films were released in Estonia in 2012, which marked the 100th anniversary of Estonian film. 46 full-length films were released, which is 39.4% more than the year before (+95.7^a), including 13 full-length feature films (+108^a) and 33 full-length documentaries (+97^a). 241 films in total were released in 2012, of which 195 were short films. The total number of films released increased by 28.9% (+99.2^a) and the number of short films released rose by 26.6% (+100^a). Nevertheless, the total number of films released was still smaller than in the record year 2003, when 261 films were released, including 21 full-length films.

332 films were shown in Estonian cinemas in 2012, which is the highest number of films since Estonia regained independence. Compared to 2011, the number of films shown rose by 10% (+13.2^a). These films included 28 Estonian films, 134 European films, 154 US films and 16 films from other countries. In recent years, the number of films from European and other countries has increased, while the number of US films has decreased. The number of Estonian films shown in cinemas was the biggest in 2011 (40). There were about 2.5 million cinema visits in 2012, which is the highest level of the last twenty years. Compared to 2011, cinema attendance in Estonia increased by more than 100,000 visits or 4.8% (+24.6^a).

Museums have become more flexible and active in their work. Compared to the previous year, the total number of exhibitions increased by a fifth. More exhibitions are organised outside the museum premises: the number of such exhibitions increased 61% compared to 2011. The number of education programmes organised on museum premises grew 30% compared to 2011, and the number of events organised by museums increased by 72%. This encourages people to visit museums more than once a year.

In 2012, there were 245 museums in Estonia. They were open for visitors for 216 days during the year, on average. The number of open days remained on the same level as in 2011. The average ticket price in 2012 was 2.5 euros – 24% higher than in the previous year.

In 2012, museum attendance amounted to 3.04 million visits, which is about 10% more than the year before (+30.9^a). There has been an increase in the number of foreign tourists visiting museums. According to the museums' own estimates, 35% of all visitors were foreign tourists and their total number exceeded one million.

2012 was a good year for the theatre. The number of productions increased 5.6% compared to the previous year (+16.5^a). There were 490 productions in total in the theatres' repertoire in 2012, including 205 new productions. The number of new productions increased by 7.9% compared to the previous year (+21.8^a). Theatres gave 5,769 performances in total, with an attendance of nearly 1.2 million. Attendance increased by 14% (+22.1^a) and the number of performances by 15.1% (+21.6^a). The data of 41 theatres are included in the Estonian theatre statistics for 2012.

The number of books published has started to grow again, after several years of decline. The total number of book and pamphlet titles published in 2012 was 3,971, which is 6.9% more than the year before (-5^a). The number of publications in the Estonian language increased by 6.6% (-7^a) and the number of children's books by 6.4% (+0.8^a). There was an increase in the number of translations from Estonian to other languages. 305 Estonian titles were translated in 2012, which is 31.5% more than the year before (+3.7^a). The total print run of all publications was 4.6 million copies in 2012 – 4.5% more than in 2011 (-23.7^a).

There were 130 newspapers published in Estonia in 2012, which is two less than in 2011 (-8.6^a). 93 of these were in the Estonian language – four less than the year before (-10.1^a).

^a Change compared with the arithmetic average of the previous four years.

In 2012 there were 14 TV stations in Estonia, which is the same as the year before ($-1.8\%^a$). The share of broadcasts in the Estonian language decreased by only one percentage point ($+3.6\%^a$). The share of broadcasts with Estonian subtitles increased by 2% ($+12.1\%^a$).

A new local radio station was launched – the community station of Juminda peninsula. The total number of radio stations decreased by one ($-2.9\%^a$), meaning that there were 33 radio stations in Estonia in 2012. The total amount of radio broadcasts was 258,000 hours, which is 4.6% less than the year before ($-9.4\%^a$).

Tabel 1. Filmitoodang, 2008–2012

Table 1. Production of films, 2008–2012

	2008	2009	2010	2011	2012	
Pikad ja lühifilmid kokku	82	86	129	187	241	Full-length and short films total
Pikad filmid	22	25	14	33	46	Full-length films
pikad mängufilmid	5	8	4	8	13	full-length feature films
pikad dokumentaalfilmid	16	17	10	24	33	full-length documentaries
pikad animafilmid	0	0	0	1	0	full-length animated cartoons
muud pikad filmid	1	0	0	0	0	other full-length films
Lühifilmid	60	61	115	154	195	Short films
lühimängufilmid	10	6	19	6	19	short feature films
lühidokumentaalfilmid	26	31	31	45	67	short documentaries
lühianimaofilmid	7	6	5	26	22	short animated cartoons
lühipromofilmid	8	4	34	25	62	short promotional films
lühioppefilmid	9	4	23	45	5	short educational films
muud lühifilmid	0	10	3	7	20	other short films

Tabel 2. Filmilevi, 2008–2012

Table 2. Distribution of films, 2008–2012

	2008	2009	2010	2011	2012	
Filmid kokku	265	313	294	301	332	Films total
Eesti filmid	20	24	14	40	28	Estonian films
Ameerika	173	200	177	143	154	Films of the United States of America
Ühendriikide filmid						
Euroopa riikide filmid	65	84	95	110	134	Films of European countries
Muude riikide filmid	7	5	8	8	16	Films of other countries
Kinoskäigud, tuhat	1 702,3	1 721,1	2 123,8	2 346,5	2 458,6	Cinema attendance, thousands
Kinoskäike 100 elaniku kohta	127	128	158	175	191	Cinema attendance per 100 inhabitants
Keskmine piletihind, eurot	4,4	4,3	3,6	4,0	4,1	Average ticket price, euros

^a Change compared with the arithmetic average of the previous four years.

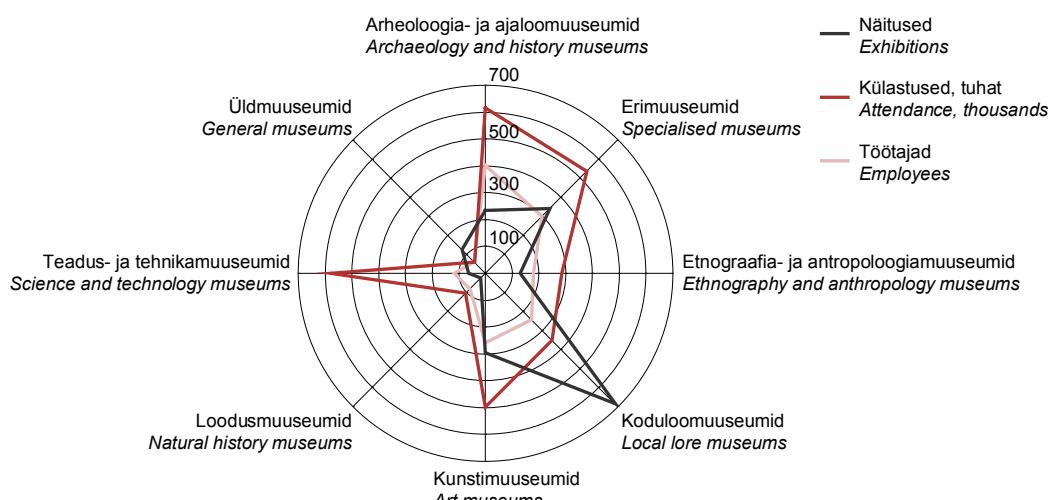
Tabel 3. Muuseumid, 2008–2012

Table 3. Museums, 2008–2012

	2008	2009	2010	2011	2012	
Muuseumid	224	236	245	248	245	Museums
arheoloogia- ja ajaloomuuseumid	49	51	57	53	53	archaeology and history museums
koduloomuuseumid	90	93	93	94	90	local lore museums
loodusmuuseumid	2	2	2	2	3	natural history museums
kunstimuuseumid	18	19	19	20	20	art museums
etnograafia- ja antropoloogiamuuseumid	9	10	12	10	9	ethnography and anthropology museums
muud muuseumid	56	61	62	69	70	other museums
Põhifond, mln säilikut	9,4	9,8	10,0	8,6	8,3	Main collection, million museum pieces
Muuseumiskäigud, tuhat	2 059	2 229	2 150	2 666	3 040	Museum attendance, thousands
Muuseumiskäike 1000 elaniku kohta	1 536	1 663	1 604	1 989	2 355	Museum attendance per 1,000 inhabitants
Näitused	1 518	1 596	1 539	1 581	1 905	Exhibitions
näitused väljaspool oma ruume	380	395	406	341	548	exhibitions outside the museum
Töötajad	1 618	1 552	1 593	1 586	1 645	Employees
Tulud, miljonit eurot	36,7	32,0	36,2	42,1	42,8	Income, million euros
tulud riigieelarvest, miljonit eurot	21,7	15,7	18,8	16,6	21,5	income from state budget, million euros
tulud omavalitsuse eelarvest, miljonit eurot	4,5	4,0	2,8	3,6	4,7	income from local government budget, million euros
Kulud, miljonit eurot	31,2	27,3	32,5	31,2	35,1	Expenditure, million euros
komplekteerimiskulud, %	1,7	1,8	1,9	1,4	1,4	acquisition costs, %
tööjöukulud, %	49,2	56,8	43,6	47,7	46,6	labour costs, %

Joonis 1. Muuseumide näitajad muuseumiliigi järgi, 2012

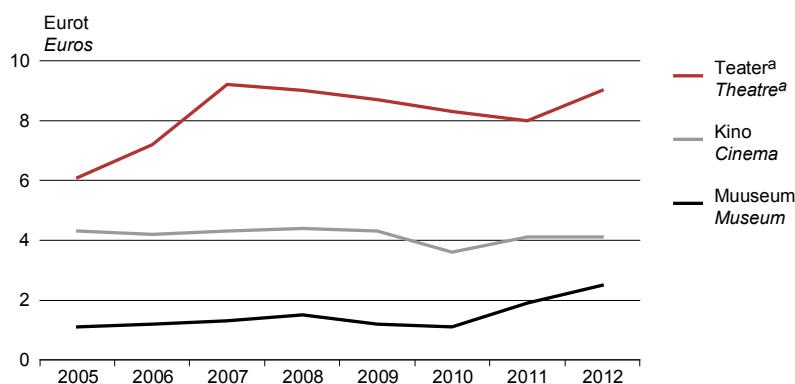
Figure 1. Indicators of museums by type of museum, 2012

Tabel 4. Riigi- ja linnateatrid, 2008–2012
Table 4. State and town theatres, 2008–2012

	2008	2009	2010	2011	2012	Theatres Productions
Teatrid	12	13	12	12	12	new productions
Lavastused	276	286	279	301	314	Performances
uuslavastused	100	99	103	115	114	Attendance, thousands
Etendused	3 292	3 513	3 247	3 417	3 742	Attendance per 1,000 inhabitants
Vaatajad, tuhad	800,3	738,2	753,8	833,8	932,2	Theatre halls
Teatriskäike 1000 elaniku kohta	596,9	550,8	562,5	622,3	722,4	
Saalid	40	37	37	41	41	

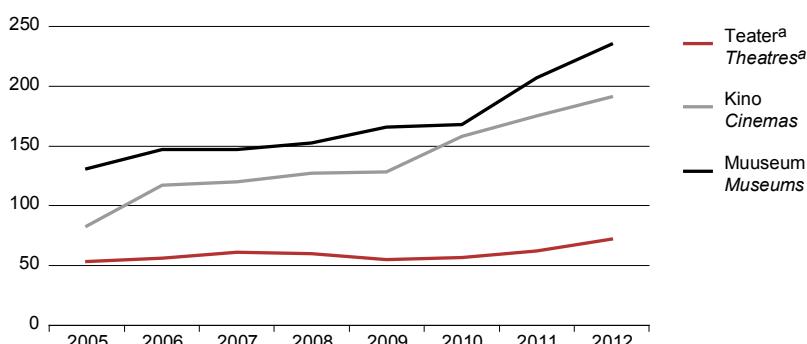
Joonis 2. Kino-, teatri- ja muuseumipileti keskmine hind, 2005–2012
Figure 2. Average price of cinema, theatre and museum tickets, 2005–2012

^a Riigi- ja linnateatrid.

^a State and town theatres.

Joonis 3. Kinos-, muuseumis- ja teatriskäike 100 elaniku kohta, 2005–2012
Figure 3. Attendance of cinemas, museums and theatres per 100 inhabitants, 2005–2012

^a Riigi- ja linnateatrid.

^a State and town theatres.

Tabel 5. Raamatud ja brošürid, 2008–2012

Table 5. Books and pamphlets, 2008–2012

	2008	2009	2010	2011	2012	
Nimetused	4 685	4 551	3 760	3 716	3 971	<i>Titles</i>
eestikeelsed	3 818	3 611	3 045	2 923	3 116	<i>in Estonian</i>
eestikeelsed algupärandid	2 038	2 124	1 772	1 850	1 889	<i>originals in Estonian</i>
tõlked eesti keelde	1 780	1 487	1 273	1 073	1 227	<i>translations into Estonian</i>
originaalkeeltes (nii eesti kui ka teises keeles) avaldatud	2 535	2 671	2 253	2 396	2 419	<i>published in original languages (Estonian and other languages)</i>
eesti keelest teistesse keeltesse tõlgitud	342	379	223	232	305	<i>translated from Estonian into other languages</i>
muud tõlked	28	14	11	15	20	<i>other translations</i>
lastekirjandus	647	555	508	531	565	<i>children's books</i>
kooliõpikud	212	290	172	238	322	<i>school textbooks</i>
Aastatrükiarv, mln eks	7,3	6,9	5,5	4,4	4,6	<i>Annual issue, million copies</i>
eesti keeles, mln eks	6,3	6,0	4,6	3,8	4,0	<i>in Estonian, million copies</i>
lastekirjandus, mln eks	1,5	1,2	1,0	1,1	1,0	<i>children's books, million copies</i>
kooliõpikud, mln eks	0,6	0,7	0,4	0,6	0,9	<i>school textbooks, million copies</i>
Esitrükkide nimetused	4 355	4 229	3 574	3 478	3 751	<i>First editions, titles</i>
lastekirjandus	618	535	484	496	543	<i>children's books</i>
kooliõpikud	150	205	130	183	259	<i>school textbooks</i>
Esitrükkide aastatrükiarv, mln eks	6,5	6,1	5,1	4,1	4,3	<i>Annual issue of first editions, million copies</i>
Väljaandeid elaniku kohta, eks	5,4	5,1	4,1	3,3	3,6	<i>Annual number of copies per inhabitant</i>

Tabel 6. Perioodikaväljaanded, 2008–2012

Table 6. Periodicals, 2008–2012

	2008	2009	2010	2011	2012	
Perioodikaväljaanded, nimetust	1 254	1 166	1 153	1 159	1 149	<i>Periodicals, titles</i>
eestikeelsed	1 041	966	969	964	964	<i>in Estonian</i>
ajakirjad	332	328	330	324	327	<i>magazines</i>
eestikeelsed ajakirjad	267	272	271	272	280	<i>magazines in Estonian</i>
Aastatrükiarv, mln eks	31,7	26,9	25,8	25,3	28,2	<i>Annual circulation, million copies</i>
eestikeelsete väljaannete aastatrükiarv, mln eks	27,4	24,2	22,7	22,5	25,4	<i>annual circulation of periodicals in Estonian, million copies</i>
Väljaandeid elaniku kohta, eks	23,6	20,1	19,3	18,9	21,4	<i>Copies per inhabitant</i>

Tabel 7. Televisioon, 2008–2012

Table 7. Television, 2008–2012

	2008	2009	2010	2011	2012	
Ringhäälingujaamat kokku	15	15	13	14	14	Broadcasters total
aruande esitanud ringhäälingujaamat	12	11	11	12	12	broadcasters who submitted the report
Saadete üldmaht, tundi	71 385	69 900	69 764	73 881	76 576	Total duration of broadcasting, hours
eestikeelsed saated, %	91,2	90,2	90,3	95,7	95,4	broadcasts in Estonian, %
eestikeelsete subtiitritega saated, %	29,6	34,0	33,2	45,9	47,8	broadcasts subtitled in Estonian, %
Reklaam, %	9,8	10,1	11,7	12,1	9,8	Advertising, %
Teksti-TV, tundi	10 180	8 730	11 195	16 590	15 434	Text-TV, hours
Töötajad	796	722	695	712	712	Employees
loomingulised töötajad	269	248	250	258	274	programme staff
tehnilised töötajad	252	221	207	207	182	technical staff

Tabel 8. Raadio, 2008–2012

Table 8. Radio, 2008–2012

	2008	2009	2010	2011	2012	
Ringhäälinguprogrammid	34	34	35	34	33	Broadcasters
Saadete üldmaht, tundi	287 337	287 975	295 251	270 949	258 463	Total duration of broadcasting, hours
Eestikeelsed saated, %	71,9	71,6	69,4	69,5	60,4	Broadcasts in Estonian, %
Venekeelsed saated, %	25,8	26,3	28,6	28,4	24,9	Broadcasts in Russian, %
Omasaated, %	95,5	95,1	95,2	94,9	94,8	Own production, %
Lastesaated, %	0,6	0,7	0,6	0,6	0,6	Broadcasts for children, %
Reklaam, %	3,0	2,3	2,3	2,7	2,5	Advertising, %
Töötajad	296	315	329	320	305	Employees
loomingulised töötajad	179	165	176	164	158	programme staff
tehnilised töötajad	51	58	54	83	85	technical staff

Tabel 9. Spordiklubid, 2007–2011

Table 9. Sports clubs, 2007–2011

	2007	2008	2009	2010	2011	
Klubid	1 519	1 528	1 603	1 629	1 692	Clubs
Tegutsejad	148 749	130 762	133 136	129 839	129 402	Participants
naised	54 869	48 704	47 987	50 930	46 101	females
noored	72 097	71 335	69 818	68 941	72 873	youth

Metoodika

Kultuuristatistika tegemiseks küsitletakse kõiki raamatukogusid, muuseume, filmiimpordi- ja filmileviettevõtteid ning filme tootvaid ettevõtteid, teatreid, ringhäälingujuamu ja spordiklubisid.

Raamatukogude ja trükiste koondandmed pärinevad rahvusraamatukogust. Trükiste arv saadakse sundeksemplaride alusel.

Alates 2004. aastast kogub Kultuuriministeeriumilt tegevustoetust saavate teatrite andmeid Statistikaameti asemel Eesti Teatri Agentuur (2007. aastani Eesti Teatriliidu Teabakeskus). Riiklikud ja linnateatrid on järgmised: Rahvusooper Estonia, Eesti Riiklik Nukuteater, Pärnu Endla teater, Teater Vanemuine, teater NO99, teater Ugala, Eesti Draamateater, Rakvere Teater, Vene Teater, Kuressaare Linnateater, Tallinna Linnateater ja Võru Linnateater. Erateatriorganisatsioonid on Cabaret Rhizome, Eesti Teatri Festival, Emajõe Suveteater, stuudiotheater Ilmarine, Kanuti Gildi SAAL, Kell Kümme, pärimusteatere Loomine, Nargen Opera, Noore Tantsu Festival (NoTaFe), teater Polygon, R.A.A.A.M, Sõltumatu Tantsu Ühendus, Miksteater, Monoteater, Tallinna Tantsuteater, Tartu Uus Teater, Theatrum, Tuuleveski, Vana Baskini teater, Teoteater, Varius, VAT teater, Von Krahli teater. Seega oli 2012. aastal statistikas 41 riigitoetust saavat teatrit.

Arvutustes on kasutatud 2012. aasta keskmist rahvaarvu.

Methodology

In order to produce statistics on culture, Statistics Estonia surveys all libraries, museums, film distribution and film production companies, theatres, broadcasting stations and sports clubs.

Aggregate data on libraries and printed matter have been received from the National Library of Estonia. The number of printed titles is based on compulsory copies.

Since 2004, the data on theatres that receive activity support from the Ministry of Culture are collected by the Estonian Theatre Agency (until 2007 the Estonian Theatre Information Centre) instead of Statistics Estonia. The state and town theatres include: Estonian National Opera, Estonian State Puppet Theatre, Theatre Endla in Pärnu, Theatre Vanemuine in Tartu, NO99 theatre, Theatre Ugala in Viljandi, Estonian Drama Theatre, Rakvere Theatre, Russian Theatre in Tallinn, Tallinn City Theatre, Kuressaare Town Theatre and Võru Town Theatre. The private theatrical organisations include Cabaret Rhizome, Eesti Teatri Festival, Emajõe Suveteater, drama studio Ilmarine, Kanuti Gildi SAAL, Kell Kümme, folk theatre Loomine, Nargen Opera, Young Dance Festival NoTaFe, Polygon theatre, R.A.A.A.M, Independent Association of Dance, Miksteater, Monoteater, Tallinn Dance Theatre, Tartu Uus Teater, Theatrum, Tuuleveski, Vana Baskini Teater, Teoteater, Varius, VAT theatre and Von Krahli theatre. Thus, 41 theatres supported by the state were included in the statistics in 2012.

In the calculations, the mean annual population number for 2012 has been used.

ÕIGUS

Kutt Kommel, Marianne Leppik

Ülevaade

Kuritegude üldarv on aasta-aastalt vähenenud. 2012. aastal registreeriti kokku 40 816 kuritegu, millest 1715 olid esimese ja 39 101 teise astme kuriteod. Esimese astme kuritegude arv vähenes aastaga 4,6% ja varasema nelja aasta keskmisega võrreldes koguni 22,8%. Teise astme kuritegusid oli 4,1% vähem ja varasema nelja aasta keskmisega võrreldes 13,8% vähem. Kuritegude üldarv vähenes 2011. aastaga võrreldes 1751 võrra ehk 4,1% ($-14,2\%^a$).

Kui varavastaste kuritegude arv vähenes aastaga 6,5% ($-18,9\%^a$), siis isikuvastaste kuritegude arv suurennes 10,5% ($+14\%^a$). Alates 2003. aastast, kui nende kuritegude andmed on olnud võrreldavad, oli varavastaste kuritegude arv 2012. aastal väikseim. Võrreldes 2003. aasta näitajaga on see vähenenud koguni 52,8%.

Isikuvastaste kuritegude arv näitab tõusvat trendi. Alates 2003. aastast on see kasvanud ligi 59% ja saavutanud seni kõrgeima taseme. Varavastaseid kuritegusid registreeriti 2012. aastal kokku 22 800 ja isikuvastaseid 6752.

Isikuvastastest kuritegudest suurennes 52 juhtumi võrra ehk 57,1% ($+25,4\%^a$) vägistamiste arv ja 526 juhtumi võrra ehk 11% ($+13\%^a$) väärkohtlemiste arv. Mõrvade arv suurennes aastaga 2 võrra ehk 10,5% ($-4,5\%^a$), tapmiste arv vähenes 22 võrra ehk 27,2% ($-20\%^a$). 5 juhtumi võrra ehk 4,8% kahanes raskete tervisekahjustuste tekitamine ($-12,6\%^a$). See näitaja on alates 2003. aastast vähenenud üle 4 korra ja oli mõödunud aastal ühtlasi seni väikseim.

Varavastastest kuritegudest vähenes väljapressimiste arv 2011. aastaga võrreldes 16,3% ($-22,8\%^a$) ja röövimiste arv 13% ($-33,7\%^a$). Varguste arv kahanes veidi üle 1500 võrra ehk 7,7% ($-12,6\%^a$). 2012. aastal registreeriti kokku 18 628 vargst, 457 röövimist ja 82 väljapressimist.

Muudest kuritegudest kasvas aastaga 15,2% ($-6,3\%^a$) tulirelva ja laskemoona ebasseaduslike käitlemistega arv. Avaliku usalduse vastaste kuritegude arv kahanes 15,3% ($-27,4\%^a$), majanduskuritegude arv 23,4% ($-18,9\%^a$) ja intellektuaalse omandi vastaste kuritegude arv 28,2% ($-15\%^a$). Tulirelva ja laskemoona ebasseaduslikke käitlemisi registreeriti 2012. aastal kokku 159, avaliku usalduse vastaseid kuritegusid 1205, majanduskuritegusid 800 ja intellektuaalse omandi vastaseid kuritegusid 51. Kaitseteenistusega seotud ja riigivastaste kuritegude arv kahanes 4 võrra: esimesi registreeriti 9, teisi 5.

Alates 2008. aastast on vähenenud esimese astme kriminaalasjade hulk. 2012. aastal võeti esimese astme kohtus vastu 9129 kriminaalasja, mida on 7,3% vähem kui aasta varem ($-12,2\%^a$). Neist kohtuasjadest lahendati 8323 ehk 91,1%. Aasta lõpuks oli lahendamata 1083 kriminaalasja, 22,9% vähem kui aasta varem ($-51,7\%^a$). Haldusasju võeti vastu 2855 ehk 20,7% vähem kui aasta varem ($-13,2\%^a$). Neist lahendati 1255 ehk 44% ja aasta lõpul oli lahendamata haldusasju 890, mida on 22,1% vähem kui 2011. aastal ($-21,1\%^a$).

Riigikohtule esitatud avalduste ja kaebuste arv on alates 2006. aastast kasvanud 58%. 2012. aastal võeti riigikohtus vastu 3124 avaldust ja kaebust – 7,3% enam kui aasta varem ($-21,8\%^a$). Esimese või teise astme kohtu lahendeid muudeti 302 korral – võrreldes aasta varasemaga 8,2% vähem ($+6,7\%^a$). Tühistatud või muudetud lahendite seas oli 70 kriminaal-, 60 haldus- ja 172 tsiviilasja.

Eesti vanglates oli 2012. aasta lõpus 3285 inimest. Võrreldes 2011. aastaga oli neid 3,4% vähem ($-6,2\%^a$). Eeluurimis- ja kohtualuseid oli 753. Alates 2000. aastast, kui Eesti vanglates oli 4822 inimest, on vanglas viibivate isikute arv olnud väikeste kõikumistega langustrendis. Ühtekokku on näitaja selles ajavahemikus vähenenud 32%. Suurim muutus toimus 2007. aastal, kui suleti Ämari

^a Muutus võrreldes eelmise nelja aasta aritmeetilise keskmisega.

vangla ja jõustusid tingimisi enne tähtaega vabastamise muudatused koos võimalusega kasutada süüdimõistetute puhul elektroonilist järelevalvet. Tookord vähenes vangide arv 854 võrra ehk 20%.

Korduvalt vabadusekaotusega süüdimõistetuid oli 2012. aastal 1762, mida on 3,7% vähem kui aasta varem ($-3,9\%^a$). Neist 119 olid naised, 2011. aastaga võrreldes 11,9% vähem ($-14,2\%^a$), ja 1118 eestlased, 2011. aastaga võrreldes 1,8% rohkem ($-2,2\%^a$). Eluaegset vanglakaristust kandis 36 inimest. 100 000 elaniku kohta oli Eestis 2012. aastal 255 kinnipeetut ($-3\%^a$).

JUSTICE

Kutt Kommel, Marianne Lepik

Overview

The total number of offences has decreased year by year. 40,816 offences were registered in Estonia in 2012. 1,715 of these were first degree offences and 39,101 were second degree offences. The number of first degree offences decreased by 4.6% compared to 2011 and by as much as 22.8% compared to the average of the four previous years. The number of second degree offences decreased by 4.1% compared to 2011 and by 13.8% compared to the average of the four previous years. The total number of offences decreased by 4.1% ($-14.2\%^a$), which is 1,751 incidents less than in 2011.

The number of offences against property decreased by 6.5% ($-18.9\%^a$) compared to 2011, while the number of offences against the person increased by 10.5% ($+14\%^a$). In the period since 2003 (the year since which comparable data are available), the number of offences against property was the smallest in 2012. Compared to 2003, it has decreased by 52.8%.

The number of offences against the person shows an upward trend. Since 2003, this number has increased nearly 59% and has reached the highest level so far. In 2012, the total number of offences against property was 22,800 and the total number of offences against the person was 6,752.

In case of offences against the person, the number of rape incidents increased by 52 or 57.1% ($+25.4\%^a$) and the number of physical abuse incidents by 526 or 11% ($+13\%^a$). The number of murders increased by 2 or 10.5% ($-4.5\%^a$). The number of manslaughter cases decreased by 22 or 27.2% ($-20\%^a$). The number of incidents whereby serious damage to health was caused decreased by 5 or 4.8% ($-12.6\%^a$). This indicator has decreased more than four times since 2003 and in 2012 was at the lowest level so far.

As for offences against property, the number of extortion cases decreased by 16.3% ($-22.8\%^a$) and the number of robberies by 13% ($-33.7\%^a$) compared to 2011. The number of thefts decreased by slightly more than 1,500 or 7.7% ($-12.6\%^a$). There were 18,628 thefts, 457 robberies and 82 extortion cases registered in Estonia in 2012.

Among other types of offences, there was a 15.2% ($-6.3\%^a$) increase in the number of cases of unlawful handling of firearms and ammunition. The number of offences against public trust decreased by 15.3% ($-27.4\%^a$), the number of economic offences by 23.4% ($-18.9\%^a$) and the number of offences against intellectual property by 28.2% ($-15\%^a$). In 2012, the total number of recorded cases of unlawful handling of firearms and ammunition was 159. There were 1,205 recorded offences against public trust, 800 recorded economic offences and 51 recorded offences

^a Muutus võrreldes eelmise nelja aasta aritmeetilise keskmisega.

^a Change compared with the arithmetic average of the previous four years.

against intellectual property. The number of offences related to service in the Defence Forces (nine incidents registered) and the number of offences against the state (five incidents registered) both decreased by four.

Since 2008, there has been a decrease in the number of criminal cases tried in the courts of first instance. The courts of first instance received 9,129 criminal matters, which is 7.3% less than the year before ($-12.2\%^a$). 8,323 (91.1%) of these matters were settled by decision. At the end of the year, there were 1,083 unsettled criminal matters, which is 22.9% less than the year before ($-51.7\%^a$). The number of administrative matters received was 2,855, which is 20.7% less than the year before ($-13.2\%^a$). 1,255 (44%) of these were settled by decision and 890 administrative matters were unsettled as at the end of the year, which is 22.1% less than in 2011 ($-21.1\%^a$).

Since 2006, the number of applications and complaints sent to the Supreme Court has increased by 58%. In 2012, the Supreme Court received 3,124 applications and complaints which is 7.3% more than the year before ($-21.8\%^a$). In 302 cases, the judgment of a court of first or second instance was quashed – this is 8.2% less than the year before ($+6.7\%^a$). The cases where the previous judgment was quashed included 70 criminal matters, 60 administrative matters and 172 civil matters.

At the end of 2012, there were 3,285 persons incarcerated in the penal institutions of Estonia. Compared to 2011, the number of incarcerated persons decreased 3.4% ($-6.2\%^a$). 753 of them were under investigation or prosecution. Since the year 2000, when there were 4,822 incarcerated persons in Estonia, the prison population has shown a declining trend (with minor fluctuations). All in all, the indicator has decreased by 32% over this period. The biggest change occurred in 2007 when the Ämari prison was closed and release on parole was implemented with the possibility to use electronic surveillance of convicted persons. At that time, the prison population decreased by 854 (20%).

The number of convicted offenders imprisoned at least for the second time was 1,762 in 2012, which is 3.7% less than the year before ($-3.9\%^a$). 119 of them were women (a 11.9% decrease compared to 2011 ($-14.2\%^a$)) and 1,118 were Estonians (a 1.8% increase compared to 2011 ($-2.2\%^a$)). 36 persons were imprisoned for life. In 2012, there were 255 persons incarcerated in penal institutions per 100,000 inhabitants in Estonia ($-3\%^a$).

^a Change compared with the arithmetic average of the previous four years.

Tabel 1. Registreeritud kuriteod^a astme ja liigi järgi, 2008–2012Table 1. Recorded offences^a by degree and type, 2008–2012

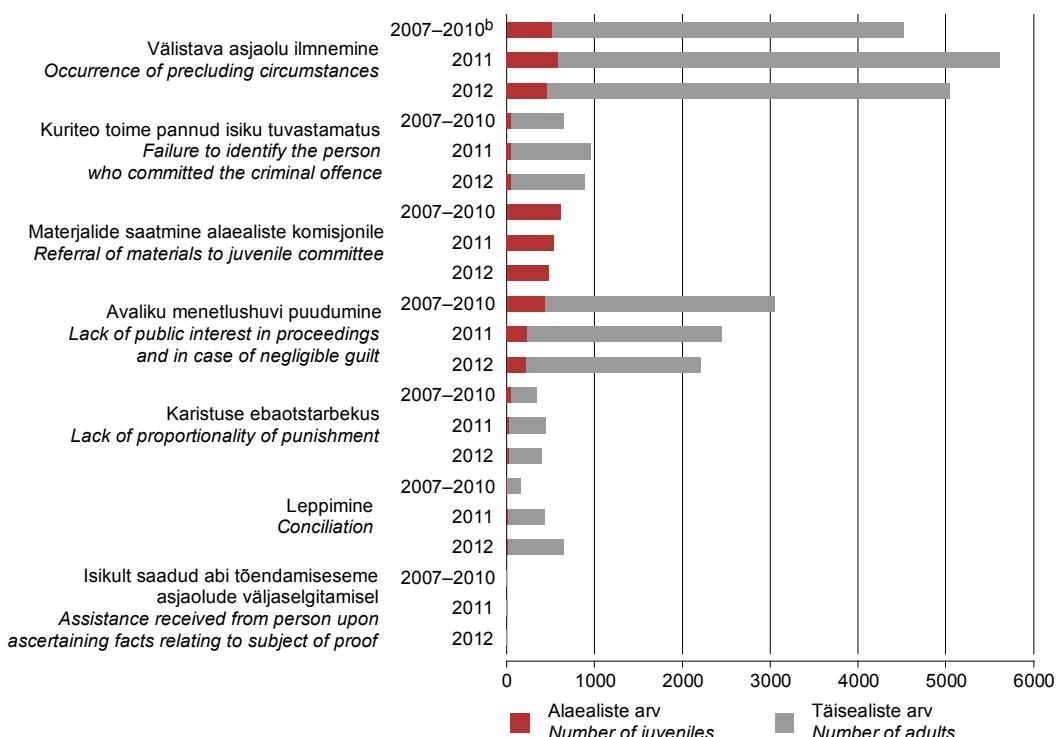
	2008	2009	2010	2011	2012	
Kuriteod kokku	50 977	48 359	48 340	42 567	40 816	Offences total
I astme kuriteod	2 965	2 278	1 842	1 798	1 715	1st degree offences
II astme kuriteod	48 012	46 081	46 498	40 769	39 101	2nd degree offences
Inimsuse- ja rahvusvahelise julgeoleku vastased kuriteod	0	1	2	0	0	Offences against humanity and international security
Isikuvastased kuriteod	6 540	5 676	5 377	6 108	6 752	Offences against the person
tapmine	88	64	62	81	59	manslaughter
mõrv	16	31	22	19	21	murder
raske tervisekahjustuse tekkitamine	140	106	103	104	99	causing serious damage to health
kehaline väärkohtlemine	5 174	4 518	4 320	4 785	5 311	physical abuse
pantvangi võtmine	2	0	0	3	0	hostage taking
vägistamine	160	124	81	91	143	rape
Poliitiliste ja kodanikuõiguste vastased süüteod	7	27	86	75	80	Offences against political and civil rights
Perekonna- ja alaalistevastased süüteod	446	431	375	403	404	Offences against family and minors
Rahvatervisevastased kuriteod	1 600	1 060	923	937	890	Offences against public health
narkootikumidega seotud kuriteod	1 558	1 042	901	913	866	offences relating to narcotics
Varavastased kuriteod	28 262	29 513	30 235	24 389	22 800	Offences against property
vargus	22 471	23 901	25 253	20 175	18 628	theft
röövimine	909	726	599	525	457	robbery
omastamine	818	903	755	763	801	embezzlement
kelmus	2 222	2 097	2 021	1 155	1 147	fraud
väljapressimine	131	108	88	98	82	extortion
asja omavoliline kasutamine	444	370	339	314	290	unauthorised use of a thing
Intellektuaalse omandi vastased kuriteod	61	38	70	71	51	Offences against intellectual property
Riigivastased kuriteod	29	16	6	9	5	Offences against the state
Avaliku rahu vastased kuriteod	4 565	4 068	4 162	3 277	3 109	Offences against public peace
Ametikuriteod	310	172	196	167	160	Offences related to office
Õigusemõistmisvastased kuriteod	1 527	886	537	508	473	Offences against administration of justice
Avaliku usalduse vastased kuriteod	1 991	1 810	1 415	1 423	1 205	Offences against public trust
maksevahendi või väärtpaberि vältsimine	27	24	14	34	12	counterfeiting of payment means or securities
võltsitud maksevahendi või väärtpaberि kasutamine	454	494	387	475	414	use of counterfeit payment means or securities
Keskkonnakuriteod	35	21	27	39	39	Offences against environment
Majanduskuriteod	779	987	1 137	1 044	800	Economic offences
Üldohutlikud kuriteod	449	384	319	288	326	Offences dangerous to public
tulirelva, selle olulise osa ja laskemoona ebaseaduslik käitlemine	203	201	137	138	159	unlawful handling of firearms or essential components thereof or ammunition
Liikluskuriteod	4 359	3 246	3 465	3 816	3 713	Traffic offences
joobeseisundis juhtimine	4 179	3 076	3 304	3 635	3 535	driving while intoxicated
Kaitseteenistusega seotud kuriteod	17	23	8	13	9	Offences relating to service in Defence Forces

^a K.a kuriteokatsed.^a Incl. attempted offences.

Tabel 2. Lõpetatud kriminaalmenetlused, 2008–2012
Table 2. Terminated proceedings in offences, 2008–2012

	2008	2009	2010	2011	2012	Reasons for termination of proceedings, total
Menetluse lõpetamise alused kokku	29 669	23 221	25 287	37 710	33 854	
Välistava asjaolu ilmnemine	9 457	7 379	8 228	13 560	13 188	Occurrence of precluding circumstances
Kuriteo toime pannud isiku tuvastamatus	16 103	12 130	13 296	20 456	17 077	Failure to identify the person who committed the criminal offence
Materjali saatmine alaearaliste komisjonile	549	499	408	428	433	Referral of materials to juvenile committee
Avaliku menetlushuvi puudumine	3 167	2 597	2 634	2 334	2 022	Lack of public interest in proceedings and in case of negligible guilt
Karistuse ebaotstarbekus	285	421	357	426	369	Lack of proportionality of punishment
Leppimine	99	193	364	483	747	Conciliation
Välisriigi kodaniku või välisriigis toime pandud kuritegu	1	0	0	0	13	Criminal offences committed by foreign citizens or in foreign states
Isikult saadud abi töendamiseseme asjaolude väljaselgitamisel	8	2	0	23	5	Assistance received from person upon ascertaining facts relating to subject of proof

Joonis 1. Kriminaalmenetluse lõpetamine^a lõpetamise põhjuse järgi, 2007–2012
Figure 1. Termination of proceedings in offences^a by reason for termination, 2007–2012

^a Isikud, kelle suhtes kriminaalmenetlus lõpetati.

^b 2007.–2010. aasta keskmene.

^a Persons with regard to whom proceedings were terminated.

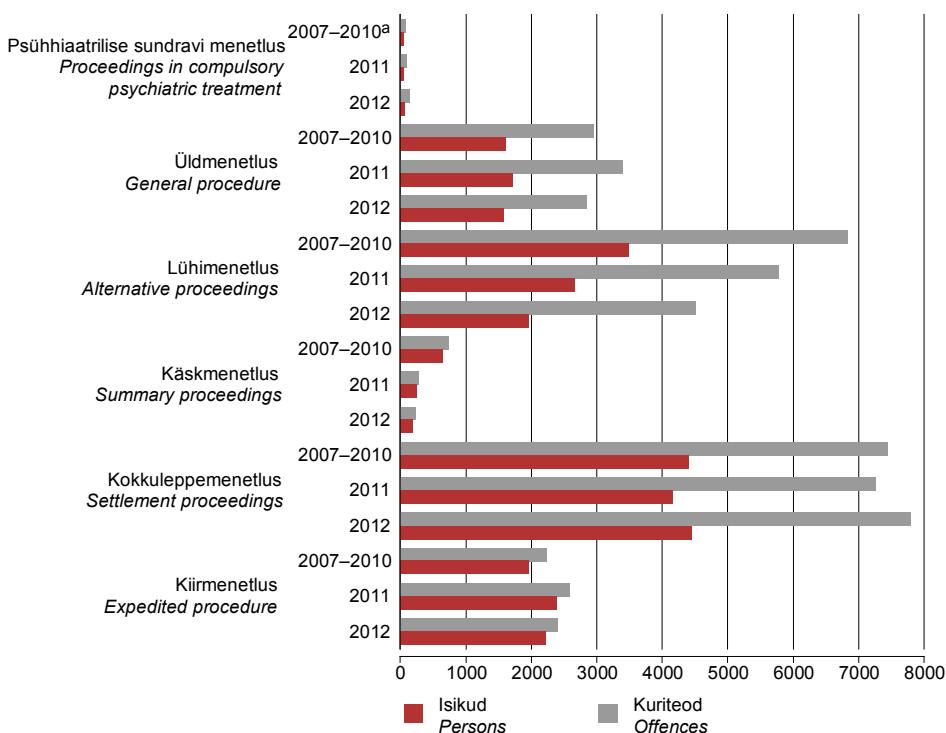
^b The average of the period 2007–2010.

Tabel 3. Kohtusse saadetud isikud ja kuriteod, 2008–2012

Table 3. Persons and offences sent to court, 2008–2012

	2008	2009	2010	2011	2012	<i>Proceedings total</i>
Menetlused kokku						
Isikute arv	13 800	11 920	11 010	11 213	10 467	<i>Number of persons</i>
alaealiste arv	1 030	730	578	516	491	<i>number of juveniles</i>
Kuriteod	22 551	19 766	19 536	19 397	17 930	<i>Offences</i>
I astme kuriteod	1 967	1 719	1 633	1 303	1 309	<i>1st degree offences</i>
Kiirmenetlused						
Isikute arv	2 456	2 150	2 087	2 388	2 228	<i>Number of persons</i>
alaealiste arv	0	2	1	1	1	<i>number of juveniles</i>
Kuriteod	2 852	2 389	2 316	2 583	2 394	<i>Offences</i>
I astme kuriteod	1	0	1	1	2	<i>1st degree offences</i>
Kokkulekke-menetlused						
Isikute arv	4 996	4 040	3 477	4 161	4 450	<i>Number of persons</i>
alaealiste arv	597	353	235	263	332	<i>number of juveniles</i>
Kuriteod	8 841	7 146	5 938	7 265	7 296	<i>Offences</i>
I astme kuriteod	772	644	517	496	592	<i>1st degree offences</i>
Käskmenetlused						
Isikute arv	850	552	337	243	188	<i>Number of persons</i>
alaealiste arv	10	10	5	4	2	<i>number of juveniles</i>
Kuriteod	962	610	362	279	233	<i>Offences</i>
I astme kuriteod	1	0	0	0	0	<i>1st degree offences</i>
Lühimenetlused						
Isikute arv	3 727	3 664	3 400	2 657	1 962	<i>Number of persons</i>
alaealiste arv	303	288	248	139	56	<i>number of juveniles</i>
Kuriteod	6 579	6 867	7 810	5 779	4 512	<i>Offences</i>
I astme kuriteod	410	386	366	201	165	<i>1st degree offences</i>
Üldmenetlused						
Isikute arv	1 715	1 469	1 678	1 719	1 574	<i>Number of persons</i>
alaealiste arv	120	75	88	109	56	<i>number of juveniles</i>
Kuriteod	3 236	2 660	3 038	3 392	2 851	<i>Offences</i>
I astme kuriteod	776	675	744	593	542	<i>1st degree offences</i>
Psühhiaatrilise sundravi menetlused						
Isikute arv	56	45	31	45	65	<i>Number of persons</i>
alaealiste arv	0	2	1	0	3	<i>number of juveniles</i>
Kuriteod	81	94	72	99	144	<i>Offences</i>
I astme kuriteod	7	14	5	12	8	<i>1st degree offences</i>

Joonis 2. Kohtusse saadetud isikud ja kuriteod menetlusliigi järgi, 2007–2012
Figure 2. Persons and offences sent to court by type of proceedings, 2007–2012

^a 2007.–2010. aasta keskmine.

^a The average of the period 2007–2010.

Tabel 4. Kohtute töö, 2008–2012
Table 4. Work of courts, 2008–2012

	2008	2009	2010	2011	2012	Courts of first instance
Esimese astme kohtud						
Saabunud kriminaalasjad	11 929	10 341	9 473	9 848	9 129	Criminal matters received during the year
Lahendatud kriminaalasjad	11 478	10 050	9 070	9 078	8 323	Criminal matters settled by decision
Saabunud haldusasjad	2 736	3 264	3 556	3 602	2 855	Administrative matters received during the year
Lahendatud haldusasjad	2 437	2 723	3 243	1 241	1 255	Administrative matters settled by decision
Teise astme kohtud						Courts of second instance
Saabunud kriminaalasjad	6 026	6 693	6 737	6 852	6 456	Received criminal matters
tsivilasjad	2 034	2 248	2 311	2 356	2 182	criminal matters
haldusasjad	2 663	3 078	2 889	2 937	2 937	civil matters
väärteoasjad	168	221	120	114	126	misdemeanour matters
Lahendatud kriminaalasjad	5 845	6 411	6 806	6 763	6 465	Settled administrative matters
tsivilasjad	2 317	2 251	2 274	2 388	2 194	misdemeanour matters
haldusasjad	2 317	2 847	3 098	2 944	2 827	civil matters
väärteoasjad	1 047	1 091	1 314	1 316	1 320	administrative matters
	164	222	120	115	124	misdemeanour matters

Tabel 5. Riigikohtu töö, 2008–2012

Table 5. Work of the Supreme Court, 2008–2012

	2008	2009	2010	2011	2012	
Läbi vaadatud põhiseaduslikkuse järelevalve taotlused	23	36	14	41	26	Reviewed petitions for constitutional review
Avaldused ja kaebused	2 227	2 357	2 766	2 912	3 124	Applications and complaints
kriminaal- ja väärteoasjad	649	748	857	1 029	1 235	criminal and misdemeanour matters
haldusasjad	716	683	861	805	683	administrative matters
tsiviilasjad	862	926	1 048	1 078	1 206	civil matters
Menetluslast keeldutud	1 156	1 233	1 500	1 489	1 687	Leave for proceedings not given
kriminaal- ja väärteoasjad	304	353	383	421	634	criminal and misdemeanour matters
haldusasjad	455	425	570	571	409	administrative matters
tsiviilasjad	397	455	547	497	644	civil matters
Läbi vaadatud	328	430	372	424	401	Examined
kriminaal- ja väärteoasjad	91	128	115	120	119	criminal and misdemeanour matters
haldusasjad	92	121	95	108	76	administrative matters
tsiviilasjad	145	181	162	196	206	civil matters
I või II astme kohtu lahend tühistatud	251	316	236	329	302	Judgment of the court of first or second instance quashed
kriminaal- ja väärteoasjad	52	78	74	85	70	criminal and misdemeanour matters
haldusasjad	77	95	81	77	60	administrative matters
tsiviilasjad	122	143	81	167	172	civil matters

Tabel 6. Lõpliku menetlusotsusega ja lahendatud kuriteod, 2008–2012

Table 6. Offences with final procedural decision and cleared offences, 2008–2012

	2008	2009	2010	2011	2012	
Lõpliku menetlusotsusega kuriteod						Offences with final procedural decision
Kuriteod kokku	52 220	42 987	44 984	57 296	51 995	Offences total
I astme kuriteod	3 265	2 501	2 592	2 402	1 991	1st degree offences
II astme kuriteod	48 955	40 486	42 392	54 894	50 004	2nd degree offences
Lahendatud kuriteod						Cleared offences
Kuriteod kokku	26 660	23 478	23 460	23 280	21 519	Offences total
I astme kuriteod	2 004	1 748	1 672	1 345	1 326	1st degree offences
II astme kuriteod	24 656	21 730	21 788	21 935	20 193	2nd degree offences

Tabel 7. Vanglas viibivad isikud, 2008–2012

Table 7. Persons incarcerated in penal institutions, 2008–2012
 (aasta lõpus – at the end of the year)

	2008	2009	2010	2011	2012	
Vanglas viibivad isikud	3 656	3 555	3 393	3 400	3 285	<i>Persons incarcerated in penal institutions</i>
Eeluurimis- ja kohtualused	990	836	744	772	753	<i>Persons under investigation or prosecution</i>
Süüdimõistetud naised	2 666	2 719	2 649	2 628	2 532	<i>Convicted offenders females</i>
eestlased	120	150	150	135	119	<i>Estonians</i>
eluaegse vanglakaristusega	1 152	1 186	1 138	1 098	1 118	<i>persons imprisoned for life</i>
Süüdimõistetute vanus						<i>Age of convicted offenders</i>
13–14	0	0	0	0	0	13–14
15–17	33	19	23	22	16	15–17
18–21	242	276	220	193	173	18–21
22–24	294	296	310	288	257	22–24
25–29	573	579	506	493	440	25–29
30–39	856	845	842	875	853	30–39
40–49	419	442	468	473	486	40–49
50–59	202	206	217	217	233	50–59
60 ja vanemad	47	56	63	67	74	60 and older
Süüdimõistetute karistusaeg						<i>Period of sentence of convicted offenders</i>
Alla aasta	355	337	272	406	322	<i>Under a year</i>
1 kuni alla 2 aasta	366	371	281	312	317	<i>1 to less than 2 years</i>
2 kuni alla 3 aasta	235	330	302	305	288	<i>2 to less than 3 years</i>
3 kuni alla 5 aasta	654	698	695	668	645	<i>3 to less than 5 years</i>
5 kuni alla 10 aasta	648	631	693	618	608	<i>5 to less than 10 years</i>
10 kuni alla 15 aasta	255	225	252	217	221	<i>10 to less than 15 years</i>
15–30 aastat	117	89	117	64	94	<i>15–30 years</i>
Üle 30 aasta	0	2	1	1	1	<i>More than 30 years</i>
Eluaegse vanglakaristusega	36	36	36	37	36	<i>Persons imprisoned for life</i>
Süüdimõistetute vabadusekaotuste arv						<i>Number of imprisonments of convicted offenders</i>
Esimest korda	796	848	884	797	770	<i>First time</i>
Teist korda	915	881	909	682	621	<i>Second time</i>
Kolmandat korda	468	472	434	462	424	<i>Third time</i>
Vähemalt neljandat korda	487	518	422	686	717	<i>At least fourth time</i>
Süüdimõistetute toime pandud kuriteod						<i>Offences committed by convicted offenders</i>
Isikuvastased kuriteod	946	798	864	735	842	<i>Offences against the person</i>
tahtlik tapmine ja tapmiskatse	620	580	527	427	508	<i>murder and attempted murder</i>
tahtlik raske kehavigastuse tekitamine	60	94	98	72	101	<i>wilful infliction of severe bodily injuries</i>
vägistamine ja vägistamiskatse	94	105	124	78	90	<i>rape and attempted rape</i>
Narkootikumidega seotud süüteod	406	486	492	527	542	<i>Offences relating to narcotics</i>
Varavastased kuriteod	992	1 075	1 047	967	928	<i>Offences against property</i>
vargus	468	523	493	540	311	<i>theft</i>
röövimine	402	431	452	316	480	<i>robbery</i>

Tabel 8. Kinnipeetute liikumine vanglates, 2008–2012

Table 8. Movement of incarcerated persons in penal institutions, 2008–2012

	2008	2009	2010	2011	2012	
Süüdimõistetud						Convicted offenders
Vabastatud	2 029	2 467	2 150	2 155	2 172	<i>Released</i>
tähtaja lõppemisel	1 045	1 785	1 553	1 563	1 558	<i>at the end of sentence period</i>
osaliselt ävakandmisse mõistetud vangistuse ävakandmisel	158	169	145	136	139	<i>at the end of partially served sentence period</i>
tingimisi enne tähtaega või karistuse kergendamise töttu	807	494	434	433	443	<i>conditionally before the end of sentence period or due to mitigation</i>
armuandmisse korras	0	1	0	2	1	<i>due to pardoning</i>
ravimatu haiguse töttu	1	3	3	6	7	<i>due to incurable illness</i>
muu põhjus	18	15	11	6	24	<i>other reason</i>
Surnud	2	3	6	9	5	<i>Deceased</i>
Eeluurimis- ja kohtualused						Persons under investigation and prosecution
Uued vahialused	2 712	2 809	2 185	2 034	862	<i>Newly taken into custody</i>
naised	233	310	577	166	90	<i>females</i>
alaealised	100	198	175	180	57	<i>juveniles</i>
Vabastatud	555	682	479	552	502	<i>Released</i>
õigeksmõistva kohtuotsuse korral	4	7	5	5	5	<i>due to judgment of acquittal</i>
tökendi muutumisel või lõppemisel	164	149	116	85	149	<i>due to change or end of restraint</i>
kriminaalasja kohtueelse lõpetamise töttu	8	13	11	9	19	<i>due to pre-court closing of criminal matter</i>
muu põhjus	379	513	347	453	329	<i>other reason</i>
Surnud	2	1	2	2	1	<i>Deceased</i>

Tabel 9. Kriminaalhooldusalused, 2008–2012

Table 9. Probationers, 2008–2012

(aasta lõpus – at the end of the year)

	2008	2009	2010	2011	2012	
Kriminaalhooldusalused	8 363	8 490	7 568	7 224	6 766	Probationers
naised	542	745	675	633	611	females
alaalised	346	348	260	220	213	juveniles
tütarlapsed	39	61	53	46	33	girls
eesti kodakondussega	6 259	6 543	5 839	5 446	5 126	Estonian citizens
eestlased	4 962	5 301	4 799	4 343	4 047	Estonians
Katseaeg						Probation period
Alla aasta	704	755	267	251	276	Under a year
1 kuni alla 2 aasta	5 874	5 223	4 394	4 119	3 845	1 to less than 2 years
2 kuni alla 3 aasta	1 283	1 302	1 278	1 210	1 197	2 to less than 3 years
Vähemalt 3 aastat	133	125	120	104	91	At least 3 years
Teadmata või määramata	369	1 085	1 509	1 540	1 357	Not given or unknown
Vanus						Age
13–17	346	348	260	220	213	13–17
18–20	974	1 020	792	637	560	18–20
21–24	1 455	1 477	1 330	1 210	935	21–24
25–29	1 476	1 416	1 294	1 248	1 236	25–29
30–39	2 111	2 123	1 924	1 967	1 907	30–39
40–49	1 281	1 338	1 256	1 257	1 170	40–49
50–59	583	611	571	529	565	50–59
60–64	84	100	94	94	107	60–64
65 ja vanemad	50	57	47	62	73	65 and older
Sotsiaalne seisund						Social status
Töötav	4 042	2 547	2 384	2 620	2 627	Employed
Õppiv	582	749	704	618	485	Studying
Töötav ja õppiv	33	40	30	27	28	Employed and studying
Pensionil	432	565	607	694	801	Retired
Ajateenistuses	4	5	0	5	2	In military service
Registreeritud töötuna	705	1 892	1 528	1 274	1 075	Registered as unemployed
Juhutöödel	1 405	1 538	1 266	905	846	At odd jobs
Tegevuseta	672	795	665	725	621	Inactive
Muu seisund	488	359	384	356	281	Other status
Kriminaalkaristuste arv						Number of criminal convictions
Esimest korda	2 989	3 026	2 529	2 098	1 768	First time
Teist korda	1 650	1 637	1 480	1 497	1 395	Second time
Kolmandat korda	1 083	1 042	919	966	949	Third time
Vähemalt neljandat korda	2 012	2 126	2 030	2 199	2 262	At least fourth time
Teadmata	629	659	610	464	392	Unknown
Toimepandud kuritegu						Committed offence
Isikuvastased kuriteod	1 350	1 447	1 184	1 121	1 175	Offences against the person
Varavastased kuriteod	2 469	2 743	2 683	2 535	2 274	Offences against property
Ettekanded kriminaalhooldusaluste kohta						Reports on probationers
Korralised	7 052	7 549	7 900	6 940	6 224	Regular
Erakorralised	1 390	1 856	1 953	1 998	1 873	Extraordinary

Metoodika

Õigusstatistikat mõjutavad otseselt seadusemuudatused. Pidevalt on täiustatud nii karistusseadustikku kui ka teisi seadusi. Seda tuleb esitatud andmeid analüüsides arvestada.

Registreeritud kuritegude, nende avastamise, eeluurimise peatamise ja kuriteo toime pannud isikute andmed saadi kuni 2008. aastani Politseiometilt keskandmebaasi väljavõttena. Alates 2009. aastast avaldab Statistikaamet kuritegevuse statistikat E-toimiku koondatud andmete alusel – kriminaalmenetluse kohta tagasiulatuvalt 2006. aastast ja registreeritud kuritegevuse kohta (statistika andmebaasis) 2003. aastast. Metoodika ja andmeallika muutumise tõttu ei ole andmed varem avaldatutega võrreldavad.

Justiitsministeeriumilt on saadud esimese ja teise astme kohtute töö koondandmed. Riigikohtu töö kohta annab andmed Riigikohus ise.

Info aasta jooksul vanglates viibinud isikute ja kriminaalhooldusaluste kohta pärieneb Justiitsministeeriumi taasühishikkonnastamise talituselt.

Kuritegevuse lühiajastatistikat avaldab Justiitsministeerium.

Methodology

Crime statistics are directly influenced by amendments made to legislative acts. The Penal Code as well as other laws have been amended on a regular basis. This should be taken into consideration when analysing the presented data.

Until the year 2008, the data on recorded criminal offences and their clearance, the data on suspension of pre-trial investigations and the data on offenders were received from the Police Board as records from their central database. Starting from 2009, Statistics Estonia publishes crime statistics on the basis of data collected in the e-File – on criminal proceedings retroactively since 2006 and on recorded crimes (in the Statistical Database) since 2003. Due to changes in the methodology and data source, the data are not comparable with the previously published time series.

The Ministry of Justice provides consolidated data on the work of the courts of first and second instance. The Supreme Court provides the data on their own activities.

Information on persons incarcerated in penal institutions during the year and on probationers is received from the Rehabilitation Division of the Prisons Department of the Ministry of Justice.

Short-term crime statistics are published by the Ministry of Justice.

Kirjandust Publications

Eesti Statistika Kvartalikiri. 2/2010. Quarterly Bulletin of Statistics Estonia. Tallinn: Statistikaamet.

SOTSIAALNE TÖRJUTUS

Tiiu-Liisa Laes

Ülevaade

Sotsiaalseks törjutuseks nimetatakse olukorda, kus inimene ei saa puuduliku hariduse, madala sissetuleku, töötuse või kehva tervise tõttu ühiskonnaelust täisväärtuslikult osa võtta ning tema jurdepääs ressurssidele ja teenustele on piiratud. Et indiviidi panus jääb seetõttu tema potentsiaalist väiksemaks, ei kaota sotsiaalse törjutuse korral ainult inimene ise, vaid kogu ühiskond.

Sotsiaalse törjutuse taseme mõõtmiseks lepiti 2001. aastal Euroopa Liidu Nõukogus kokku 18 ühtlustatud näitajat, mida nimetatakse Laekeni näitajateks. Nendega mõõdetakse sotsiaalse törjutuse tahke ja hinnatakse, millised sotsiaal-majanduslikud tunnused iseloomustavad sotsiaalses törjutuses elavaid inimesi. Laekeni näitajaid avaldavad kõik Euroopa Liidu (EL) liikmesriigid.

2011. aastal elas suhtelises vaesuses 17,5% Eesti rahvastikust. Suhteline vaesus on üks sotsiaalse törjutuse keskseid mõisteid. Selle defineerimisel lähtutakse leibkonnaliikme ekvivalentnetosissetulekust – leibkonna sissetulekust, mis on jagatud tarbimiskaalude summaga. Tarbimiskaale kasutatakse sissetuleku arvutamisel selleks, et võtta arvesse eri vanuses leibkonnaliikmete tarbimise erinevust ja ühistarbimisest saadavat säastu. Näiteks maksab kolmeliikmeline leibkond eluaseme eest leibkonnaliikme kohta vähem kui üheliikmeline leibkond samasuguses eluruumis. Esimese täiskasvanud leibkonnaliikme tarbimiskaal on 1, iga järgmise täiskasvanu oma 0,5 ja ülalpeetava lapse oma 0,3. Ekvivalentosissetulek on seega sissetulek leibkonnaliikme kui tarbimisühiku kohta. Tarbimiskaalud võimaldavad leibkondi suuruse ja koosseisu järgi paremini võrrelda. Kõik sissetulekut puudutavad Laekeni näitajad põhinevad sellisel moel arvutatud ekvivalentosissetulekul.

Suhtelise vaesuse näitaja kohaselt on vaene see, kelle ekvivalentnetosissetulek on alla 60% riigi elanike mediaanekvivalentnetosissetulekust. 2011. aastal oli aasta mediaanekvivalentnetosissetulek 5987 eurot leibkonnaliikme kohta, sest 60% ehk suhtelise vaesuse piir oli 3592 eurot tarbija kohta aastas. Seega elasid 2011. aastal suhtelises vaesuses need, kelle ekvivalentnetosissetulek oli alla 299 euro kuus.

Suhtelise vaesuse piir oli 2011. aastal 233 euro võrra kõrgem kui aasta varem, kuna elanike sissetulekud suurenesid. Suhtelise vaesuse määr aga jääb samaks (17,5%). Suhtelises vaesuses elavate inimeste osatähtsus ei vähenedu, sest sissetulekute ebavõrdsuse tase ei muutunud. Kui 2009. aastal elanike sissetulekud võrreldes majanduskasvu aastatega ühtlustusid, siis 2010. ja 2011. aastal suurenes ebavõrdsus ühiskonnas taas. Ekvivalentnetosissetuleku põhjal jagatakse elanikud viide kvintilli: esimeses on väikseima ja viiendas suurima sissetulekuga inimesed. Elanikonna vaeseima ja rikkaima viiendiku sissetulekud erinesid 2011. aastal 5,4 korda (2010. aastal 5,3 korda ja 2009. aastal 5,0 korda).

Vaesust aitavad leevedada sotsiaalsed siirded. 2011. aastal vähendasid sotsiaalsed siirded vaesust 23%-l rahvastikust – enne siirdeid elas suhtelises vaesuses 40,1%, pärast siirdeid 17,5% rahvastikust. Sotsiaalsed siirded aitavad leevedada eelkõige vanemaealiste olukorda. 2011. aastal töid need suhtelisest vaesusest välja 68% vähemalt 65-aastastest inimestest.

Vaesuse sügavust näitab suhtelise vaesuse süvik ehk suhtelises vaesuses olevate isikute mediaanissetuleku kaugus vaesuse piirist protsentides. Laste puhul on vaesus tunduvalt rängem kui vanemaealiste puhul. Kui alla 18-aastaste suhtelise vaesuse süvik oli 24,6%, siis vähemalt 65-aastaste vastav näitaja 8,1%. Nii laste kui ka vanemaealiste vaesuse sügavus aastaga siiski pisut vähenes.

Suhtelise vaesuse määr erineb piirkonniti oluliselt. Põhja- ja Kirde-Eestis erines suhtelise vaesuse määr peaaegu kolm korda, olles vastavalt 10,6% ja 29,4%. Kesk-, Lääne- ja Lõuna-Eestis olid sissetulekujaotused ühtlasemad: suhtelises vaesuses elavate inimeste osatähtsus oli Lääne-Eestis 20,1% ning Lõuna- ja Kesk-Eestis 20,2%. Maakonniti on vaesuse määr läbi aastate kõige

madalam olnud Harju maakonnas. Ka 2011. aastal oli suhtelises vaesus elavate inimeste osatähtsus väikseim Tallinnas (10,2%) ja Harju maakonnas (10,6%). Üle neljandiku elanikest pidi vaesuspiirist madalamana sissetulekuga toime tulema aga Ida-Viru, Valga, Jõgeva ja Hiiu maakonnas.

16–24-aastastest elas 2011. aastal suhtelises vaesuses 21,4% ja 50–64-aastastest 22,1%, mis olid vanuserühmade võrdluses kõrgeimad vaesuse määrad. Noorte suurem vaesusrisk on eelkõige tingitud selle vanuserühma majanduskriisiaegsest kõrgest töötuse määrist, mis töusis kriisiaastatel üle kahe korra, aga ka noorte õpingutest ja madalamatest palkadest. Kui 2008. aastal oli 15–24-aastaste töötuse määr 12%, siis 2009. aastal 27,5% ja 2010. aastal 32,9%. Viimastel aastatel on noorte töötuse määr küll tunduvalt langenud (2012. aastal 20,9%), kuid majanduskriisi-eelse taseme ni ei ole veel jõudnud. Vanemate inimeste vaesus on tingitud nende väiksemast sissetulekust. Võrreldes varasema aastaga töusis taas ka kõige vanema vanuserühma ehk vähemalt 65-aastaste vaesuse määr, sest nooremate vanuserühmade sissetulekud kasvasid rohkem ja seega ebavördsus suurennes. 2011. aastal oli vähemalt 65-aastaste suhtelise vaesuse määr 17,2% (2010. aastal 13,1%).

Laste ja lasterikaste perede vaesus oli väiksem kui 2010. aastal. Kui 2010. aastal oli laste (alla 18-aastaste) suhtelise vaesuse määr 19,5%, siis 2011. aastal 17%. Sotsiaalsed siirded (v.a pensionid) tõid vaesusest välja 12% alla 18-aastastest. Vähemalt kolme ülalpeetava lapsega paaridest elas 2011. aastal vaesuses 21,2% – 4 protsendipunkti vähem kui aasta varem.

Naiste suhtelise vaesuse määr oli 2011. aastal 18,1%, meeste omast 1,3 protsendipunkti kõrgem. Naistel on suurem oht vaesusesse sattuda kui meestel ja enamikus riikides on naised meestest keskmiselt vaesemad. Võrreldes aastatega 2005–2008, kui suhtelise vaesuse määr erinevus oli 4–5% naiste kahjuks, on viimastel aastatel see vahe vähinenud. 2010. aastal oli meeste vaesus isegi pisut suurem. See oli tingitud eeskätt sellest, et majanduskriisi ajal töusis meeste töötuse määr naiste omast rohkem. Soolise erinevuse vähinemisele on kaasa aidanud ka vanemaaliste suhtelise positsiooni paranemine ühiskonnas. Kuna suur osa vähemalt 65-aastastest on naised, kajastub vanemaaliste suhtelise vaesuse määra langus naiste ja meeste vaesusriski ühtlustumises. Kuigi sooline erinevus on vähinenud, on vanemaalised naised vaesusest endiselt oluliselt rohkem ohustatud kui vanemaalised mehed. Vanemaaliste naiste suhtelise vaesuse määr oli 2011. aastal samas vanuses meeste omast peaaegu kaks korda kõrgem (vastavalt 20,1% ja 11,2%).

Sageli põhjustab sotsiaalset törjutust ja vaesust mittetöötamine. Seega on oluline jälgida ka pikaajalise (vähemalt aasta tööta olnud) ja väga pikaajalise töötuse (vähemalt kaks aastat tööta olnud) määra. Pikaajalise tööpuuduse probleem on nüüdseks hakanud pisut leevenema. Kogu tööjous oli pikaajaliste töötute osatähtsus 2012. aastal 5,5%, aasta varem 7,1%. 2012. aastal vähenes esimest korda peale majandussurutist ka väga pikaajalise töötuse määr, mis oli 3,4% (aasta varem 4,0%).

Mittetöötavatest inimestest (töötud, pensionärid jt mitteaktiivsed) elas 2011. aastal allpool vaesuspiiri 29%. Töötamine vähendab vaesusesse sattumise ohtu olulisel määral ja tööta jäädmine tõukab vaesusesse. 2011. aastal oli tööga hõivatute suhtelise vaesuse määr üle kolme korra madalam kui mittetöötavatel inimestel. Mittetöötavatest inimestest olid kõige suuremas vaesusriskis töötud, kellega elas suhtelises vaesuses 55,5%. Aasta varem oli töötute suhtelise vaesuse määr 3,4 protsendipunkti madalam.

Siiski on ka töötavate inimeste seas neid, kes elavad suhtelises vaesuses. 2011. aastal elas hoolimata töökoha olemasolust suhtelises vaesuses 6,7% palgatöötajatest. Hõivatute vaesust süvendab väike palk, mis on omakorda seotud madala haridustaseme ja osaajatööga. Ka töötamine ettevõtjana suurendab vaesusriski. Ettevõtjate suhtelise vaesuse määr oli 26,7% – neli korda kõrgem kui palgatöötajatel. 2010. aastaga võrreldes ettevõtjate vaesuse määr aga vähenes 2,5 protsendipunkti.

Leibkondadest ohustas vaesus enim üksikvanemaga leibkondi, kellega elas 2011. aastal suhtelises vaesuses 32,6%. Neid leibkondi, kus on vähem tööealisi liikmeid ja rohkem ülalpeetavaid lapsi, ohustab vaesus enam kui teisi. Peale üksikvanemaga leibkondade oli suhtelise vaesuse määr teiste omast kõrgem ka üksi elavatel inimestel (31,9%) ja vähemalt kolme lapsega

paaridel (21,2%). Nagu juba mainitud, siis 2010. aastaga võrreldes vaesus viimati nimetatute seas siiski vähenes. Arvestades aga seda, et ühe kahe lapsega paaridest elas vaesuses umbes 14%, siis vähemalt kolme lapsega paaride hulgas oli vaeste osatähtsus sellegipoolest poolteist korda suurem. 2010. aastaga võrreldes tõusis köige enam üksikis elavate vähemalt 65-aastaste suhtelise vaesuse määri.

2010. aastal elas Eurostati andmetel allpool suhtelise vaesuse piiri keskmiselt 16,9% EL-i elanikest. Suhtelise vaesuse määri ulatus 10%-st Tšehhis 22%-ni Bulgaarias ja Rumeenias. Eestis oli suhtelise vaesuse määri 2010. aastal EL-i keskmisest veidi kõrgem – 17,5%.

Sotsiaalset törjutust võib põhjustada ka vähene haridus. Madala haridustasemega vähemalt 25-aastaste inimeste osatähtsus on Eestis aasta-aastalt pisut vähenenud. Võrreldes 2008. aastaga on põhihariduse või sellest madalamale haridustasemega elanike osatähtsus vähenenud 2 protsendipunkti – 2012. aastal oli madala haridustasemega 15,4% rahvastikust.

SOCIAL EXCLUSION

Tiiu-Liisa Laes

Overview

Social exclusion is understood as a situation in which a person is unable to fully participate in social life due to insufficient education, low income, unemployment or poor health, and his/her access to resources and services is limited. Social exclusion entails negative consequences not only for the excluded individual but for the society as a whole, since the individual's potential contribution to society diminishes.

In order to measure the level of social exclusion, the Council of the European Union agreed in 2001 on the use of 18 harmonised indicators known as the Laeken indicators. These indicators measure different facets of social exclusion and help to evaluate which socio-economic characteristics are more common amongst people who live in social exclusion. All European Union (EU) Member States publish the Laeken indicators for their own country.

17.5% of Estonia's population lived in relative poverty in 2011. Relative poverty is one of the central concepts of social exclusion. Relative poverty is calculated by using the equalised disposable income of a household member, that is, the household income is divided by the sum of equivalence scales. Equivalence scales are used in income calculations so as to account for the different consumption of people of different ages and for savings from communal consumption. For example, a household with three members spends less on housing per household member than a single-person household in a similar dwelling. The equalised weight is 1 for the first adult member in the household, 0.5 for each subsequent adult and 0.3 for a dependent child. Thus, equalised disposable income represents income per household member as a consumption unit. Equivalence scales allow a better comparison of households by size and composition. All income-related Laeken indicators are based on equalised income which is calculated as described above.

According to the relative poverty indicator, a person is considered to be poor if his/her equalised disposable income falls below 60% of the national median equalised disposable income. In 2011 the national median equalised disposable income was 5,987 euros per household member. Accordingly, the at-risk-of-poverty threshold was 3,592 euros per consumer per year. Therefore, people with a monthly equalised disposable income below 299 euros were considered to live in relative poverty in 2011.

Compared to 2010, the at-risk-of-poverty threshold rose by 233 euros in 2011 due to an increase in the incomes of the population. The at-risk-of-poverty rate stayed the same (17.5%). The share of people living in relative poverty did not decrease because the level of income inequality did not change. In 2009, incomes became more even compared to the boom years,

whereas in 2010 and in 2011 the inequality between groups in society grew again. Based on equalised disposable income, the population is divided into five quintiles. The lowest (first) quintile comprises people with the lowest equalised income and the highest (fifth) quintile comprises the population receiving the highest income. In 2011, the yearly disposable incomes of the lowest and highest quintile differed 5.4 times (the difference was 5.3 in 2010 and 5.0 in 2009).

Social transfers help to decrease poverty. In 2011, social transfers decreased poverty for 23% of the population. Before social transfers 40.1% of the population lived in relative poverty, but after social transfers their share was 17.5%. Social transfers have the greatest impact on elderly people – 68% of the population aged 65 and older were brought out of relative poverty in 2011 due to these benefits.

The depth of poverty is measured by the relative median at-risk-of-poverty gap , or the distance of the median income of people at risk of poverty from the at-risk-of-poverty threshold in percentages. In case of children, poverty is more serious than in case of the elderly. The relative median at-risk-of-poverty gap was 24.6% for children aged under 18 and 8.1% for people aged 65 and older. Compared to the previous year, the depth of poverty decreased slightly both for children and the elderly.

There are remarkable regional differences in the at-risk-of-poverty rate. The at-risk-of-poverty rate in North-Eastern Estonia was nearly three times higher than in Northern Estonia (29.4% and 10.6% respectively). In Central, Southern and Western Estonia, income inequality was not as high: the share of persons living in relative poverty was 20.1% in Western Estonia and 20.2% in Southern Estonia and Central Estonia. Through the years, the at-risk-of-poverty rate has been the lowest in Harju county. Similarly, in 2011, the share of persons living in relative poverty was the lowest in Tallinn (10.2%) and in Harju county (10.6%). In Ida-Viru, Valga, Jõgeva and Hiiu counties, more than one fourth of the population had to cope with an income below the at-risk-of-poverty threshold.

In 2011, 21.4% of 16–24-year-olds and 22.1% of 50–64-year-olds were living in relative poverty, meaning that these age groups were at the highest risk of poverty. The higher poverty risk among young people is, first and foremost, caused by the high unemployment rate in this age group in the recession years – their unemployment rate more than doubled in those years – but also by the fact that many young people study or receive smaller wages. In 2008, 12% of 15–24-year-olds were unemployed, while this share rose to 27.5% in 2009 and 32.9% in 2010. In the subsequent years the unemployment rate of young people has significantly decreased (20.9% in 2012), but has not yet reached the pre-crisis level. In case of the elderly, a smaller income is the main cause of poverty. Compared to the previous year, the poverty rate of the oldest age group (aged 65 and older) has also risen again because the incomes of the younger age groups grew more and inequality increased. In 2011, the at-risk-of-poverty rate of the elderly (aged 65+) was 17.2% (compared to 13.1% in 2010).

The poverty of children and families with many children decreased compared to 2010. The at-risk-of-poverty rate of children (aged 0–17) was 19.5% in 2010 and 17% in 2011. Social transfers (excl. pensions) brought 12% of children (aged under 18) out of relative poverty. 21.2% of couples with at least three dependent children lived in poverty in 2011, which was 4 percentage points less than in 2010.

In 2011, the at-risk-of-poverty rate for women was 18.1%, making it 1.3 percentage points higher than the same rate for men. Women have a much higher probability of being exposed to poverty than men, and in most countries women are, on average, living in deeper poverty than men. Compared to the years 2005–2008, when the gender gap of the at-risk-of-poverty rate was in favour of men (by 4–5%), this difference has disappeared in recent years. In 2010 the poverty rate of men was even a little greater. This was mostly caused by the fact that during the economic crisis men's unemployment rate rose more than women's unemployment rate. Secondly, the improvement in the relative position of the elderly has contributed to the decrease in the gender poverty gap. Since a bigger share of the population aged 65 and older are women, the fall in the at-risk-of-poverty rate of the elderly is also reflected in the equalisation of the poverty risks for women and men. Although the gender difference in poverty rate has diminished, elderly women are still significantly more endangered by poverty than elderly men. In 2011, the at-risk-of-poverty rate of elderly women was

almost two times higher than the at-risk-of-poverty rate of elderly men (20.1% and 11.2% respectively).

The fact of not working is a frequent cause of social exclusion and poverty. Therefore, it is important to also monitor the rate of long-term unemployment (unemployed for at least a year) and very long-term unemployment (unemployed for at least two years). The problem of long-term unemployment is slightly easing. In 2012, the long-term unemployed represented 5.5% of the total labour force; in 2011 their share was 7.1%. In 2012, the rate of very long-term unemployment also decreased for the first time after the economic crisis – it was 3.4% (4.0% in 2011).

29% of the persons not at work (unemployed, retired and other inactive persons) lived below the at-risk-of-poverty threshold in 2011. Employment greatly reduces the risk of poverty, while the loss of job often forces a person into poverty. In 2011, the at-risk-of-poverty rate of employed persons was more than three times lower than the at-risk-of-poverty rate of persons not at work. The poverty risk was the highest in case of unemployed persons, with 55.5% of them living in relative poverty. In the previous year, the at-risk-of-poverty rate of unemployed persons was 3.4 percentage points lower.

However, poverty is also experienced by employed persons. In 2011, 6.7% of employed persons lived in relative poverty despite the fact that they worked. In case of employed persons, the risk of poverty is mainly caused by low wages, which are in turn related to a low level of education and part-time employment. Another factor affecting the risk of poverty is being self-employed (i.e. an entrepreneur). The at-risk-of-poverty rate of entrepreneurs was 26.7% – four times higher than the same rate for employees. At the same time, compared to 2010, the poverty rate of entrepreneurs decreased by 2.5 percentage points.

The risk of poverty was the highest for single-parent households, with 32.6% of these households living in relative poverty in 2011. Households with a smaller number of working-age members and a bigger number of dependent children are more exposed to poverty than other households. In addition to single-parent households, the at-risk-of-poverty rate was also higher for people living alone (31.9%) and couples with three or more children (21.2%). As mentioned above, the poverty rate for the latter household type decreased compared to 2010. But even considering that about 14% of couples with one or two children were living in poverty, the share of the poor was still one and half times higher among couples with three or more children. Compared to 2010, the at-risk-of-poverty rate increased the most among single persons aged 65 and older.

According to Eurostat, an average of 16.9% of EU residents were living below the at-risk-of-poverty threshold in 2010. National at-risk-of-poverty rates varied from 10% in the Czech Republic to 22% in Bulgaria and Romania. The corresponding rate for Estonia in 2010 was slightly higher than the EU average – 17.5%.

A low level of education may also cause social exclusion. In Estonia, the share of people aged 25 and over with a low level of education has decreased a little from year to year. Compared to 2008, the share of population with basic or lower education has decreased by two percentage points – in 2012, 15.4% of the population had a low level of education.

Tabel 1. Aasta ekvivalentnetosissetulek ja suhtelise vaesuse piir, 2007–2011

Table 1. Equalised yearly disposable income and at-risk-of-poverty threshold, 2007–2011
(eurot – euros)

	2007	2008	2009	2010	2011	
Aastakeskmene ekvivalentnetosissetulek	6 333,01	7 206,36	6 781,92	6 570,37	7 129,81	Mean equalised yearly disposable income
Aasta mediaanekvivalent- netosissetulek	5 547,08	6 209,02	5 726,80	5 597,89	5 987,21	Median equalised yearly disposable income
Suhtelise vaesuse piir	3 328,26	3 725,41	3 436,08	3 358,75	3 592,33	At-risk-of-poverty threshold
Suhtelise vaesuse piir kahe täiskasvanu ja kahe lapsega leibkonnas	6 989,31	7 823,36	7 215,75	7 053,35	7 543,89	At-risk-of-poverty threshold for a household of two adults and two children

Tabel 2. Suhtelise vaesuse määr vanuse ja soo järgi, 2007–2011

Table 2. At-risk-of-poverty rate by age and sex, 2007–2011
(protsenti – percentages)

	2007	2008	2009	2010	2011	
0–15	17,1	20,4	16,3	19,4	16,2	0–15
mehed	17,6	21,7	16,5	19,0	16,4	males
naised	16,4	19,0	16,1	19,9	15,9	females
16–24	15,7	16,8	19,8	22,1	21,4	16–24
mehed	15,4	16,3	19,1	20,8	20,6	males
naised	16,1	17,3	20,4	23,3	22,2	females
25–49	12,5	14,1	13,1	15,9	14,4	25–49
mehed	12,5	13,7	13,2	16,3	14,6	males
naised	12,5	14,5	13,0	15,5	14,3	females
50–64	19,5	19,0	18,5	19,5	22,1	50–64
mehed	19,0	21,2	20,9	23,1	22,8	males
naised	20,0	17,3	16,6	16,8	21,6	females
65 ja vanemad	39,0	33,9	15,1	13,1	17,2	65 and older
mehed	24,6	18,9	8,0	7,2	11,2	males
naised	46,1	41,3	18,6	15,9	20,1	females
0–64	15,5	16,8	16,0	18,4	17,6	0–64
mehed	15,3	17,3	16,4	19,0	17,6	males
naised	15,6	16,4	15,6	17,7	17,6	females
16–64	15,1	16,0	15,9	18,1	17,9	16–64
mehed	14,7	16,1	16,4	19,0	17,9	males
naised	15,4	15,9	15,5	17,2	17,9	females
16 ja vanemad	19,9	19,6	15,8	17,1	17,8	16 and older
mehed	16,2	16,5	15,2	17,3	16,9	males
naised	23,0	22,1	16,2	16,9	18,5	females
KOKKU	19,5	19,7	15,8	17,5	17,5	TOTAL
mehed	16,5	17,5	15,4	17,6	16,8	males
naised	22,0	21,6	16,2	17,4	18,1	females

Tabel 3. Suhtelise vaesuse määr peamise hõiveseisundi^a ja soo järgi, 2007–2011
Table 3. At-risk-of-poverty rate by main labour status^a and sex, 2007–2011
(protsenti – percentages)

	2007	2008	2009	2010	2011	
Töötavad	7,3	8,1	6,4	7,9	8,3	<i>Employed</i>
mehed	6,0	6,5	4,9	6,8	6,6	<i>males</i>
naised	8,6	9,7	7,8	9,0	10	<i>females</i>
Palgatöötajad	5,8	6,9	5,4	6,1	6,7	<i>Wage employees</i>
mehed	4,0	4,5	3,4	4,4	4,2	<i>males</i>
naised	7,5	9,1	7,1	7,6	8,9	<i>females</i>
Ettevõtjad	29,5	24,4	19,5	29,2	26,7	<i>Self-employed</i>
mehed	26,5	26,2	17,8	27,3	25,2	<i>males</i>
naised	36,5	20,8	23,1	32,7	29,5	<i>females</i>
Mittetöötavad	38,0	35,4	25,9	26,9	29,0	<i>Not at work</i>
mehed	35,7	33,7	28,5	30,5	32,6	<i>males</i>
naised	39,4	36,5	24,1	24,3	26,7	<i>females</i>
Töötud	60,6	55,2	46,7	52,1	55,5	<i>Unemployed</i>
mehed	61,6	56,2	49,9	54,8	62,1	<i>males</i>
naised	57,0	52,0	41,0	48,0	47,2	<i>females</i>
Vanaduspensionärid	43,3	37,9	17,9	14,9	19,6	<i>Retired</i>
mehed	30,6	24,6	10,8	9,5	14,1	<i>males</i>
naised	48,7	43,9	21,1	17,5	22,3	<i>females</i>
Teised mitteaktiivsed	29,1	28,4	26,9	30,0	31,7	<i>Other inactive</i>
mehed	34,4	33,8	30,8	34,7	37,2	<i>males</i>
naised	25,5	24,8	24,1	26,4	27,7	<i>females</i>

^a Isiku hõiveseisund üle poole aastast.

^a The labour status which characterises a person for more than half of the year.

Tabel 4. Suhtelise vaesuse süvik vanuse ja soo järgi, 2007–2011

Table 4. Relative median at-risk-of-poverty gap by age and sex, 2007–2011
(protsenti – percentages)

	2007	2008	2009	2010	2011	
0–15	24,2	18,2	27,4	26,7	24,2	0–15
mehed	24,3	19,5	25,7	22,6	23,1	<i>males</i>
naised	24,0	17,9	28,2	29,2	24,8	<i>females</i>
16 ja vanemad	19,6	16,9	22,4	25,8	23,8	16 and older
mehed	23,7	21,1	26,5	29,0	28,8	<i>males</i>
naised	18,6	15,0	18,5	22,7	21,5	<i>females</i>
16–64	26,5	23,4	26,6	29,7	29,9	16–64
mehed	29,3	26,5	28,2	31,1	32,6	<i>males</i>
naised	24,6	20,9	25,1	29,0	27,0	<i>females</i>
65 ja vanemad	14,8	11,4	9,0	8,7	8,1	65 and older
mehed	13,4	8,7	8,9	8,2	9,8	<i>males</i>
naised	15,5	11,9	9,0	8,8	7,8	<i>females</i>
KOKKU	20,3	17,0	23,2	26,0	23,8	<i>TOTAL</i>
mehed	23,8	20,7	25,9	27,9	27,6	<i>males</i>
naised	19,3	15,5	20,0	24,0	21,8	<i>females</i>

Joonis 1. Suhtelise vaesuse määr soo järgi, 2001–2011

Figure 1. At-risk-of-poverty rate by sex, 2001–2011

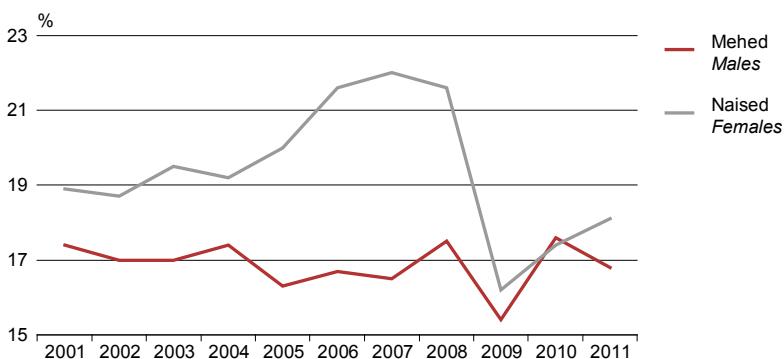
Tabel 5. Suhtelise vaesuse määr leibkonnatüübi järgi, 2007–2011

Table 5. At-risk-of-poverty rate by type of household, 2007–2011

(protsentti isikutest – percentage of persons)

	2007	2008	2009	2010 ^a	2011	
Kõik ülalpeetavate lasteta leibkonnad	24,4	22,5	16,0	16,8	18,9	All households without dependent children
Üheliikmeline leibkond	52,1	48,9	28,4	26,5	31,9	One-person household
mehed	42,1	41,8	33,1	36,1	35,1	males
naised	57,6	52,7	25,8	21,6	30,2	females
Üksik alla 65-aastane	30,8	30,9	28,4	30,4	32,3	Single person aged 64 or under
Üksik vähemalt 65-aastane	79,5	71,3	28,5	21,6	31,4	Single person aged 65 or over
Alla 65-aastaste paar	9,9	9,3	12,6	15,3	15,8	Couple aged 64 or under
Paar, kellest vähemalt üks on 65-aastane või vanem	14,5	11,6	8,4	9,3	8,3	Couple with at least one partner aged 65 or over
Muu ülalpeetavate lasteta leibkond	9,1	7,8	9,0	11,3	11,0	Other household without dependent children
Kõik ülalpeetavate lastega leibkonnad	15,2	17,4	15,7	18,0	16,3	All households with dependent children
Vähemalt ühe ülalpeetava lapsega üksikvanem	39,2	37,2	36,4	34,2	32,6	Single parent with dependent child(ren)
Ühe ülalpeetava lapsega paar	11,3	11,8	14,1	14,8	12,8	Couple with one dependent child
Kahe ülalpeetava lapsega paar	10,1	14,0	10,6	13,2	14,2	Couple with two dependent children
Vähemalt kolme ülalpeetava lapsega paar	21,3	28,7	18,3	25,4	21,2	Couple with at least three dependent children
Muu ülalpeetavate lastega leibkond	10,2	9,8	12,7	17,1	11,6	Other household with dependent children

^a 2010. aasta andmeid on täpsustatud.^a The data for 2010 have been revised.

Tabel 6. Suhtelise vaesuse määr leibkonna tööintensiivsuse järgi, 2007–2011^aTable 6. At-risk-of-poverty rate by work intensity of the household, 2007–2011^a

(protsentti alla 60-aastastest isikuteest – percentage of persons aged under 60)

	2007	2008	2009	2010	2011	
Tööintensiivsus ülalpeetavate lasteta leibkonnas	<i>Work intensity of household without dependent children</i>					
väga madal	82,0	73,5	67,2	70,4	73,7	<i>very low</i>
madal	39,7	35,0	38,1	40,2	46,5	<i>low</i>
keskmine	21,4	26,5	24,4	21,9	26,9	<i>medium</i>
kõrge	6,1	6,7	6,6	9,0	9,7	<i>high</i>
väga kõrge	4,1	3,6	2,5	3,9	4,2	<i>very high</i>
Tööintensiivsus ülalpeetavate lastega leibkonnas	<i>Work intensity of household with dependent children</i>					
väga madal	82,8	73,6	72,5	75,3	72,1	<i>very low</i>
madal	48,0	60,7	37,3	44,8	44,9	<i>low</i>
keskmine	21,3	23,9	16,8	18,3	15,4	<i>medium</i>
kõrge	11,6	14,9	7,5	8,0	10,0	<i>high</i>
väga kõrge	8,2	9,1	6,5	6,6	6,3	<i>very high</i>

^a Kõik 2007.–2010. aasta andmed on leibkonna tööintensiivsuse uue jaotuse järgi ümber arvutatud.^a All data for 2007–2010 have been recalculated based on the new division of work intensity of households.**Tabel 7. Pikaajalised töötud^a soo järgi, 2008–2012**Table 7. The long-term unemployed^a by sex, 2008–2012

(protsentti töötutest – percentage of the unemployed)

	2008	2009	2010	2011	2012	
Mehed	35,3	26,8	48,4	59,7	55,1	<i>Males</i>
Naised	25,9	28,4	41,2	53,6	52,9	<i>Females</i>
KOKKU	30,9	27,4	45,4	56,8	54,1	<i>TOTAL</i>

^a Vähemalt aasta tööta olnud.^a Unemployed for at least a year.**Tabel 8. Pikaajalise töötuse määr^a soo järgi, 2008–2012**Table 8. Long-term unemployment rate^a by sex, 2008–2012

(protsentti – percentages)

	2008	2009	2010	2011	2012	
Mehed	2,0	4,5	9,4	7,8	6,1	<i>Males</i>
Naised	1,4	3,0	5,9	6,3	4,9	<i>Females</i>
KOKKU	1,7	3,8	7,7	7,1	5,5	<i>TOTAL</i>

^a Vähemalt aasta tööta olnute osatähtsus tööjöös.^a The share of people who have been unemployed for at least a year in the total labour force.**Tabel 9. Väga pikaajalise töötuse määr^a soo järgi, 2008–2012**Table 9. Very long-term unemployment rate^a by sex, 2008–2012

(protsentti – percentages)

	2008	2009	2010	2011	2012	
Mehed	1,0	1,6	3,7	4,6	3,7	<i>Males</i>
Naised	0,8	1,0	1,9	3,3	3,1	<i>Females</i>
KOKKU	0,9	1,3	2,8	4,0	3,4	<i>TOTAL</i>

^a Vähemalt kaks aastat tööta olnute osatähtsus tööjöös.^a The share of people who have been unemployed for at least two years in the total labour force.

Tabel 10. Suhtelise vaesuse määr enne sotsiaalseid siirdeid (sh pensionid) vanuse ja soojärgi, 2007–2011

Table 10. At-risk-of-poverty rate before social transfers (incl. pensions) by age and sex, 2007–2011
(protsenti – percentages)

	2007	2008	2009	2010	2011	
0–15	29,7	31,7	33,3	32,5	30,8	0–15
16 ja vanemad	37,5	38,6	42,3	42,8	41,9	16 and older
mehed	33,1	34,5	38,9	39,6	38,2	males
naised	41,2	42,0	45,1	45,4	44,9	females
16–64	25,8	27,2	31,4	31,8	31,0	16–64
mehed	24,6	26,5	31,3	31,9	30,3	males
naised	26,9	27,9	31,5	31,7	31,6	females
65 ja vanemad	83,9	83,7	85,7	86,4	84,8	65 and older
mehed	81,7	80,4	83,0	84,2	83,5	males
naised	85,0	85,3	86,9	87,5	85,5	females
KOKKU	36,3	37,5	40,8	41,1	40,1	TOTAL
mehed	32,6	34,1	38,0	38,2	36,8	males
naised	39,4	40,4	43,2	43,5	42,9	females

Tabel 11. Suhtelise vaesuse määr enne sotsiaalseid siirdeid (v.a pensionid) vanuse ja soojärgi, 2007–2011

Table 11. At-risk-of-poverty rate before social transfers (excl. pensions) by age and sex, 2007–2011
(protsenti – percentages)

	2007	2008	2009	2010	2011	
0–15	26,7	29,7	31,2	30,5	28,3	0–15
16 ja vanemad	24,3	25,1	23,7	23,8	24,1	16 and older
mehed	20,6	22,1	23,5	24,3	23,3	males
naised	27,4	27,6	23,8	23,5	24,8	females
16–64	20,0	22,3	25,2	25,9	25,1	16–64
mehed	19,5	22,3	25,9	27,0	25,1	males
naised	20,5	22,2	24,6	24,9	25,1	females
65 ja vanemad	41,3	36,4	17,7	15,6	20,1	65 and older
mehed	26,7	20,8	10,1	8,7	13,0	males
naised	48,6	44,0	21,5	19,0	23,6	females
KOKKU	24,7	25,9	24,9	24,9	24,8	TOTAL
mehed	21,8	23,6	25,1	25,4	24,1	males
naised	27,2	27,7	24,8	24,5	25,3	females

Tabel 12. Leibkonnaliikmete sissetuleku ebavöödsuse näitajad, 2007–2011

Table 12. Indicators of income inequality of household members, 2007–2011

	2007	2008	2009	2010	2011	
Gini koefitsient ^a	0,309	0,314	0,313	0,319	0,326	Gini coefficient ^a
Kvintiilide suhte kordaja ^b	5,0	5,0	5,0	5,3	5,4	Quintile share ratio ^b

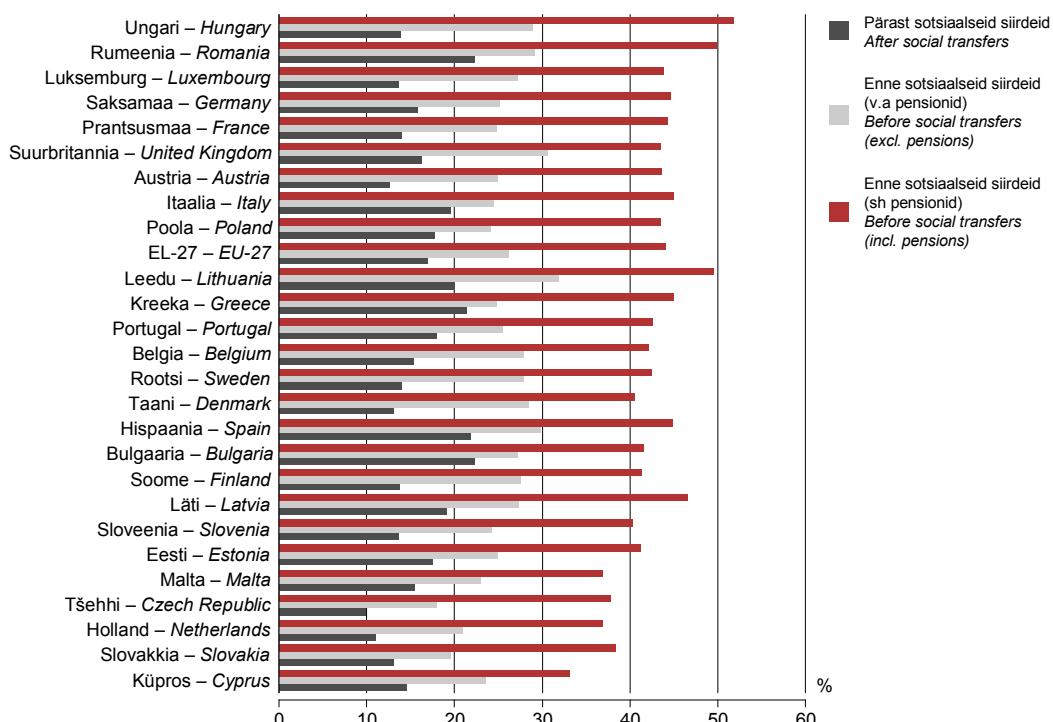
^a Näitaja varieerub 0-st 1-ni – mida suurem on selle väärus, seda ebavöördsem on tulude jaotus. Kui koefitsient on 1, saab üks inimene kogu sissetuleku, kui 0, jaotuvad tulud ühiskonnas kõigi vahel võrdselt.

^b Kõrgeimasse ja madalaimasse sissetulekukvintili kuuluvate inimeste summaarsete aasta ekvivalentnetosissetulekute jagatis.

^a The coefficient varies from 0 to 1 – the higher the value of the Gini coefficient, the more unequal the distribution of income. At value 1, one person gets all the income; at value 0, the income of all income recipients in the society is equal.

^b The sum of the equalised yearly disposable incomes of the highest income quintile divided by the sum of the equalised yearly disposable incomes of the lowest income quintile.

Joonis 2. Suhtelise vaesuse määr Euroopa Liidus, 2010^a
Figure 2. At-risk-of-poverty rate in the European Union, 2010^a

^a Sissetulekuasta. Iirimaa andmed puuduvad.

^a Income year. No data available for Ireland.

Allikas/Source: Eurostat

Tabel 13. Madala haridustasemega^a elanikud vanuse ja soo järgi, 2008–2012

Table 13. Population with a low level of education^a by age and sex, 2008–2012
 (protsentti – percentages)

	2008	2009	2010	2011	2012	
25 ja vanemad	17,5	17,0	16,6	16,0	15,4	25 and older
mehed	16,8	16,6	16,2	16,2	15,9	males
naised	18,0	17,4	16,9	15,9	14,9	females
25–49	9,2	9,4	9,7	10,5	9,9	25–49
mehed	12,6	12,8	12,9	13,7	12,9	males
naised	5,9	6,2	6,5	7,3	7,1	females
50–64	12,0	10,8	10,0	8,7	9,1	50–64
mehed	12,8	12,4	11,8	11,0	12,2	males
naised	11,4	9,5	8,6	6,9	6,8	females
65 ja vanemad	40,3	39,5	38,2	36,1	33,7	65 and older
mehed	35,0	34,2	32,7	32,1	31,2	males
naised	42,9	42,1	40,9	38,1	34,9	females

^a Põhihariduse või sellest madalamale haridustasemega vähemalt 25-aastased elanikud.

^a Persons aged 25 or over with basic or lower education.

Metoodika

Alates 2004. aastast on vaesuse ja ebavõrdsuse näitajad, madala haridustasemega rahvastiku osatähtsus kogurahvastikus ja terviseseisund sissetuleku järgi leitud Eesti sotsiaaluuringu (ESU) põhjal. Kuni 2003. aastani arvutati vaesuse ja ebavõrdsuse näitajad leibkonna eelarve uuringu (LEU) andmete põhjal. Töötuse näitajad on leitud Eesti tööjõu-uuringu (ETU) andmete põhjal. ETU metoodikat on täpsemalt kirjeldatud peatükis „Tööturg“.

ESU (rahvusvaheline nimetus EU-SILC – European Union Statistics on Income and Living Conditions) on isiku-uuring, mille eesmärk on usaldusväärset hinnata leibkondade ja isikute sissetulekute jaotust, elamistingimusi ja sotsiaalset törjutust. Uuringusse on kaasatud kõik EL-i liikmesriigid ning Norra ja Island. Uuringu aluseks on esinduslikud valimid, mis võimaldavad teha usaldusväärset analüüsni ühe riigi kui ka kogu EL-i tasemel.

Kuigi uuring põhineb ühistel alustel (Euroopa Komisjoni määrused uuringute võrreldavuse tagamiseks), on liikmesriikidel võimalik valida oma uuringule sobiv disain ja korraldus. Eesmärkidest lähtuvalt on analüüs jaoks vaja andmeid nii hetkeseisu (ristläbilöikelise analüüs) kui ka aastate jooksul toimunud muutuste kajastamiseks. Seetõttu küsitletakse valimisse kaasatud leibkondi ja nende liikmeid nelja järjestikuse aasta jooksul.

Statistikaamet korraldab sotsiaaluuringut alates 2004. aastast, aastatel 2002–2003 toimusid proovi-uuringud. Kõik hinnangud on arvutatud piirkonna koguelanikkonna kohta. Vastavad mahud isikute üld- ja osakogumite tarvis on leitud arvestusliku rahvaarvu põhjal.

Methodology

From 2004 onwards, the poverty and inequality indicators, the share of population with a low level of education in total population, and health status by income are calculated on the basis of the Estonian Social Survey (ESS). Until 2003 (incl.) the poverty and inequality indicators were calculated on the basis of data drawn from the Household Budget Survey (HBS). The unemployment indicators have been calculated on the basis of the data of the Estonian Labour Force Survey (ELFS). A more detailed description of the ELFS methodology can be found in the “Labour Market” chapter.

The Estonian Social Survey or ESS (a part of EU-SILC – European Union Statistics on Income and Living Conditions) is a sample survey designed to obtain reliable statistics on the income distribution, living conditions and social exclusion of households and individuals. All EU Member States as well as Norway and Iceland participate in the survey. The survey data are based on nationally representative samples, to allow a reliable analysis at both the state and the EU level.

Although the survey is based on common grounds (regulations of the European Commission to ensure overall comparability of national surveys), Member States do have some flexibility in choosing a suitable design and organisation for their national survey. Depending on the objectives, data reflecting changes in both the cross-sectional dimension (pertaining to a given moment in a certain time period) and longitudinal dimension (pertaining to individual-level changes over years) are required for analysis. Therefore, the households and their members included in the sample are interviewed on an annual basis over four consecutive years.

Statistics Estonia has been running the Estonian Social Survey since 2004; pilot surveys were organised in 2002–2003. All estimates have been calculated for the total population of a region. Sample sizes have been determined on the basis of the estimated total population.

Kirjandust Publications

Vaesus Eestis. Poverty in Estonia. (2010). Tallinn: Statistikaamet.

LEIBKONNA EELARVE

Tiiu-Liisa Laes

Ülevaade

2012. aastal kulutas leibkond keskmiselt 289 eurot leibkonnaliikme kohta kuus. Võrreldes 2011. aastaga olid kulutused 6% suuremad. Tarbijahinnaindeksi tõus on olnud väiksem (4%), seega on ka leibkondade reaaltarbitime kasvanud. 2011. aastal jäi leibkonna kulutuste kasv hinnatõusust maha ja reaaltarbitime kahanes.

Kõige suurem osa ehk ligi 27% leibkonna kuludest olid kulutused toidule ja alkoholita jookidele. Toidule kulutas leibkond ühe liikme kohta 73 ja jookidele 6 eurot kuus. Enim raha kulus liha- ja piimatoodetele ning teraviljasaadustele (vastavalt 16, 14 ja 12 eurot leibkonnaliikme kohta kuus). Nendele toiduainetele läks leibkonnal üle poole toidule kulunud rahast. Aedviljadele kulutati enam kui puuviljadale, vastavalt 8 ja 5 eurot kuus. Suhkrule ja maiustustele kulutasid leibkonnad ligi 7 ning õlidle ja rasvadele 2 eurot leibkonnaliikme kohta kuus.

Toidule ja alkoholita jookidele kulus leibkondadel mullu ligi 5% rohkem kui 2011. aastal. Seejuures enim on kasvanud kulutused kalatoodetele – 19%. Vähem on suurenenud puuviljadale (2%) ning suhkrule ja maiustustele (samuti 2%) tehtud kulutused. Vähenedud on kulutused aedviljadale (-2%).

Eluasemele kulus leibkondadel 2012. aastal keskmiselt 51 eurot leibkonnaliikme kohta kuus ehk 18% kogukuludest. Suurim kuluartikkel oli elekter, millele läks 13 eurot leibkonnaliikme kohta kuus. Keskküttele kulus ligi 10, veele, kanalisatsioonile ja prügiveole 9, remondile 6 ja üürile 4 eurot kuus. 2011. aastaga võrreldes olid eluasemele tehtud kulutused mullu umbes 4 eurot vörra suuremad. Linnaleibkond kulutas eluasemele ühe liikme kohta kuus keskmiselt 18 eurot rohkem kui maaleibkond ning eluasemekulude osatähtsus leibkonna eelarves oli linnas 19% ja maal 14%.

Toidule ja eluasemele tehtavad kulutused on leibkonna eelarves vältimatud ehk sundkulutused. 2012. aastal oli sundkulutuste osatähtsus leibkonna eelarves sama suur nagu aasta varemgi (45%). Küll aga 2012. aastal leibkondade majanduslik olukord siiski veidi paranes, kuna reaaltarbitime kasvas suuremalt jaolt just nende kaupade ja teenuste puhul, mille tarbitime ei ole vältimatu (mittesundkulutused).

Inimeste endi hinnangut ehk subjektiivset rahulolu võib iseloomustada hinnanguga majanduslikule olukorrale võrreldes aastataguse ajaga. 2012. aastal arvasid pooled Eesti leibkonnad, et nende majanduslik olukord on 2011. aastaga võrreldes pigem halvenenud. Paremaks pidas olukorda vaid 12% leibkondadest. Oma majanduslikku olukorda aastatagusest halvemaks pidavate leibkondade osatähtsus oli 2012. aastal pisut suurem kui 2011. aastal.

Transpordile kulus leibkondadel 2012. aastal keskmiselt 36 eurot leibkonnaliikme kohta kuus. Sellest 5 eurot läks ühistranspordile ja 16 eurot kütusele. Maapiirkondades elavad leibkonnad kulutasid transpordile enam kui linnalistes asulates elavad leibkonnad (vastavalt 42 ja 33 eurot kuus). Seejuures kütusele kulus maaleibkondadel linnaleibkondadest poolteist korda rohkem. Transpordikulutused olid ligi 16% suuremad kui 2011. aastal, seda eelkõige bensiini arvelt.

Postiteenustele, telefonile, internetile ja muudele sideteenustele kulutas leibkond 2012. aastal 16 eurot leibkonnaliikme kohta kuus ehk ligi 2% vähem kui aasta varem. Sideteenuste kulude kahanemine tuleneb nende teenuste hinna langusest. Kahanenud on ka kulutused haridusele, kuna haridusteenuste tarbitime on vähenedud.

Riietele ja jalatsitele kulus 14, vabale ajale 27, majapidamisele 16, tervishoiule 10, alkoholile ja tubakale 11 ning väljas söömisele ja majutusteenustele 8 eurot (sh väljaspool kodu söömisele 7 eurot) leibkonnaliikme kohta kuus.

Üldjoontes oli leibkonna kulutuste jaotus samasugune nagu 2011. aastal. Sundkulude rühmas on vähenedud toidu- ja suurenenud eluasemekulutuste osatähtsus kogukuludes. Teiste kulutuste puhul on veidi kasvanud transpordile ning alkoholjookidele ja tubakale tehtud kulutuste osatähtsus ning natukene vähenedud tervishoiukulude osatähtsus.

Linnas on kuus keskmiselt kulutatav kogusumma suurem kui maal. Kui linnas kulus 2012. aastal leibkonnaliikme kohta kuus keskmiselt 296, siis maal 273 eurot. Peale eluasemekulude oolid linnas suuremad ka väljaminekud toidule, riietele ja jalanõudele, vabale ajale, tervishoiule ning väljas söömisele. Maal seevastu kulutati ligi 15% leibkonna eelarvest transpordile, samal ajal kui linnas jäi transpordikulutuste osatähtsus leibkonna kogukulutustes 11% piiresse.

Maakonniti olid väljaminekud suurimad Harjumaal (335 eurot leibkonnaliikme kohta kuus) ja Tartumaal (328 eurot leibkonnaliikme kohta kuus). Kõige vähem kulutati Ida-Viru, Valga ja Põlva maakonnas (vastavalt 200, 209 ja 217 eurot leibkonnaliikme kohta kuus).

Riietele ja jalanõudele, vabale ajale ja transpordile tehtud kulutuste osatähtsus leibkonna kogukuludes on suurem lastega leibkondades. Kui lastega leibkondades oli riietele ja jalanõudele kulunu osatähtsus leibkonna kogukuludes möödunud aastal 7%, transpordikulude (eelkõige kütusekul) osatähtsus 14% ja vaba aja kulude osatähtsus 10%, siis lasteta leibkondade samad näitajad olid vastavalt 4%, 12% ja 9%.

Eestis on elanike tarbimiskulutused majanduslanguse töttu kahanenud vähem kui Lätis. Kui 2007. aastal said Läti elanikud kulutada rohkem kui Eesti elanikud (vastavalt 286 ja 272 eurot leibkonnaliikme kohta kuus), siis 2010. aastal kulutasid Eesti elanikud tarbimisele 260 eurot Läti 251 euro vastu. 2011. aastal aga oli Läti ja Eesti tarbimiskulutuste vahe minimaalne (vastavalt 266 ja 267 eurot). Sundkulutuste osatähtsus leibkonna kogukuludes oli nii Eestis kui ka Lätis 45%. Seejuures on sundkulude osatähtsus Eestis 2007. aastaga võrreldes suurenenud 5, Lätis aga 10 protsendipunkti.

HOUSEHOLD BUDGET

Tiiu-Liisa Laes

Overview

In 2012, the average expenditure of a household was 289 euros per household member per month. Compared to 2011, the expenditure increased by 6%. The consumer price index has increased less (4%), meaning that the real consumption of households has increased too. In 2011, the spending of households did not increase to the same extent as the prices, and thus real consumption decreased.

Expenditures on food and non-alcoholic beverages accounted for the largest portion of the total expenditure at nearly 27%. A household spent 73 euros on food and 6 euros on beverages per each member per month. The biggest amount was spent on meat, dairy products and bread and cereals (16, 14 and 12 euros respectively per household member per month) – more than a half of the money spent on food by a household was used to buy these products. Households spent more on vegetables than on fruit (8 and 5 euros per month respectively). About 7 euros per household member per month was spent on sugar and sweets and 2 euros on oils and fats.

Compared to 2011, households spent nearly 5% more on food and non-alcoholic beverages in 2012. Expenditures on fish products have increased the most, by 19%. Expenditures on fruit and on sugar and sweets have increased less (2% growth for each). Expenditures on vegetables have decreased by 2%.

In 2012, a household spent on average 51 euros per household member per month on housing, which represented 18% of total expenditure. The largest item of housing expenditure was electricity, with 13 euros spent per household member per month. About 10 euros was spent on central heating; 9 euros on water, sewage and refuse disposal; 6 euros on repairs; and 4 euros on rent per household member per month. Compared to 2011, expenditure on housing increased by about 4 euros. On average, urban households spent 18 euros more on housing per household member per month than rural households, and the share of housing expenses in the household budget was 19% in urban areas and 14% in rural areas.

Food and housing expenses are unavoidable in a household budget and are called compulsory expenditures. In 2012, the share of compulsory expenditures remained on the same level as in 2011 (45%). However, the economic situation of households improved a little in 2012, as real consumption has mainly increased in case of those goods and services that are not essential (non-compulsory expenditures).

People's own opinion (i.e. subjective satisfaction) can be described based on their self-assessment of the economic situation compared to the time a year before. In 2012 half of the households in Estonia said that their economic situation had worsened in comparison with 2011. Only 12% of households said that the situation had improved. Compared to 2011, there was a slight increase in the share of households who said that their economic situation had worsened.

On average, a household spent 36 euros on transport per household member per month in 2012. Of this amount, 5 euros was spent on public transportation and 16 euros on fuels. Households living in rural areas spent more on transport than households living in urban areas (42 and 33 euros per month respectively), whereas the expenditure on fuels was one and a half times larger for rural households, compared to urban households. Compared to 2011, transport expenditure increased nearly 16%, with the main reason being expenditure on petrol.

In 2012, a household spent 16 euros per household member per month on mail, telephone, Internet and other communication services, which is 2% less than in 2011. The reason for the decreased expenditure on communication services is the decline in the prices of these services. Spending on education has declined too, due to decreased consumption of education services.

14 euros per household member per month was spent on clothing and footwear, 27 euros on recreation and culture, 16 euros on household equipment, 10 euros on health, 11 euros on alcohol and tobacco, and 8 euros on accommodation and eating out (of which 7 euros on eating out). In general, the structure of household expenditures has remained similar to 2011. In case of compulsory expenditures, the share of food expenses in total expenditure has decreased and the share of housing expenses has increased. In case of other expenditures, the share of expenditures on transport, alcohol and tobacco has slightly increased and the share of expenditures on health has slightly decreased.

The average total monthly expenditure in urban areas is larger than in rural areas. In urban areas a household spent 296 euros on average per household member per month in 2012, while in rural areas the average was 273 euros. In addition to greater housing expenditure, urban households also spent more on food, clothing and footwear, leisure time, health and eating out. On the other hand, rural households spent nearly 15% of their budget on transport, while in urban areas the expenditure on transport accounted for 11% of the household budget.

Regionally, the expenditures of households were the biggest in Harju county (335 euros per household member per month) and in Tartu county (328 euros per household member per month). Household expenditures were the smallest in Ida-Viru, Valga and Põlva counties (respectively 200, 209 and 217 euros per household member per month).

The share of expenditure on clothing and footwear, recreation and culture and transport in total household expenditure is bigger in households with children. In 2012, a household with children spent 7% of the total household budget on clothing and footwear, 14% on transport (primarily fuels) and 10% on recreation and culture – the shares of the respective expenditures in households without children were 4%, 12% and 9%.

In Estonia, the decrease in consumption expenditures as a result of the recession has been smaller than in Latvia. In 2007, the residents of Latvia could spend more than the residents of Estonia (286 and 272 euros per household member per month respectively), whereas in 2010 the consumption expenditures of Estonian residents amounted to 260 euros while Latvian residents spent 251 euros per household member per month. In 2011, the consumption expenditures in Latvia and in Estonia were almost the same (respectively 266 and 267 euros). The share of compulsory expenditures in the household budget was 45% in both Latvia and Estonia. Compared to 2007, the share of compulsory expenditures in the household budget has increased by 5 percentage points in Estonia and by 10 percentage points in Latvia.

Tabel 1. Leibkonnaliikme kuukulutused kululiigi järgi, 2006–2007, 2010–2012^a

Table 1. Expenditure per household member in a month by kind of expenditure, 2006–2007, 2010–2012^a
(eurot – euros)

	2006	2007	2010	2011	2012	
Toit ja alkoholita joogid	58,7	68,4	69,2	75,3	78,9	Food and non-alcoholic beverages
Alkoholjoogid ja tubakas	7,5	8,5	9,3	9,3	10,6	Alcoholic beverages and tobacco
Rõivad ja jalatsid	15,6	18,8	11,8	13,2	14,2	Clothing and footwear
Eluase	36,2	40,0	49,7	47,5	51,4	Housing
Majapidamine	14,0	16,5	16,2	15,0	16,0	Household equipment and operation
Tervishoid	9,5	10,0	9,6	9,5	10,4	Health
Transport	26,3	34,8	28,9	30,9	35,7	Transport
Side	13,1	14,3	15,3	16,3	16,0	Communication
Vaba aeg	20,7	24,4	24,8	25,6	26,6	Recreation and culture
Haridus	3,5	2,9	3,3	2,4	2,0	Education
Restoranid ja hotellid	7,4	9,6	7,7	8,1	8,4	Restaurants and hotels
Mitmesugused kaubad ja teenused	14,5	16,7	13,8	14,0	14,2	Miscellaneous goods and services
Muud kulutused ^b	5,2	7,0	4,9	5,1	4,8	Other expenditures ^b
KOKKU	237,2	278,5	264,6	272,1	289,4	TOTAL

^a Siin ja järgmistes tabelites / järgmistel joonistel: 2008. ja 2009. aastal leibkonna eelarve uuringut ei toimunud.

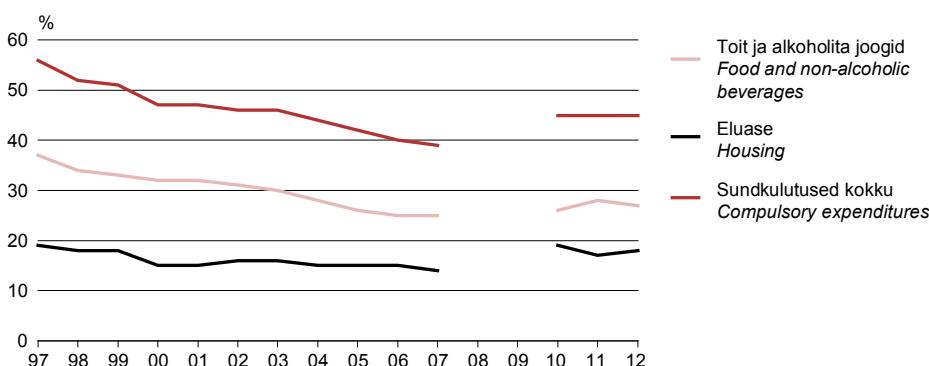
^b Siin ja järgmistes tabelites: muud kulutused on annetused, raha kinkimine, alimentide ja ülalpidamisraha maksmine väljapoole leibkonda ning trahvid.

^a Here and in the following tables/figures: the Household Budget Survey was not conducted in 2008 and 2009.

^b Here and in the following tables: other expenditures include donations, monetary gifts, alimonies paid out of the household, and fines.

Joonis 1. Sundkulutuste osatähtsus leibkonnaliikme kogukuludes, 1997–2007, 2010–2012

Figure 1. Share of compulsory expenditures in total expenditure per household member, 1997–2007, 2010–2012

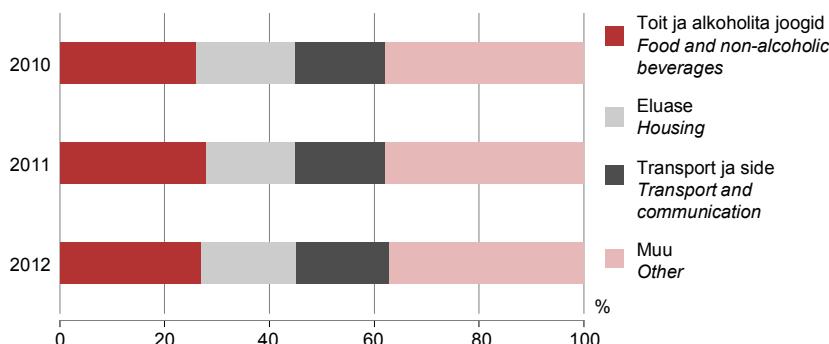
Tabel 2. Leibkonnaliikme kuukulutused toidule, alkoholile ja tubakatoodele, 2006–2007, 2010–2012

*Table 2. Expenditure per household member in a month on food, alcoholic beverages and tobacco, 2006–2007, 2010–2012
(eurot – euros)*

	2006	2007	2010	2011	2012	
Toit ja alkoholita joogid	58,7	68,4	69,2	75,3	78,9	<i>Food and non-alcoholic beverages</i>
toit	54,2	63,0	63,7	69,4	72,9	<i>food</i>
teraviljasaadused	7,9	9,3	10,1	10,8	11,6	<i>bread and cereals</i>
leib	1,8	2,0	1,9	2,0	1,9	<i>bread</i>
sai	1,4	1,6	1,5	1,6	1,6	<i>white bread</i>
lihatooted	14,3	16,1	14,6	15,3	16,5	<i>meat products</i>
liha	4,2	4,7	5,7	6,2	6,8	<i>meat</i>
vorst	2,9	3,1	3,0	3,2	3,5	<i>sausage</i>
kalatooted	2,7	3,2	2,8	2,9	3,4	<i>fish products</i>
värsk e kala	1,1	1,4	1,1	1,2	1,5	<i>fresh fish</i>
piim, juust, munad	9,5	11,4	11,9	13,0	13,9	<i>milk, cheese and eggs</i>
piim	2,1	2,3	2,4	2,6	2,5	<i>milk</i>
kohupiim	1,6	1,9	2,0	2,1	2,3	<i>curd</i>
juust	2,2	2,8	2,9	3,4	3,7	<i>cheese</i>
munad	1,0	1,2	1,1	1,0	1,4	<i>eggs</i>
õlid ja rasvad	1,7	1,9	2,1	2,3	2,4	<i>oils and fats</i>
või	0,6	0,8	0,9	1,0	1,1	<i>butter</i>
puuviljad	4,0	4,9	4,5	5,2	5,3	<i>fruit</i>
aedviljad	6,8	7,8	7,8	8,2	8,1	<i>vegetables</i>
kartul	1,7	1,9	1,4	1,7	1,2	<i>potatoes</i>
suhkur ja maiustused	4,6	5,2	6,4	6,7	6,8	<i>sugar and sweets</i>
suhkur	0,9	0,8	0,7	0,9	0,9	<i>sugar</i>
mujal loetlemata toiduained	2,6	3,2	3,0	3,0	3,4	<i>food products n.e.c.</i>
alkoholita joogid	4,5	5,4	5,3	5,8	6,0	<i>non-alcoholic beverages</i>
Alkoholjoogid ja tubakas	7,5	8,5	9,3	9,3	10,6	<i>Alcoholic beverages and tobacco</i>
alkoholjoogid	4,4	5,3	5,9	5,8	7,2	<i>alcoholic beverages</i>
tubakatooted	3,1	3,2	3,3	3,5	3,5	<i>tobacco</i>

Joonis 2. Leibkonna kulutuste jaotus, 2010–2012

Figure 2. Structure of household expenditures, 2010–2012

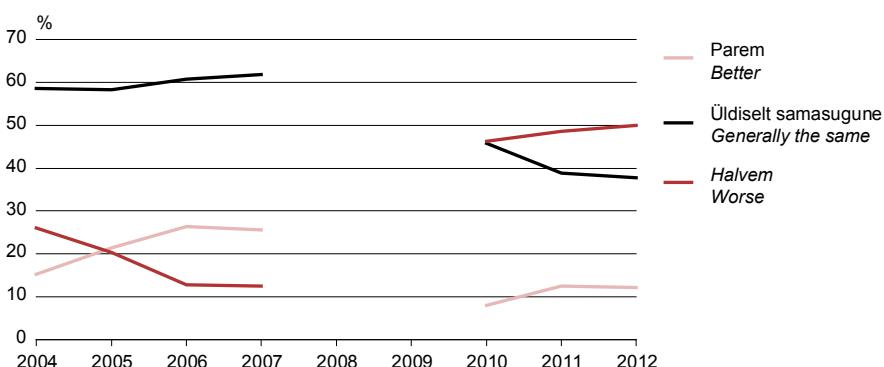
Tabel 3. Leibkonnaliikme kuukulutused kululiigi ja asustusüksuse järgi, 2006–2007, 2010–2012

*Table 3. Expenditure per household member in a month by kind of expenditure and type of settlement, 2006–2007, 2010–2012
(eurot – euros)*

	2006	2007		2010		2011		2012		
	Linna-line asula Urban settle- ment	Maa-asula Rural settle- ment
Toit ja alkoholita joogid	58,8	58,7	69,0	67,4	69,5	68,6	75,4	75,1	79,4	77,6
Alkoholjoogid ja tubakas		7,2	8,1	8,0	9,6	9,0	9,8	8,7	10,8	9,8
Rõivad ja jalatsid	17,3	12,8	21,1	14,9	12,7	9,7	14,0	11,2	15,3	11,8
Eluase	40,6	28,5	44,6	31,6	54,2	39,5	50,8	39,9	56,9	39,1
Maja-pidamine	13,0	16,0	15,8	18,0	15,6	17,6	14,2	16,9	15,8	16,6
Tervishoid	9,9	9,1	11,5	7,7	10,5	7,8	10,3	7,7	11,0	9,1
Transport	27,4	31,4	33,4	48,7	28,0	30,7	26,9	39,9	33,0	41,7
Side	14,6	12,9	15,7	14,7	15,6	14,7	16,4	16,0	16,5	15,0
Vaba aeg	23,7	16,2	26,7	21,4	25,7	22,9	26,4	23,9	27,4	24,7
Haridus	4,1	2,4	3,6	2,0	3,9	2,0	2,6	2,0	2,2	1,5
Restoranid ja hotellid	8,9	6,3	10,2	9,9	8,6	5,5	8,9	6,2	9,2	6,8
Mitmesugused kaubad ja teenused	15,8	12,3	17,6	15,0	14,0	13,3	14,0	14,2	14,9	12,8
Muud kulutused	5,3	5,1	7,3	6,6	5,1	4,4	5,0	5,2	5,1	4,2
KOKKU	246,5	219,7	284,5	267,4	272,5	246,6	273,4	269,0	296,4	273,4
										TOTAL

Joonis 3. Leibkondade hinnang majanduslikule olukorrale vörreldes aastataguse ajaga, 2004–2007, 2010–2012

Figure 3. Households' assessment of the economic situation compared to the time a year before, 2004–2007, 2010–2012

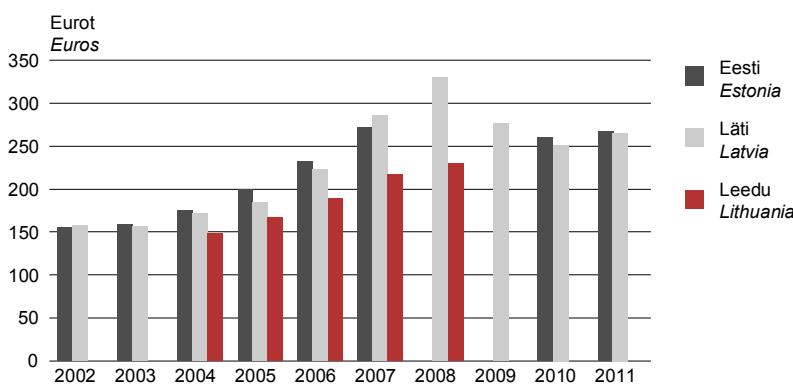

Tabel 4. Leibkonnaliikme kuukulutused kululiigi ja leibkonnatübi järgi, 2011–2012
Table 4. Expenditure per household member in a month by kind of expenditure and structure of household, 2011–2012
(eurot – euros)

	2011		2012		
	Lasteta leibkond Household without children	Lastega leibkond Household with children	Lasteta leibkond Household without children	Lastega leibkond Household with children	
Toit ja alkoholita joogid	88,3	59,6	92,0	62,5	Food and non-alcoholic beverages
Alkoholjoogid ja tubakas	11,5	6,7	12,4	8,4	Alcoholic beverages and tobacco
Röivad ja jalatsid	11,7	14,9	12,7	16,1	Clothing and footwear
Eluase	56,1	37,1	61,4	38,9	Housing
Majapidamiskulud	17,2	12,4	16,4	15,6	Household equipment and operation
Tervishoid	12,2	6,2	13,8	6,3	Health
Transport	30,9	30,8	37,3	33,6	Transport
Side	17,8	14,4	17,5	14,2	Communication
Vaba aeg	26,6	24,4	27,4	25,6	Recreation and culture
Haridus	2,5	2,2	2,2	1,7	Education
Restoranid ja hotellid	8,8	7,2	8,5	8,3	Restaurants and hotels
Mitmesugused kaubad ja teenused	13,0	15,3	12,9	15,9	Miscellaneous goods and services
Muud kulutused	6,1	3,8	6,3	3,0	Other expenditures
KOKKU	302,7	235,2	320,7	250,0	TOTAL

Joonis 4. Leibkonnaliikme tarbimiskulutused kuus Eestis, Lätis ja Leedus, 2002–2011^a

Figure 4. Consumption expenditures per household member per month in Estonia, Latvia and Lithuania, 2002–2011^a

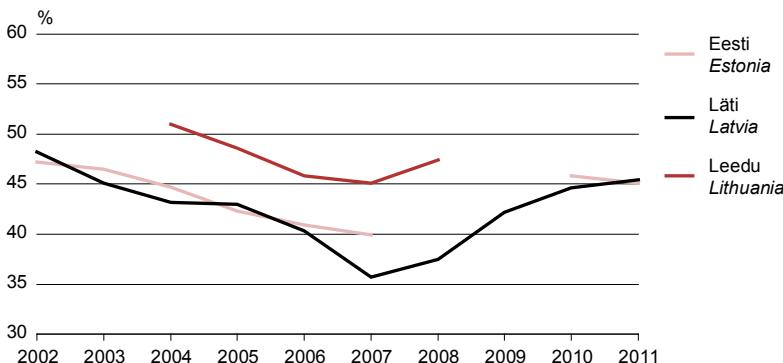
^a Leibkonna eelarve uuringut ei toimunud Eestis 2008. ja 2009. aastal ning Leedus 2002., 2003., 2009., 2010. ja 2011. aastal.

^a The Household Budget Survey was not conducted in Estonia in 2008 and 2009, and in Lithuania in 2002, 2003, 2009, 2010 and 2011.

Allikad: Statistikaamet, Läti statistikaamet, Leedu statistikaamet

Sources: Statistics Estonia, Central Statistical Bureau of Latvia, Statistics Lithuania

Joonis 5. Sundkulude osatähtsus leibkonna eelarves Eestis, Lätis ja Leedus, 2002–2011^a
Figure 5. Share of compulsory expenditures in the household budget in Estonia, Latvia and Lithuania, 2002–2011^a

^a Leibkonna eelarve uuringut ei toimunud Eestis 2008. ja 2009. aastal ning Leedus 2002., 2003., 2009., 2010. ja 2011. aastal.

^a *The Household Budget Survey was not conducted in Estonia in 2008 and 2009, and in Lithuania in 2002, 2003, 2009, 2010 and 2011.*

Allikad: Statistikaamet, Läti statistikaamet, Leedu statistikaamet

Sources: Statistics Estonia, Central Statistical Bureau of Latvia, Statistics Lithuania

Metoodika

Leibkonna eelarve uuringut teatakse aasta ringi. Uuringu eesmärk on saada usaldusväärset infot leibkondade kulutuste ja tarbimise kohta. Leibkonna kootseisu andmete teadasaamise kõrval pakub uuring infot ka leibkonnaliikmete põhiliste demograafiliste ja sotsiaalseste näitajate (perekonnasuhete, tööhõive, hariduse, elamistingimuste ja püsikaupade olemasolu kohta).

Uuringu üldkogum on Eesti tavaleibkonnad. Valim võetakse kõigi Eestis elavate vähemalt 15-aastaste alaliste elanike, v.a pikka aega (vähemalt aasta) institutsioonides viibijate hulgast. Alaline Eesti elanik on isik, kes on viibinud Eestis või kavatseb siin viibida vähemalt aasta. Valim võetakse süstemaatilise valiku teel rahvastikuregistrist. Valimisse kuulub üle 7000 leibkonna aastas. 2012. aastal osales uuringus üle 3500 leibkonna.

Andmeid kogutakse silmast-silma-intervjuu ja päevikuga, mida leibkond täidab kahe nädala jooksul, kirjutades sinna kõik leibkonna kulutused, mis sel ajal tehtud, või lisades päeviku taha ümbrikusse poest saadud tsekid.

Kulutuste võrdlemiseks teiste riikide omadega kasutatakse rahvusvahelist individuaalse tarbimise klassifikaatorit COICOP. Leibkonna kulutuste hulka ei arvestata eluasemelaenu makseid, kinnisvara ostu, finantsinvesteeringuid, kapitaalremondi- või ehituskulusid ega muid investeeringutena käsitletavaid kulutusi. Muud kulutused, mis arvestatakse leibkonna kogukulutuste, kuid mitte tarbimiskulutuste hulka, on annetused, raha kinkimine, alimentide ja ülapidamisraha maksmine väljapoole leibkonda ning trahvid.

2008. ja 2009. aastal leibkonna eelarve uuringut ei tehtud ning sel ajal uuendati uuringut. Materjalidest jäid kahe ankeedi ja kahe päeviku asemel üks leibkonnaanakeet ja üks päevik. Päeviku täitmise aeg lühenes samuti – senise ühe kuu asemel on see nüüd kaks nädalat.

Alates 2010. aastast on andmed kulutuste kohta statistika andmebaasis avaldatud aastakulutustena leibkonnaliikme kohta.

Methodology

The Household Budget Survey is conducted all year round. The purpose of the Survey is to get reliable information about the expenditures and consumption of households. In addition to information about the composition of households, the Survey provides information on the main demographic and social indicators (marital status, employment, education) of household members as well as on the living conditions and ownership of durable goods.

The population of the Survey consists of Estonian private households. The sample of the Survey is drawn from all permanent residents of Estonia aged 15 and over, excluding persons living in institutional households for an extended period (for at least a year). Persons having lived or planning to live in Estonia for at least a year are considered the permanent population. The sample is drawn from the Population Register by systematic selection. The sample includes over 7,000 households a year. In 2012, more than 3,500 households participated in the Survey.

The data are collected from households via face-to-face interviews and diaries, which the household is asked to keep for two weeks, covering all the expenditures made by the household in this time. Alternatively, receipts from stores can be inserted into an envelope at the back of the diary.

In order to make the expenditure tables comparable with those of other countries, the Eurostat Classification of Individual Consumption by Purpose (COICOP) is used. Mortgage payments, real estate purchases, financial investments, expenses of major repairs or construction and other investments are not taken into account as household expenditures. Other expenditures (which are included in total expenditure, but are not included under consumption expenditures) include donations, monetary gifts, alimonies paid out of the household and fines.

There was no Household Budget Survey in 2008 and 2009. This time was used to update the survey. The two household questionnaires and two diaries used previously were replaced with just one household questionnaire and one diary. The diary-keeping period was cut from one month to two weeks.

Since 2010, expenditure data are published in the Statistical Database as annual expenditures per household member

Kirjandust Publications

Eesti statistika aastaraamat. 2008. Statistical Yearbook of Estonia. (2008). Tallinn: Statistikaamet.

Leibkonna eelarve uuring 2010. Metoodika. Household Budget Survey 2010. Methodology. (2011). Tallinn: Statistikaamet.

Leibkonna elujärg. 2005. Household living niveau. (2006). Tallinn: Statistikaamet.

Leibkonna kulutused ja tarbimine. (2007). Tallinn: Statistikaamet.

Minifacts about Estonia 2008. (2008). Tallinn: Statistikaamet.

Kasulikke linke Useful links

Eurostati leibkonna eelarve uuringute statistika

Eurostat Household Budget Survey statistics

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/household_budget_surveys/introduction

TERVISHOID

Annika Johanson

Ülevaade

Tervishoiutöötajate arv on viimastel aastatel aina vähenenud. 2011. aasta lõpus oli Eestis 17 328 tervishoiutöötajat. Võrreldes 2007. aastaga, kui Eestis oli tervishoiutöötajaid 17 764, on nende arv vähenenud 2,5%.^{*} Olulisel määral on vähenenud õendustöötajate ja teiste meditsiinikooli lõpetanute arv, neid oli 2011. aastal 122 vörra vähem kui 2010. aastal. Hambaarste oli 19 vörra vähem ja perearste 3 vörra rohkem kui aasta varem.

2011. aastal suurennes mõningal määral arsti ambulatoorsete vastuvõttude arv, mida oli keskmiselt 6,2 inimese kohta, sealhulgas perearsti vastuvõtte 3,2 inimese kohta. 2010. aastal olid vastavad näitajad 6,0 ja 3,0. Samal ajal on järgst vähenenud arsti koduvisiitide arv. 2011. aastal oli neid 75 954, mida on varasema aastaga võrreldes ligi 3000 vörra vähem. Haiglas viibiti 2011. aastal 241 980 korral, kokku 1,9 miljonit päeva. Üks statsionaarne haiglavoodi oli kasutusel keskmiselt 263 päeva ja selles raviti 34 haiget. Keskmise ravi kestus oli 7,8 päeva.

Muutus ka haiglate arv. 2011. aasta lõpus oli Eestis 58 statsionaarsel arstiabi osutavat haiglat 7165 voodikohaga, sh 19 erahaiglat 761 voodikohaga. Aasta varem oli haiglaid ühe vörra rohkem. Haiglate arvu poolest 100 000 elaniku kohta oli Eesti 2010. aastal (4,4 haiglat) üsna Euroopa Liidu (EL) eesotsas. EL-is keskmiselt oli 2,7 haiglat 100 000 elaniku kohta.

Ka taastusravikeskuste hulk on vähenenud. Kui 2011. aastal oli neid Eestis 14, siis 2012. aastal 12. Seetõttu on ka neis majutatute ja voodipäevade arv kahanenud. Suurenendus on taastusravikeskustes käivate välismaalaaste hulk, nende osatähtsus on 58%. Ka on kasvanud nende majutatute arv, kes viibivad taastusravikeskustes ilma ravi eesmärgita.

Viimastel aastatel on järelkindlalt suurenendun veredoonorite arv. 2011. aastal oli 35 803 doonorit, kes käisid aasta jooksul verd andmas keskmiselt 1,6 korda.

Nakkushaigustesse haigestumine erineb aastat. Grippi haigestumine suurennes taas märgatavalalt. 2011. aastal haigestus grippi üle nelja korra rohkem inimesi kui aasta varem ja ülemiste hingamisse ägedatesse nakkustesse haigestunuid oli varasema aastaga võrreldes 17% enam.

Tuulerõuetesse haigestunuid oli 32%, puukborrelioosi haigestunuid 25% ja viirushepatiitidesse haigestunuid 16% rohkem kui 2010. aastal. Samuti kasvas haigestumine sarlakitesse 2 korda ja rotaviiruseriiti 1,8 korda.

Läkaköhasse haigestus 2011. aastal seevastu peaaegu kolm korda vähem inimesi kui aasta varem. Loomahammustusi oli 13% vähem.

Uute HI-viiruse juhtude arv on aasta-aastalt vähenenud. 2007. aastaga võrreldes oli neid juhte 2011. aastal 42% vähem. Aidsi registreeriti 2011. aastal 39 juhul, aasta varem 25 juhul.

Kui uute tuberkuloosijuhtude arv 2010. aastal vähenes, siis 2011. aastal see mõningal määral jäalle suurennes. Registreeriti 267 uut aktiivse tuberkuloosi juhtu, 184 meestel ja 83 naistel. 2011. aasta lõpus oli arvel 306 tuberkuloosihaiget. Eestis haigestuvad mehed tuberkuloosi 2,5 korda sagedamini kui naised. Suurimasse riskirühma kuuluvald 45–64-aastased mehed.

Psühhiaatri diagnoositud psüühika- ja käitumishäiretega inimeste arv suurennes 2011. aastal eelneva aastaga võrreldes 3,5%. Esimest korda psüühika- või käitumishäire diagnoosi saanute arv suurennes 3,7%.

* korrigeeritud 05.08.2013

HEALTH

Annika Johanson

Overview

The number of health care personnel has steadily decreased in recent years. At the end of 2011, 17,328 persons were employed in health care in Estonia. Compared to 2007, when the number of health care personnel in Estonia was 17,764, their number has decreased by 2.5%.^{*} The number of nursing staff and other graduates of medical schools has decreased significantly – in 2011 it fell by 122 compared to 2010. The number of dentists decreased by 19 and the number of family doctors increased by 3 compared to the previous year.

In 2011, the number of outpatient visits increased slightly. There were 6.2 outpatient visits per inhabitant on average, including 3.2 visits to family doctors per inhabitant. In 2010, the respective figures were 6.0 and 3.0. At the same time, the number of home visits has continuously decreased – it was 75,954 in 2011, which is nearly 3,000 less than in 2010. There were 241,980 inpatients in 2011, spending a total of 1.9 million days in hospitals. On average, a hospital bed was in use for 263 days with 34 patients treated. The average length of stay at a hospital was 7.8 days.

The number of hospitals also changed. At the end of 2011, 58 hospitals with 7,165 hospital beds provided inpatient medical care in Estonia, including 19 private hospitals with 761 hospital beds. In 2010 there had been 59 hospitals. Based on the number of hospitals per 100,000 inhabitants, Estonia (4.4 hospitals) ranked quite high among European Union countries in 2010. In the European Union as a whole, there were 2.7 hospitals per 100,000 inhabitants.

The number of health resorts has also decreased. There were 14 health resorts in Estonia in 2011, but just 12 in 2012. As a result, the number of accommodated persons and bed days has also decreased. There has been an increase in the number of foreigners visiting health resorts: their share was 58% in 2012. The number of persons accommodated by health resorts without the aim of getting treatment also increased.

The number of blood donors has steadily increased in recent years. In 2011 there were 35,803 donors, who each donated blood 1.6 times on average during the year.

The number of cases of infectious diseases varies from year to year. The incidence rate of influenza increased again significantly. In 2011 over four times more people caught influenza than in 2010. The incidence rate of acute upper respiratory infections increased 17% compared to the previous year.

Compared to 2010, the incidence rate of chickenpox increased by 32%, the incidence rate of Lyme disease by 25% and the incidence rate of viral hepatitis by 16%. The incidence rate of scarlatina also grew twofold and the incidence rate of rotaviral enteritis grew 1.8 times.

In 2011, the incidence rate of whooping cough decreased almost three times compared to the previous year. Bites by animals decreased 13%.

The number of new HIV cases has been decreasing year by year. Compared to 2007, there were 42% fewer new cases of HIV infection in 2011. 39 AIDS cases were registered in 2011, up from 25 cases in 2010.

In 2010 the number of new cases of tuberculosis decreased, while 2011 saw a slight increase again. 267 new cases of active tuberculosis were diagnosed, of which 184 among males and 83 among females. At the end of 2011, 306 people were suffering from tuberculosis. In Estonia, the incidence rate of active tuberculosis continues to be 2.5 times higher among males than among females, with males aged 45–64 at the highest risk.

The number of cases of mental and behavioural disorders diagnosed by psychiatrists increased by 3.5% in 2011, compared to the previous year. The number of new cases of mental and behavioural disorders increased by 3.7%.

* Corrected on 05.08.2013

Tabel 1. Statsionaarsed tervishoiuasutused, 2007–2011

Table 1. Inpatient health care institutions, 2007–2011

(aasta lõpus – at end-year)

	2007	2008	2009	2010	2011	
Haiglad	57	60	59	59	58	Hospitals
Ravivooidid	7 473	7 660	7 289	7 145	7 165	Hospital beds
Ravivoodeid 10 000 elaniku kohta ^a	55,7	57,2	54,4	53,3	55,3	Hospital beds per 10,000 inhabitants ^a
Ravivooidid päevastatsionaaris ^b	416	458	460	453	478	Day-care beds ^b

^a Siin ja edaspidi: 2011. aasta näitajate arvutamisel on kasutatud 2011. aasta rahvaloendusel põhinevat rahvaarvu. Andmete võrdlemisel varasemate aastate omadega tuleb arvestada, et näitajad on arvutatud eri alusandmestikke kasutades.

^a Here and below: the indicators for 2011 are based on the population number of the 2011 census. When comparing the data of 2011 with the data of previous years, it should be taken into account that the figures have been calculated on a different basis.

^b Päevastatsionaari ravivoodeid ei ole haiglavoodite üldarvus arvestatud.

^b Day-care beds are excluded from the total number of hospital beds.

Tabel 2. Tervishoiutöötajad, 2007–2011

Table 2. Health care personnel, 2007–2011

(aasta lõpus – at end-year)

	2007	2008	2009	2010 ^a	2011	
Arstid	4 395	4 460	4 436	4 359	4 369	Physicians
perearstid	849	836	852	861	864	family doctors
Hambaarstid	1 167	1 247	1 222	1 210	1 191	Dentists
Õendustöötajad ja teised meditsiinkooli lõpetanud	10 653	10 656	10 700	10 440	10 318	Nursing staff and other graduates of medical schools
õendustöötajad	9 036	8 878	8 691	8 526	8 510	nursing staff
Prooviisorid	872	862	857	842	832	Pharmacists
Tervishoiutöötajad 10 000 elaniku kohta						Health care personnel per 10,000 inhabitants
Arstid	32,8	33,3	33,1	32,7	33,8	Physicians
perearstid	6,3	6,2	6,4	6,5	6,7	family doctors
Hambaarstid	8,7	9,3	9,1	9,0	9,2	Dentists
Õendustöötajad ja teised meditsiinkooli lõpetanud	79,4	79,5	79,8	77,9	79,7	Nursing staff and other graduates of medical schools
õendustöötajad	67,4	66,2	64,9	63,6	65,7	nursing staff
Prooviisorid	6,5	6,4	6,4	6,3	6,4	Pharmacists

^a 2010. aasta andmeid on korrigeeritud.

^a The data for 2010 have been revised.

Tabel 3. Elanikke ühe tervishoiutöötaja kohta, 2007–2011

Table 3. Inhabitants per one health care worker, 2007–2011

(aasta lõpus – at end-year)

	2007	2008	2009	2010	2011	
Arstid	305	301	302	307	296	Physicians
Perearstid	1 579	1 603	1 573	1 557	1 498	Family doctors
Hambaarstid	1 149	1 075	1 097	1 108	1 087	Dentists
Õendustöötajad ja teised meditsiinikooli lõpetanud	126	126	125	128	125	Nursing staff and other graduates of medical schools

^a 2010. aasta andmeid on korrigeeritud.^a The data for 2010 have been revised.**Tabel 4. Ambulatoorne ja statsionaarne arstiabi, 2007–2011**

Table 4. Outpatient and inpatient medical care, 2007–2011

	2007	2008	2009	2010	2011	
Arsti ambulatoorsed vastuvõtud, tuhat elaniku kohta	8 766	8 659	8 333	7 992	8 355	Outpatient visits, thousands per inhabitant
Perearsti vastuvõtud, tuhat elaniku kohta	4 317	4 311	4 166	3 892	4 256	Visits to family doctor, thousands per inhabitant
Arsti koduvisiidid, tuhat elaniku kohta	128	106	97	79	76	Home visits, thousands per inhabitant
Perearsti koduvisiidid, tuhat elaniku kohta	116	96	89	71	70	Home visits of family doctor, thousands per inhabitant
Hambaarsti vastuvõtud, tuhat elaniku kohta	1 620	1 610	1 480	1 417	1 427	Visits to dentist, thousands per inhabitant
Hospitaliseeritud haiged, tuhat 1000 elaniku kohta	253,8	254,9	243,2	243,4	241,9	Inpatients, thousands per 1,000 inhabitants
Keskmine ravi kestus statsionaaris, päeva ^a	8,0	7,9	7,8	7,7	7,8	Average length of stay at hospital per inpatient, days ^a
Voodikoormus, päeva	269,4	264,1	252,3	258,2	262,5	Bed occupancy, days
Voodihõive, %	73,8	72,1	69,1	70,7	71,9	Bed occupancy rate, %
Voodikäive	33,7	33,7	32,5	33,7	33,8	Bed turnover

^a Aruandeasta keskmene voodipäevade arv kõigi haigla statsionaarist lahkunute kohta (sh teise haiglasse üleviitud ja surnu), olenemata haiglaravi põhjusest.^a The average number of hospital bed-days per total number of discharged patients (incl. those transferred to another hospital and the dead) within the accounting period, irrespective of the reason for hospital care.**Tabel 5. Vereteenistus, 2007–2011**

Table 5. Blood service, 2007–2011

	2007	2008	2009	2010	2011	
Veredoonorid esmakordsed	33 801	33 845	35 080	35 719	35 803	Blood donors first-time donors
Plasmadoonorid	9 237	9 224	9 294	8 669	8 058	Plasma donors
Vereandmisse korrad	-	-	-	-	-	Blood donations
	55 827	54 843	57 503	56 986	57 412	

Tabel 6. Kiirabi, 2007–2011
Table 6. Emergency care, 2007–2011

	2007	2008	2009	2010	2011	
Kiirabiasutused ja -osakonnad	24	24	24	24	24	<i>Emergency aid stations and wards</i>
Kiirabitöötajad	1 096	1 112	1 141	1 144	1 140	<i>Emergency personnel</i>
arstid	83	77	76	69	69	<i>physicians</i>
õendustöötajad	522	539	553	556	553	<i>nursing staff</i>
Kiirabi väljakutsed	253 039	255 289	254 778	258 814	273 258	<i>Emergency calls</i>
täidetud	245 096	247 365	247 185	250 015	263 220	<i>fulfilled</i>
Abi saanud inimesed	239 565	242 026	241 894	244 659	258 123	<i>Persons who received aid</i>
ambulatoorne abi	9 211	7 582	7 815	7 514	6 079	<i>outpatient aid</i>
1000 elaniku kohta	178,6	180,5	180,5	182,6	192,6	<i>per 1,000 inhabitants</i>

Tabel 7. Taastusravikeskused, 2008–2012
Table 7. Health resorts, 2008–2012

	2008	2009	2010	2011	2012	
Taastusravikeskused	15	15	14	14	12	<i>Health resorts</i>
Kohad (aasta keskmene)	3 790	3 821	3 531	3 536	3 296	<i>Beds (yearly average)</i>
Arstid	48	54	46	49	42	<i>Physicians</i>
Majutatud	241 796	242 833	214 050	233 183	230 365	<i>Persons accommodated</i>
Eesti elanikud	121 991	121 807	96 958	107 708	96 909	<i>residents of Estonia</i>
välismaalased	119 805	121 026	117 092	125 475	133 456	<i>foreigners</i>
välismaalaste osatähtsus, %	49,5	49,8	54,7	53,8	57,9	<i>share of foreigners, %</i>
Majutatud ravi eesmärgil	145 411	139 810	127 962	134 235	104 701	<i>Persons accommodated with the aim of getting treatment</i>
Eesti elanikud	65 627	61 149	50 732	54 364	40 313	<i>residents of Estonia</i>
välismaalased	79 784	78 661	77 230	79 871	64 388	<i>foreigners</i>
Majutatud ravi eesmärgita	96 385	103 023	86 088	98 948	125 664	<i>Persons accommodated without the aim of getting treatment</i>
Eesti elanikud	56 364	60 658	46 226	53 344	56 596	<i>residents of Estonia</i>
välismaalased	40 021	42 365	39 862	45 604	69 068	<i>foreigners</i>
Voodipäevad	832 260	758 189	677 946	784 239	724 494	<i>Bed days</i>
ravi eesmärgil	640 729	572 898	521 492	576 590	468 030	<i>with the aim of getting treatment</i>
Eesti elanikud	209 696	169 632	123 364	158 733	161 897	<i>residents of Estonia</i>
välismaalased	431 033	403 266	398 128	417 857	306 133	<i>foreigners</i>
ravi eesmärgita	191 531	185 291	156 454	207 649	256 464	<i>without the aim of getting treatment</i>
Eesti elanikud	91 255	82 987	61 288	89 159	95 040	<i>residents of Estonia</i>
välismaalased	100 276	102 304	95 166	118 490	161 424	<i>foreigners</i>
Voodikoormus, päeva	220	198	192	222	220	<i>Bed occupancy, days</i>

Tabel 8. Esmashaigestumine nakkushaigustesse, 2007–2011

Table 8. New cases of infectious diseases, 2007–2011

	2007	2008	2009	2010	2011	
Vaktsiinväliditavad haigused						Diseases preventable by vaccination
Teetanus	-	-	-	-	2	Tetanus
Difteeria	-	-	-	-	-	Diphtheria
Läkaköha	409	485	629	1 295	478	Whooping cough
Puukentsefaliit	140	90	179	201	250	Tick-borne encephalitis
Leetrid	1	-	-	-	7	Measles
Punetised	10	4	1	-	-	German measles
Mumps	18	14	11	13	8	Mumps
Gripp	2 832	1 127	10 771	1 305	5 488	Influenza
Viirushepatiidid	269	292	304	342	407	Viral hepatitis
Toidu ja vee kaudu levivad ning keskkonnast tulenevad haigused						Food- and water-borne diseases and diseases of environmental origin
Salmonelloos	428	647	261	414	385	Salmonella infections
Šigelloos	114	69	52	46	22	Shigellosis
Rotaviirusenteriit	1 015	1 309	1 583	1 289	2 287	Rotaviral enteritis
Õhu kaudu levivad haigused						Air-borne diseases
Tuberkuloos	408	354	334	255	267	Tuberculosis
Sarlakid	346	1 172	284	337	706	Scarlatina
Tuulerõged	7 795	7 479	8 556	6 146	8 995	Chickenpox
Ülemiste hingamisteede ägedad nakkused	248 855	216 404	240 897	152 383	178 856	Acute upper respiratory infections
Muud nakkushaigused						Other infectious diseases
Puukborrelioos	721	1 423	1 787	1 721	2 303	Lyme disease
Sügelised	1 621	1 518	1 200	1 072	986	Scabies
Loomahammustused	2 588	2 485	2 332	2 002	1 771	Bites by animals
Peamiselt sugulisel teel levivad haigused						Predominantly sexually transmitted diseases
Süüfilis	76	79	59	69	67	Syphilis
Gonokokknakkus	172	152	127	109	176	Gonococcal infection
HIV-nakkus	633	545	411	372	370	HIV infection status
HIV-töbi (aids)	57	61	38	25	39	HIV disease (AIDS)

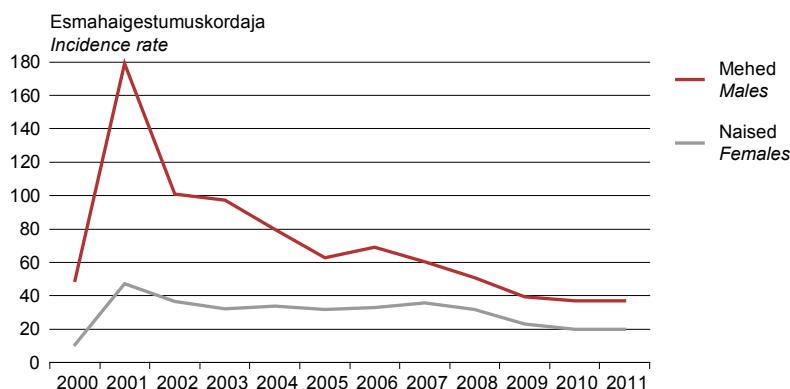
Tabel 9. Uusi nakkushaigusjuhte 100 000 elaniku kohta, 2007–2011

Table 9. New cases of infectious diseases per 100,000 inhabitants, 2007–2011
 (esmashaigestumuskordaja – incidence rate)

	2007	2008	2009	2010	2011	
Vaktsiinväliditavad haigused						Diseases preventable by vaccination
Teetanus	-	-	-	-	-	0,2 <i>Tetanus</i>
Difteeria	-	-	-	-	-	- <i>Diphtheria</i>
Läkaköha	30,5	36,2	46,9	96,6	35,7	<i>Whooping cough</i>
Puukentsefaliit	10,4	6,7	13,4	15,0	18,7	<i>Tick-borne encephalitis</i>
Leetrid	0,1	-	-	-	0,5	<i>Measles</i>
Punetised	0,7	0,3	0,1	-	-	<i>German measles</i>
Mumps	1,3	1,0	0,8	1,0	0,6	<i>Mumps</i>
Gripp	211,1	84,1	803,6	97,4	409,6	<i>Influenza</i>
Viirushepatiidid	20,0	21,8	22,7	25,5	30,4	<i>Viral hepatitis</i>
Toidu ja vee kaudu levivad ning keskkonnast tulenevad haigused						Food- and water-borne diseases and diseases of environmental origin
Salmonelloos	31,9	48,3	19,5	30,9	28,7	<i>Salmonella infections</i>
Šigelloos	8,5	5,1	3,9	3,4	1,6	<i>Shigellosis</i>
Rotavírusenteriit	75,7	97,6	118,1	96,2	170,7	<i>Rotaviral enteritis</i>
Õhu kaudu levivad haigused						Air-borne diseases
Tuberkuloos	30,4	26,4	24,9	19,0	19,9	<i>Tuberculosis</i>
Sarlakid	25,8	87,4	21,2	25,1	52,7	<i>Scarlatina</i>
Tuulerõuged	581,0	557,9	638,4	458,6	671,3	<i>Chickenpox</i>
Ülemiste hingamisteede ägedad nakkused	18 548,1	16 141,4	17 973,8	11 370,5	13 348,2	<i>Acute upper respiratory infections</i>
Muud nakkushaigused						Other infectious diseases
Puukborrelioos	53,7	106,1	133,3	128,4	171,9	<i>Lyme disease</i>
Sügelised	120,8	113,2	89,5	80,0	73,6	<i>Scabies</i>
Loomahammustused	192,9	185,4	174,0	149,4	132,2	<i>Bites by animals</i>
Peamiselt sugulisel teel levivad haigused						Predominantly sexually transmitted diseases
Süüfilis	5,7	5,9	4,4	5,1	5,0	<i>Syphilis</i>
Gonokokknakkus	12,8	11,3	9,5	8,1	13,1	<i>Gonococcal infection</i>
HIV-nakkus	47,2	40,7	30,7	27,8	27,6	<i>HIV infection status</i>
HIV-tõbi (aids)	4,2	4,5	2,8	1,9	2,9	<i>HIV disease (AIDS)</i>

Joonis 1. Uusi HIV-sse nakatunuid 100 000 elaniku kohta soo järgi, 2000–2011

Figure 1. New HIV cases per 100,000 inhabitants by sex, 2000–2011

Tabel 10. Aktiivne tuberkuloos soo järgi, 2007–2011

Table 10. Active tuberculosis by sex, 2007–2011

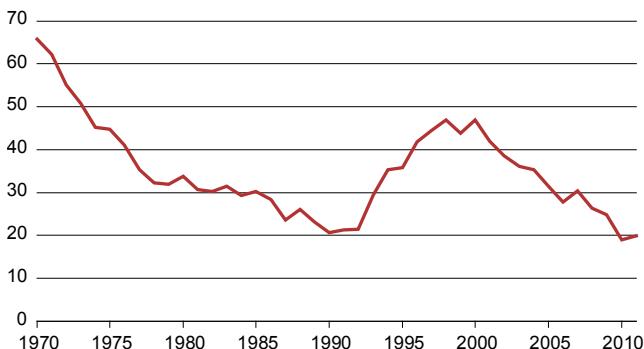
	2007	2008	2009	2010	2011	
Uued haigusjuhud	408	354	334	255	267	New cases
mehed	295	253	224	180	184	males
naised	113	101	110	75	83	females
Haigestumuskordaja 100 000 elaniku kohta	30,4	26,4	24,9	19,0	19,9	Incidence rate per 100,000 inhabitants
mehed	47,7	41,0	36,3	29,1	29,8	males
naised	15,6	14,0	15,2	10,4	11,5	females
Levijuhud aasta lõpus	372	339	345	314	306	Persons infected at end-year
mehed	279	255	254	228	227	males
naised	93	84	91	86	79	females
Levimus ^a aasta lõpus 100 000 elaniku kohta	27,7	25,3	25,7	23,4	22,8	Point prevalence rate ^a at end-year per 100,000 inhabitants
mehed	45,2	41,3	41,1	36,9	36,7	males
naised	12,9	11,6	12,6	11,9	10,9	females

^a Uute (esmasjuhtude) ja vanade haigusjuhtude esinemus mingis ajavahemikus.^a The occurrence of new cases (i.e. incidence) and already existing cases of diseases during a specified period.**Tabel 11. Uued aktiivse tuberkuloosi juhud haige soo ja vanuse järgi, 2007–2011**

Table 11. New cases of active tuberculosis by sex and age of patient, 2007–2011

Vanuserühm Age group	Juhtude arv – Number of cases					100 000 elaniku kohta – per 100,000 inhabitants				
	2007	2008	2009	2010	2011	2007	2008	2009	2010	2011
Mehed Males										
0–4										
-	-	1	-	-	-	2,6	-	-	-	-
5–14	-	2	1	3	2	3,1	1,5	4,6	3,0	
15–19	6	6	-	5	2	11,7	12,5	-	12,5	5,4
20–24	10	6	13	4	8	18,7	11,1	23,9	7,4	15,0
25–34	60	33	31	29	44	63,0	34,3	31,7	29,3	43,9
35–44	62	62	50	36	34	70,7	70,7	57,0	40,8	38,2
45–54	75	72	60	53	35	86,2	82,8	69,1	65,5	40,9
55–64	46	40	41	29	39	71,5	61,0	60,8	41,6	54,6
65–74	30	24	17	14	11	60,7	49,5	35,8	30,1	23,9
75+	6	8	12	7	9	22,4	29,1	35,7	24,5	30,6
KOKKU TOTAL	295	253	224	180	184	47,7	41,0	36,3	29,1	29,8
Naides Females										
0–4										
1	-	-	2	-	3,0	2,9	-	-	-	-
5–14	-	-	1	2	-	3,1	-	-	1,6	-
15–19	2	1	1	1	-	7,9	4,1	2,2	2,4	-
20–24	12	9	9	7	7	21,4	23,1	17,2	17,2	13,8
25–34	23	18	23	13	17	22,5	24,5	19,0	23,9	17,3
35–44	18	15	18	11	23	26,7	19,4	16,3	19,6	24,9
45–54	22	13	21	11	13	23,7	21,7	12,9	21,0	13,3
55–64	22	14	17	12	6	16,6	25,9	16,1	19,0	6,4
65–74	7	15	11	6	9	10,8	8,5	18,4	13,8	11,7
75+	6	16	9	10	8	13,1	8,5	22,0	12,2	10,4
KOKKU TOTAL	113	101	110	75	83	16,6	15,6	14,0	15,2	11,5

Joonis 2. Aktiivsesse tuberkuloosi haigestunuid 100 000 elaniku kohta, 1970–2011
Figure 2. Cases of active tuberculosis per 100,000 inhabitants, 1970–2011

Tabel 12. Psüühika- ja käitumishäired, 2007–2011
Table 12. Mental and behavioural disorders, 2007–2011
(psühhiaatri ambulatoorne vastuvõtt – outpatient psychiatric care)

	2007	2008	2009	2010	2011	
Aasta jooksul konsulteeritud haigusjuhud	117 457	112 174	96 584	97 622	101 070	Cases consulted during the year
100 000 elaniku kohta	8 754,5	8 367,0	7 206,3	7 284,4	7 542,9	per 100,000 inhabitants
Uued haigusjuhud	28 014	29 382	23 810	26 573	27 566	New cases
100 000 elaniku kohta	2 088,0	2 191,6	1 776,5	1 982,8	2 057,3	per 100,000 inhabitants

Metoodika

Tervishoiustatistika tegemiseks kogutakse andmeid tervishoiuteenuse osutamise loaga asutustelt ja nimistuga töötavatelt perearstidel tervishoiuteenuse korraldamise seaduse (TTKS) ja selle alusel sotsiaalministri 20. detsembril 2007. aastal kehtestatud määruse nr 92 „Tervishoiustatistika ja tervishoiualase majandustegevuse aruannete koostamise nõuded, andmete koosseis ja esitamise kord“ järgi.

Alates 2008. aastast kogub ja töötleb tervishoiuandmeid Tervise Arengu Instituut. Samuti koondab Tervise Arengu Instituut vereeskuste andmeid.

Oma valdkonna andmeid koguvad ka Tervise Arengu Instituudi koosseisu kuuluvad Eesti vähiregister ja tuberkuloosiandmekogu. Nakkushaiguste ja kiirabiandmeid kogub ja töötleb Terviseamet. Taastusravikeskustelt kogub andmeid Statistikaamet.

Andmete võrdlemisel tuleb silmas pidada, et tervishoiuasutuste ja arstierialade jaotus on aastatega muutunud. Alates 2001. aastast hõlmavad tervishoiutöötajate andmed ka Keskvangla haigla ning alates 2002. aastast taastusravikeskuste ja Eesti Kohtuarstliku Ekspertiisibüroo tervishoiutöötajate andmeid. Tervishoiupersonali arvestusest on välja jäetud piirivalve- ja kaitseväetöötajad.

Alates 2001. aastast on haigestumusandmete hulgas ka vanglates registreeritud haigusjuhud. 2002. aastal kehtima hakanud haridusjärgse arstierialade klassifikatsiooni järgi ei arvestata arstierialade hulka administratiiv- ega tervisekaitsearste, keda käsitletakse tervishoiupersonali all muude kõrgharidusega tervishoiutöötajatenena. Nää- ja lõualuukirurgid on arvestatud hambarstide, internid ja residendid vastavalt arstide või hambarstide hulka.

Haigestumus- ja suremusandmete esitamiseks on Eestis alates 1997. aastast kasutusel rahvusvaheline haiguste ja nendega seotud terviseprobleemide statistiline klassifikatsioon (RHK-10).

Andmekogumissüsteemi reorganiseerimise töötu 2004. aastal esitatakse tervishoiustatistika aastase nihkega – 2011. aasta andmed 2013. aastal.

Rahvaarvuga seotud näitajate puhul on 2013. aastal kasutatud 2011. aasta rahvaloendusel põhinevat rahvaarvu, varasematel aastatel 2000. aasta loendusel põhinevat rahvaarvu. Andmete võrdlemisel varasemate aastatega tuleb arvestada, et näitajad on arvutatud eri alusandmestikke kasutades. Koos 1. jaanuari 2013. aasta rahvaarvuga avaldas Statistikaamet uued andmed ka 1. jaanuari 2012. aasta kohta (mõlema puhul arvestatud ka rännet).

2000.–2013. aasta andmeid täpsustatakse vajaduse korral pärast rahvaloendustevaheliste rahvavaruude korrigeerimist 2014. aastal.

Statistikaamet esitab vaid tervishoiuvaldkonna põhiandmeid. Üksikasjalikumat infot saab Statistikaameti andmebaasist, Tervise Arengu Instituudi andmebaasist ja Tervishoiuameti veebilehelt.

Methodology

The data for the production of health care statistics are collected from all institutions providing health care services that hold a relevant activity licence, and from family doctors working with practice lists, in accordance with the Health Care Services Organisation Act (HCSOA) and Regulation No. 92 of 20 December 2007 of the Minister of Social Affairs, "Health Care Statistics and the Requirements for Preparation of Economic Activity Reports in the Area of Health Care, the Composition of Data and the Procedure for Submission", issued on the basis of the HCSOA.

Since 2008, health care data are collected and processed by the National Institute for Health Development. The data of Blood Centres also are collected by the National Institute for Health Development.

The Estonian Cancer Register and the Tuberculosis Database – units of the National Institute for Health Development – collect the relevant domain-specific data. The data on infectious diseases and emergency care are collected and processed by the Health Board. Statistics Estonia collects data from health resorts.

When comparing the data, it is important to bear in mind that the structure of health care institutions and the division of physicians' professions have changed over the years. Since 2001, the figures of health care personnel include the staff of the Central Prison Hospital, and since 2002 the figures include the health care staff of health resorts and the Estonian Bureau of Forensic Medicine. The personnel employed by the Border Guard of Estonia and by the Defence Forces of Estonia have been excluded from the health care personnel.

Since 2001, the incidence data include cases registered in prisons. According to the current education-based classification applied since 2002, administrative physicians and physicians for health protection are excluded from the group of physicians and are counted as other health care personnel with higher education. Oral-maxillofacial surgeons are included among dentists. Interns and residents are included among physicians or dentists depending on their specialty.

Starting from 1997, the International Statistical Classification of Diseases and Health Related Problems (ICD-10) is used in Estonia for reporting morbidity and mortality data.

As a result of the reorganisation of the data collection system in 2004, health statistics are presented one year after the reference year – e.g. the data for 2011 are presented in 2013.

Population-related indicators for 2011 are based on the population number of the 2011 census. The same indicators for previous years are based on the population number of the 2000 census. When comparing the data of 2011 with the data of previous years, it should be taken into account that the figures have been calculated on a different basis. When Statistics Estonia published the population number (incl. migration) as of 1 January 2013, the revised population number (incl. migration) as of 1 January 2012 was also published.

The data for 2000–2013 will be revised (if necessary) in 2014, after the adjustment of the population number between two censuses.

Statistics Estonia provides only the basic data on health. More detailed information can be found in the database of Statistics Estonia, in the database of the National Institute for Health Development and on the website of the Health Board.

Kirjandust
Publications

Eesti. Arve ja fakte 2013. (2013). Tallinn: Statistikaamet.

Minifacts About Estonia 2013. (2013). Tallinn: Statistikaamet.

Sotsiaaltrendid 5. Social trends 5. (2010). Tallinn: Statistikaamet.

SOTSIAALNE KAITSE

Marianne Leppik, Meelis Naaber, Annika Johanson

Ülevaade

Sotsiaalne kaitse on ühiskonna tegevus, mille eesmärk on tagada inimeste heaolu sotsiaalsele probleemide ja riskide korral. See hõlmab mitmesuguseid avaliku ja erasektori rakendatavaid abinõusid, mis peaksid kergendama leibkonna või üksikisiku toimetuleku sissetuleku täieliku või osalise kaotuse korral. Sotsiaalse kaitse korraldamiseks on mitu võimalust, levinuimad on sotsiaalkindlustus ja -hoolekanne. Esimene tähendab riigi antavat garantii, et teatavate sotsiaalsele riskide (nt surm, toitja kaotus, töövõimetus, lapse sünd) ilmnemisel on tagatud sissetulek. Siia kuuluvad nii kindlustusmaksetest saadavad toetused (ravi-, töötus- ja pensionikindlustus) kui ka riigieelarvest finantseeritavad sissetuleku kompenseerivad toetused (toimetuleku- ja töötutoetused, puuetega inimeste sotsiaaltoetused jms). Sotsiaalhoolekande eesmärk on suurendada sotsiaalset kaasatust, hoida ära ja leeendada vaesust ning tõrjutust, pakkudes sotsiaaltoetus ja -teenuseid.

Pensionisaajate arv üha kasvab. 2013. aasta 1. jaanuari seisuga oli pensionäre 31,8% kogu rahvastikust. Riikkliku pensioni saavaid inimesi oli kokku 409 260 – vörreldes aasta varasemaga 1,2% rohkem. Viimase viie aasta (2009–2013) jooksul on pensionisaajate hulk suurenenud 8%. Piirkonniti on pensionäride osatähtus ületanud 40% piiri Ida-Viru, Jõgeva ja Põlva maakonnas.

2012. aastal pensioniiga ei muutunud ja pensionäride arvu muutust võis mõjutada rahvastiku vananemine ning sellest tulenev pensionile jäädvate põlvkondade suurus, samuti juba pensioni saavate inimeste suremus. Ligikaudu kolm neljandikku pensionäridest on vanaduspensionärid, keda oli kokku 297 413. Võimalust enne tähtaega pensionile jäädva kasutati 1030 juhul, mõnevõrra vähem kui aasta varem. Teine suurem rühm on töövõimetuspensionärid, keda oli 23% kõikidest pensionisaajatest. Töövõimetuspensionäride hulk suurennes aastaga 4,6% ja seda võisis endiselt mõjutada nii majanduslangus, tööpuudus kui ka sotsiaalprobleemid. 57% suurennes väljateenitud aastate pensioni saajate arv. Märkimisväärne kasv on tingitud asjaolust, et 2013. aastal liigitati politseiometrike pensioni saajad esimest korda väljateenitud aastate pensioni saajate hulka. Suurennes ka rahvapensioni saavate inimeste arv. Ainsana vähenes toitjakaotuspensioni saavate perekondade arv, neid oli vörreldes aasta varasemaga 670 vörra vähem.

Ligikaudu 3% suurennes puudega inimeste arv, keda oli 10,7% rahvastikust.

2012. aastal pensionid mõningal määral tõusid. Aasta keskmene pension oli 276,6 eurot kuus, keskmene vanaduspension 312,9 eurot kuus. Keskmene kuupension tõusis vörreldes 2011. aasta omaga 2,2% ja keskmene vanaduspension 2,6%. Pensionitõusule aitas kaasa majanduskasv ja asjaolu, et pensionide indekseerimisel kasutati indeksit 1,044 (2011. aastal oli indeks 1).

Kulutused pensionile on aasta-aastalt suurenenud peamiselt demograafilise olukorra, aga ka majanduskriisi töltu. 2012. aastal maksti Eestis riiklikeks pensionideks kokku 1,36 miljardit eurot – umbes 21% riigieelarve kuludest.

Ravikindlustusnäitajad halvenesid 2012. aastal taas. Ravikindlustatute osatähtsus rahvastikus vähenes aasta varasemaga vörreldes 0,5 protsendipunkti. Kokku oli ravikindlustatuid 96,1% rahvastikust. Maakondadest kasvas ravikindlustatute arv vaid Harjumaal, teistes maakondades see kahanes.

Ravikindlustushüvitise maksimise juhtumeid oli 2012. aastal 14,9% vähem kui aasta varem. Märkimisväärtselt on kahanenud ajutise töövõimetuse hüvitiste hulk, vörreldes 2011. aastaga vähenes see 18,8%. Ajutiste töövõimetushüvitiste arv on kahanenud ennekõike haigus- ja sünnetushüvitiste arvelt, samal ajal kui tööõnnetus- ja hooldushüvitistete arv on suurenenud. Esimest korda peale 2009. aasta seadusemuudatust suurennes hambaravihüvitiste väljamaksmine – 3,7% vörreldes 2011. aastaga.

Varasema aastaga vörreldes suurennesid nii ravikulud kui ka ravikindlustusele makstud hüvitised. 2011. aastal Haigekassa makstavate ravikindlustushüvitiste kogusumma järsk vähenemine lõppes ja

2012. aastal summa suurennes, ulatudes 93,4 miljoni euroni. Ravikuludeks läks 2012. aastal 572 miljonit eurot – 8,4% enam kui aasta varem.

2011. aastal hakkas vähenema toimetulekutoetuse saamiseks esitatavate taotluste arv. Möödunud aastal rahuldati 137 791 taotlust ehk 15% vähem kui 2011. aastal. Toimetulekupiir on 76,70 eurot kuus – see on summa, mis on vajalik igapäevaseks äraelamiseks ühe kuu jooksul. 2012. aastal maksti toimetulekutoetusi kokku 21 585 leibkonnale, varasema aastaga võrreldes on ka see arv vähenenud.

Vanemliku hoolitsuseta ja abi vajavate laste arv on iga aastaga suurenenud. 2012. aastal kasvas nende arv 21,7%. Tegu on lastega, kes on peredest eraldatud või kelle puhul on olnud vajalik sotsiaal- või lastekaitsetöötaja sekkumine. 2012. aasta alguses oli selliseid lapsi 4751 (2011. aastal 3904), neist 56% poisid.

Töötuskindlustushüvitiste saajate arv 2012. aastal vähenes. Alates majanduskriisist ehk aastatest 2009 ja 2010 on hüvitise saajate arv vähenenud üle kahe korra ja 2012. aastal oli neid 26 189. Hüvitise saajate koonseis oli sarnane 2011. aasta omaga – enamik ehk 57% olid naised ja enim hüvitise saajaid oli 25–54-aastaste seas. Keskmene töötuskindlustushüvitis oli 2012. aastal 283 eurot, varasema aastaga võrreldes 10% suurem.

Tööturuteenuste kasutamine kasvas ka 2012. aastal. Kokku kasutati tööturuteenuseid ja osaleti tööturuprogrammides 91 000 korral (üks töötu võib olla kasutanud ka mitut teenust või programmi), mida on 23% enam kui 2011. aastal. Kogukulutused aktiivsetele tööturumeetmetele püsisisid aastatel 2009–2011 küllaltki stabiilsed, kuid suurennesid 2012. aastal pea 37%, ulatudes 50 miljoni euroni. Siiski tuleb arvestada, et 1. jaanuaril 2012 jõustunud 2012.–2013. aasta tööhõiveprogrammi kohaselt kuuluvad Töötukassa tööotsingunõustamise sihtrühma ka need, kes ei ole ametlikult töötuks regisseerunud. Seega on tööturumeetmete potentsiaalsete tarbijate hulk kasvanud. Teenuste ja programme seas suureneb pidevalt koolituste ning nõustamiste osatähtsus. 2012. aastal osaleti töökoolitusel 35 000 korral ja tööotsingukoolitusel pea 13 000 korral, vastavalt 67% ja 10% enam kui 2011. aastal. Samuti suurennes tööpraktikas osalemise 52% ja tööharjutuses osalemise lausa kaks korda. Tööandjatele mõeldud palgatoetuse kasutamine aga vähenes tunduvalt, olles 2012. aastal ligi 40% väiksem kui aasta varem.

Registreeritud tööönnestuste arv suurennes. 2012. aastal registreeriti Tööinspeksiionis 4148 tööönnestust, mida on 404 (11%) vörra enam kui 2011. aastal. Registreeritud tööönnestuste arv 100 000 töötaja kohta kasvas 8%. Kõige enam registreeriti tööönnestusi töötlevas tööstuses ning avalikus halduses ja riigikaitses. Ligi kaks kolmandikku tööönnestustest juhtus meestega ja kõige sagedamini vanuses 25–34 aastat (nii meeste kui ka naiste seas). Tööönnestuste statistika puhul tuleb arvestada andmete alahinnatust, kuna kõiki tööönnestusi Tööinspeksiionis ei registreerita. Statistikaameti tehtava tööelu-uuringu andmete põhjal arvutatud hinnangud tööönnestuste arvu kohta on pea 2,5 korda suuremad.

Sotsiaalkaitse kogukulutused vähenesid. Sotsiaalkaitse kogukulutuste pooltest oli Eesti Euroopa Liidu (EL) riikide seas 2010. aastal 22. kohal. Sotsiaalkaitsele tehtavad kulutused näitavad, kui palju on riik sotsiaalkaitsesüsteemi panustanud, kulutuste suurus võimaldab hinnata riigi suutlikkust kanda hoolt sotsiaalselt tundlike inimrühmade eest ja tagada elanikele toimetulekuks vajalik. Suurem osa sotsiaalkaitsekulutustest on pensionid, peretoetused ja kulutused ravikindlustusele. Võrreldes 2009. aastaga kulutused vähenesid ja sotsiaalkaitsesesse suunati 2010. aastal kokku ligikaudu 2,6 miljardit eurot – 2,5% vähem kui 2009. aastal. Sotsiaalkaitse kogukulutuste osatähtsus SKP-s oli 2010. aastal 18%, olles samuti võrreldes aasta varasemaga protsendipunkti vörra vähenenud. EL-is keskmiselt hõlmavad sotsiaalkaitsele tehtavad kulutused 28% SKP-st, enim panustavad sotsiaalkaitsesesse Taani ja Prantsusmaa (32% SKP-st).

SOCIAL PROTECTION

Marianne Leppik, Meelis Naaber, Annika Johanson

Overview

Social protection refers to public measures for ensuring people's welfare in case of social problems or risks. It encompasses all interventions from public or private bodies intended to help households or individuals cope in case of the full or partial loss of income. There are several possibilities to arrange social protection, with social insurance and care being the most common. The first means state warranty guaranteeing income in case of certain social risks (e.g. death, loss of a provider, incapacity for work, birth of a child). This type of social protection includes different benefits financed from social contributions (health, unemployment and pension insurance) and compensating benefits financed from the state budget (subsistence and unemployment benefits, benefits for disabled people etc.). The purpose of social care is to increase social inclusion and prevent and mitigate poverty and exclusion by offering social benefits and facilities.

The number of pensioners continues to grow. As at 1 January 2013, pensioners constituted 31.8% of the total population. 409,260 persons received state pension, which is 1.2% more than the year before. Within the last five years (2009–2013), the number of pensioners has increased by 8%. Regionally, the share of pensioners has exceeded the 40% limit in Ida-Viru, Jõgeva and Põlva counties.

In 2012 the retirement age did not change and the rise in the number of pensioners may stem from the overall ageing of the population (resulting in the increasing size of generations who retire) and the mortality of existing pensioners. Almost three quarters of pensioners are old-age pensioners (297,413 in total). The possibility of early retirement was used by 1,030 persons, i.e. slightly less than the year before. Disability pensioners constitute the other large group, accounting for 23% of all pensioners. Their number increased by 4.6% compared to the previous year. It was affected by the recent recession, unemployment and social problems. The number of persons receiving pension for full length of service required rose by 57%. This significant rise was due to the fact that in 2013 persons receiving police officer's pension were for the first time classified under persons receiving pension for full length of service required. There was also an increase in the number of persons receiving national pension. The only decline was registered among families receiving survivor's pension (670 less than the year before).

There were about 3% more disabled persons, accounting for 10.7% of the total population.

In 2012, there was a slight increase in pensions. The average pension was 276.6 euros per month and the average old-age pension was 312.9 euros per month. Compared to 2011, the average monthly pension rose 2.2% and the average old-age pension rose 2.6%. In addition to economic growth, the rise was related to the pension index, which was 1.044 (in 2011 it was 1).

Expenditure on pensions has grown each year, mostly due to the demographic situation, but also due to the economic crisis. In 2012 the expenditure on state pensions totalled 1.36 billion euros and constituted about 21% of the state expenditure.

The indicators of health insurance declined again in 2012. The share of insured persons in the population decreased by 0.5 percentage points compared to the previous year. 96.1% of the population was covered by health insurance. Only Harju county registered an increase in the number of insured persons, while in other counties this number decreased.

Health insurance payments also declined in 2012, by 14.9% compared to the previous year. There has been a remarkable decline in the number of benefits paid for temporary incapacity for work – 18.8% compared to 2011. This decline has mostly occurred in the payment of sickness and maternity benefits, while the number of benefits for occupational accident and care benefits has increased. For the first time since the amendment of the law in 2009, the payment of adult dental care benefits increased (by 3.7% compared to 2011).

Both medical treatment expenses and benefits paid to insured persons increased, compared to the previous year. In 2011, the sharp decline in the total sum of health insurance benefits paid by the Estonian Health Insurance Fund stopped and in 2012 the sum increased, reaching 93.4 million euros. In 2012, 572 million euros were paid for medical treatment expenses – 8.4% more than in 2011.

In 2011, the number of applications for subsistence benefit started to decrease. In 2012, 137,791 applications were approved, which is 15% less than in 2011. The subsistence level is 76.70 euros per month – this is the sum necessary for minimum everyday subsistence in a month. In 2012 subsistence benefits were paid to 21,585 households. This number is smaller than the year before.

The number of children without parental care and in need of assistance has increased from year to year. In 2012, their number grew 21.7%. This includes children who have been separated from their families or who needed the intervention of a social worker or child protection official. At the beginning of 2012, the number of such children was 4,751 (3,904 in 2011), with 56% of them boys.

The number of unemployment insurance benefit recipients declined in 2012. Compared to the years of recession (2009 and 2010), their number has decreased more than twice, totalling 26,189 in 2012. The structure of the recipients of unemployment insurance benefit is similar to 2011 – the majority of them (57%) are women and most are aged between 25 and 54. The average unemployment insurance benefit in 2012 was 283 euros, i.e. 10% higher than the year before.

Use of labour market measures continued to grow in 2012. All in all, there were 91,000 participants in active labour market measures (this includes some double counting as one person may have benefitted from several measures), which is 23% more than in 2011. Total expenditure on labour market measures remained quite stable during 2009–2011, but increased nearly 37% in 2012, amounting to 50 million euros. However, it should be noted that, pursuant to the Employment Programme 2012–2013 in force since 1 January 2012, the target group for job search counselling by the Estonian Unemployment Insurance Fund includes also persons who have not been registered as unemployed. Thus, the number of potential users of labour market measures has increased. Among the active labour market measures, training courses and counselling services hold a gradually increasing share. In 2012, 35,000 persons participated in work-related training and nearly 13,000 received job search training, which is respectively 67% and 10% more than in 2011. Participation in the work placement measure grew 52% while participation in coaching for working life doubled. Use of the wage subsidy measure, which is intended for employers, decreased significantly and was used 40% less than in 2011.

The number of registered accidents at work increased. In 2012 the Labour Inspectorate registered 4,148 accidents at work, which is 404 (11%) more than in 2011. The number of registered accidents at work per 100,000 employees grew by 8%. The biggest number of accidents was registered in manufacturing and in public administration and defence. Almost two thirds of accidents at work happened with males and most often in the age group 25–34 (among both males and females). Data on accidents at work are underestimated, since not all accidents at work are reported to the Labour Inspectorate. The estimated number of accidents at work, calculated on the basis of the Labour Force Survey conducted by Statistics Estonia, is almost 2.5 times higher than the reported number.

Total expenditure on social protection diminished. Based on the level of social protection expenditure, Estonia ranked 22nd among the European Union (EU) countries in 2010. The level of social protection expenditure indicates the country's contribution to the social protection system as well as its ability to take care of socially sensitive groups and ensure its citizens' subsistence. Pensions, health insurance and family benefits constitute the largest part of social protection expenditure. In 2010 the total expenditure on social protection declined in Estonia and totalled 2.6 billion euros – this is 2.5% less than in 2009. In Estonia, the share of social protection expenditure in the GDP was 18% in 2010, which is also a percentage point lower than in 2009. In the EU as a whole, the share of social protection expenditure was 28% of the GDP in 2010. Denmark and France had the highest level of social protection expenditure with 32% of the GDP.

Tabel 1. Pensionärid^a pensioniliigi järgi, 2009–2013Table 1. Pensioners^a by type of pension, 2009–2013

(aasta alguses – at the beginning of the year)

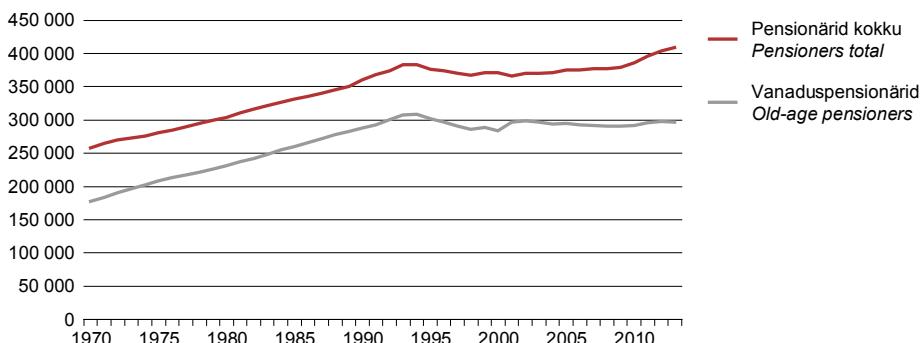
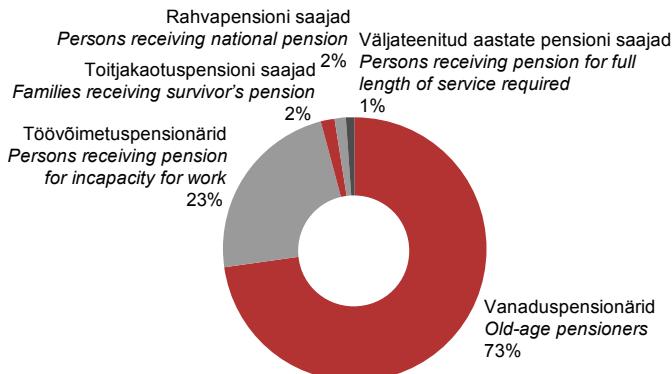
	2009	2010	2011	2012	2013	
Vanaduspensionärid	290 967	292 343	296 199	297 985	297 413	Old-age pensioners
ennetähtaegse vanaduspensioni saajad	14 639	16 893	19 327	20 602	21 632	persons receiving early retirement old-age pension
soodustingimustel vanaduspensioni saajad	51 948	53 347	54 055	54 948	56 032	persons receiving old-age pension under favourable conditions
Väljateenitud aastate pensioni saajad	2 683	2 632	2 568	2 555	4 021	Persons receiving pension for full length of service required
Töövõimetuspensioni saajad	70 024	76 662	82 590	90 093	94 418	Persons receiving pension for incapacity for work
töövõime kaotus 100%	9 001	9 655	9 661	9 941	9 724	100% loss of capacity for work
töövõime kaotus 80–90%	25 656	27 435	28 425	29 604	29 835	80–90% loss of capacity for work
töövõime kaotus 40–70%	35 367	39 572	44 504	50 548	54 859	40–70% loss of capacity for work
Toitjakaotuspensioni saajad (perekonnad)	8 724	8 539	8 272	7 642	6 972	Families receiving survivor's pension
pereliikmed, kellele on määratud toitjakaotuspension	11 554	11 309	10 828	9 953	9 060	family members receiving survivor's pension
Rahvapensioni saajad	6 708	6 154	6 120	6 250	6 436	Persons receiving national pension
rahvapensioni saajad (toitjakaotuspensioni saajate puhul pereliikmed)	7 088	6 456	6 355	6 428	6 595	persons receiving national pension (in case of persons receiving survivor's pension – the family members)
KOKKU	379 106	386 330	395 749	404 525	409 260	TOTAL

^a Toitjakaotuspensioni (ka toitja kaotuse korral makstava rahvapensioni) puhul loetakse perekond üheks pensionisaajaks. Kui pensionisaajaid on vaja eristada soo või vanuse järgi, loetakse iga pereliige eraldi.

^a In case of the survivor's pension (and national pension paid in case of loss of a provider), the whole family is considered as one pensioner. Family members are counted separately if there is a need to differentiate the pension beneficiaries by age or sex.

Joonis 1. Pensionärid, 1970–2013*Figure 1. Pensioners, 1970–2013*

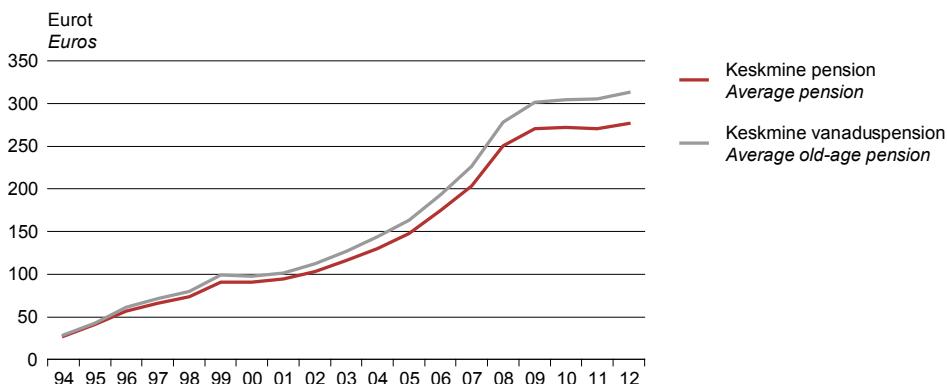
(aasta alguses – at the beginning of the year)

Joonis 2. Pensionärid pensioniliigi järgi, 1. jaanuar 2013*Figure 2. Pensioners by type of pension, 1 January 2013***Tabel 2. Riiklikud pensionid, 2008–2012***Table 2. State pensions, 2008–2012*

(eurot – euros)

	2008	2009	2010	2011	2012	
Keskmine kuupension	250,5	270,4	271,7	270,6	276,6	<i>Average monthly pension</i>
Keskmine vanaduspension	278,4	301,3	304,5	305,1	312,9	<i>Average old-age pension</i>
Keskmine töövõimetus-pension	165,9	178,7	178,9	177,1	180,7	<i>Average pension for incapacity for work</i>
Keskmine toitjakaotus-pension	134,0	144,9	146,1	149,4	151,0	<i>Average survivor's pension</i>
Keskmine rahvapension	94,1	102,3	103,0	102,7	104,4	<i>Average national pension</i>

Joonis 3. Keskmine pension ja vanaduspension, 1994–2012
Figure 3. Average pension and average old-age pension, 1994–2012

Tabel 3. Pensionärid ja toitjakaotuspensioni saavad pereliikmed soo ja vanuse järgi, 2009–2013
Table 3. Pensioners and family members receiving survivor's pension by sex and age, 2009–2013
(aasta alguses – at the beginning of the year)

Vanuserühm, sugu	2009	2010	2011	2012	2013	Age group, sex
Alla 18	8 621	7 996	7 376	6 974	6 771	Under 18
mehed	4 453	4 136	3 813	3 616	3 495	males
naised	4 168	3 860	3 563	3 358	3 276	females
18–39	22 660	24 666	26 309	27 278	27 416	18–39
mehed	12 009	13 304	14 334	14 922	15 063	males
naised	10 651	11 362	11 975	12 356	12 353	females
40–54	33 290	35 132	37 263	39 794	40 664	40–54
mehed	16 813	17 836	18 765	19 886	20 174	males
naised	16 477	17 296	18 498	19 908	20 490	females
55–59	27 908	27 964	29 224	29 895	30 034	55–59
mehed	12 192	12 640	13 344	14 000	14 198	males
naised	15 716	15 324	15 880	15 895	15 836	females
60–62	35 567	36 699	37 747	36 208	33 463	60–62
mehed	10 805	12 379	13 269	13 467	13 117	males
naised	24 762	24 320	24 478	22 741	20 346	females
63–64	23 153	25 912	29 753	31 451	33 154	63–64
mehed	9 433	10 578	12 216	13 071	13 823	males
naised	13 720	15 334	17 537	18 380	19 331	females
65–69	68 320	64 251	61 213	59 619	61 556	65–69
mehed	26 550	25 159	24 145	23 833	24 793	males
naised	41 770	39 092	37 068	35 786	36 763	females
70+	162 797	166 782	169 655	175 795	178 449	70+
mehed	48 262	49 563	50 537	53 665	55 090	males
naised	114 535	117 219	119 118	122 130	123 359	females
KOKKU	382 316	389 402	398 540	407 014	411 507	TOTAL
mehed	140 517	145 595	150 423	156 460	159 753	males
naised	241 799	243 807	248 117	250 554	251 754	females

Tabel 4. Püsiva töövõimetuse ja puude ekspertiis, 2008–2012

Table 4. Assessment of permanent incapacity for work and disability, 2008–2012

	2008	2009	2010	2011	2012	
Esmakordse püsiva töövõimetuse ekspertiisiid	13 147	14 364	18 155	18 870	17 581	<i>First-time examinations for permanent incapacity for work</i>
püsivalt töövõimetuks tunnistatud	11 856	12 973	16 804	17 339	15 885	<i>declared permanently incapacitated for work</i>
mehed	6 486	7 191	8 975	9 021	8 182	<i>males</i>
naised	5 370	5 782	7 829	8 318	7 703	<i>females</i>
töövõimetus 100%	1 509	1 418	1 219	1 175	908	<i>100% incapacity for work</i>
töövõimetus 80–90%	3 615	3 490	3 825	3 780	3 316	<i>80–90% incapacity for work</i>
töövõimetus 40–70%	6 080	7 402	10 581	10 799	10 013	<i>40–70% incapacity for work</i>
töövõimetus 10–30%	652	663	1 179	1 585	1 648	<i>10–30% incapacity for work</i>
ajutiselt töövõimetuks tunnistatud	1 196	1 283	1 151	1 280	1 358	<i>declared temporarily incapacitated for work</i>
Püsiva töövõimetuse korduvekspertiisiid	33 765	37 983	38 861	38 414	36 613	<i>Re-examinations for permanent incapacity for work</i>
töövõimetuks tunnistatud	33 709	37 942	38 806	38 370	36 465	<i>declared incapacitated for work</i>
töövõimetus 100%	3 966	4 423	4 089	3 891	2 541	<i>100% incapacity for work</i>
töövõimetus 80–90%	11 679	13 609	13 746	13 011	11 296	<i>80–90% incapacity for work</i>
töövõimetus 40–70%	17 456	19 240	20 307	20 672	21 503	<i>40–70% incapacity for work</i>
töövõimetus 10–30%	608	670	664	796	1 125	<i>10–30% incapacity for work</i>
tunnistatud töövõimeliseks	56	41	55	44	148	<i>not declared incapacitated for work</i>
Esmakordse puudega inimesed	14 828	16 569	20 544	21 869	21 483	<i>First-time disability</i>
mehed	6 608	8 228	9 818	10 315	10 206	<i>males</i>
naised	8 220	8 341	10 276	11 554	11 277	<i>females</i>
sügav puue	1 763	1 620	1 919	2 050	2 208	<i>profound disability</i>
raske puue	6 735	6 835	8 195	9 217	8 987	<i>severe disability</i>
keskmine puue	6 330	8 114	10 430	10 602	10 288	<i>modest disability</i>
Kehtiva puude raskusastmega inimesed, aasta lõpus	118 367	120 432	128 129	133 847	137 710	<i>Disabled persons, at the end of the year</i>
mehed	47 085	48 369	52 036	54 522	56 214	<i>males</i>
naised	71 282	72 063	76 093	79 325	81 496	<i>females</i>
alla 15-aastased	6 408	6 791	7 825	8 645	9 214	<i>under-15-year-olds</i>
15–24-aastased	3 986	3 881	4 124	4 143	4 156	<i>15–24-year-olds</i>
25–34-aastased	4 479	4 732	5 287	5 575	5 815	<i>25–34-year-olds</i>
35–44-aastased	6 243	6 384	7 149	7 506	7 774	<i>35–44-year-olds</i>
45–54-aastased	11 305	11 796	12 737	13 305	13 453	<i>45–54-year-olds</i>
55–62-aastased	15 769	16 471	18 316	19 397	19 681	<i>55–62-year-olds</i>
vähemalt 63-aastased	70 177	70 377	72 691	75 276	77 617	<i>63 or older</i>

Tabel 5. Ravikindlustus, 2008–2012

Table 5. Health insurance, 2008–2012

	2008	2009	2010	2011	2012	
Ravikindlustus-hüvitiste arv	931 727	582 562	394 507	512 650	446 145	Number of health insurance benefits
Ajutise töövõimetuse hüvitise	601 651	426 006	260 693	379 088	307 694	<i>Benefit for temporary incapacity for work</i>
haigushüvitise	470 950	305 476	169 391	274 564	201 753	<i>sickness benefit</i>
sünnitushüvitise	13 229	12 456	11 007	10 012	9 770	<i>maternity benefit</i>
tööõnnetus-hüvitise	6 173	4 191	4 154	4 796	5 026	<i>benefit for occupational accident</i>
hooldushüvitise	111 299	103 883	76 141	89 716	91 145	<i>care benefit</i>
Hambaravihüvitise	328 140	154 726	132 040	131 852	136 717	<i>Adult dental care benefit</i>
Täiendav ravimihüvitise	1 936	1 830	1 774	1 710	1 734	<i>Additional benefit for medicinal products</i>
Hüvitatud päevaide arv	9 182 077	7 379 379	5 453 066	4 937 836	4 954 761	Number of recompensable days
Haigushüvitise	6 354 414	4 708 595	3 185 903	2 698 258	2 742 257	<i>Sickness benefit</i>
Sünnitushüvitise	1 742 868	1 676 535	1 533 010	1 395 109	1 364 348	<i>Maternity benefit</i>
Tööõnnetus-hüvitise	135 119	91 474	90 877	101 848	107 547	<i>Benefit for occupational accident</i>
Hooldushüvitise	949 676	902 775	643 276	742 621	740 609	<i>Care benefit</i>
Väljamaksed, tuhat eurot	165 475,6	151 133,5	90 400,5	89 065,4	93 400,7	Payments, thousand euros
Ajutise töövõimetuse hüvitise	152 586,1	140 867,9	81 436,4	80 770,1	84 264,5	<i>Benefit for temporary incapacity for work</i>
haigushüvitise	94 241,0	76 188,1	33 174,9	35 942,6	37 545,2	<i>sickness benefit</i>
sünnitushüvitise	37 465,6	42 260,4	36 117,8	31 139,8	32 168,0	<i>maternity benefit</i>
tööõnnetus-hüvitise	2 486,0	2 067,1	1 893,5	2 061,8	2 337,2	<i>benefit for occupational accident</i>
hooldushüvitise	18 393,5	20 352,3	10 250,2	11 625,9	12 214,1	<i>care benefit</i>
Hambaravihüvitise	12 402,4	9 834,0	8 540,3	7 854,6	8 715,2	<i>Adult dental care benefit</i>
Täiendav ravimihüvitise	487,1	431,7	423,9	440,7	421,0	<i>Additional benefit for medicinal products</i>
Ravikindlustatute arv	1 281 718	1 276 366	1 256 240	1 245 469	1 237 104	Persons covered by health insurance

Tabel 6. Toimetulekutoetused, 2008–2012

Table 6. Subsistence benefits, 2008–2012

	2008	2009	2010	2011	2012	
Rahuldatud taotlused toimetulekupiiri tagamiseks	59 587	106 819	165 119	161 641	137 791	<i>Applications satisfied to guarantee the minimum subsistence level</i>
eluasemekulude katteks	26 657	51 475	96 016	96 858	82 276	<i>to cover housing expenditure</i>
Toimetulekutoetust saanud leibkonnad	11 391	20 149	...	24 332	21 585	<i>Households receiving subsistence benefit</i>
leibkonnaliikmed	19 825	38 122	...	44 647	39 333	<i>household members</i>
Leibkonna keskmine toetuskordade arv	5,2	5,3	...	6,6	6,4	<i>Average number of times the benefit was received</i>
Makstud toetused, tuhat eurot	7 745,1	11 995,8	20 604,3	23 900,8	21 018,6	Benefits paid, thousand euros
Toimetulekupiiri tagamiseks	5 703,5	11 375,1	20 448,0	23 757,4	20 682,7	<i>To guarantee the minimum subsistence level</i>
eluasemekulude katteks	1 175,5	2 647,9	5 843,9	6 626,1	6 246,6	<i>to cover housing expenditure</i>
Täiendav toimetuleku-toetus	2 041,6	620,7	156,4	143,5	336,0	<i>Supplementary subsistence benefit</i>

Tabel 7. Sotsiaalkindlustustoetused, 2008–2012

Table 7. Social security benefits, 2008–2012

	2008	2009	2010	2011	2012	
Toetuse saajad aastas / aasta lõpus						Recipients of benefits in a year / at end-year
Peretoetused	536 925	361 073	356 516	351 690	344 963	<i>Family benefits</i>
lapse sünnitoetus	16 070	15 930	15 724	15 361	13 724	<i>childbirth allowance</i>
lapsetoetus	265 418	261 443	258 695	255 522	252 255	<i>child allowance</i>
vanemahüvitise	19 408	19 668	19 768	19 004	17 706	<i>parental benefit</i>
Puuetega inimeste sotsiaaltoetused	127 138	131 546	136 262	136 262	139 679	<i>Social benefits for disabled persons</i>
puudega lapse toetus	6 416	7 262	8 093	8 093	8 625	<i>disabled child allowance</i>
puudega vähemalt 16-aastase inimese toetus	110 665	115 532	120 241	124 181	126 673	<i>disability allowance for a person of at least 16 years of age</i>
Muud sotsiaaltoetused	136 451	95 460	81 295	84 531	84 338	<i>Other social benefits</i>
Väljamaksed, tuhat eurot						Payments, thousand euros
Peretoetused	228 622,4	254 083,0	274 388,9	272 105,3	256 912,5	<i>Family benefits</i>
lapse sünnitoetus	5 135,9	5 090,6	5 024,7	4 911,8	4 470,0	<i>childbirth allowance</i>
lapsetoetus	71 917,7	70 824,5	70 016,4	68 920,0	68 526,9	<i>child allowance</i>
vanema-hüvitise	119 316,8	152 703,3	174 007,6	173 293,3	159 519,0	<i>parental benefit</i>
Puuetega inimeste sotsiaaltoetused	42 325,2	45 769,6	50 297,8	54 000,7	56 766,1	<i>Social benefits for disabled persons</i>
puudega lapse toetus	5 572,5	5 997,9	6 662,5	7 391,3	7 952,4	<i>disabled child allowance</i>
puudega vähemalt 16-aastase inimese toetus	35 896,9	39 175,5	43 099,2	46 080,0	48 244,3	<i>disability allowance for a person of at least 16 years of age</i>
Muud sotsiaaltoetused ^a	21 239,2	31 944,6	29 995,8	34 193,6	31 920,8	<i>Other social benefits^a</i>

^a Muude sotsiaaltoetuste summa hüppeline kasv on tingitud uue toetuse – psüühilise erivajadusega inimeste hoolekanne – lisandumisest 2008. aastal.

^a The sudden increase in the sum of other social benefits has been caused by the addition of a new type of benefit in 2008: the welfare of people with special mental needs.

Tabel 8. Sotsiaalteenused, 2008–2012

Table 8. Social services, 2008–2012

(aasta lõpus – at the end of the year)

	2008	2009	2010	2011	2012	
Asenduskoduteenuse osutajad	35	36	37	33	35	<i>Providers of substitute home service</i>
Asenduskoduteenuse kasutajad	1 322	1 284	1 214	1 167	1 096	<i>Users of substitute home service</i>
Täiskasvanute hooldamise teenuse osutajad (v.a erihoolekandeteenused)	120	122	129	131	138	<i>Providers of welfare service to adults (excl. special care services)</i>
Erihoolekandeteenuste osutajad ^a	91	96	93	99	105	<i>Providers of special care services^a</i>
Hooldamisteenuse kasutajad	9 731	9 781	10 151	10 428	10 806	<i>Users of welfare service to adults</i>
täiskasvanute hooldamise teenus	5 182	5 126	5 485	5 769	6 130	<i>welfare service to adults (excl. special care services)</i>
erihoolekandeenus	4 549	4 655	4 666	4 659	4 676	<i>special care services</i>

^a Enne 2009. aastat – psüühilise erivajadusega inimeste hoolekande teenuse osutajad.

^a Before 2009 – providers of welfare service to adults with special mental needs.

Tabel 9. Varjupaigateenuse kasutajad varjupaika pöördumise põhjuse järgi, 2008–2012
Table 9. Persons using shelter service by reason for staying at a shelter, 2008–2012

Põhjus	Teenuse kasutajate arv Number of service users					Reason
	2008	2009	2010	2011	2012	
Vägivald	491	443	636	535	519	Violence
Hulkurlus	251	193	226	215	122	Vagrancy
Kodune hoolimatus	194	142	160	185	139	Negligence at home
Alkoholi kuritarvitamine	813	776	752	794	511	Alcohol abuse
Narkootikumide kuritarvitamine	120	103	103	122	116	Drug abuse
Elukoha puudumine	970	865	830	806	1 045	Lack of place of residence
Kinnipidamiskohast vabanemine	64	64	98	62	32	Release from prison
Muu/teadmata	377	400	424	360	278	Other/unknown
KOKKU	3 280	2 986	3 229	3 079	2 762	TOTAL

Tabel 10. Vanemliku hoolitsuseta ja abi vajavad lapsed, 2008–2012

Table 10. Children without parental care and in need of assistance, 2008–2012

	2008	2009	2010	2011	2012	
Aasta alguses arvel	1 984	2 738	3 334	3 904	4 751	Registered at the beginning of the year
poisid	1 087	1 507	1 836	2 177	2 662	boys
tüdrukud	897	1 231	1 498	1 727	2 089	girls
0–2-aastased	174	270	312	317	299	0–2-year-olds
poisid	92	142	154	172	167	boys
tüdrukud	82	128	158	145	132	girls
Aasta jooksul arvele võetud	1 732	2 184	2 054	2 573	2 808	Registered during the year
poisid	921	1 194	1 114	1 455	1 494	boys
tüdrukud	811	990	940	1 118	1 314	girls
0–2-aastased	303	311	327	324	410	0–2-year-olds
poisid	173	154	181	175	200	boys
tüdrukud	130	157	146	149	210	girls
Arvel olevatest paigutatud	585	664	460	453	410	Registered children who were placed into institutional care
poisid	282	354	232	216	191	boys
tüdrukud	303	310	228	237	219	girls
peresisesele asendushooldusele ^a	244	266	210	134	175	in foster families ^a
poisid	122	139	96	59	72	boys
tüdrukud	122	127	114	75	103	girls
bioloogilisse perekonda	75	53	57	98	43	in biological families
poisid	38	20	26	50	24	boys
tüdrukud	37	33	31	48	19	girls
asenduskodusse	163	168	139	142	134	in a substitute home
poisid	78	97	85	70	75	boys
tüdrukud	85	71	54	72	59	girls
varjupaika	103	177	54	79	58	in a shelter
poisid	44	98	25	37	20	boys
tüdrukud	59	79	29	42	38	girls

^a Peresisene asendushooldus on perekonnas hooldamine, eestkoste või lapsendamine.^a The term 'foster families' refers to foster care, guardianship or adoption.

Tabel 11. Töötuskindlustus, 2009–2012
Table 11. Unemployment insurance, 2009–2012

	Saajate arv Number of recipients				Keskmise hüvitisi, eurot Average amount of benefit, euros			
	2009	2010	2011 ^a	2012	2009	2010	2011 ^a	2012
Töötuskindlustus- hüvitisi	57 617	61 012	32 127	26 189	287	265	257	283
mehed	30 999	32 046	14 370	11 200	334	304	299	335
naised	26 618	28 966	17 757	14 989	230	221	224	245
Töölepingute kollektiivse ülesütlemise hüvitisi	8 489	..	..	..	894	..	..	..
mehed	3 606	..	..	..	1 083	..	..	..
naised	4 883	..	..	..	754	..	..	..
Kindlustushüvitisi koondamise korral ^b	5 572	10 523	6 040	6 371	1 142	1 130	1 160	1 313
mehed	2 555	4 605	2 264	2 272	1 353	1 327	1 357	1 649
naised	3 017	5 918	3 776	4 099	975	977	1 041	1 126
Tööandja maksejõuetuse hüvitisi	6 660	6 432	2 600	2 087	2 026	1 709	1 754	1 708
mehed	3 633	3 427	1 547	1 134	2 258	1 921	1 909	2 037
naised	3 027	3 005	1 053	951	1 747	1 467	1 526	1 313

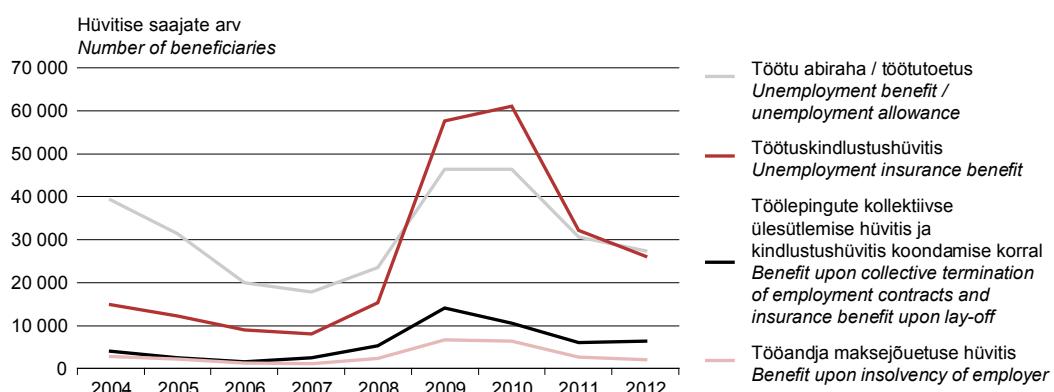
^a Andmed on korrigeeritud.

^b Alates 1. juulist 2009 makstakse töölepingute kollektiivse ülesütlemise hüvitise asemel kindlustushüvitist koondamise korral.

^a The data have been revised.

^b Since 1 July 2009, the insurance benefit upon lay-off is paid instead of the benefit upon collective termination of employment contracts.

Joonis 4. Töötu sotsiaalne kaitse, 2004–2012
Figure 4. Social protection for the unemployed, 2004–2012

Tabel 12. Tööturumeetmed, 2008–2012

Table 12. Labour market measures, 2008–2012

	2008	2009	2010	2011	2012	
Aasta jooksul arvel olnud töötud	55 863	136 112	155 927	122 117	102 653	Registered unemployed persons during the year
Töötutoetuse saajad	22 878	46 376	46 361	30 622	27 308	Recipients of unemployment allowance
Töötutoetuse saajaid keskmiselt kuus	6 872	18 377	15 659	10 307	9 174	Average number of recipients of unemployment allowance per month
Tööturuteenuste kasutajad						Users of active labour market measures
Töökoolitus	5 604	15 812	9 706	20 958	34 898	Labour market training
Tööotsingukoolitus	948	2 403	7 207	11 660	12 854	Job search training
Karjäärinõustamine	12 046	23 916	19 018	19 299	20 702	Career counselling
Psühholoogiline nõustamine	305	978	725	1 389	1 583	Psychological counselling
Palgatoetus	116	194	10 885	9 835	5 595	Wage subsidy
Ettevõtluse alustamise toetus	162	495	678	498	608	Business start-up subsidy
Avalik töö	592	1 561	1 342	1 090	1 006	Public work
Tööpraktika	782	1 722	3 769	2 801	4 265	Work placement
Tööharjutus	862	1 528	1 003	1 305	2 696	Coaching for working life
Tööklubi	-	225	995	2 716	3 009	Job club
Teenused puude või pikajalise tervisehäirega inimestele	46	14	26	46	79	Measures for persons with a disability or a long-term health problem
Vabatahtlik töö ^a	...	...	...	374	787	Voluntary work ^a
Proovitöö ^a	...	...	...	470	817	Work trial ^a
Võlanõustamine ^a	...	...	...	1155	1477	Debt counselling ^a
Mentorlus ^a	...	...	...	72	241	Mentoring ^a
Talgutöö ^a	...	...	...	33	158	Community work ^a
Hooldeteenus ^a	...	...	...	31	169	Care service ^a
Muu teenus	23	88	312	143	167	Other measures
Tööturuteenustele ja -toetustele tehtud kulutused, tuhat eurot						Expenditure on labour market measures and supports, thousand euros
Tööturuteenustele tehtud kulutused	17 932	32 238	32 788	36 631	50 026	Expenditure on active labour market measures
Töötutoetuse väljamaksed	4 226	11 809	10 169	6 513	5 750	Unemployment allowance payments

^a 2008.–2010. aasta andmed kajastuvad muude teenuste all.^a The data for 2008–2010 are reflected under other measures**Tabel 13. Registreeritud tööönnestutes kannatanud soo ja vanuse järgi, 2010–2012^a**Table 13. Persons having suffered in registered accidents at work by sex and age, 2010–2012^a

	Tööönnestused Accidents at work			Surmaga lõppenud tööönnestused Fatal accidents at work			TOTAL
	2010	2011	2012	2010	2011	2012	
Kannatanud kokku	3 224	3 744	4 148	17	19	14	Males
Mehed	2 072	2 415	2 546	16	19	13	Females
Naised	1 152	1 328	1 602	1	0	1	Under-18-year-olds
Alla 18-aastased	6	5	7	0	1	0	18–24-year-olds
25–34-aastased	750	930	1016	1	9	3	25–34-year-olds
35–44-aastased	653	771	814	1	5	1	35–44-year-olds
45–54-aastased	681	702	831	9	3	3	45–54-year-olds
55–64-aastased	495	566	621	4	1	4	55–64-year-olds
Vähemalt 65-aastased	69	90	99	0	0	0	Over-65-year-olds

^a 2010. ja 2011. aasta andmed on korrigeeritud.^a The data for 2010 and 2011 have been revised.

Tabel 14. Registreeritud tööõnnnetused ettevõtte tegevusala järgi, 2008–2012^a
Table 14. Registered accidents at work by economic activity of enterprise, 2008–2012^a

	2008	2009	2010	2011	2012	TOTAL
KOKKU						
Tööõnnnetused	4 076	2 937	3 224	3 744	4 148	Accidents at work
100 000 töötaja kohta	620,9	493,0	564,7	614,7	664,3	Per 100,000 employees
Pöllumajandus, metsamajandus ja kalapüük						Agriculture, forestry and fishing
Tööõnnnetused	189	143	150	164	150	Accidents at work
100 000 töötaja kohta	747,0	595,8	622,4	609,7	515,5	Per 100,000 employees
Mäetööstus						Mining and quarrying
Tööõnnnetused	43	40	32	37	41	Accidents at work
100 000 töötaja kohta	716,7	625,0	463,8	606,6	788,5	Per 100,000 employees
Töötlev tööstus						Manufacturing
Tööõnnnetused	1 470	926	1 038	1 206	1 316	Accidents at work
100 000 töötaja kohta	1 088,9	813,7	957,6	996,7	1 120,0	Per 100,000 employees
Elektrienergia-, gaasi- ja veevarustus						Electricity, gas and water supply
Tööõnnnetused	66	47	55	43	44	Accidents at work
100 000 töötaja kohta	628,6	465,3	500,0	355,4	343,8	Per 100,000 employees
Ehitus						Construction
Tööõnnnetused	479	262	272	294	351	Accidents at work
100 000 töötaja kohta	591,4	449,4	567,8	498,3	598,0	Per 100,000 employees
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite remont						Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles
Tööõnnnetused	404	278	314	360	406	Accidents at work
100 000 töötaja kohta	436,8	334,1	392,5	442,8	503,1	Per 100,000 employees
Majutus ja toitlustus						Accommodation and food service activities
Tööõnnnetused	131	116	113	146	165	Accidents at work
100 000 töötaja kohta	555,1	577,1	582,5	760,4	854,9	Per 100,000 employees
Veondus ja laondus						Transportation and storage
Tööõnnnetused	294	237	252	319	319	Accidents at work
100 000 töötaja kohta	589,2	476,9	578,0	660,5	631,7	Per 100,000 employees
Info ja side						Information and communication
Tööõnnnetused	17	15	11	19	13	Accidents at work
100 000 töötaja kohta	111,1	104,9	88,7	113,8	69,9	Per 100,000 employees
Finantsvahendus, kinnisvara						Financial, insurance and real estate activities
Tööõnnnetused	56	27	37	45	44	Accidents at work
100 000 töötaja kohta	271,8	131,1	189,7	218,4	207,5	Per 100,000 employees
Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus						Professional, scientific and technical activities
Tööõnnnetused	127	27	32	30	30	Accidents at work
100 000 töötaja kohta	619,5	131,7	150,9	128,8	131,0	Per 100,000 employees
Haldus- ja abitegevused						Administrative and support service activities
Tööõnnnetused	98	181	209	279	299	Accidents at work
100 000 töötaja kohta	566,5	1 077,4	1 105,8	1 631,6	1 403,8	Per 100,000 employees
Avalik haldus, riigikaitse ja sotsiaalkindlusest						Public administration, defence and social security
Tööõnnnetused	373	334	373	426	510	Accidents at work
100 000 töötaja kohta	971,4	910,1	923,3	1 057,1	1 240,9	Per 100,000 employees
Haridus, tervishoid ja sotsiaalhoolekanne						Education, human health and social work activities
Tööõnnnetused	234	216	231	273	376	Accidents at work
100 000 töötaja kohta	257,1	226,2	254,7	294,5	382,1	Per 100,000 employees
Kunst, meeblelahutus ja vaba aeg						Arts, entertainment and recreation
Tööõnnnetused	65	73	77	73	68	Accidents at work
100 000 töötaja kohta	439,2	514,1	523,8	510,5	438,7	Per 100,000 employees
Muud teenindavad tegevused						Other service activities
Tööõnnnetused	30	15	28	30	16	Accidents at work
100 000 töötaja kohta	202,7	130,4	235,3	291,3	137,9	Per 100,000 employees

^a 2010. ja 2011. aasta andmeid on korrigeeritud.

^a The data for 2010 and 2011 have been revised.

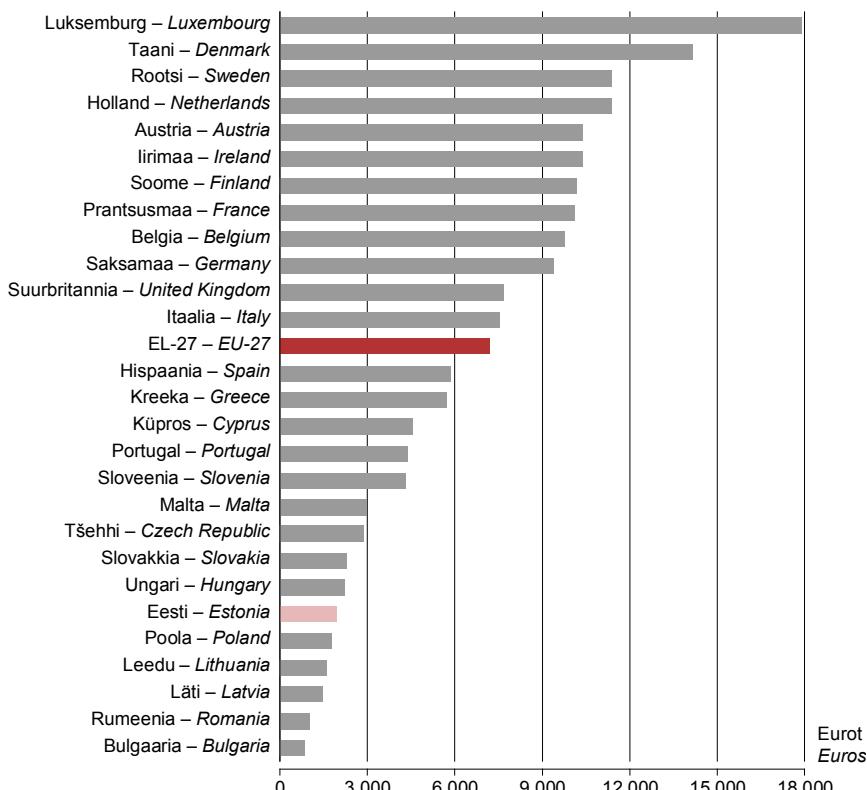
Tabel 15. Sotsiaalkaitse kogukulutused kululiigi järgi, 2006–2010

Table 15. Total expenditure on social protection by type of expenditure, 2006–2010
(miljonit eurot – million euros)

	2006	2007	2008	2009	2010	
Sotsiaalhüvitised	1 601,75	1 922,47	2 396,37	2 625,89	2 561,52	<i>Social benefits</i>
haigus, tervishoid	500,51	642,03	776,02	744,74	686,92	<i>sickness, health care</i>
puue, töövõimetus	152,00	179,33	236,07	260,96	279,24	<i>disability, incapacity for work</i>
vanadus	710,60	826,06	1 013,47	1 099,97	1 116,95	<i>old age</i>
toitja kaotus	13,69	15,35	17,89	16,92	15,13	<i>survivor</i>
pere ja lapsed	194,57	222,37	287,87	313,23	326,57	<i>family, children</i>
töötus	14,45	22,22	49,18	169,32	108,47	<i>unemployment</i>
eluase	5,31	3,41	3,64	4,81	7,17	<i>housing</i>
sotsiaalne törjutus	10,62	11,71	12,23	15,94	21,06	<i>social exclusion</i>
Halduskulud	22,05	23,41	28,36	30,15	28,04	<i>Administration costs</i>
KOKKU	1 623,81	1 945,88	2 424,73	2 656,04	2 589,56	TOTAL

Joonis 5. Sotsiaalkaitse kogukulutused elaniku kohta Euroopa Liidus, 2010

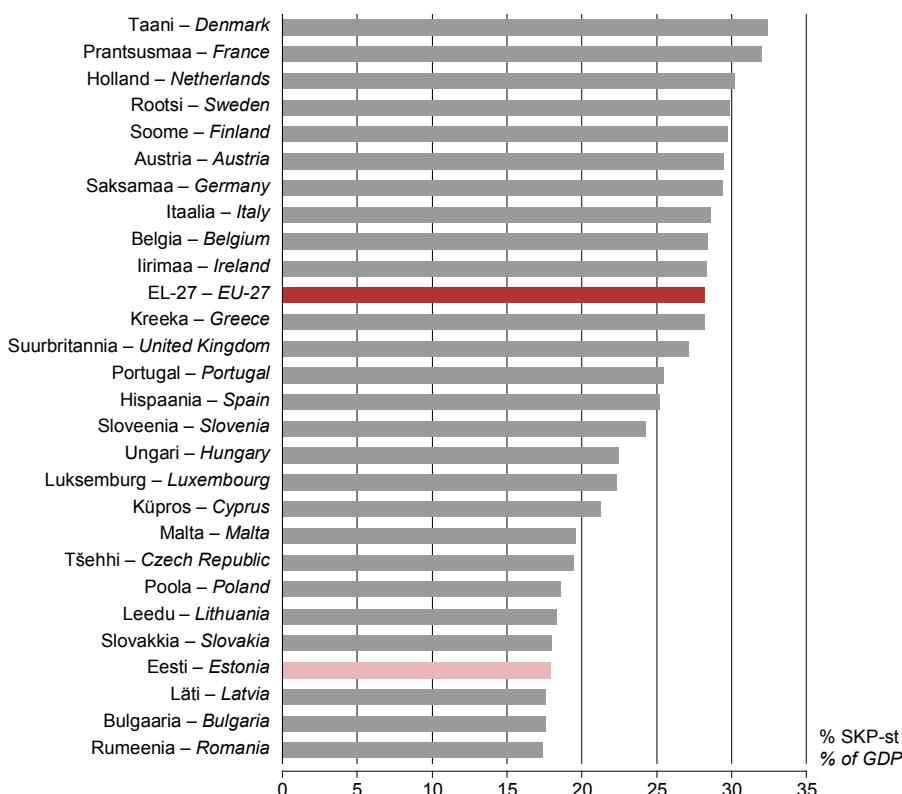
Figure 5. Total expenditure on social protection per inhabitant in the European Union, 2010

Allikas/Source: Eurostat

Joonis 6. Sotsiaalkaitse kogukulutuste osatähtsus SKP-s Euroopa Liidus, 2010

Figure 6. Share of total expenditure on social protection in the GDP in the European Union, 2010

Allikas/Source: Eurostat

Metoodika

Sotsiaalse kaitse statistika põhineb administratiivsetel andmeallikatel. Andmed töötuskindlustuse, registreeritud töötute ja tööturumeetmete kohta tulevad Statistikaametile Töötukassast, ravikindlustuse andmed Haigekassast, sotsiaalteenustele ning vanemliku hoolitsuseta ja abi vajavate laste andmed Sotsiaalministeeriumist, tööõnnnetuste andmed Tööinspektsioonilt ning ülejää nud andmed Sotsiaalkindlustusametist. Kasutatud on nii registri- kui ka neid andmeid, mida edastavad kohalikud omavalitsused või sotsiaalteenustele osutajad. Sotsiaalse kaitse statistika on otseselt seotud seadusemuudustega: näitarvud muutuvad koos seadustega uuendamisega. Seda tuleb statistika analüüsimal arvesse võtta.

Pensionäride arvu on mõjutanud vanaduspensioniea töstmine 63. eluaastani 1998. aastal. Eesmärgi saavutamiseks tuli pensioniga tösta korraga poole aasta kaupa. Kui mehed said 63-aastaselt pensionile juba 2001. aastal, siis naiste puhul üleminek alles kestab ja 2012. aastal jõudsid pensioniikka naised, kel vanuseks 62 aastat.

2009. aastal maksti viimast korda töölepingute kollektiivse ülesütllemise hüvitist. Alates 1. juulist 2009 makstakse selle asemel kindlustushüvitist koondamise korral.

Tööõnnnetuste statistika puhul tuleb arvestada, et andmed kajastavad vaid registreeritud tööõnnnetusi, mis, eriti kergemate tööõnnnetuste puhul, jäab alla tegelikult toiminud tööõnnnetuste arvule.

Ravikindlustushüvitiste andmed kajastavad vaid Haigekassa makstavaid hüvitisi. Ravikindlustuse näitajaid on mõjutanud seadusemuudatus, mille kohaselt alates 1. juulist 2009 maksab Haigekassa

hüvitist alates haigestumise või vigastuse üheksandast päevast (varem alates teisest päevast). Haigestumise neljandast kuni kaheksanda päevani maksab haigushüvitist tööandja; teise ja kolmanda päeva eest hüvitist ei maksta. Alates 1. jaanuarist 2009 ei hüvitata enam hambaravi suurele osale ravikindlustusega täiskasvanutest.

1. aprillil 2010 mindi üle uuele sotsiaaltoetuste ja -teenuste andmerekordile (STAR). Ülemineku töttu ei ole toimetulekutoetust saanud leibkondade arv 2010. aasta kohta tervikuna kätesaadav.

Sotsiaalkaitsele tehtud kogukulutuste arvestamiseks kasutatakse Eurostatis välja töötatud Euroopa ühtse sotsiaalkaitsestatistika süsteemi (ESSPROS). Arvepidamises jagatakse kulutused ühelt poolt kaheksa funktsiooni (haigus ja tervishoid; puue; vanadus; toitja kaotus; perekond ja lapsed; töötus; eluuse; mujal liigitamata sotsiaalne tõrjutus), teiselt poolt seitsme skeemi ehk rahastamisallika (Haigekassa; Sotsiaalkindlustusamet; Tööturuamet (kuni 30.04.2009); Töötukassa; Sotsiaalministeerium; kohalik omavalitsus; riik) vahel. Eurostatile andmete edastamise tähtaeg on N+2 aasta 30. juuni.

Methodology

Social protection statistics are based on administrative data sources. The Estonian Unemployment Insurance Fund provides data on unemployment insurance, registered unemployed persons and labour market measures. The Estonian Health Insurance Fund provides data on health insurance. The Ministry of Social Affairs provides data on social services and children without parental care and in need of assistance. The Labour Inspectorate provides data on accidents at work. The rest of the data are provided by the Social Insurance Board. Statistics Estonia uses registry data as well as data received from local governments or providers of social services. Social protection statistics are directly influenced by legislative amendments: the statistical indicators change with any new amendments. This should be taken into account when analysing the statistics.

The number of pensioners has been influenced by the raising of the pensionable age to 63 in 1998. To achieve this goal, the pensionable age is raised by half a year at a time. While men reached the pensionable age of 63 years already in 2001, the transition period is still in progress for women. In 2012, women aged 62 reached the pensionable age.

The payment of the benefit upon the collective termination of employment contracts was terminated starting from 1 July 2009 and replaced with the insurance benefit upon lay-off.

Data on accidents at work cover only registered accidents and therefore the data (especially concerning less serious accidents) are underestimated.

Data on health insurance benefits include only benefits paid by the Estonian Health Insurance Fund. The health insurance indicators have been influenced by a legislative amendment whereby, starting 1 July 2009, the Health Insurance Fund pays compensation starting from the ninth day (previously from the second day) of illness or injury. The employer pays a sickness benefit for days 4–8 of the insured person's illness; no benefit is paid for the second and third day. Starting from 1 January 2009, a large share of adults covered by health insurance no longer have a right to the dental care benefit.

The new register for data on social benefits and services (STAR) was adopted on 1 April 2010. Due to the transition, there are no comprehensive data available on the number of households that received subsistence benefits in 2010.

The European System of Integrated Social Protection Statistics (ESSPROS), developed by Eurostat, is used to collect data on total social protection expenditure. In accounting, the social protection expenditure is broken down into eight functions (sickness/health care; disability; old age; survivors; family/children; unemployment; housing; social exclusion not elsewhere classified) and also into seven schemes or financing sources (Estonian Health Insurance Fund; Social Insurance Board; Labour Market Board (until 30 April 2009); Estonian Unemployment Insurance Fund; Ministry of Social Affairs; local government; the state). The date for the transfer of data to Eurostat is 30 June of the year N+2.

Kirjandust
Publications

Eesti. Arve ja fakte 2013. (2013). Tallinn: Statistikaamet.

Eesti piirkondlik areng. 2012. Regional Development in Estonia. (2012). Tallinn: Statistikaamet.

Minifacts about Estonia 2013. (2013). Tallinn: Statistikaamet.

Kasulikke linki
Useful links

Eurostati sotsiaalkaitsestatistika andmebaas

Eurostat social protection statistics

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/social_protection/data/database

ESSPROS-i käsiraamat

ESSPROS manual

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/product_details/publication?p_product_code=KS-RA-11-014

TÖÖTURG

Yngve Rosenblad, Ülle Pettai

Ülevaade

2012. aastal oli tööpuudus viimase nelja aasta väikseim. Peale majanduskriisi mõjude tipnemist 2010. aasta alguses pöördus tööturg taas tõusuteele ja viimase kahe aasta jooksul on olukord tööturul märgatavalt paranenud. Kui aastatel 2009–2010 olime tööpuuduse poolest Euroopa Liidu (EL) rekordiirikide seas, siis nüdseks on meie töötuse määr langenud alla EL-i keskmise. Siiski on majanduskriisi taagaks märkimisvääärne hulk pikaajalisi töötuid.

Rahvastiku majanduslik aktiivsus töoris viimase 20 aasta kõrgeimale tasemele. 2012. aastal olid 15–74-aastastest Eesti elanikest majanduslikult aktiivsed 695 000 (67,9%). Neist 624 000 olid hõivatud ja 71 000 töötud. Majanduslikult mitteaktiivseid oli 15–74-aastaste hulgas 329 000 (32,1%). Elanikkonna majanduslik aktiivsus on kasvanud alates 2005. aastast. Majanduskriis ajutiselt pidurdas seda protsessi, kuigi kriisi peamine möju avaldus siiski selles, et rohkem tuli jurdre töötuid ja vähem mitteaktiivseid. Majanduslikult aktiivsete osatähtsus on kasvanud nii tänu vanemaaliste pikenevale töölule kui ka vanemates kooliajmetes õppijate arvu kahanemisele. Pensioniea järkjärguline töüs ja vanemaalise elanikkonna tervise paranemine on tööstnud tööturult lahkumise vanust. Kui 2000. aastal töötas 60–74-aastastest 20%, siis 2012. aastal 30%. Ka õpingute tööttu mitteaktiivsete arv on tugevasti vähinenud, kuna selles vanuses on praegu 90ndate väikesearvulised põlvkonnad, samal ajal kui laulva revolutsiooni aegsed suured aastakäigud on praegu 20. eluaastates ja suur osa neist on juba leidnud tee tööturule.

Tööhõive kasv jätkus mõõdukas tempoz. Peale 2011. aastal toimunud hõive kiiret kasvu jätkus hõive taastumine 2012. aastal mõõdukamas tempoz. Aastaga suurenes hõivatute arv 2,5% ehk 15 000 võrra – 624 000-ni (aasta varem oli kasv 6,7%). 15–74-aastaste tööhõive määr oli 2012. aastal 61,0%. Sellega on krisiaastatel dramaatilise languse läbi teinud hõivemäär jõudnud taas majandusbummi algusaegsele, 2006. aasta tasemele. Samal ajal on 2000. aastate keskpaigaga võrreldes märgatavalt kasvanud välismaal töötajate arv, s.t osa Eesti püsielanikke teenib igapäevast leiba välisriigis, enamasti Soomes.

Peamises töötamisvanuses oljatest ehk 20–64-aastastest töötas 2012. aastal 71,7%. Euroopa tööhõivestrategias on püstitatud eesmärk tösta 20–64-aastaste tööhõive määr 2020. aastaks vähemalt 75%-ni. Eestis oli see juba kõrgem buumi ajal, aastatel 2006–2008, kuid viimased neli aastat on see olnud taas eesmärgist madalam. Kui tahta eesmärk täita töötuse vähendamise teel, peaks töötuse määr langema ligi poolte võrra.

Varem vedasid hõive kasvu peamiselt töölev tööstus ja ehitus, kuid 2012. aasta kokkuvõttes tööstusettevõtete töötajate arv isegi pisut vähenes ning ehitusega leiba teenijate arv jäi stabiilseks. Tööhõive kasvu mõjutas kõige enam veonduse ja laonduse, info ja side, hariduse ning haldus- ja abitegevuste valdkonna töötajate arvu suurenemine. Maa-asulate elanike tööhõive on kasvanud isegi pisut kiiremini kui linnaelanike oma.

Majanduskriis muutis hõivestruktuuri teenindussektori kasuks. 2012. aastal töötas primaarsektoris 5%, sekundaarsektoris 31% ja tertsiaarsektoris 64% hõivatust. Buumiaegset tööturgu iseloomustava 2007. aastaga võrreldes on tööhõive osatähtsus tööstussektoris 4 protsendipunkti kahanenud ja teenindussektoris samavõrra kasvanud. Arvuliselt töötas tööstussektoris, kus suurimad tööandjad on töölev tööstus (eriti puidu- ja metallitööstus) ja ehitus, 2012. aastal 35 000 inimest vähem kui 2007. aastal. Majanduskriis tabas töötlevat tööstust ja ehitust kõige rängemalt, mistõttu aastatel 2007–2008 suurenened sekundaarsektori osatähtsus vähenes järgmise kahe aasta jooksul 35%-st 31%-ni. 2011. aastal kasvas tööhõive tööstuses ja ehituses küll jõudsalt, kuid jää majandusbummiaegsele hõivele oluliselt alla. EL-i riikides keskmiselt on teenindussektori osatähtsus tööhõives tunduvalt suurem kui Eestis – 2012. aastal 72% (euroala riikides 74%).

Osalise tööajaga töötajate hulk oli taasiseseisvusaja suurim – 65 000. 2012. aastal töötas osaajaga 10,4% tööga hõivatutest, sh 5,8% meestest ja 14,9% naistest. Sellegipoolest on Eestis osaajaga töötajaid ligi kaks korda vähem kui EL-is keskmiselt (19%), naiste puhul on vahe veelgi

suurem. Osalise tööajaga töötavad sageli noored õpingute kõrvalt, samuti juba pensioniikka jõudnud või sellele lähenevad töötajad. Samuti on mõne aasta tagune sündimuse kasv toonud tööturule tagasi varasemast enam väikeste laste emasid, kes eelistavad mõnda aega töötada osaajaga. Kui aastatel 2009–2010 kasvas märgatavalta ka tellimuste või töö vähesuse tõttu lühema tööajaga töötajate (nn vaeghõivatud) arv, siis 2012. aastal hakkas see probleem taandumaa ja osaajaga oli sunnitud töötama 1,7% kõigist töötajatest. Ka ajutise tööga (tähtajaline, hooaja-, juhutöö jm) hõivatute arv, mis ajavahemikus 2009–2011 järsult kasvas, taandus 2012. aastal 22 000-ni ehk 3,5%-ni kõigist hõivatuist.

Töötus on kriisi tippajaga vörreledes poole võrra vähenenud. Majandusbummi aastatel 5% lähedale langenud töötuse määr hakkas 2008. aasta teisel poolel kiirelt tõusma ja jõudis 2010. aasta I kvartalis ligi 20%-ni. Töötute arv oli sel perioodil rekordiline – 137 000. Alates 2010. aasta teisest poolest on töötuse määr pidevalt langenud ja 2012. aastal oli see 10,2% (töötute arv vähenes aasta lõpuks 64 000-ni). 2011. aastal vähenes töötute osatähtsus kiiremini, 4,4 protsendipunkti, ning 2012. aastal aeglasmalt, 2,3 protsendipunkti. Kriisiaastatel suurenenedud lõhe naiste ja meeste töötuse vahel kahanes tavapärasele tasemele – 2012. aastal oli töötute seas mehi naistest 6000 võrra enam. Koos majanduskeskkonna paranemisega on suurenenedud ka ootused otsitava töö suhtes. Kui kriisi ajal oli nõus ka madalamat haridustaset eeldava töö vastu võtma 76%, siis 2012. aastal 60% kõrgharidusega töötutest. Mehed on otsitava töö ja haridustaseme vastavuse suhtes naistest nõudlikumad.

Vähenema hakkas ka pikaajaliste töötute arv. Kui olukord tööturul hakkas 2010. aasta teises pooles paranema, leidsid esmajoones töö need, kes olid pigem lühemat aega töötud olnud. Pikaajaliste töötute ehk üle aasta tööd otsinute arv jäi 2011. aastal enam-vähem muutumatuks ning väga pikaajaliste töötute ehk üle kahe aasta tööd otsinute arv kasvas 28 000-ni. 2012. aastal kahanes pikaajaliste töötute arv 38 000-ni, sh väga pikaajaliste oma 24 000-ni. Kolmandik töötutest olid tööta olnud alla poole aasta ja sama suur hulk tööd otsinud üle kahe aasta. Pikaajaline töötus ohustab vanemaalisi märksa enam kui noori: 71% üle 50-aastastest töötutest olid tööd otsinud üle aasta.

Noorte töötuse määr oli üldisest töötuse määrist kaks korda kõrgem. 2012. aastal oli 15–24-aastaste töötuse määr 20,9%, tööd otsis 15 000 noort. Keskmiselt oli noorte tööotsimisaeg teistega vörreledes siiski lühem – 2012. aastal olid noortest töötutest üle poole aasta tööd otsinud pooled, kõigist töötutest aga kaks kolmandikku. Kolm viendikku noortest töötutest olid noormehed. Noormeeste töötusriski suurendab mitu tegurit: nende seas on vähem edasiõppijaid ja nende keskmise haridustase on madalam, palga- ja tööootused aga sageli kõrgemad.

Madalalt haritute töötuse määr oli kõrghariduse omandanute omast neli korda kõrgem. Majanduskriisi ajal kasvas mitu korda nii madalama kui ka kõrgema haridustasemega inimeste töötuse määr. Tööturu seisundi paranedes oli neil, kel haridust nappis, siiski raskem tööd leida kui teistel. Põhihariduse või sellest madalama haridustasemega tööjöoust olid 2012. aastal töötud 23,5% (2010. aastal 30,9%), seega oli nende töötuse määr üldisest töötuse määrist üle kahe korra ja kolmanda taseme haridusega inimeste omast neli korda kõrgem.

Eesti töötuse määr langes möödunud aastal EL-i keskmisest madalamale. Kui aastatel 2009–2011 ületas töötuse määr Eestis EL-i keskmist, siis 2012. aastal oli Eesti näitaja EL-i riikide keskmisest (10,5%) madalam. Ühelt poolt oli see tingitud sellest, et alates 2010. aasta teisest poolest on töötus Eestis vähenenud võrdlemisi kiiresti (sealt alates on Eesti olnud pidevalt kolme kiireima töötuse vähenemisega EL-i riigi seas). Teisalt on EL-i üldine töötuse määr Lõuna-Euroopa probleemide tõttu tõusnud.

Tänu majanduse taastumisele vähenes tööotsingutest loobunute arv. Kriisiaastatel suurennes koos töötuse järsu kasvu ja tööotsinguaja pikinemisega ka nende hulk, kes kaotasid lootuse tööd leida ja tööotsimisest loobusid. Kui aastatel 2002–2004 püsis tööotsingutest loobunute ehk heitunute arv 18 000 juures, siis 2008. aastaks vähenes see 5500-ni. Kriisiaastatel kasvas heitunute hulk olulisel määral ja 2011. aastaks oli neid juba 10 000. 2012. aasta tõi koos pikaajalise töötuse vähenemisega kaasa ka tööotsingutest loobunute arvu kahanemise. Ilmselt oli sellel peale tööleidmise ka muid põhjusi: osa heitunutest joudis pensioniikka, osa võis hakata saama töövõimetuspensioni (töövõimetuspensioni saajate hulk kasvas 2012. aasta jooksul üle 4000 võrra) jne.

LABOUR MARKET

Yngve Rosenblad, Ülle Pettai

Overview

In 2012, unemployment was at the lowest level of the last four years. The impact of the economic crisis was the severest in early 2010. After that, the situation on the labour market turned for the better and has improved significantly in the last two years. Estonia had one of the highest rates of unemployment among European Union (EU) countries in 2009–2010, but by now the unemployment rate has fallen below the EU average. Nevertheless, the economic crisis has produced a significant number of people who have been unemployed for at least a year (the long-term unemployed).

The level of economic activity of the population was the highest of the last twenty years. In 2012, 695,000 (67.9%) of 15–74-year-old Estonian residents were economically active. 624,000 of them were employed and 71,000 were unemployed. The number of the economically inactive among 15–74-year-olds was 329,000 (32.1%). The economic activity of the population has been growing since 2005. The economic crisis slowed the process down temporarily, but during the recession there was an increase in the number of the unemployed rather than in the number of inactive persons. The share of the economically active population has grown both due to fact that the elderly work force is staying on the labour market for longer and that the number of students in the upper levels of education is decreasing. The step-by-step rise in retirement age and the improving health status of the elderly have contributed to the rise in the average age at which people exit the labour market. 20% of 60–74-year-olds worked in 2000, whereas in 2012 this share was already 30%. The number of persons who are inactive due to studies has also decreased sharply, as currently the small generations of the 1990s are in the main studying age, while the large generations born during the Singing Revolution are in their twenties and most of them have already entered the labour market.

Employment continued to increase at a moderate pace. After the rapid increase in employment in 2011, the increase continued more slowly in 2012. Compared to 2011, the number of employed persons grew by 2.5% (15,000 persons) and reached 624,000 (the annual growth was 6.7% in 2011). The employment rate of 15–74-year-olds in 2012 was 61.0%. This means that the employment rate, which dropped drastically during the economic crisis, has reached the pre-boom level of 2006. At the same time, the number of Estonian residents working abroad has grown remarkably since mid-2000s, meaning that a number of Estonian residents earn their living in a foreign country, primarily in Finland.

In 2012, 71.7% of 20–64-year-olds (i.e. persons in the main working age) were employed. The European Employment Strategy has set the goal to increase the employment rate of the population aged 20–64 to at least 75% by the year 2020. In Estonia, this indicator was higher than that in the boom years 2006–2008, but has been below 75% in the last four years. The unemployment rate should decrease about twice, if Estonia wants to reach the goal by lowering unemployment.

Manufacturing and construction used to be the main drivers of employment growth, but in 2012, there was even a slight decrease in the number of persons employed in manufacturing enterprises and the number of persons employed in construction remained the same. The growth in employment was most of all influenced by an increase in the number of persons employed in transportation and storage, information and communication, education, and administrative and support service activities. The employment rate in rural areas has even grown slightly faster than the same rate in urban areas.

The economic crisis changed the structure of employment in favour of the services sector. In 2012, 5% of the employed worked in the primary sector, 31% in the secondary sector (industries) and 64% in the tertiary sector (services). Compared to 2007 (used as a reference year for the boom period), the share of industries in total employment has decreased by four percentage points and the share of services has grown by the same amount. In 2012, the persons employed in industries, where manufacturing (especially manufacture of wood and metal products) and construction are

the largest employers, numbered 35,000 less than in 2007. As the economic crisis had the greatest impact on manufacturing and construction, the share of the secondary sector in employment, which had increased in 2007–2008, decreased from 35% to 31% during 2009–2010. In 2011 employment in these industries increased, but is still significantly below the level of the boom years. Compared to Estonia, the share of the tertiary sector in employment is remarkably higher in EU countries on average – 72% in 2012 (74% in the euro area countries).

The number of part-time workers was the highest of the last 20 years – 65,000. In 2012, 10.4% of the employed worked part-time (5.8% of males and 14.9% of females). Nevertheless, the share of persons working part-time in Estonia is almost two times smaller than the EU average (19%) and the difference is even greater in case of women. Part-time work is more popular among young people who are still studying and among the people at or close to the retirement age. The increase in birth rate some years ago also means that an increased number of mothers of young children, who prefer to work part-time for some period, have returned to the labour market. In 2009–2010 there was a remarkable increase in the number of part-time workers working for reduced hours due to lack of work or orders (the so-called underemployed). In 2012 the problem started to diminish and the share of the underemployed was 1.7% of total employment. Also, the number of persons employed in a temporary job (a fixed-term job, seasonal job, odd job, etc.), which had increased sharply in 2009–2011, fell to 22,000 or 3.5% of total employment in 2012.

Unemployment has decreased by half compared to the peak of the economic crisis. The unemployment rate, which was close to 5% in the boom years, started to increase rapidly in the second half of 2008 and reached nearly 20% in the 1st quarter of 2010, when the number of unemployed persons was at a record high at 137,000. Since the second half of 2010, unemployment rate has been constantly decreasing, reaching 10.2% in 2012 (the unemployed numbered 64,000 by the end of the year). The decline was faster in 2011 (4.4 percentage points) and more moderate in 2012 (2.3 percentage points). The unemployment gap between men and women widened during the economic crisis, but now decreased to the usual level: in 2012 the number of unemployed men exceeded the number of unemployed women by 6,000. The improvement of the economic situation has also raised the expectations of jobseekers. 76% of unemployed persons with higher education were willing to accept a job with lower qualification requirements during the crisis years, whereas the share was only 60% in 2012. Male jobseekers have higher expectations for the future job and its suitability for their level of education than female jobseekers.

The number of the long-term unemployed also fell into decline. As the labour market situation started to improve in the second half of 2010, it was primarily those who had been unemployed for a shorter period that found new jobs. In 2011, the number of the long-term unemployed (those who had been looking for a job for one year or more) stayed largely stable and the number of the very long-term unemployed (those who had been looking for a job for two years or more) increased to 28,000. In 2012, the number of the long-term unemployed diminished to 38,000 and the number of the very long-term unemployed to 24,000. A third of the unemployed had been looking for a job for less than 6 months and a third had been out of a job for two years or more. Long-term unemployment is a bigger risk for the elderly than for young people: 71% of the unemployed in the 50+ age group had been looking for a job for a year or more.

Youth unemployment was twice as high as the average unemployment rate. In 2012, the youth unemployment rate was 20.9%; there were 15,000 young people aged 15–24 looking for a job. However, on average, young people tend to find a job more quickly than other unemployed persons. In 2012, half of the young unemployed had been looking for job for more than 6 months, compared to two thirds among all employed persons. Three fifths of the young unemployed were males. The unemployment risk of young males is increased by several factors – fewer of them continue their studies, their average educational level is lower while their expectations for the job and future salary are often higher.

The unemployment rate of persons with a lower level of education exceeded the unemployment rate of persons with a higher level of education four times. During the economic crisis, there was a big increase in unemployment among persons with a lower educational level as well as persons with a higher educational level. As the labour market situation improved, it was

much more difficult for persons with lower education to find a job. In 2012, 23.5% of the labour force with basic or lower education were unemployed (compared to 30.9% in 2010), which means that their unemployment rate was over two times higher than the overall unemployment rate and four times higher than the unemployment rate of persons with tertiary education.

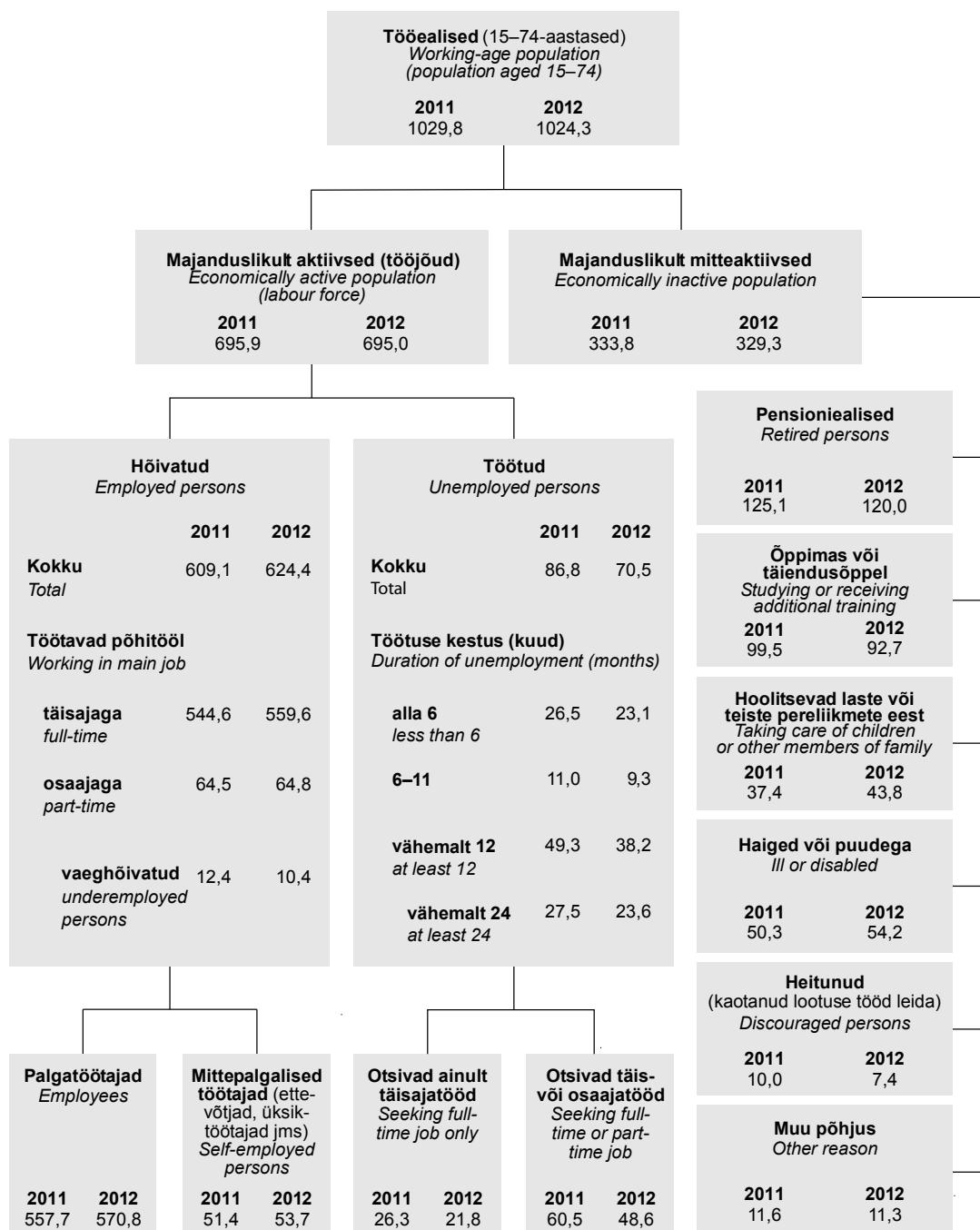
The unemployment rate in Estonia fell below the EU average in 2012. The unemployment rate in Estonia exceeded the EU average in 2009–2011, but now fell below the EU average (10.5%). On the one hand, it was due to a relatively sharp decline in unemployment in Estonia since the second half of 2010 (since then Estonia has been among the three EU countries with the fastest decrease in unemployment). On the other hand, the overall unemployment rate in the EU has increased due to problems in Southern Europe.

The improved economic conditions diminished the number of discouraged persons. In the years of the economic crisis, the number of discouraged persons who had given up job-seeking increased along with a rapid growth in unemployment and longer job-seeking periods. The number of discouraged persons, which had remained around 18,000 in 2002–2004, fell to 5,500 by 2008. The economic crisis increased the number of discouraged persons significantly and they numbered 10,000 by 2011. Their number started to decline in 2012 along with long-term unemployment. There were probably other reasons for the decline in addition to finding a job: some of the discouraged reached retirement age, others may have started receiving pension for incapacity for work (the number of persons receiving this type of pension increased by more than 4,000 during 2012), and so on.

Tabel 1. 15–74-aastased soo ja hõiveseisundi järgi, 2008–2012
Table 1. Population aged 15–74 by sex and labour status, 2008–2012

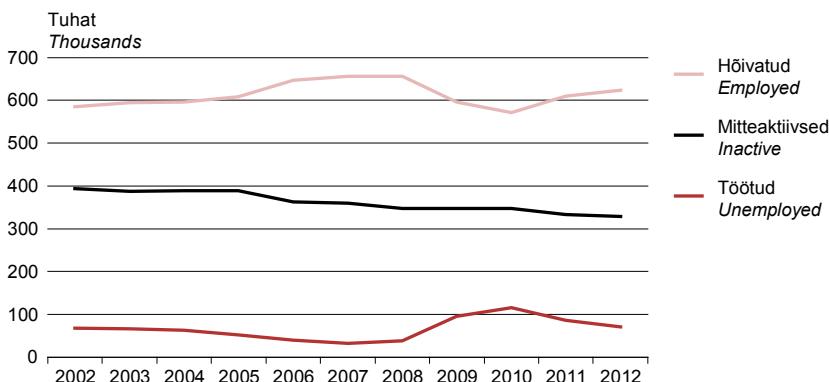
	2008	2009	2010	2011	2012	
Mehed						Males
Tööjoud, tuhat	351,2	346,6	341,6	346,9	348,0	Labour force, thousands
hõivatud	330,9	288,1	275,1	301,4	309,6	employed
töötud	20,2	58,5	66,5	45,6	38,4	unemployed
Mitteaktiivsed, tuhat	136,7	139,7	143,1	136,1	133,0	Inactive, thousands
Kokku, tuhat	487,9	486,3	484,7	483,0	481,0	Total, thousands
Tööjous osalemise määr, %	72,0	71,3	70,5	71,8	72,3	Labour force participation rate, %
Tööhõive määr, %	67,8	59,2	56,8	62,4	64,4	Employment rate, %
Töötuse määr, %	5,8	16,9	19,5	13,1	11,0	Unemployment rate, %
Naised						Females
Tööjoud, tuhat	343,7	344,3	345,2	349,0	347,0	Labour force, thousands
hõivatud	325,6	307,7	295,8	307,7	314,8	employed
töötud	18,1	36,5	49,4	41,3	32,2	unemployed
Mitteaktiivsed, tuhat	211,2	208,3	204,8	197,8	196,3	Inactive, thousands
Kokku, tuhat	554,9	552,5	550,0	546,8	543,2	Total, thousands
Tööjous osalemise määr, %	61,9	62,3	62,8	63,8	63,9	Labour force participation rate, %
Tööhõive määr, %	58,7	55,7	53,8	56,3	57,9	Employment rate, %
Töötuse määr, %	5,3	10,6	14,3	11,8	9,3	Unemployment rate, %
Kokku						Total
Tööjoud, tuhat	694,9	690,9	686,8	695,9	695,0	Labour force, thousands
hõivatud	656,5	595,8	570,9	609,1	624,4	employed
töötud	38,4	95,1	115,9	86,8	70,5	unemployed
Mitteaktiivsed, tuhat	347,9	348,0	348,0	333,8	329,3	Inactive, thousands
Kokku, tuhat	1 042,8	1 038,8	1 034,8	1 029,8	1 024,3	Total, thousands
Tööjous osalemise määr, %	66,6	66,5	66,4	67,6	67,9	Labour force participation rate, %
Tööhõive määr, %	63,0	57,4	55,2	59,1	61,0	Employment rate, %
Töötuse määr, %	5,5	13,8	16,9	12,5	10,2	Unemployment rate, %

Joonis 1. 15–74-aastased hõiveseisundi järgi, 2011, 2012
*Figure 1. Population aged 15–74 by labour status, 2011, 2012
(tuhad – thousands)*

Joonis 2. 15–74-aastased höiveseisundi järgi, 2002–2012

Figure 2. Population aged 15–74 by labour status, 2002–2012

Tabel 2. 15–74-aastased hariduse^a ja höiveseisundi järgi, 2008–2012 Table 2. Population aged 15–74 by education^a and labour status, 2008–2012

	2008	2009	2010	2011	2012	
Esimese taseme haridus või madalam						Below upper secondary education
Tööjoud, tuhat	76,8	72,6	67,6	72,2	67,9	Labour force, thousands
höivatud	67,6	51,8	46,7	53,3	51,9	employed
töötud	9,2	20,7	20,9	18,9	16,0	unemployed
Mitteaktiivsed, tuhat	152,3	145,6	136,0	123,1	118,9	Inactive, thousands
Kokku, tuhat	229,2	218,2	203,6	195,3	186,8	Total, thousands
Tööjous osalemise määr, %	33,5	33,2	33,2	37,0	36,3	Labour force participation rate, %
Tööhõive määr, %	29,5	23,8	22,9	27,3	27,8	Employment rate, %
Töötuse määr, %	12,0	28,6	30,9	26,2	23,5	Unemployment rate, %
Teise taseme, teise taseme järgne ja kolmanda taseme eelne haridus						Upper secondary education, post-secondary non-tertiary education
Tööjoud, tuhat	383,4	372,3	377,0	372,5	368,5	Labour force, thousands
höivatud	361,2	313,4	304,4	324,7	329,8	employed
töötud	22,2	59,0	72,6	47,8	38,7	unemployed
Mitteaktiivsed, tuhat	138,5	143,5	150,5	145,6	148,5	Inactive, thousands
Kokku, tuhat	522,0	515,9	527,5	518,1	517,0	Total, thousands
Tööjous osalemise määr, %	73,5	72,2	71,5	71,9	71,3	Labour force participation rate, %
Tööhõive määr, %	69,2	60,7	57,7	62,7	63,8	Employment rate, %
Töötuse määr, %	5,8	15,8	19,3	12,8	10,5	Unemployment rate, %
Kolmanda taseme haridus						Tertiary education
Tööjoud, tuhat	234,6	246,0	242,2	251,2	258,6	Labour force, thousands
höivatud	227,7	230,6	219,8	231,1	242,8	employed
töötud	6,9	15,3	22,4	20,1	15,9	unemployed
Mitteaktiivsed, tuhat	57,0	58,8	61,4	65,1	61,9	Inactive, thousands
Kokku, tuhat	291,7	304,8	303,6	316,4	320,5	Total, thousands
Tööjous osalemise määr, %	80,4	80,7	79,8	79,4	80,7	Labour force participation rate, %
Tööhõive määr, %	78,1	75,7	72,4	73,0	75,7	Employment rate, %
Töötuse määr, %	2,9	6,2	9,3	8,0	6,1	Unemployment rate, %

^a Eesti haridustasemed: esimese taseme haridus või madalam – alghariduseta, algharidus, põhiharidus, kutseharidus põhihariduseta noortele; teise taseme haridus – kutseõpe põhihariduse baasil, üldkeskharidus, kutsekeskharidus põhihariduse baasil, keskeriharidus põhihariduse baasil; teise taseme järgne ja kolmanda taseme eelne haridus – kutsekeskharidus keskhariduse baasil; kolmanda taseme haridus – keskeriharidus keskhariduse baasil, kõrgharidus, magistri- ja doktorikraad.

^a ISCED 97 educational levels: below upper secondary education – less than primary education, primary education, basic education, vocational education for youngsters without basic education; upper secondary education – vocational training based on basic education, general secondary education, vocational secondary education based on basic education, professional secondary education based on basic education; post-secondary non-tertiary education – vocational secondary education based on secondary education; tertiary education – professional secondary education based on secondary education, higher education, Master's and Doctoral degree.

Tabel 3. Töötajad soos ja vanuse järgi, 2008–2012

Table 3. Labour force by sex and age, 2008–2012

(tuhad – thousands)

	2008	2009	2010	2011	2012	
Mehed						Males
15–24	45,8	44,1	39,6	39,5	38,1	15–24
25–49	214,7	212,4	213,5	215,7	215,8	25–49
50–74	90,8	90,2	88,5	91,7	94,2	50–74
15–74	351,2	346,6	341,6	346,9	348,0	15–74
16 kuni pensioniiga	337,6	332,7	328,8	333,0	332,5	16 until pension age
15–64	340,4	337,1	333,2	339,0	338,5	15–64
Naised						Females
15–24	37,3	33,2	31,3	32,4	31,9	15–24
25–49	197,5	198,0	200,2	199,5	196,5	25–49
50–74	108,9	113,0	113,7	117,1	118,6	50–74
15–74	343,7	344,3	345,2	349,0	347,0	15–74
16 kuni pensioniiga	318,6	317,5	319,2	323,4	319,3	16 until pension age
15–64	331,0	333,0	333,9	335,2	332,9	15–64
Kokku						Total
15–24	83,1	77,3	70,9	71,9	69,9	15–24
25–49	412,2	410,4	413,7	415,2	412,3	25–49
50–74	199,6	203,2	202,1	208,8	212,8	50–74
15–74	694,9	690,9	686,8	695,9	695,0	15–74
16 kuni pensioniiga	656,2	650,2	648,0	656,4	651,7	16 until pension age
15–64	671,3	670,1	667,1	674,3	671,4	15–64

Tabel 4. Töötajate osalemise määr soos ja vanuse järgi, 2008–2012

Table 4. Labour force participation rate by sex and age, 2008–2012

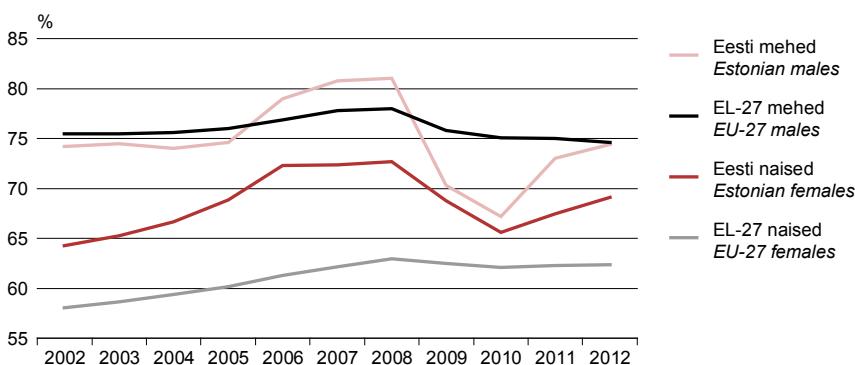
(protsenti – percentages)

	2008	2009	2010	2011	2012	
Mehed						Males
15–24	44,1	44,0	41,2	42,9	43,3	15–24
25–49	93,9	92,5	92,7	93,3	93,0	25–49
50–74	58,4	57,6	56,0	57,4	58,5	50–74
15–74	72,0	71,3	70,5	71,8	72,3	15–74
16 kuni pensioniiga	80,1	78,6	78,1	79,4	79,9	16 until pension age
15–64	77,6	76,9	76,1	77,6	77,8	15–64
15 ja vanemad	68,2	67,4	66,6	67,8	68,1	15 and older
Naised						Females
15–24	37,5	34,6	34,1	36,8	38,0	15–24
25–49	83,1	83,3	84,2	84,0	82,9	25–49
50–74	50,0	51,7	51,6	52,9	53,3	50–74
15–74	61,9	62,3	62,8	63,8	63,9	15–74
16 kuni pensioniiga	73,5	73,6	74,1	74,5	74,5	16 until pension age
15–64	70,0	70,6	70,9	71,4	71,4	15–64
15 ja vanemad	54,8	55,0	55,3	56,1	55,9	15 and older
Kokku						Total
15–24	40,8	39,4	37,7	39,9	40,7	15–24
25–49	88,4	87,8	88,4	88,6	87,9	25–49
50–74	53,5	54,2	53,4	54,8	55,5	50–74
15–74	66,6	66,5	66,4	67,6	67,9	15–74
16 kuni pensioniiga	76,7	76,1	76,1	76,9	77,2	16 until pension age
15–64	73,6	73,6	73,4	74,4	74,5	15–64
15 ja vanemad	60,8	60,6	60,4	61,3	61,4	15 and older

Tabel 5. Höivatud soo ja vanuse järgi, 2008–2012
Table 5. Employed persons by sex and age, 2008–2012
(tuhad – thousands)

	2008	2009	2010	2011	2012	
Mehed						Males
15–24	40,0	30,1	25,7	30,2	29,2	15–24
25–49	205,4	179,0	175,8	190,9	195,0	25–49
50–74	85,5	78,9	73,7	80,3	85,5	50–74
15–74	330,9	288,1	275,1	301,4	309,6	15–74
16 kuni pensioniiga	317,8	274,3	262,9	288,2	294,7	16 until pension age
15–64	320,2	278,6	267,0	293,7	300,4	15–64
20–64	314,9	275,9	265,9	291,2	297,4	20–64
Naised						Females
15–24	33,1	25,9	21,9	25,7	26,2	15–24
25–49	187,2	178,1	174,3	175,3	178,0	25–49
50–74	105,3	103,7	99,5	106,7	110,6	50–74
15–74	325,6	307,7	295,8	307,7	314,8	15–74
16 kuni pensioniiga	301,2	282,6	271,3	283,5	288,2	16 until pension age
15–64	313,2	297,2	284,8	294,5	301,3	15–64
20–64	309,2	294,9	283,0	292,4	299,0	20–64
Kokku						Total
15–24	73,1	56,0	47,6	55,8	55,3	15–24
25–49	392,7	357,1	350,1	366,2	373,0	25–49
50–74	190,8	182,7	173,2	187,1	196,1	50–74
15–74	656,5	595,8	570,9	609,1	624,4	15–74
16 kuni pensioniiga	619,0	556,9	534,1	571,7	582,9	16 until pension age
15–64	633,5	575,8	551,8	588,2	601,7	15–64
20–64	624,1	570,8	548,9	583,6	596,4	20–64

Joonis 3. 20–64-aastaste tööhöive määr soo järgi Eestis ja Euroopa Liidus, 2002–2012
Figure 3. Employment rate of population aged 20–64 in Estonia and in the European Union
by sex, 2002–2012

Allikad: Statistikaamet, Eurostat
Sources: Statistics Estonia, Eurostat

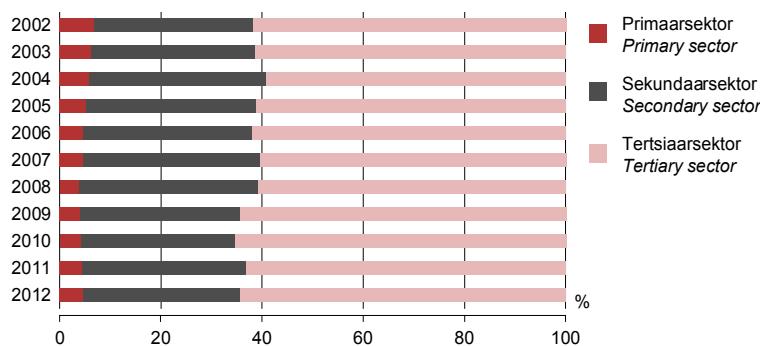
Tabel 6. Tööhõive määr soo ja vanuse järgi, 2008–2012

Table 6. Employment rate by sex and age, 2008–2012
 (protsenti – percentages)

	2008	2009	2010	2011	2012	
Mehed						Males
15–24	38,5	30,0	26,7	32,7	33,2	15–24
25–49	89,9	78,0	76,3	82,6	84,0	25–49
50–74	55,0	50,5	46,6	50,3	53,1	50–74
15–74	67,8	59,2	56,8	62,4	64,4	15–74
16 kuni pensioniiga	75,4	64,8	62,4	68,7	70,8	16 until pension age
15–64	73,0	63,5	61,0	67,2	69,0	15–64
20–64	81,0	70,3	67,2	73,0	74,4	20–64
15 ja vanemad	64,2	56,0	53,6	58,9	60,6	15 and older
Naised						Females
15–24	33,2	27,0	23,9	29,2	31,2	15–24
25–49	78,8	74,9	73,3	73,8	75,1	25–49
50–74	48,4	47,4	45,2	48,2	49,8	50–74
15–74	58,7	55,7	53,8	56,3	57,9	15–74
16 kuni pensioniiga	69,4	65,5	63,0	65,3	67,3	16 until pension age
15–64	66,3	63,0	60,5	62,7	64,6	15–64
20–64	72,7	68,8	65,6	67,5	69,1	20–64
15 ja vanemad	51,9	49,2	47,4	49,4	50,7	15 and older
Kokku						Total
15–24	35,9	28,5	25,3	31,0	32,2	15–24
25–49	84,2	76,4	74,8	78,2	79,5	25–49
50–74	51,1	48,7	45,8	49,1	51,2	50–74
15–74	63,0	57,4	55,2	59,1	61,0	15–74
16 kuni pensioniiga	72,4	65,2	62,7	67,0	69,0	16 until pension age
15–64	69,5	63,2	60,7	64,9	66,7	15–64
20–64	76,6	69,5	66,4	70,1	71,7	20–64
15 ja vanemad	57,5	52,3	50,2	53,7	55,2	15 and older

Joonis 4. Höivatud majandussektori järgi, 2002–2012

Figure 4. Employed persons by sector of economy, 2002–2012

Tabel 7. Höivatud tegevusalus^a järgi, 2008–2012

Table 7. Employed persons by economic activity^a, 2008–2012
(tuhad – thousands)

	2008	2009	2010	2011	2012	
Pöllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	25,3	24,0	24,1	26,9	29,1	<i>Agriculture, forestry and fishing</i>
Mäetööstus	6,0	6,4	6,9	6,1	5,2	<i>Mining and quarrying</i>
Töötlev tööstus	135,0	113,8	108,4	121,0	117,5	<i>Manufacturing</i>
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	8,2	7,7	8,7	8,2	9,3	<i>Electricity, gas, steam and air conditioning supply</i>
Veevarustus; kanalisatsioon; jäätme- ja saastekäitlus	2,3	2,4	2,3	3,9	3,5	<i>Water supply; sewerage; waste management and remediation activities</i>
Elitus	81,0	58,3	47,9	59,0	58,7	<i>Construction</i>
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	92,5	83,2	80,0	81,3	80,7	<i>Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles</i>
Veondus ja laondus	49,9	49,7	43,6	48,3	50,5	<i>Transportation and storage</i>
Majutus ja toitlustus	23,6	20,1	19,4	19,2	19,3	<i>Accommodation and food service activities</i>
Info ja side	15,3	14,3	12,4	16,7	18,6	<i>Information and communication</i>
Finants- ja kindlustustegevus	10,4	11,4	9,4	10,2	10,5	<i>Financial and insurance activities</i>
Kinnisvaraalane tegevus	10,2	9,2	10,1	10,4	10,7	<i>Real estate activities</i>
Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	20,5	20,5	21,2	23,3	22,9	<i>Professional, scientific and technical activities</i>
Haldus- ja abitegevused	17,3	16,8	18,9	17,1	21,3	<i>Administrative and support service activities</i>
Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	38,4	36,7	40,4	40,3	41,1	<i>Public administration and defence, compulsory social security</i>
Haridus	59,9	62,5	56,1	57,2	62,7	<i>Education</i>
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	31,1	33,0	34,6	35,5	35,7	<i>Human health and social work activities</i>
Kunst, meebleahutus ja vaba aeg	14,8	14,2	14,7	14,3	15,5	<i>Arts, entertainment and recreation</i>
Muu tegevusalus	14,8	11,5	11,9	10,3	11,6	<i>Other activities</i>
KOKKU	656,5	595,8	570,9	609,1	624,4	TOTAL

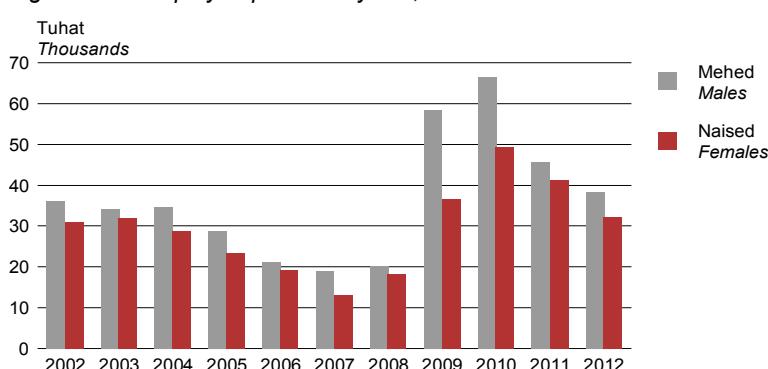
^a Ettevõtte või asutuse allüksuse (toimla) tegevusalus klassifikaatori EMTAK 2008 järgi.

^a *Economic activity of the local unit of the enterprise or institution according to EMTAK 2008 (based on NACE Rev. 2 classification).*

Tabel 8. Töötud soo ja vanuse järgi, 2008–2012
Table 8. Unemployed persons by sex and age, 2008–2012
(tuhat – thousands)

	2008	2009	2010	2011	2012	
Mehed						Males
15–24	5,7	14,0	14,0	9,4	8,9	15–24
25–49	9,2	33,3	37,8	24,8	20,8	25–49
50–74	5,3	11,2	14,8	11,3	8,7	50–74
15–74	20,2	58,5	66,5	45,6	38,4	15–74
16 kuni pensioniiga	19,8	58,4	65,9	44,9	37,8	16 until pension age
15–64	20,1	58,5	66,2	45,3	38,1	15–64
Naised						Females
15–24	4,2	7,3	9,4	6,7	5,7	15–24
25–49	10,3	19,9	25,9	24,2	18,5	25–49
50–74	3,6	9,3	14,2	10,4	7,9	50–74
15–74	18,1	36,5	49,4	41,3	32,2	15–74
16 kuni pensioniiga	17,4	34,9	47,9	39,9	31,1	16 until pension age
15–64	17,7	35,8	49,1	40,7	31,6	15–64
Kokku						Total
15–24	10,0	21,3	23,4	16,1	14,6	15–24
25–49	19,5	53,2	63,6	49,0	39,3	25–49
50–74	8,9	20,5	28,9	21,8	16,6	50–74
15–74	38,4	95,1	115,9	86,8	70,5	15–74
16 kuni pensioniiga	37,2	93,3	113,8	84,8	68,9	16 until pension age
15–64	37,9	94,3	115,3	86,0	69,6	15–64

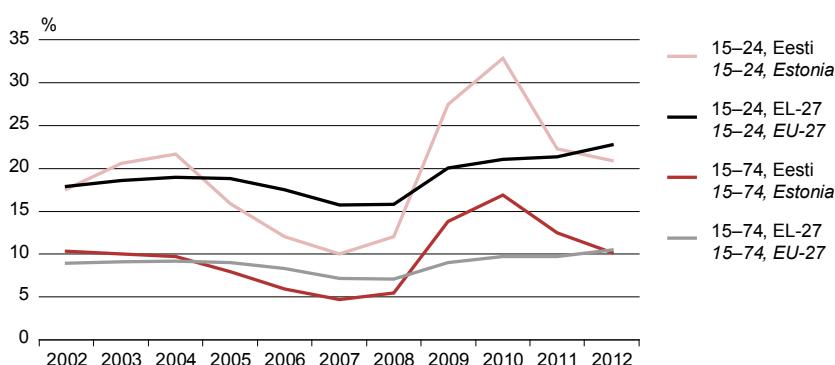
Joonis 5. Töötud soo järgi, 2002–2012
Figure 5. Unemployed persons by sex, 2002–2012

Tabel 9. Töötuse määr soo ja vanuse järgi, 2008–2012
Table 9. Unemployment rate by sex and age, 2008–2012
(protsendi – percentages)

	2008	2009	2010	2011	2012	
Mehed						Males
15–24	12,6	31,7	35,2	23,7	23,4	15–24
25–49	4,3	15,7	17,7	11,5	9,6	25–49
50–74	5,8	12,4	16,7	12,4	9,2	50–74
15–74	5,8	16,9	19,5	13,1	11,0	15–74
16 kuni pensioniiga	5,9	17,6	20,1	13,5	11,4	16 until pension age
15–64	5,9	17,4	19,9	13,4	11,2	15–64
Naised						Females
15–24	11,3	22,0	30,0	20,7	18,0	15–24
25–49	5,2	10,1	12,9	12,1	9,4	25–49
50–74	3,3	8,2	12,5	8,9	6,7	50–74
15–74	5,3	10,6	14,3	11,8	9,3	15–74
16 kuni pensioniiga	5,5	11,0	15,0	12,3	9,7	16 until pension age
15–64	5,4	10,8	14,7	12,1	9,5	15–64
Kokku						Total
15–24	12,0	27,5	32,9	22,3	20,9	15–24
25–49	4,7	13,0	15,4	11,8	9,5	25–49
50–74	4,4	10,1	14,3	10,4	7,8	50–74
15–74	5,5	13,8	16,9	12,5	10,2	15–74
16 kuni pensioniiga	5,7	14,4	17,6	12,9	10,6	16 until pension age
15–64	5,6	14,1	17,3	12,8	10,4	15–64

Joonis 6. Töötuse määr vanuse järgi Eestis ja Euroopa Liidus, 2002–2012
Figure 6. Unemployment rate in Estonia and in the European Union by age, 2002–2012

Allikad: Statistikaamet, Eurostat
Sources: Statistics Estonia, Eurostat

Joonis 7. Töötuse määr soo järgi, 2002–2012

Figure 7. Unemployment rate by sex, 2002–2012

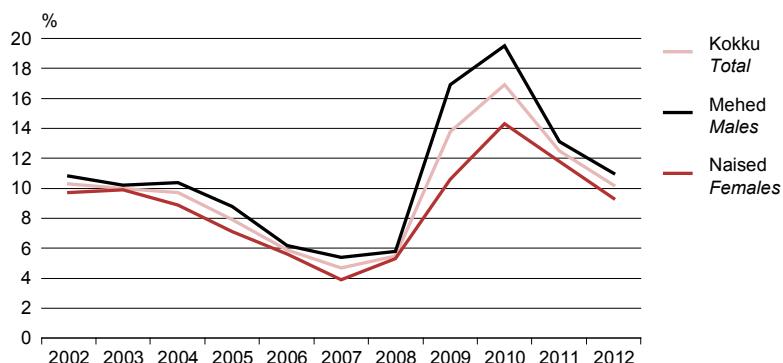
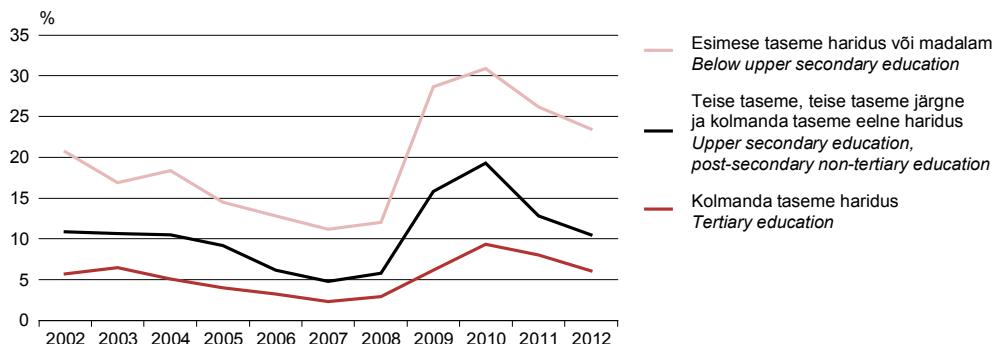
Joonis 8. Töötuse määr hariduse järgi, 2002–2012

Figure 8. Unemployment rate by education, 2002–2012

Tabel 10. Töötud soo ja töötuse kestuse järgi, 2008–2012 Table 10. Unemployed persons by sex and duration of unemployment, 2008–2012
(tuhad – thousands)

	2008	2009	2010	2011	2012	
Mehed						Males
Alla 6 kuu	10,0	29,1	20,1	13,6	12,4	Less than 6 months
6–11 kuud	3,1	13,7	14,2	4,8	4,8	6 to 11 months
Vähemalt 12 kuud	7,2	15,7	32,2	27,2	21,2	At least 12 months
vähemalt 24 kuud	3,5	5,6	12,7	15,9	12,8	at least 24 months
KOKKU	20,2	58,5	66,5	45,6	38,4	TOTAL
Naised						Females
Alla 6 kuu	10,3	20,2	17,9	12,9	10,7	Less than 6 months
6–11 kuud	3,1	5,9	11,1	6,3	4,5	6 to 11 months
Vähemalt 12 kuud	4,7	10,4	20,4	22,1	17,0	At least 12 months
vähemalt 24 kuud	2,7	3,4	6,6	11,6	10,8	at least 24 months
KOKKU	18,1	36,5	49,4	41,3	32,2	TOTAL
Kokku						Total
Alla 6 kuu	20,3	49,3	38,0	26,5	23,1	Less than 6 months
6–11 kuud	6,2	19,7	25,3	11,0	9,3	6 to 11 months
Vähemalt 12 kuud	11,8	26,1	52,6	49,3	38,2	At least 12 months
vähemalt 24 kuud	6,2	9,0	19,3	27,5	23,6	at least 24 months
KOKKU	38,4	95,1	115,9	86,8	70,5	TOTAL

Tabel 11. Töötud soo ja töötuse kestuse järgi, 2008–2012

Table 11. Unemployed persons by sex and duration of unemployment, 2008–2012
(protsenti – percentages)

	2008	2009	2010	2011	2012	
Mehed						Males
Alla 6 kuu	49,4	49,8	30,2	29,8	32,3	Less than 6 months
6–11 kuud	15,2	23,4	21,4	10,5	12,5	6 to 11 months
Vähemalt 12 kuud	35,3	26,8	48,4	59,6	55,2	At least 12 months
vähemalt 24 kuud	17,5	9,6	19,1	34,9	33,3	at least 24 months
KOKKU	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	TOTAL
Naised						Females
Alla 6 kuu	57,1	55,3	36,2	31,2	33,2	Less than 6 months
6–11 kuud	17,0	16,3	22,5	15,3	14,0	6 to 11 months
Vähemalt 12 kuud	25,9	28,4	41,3	53,5	52,8	At least 12 months
vähemalt 24 kuud	14,9	9,4	13,4	28,1	33,5	at least 24 months
KOKKU	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	TOTAL
Kokku						Total
Alla 6 kuu	53,0	51,9	32,8	30,5	32,8	Less than 6 months
6–11 kuud	16,1	20,7	21,8	12,7	13,2	6 to 11 months
Vähemalt 12 kuud	30,9	27,4	45,4	56,8	54,2	At least 12 months
vähemalt 24 kuud	16,3	9,5	16,7	31,7	33,5	at least 24 months
KOKKU	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	TOTAL

Tabel 12. Mitteaktiivsed soo ja vanuse järgi, 2008–2012

Table 12. Inactive population by sex and age, 2008–2012
(tuhat – thousands)

	2008	2009	2010	2011	2012	
Mehed						Males
15–24	58,1	56,2	56,6	52,6	49,9	15–24
25–49	13,8	17,2	16,9	15,4	16,3	25–49
50–74	64,8	66,3	69,7	68,0	66,8	50–74
15–74	136,7	139,7	143,1	136,1	133,0	15–74
16 kuni pensioniiga	83,8	90,6	92,2	86,2	83,8	16 until pension age
15–64	98,4	101,2	104,5	97,9	96,7	15–64
15 ja vanemad	163,9	167,5	171,3	164,9	162,9	15 and older
Naised						Females
15–24	62,3	62,8	60,6	55,5	51,9	15–24
25–49	40,1	39,8	37,7	37,9	40,6	25–49
50–74	108,8	105,7	106,6	104,3	103,8	50–74
15–74	211,2	208,3	204,8	197,8	196,3	15–74
16 kuni pensioniiga	115,1	113,7	111,4	110,7	109,1	16 until pension age
15–64	141,8	139,0	136,9	134,2	133,6	15–64
15 ja vanemad	283,2	281,5	279,1	273,5	274,0	15 and older
Kokku						Total
15–24	120,4	119,0	117,2	108,2	101,8	15–24
25–49	53,9	57,0	54,5	53,3	56,9	25–49
50–74	173,6	172,0	176,3	172,4	170,6	50–74
15–74	347,9	348,0	348,0	333,8	329,3	15–74
16 kuni pensioniiga	198,9	204,3	203,6	196,9	192,9	16 until pension age
15–64	240,3	240,2	241,4	232,1	230,3	15–64
15 ja vanemad	447,2	449,0	450,4	438,5	436,9	15 and older

Tabel 13. 15–74-aastased mitteaktiivsed mitteaktiivsuse põhjuse järgi, 2008–2012

Table 13. Inactive population aged 15–74 by reason of inactivity, 2008–2012
(tuhad – thousands)

	2008	2009	2010	2011	2012	
Õpingud	109,0	105,5	106,2	99,5	92,7	<i>Studies</i>
Haigus või vigastus	51,2	50,5	50,6	50,3	54,2	<i>Illness or disability</i>
Rasedus-, sünnitus- või lapsehoolduspuhkus	28,6	34,0	29,3	27,8	28,9	<i>Pregnancy, maternity or parental leave</i>
Vajadus hoolitseda laste või teiste pereliikmete eest	12,2	9,2	11,0	9,6	14,9	<i>Need to take care of children or other members of the family</i>
Pensioniiga	132,6	131,7	133,3	125,1	120,0	<i>Pension age</i>
Heitunud (kaotanud lootuse tööd leida)	5,5	8,7	8,8	10,0	7,4	<i>Discouraged (have lost hope to find work)</i>
Muu	8,7	8,3	8,7	11,6	11,3	<i>Other</i>
KOKKU	347,9	348,0	348,0	333,8	329,3	TOTAL

Metoodika

Peatükis esitatud tööturustatistika põhineb Eesti tööjõu-uuringu andmetel. Et statistika oleks võrreldav eelmiste perioodidega, on 2012. aasta hinnangute arvutamisel kasutatud Statistikaameti avaldatud arvestuslikku rahvaarvu seisuga 01.01.2012, mida ei ole korrigeeritud 2011. aasta rahva ja eluruumide loenduse andmetega. 2011. aasta loenduse rahvaarvuga vastavuses olevad tööturu aegread avaldatakse 2014. aasta I kvartalis.

Statistikaamet korraldas esimese Eesti tööjõu-uuringu (ETU) 1995. aasta alguses. Aastatel 1997–1999 toimus küsitlus II kvartalis. Alates 2000. aastast on ETU kvartali- ja aastaväljundiga pidevuring. Valimisse sattunud leibkondade uuringunädalad on jaotatud ühtlaselt üle kogu aasta, s.t iga nädala kohta korraldatakse võrdne arv küsitlusi.

Kuni 2000. aasta II kvartalini koosnes ETU küsimustik kahest osast:

- uuringunädalal osaga koguti tööinfot küsitlusele eelnenedud nädala kohta;
- tagasivaateliise osaga koguti andmeid töömuutuste kohta uuringule eelnenedud aastatel.

Ehkki kvartalitulemusi saadakse pidevuringuga alates 2000. aasta I kvartalist, koguti I ja II kvartalis veel tagasivaateliisi andmeid 1999. aasta kohta, sest siis toimus küsitlus vaid II kvartalis. Alates 2000. aasta III kvartalist tagasivaateliisi andmeid enam ei koguta, sest küsitlus toimub pidevalt ja kõik andmed saadakse uuringunädalal järgi. Aastakeskmised näitajad on kvartalitulemuste aritmeetilised keskmised.

Küsitletavate valiku alus oli 1995. aastal 1989. aasta rahvaloenduse andmebaas, aastatel 1997–2001 AS-i Andmevara rahvastiku andmebaas (rahvastikuregister), aastatel 2002–2004 2000. aasta rahva ja eluruumide loenduse aadressibaas ja alates 2005. aastast on see rahvastikuregister.

ETU-ga kogutakse andmeid tööealistelt isikutelt (15–74-aastased). Enne 2002. aastat arvestati küsitletava vanuse määramisel vaid sünniaastat: tööealisteks loeti inimesed, kes uuringuaasta 1. jaanuaril olid 15–74-aastased. Alates 2002. aastast arvestatakse ka sünnikuupäeva: tööealised on need, kes olid uuringunädalal 15–74-aastased.

Alates 2002. aastast kasutatakse vanuse arvutamisel sünnikuupäeva, mis võimaldab täpselt arvutada ka vanuserühma „16 kuni pensioniiga“ andmeid. Enne 2002. aastat arvestati ETU-s pensioniiga ainult täisaastates.

ETU andmete laiendamisel kasutatud arvestuslikul rahvaarvul põhinevad laiendustegurid arvutatakse maakonna, soo ja viie aasta vanuserühmade järgi.

Valimi laiendamisel üldkogumi kohta saadud andmed on tegelike parameetrite hinnangud. Alla 20 isikul põhinevaid hinnanguid ei ole avaldatud, sest need ei ole usaldusväärised.

Tööjõu-uuringus kasutatud pensioniiga, 1989–2012

	Vanus, aastat	
	mehed	naised
1989–1994	60	55
1995–1996	61	56
1997–1998	62	57
1999–2001	63	58
2002–2003	63	58,5
2004	63	59
2005–2006	63	59,5
2007	63	60
2008–2009	63	60,5
2010	63	61
2011–2012	63	61,5

Methodology

The labour market statistics in this chapter are based on the Estonian Labour Force Survey. In the calculation of the estimates for 2012, the estimated number of population published by Statistics Estonia as at 1 January 2012 has been used to assure comparability in time series; this population figure has not been adjusted with the data of the 2011 Population and Housing Census. Labour market time series adjusted with the number of population of the 2011 Population and Housing Census will be published in the 1st quarter of 2014.

Statistics Estonia conducted the first Estonian Labour Force Survey (ELFS) at the beginning of 1995. In 1997–1999 the survey was conducted in the 2nd quarter. Starting from the year 2000, the ELFS has been a continuous survey providing quarterly and annual results. The reference weeks for households in the sample are spread evenly throughout the whole year, i.e. the same number of interviews is conducted for every week.

Until the 2nd quarter of 2000, the ELFS questionnaire consisted of two parts:

- the part regarding the reference week in which data about work were collected on the week preceding the survey;
- the retrospective part in which data were collected about the change of work in the years preceding the survey.

Quarterly results have been received on the basis of the continuous survey since the 1st quarter of 2000; however, in the 1st and 2nd quarters of 2000 retrospective data were collected on the year 1999 as in that year the survey was conducted in the 2nd quarter only. Since the 3rd quarter of 2000, retrospective data are no longer collected as the survey is conducted continuously and all data are received by reference week. Annual averages are calculated as an arithmetical mean of quarters.

The 1989 Population Census database served as the sample frame in 1995, the population database of Andmevara AS (Population Register) in 1997–2001, the 2000 Population and Housing Census database in 2002–2004, and since 2005 the Population Register has been used.

The target population of the survey are working-age persons (aged 15–74). Up to 2002, respondents were classified as falling in or out of the working-age population only according to their year of birth: persons between the ages of 15 and 74 on 1 January of the reference year were considered the working-age population. Since 2002, the date of birth is also taken into account: persons between the ages of 15 and 74 in the reference week are considered the working-age population.

As since 2002 the age of the respondent is calculated according to the date of birth, the data for the age group “16 until pension age” are also much more precise. Before 2002 pension age was calculated only in full years for the ELFS.

The expansion coefficients of the ELFS data are based on the estimated population and calculated by county, sex and five-year age groups.

Data received through the expansion of the sample are the estimates of actual parameters. Estimates that are based on less than 20 persons have not been published as they are not reliable.

Pension age used in the ELFS, 1989–2012

	Age, years	
	males	females
1989–1994	60	55
1995–1996	61	56
1997–1998	62	57
1999–2001	63	58
2002–2003	63	58.5
2004	63	59
2005–2006	63	59.5
2007	63	60
2008–2009	63	60.5
2010	63	61
2011–2012	63	61.5

**Kirjandust
Publications**

Sotsiaaltrendid 5. Social Trends 5. (2010). Tallinn: Statistikaamet.

**Kasulikke linke
Useful links**

Eurostati tööturustatistika

Eurostat labour market statistics

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/labour_market/introduction

OECD tööhõivestatistika

OECD employment statistics

<http://www.oecd-ilibrary.org/employment>

PALK

Mare Kusma, Vilma Mere

Ülevaade

Pärast 2009. aasta palgalangust on keskmise brutokuupalk taas tõusnud. 2012. aastal tõusis aasta keskmise brutokuupalk 2011. aastaga võrreldes 5,7%. Esimest korda pärast majanduslangust tõusis palk eelmise aastaga võrreldes kõigil tegevusaladel.

Kui võrrelda tegevusalade palku 2008. aastaga, kui palgatase oli seni kõrgeim, siis selleni ei kütündinud 2012. aastal veel neli tegevusala – finants- ja kindlustustegevus, kinnisvaraala tegevus, avalik haldus, riigikaitse ja kohustuslik sotsiaalkindlustus ning muud teenindavad tegevused.

Keskmise täistööajale taandatud töötajate arv kasvas 2012. aastal 2011. aastaga võrreldes 4,2%.

Ilma ebaregulaarsete preemiate ja lisatasudeta tõusis keskmise brutokuupalk 5,4%. Ebaregulaarsed preemiad ja lisatasud suurennesid 2011. aastaga võrreldes 14,3% palgatöötaja kohta ja mõjutasid keskmise brutokuupalga tõusu 0,3 protsendipunktiiga. 2012. aastal vähenesid ebaregulaarsed preemiad ja lisatasud ainultkahel tegevusalal.

Kõige enam tõusis keskmise brutokuupalk 2012. aastal ehituse tegevusalal (10,8%) ja kõige vähem veonduse ja laonduse tegevusalal (1,6%).

Kõige kõrgem on keskmise brutokuupalk info ja side tegevusalal, kus oli 2012. aastal keskmisest brutokuupalgast 1,6 korda suurem palk. Tema kannul oli väga väikese palgavahega finants- ja kindlustustegevus. Kõige madalam oli keskmise brutokuupalk endiselt muudes teenindavates tegevustes, kuigi ka sel tegevusalal 2011. aastaga võrreldes palk tõusis. Muudes teenindavates tegevustes oli brutokuupalk ligi kolm korda väiksem kui info ja side tegevusalal.

Avalikus sektoris oli keskmise brutokuupalk kõrgem kui erasektoris, kuid erinevus palgatasemes on vähenenud. Keskmise brutokuupalk avalikus sektoris oli 2012. aastal 896 eurot ja erasektoris 883 eurot. 2011. aastaga võrreldes tõusis keskmise brutokuupalk avalikus sektoris 5,1% ja erasektoris 6,0%. Avaliku sektori alla kuuluvad ka riigi ja kohaliku omavalitsuse omanduses olevad äriühingud.

Aasta keskmise täistööajale taandatud töötajate arv kasvas erasektoris 2011. aastaga võrreldes 5,8% ja avalikus sektoris 0,5%.

Brutokuupalk tõus kõigis maakondades. 2012. aastal oli palgatõus kõige suurem Hiiu maakonnas (13,1%), väikseim aga Võru maakonnas (0,7%). Eesti keskmisest brutokuupalgast kõrgem oli palk ainult Harju maakonnas (1,1 korda kõrgem).

Reaalphalga tõus mullu jätkus. Pärast nii 2009. kui ka 2010. aastal toimunud langust tõusis reaalphalk eelmise aastaga võrreldes teist aastat järjest. Reaalphalk, milles on arvesse võetud tarbijahinnaindeksi muutuse mõju ja mis näitab palga ostujõudu, tõusis 2012. aastal 1,7%.

Tööandja keskmise tööjöukulu palgatöötaja kohta kuus suurennes 2012. aastal 5,8% ja kasv toimus kõigil tegevusaladel. Tööjöukulu hõlmab brutopalka ja tööandja sotsiaalmakseid, -hüvitisi ning -toetusi palgatöötajatele. Keskmise tööjöukulu töötaja kohta kasvas 2012. aastal varasema aastaga võrreldes kõige enam kutse-, teadus- ja tehnikaalases tegevuses (10,6%) ja kõige vähem veonduse ja laonduse tegevusalal (1,7%).

WAGES AND SALARIES

Mare Kusma, Vilma Mere

Overview

After a fall in 2009, the gross wages and salaries have increased again in the following years. In 2012 the average monthly gross wages and salaries increased 5.7% compared to the previous year. For the first time after the recession, the average monthly and hourly gross wages and salaries increased in all economic activities compared to the previous year.

Comparing the annual average monthly gross wages and salaries by economic activities to the level of 2008 (when the wages and salaries were the highest so far), there were four economic activities in 2012 where the wages and salaries did not yet reach the level of 2008. These were financial and insurance activities; real estate activities; public administration, defence and compulsory social security; and other service activities.

In 2012 the average number of employees in full-time units increased by 4.2% compared to 2011.

The average monthly gross wages and salaries without irregular bonuses and premiums increased by 5.4%. Compared to 2011, irregular bonuses and premiums increased 14.3% per employee and influenced the growth of average monthly gross wages and salaries by 0.3 percentage points. In 2012, irregular bonuses and premiums decreased only in two economic activities.

In 2012, the average monthly gross wages and salaries increased the most in construction (10.8%) and increased the least in transportation and storage (1.6%).

The average monthly gross wages and salaries were the highest in information and communication – 1.6 times higher than the average gross wages and salaries in 2012. This activity was followed by financial and insurance activities with only slightly lower average gross wages and salaries. The average gross wages and salaries were still the lowest in other service activities, even though the gross wages and salaries in this economic activity also increased compared to 2011. The gross wages and salaries in other service activities were about three times lower than in information and communication.

In the public sector, the average monthly gross wages and salaries were higher than in the private sector, but the difference between the sectors has decreased. In 2012, the average monthly gross wages and salaries were 896 euros in the public sector and 883 euros in the private sector. Compared to 2011, the average monthly gross wages and salaries increased by 5.1% in the public sector and by 6.0% in the private sector. The public sector also includes companies owned by the state and local governments.

Compared to 2011, the average number of employees in full-time units increased by 5.8% in the private sector and by 0.5% in the public sector.

The average monthly gross wages and salaries increased in all counties. In 2012, Hiiu county had the highest wage increase (13.1%), while Võru county had the lowest wage increase (0.7%). Harju county was the only one where the gross wages and salaries were higher than Estonia's average (1.1 times higher than the average gross wages and salaries).

Real wages continued to increase in 2012. After the fall in 2009 and 2010, real wages increased for the second year in succession compared to the previous year. Real wages, in which the influence of the change in the consumer price index has been taken into account and which show the purchasing power of wages and salaries, grew by 1.7% in 2012.

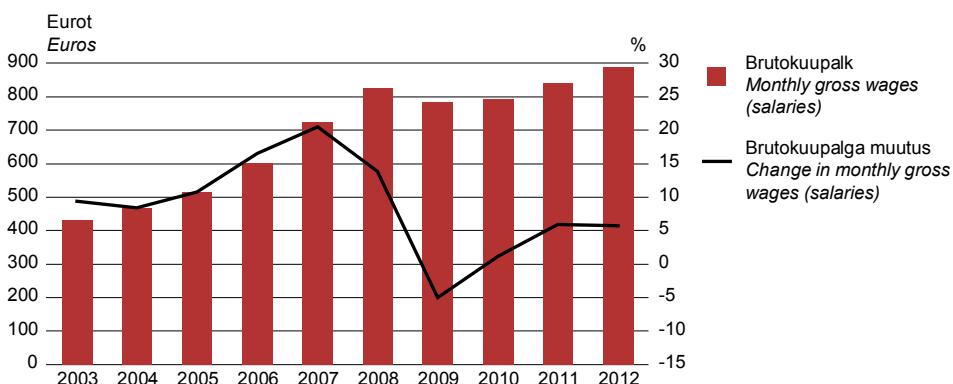
In 2012, the employer's average labour costs per employee increased by 5.8%, whereas the increase occurred in all economic activities. Labour costs include gross wages and salaries, employer's contributions and employer's imputed social contributions to employees. In 2012, compared to 2011, the average labour costs per employee increased the most in professional, scientific and technical activities (10.6%) and increased the least in transportation and storage (1.7%).

Tabel 1. Palgatöötaja keskmene brutopalk ja tööjõukulu kuus põhitegevusal järgi, 2012
Table 1. Average monthly gross wages (salaries) and labour costs per employee by economic activity, 2012

	Brutokuupalk, eurot <i>Monthly gross wages (salaries), euros</i>	Tööjõukulu, eurot <i>Labour costs, euros</i>	Muutus võrreldes eelmise aastaga, % <i>Change compared to the previous year, %</i>		
			brutokuupalk monthly gross wages (salaries)	tööjõukulu labour costs	
Pöllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	752	1 016	7,7	7,7	Agriculture, forestry and fishing
Mäetööstus	1 135	1 545	4,7	5,1	Mining and quarrying
Töötlev tööstus	864	1 171	8,1	8,2	Manufacturing
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	1 297	1 771	9,0	8,9	Electricity, gas, steam and air conditioning supply
Veevarustus; kanalisatsioon, jäätmeko- ja saastekäitlus	903	1 226	8,3	8,0	Water supply; sewerage; waste management and remediation activities
Ehitus	938	1 269	10,8	10,5	Construction
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	840	1 140	5,3	5,7	Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles
Veondus ja laondus	849	1 151	1,6	1,7	Transportation and storage
Majutus ja toitlustus	557	751	7,4	7,0	Accommodation and food service activities
Info ja side	1 448	2 009	3,7	5,6	Information and communication
Finants- ja kindlustustegevus	1 433	1 985	3,1	3,2	Financial and insurance activities
Kinnisvaraalane tegevus	653	877	8,3	7,9	Real estate activities
Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	1 147	1 554	10,3	10,6	Professional, scientific and technical activities
Haldus- ja abitegevused	785	1 057	2,1	2,0	Administrative and support service activities
Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsialkindlustus	1 037	1 408	4,9	4,9	Public administration and defence; compulsory social security
Haridus	735	994	3,1	3,0	Education
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	882	1 188	4,9	4,9	Human health and social work activities
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	729	978	9,5	8,5	Arts, entertainment and recreation
Muud teenindavad tegevused	498	671	6,5	6,4	Other service activities
Tegevusalade keskmine	887	1 203	5,7	5,8	Average of economic activities

Joonis 1. Brutokuupalk ja selle muutus võrreldes eelmise aastaga, 2003–2012

Figure 1. Monthly gross wages (salaries) and change compared to the previous year, 2003–2012

Metoodika

Palga lühiajastatistika hõlmab Eestis tegutsevaid ettevõtteid, asutusi ja organisatsioone, v.a osa mittetulundusühinguid. Aastatel 1994–1996 küsitleti kord kvartalis kõiki riigi- ja munitsipaalteevõtteid, -asutusi ja -organisatsioone ning ettevõtteid, kus oli üle 19 töötaja. Ülejäänud ettevõtteid uuriti valikuliselt lihtsa juhusliku valiku põhimõttel. 1997. aastal metodikat muudeti. Nüüd kogutakse palgaandmeid kuu kaupa. Uuritakse kõiki riigi- ja munitsipaaliasutusi ja -organisatsioone ning üle 49 töötajaga ettevõtteid. Ülejäänud ettevõtteid uuritakse valikuliselt.

Avaldatavad keskmised brutokuupalgad on arvutatud täistööajaga töötaja kohta, et palka oleks võimalik võrrelda tööaja pikkusest olenemata. Keskmise brutokuupalk ei hõlma töövõtulepinguga töötajate töötasu, sest nende töötunde on raske mõõta. Samuti on nende tööaega raske taandada täistööajale, sest Eesti seadused ei nõua töövõtulepinguga töötajate tööaja arvestuse pidamist.

Methodology

The survey population of short-term wages statistics includes all enterprises, institutions and organisations operating in Estonia, except for some non-profit associations. In 1994–1996 the data on wages (salaries) were collected by quarters. All state and municipal enterprises, institutions and organisations as well as enterprises with more than 19 employees were enumerated completely. A simple random sample was drawn from the rest of the enterprises. In 1997 the methodology was changed and the data on wages and salaries are now collected on a monthly basis. All state and municipal institutions and organisations as well as enterprises with more than 49 employees are enumerated completely. The rest of the enterprises are sampled.

The published average monthly gross wages and salaries have been calculated for the number of employees in full-time units, which allows the comparison of average wages regardless of the length of working time. The average gross wages and salaries exclude payments to employees working on the basis of a contract of agreement, as it is difficult to measure their working time. Besides, it is complicated to convert their working time into full-time units as the Estonian legislation does not require the recording of the working time of employees employed on the basis of a contract of agreement.

HINNAD

Eveli Šokman

Ülevaade

2012. aastal näitas hinnaindeksitest suurimat tõusu aasta lõpus avaldatud eluaseme hinnaindeks. Uue hinnaindekksi muutus 2012. aastal võrreldes varasema aastaga oli 7,3%. 2011. aastaga võrreldes tõusid enim karterite hinnad (7,4%) ja mõnevõrra vähem majade hinnad (7,0%). Impordihinnaindeks tõusis 2011. aastaga võrreldes 4,0%, sealhulgas naftasaaduste hinnad 13,9%. Kõige väiksem oli ekspordihinnaindeksist aastamuutus (1,8%). Tööstustoodangu tootjahinnaindeksi muutus oli 2012. aastal varasema aastaga võrreldes 2,3%. Seejuures oli hinnatõus suurim elektri ja soojusenergia tootmises (5,8%). Tagasihoidlikumad hinnatõusud olid veemajandussektoris (1,8%), määtööstuses (1,8%) ja töötlevas tööstuses (2,0%). Töötlevas tööstuses oli 5,8% hinnatõus toiduainete tööstuses, mis on üks kaalukamaid tööstusi Eestis.

Tarbijahinnaindeks tõusis 2012. aastal võrreldes 2011. aasta keskmisega 3,9%, kuid võrreldes 2011. aasta vastava indeksi muutusega toimus 1,1-protsendipunktiline langus. Tarbijahinnaindeksi suurim mõjutaja oli elektri, soojusenergia ja kütte 11,4% kallinemine, mis andis kogutõusu poole. Mootorikütuse 9% ning toidu ja mittealkohoolsete jookide 3,8% hinnatõus lisasid kogutõusu kumbki veel viendiku. Postiteenused olid 2012. aastal 2011. aastaga võrreldes 39% ja munad 36% kallimad, kartul aga 42% odavam.

Ehitushinnad jätkavad tõusuteel. Ehitushinnaindeksi aastakeskmise muutus oli 2012. aastal võrreldes 2011. aastaga 4,6%. Sealhulgas kallinesid nii tööjoud (6,3%), ehitusmasinate kasutamine (7,2%) kui ka ehitusmaterjalid (3,7%). Remondi- ja rekonstrukeerimistööde hinnaindeksi muutus võrreldes 2011. aastaga oli 5,2%.

Võrreldes 2012. aastat 2008. aasta keskmisega on hinnaindeksitest suurima languse läbi teinud eluaseme hinnaindeks (-22,8%), mis ei ole siiani buumilöpu taset saavutanud. Samuti on veel milinuses ehitushinnad (-4,1%). Vaadeldaval perioodil on impordihinnaindeksi muutus olnud 19,4% ja ekspordihinnaindeksi muutus 14,0%. Tööstustoodangu tootjahinnaindeks on tõusnud 9,8%, tarbijahinnaindeks 12,3%.

Võttes aluseks tarbijahindade harmoneeritud indeksi, mida arvutatakse kogu Euroopa Liidus (EL) ühtsete reeglite järgi, oli Eurostati andmetel EL-i 27 liikmesriigi 2012. aasta keskmise hinnatõus 2,6%. See on 0,5 protsendipunkti väiksem kui vastav näitaja 2011. aastal. Kõige suurem oli hinnatõus Ungaris (5,7%), järgnesid Eesti (4,2%), Poola (3,7%) ja Slovakkia (3,7%). Väikseim oli hinnatõus Iirimaa (1,9%), Kreekas (1,0%) ja Rootsis (0,9%). Kõigis teistes EL-i riikides oli hinnatõus üle 2,0%.

Toiduhinnad tõusid EL-is 2012. aastal keskmiselt 2,9%. Enim kallines toit Tšehhis (7,2%) ja Malta (6,0%), järgnesid Soome (5,6%) ja Ungari (5,5%). Kohvi, tee ja kakao hindade tõus oli suurim Ungaris (14,0%), järgnesid Slovakkia (12,8%) ja Tšehhi (12,7%). Kõige vähem tõusid toiduhinnad möödunud aastal Iirimaa (0,3%) ja Kreekas (1,4%).

Alkohoolsete jookide hinnad tõusid 2012. aastal kõige rohkem Taanis (7,9%) ja langesid juba kolmandat aastat järjest Iirimaa (seekord -1,1%) ning Küprosel (seekord -0,8%). Tubakatoode hinnad tõusid EL-is keskmiselt 6,2%, kuid kõige enam Ungaris (22,0%), Rootsis (10,7%) ja Poolas (8,8%).

Elektro, gaas, soojusenergia ja kütte kokku kallinesid EL-is aastaga keskmiselt 7,1%. Kõige suurem oli hinnatõus Küprosel (21,0%), Kreekas (19,8%) ja Portugalis (13,7%). Kui 2011. aastal tõusid hinnad kõige vähem Rootsis (2,1%), siis 2012. aastal oli Rootsi ainuke riik, kus hinnad langesid (-3,0%). Soojusenergia 2012. aasta keskmise hinnatõus EL-is oli 2011. aastaga võrreldes 8,6%, sealhulgas Eestis 14,4%.

Mootorikütuste hinnad tõusid EL-is 2012. aastal keskmiselt 7,1%. Hinnad tõusid kõikides EL-i riikides, enim aga Itaalias (15,4%), Ungaris (12,6%) ja Sloveenias (12,3%). Hinnatõus oli väikseim Suurbritannias (2,0%) ja Prantsusmaal (4,8%).

Alates 2011. aastast on Eestis rahaühikuna kasutusel euro ja Eesti on kaasatud euroala tarbijahindade harmoneeritud indeksi arvestusse. Nimetatud indeks tõusis aastaga 2,5%. 2011. aastal oli vastava indeksi muutus 2,7%.

PRICES

Eveli Šokman

Overview

In 2012 the biggest increase among price indices occurred in the dwelling price index published at the end of the year. The annual change in this new price index was 7.3% in 2012 compared to the previous year. The prices of apartments increased the most (7.4%) and the prices of houses increased slightly less (7%), compared to 2011. The import price index increased 4.0% compared to 2011, whereas the prices of refined petroleum products rose 13.9%. The lowest annual average change was recorded in the export price index (1.8%). In 2012 the increase in the producer price index of industrial output was 2.3% compared to 2011. The price increase was the greatest in energy and heat supply (5.8%). Price changes remained more modest in water supply (1.8%), mining (1.8%) and manufacturing (2.0%). In manufacturing, a 5.8% price increase was registered in the manufacture of food products, which is one of the major industries in Estonia.

The consumer price index increased 3.9% in 2012 compared to the average of 2011, but compared to the annual change in this index in 2011 there was a decrease of 1.1 percentage points. The consumer price index was mainly influenced by the 11.4% price increase of electricity, heat energy and fuels, which accounted for a half of the total increase. The 9% price increase of motor fuel and the 3.8% price increase of food and non-alcoholic beverages each contributed a fifth of the total increase. Compared to 2011, postal services were 39% and eggs 36% more expensive in 2012, but potatoes were 42% cheaper.

Construction prices continue to rise. The annual change in the construction price index compared to 2011 was 4.6% in 2012. There was an increase in the cost of labour force (6.3%), the use of building machines (7.2%) as well as building materials (3.7%). The annual change in the repair and reconstruction work price index was 5.2%.

Compared to the average of 2008, the decrease in 2012 was the biggest in the dwelling price index (-22.8%), which still has not reached the level of the boom year. Construction prices are also still lower (-4.1%). During the reference period, the change in the import price index has been 19.4% and the change in the export price index has been 14.0%. The producer price index of industrial output has risen by 9.8% and the consumer price index by 12.3%.

On the basis of the harmonized index of consumer prices, which is calculated in the whole European Union (EU) according to uniform rules, the annual average price increase in 2012 was 2.6% in the 27 EU Member States according to Eurostat. This is 0.5 percentage points lower than the corresponding index in 2011. The price increase was the biggest in Hungary (5.7%), followed by Estonia (4.2%), Poland (3.7%) and Slovakia (3.7%). The annual price increase was the smallest in Sweden (0.9%), Greece (1.0%) and Ireland (1.9%). All other EU countries had a price increase over 2.0%.

In 2012 the annual average growth in food prices in the EU was 2.9%. The increase in food prices was the biggest in the Czech Republic (7.2%) and Malta (6.0%), followed by Finland (5.6%) and Hungary (5.5%). The price increase of coffee, tea and cocoa was the biggest in Hungary (14.0%),

followed by Slovakia (12.8%) and the Czech Republic (12.7%). Last year, the prices of food products increased the least in Ireland (0.3%) and Greece (1.4%).

In 2012, the prices of alcoholic beverages increased the most in Denmark (7.9%) and decreased for the third consecutive year in Ireland (-1.1% in 2012) and in Cyprus (-0.8% in 2012). The prices of tobacco products increased the most in Hungary (22.0%), Sweden (10.7%) and Poland (8.8%), with the EU average increase being 6.2%.

The prices of electricity, gas, heat energy and other fuels as a whole increased on average by 7.1% in the EU in 2012. The price increase was the largest in Cyprus (21.0%), Greece (19.8%) and Portugal (13.7%). In 2011 the smallest price increase was recorded in Sweden (2.1%) and in 2012 Sweden was the only country where these prices fell (-3.0%). Compared to 2011, the annual average price increase of heat energy in 2012 was 8.6% in the EU and 14.4% in Estonia.

In 2012 the prices of motor fuel increased on average by 7.1% in the EU. The price increase occurred in all EU countries and was the biggest in Italy (15.4%), Hungary (12.6%) and Slovenia (12.3%). The price increase was the smallest in the United Kingdom (2.0%) and France (4.8%).

Since 2011, the official currency in Estonia is the euro and Estonia is included in the Monetary Union Index of Consumer Prices (MUICP) calculations. The annual growth of the harmonized index of the MUICP was 2.5%. In 2011, the growth of the index was 2.7%.

Tabel 1. Hinnaindeksite muutus võrreldes eelmise aastaga, 2008–2012

Table 1. Price indices, change over previous year, 2008–2012
(protsenti – percentages)

	2008	2009	2010	2011	2012	
Tarbijahinnaindeks	10,4	-0,1	3,0	5,0	3,9	Consumer price index
Tööstustoodangu tootjahinnaindeks	7,2	-0,5	3,3	4,4	2,3	Producer price index of industrial output
Ehitushinnaindeks	3,4	-8,5	-2,8	3,1	4,6	Construction price index
Remondi- ja rekonstrukteerimistööde hinnaindeks	4,0	-8,1	-2,8	3,8	5,2	Repair and reconstruction work price index
Ekspordihinnaindeks	4,2	-3,7	6,0	9,8	1,8	Export price index
Impordihinnaindeks	5,8	-5,4	9,1	11,2	4,0	Import price index
Eluaseme hinnaindeks	-9,6	-37,2	5,7	8,5	7,3	Dwelling price index

Tabel 2. Tarbijahinnaindeksi muutus võrreldes eelmise aastaga kaubagruppi järgi, 2008–2012
Table 2. Consumer price index by commodity group, change over previous year, 2008–2012
(protsendi – percentages)

	2008	2009	2010	2011	2012	
Toit ja mittealkohoolised joogid	14,2	-4,0	3,0	9,7	3,8	<i>Food and non-alcoholic beverages</i>
Alkohoolised joogid ja tubakatooded	15,9	10,7	4,5	6,3	5,4	<i>Alcoholic beverages and tobacco</i>
Riietus ja jalatsid	3,8	0,8	2,5	3,5	5,2	<i>Clothing and footwear</i>
Eluase	15,8	1,0	2,9	5,9	9,0	<i>Housing</i>
Majapidamine	4,4	2,5	-1,1	0,7	2,5	<i>Household goods</i>
Tervishoid	7,6	4,2	0,8	0,4	-0,6	<i>Health</i>
Transport	11,1	-6,5	7,1	5,1	3,7	<i>Transport</i>
Side	-0,9	-0,2	3,7	-4,2	-7,0	<i>Communication</i>
Vaba aeg	2,4	-0,2	-0,6	0,7	0,9	<i>Recreation, entertainment</i>
Haridus ja lasteasutused	8,5	4,7	1,7	2,2	5,7	<i>Education</i>
Söömine väljaspool kodu, majutus	13,3	0,5	-1,0	6,0	6,1	<i>Hotels, cafés, restaurants</i>
Mitmesugused kaubad ja teenused	8,9	7,6	1,5	2,8	2,4	<i>Miscellaneous goods and services</i>
KOKKU	10,4	-0,1	3,0	5,0	3,9	TOTAL

Tabel 3. Tööstustoodangu tootjahinnaindeksi muutus võrreldes eelmise aastaga tegevusalaläärjgi, 2008–2012

*Table 3. Producer price index of industrial output by economic activity^a, change over previous year, 2008–2012
(protsendi – percentages)*

	2008	2009	2010	2011	2012	
Määtööstus	11,7	9,4	-0,9	-0,2	1,8	<i>Mining and quarrying</i>
Töötlev tööstus	5,9	-2,4	3,6	4,8	2,0	<i>Manufacturing</i>
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	20,7	16,2	1,9	2,5	5,8	<i>Electricity, gas, steam and air conditioning supply</i>
Veevarustus; kanalisatsioon, jäätme- ja saastekeätlus	15,7	5,9	0,2	3,4	1,8	<i>Water supply; sewerage; waste management and remediation activities</i>
KOKKU	7,2	-0,5	3,3	4,4	2,3	TOTAL

^a Eesti majanduse tegevusalade klassifikaator (EMTAK 2008).

^a *Estonian Classification of Economic Activities (EMTAK 2008)*

Tabel 4. Remondi- ja rekonstrueerimistööde hinnaindeksi muutus võrreldes eelmise aastaga, 2008–2012

*Table 4. Repair and reconstruction work price index, change over previous year, 2008–2012
(protsendi – percentages)*

	2008	2009	2010	2011	2012	
Tööjoud	4,4	-15,7	-5,3	7,5	5,9	<i>Labour force</i>
Ehitusmasinad	3,6	-0,7	1,4	4,3	9,3	<i>Building machines</i>
Ehitusmaterjal	3,8	-4,3	-2,0	1,9	4,5	<i>Building materials</i>
KOKKU	4,0	-8,1	-2,8	3,8	5,2	TOTAL

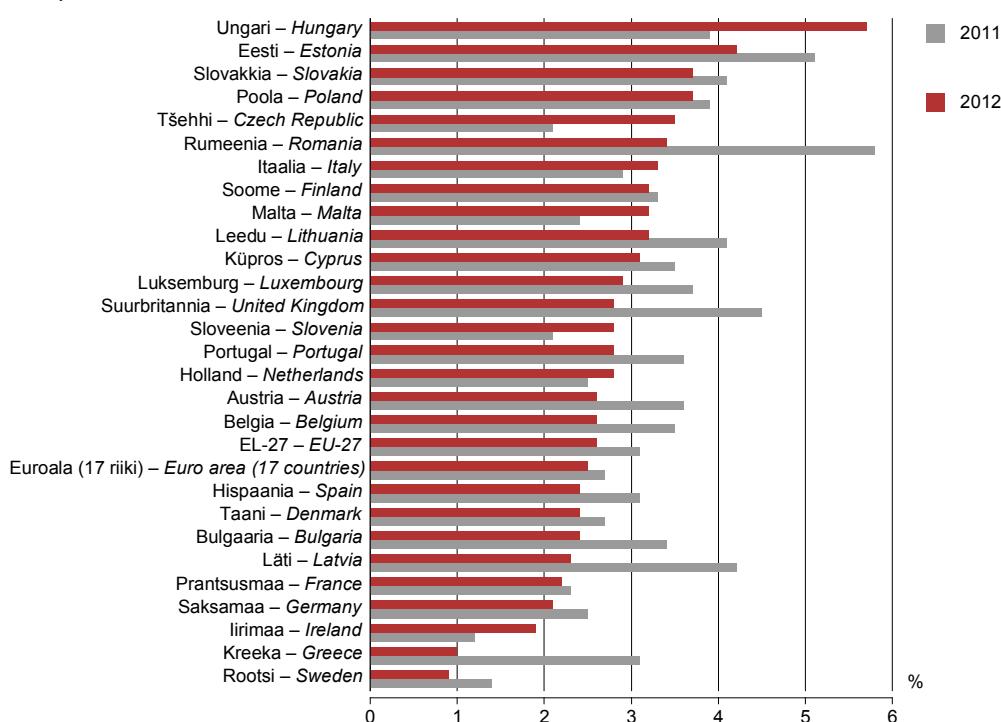
Tabel 5. Ehitushinnaindeksi muutus võrreldes eelmise aastaga, 2008–2012

Table 5. Construction price index, change over previous year, 2008–2012
(protsenti – percentages)

	2008	2009	2010	2011	2012	
Koondindeks	3,4	-8,5	-2,8	3,1	4,6	Overall index
töötajad	4,1	-15,9	-5,8	7,6	6,3	labour force
ehitusmasinad	5,5	-3,8	-0,6	2,0	7,2	building machines
ehitusmaterjal	3,0	-5,5	-1,7	1,5	3,7	building materials
Eramuindeks	3,9	-8,2	-2,3	3,5	4,6	Detached house index
töötajad	4,0	-16,4	-5,2	7,8	6,2	labour force
ehitusmasinad	5,3	-3,3	0,1	2,5	7,2	building machines
ehitusmaterjal	3,8	-4,6	-1,3	1,9	3,7	building materials
Korru selamuindeks	3,4	-8,5	-2,8	3,4	4,3	Apartment building index
töötajad	4,1	-15,8	-5,8	7,5	6,7	labour force
ehitusmasinad	5,9	-4,4	-0,6	1,7	5,8	building machines
ehitusmaterjal	2,9	-5,6	-1,7	2,0	3,3	building materials
Tööstushooineindeks	3,7	-8,1	-2,6	3,1	5,1	Industrial building index
töötajad	4,6	-15,5	-5,9	7,6	6,2	labour force
ehitusmasinad	6,2	-3,9	-0,4	2,9	9,9	building machines
ehitusmaterjal	3,1	-5,1	-1,5	1,4	4,3	building materials
Ametihooineindeks	3,1	-8,8	-3,0	2,8	4,3	Office building index
töötajad	3,7	-16,2	-5,8	7,6	6,1	labour force
ehitusmasinad	4,9	-3,6	-0,8	1,6	6,1	building machines
ehitusmaterjal	2,7	-5,9	-2,0	1,0	3,5	building materials

Joonis 1. Tarbijahindade harmoneeritud indeksi aastakeskmene muutus Euroopa Liidu riikides, 2011, 2012

Figure 1. Annual average change in the harmonized index of consumer prices in the European Union countries, 2011, 2012

Allikas/Source: Eurostat

Metoodika

Tarbijahinnaindeksi kaalusüsteemi ja arvutuste aluseks olevaid baashindu ajakohastab Statistikaamet igal aastal alates 2001. aastast. 2012. aastal olid tarbijahinnaindeksi arvutuste aluseks olevad baashinnad 2011. aasta detsembri hinnad. Arvutused tehti baasil detseptember $2011 = 100$. Kaalusüsteem vastas elanikkonna 2011. aasta keskmisele kulutuste struktuurile. Võimaldamaks võrdlusi varasemate perioodidega, jätkati tarbijahinnaindeksi avaldamist baasil $1997 = 100$. Ühendav kuu on 2011. aasta detsember. Kulutuste rühmitamise aluseks on rahvusvaheline klassifaator COICOP (Classification of Individual Consumption by Purpose). Kaupade ja teenuste hindu registreeritakse iga kuu kümnes Eesti linnas. Vaatusperiood on nädal, kuhu jäab 15. kuupäev.

Tarbijahinnaindeks avaldatakse iga kuu vaadeldavale kuule järgneva kuu viendal tööpäeval.

Aastaindeks on leitud 12 kuu keskmisena.

Tööstustoodangu tootjahinnaindeksi kaalusüsteemi ja arvutuste aluseks olevaid baashindu ajakohastab Statistikaamet igal aastal alates 2002. aastast. 2012. aastal olid tootjahinnaindeksi arvutuste aluseks olevad baashinnad 2011. aasta detsembri hinnad. Kaalusüsteem vastas ettevõtete 2010. aasta tööstustoodangu müügi struktuurile. Andmed avaldatakse baasil $2010 = 100$. Ühendav kuu on 2011. aasta detsember.

Tootjahinnaindeks avaldatakse iga kuu vaadeldavale kuule järgneva kuu 20. kuupäeval või sellele järgneval tööpäeval.

Aastaindeks on leitud 12 kuu keskmisena.

Ehitushinnaindeksi kaalusüsteemi ja arvutuste aluseks olevaid baashindu on ajakohastatud alates 2007. aastast. Indeksi arvutamisel kaasatakse neli ehitisgruppi – eramud, korruselamud, tööstus- ja ametihooned. Otsekuludes arvestataavad ressursid jaotatakse kolme põhigruppi: tööjoud, ehitusmasinad ja ehitusmaterjal.

Ehitushinnaindeksiga väljendatakse ehitustegevuse maksumuse muutust ehitusplatsi otsekulude tasemel. Alates 2007. aasta I kvartalist vastab ehitushinnaindeksi arvutamisel kasutatav ehitusplatsi otsekulude struktuur 2005. aasta kulude struktuurile ja ehitushinnaindeksis arvesse võetavate ehitisgruppide osatähtsus 2005. aastal kasutusse lubatud pindade osatähtsusele. Indeksis arvestamata jäetud ehitiste maht on liitetud olemaolevatele ehitistele, arvestades konstruktsiooni eripära.

Võimaldamaks võrdlusi varasemate perioodidega, jätkati ehitushinnaindeksi avaldamist baasil $1994 = 100$. Ühendav kuu on 2006. aasta detsember.

Hinnainfo kogutakse valikuuringuga, mis hõlmab ehitus- ja hulgimüügirmsid ning kümne linna jaemüügiettevõtteid.

Ehitushinnaindeks avaldatakse kord kvartalis kvartalile järgneva kuu 20. kuupäeval või sellele järgneval tööpäeval.

Aastaindeks on leitud nelja kvartali keskmisena.

Remondi- ja rekonstrueerimistööde hinnaindeksit on ajakohastatud analoogiliselt ehitushinnaindeksiga.

Remondi- ja rekonstrueerimistööde hinnaindeks avaldatakse kord kvartalis kvartalile järgneva kuu 20. kuupäeval või sellele järgneval tööpäeval.

Aastaindeks on leitud nelja kvartali keskmisena.

Ekspordihinnaindeksit arvutatakse alates 1994. aastast. Baashindadena on kasutusel vaadeldavale aastale eelnenud aasta detsembri hinnad. Indeksi arvutamise aluseks on suurematelt eksportijatelt saadud hinnaandmed. Kaaludena kasutatakse üle-eelmise aasta eksporti mahtusid.

Ekspordihinnaindeks avaldatakse iga kuu vaadeldavale kuule järgneva kuu 20. kuupäeval või sellele järgneval tööpäeval.

Aastaindeks on leitud 12 kuu keskmisena.

Impordihinnaindeksit arvutatakse alates 1998. aastast. Baashindadena on kasutusel vaadeldavale aastale eelnenud aasta detsembri hinnad. Indeksi arvutamise aluseks on suurematelt importijatelt saadud hinnaandmed. Kaaludena kasutatakse üle-eelmise aasta impordi mahtusid.

Impordihinnaindeks avaldatakse iga kuu vaadeldavale kuule järgneva kuu 20. kuupäeval või sellele järgneval tööpäeval.

Aastaindeks on leitud 12 kuu keskmisena.

Eluaseme hinnaindeks (EAHI) on Laspeyresi tüüpi indeks, mille arvutamisel kasutatakse nii olemasolevate kui ka uute eluasemete ostu-müügitihingute hindu. Hinnad sisaldavad maa maksumust.

Andmeallikas on Maa-amet. Tehingute infot on täiendatud ehitisregistri andmetega. Arvutustes kasutatakse eluaseme ruutmeetrihindade geomeetrlist keskmist.

Eluaseme hinnaindeks arvutatakse korterite ja majade (üheperelamud, paarismajad ja ridaelamud) kohta. Indeksite arvutamisel on Eesti jaotatud kolme ossa: Tallinn; Tallinnaga külgnedavad piirkonnad ning Tartu ja Pärnu linn; ülejäänud Eesti (eespool nimetatuteta).

Eluaseme hinnaindeksi kaalusid uuendatakse igal aastal. Eelmise aasta andmetel põhinevaid kaalusid kasutatakse kogu järgmiste aasta jooksul.

Jooksval aastal (t) on eluaseme hinnaindeksi arvutuste aluseks olevateks baashindadeks eelmise aasta ($t-1$) IV kvartali hinnad.

Eluaseme hinnaindeksit avaldatakse baasil $2010 = 100$. Aegrida algab 2005. aasta I kvartalist.

Indeksit avaldatakse kvartaalselt Statistikaameti avaldamiskalendri järgi. Esimest korda avaldati indeks 21.09.2012.

Aastaindeks arvutatakse nelja kvartali keskmisena.

Methodology

Since 2001 Statistics Estonia has annually updated the weights system of the consumer price index and the base prices used for calculation. In 2012 the base prices for the calculation of the consumer price index were the December 2011 prices. The calculations were made on the basis of December 2011 = 100. The weights system corresponded to the average expenditure structure of the population in the year 2011. To allow comparison with the previous periods, Statistics Estonia continued to publish the consumer price index using the base 1997 = 100. December 2011 is the linking month. The breakdown into groups of consumption is based on the Classification of Individual Consumption by Purpose (COICOP). The prices of goods and services are registered in ten Estonian cities every month. The observation period is the week including the 15th day of the month.

The consumer price index is published monthly, on the 5th working day of the month following the end of the reference month.

The annual index has been calculated as the average of 12 months.

Since 2002 Statistics Estonia has annually updated the weights system of the producer price index of industrial output and the base prices used for calculation. In 2012 the base prices for the calculation of the producer price index were the December 2011 prices. The weights system corresponded to the industrial sales structure of enterprises in the year 2010. The data are published on the basis of 2010 = 100. December 2011 is the linking month.

The producer price index of industrial output is published monthly, on the 20th day of the month following the end of the reference month or on the next business day.

The annual index has been calculated as the average of 12 months.

The weights system of the construction price index and the base prices used for calculation have been updated since 2007. The calculation of the construction price index covers four groups of buildings – detached houses, apartment buildings, industrial buildings and office buildings. Basic inputs are divided into three main groups: labour force, building materials and building machines.

The construction price index expresses the change in the cost of construction taking into consideration the price changes of basic inputs. Starting from the 1st quarter of 2007, the structure of direct expenses at the building site, used in the calculation of the construction price index, corresponds to the structure of expenses of the year 2005; and the proportions of groups of buildings taken into account in the construction price index correspond to the proportion of buildings completed in 2005. The volume of buildings which have not been taken into account in the index has been added to the existing buildings taking into consideration the specific character of the construction.

To allow comparison with previous periods, Statistics Estonia continued to publish the construction price index with $1994 = 100$ as the reference year. December 2006 is the linking month.

Price information is collected by a sample survey which includes Estonian construction and wholesale enterprises and the retail trade enterprises of ten cities.

The construction price index is published quarterly, on the 20th day of the month following the end of the reference quarter or on the next business day.

The annual index has been calculated as the average of four quarters.

The repair and reconstruction work price index has been updated similarly to the construction price index.

The repair and reconstruction work price index is published quarterly, on the 20th day of the month following the end of the reference quarter or on the next business day.

The annual index has been calculated as the average of four quarters.

The export price index has been calculated since 1994. The base prices used for calculating the index in the given year are the prices in December of the previous year. The price data are collected directly from main exporters. The weight structure of the export price index is based on the value of exports of the year $t-2$.

The export price index is published monthly, on the 20th day of the month following the end of the reference month or on the next business day.

The annual index has been calculated as the average of 12 months.

The import price index has been calculated since 1998. The base prices used for calculating the index in the given year are the prices in December of the previous year. The price data are collected directly from main importers. The weight structure of the import price index is based on the value of imports of the year $t-2$.

The import price index is published monthly, on the 20th day of the month following the end of the reference month or on the next business day.

The annual index has been calculated as the average of 12 months.

The dwelling price index (DPI) is a Laspeyres type index which covers transactions made with already existing dwellings as well as new dwellings. The prices include land value.

The data source is the Estonian Land Board. The transaction data have been combined with data from the National Register of Construction Works. For calculations, the geometric mean of the square metre prices of dwellings is used.

DPIs are compiled for apartments and houses (including detached, semi-detached and terraced houses). To compile these indices, Estonia is geographically divided into three parts: Tallinn; the areas bordering Tallinn, and Tartu and Pärnu cities; and the rest of Estonia (without the aforementioned districts).

The weights of the dwelling price index are updated annually. Weights derived from the data of the previous year are used during the entire following year.

In the current year (t) the base prices for the calculation of the DPI are the prices of the fourth quarter of the previous year ($t-1$). The dwelling price index is published on the base $2010 = 100$. The time series starts from the first quarter of 2005.

The dwelling price index is published quarterly in accordance with the release calendar of Statistics Estonia. The DPI was first published on 21 September 2012.

The annual index has been calculated as the average of four quarters.

RAHVAMAJANDUSE ARVEPIDAMINE

Annika Laarmaa

Ülevaade

2012. aastal oli Eesti sisemajanduse koguprodukti kasv endiselt Euroopa Liidu keskmisest märksa kiirem, kuigi aasta varasemaga võrreldes kasv aeglustus. Eesti sisemajanduse koguprodukt (SKP) kasvas möödunud aastal hinnamüutuse mõju arvestades 3,2%, Euroopa Liidu (EL) majandus kokku kahanes aga 0,3%.

Aasta esimeses kolmes kvartalis panustas majanduskasvu kõige rohkem ehitussektor. Ehitusturu kasvu vedasid hoonete remondi ja rekonstruktsioonide ning rajatiste ehituse tegevusalal. Eelkõige oli see seotud saastekvootide müügist saadud tulu eest tehtud valitsemissektori hoonete renoveerimisega. IV kvartalis töüs majanduskasvu suurimaks mootoriks veonduse ja laonduse tegevusalal, mida mõjutas kõige rohkem maismaatranspordi, veetranspordi ning laonduse ja veondust abistavate tegevusalade lisandväärtuste kasv.

Eesti majanduskasv oleneb suurel määral välisnöndlusest, peamised eksportijad on seejuures töötleva tööstuse ettevõtted. Kui varasemal kahel aastal oli kõige tähtsam SKP kasvu eestvedaja töötlev tööstus, mille lisandväärtus suurennes, siis 2012. aastal pidurdas töötlev tööstus SKP kasvu oluliselt. Languse peamine põhjus oli lisandväärtuste kahanemine arvutite, elektroonika ja optikaseadmete ning toiduainete tootmise tegevusalal. Samuti vähendasid 2012. aastal majanduskasvu kinnisvaraala tegevuse ja mäetööstuse tegevusalal lisandväärtused. Jooksevhindades kinnisvaraala tegevuse lisandväärtus küll kasvas, kuid püsivhindades see hinnatöusu töttu kahanes.

Tootlikkuse kasv hõivatu kohta oli Eestis suurem kui EL-is keskmiselt. 2012. aastal kasvas nii hõivatute kui ka töötatud tundide arv (vastavalt 2% ja 0,4%) aeglasmalt kui püsivhindades SKP. Seega, kogumajanduse tööjõu tootlikkus hõivatu ja tunni kohta suurennes, vastavalt 1% ja 3%. Hõivatute arv kasvas mullu teist aastat järgest.

SKP loomiseks tehtud tööjökulud samal ajal kasvasid, kuna töötajatele makstud hüvitised suurennesid kiiremini kui tootlikkus töötaja kohta. Tööjõu ühikukulu, mis varasemal kahel aastal vähenes, kasvas 2011. aastaga võrreldes 6%. Tööjõu ühikukulu kasv oli Eestis suurem kui EL-i keskmise, mis kasvas 3%. Üldiselt on tööjõu ühikukulu ja hindade töüs omavahel tugevalt seotud, s.t mida kiirem on tööjõu ühikukulu kasv, seda suurem on surve kaupade ja teenuste hindade töusukse ning vastupidi. 2012. aastal aeglustus tarbijahinnaindeksi töüs 3,9%-ni, olles enim mõjutatud elektri, soojusenergia ja kütte, mootorikütuse ning toidu ja alkoholita jookide hinna töusust.

SKP deflaator, mis sisaldab toodangu ja vahetarbitrimise kõikide hinna- ja muhuindeksite koosmõju, kasvas mullu keskmiselt 3,2%.

Eksporti ja impordi kasv aeglustus. 2012. aastal mõjutas Eesti väliskaubandust arvutite ning elektroonika- ja optikaseadmete sisse- ja väljaveo kasv. Kaupade eksport kasvas 7% mõjutatuna enim arvutite ning elektroonika- ja optikaseadmete väljaveo kasvust IV kvartalis. 2012. aasta esimeses kolmes kvartalis suurendas püsivhindades kaupade eksporti masinate ja seadmete väljavedu. Kaupade ja teenuste sissevedu kasvas 2012. aastal võrreldes 2011. aastaga 9%. Enim mõjutas kaupade ja teenuste importi masinate ja seadmete, elektroonika- ja optikaseadmete sissevedu. Netoeksporti ehk kaupade ja teenuste eksporti ja impordi saldo suhe SKP-sse oli 2012. aasta I ja IV kvartalis negatiivne, kuid aasta kokkuvõttes 0,5%. Näitaja oli positiivne neljandat aastat järgest.

Sisemajanduse nöndluse kasv jätkus. Eesti majanduskasvu toetas olulisel määral sisemajanduse nöndlus, mis suurennes 2012. aastal 8%. Kui 2012. aasta esimeses kolmes kvartalis oli toodetud SKP sisemajanduse nöndlusest suurem, siis IV kvartalis oli sisemajanduse nöndluse osatähtsus SKP-s 103,4%. Aastases võrdluses on sisemajanduse nöndlus toodetud SKP-st väiksem olnud juba alates 2009. aastast. 2012. aastal oli see näitaja 99,1%. EL-is keskmiselt on sisemajanduse nöndlus toodetud SKP-st veidi väiksem (2012. aastal 98%). Enim mõjutas sisemajanduse nöndlust kapitali kogumahutuse kasv, mis peamiselt oli tingitud ettevõtete ja valitsemissektori investeeringutest hoonetesesse ja rajatistesesse. Ettevõtete toorainevarud vähenesid. Kodumajapidamiste lõpptarbirnimis-

kulutused suurenedes mööduka tempoga. Sellele avaldasid suurimat mõju alkoholjookide tarbimise, sõidukite ostmise ja isiklike transpordivahendite ekspluatatsiooni (nt autokütuse ja varuosade ostmine) kasv.

Kogusäästu osatähtsus kasutatavas kogutulus oli 26%. Ehkki näitaja osatähtsus oli suur, jäi see alla 2011. aasta rekordilisele 27%-le, mis on viimase 17 aasta suurim. 2012. aasta SKP jooksev-hindades oli esialgsetel andmetel 17,0 miljardit ja kogurahvatulu 16,2 miljardit eurot. Kogurahvatulu osatähtsus SKP-s oli 96% (2011. aastal 95%). Mitteresidentidele makstud esmased tulud olid 760 miljonit eurot suuremad kui mitteresidentidelt saadud esmased tulud. Koos kogurahvatulu kasvuga suurenedes ka kasutatav kogutulu.

Kui lahutada kasutatavast kogutulust lõpptarbimiskulutused, saab kogumajanduse kogusäästu. Kasutatava kogutulu kasv oli möödunud aastal lõpptarbimiskulutuste omast aeglasem ja kogusäästu kasv tagasihoidlik (2% võrreldes 2011. aastaga). Kogusääst hõlmas 26% kasutatavast kogutulust. Kogumajanduse kasutatavasse tulusse andis kõige suurema panuse kodumajapidamiste sektor, kuid suurim säast tekkis ettevõtete sektoris.

2012. aastal oli Eesti välismaailma suhtes netolaenuandja. Kogumajanduse säast ja välismaailmalt saadud kapitalisiirded on Eesti sisemajanduse investeeringute peamised finantseerimis-vahendid. Kui säast ja välismaailmalt saadud kapitalisiirded on investeeringutest suuremad, on riik netolaenuandja, kui aga säastudele ja välismaailmalt saadud kapitalisiiretele lisaks tuleb välismaailmalt laenata, on riik netolaenuvõtja. Kuna 2012. aastal oli säastu ja välismaailmalt saadud kapitalisiirete (peamiselt EL-i tõukefondidest saadud raha) kogusumma kapitali kogumahutusesest suurem, oli Eesti mullu neljandat aastat järjest välismaailma suhtes netolaenuandja. Kapitali kogumahutus kasvas siiski kiiremini kui säastud ja välismaailmalt saadud kapitalisiirded, mistõttu Eesti netolaenuandmine on vähenenud: kui 2011. aastal oli see 5% kasutatud kogutulust, siis 2012. aastal vaid 0,3%.

NATIONAL ACCOUNTS

Annika Laarmaa

Overview

In 2012, Estonia's gross domestic product still grew much faster than the European Union average, although the growth slowed down compared to the previous year. In Estonia, the real growth of the gross domestic product (GDP) was 3.2% last year, while the GDP of the European Union (EU) as a whole declined 0.3%.

In the first three quarters of 2012, the GDP growth was driven by construction. The construction market was mainly boosted by the repair and reconstruction works of buildings and by civil engineering. The increase in these works was, above all, related to reconstruction of general government buildings funded with the revenue from carbon credit sales. In the 4th quarter, transportation and storage became the biggest driver of economic growth, due to the increase in the value added of land transport, water transport, warehousing and support activities for transportation.

The economic growth in Estonia depends greatly on foreign demand, whereas the main exporters are manufacturing enterprises. In 2010 and 2011, the increase in the value added of manufacturing was the main contributor to GDP growth. In 2012, manufacturing inhibited GDP growth significantly, influenced mainly by the decrease in the value added in the manufacture of computers, electronic and optical products and in the manufacture of food products. The economic growth in 2012 was also negatively influenced by the decreased value added of real estate activities and mining and quarrying. In case of real estate activities, the value added at current prices increased, but due to fast-growing prices the value added at constant prices decreased.

In Estonia, the growth in labour productivity per person employed was faster than the EU average. In 2012, the growth in the number of persons employed and in hours worked was slower than the GDP real growth (2% and 0.4%, respectively). Thus, labour productivity of the total

economy per person employed and per hour worked grew last year, by 1% and 3% respectively. The number of persons employed increased for the second year in a row.

At the same time, the labour costs of the production of the GDP increased, since the compensation paid to employees increased faster than the productivity per employee. Unit labour cost, which had fallen in the previous two years, rose in 2012 by 6% compared to 2011. The growth in unit labour cost in Estonia was higher than the EU average, which grew 3%. In general, there is a strong correlation between the growth of unit labour cost and prices, i.e. the faster the growth in unit labour cost, the bigger the pressure to increase prices, and vice versa. In 2012, the annual increase in the consumer price index slowed down to 3.9%. It was mainly influenced by the price increase of electricity, heat energy and fuels, motor fuel, food and non-alcoholic beverages.

The GDP deflator, which contains the co-effect of all price and volume indices of output and intermediate consumption, grew by 3.2% on average in 2012.

The growth of export and import decelerated. Estonia's foreign trade in 2012 was influenced by the increased exports and imports of computers, electronic and optical products. The export of goods increased by 7%, influenced mainly by the fast growth in the exports of computers, electronic and optical products in the 4th quarter. In the first three quarters of 2012, exports in real terms were also boosted by the exports of machinery and equipment. The import of goods and services increased by 9% compared to 2011, mainly due to the imports of machinery and equipment, electrical equipment, and computers, electronic and optical products. The share of net exports in the GDP was negative in the 1st and 4th quarter of 2012, but the total for 2012 was 0.5%. The value of net exports has been positive for four years already.

Domestic demand continued to increase. Economic growth in Estonia was significantly supported by domestic demand, which increased by 8% in 2012. In the first three quarters of 2012 the GDP by output method was bigger than domestic demand, while in the 4th quarter the share of domestic demand in the GDP was 103.4%. In annual comparison, domestic demand has been smaller than the GDP since 2009. In 2012, this indicator was 99.1%. In the EU as a whole, domestic demand has been slightly lower than the GDP (98% in 2012). Domestic demand was mainly influenced by the increase in gross capital formation, resulting from the enterprise sector's and the general government sector's investments in buildings and structures. The enterprises' inventories of materials decreased. Household final consumption expenditures increased at a moderate rate, influenced mainly by an increase in the purchase of alcoholic beverages and vehicles and operation of personal transport equipment (e.g. purchase of motor fuels and spare parts).

The share of gross saving in disposable income was 26%. The share was big, but remained below the record share of 27% in 2011, which is the highest of the last 17 years. According to preliminary estimates, the GDP at current prices was 17.0 billion euros and the gross national income (GNI) was 16.2 billion euros in 2012. The share of the GNI in the GDP was 96% (95% in 2011). Primary income payable to the rest of the world was 760 million euros bigger than the primary income receivable from the rest of the world. Together with the increase in the gross national income, the gross disposable income increased as well.

Gross saving is the difference between gross disposable income and final consumption expenditure. In 2012, the gross disposable income increased slower than final consumption expenditures and the growth in gross saving was modest (2% compared to 2011). The gross saving constituted 26% of the gross disposable income. The households' sector contributed the most to the gross disposable income of the total economy, while the largest saving was generated by the enterprise sector.

In 2012, Estonia was a net lender to the rest of the world. The main sources of financing for domestic investments in Estonia are savings of the total economy and capital transfers receivable from the rest of the world. If savings and capital transfers receivable are bigger than domestic investments, the country is a net lender. If the country has to borrow from the rest of the world in addition to savings and capital transfers receivable from the rest of the world, the country is a net borrower. Since the total of savings and capital transfers from the rest of the world (mainly from the EU structural funds) was bigger than the expenditure on gross capital formation, Estonia was a net lender in relation to the rest of the world in 2012 for the fourth year in a row. Gross capital formation grew faster than savings and capital transfers receivable, which is why net lending decreased in Estonia – it amounted to 0.3% of gross disposable income in 2012, down from 5% in 2011.

Tabel 1. SKP institutsionaalse sektori järgi, 2008–2012

Table 1. GDP by institutional sector, 2008–2012

(miljonit eurot jooksevhindades – million euros at current prices)

	2008	2009	2010	2011	2012	
Kaupu tootvad ja mittefinantsteenuseid pakkuvad ettevõtted	10 191,1	7 966,7	8 626,6	9 841,7	10 513,1	Non-financial corporations
Finantsinstitutsioonid	574,4	486,7	471,2	482,6	483,0	Financial corporations
Valitsemissektor	2 099,0	2 063,8	2 015,6	2 097,2	2 196,8	General government
Kodumajapidamised	1 460,6	1 265,5	1 250,8	1 353,9	1 412,5	Households
Kodumajapidamisi teenindavad kasumi- taotluseta institutsioonid	114,8	117,3	118,5	124,5	132,7	Non-profit institutions serving households
LISANDVÄÄRTUS KOKKU	14 440,1	11 899,9	12 482,6	13 900,0	14 738,0	VALUE ADDED TOTAL
Netoototemaksud	1 795,0	1 861,7	1 840,1	2 051,4	2 260,2	Net taxes on products
SKP turuhindades	16 235,1	13 761,7	14 322,7	15 951,4	16 998,2	GDP at market prices

Tabel 2. SKP tegevusala järgi, 2008–2012

Table 2. GDP by economic activity, 2008–2012

(miljonit eurot jooksevhindades – million euros at current prices)

	2008	2009	2010	2011	2012	
Pöllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	404,7	315,7	413,6	495,3	540,7	Agriculture, forestry and fishing
Mäetööstus	141,2	141,4	173,0	211,0	212,2	Mining and quarrying
Töötlev tööstus	2 268,9	1 693,7	1 992,1	2 400,5	2 357,3	Manufacturing
Elektrienergia, gaasi, auru ja kondiitsioneeritud õhuga varustamine	358,7	419,6	505,9	516,1	558,6	Electricity, gas, steam and air conditioning supply
Veevarustus; kanalisatsioon, jäätme- ja saastekäitlus	149,5	119,0	140,8	149,7	157,5	Water supply; sewerage; waste management and remediation activities
Ehitus	1 421,4	858,4	736,0	893,7	1 097,0	Construction
Hulg- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	1 880,7	1 391,4	1 459,1	1 551,4	1 648,2	Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles
Veondus ja laondus	1 128,0	903,6	1 056,5	1 207,6	1 248,3	Transportation and storage
Majutus ja toitlustus	255,2	168,0	175,6	213,5	253,3	Accommodation and food service activities
Info ja side	689,8	625,4	621,9	712,2	782,9	Information and communication
Finants- ja kindlustustegevus	576,3	487,7	471,8	483,6	483,8	Financial and insurance activities
Kinnisvaraalane tegevus	1 507,3	1 344,9	1 304,0	1 366,2	1 488,7	Real estate activities
Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	673,6	605,4	599,5	640,8	680,4	Professional, scientific and technical activities
Haldus- ja abitegevused	535,0	469,9	509,5	605,7	652,7	Administrative and support service activities
Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	924,7	935,8	914,1	947,9	993,9	Public administration and defence; compulsory social security
Haridus	689,5	655,1	638,4	659,6	679,6	Education
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	499,5	472,0	471,8	511,8	537,7	Human health and social work activities
Kunst, meebleahutus ja vaba aeg	211,4	178,2	183,5	195,0	212,1	Arts, entertainment and recreation
Muud teenindavad tegevused	124,9	114,9	115,5	138,5	153,0	Other service activities
LISANDVÄÄRTUS KOKKU	14 440,1	11 899,9	12 482,6	13 900,0	14 738,0	VALUE ADDED TOTAL
Netoototemaksud	1 795,0	1 861,7	1 840,1	2 051,4	2 260,2	Net taxes on products
SKP turuhindades	16 235,1	13 761,7	14 322,7	15 951,4	16 998,2	GDP at market prices

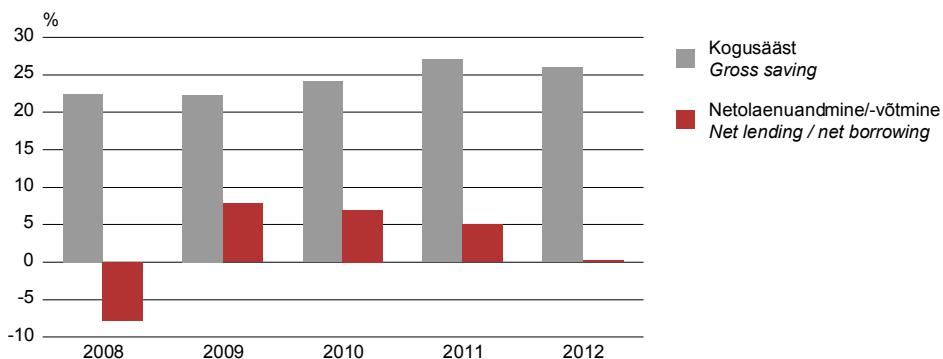
Tabel 3. SKP muutus võrreldes eelmise aastaga tegevusala järgi (aheldamise meetodil), 2008–2012

Table 3. Change in GDP compared to previous year by economic activity (chain-linked), 2008–2012 (protsenti – percentages)

	2008	2009	2010	2011	2012	
Pöllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	0,9	13,9	-17,6	2,7	13,1	Agriculture, forestry and fishing
Mäetööstus	-19,2	-17,1	24,6	23,4	-7,9	Mining and quarrying
Töötlev tööstus	-3,3	-30,5	23,5	20,4	-3,5	Manufacturing
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	-16,6	3,1	-1,3	4,3	6,8	Electricity, gas, steam and air conditioning supply
Veevarustus; kanalisatsioon, jäätme- ja saastekäitus	12,0	-26,8	21,8	5,3	3,2	Water supply; sewerage; waste management and remediation activities
Ehitus	3,6	-33,6	-5,9	21,1	14,3	Construction
Hulg- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	-15,0	-29,8	-0,9	-0,7	2,9	Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles
Veondus ja laondus	-12,0	-9,3	4,8	18,0	5,3	Transportation and storage
Majutus ja toitlustus	0,3	-38,6	6,9	21,5	7,3	Accommodation and food service activities
Info ja side	9,0	-10,7	-2,4	17,9	13,5	Information and communication
Finants- ja kindlustustegevus	-4,2	-7,7	-0,7	-13,0	1,3	Financial and insurance activities
Kinnisvaraalane tegevus	4,8	13,3	2,5	-6,2	-2,1	Real estate activities
Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	2,5	-5,9	2,3	5,3	3,1	Professional, scientific and technical activities
Haldus- ja abitegevused	-4,0	-24,4	6,6	14,6	8,6	Administrative and support service activities
Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	4,1	1,0	-0,7	0,8	1,8	Public administration and defence; compulsory social security
Haridus	0,2	-3,4	-1,4	1,9	0,7	Education
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	-2,2	-4,2	1,0	4,2	1,3	Human health and social work activities
Kunst, meebleahutus ja vaba aeg	-25,0	-17,8	3,6	2,3	3,0	Arts, entertainment and recreation
Muud teenindavad tegevused	-13,0	-13,3	0,5	14,6	9,7	Other service activities
LISANDVÄÄRTUS KOKKU	-3,4	-14,6	3,7	8,0	3,2	VALUE ADDED TOTAL
Netotootemaksud	-9,8	-9,8	0,7	10,4	3,2	Net taxes on products
SKP turuhindades	-4,2	-14,1	3,3	8,3	3,2	GDP at market prices

Joonis 1. Kogusäästu ja netolaenuandmise/-võtmise suhe kasutatavasse kogutuluseisse, 2008–2012

Figure 1. The ratio of gross saving and net lending / net borrowing to gross disposable income, 2008–2012

Tabel 4. SKP tarbimismeetodi järgi, 2008–2012

Table 4. GDP by expenditure approach, 2008–2012
(miljonit eurot jooksevhindades – million euros at current prices)

	2008	2009	2010	2011	2012	
Eratarbimiskulutused	8 688,5	7 270,9	7 286,5	7 929,2	8 559,6	Private consumption expenditure
Valitsemissektori lõpttarbimiskulutused	3 128,2	3 037,0	2 987,7	3 113,6	3 339,0	General government final consumption expenditure
Kodumajapidamisi teenindavate kasumi- taotluseta institutsioonide lõpttarbimiskulutused	208,5	213,1	215,0	221,6	236,5	Final consumption expenditure of non-profit institutions serving households
Kapitali kogumahutus põhivarasse ja väärisesemetele	4 922,9	2 949,5	2 734,1	3 467,2	4 246,8	Gross fixed capital formation and valuables
Varude muutus	-57,2	-410,3	166,9	481,8	449,6	Change in inventories
SISEMAJANDUSE NÖUDLUS	16 890,9	13 060,3	13 390,1	15 213,5	16 831,6	DOMESTIC DEMAND
Kaupade ja teenuste eksport (FOB)	11 534,7	8 952,6	11 376,4	14 597,0	15 715,5	Exports of goods and services (f.o.b.)
kaupade eksport	7 779,8	5 718,5	7 890,5	10 674,1	11 450,0	exports of goods
teenuste eksport	3 754,9	3 234,1	3 485,8	3 922,9	4 265,5	exports of services
Kaupade ja teenuste import (FOB)	12 190,5	8 161,3	10 412,8	13 968,0	15 631,4	Imports of goods and services (f.o.b.)
kaupade import	9 806,1	6 320,6	8 283,1	11 277,7	12 604,5	imports of goods
teenuste import	2 384,4	1 840,7	2 129,7	2 690,2	3 027,0	imports of services
Statistiline vahe	0,0	-89,9	-31,0	108,8	82,6	Statistical discrepancy
SKP turuhindades	16 235,1	13 761,7	14 322,7	15 951,4	16 998,2	GDP at market prices

Tabel 5. SKP muutus võrreldes eelmise aastaga tarbimismeetodi järgi (aheldamise meetodil), 2008–2012

*Table 5. Change in GDP compared to previous year by expenditure approach (chain-linked), 2008–2012
(protsenti – percentages)*

	2008	2009	2010	2011	2012	
Eratarbimiskulutused	-5,4	-15,2	-2,4	3,6	4,4	<i>Private consumption expenditure</i>
Valitsemissektori lõpptarbimiskulutused	4,6	-1,9	-0,8	1,4	4,0	<i>General government final consumption expenditure</i>
Kodumajapidamisi teenindavate kasumi- taotluseta institutsioonide lõpptarbimiskulutused	4,5	3,0	-1,2	-1,7	3,0	<i>Final consumption expenditure of non-profit institutions serving households</i>
Kapitali kogumahutus põhivarasse ja väärisesemed	-13,3	-38,3	-7,4	25,9	20,9	<i>Gross fixed capital formation and valuables</i>
Varude muutus	-112,3	605,8	-138,0	179,5	-9,2	<i>Change in inventories</i>
SISEMAJANDUSE NÕUDLUS	-9,4	-21,4	1,1	9,8	7,6	<i>DOMESTIC DEMAND</i>
Kaupade ja teenuste eksport (FOB)	1,0	-20,6	22,9	23,4	5,6	<i>Exports of goods and services (f.o.b.)</i>
kaupade eksport	-0,5	-24,4	31,5	30,2	6,7	<i>exports of goods</i>
teenuste eksport	4,2	-12,8	7,7	8,0	2,5	<i>exports of services</i>
Kaupade ja teenuste import (FOB)	-7,0	-32,0	21,0	25,0	9,1	<i>Imports of goods and services (f.o.b.)</i>
kaupade import	-7,2	-33,1	22,9	25,8	9,2	<i>imports of goods</i>
teenuste import	-6,0	-27,4	14,3	21,9	8,8	<i>imports of services</i>
SKP turuhindades	-4,2	-14,1	3,3	8,3	3,2	<i>GDP at market prices</i>

Tabel 6. SKP sissetulekumeetodi järgi, 2008–2012

*Table 6. GDP by income approach, 2008–2012
(miljonit eurot jooksevhindades – million euros at current prices)*

	2008	2009	2010	2011	2012	
Hüvitised töötajatele	8 238,2	7 148,8	6 922,1	7 376,3	8 013,4	<i>Compensation of employees</i>
palk	6 223,6	5 327,4	5 148,8	5 496,1	5 987,6	<i>wages and salaries</i>
tööandja sotsiaalmaksed	2 014,6	1 821,3	1 773,3	1 880,2	2 025,8	<i>employers' social contributions</i>
Põhivara kulum	2 119,4	2 193,7	2 247,1	2 342,8	2 470,7	<i>Consumption of fixed capital</i>
Tootmis- ja impordimaksud	2 003,4	2 074,0	2 038,0	2 257,8	2 474,3	<i>Taxes on production and imports</i>
Subsiidiumid (-)	249,9	251,9	315,1	324,9	383,9	<i>Subsidies (-)</i>
Tegevuse ülejääk ja segatulu	4 124,0	2 597,1	3 430,6	4 299,3	4 423,7	<i>Operating surplus and mixed income</i>
SKP turuhindades	16 235,1	13 761,7	14 322,7	15 951,4	16 998,2	<i>GDP at market prices</i>

Tabel 7. Kogumajanduse kasutatav tulu, säast ja netolaenuandmine/-võtmine, 2008–2012
Table 7. Disposable income, saving and net lending / net borrowing of total economy, 2008–2012
(miljonit eurot – million euros)

	2008	2009	2010	2011	2012	
SKP	16 235,1	13 761,7	14 322,7	15 951,4	16 998,2	GDP
Välismaailmalt saadud esmased tulud	1 248,0	780,2	851,1	1 012,5	984,2	Primary income receivable from the rest of the world
Välismaailmale makstud esmased tulud	2 063,1	1 216,8	1 650,4	1 844,0	1 744,3	Primary income payable to the rest of the world
Kogurahvatulu	15 420,0	13 325,1	13 523,4	15 119,9	16 238,0	Gross national income
Põhivara kulum	2 119,4	2 193,7	2 247,1	2 342,8	2 470,7	Consumption of fixed capital
Netorahvatulu	13 300,6	11 131,4	11 276,3	12 777,1	13 767,3	Net national income
Välismaailmalt saadud jooksvad siirded	307,0	431,7	540,0	575,4	450,6	Current transfers receivable from the rest of the world
Välismaailmale makstud jooksvad siirded	222,7	207,8	240,5	274,2	298,2	Current transfers payable to the rest of the world
Kasutatav kogutulu	15 504,3	13 549,0	13 822,9	15 421,0	16 390,5	Gross national disposable income
Kasutatav netotulu	13 384,9	11 355,3	11 575,8	13 078,2	13 919,7	Net national disposable income
Lõpptarbimiskulutused	12 025,2	10 521,0	10 489,2	11 264,5	12 142,8	Final consumption expenditure
Kogusääst	3 479,1	3 028,0	3 333,7	4 156,6	4 247,7	Saving, gross
Netosääst	1 359,8	834,3	1 086,6	1 813,8	1 776,9	Saving, net
Välismaailmalt saadud kapitalisiirded	210,2	482,8	373,1	483,1	563,4	Capital transfers receivable from the rest of the world
Välismaailmale makstud kapitalisiirded	9,2	1,0	6,0	4,3	3,6	Capital transfers payable to the rest of the world
Kapitali kogumahutus põhivarasse	4 865,7	2 539,3	2 900,9	3 949,1	4 696,4	Gross fixed capital formation
Mittetoodetud mittefinantsvara soetamine miinus realiseerimine	4,1	-0,5	-135,2	-189,2	-19,5	Acquisitions less disposals of non-financial non-produced assets
Netolaenuandmine (+) / netolaenuvõtmine (-)	-1 189,6	1 060,9	966,0	766,7	55,6	Net lending (+) / net borrowing (-)

Metoodika

Rahvamajanduse arvepidamise süsteemi peamine eesmärk on hinnata majanduse arengut riigi majandusterritooriumil. Arvestuse põhiline näitaja on sisemajanduse koguprodukt (SKP, ingliskeelne lühend GDP), mis leitakse kolmel viisil:

- tootmismeetodil, mille aluseks on turuoodangu puhul toodangu ja vahetarbitimise vahena leitud lisandväärus; turuvälise toodangu puhul leitakse toodang kulude summana;
- tarbimismeetodil, mille aluseks on lõpptarbimine, investeeringud ja eksporti-impordi saldo;
- sissetulekumeetodil, mille puhul SKP leitakse järgmiste komponentide summana: hüvitised töötajatele, põhivara kulum, tootmis- ja impordimaksud (neto), tegevuse ülejääk ja segatulu.

SKP arvutamisel võetakse arvesse ka varjatud majandustegevus. Statistikaamet arvestab vari-majandust kõikide institutsionaalsete sektorite (v.a valitsemissektor) ja tegevusalade järgi. Eesti SKP arvutatakse Eesti majanduse tegevusalade klassifikaatori EMTAK 2008 ning toodete ja teenuste klassifikaatori TTK 2008 järgi.

Tootmismeetodil arvutatud tegevusalade lisandväärused ei sisalda netoototemakse. Need arvestatakse kogu rahvamajanduse ulatuses. Lisandväärusele netoototemaksude lisamisel saadakse SKP turuhindades.

Kaupade ja teenustega tehtavad tehingud kirjendatakse rahvamajanduse arvepidamises üldjuhul tekkepõhiselt. Turuoodangu ja enda lõpptarbeks tootmise puhul hinnatakse toodangut ja lisandväärust alushindades ning vahetarbitmist ostjahindades.

SKP-d ja selle tehinguid arvestatakse eelmise aasta ja jooksevhindades. Selleks et perioode võrrelda, aheldatakse eelmise aasta hindades väärused. Eelmise aasta hindades arvestused leitakse kahekordse deflateerimisega, mille korral deflateeeritakse turuoodang ja vahetarbitmine eraldi ning lisandväärus leitakse nende kahe ümberhinnatud teingu vahena.

2014. aasta septembris läheb Statistikaamet rahvamajanduse arvepidamises üle uuele metoodikale. Senise metoodika, Euroopa rahvamajanduse arvepidamise süsteemi 1995 ehk ESA 95 vahetas välja uus – ESA 2010.

Iga-aastase regulaarse rahvamajanduse arvepidamise näitajate aegrea revideerimise töltu on eelmises aastaraamatus avaldatud andmeid aastate 2008–2011 kohta siinse raamatus täpsustatud.

Methodology

The main goal of the System of National Accounts (SNA) is to estimate the economic development in the economic territory of a country. The result of the production activity of resident producer units is represented in the SNA by the gross domestic product (GDP), which is compiled using three methods:

- *the production approach where value added is found as a difference between output and intermediate consumption in case of market output; in case of non-market output, output is found as a sum of costs;*
- *the expenditure approach which is based on final consumption, investments and the net value of exports and imports;*
- *the income approach where GDP is found as the sum of the following components: compensation of employees, consumption of fixed capital, net taxes on products and imports, operating surplus and mixed income.*

In the GDP calculations, the hidden economy is taken into account as well. Statistics Estonia estimates hidden economy in all institutional sectors (except for the general government sector) and economic activities. In Estonia, the Estonian Classification of Economic Activities 2008 (EMTAK

2008, based on NACE Rev. 2) and the Statistical Classification of Products by Activity in the European Economic Community (CPA 2008) are applied in the GDP calculations.

In the calculation of GDP by production approach, the value added created by economic activities does not include net taxes on products. These are included in total national accounts. When net taxes on products are added to the value added, the result is GDP at market prices.

Transactions with goods and services are usually entered into national accounts by the accrual method of accounting. In case of market output and manufacturing for own end use, the output and value added are assessed at basic prices and intermediate consumption is assessed at purchaser's prices.

The GDP and its transactions are estimated at current prices and at previous year's prices. Values at previous year's prices are chain-linked in order to compare the GDP and its components in different periods. Previous year's prices are calculated by double deflation, where market output and intermediate consumption are deflated separately and value added is found as the difference between these two transactions.

In September 2014, Statistics Estonia will start to use a new methodology for national accounts. The current methodology, European System of Accounts 1995 (ESA 95), will be replaced with the new system ESA 2010.

Compared to the data published in the previous yearbook, the data for 2008–2011 have been revised due to the regular annual revision of the time series of national accounts indicators.

FINANTSVAHENDUS

Kail Karilaid, Bogdan Krivenko

Ülevaade

2012. aastal oli vaatluse all 1481 ettevõtet. Neist 66% andis oma tegevusest regulaarselt ülevaate statistikatööga „Finantsvahendus ja finantsvahenduse abitegevus“. 98% ettevõtetest olid rahvusvaheliste standardite järgi väikesed, alla 50 töötajaga ettevõtted. Vaatluse all olevates ettevõtetes töötas 2012. aastal 11 817 inimest – 3% rohkem kui 2011. aastal.

Finantssektori statistika toob endaga kaasa algandmete olulisi revideerimisi. See on tingitud järgmistest asjaoludest: ettevõttele vale tegevusalala määramine, andmete esitamata jätmine või edastamisega viivitamine (kiir- ja täpsustatud hinnangu olulised erinevused) ja andmete kumulatiivsus. Seetõttu võib andmekvaliteet kannatada ning vaatluse all olevate ettevõtete maht, jaotus statistilises profiilis jm näitajad muutuda.

2012. aastal oli finants- ja kindlustusettevõtete seas kõige populaarsem tegevus investeerimine võlakirjadesse, väärtpaberitesse jms finantsvahenditesse, vastavalt 33% vaatluse all olnud ettevõtetest. Teisel kohal oli muude finantsteenuste osutamine (21%), mille alla kuuluvad kapitalirent, muu laenuandmine, muude mujal liigitamata finantsteenuste osutamine (v.a kindlustus ja pensionifondid). Kolmandal kohal oli 19%-ga valdusfirmade tegevus ning seejärel muud finantsteenuste abitegevusalad (v.a kindlustus ja pensionifondid) 17%-ga. Vähem levinud olid kindlustuse ja pensionifondide abitegevusalad (8%). Rahaloomega seotud finantsvahendajate (Eesti Pank, krediidiasutused) ning kindlustusseltside ja fondide valitsemise osatähtsus finants- ja kindlustusettevõtete hulgas oli umbes 2%.

Võrreldes 2011. aastaga suurenem kindlustusettevõtete arv ühe kahjukindlustaja vörra. Eestis tegutses 2012. aastal aktiivselt 19 kindlustusandjat: 13 kahjukindlustusseltsi, 5 elukindlustusseltsi ja Eesti Liikluskindlustuse Fond. Kindlustusettevõtete kogutud brutopreemiate summa oli 5,2% suurem ja rahuldatud nõuete summa 4,6% väiksem kui 2011. aastal.

Saadud elukindlustuspreeemiate mahu muutus oli marginaalne (2011. aastal 65,9 miljonit eurot ja 2012. aastal 66,5 miljonit eurot), kuid elukindlustusnõuete väljamaksed vähenesid 2011. aastaga võrreldes 3,7 miljoni euro vörra ehk 8%. Kõige suurema osatähtsusega nii kogutud preemiate kui ka väljamakstud nõuete hulgas oli investeerimisriskiga elukindlustus (vastavalt 40% ja 51%). Teisel kohal oli kapitalikogumiskindlustus (vastavalt 27% ja 38%). Pensionikindlustus hõlmas kogutud preemiatest 16% ja väljamakstud nõuetest 8% (2011. aastal vastavalt 13% ja 6%). Väiksema osatähtsusega nii kogutud preemiate kui ka väljamakstud nõuete seas oli surmajuhuminkindlustus (2012. aastal vastavalt 12% ja 2%, 2011. aastal 11% ja 2%).

Kahjukindlustuspreeemiate ja -nõuete jaotus oli sarnane 2011. aasta omaga. Endiselt oli kõige suurem osatähtsus maismaasõidukite ning liiklus- ja varakindlustusel. Võrreldes 2011. aastaga suurenem saadud kindlustuspreeemiate maht 14 miljoni euro vörra ehk 6,4% ning kindlustusnõuete väljamaksete maht vähenes 5 miljoni euro vörra ehk 3,4%.

Finantsettevõtete loodud lisandväärthus vähenes 2011. aastaga võrreldes 7,8%. Ajavahemikus 2008–2012 vähenes lisandväärthus kõige rohkem 2009. aastal – 14,3% võrreldes 2008. aastaga. Seejärel aeglustus kahanemine 1,6%-ni, samal ajal oli languses ka kogumajandus. 2011. aastal oli lisandväärtsuse maht sama suur kui 2008. aastal, kuid 2012. aasta esialgsete andmete kohaselt vähenes lisandväärthus taas – 7,8%. Kõige suurema osa lisandväärtsusest hõlmas aastatel 2009–2012 finantsteenuste osutamise tegevus (EMTAK 64), vastavalt 75–80%. Kindlustuse (EMTAK 65) ning finantsteenuste ja kindlustustegevuse abitegevusalade tegevuse panus finantssektori lisandväärtsusse oli 10–15%.

FINANCIAL INTERMEDIATION

Kail Karilaid, Bogdan Krivenko

Overview

1,481 enterprises were surveyed in 2012. 66% of them reported their activities regularly in the context of the statistical survey "Financial intermediation and activities auxiliary to financial intermediation". By international standards, 98% of the surveyed enterprises were small, with less than 50 employees. 11,817 persons were working in financial sector enterprises in 2012, which is 3% more than in 2011.

Financial sector statistics go through significant revisions. This is due to the following factors: specifying the wrong economic activity, non-response or delays in the transmission of data (causing significant differences in the flash and revised estimates) and the cumulative nature of data. As a result, data quality could be affected and there may be changes in the number of the surveyed enterprises, the distribution of the Statistical Profile and other indicator values.

The most popular economic activity among financial and insurance enterprises in 2012 was trusts, funds and similar financial entities, accounting for 33% of all surveyed enterprises. The second position was held by other financial services (21%), which include financial leasing, other credit granting and other financial service activities not elsewhere classified, except for insurance and pension funding. The third position was held by activities of holding companies (19%), followed by activities auxiliary to financial services (except insurance and pension funding) (17%). Activities auxiliary to insurance and pension funding were less common (8%). Monetary intermediation enterprises (credit institutions and Eesti Pank, the central bank of Estonia), insurance companies and enterprises engaged in fund management activities made up about 2% of all enterprises engaged in financial and insurance activities.

Compared to 2011, the number of insurance companies increased by one non-life insurance provider. In 2012, 19 companies were engaged in insurance activities in Estonia: 13 non-life insurance companies, 5 life insurance companies and the Estonian Traffic Insurance Fund. Compared to 2011, the amount of gross premiums collected by insurance companies increased 5.2% and the amount of claims paid decreased 4.6%.

The volume change of gross premiums collected by life insurance companies was marginal (65.9 million euros in 2011 and 66.5 million euros in 2012), but the amount of life insurance claims paid decreased by 3.7 million euros or 8% compared to 2011. Among all premiums collected and claims paid, the largest shares were held by unit-linked life insurance (40% and 51%, respectively), followed by endowment insurance (27% and 38%, respectively). Pension insurance accounted for 16% of premiums collected and 8% of claims paid (in 2011, the corresponding shares were 13% and 6%). Term and whole life insurance had the smallest shares among premiums collected and claims paid (respectively 12% and 2% in 2012; 11% and 2% in 2011).

In 2012, the distribution of non-life insurance gross premiums and claims was similar to the distribution in 2011. Land vehicle, motor third party liability and property insurance remained the most popular types of non-life insurance. Compared to 2011, non-life insurance gross premiums increased by 14 million euros or 6.4%, while non-life insurance claims declined by 5 million euros or 3.4%.

The value added of financial and insurance enterprises decreased by 7.8% compared to 2011. In the period 2008–2012, the largest decrease in the value added occurred in 2009 – 14.3% compared to 2008. After that, during the general economic downturn, the decrease rate slowed down to 1.6%. In 2011, value added was back at the level of 2008, but decreased again in 2012 (by 7.8%) according to preliminary data. In the period 2009–2012, financial service activities (EMTAK 64) held the largest share in value added, at 75–80%. Insurance (EMTAK 65) and activities auxiliary to financial services and insurance activities (EMTAK 66) contributed 10–15% of the value added of the financial sector.

Joonis 1. Statistikilisse profiili kuuluvate finants- ja kindlustusettevõtete jaotus, 2009–2012

Figure 1. Distribution of financial and insurance enterprises in the Statistical Profile, 2009–2012

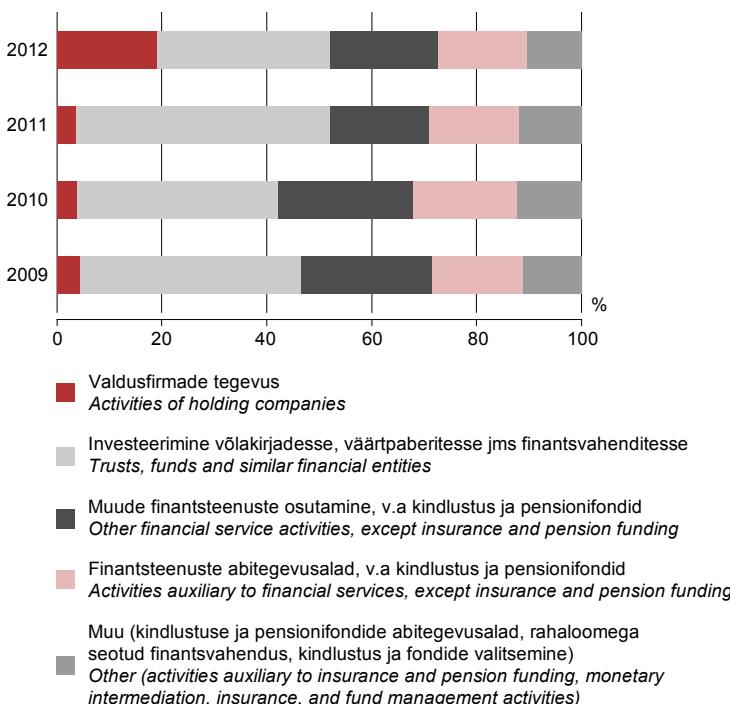
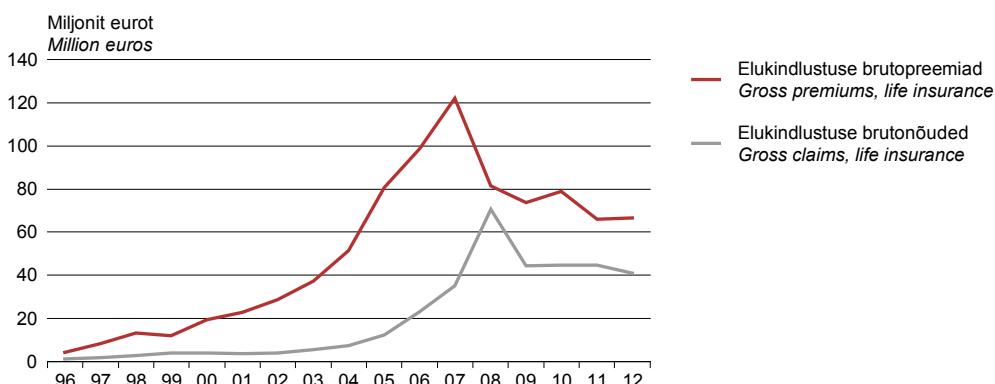
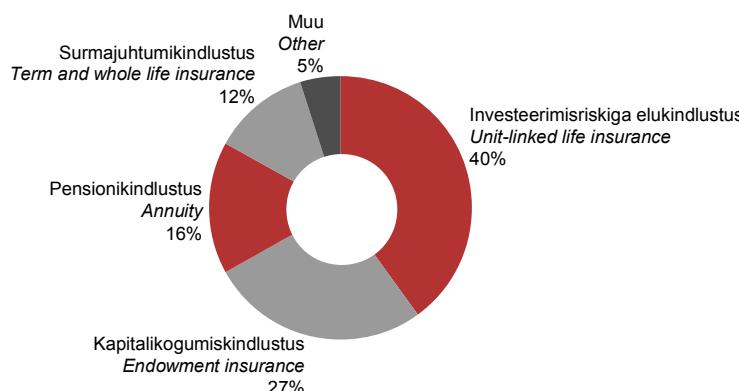
Joonis 2. Elukindlustuse brutopreemiad ja -nõuded, 1996–2012

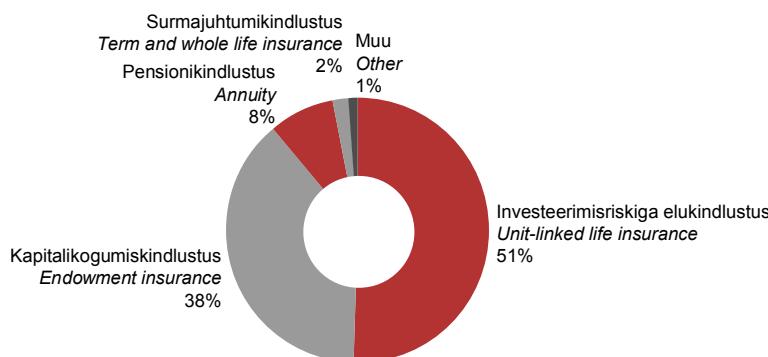
Figure 2. Life insurance gross premiums and gross claims, 1996–2012

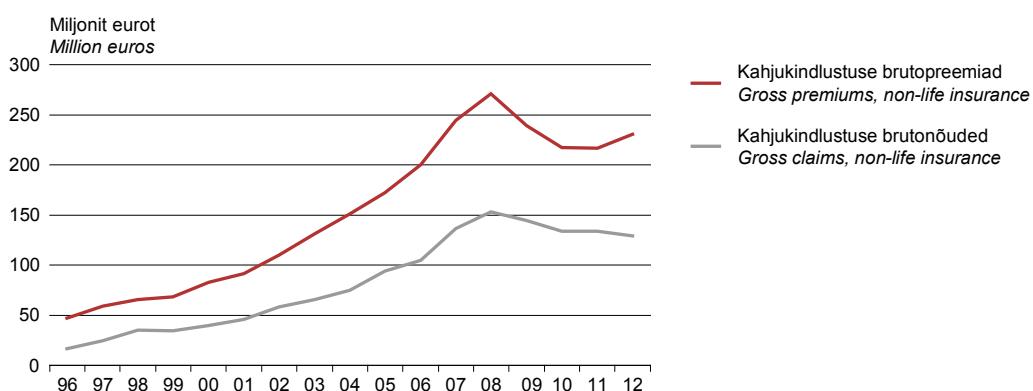
Joonis 3. Elukindlustuse brutopreemiate jaotus, 2012
Figure 3. Distribution of life insurance gross premiums, 2012

Joonis 4. Elukindlustuse brutonõute jaotus, 2012
Figure 4. Distribution of life insurance gross claims, 2012

Joonis 5. Kahjukindlustuse brutopreemiad ja -nõuded, 1996–2012
Figure 5. Non-life insurance gross premiums and gross claims, 1996–2012

Joonis 6. Kahjukindlustuse brutopreemiate jaotus, 2012

Figure 6. Distribution of non-life insurance gross premiums, 2012

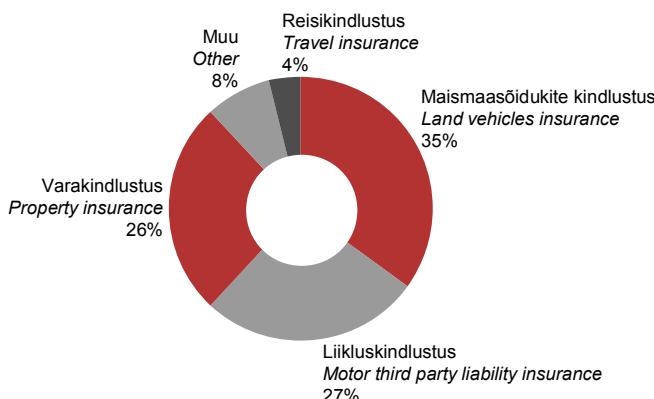
Joonis 7. Kahjukindlustuse brutonõuetega jaotus, 2012

Figure 7. Distribution of non-life insurance gross claims, 2012

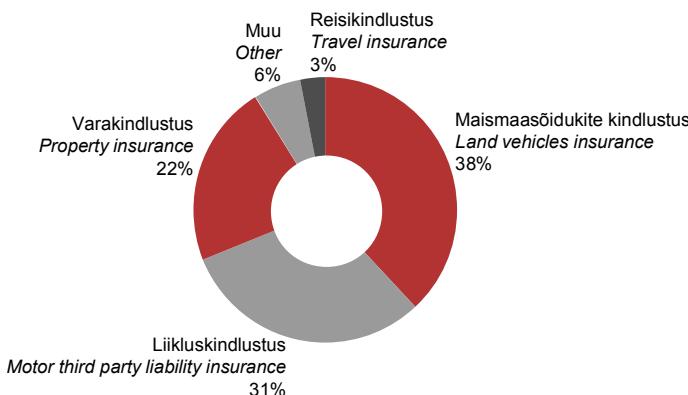
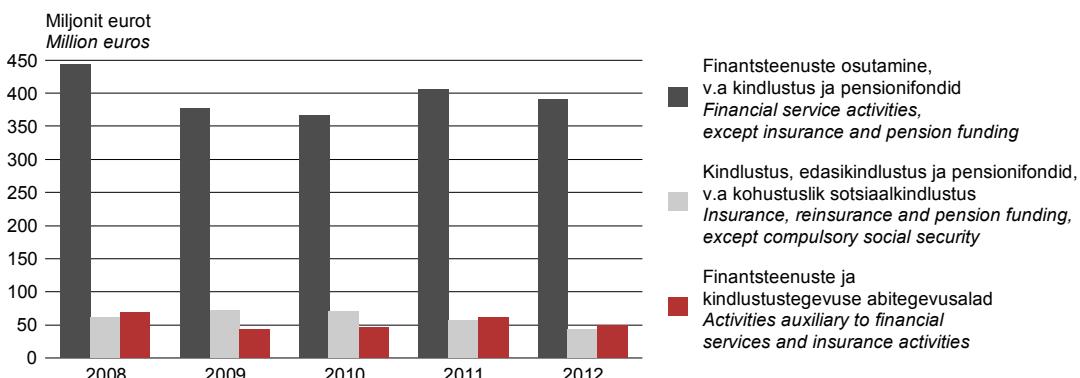
Joonis 8. Finantssektori lisandväärtus tegevusalal järgi, 2008–2012

Figure 8. Value added of the financial sector by economic activity, 2008–2012

Metoodika

Finantsvahenduse statistika kajastab finants- ja kindlustusettevõtete majanduslikku tegevust. Vaadeldud on kõiki ettevõtteid, mille põhitegevusalala on finants- ja kindlustustegevus, s.t ettevõtteid, kelle tegevusalala kood Eesti majanduse tegevusalade klassifikaatori (EMTAK 2008) järgi on 64–66. Füüsilisest isikust ettevõtjate andmeid ei koguta ega kajastata. Vaadeldakse ainult tegutsevaid äriühinguid. Statistikaamet koostab ja avaldab Eestis finantssektorisse kuuluvate üksuste ajakohastatud nimekirja kaks korda aastas, detsembris ja juunis, järgmisel aadressil: <http://www.stat.ee/finantssektori-institutsionaalsed-yksused>.

Finants- ja kindlustusettevõtete kohta saadakse andmed kõiksete uuringutega ja neid täiendatakse finantssektori üksuste majandusaasta aruannete andmetega. Samuti kasutatakse Eesti Panga ja Finantsinspeksiooni kogutud andmeid krediidiasutuste, hoiu-laenuühistute ja liisinguühingute kohta.

Methodology

Financial intermediation statistics describe the operation of financial and insurance enterprises. The population of the survey includes all financial and insurance enterprises whose activity code according to the Estonian Classification of Economic Activities (EMTAK 2008) is 64–66. Data about sole proprietors are neither collected nor used. The survey covers only economically active enterprises. Twice a year, in December and in June, Statistics Estonia compiles and publishes an updated list of units belonging to the financial sector in Estonia. The list is available at <http://www.stat.ee/institutional-units-of-financial-sector>.

Information about financial and insurance enterprises is collected by means of a comprehensive survey and supplemented with data from the annual financial statements of the financial sector enterprises. Statistics Estonia also uses data collected by Eesti Pank and the Financial Supervision Authority, concerning credit institutions, savings and loan associations and leasing companies.

Kirjandust

Publications

Ettevõtlus Eestis. Business in Estonia. (2012). Tallinn: Statistikaamet.

Kasulikke linke

Useful links

EMTAK 2008 klassifikaator

<http://metaweb.stat.ee/?siteLanguage=ee>

Estonian Classification of Economic Activities 2008

http://metaweb.stat.ee/classificator_publish_list.htm?&siteLanguage=en

Eesti Panga statistika

<http://www.eestipank.info/pub/et/dokumendid/statistika/>

Statistics by Eesti Pank (central bank of Estonia)

<http://www.eestipank.info/pub/en/dokumendid/statistika/>

Finantsinspeksiooni andmebaas

<http://www.fi.ee/index.php?id=193>

Database of the Financial Supervision Authority

<http://www.fi.ee/index.php?id=581>

VALITSEMISSSEKTORI RAHANDUS

Agnes Naarits

Ülevaade

2012. aastal vähenes valitsemissektori üksuste arv 17 võrra. Aasta lõpu seisuga oli valitsemissektori nimekirja kuuluvaid asutusi, avalik-õiguslikke juriidilisi isikuid, sihtasutusi ja mitteturutootjatest ettevõtteid, mille majandustegevuse tulemusi valitsemissektori arvepidamises kajastati, kokku 2986. Neist 328 kuulusid keskvalitsuse, 2656 kohalike omavalitsuste ja 2 sotsiaalkindlustusfondide sektorisse. Aastaga vähenes 49 üksuse võrra keskvalitsuse ja kohaliku omavalitsuse asutuste arv ning tervishoiuettevõtteid jäi 2 võrra vähemaks. Samal ajal suurennes keskvalitsuse asutatud sihtasutuste arv 5 ja kohalike omavalitsuste kontrollitavate sihtasutuste arv 24 võrra.

89% kogu valitsemissektorist olid riigi- või kohalike omavalitsuste eelarvelised asutused ja allasutused. Sihtasutusi oli valitsemissektoris 8%, tervishoiuasutusi ja mitteturutootjatest ettevõtteid ligi 2% ning avalik-õiguslikke juriidilisi isikuid 1%. Keskvalitsusse kuuluvatest arvestusüksustest oli riigieelarvelisi asutusi 70%. Suuruselt järgmised rühmad olid riigi sihtasutused (17%) ning avalik-õiguslikud juriidilised isikud (9%). Kohalike omavalitsuste sektoris oli peale omavalitsusasutuste muid üksusi ehk siht- ja tervishoiuasutusi ning mitteturutootjatest ettevõtteid väga vähe – vaid ligi 9% kogu allsektorist. Samal ajal kuulus kohalike omavalitsuste sektorisse 82% kogu valitsemissektori tervishoiuasutustest ja 74% muudest ettevõtetest.

2012. aastal jätkus nii riigieelarve tulude kui ka kulude mahu kasv. Möödunud aasta lõpuks laekus riigieelarvesse 6,4 miljardit eurot ehk 103,4% kavandatust, milles 74% olid maksutulud ja 26% muud tulud. Aasta varasemaga võrreldes laekus 2012. aastal riigieelarvesse 537,6 miljonit eurot rohkem. Kasvasid nii maksutulude (+433,2 miljonit eurot) kui ka mittemaksuliste tulude (+118,9 miljonit eurot) laekumised. Väljamakseid tehti 6,5 miljardi euro eest ehk 96% planeeritud mahust. Valitsemissektori rahandusstatistika tegemisel kassapõhiseid riigieelarve andmeid ei kasutata, sest järgitakse Euroopa Rahvamajanduse Arvepidamise Süsteemi (ESA95) metododikat, mille aluseks on tekkepõhised andmed. Kõik ülejäänud peatükis kajastatud valitsemissektori rahandusnäitajad põhinevad tekkepõhise riigiraamatupidamise andmestikul.

Eesti valitsemissektori eelarve puudujääk oli 2012. aastal esialgsetel andmetel 0,3% ja völatakse 10,1% sisemajanduse koguproduktist. 2012. aasta lõpus ületasid valitsemissektori koondeelarve kulud Maastrichti defitsiidikriteeriumi arvestuses tulusid 46,3 miljoni euroga. Keskvalitsuse defitsiit ulatus 127 miljoni eurooni ja kahel eelmisel aastal plusspoolel lõpetanud kohalike omavalitsuste sektoris kulutati 2012. aastal 38,4 miljonit eurot rohkem, kui koguti tulusid. Sotsiaalkindlustusfondide sektori eelarve ülejääk oli 119,1 miljonit eurot, mis on veidi väiksem kui 2011. aastal (–19%).

Enim mõjutasid keskvalitsuse kulutuste suurust varasematel aastatel saastekvootide müügist saadud tulu arvelt mitmesugustele projektidele tehtud kulutused (199 miljonit eurot) ning investeeringud teedeehitusse. 2012. aastal võeti valmissehitatud teid riigi põhivarana arvele 96 miljoni euro eest.

Valitsemissektori konsolideeritud võlg (nn Maastrichti võlg) kasvas 2012. aasta lõpuks ligi kaks korda: 996,2 miljonist eurost 1,7 miljardi euroni. Suurem osa võla kasvust tulenes keskvalitsuse pikaajaliste laenude mahu järsust suurenemisest. Olulist rolli mängisid siin nii teedeehituse ja välisprojektide kaasrahastamise eesmärgil Euroopa Investeerimispangalt võetud 385 miljoni eurone laen kui ka osalemine Euroopa ajutises päistemehhanismis EFSF (European Financial Stability Facility). Kokku olid EFSF-iga seotud kohustused 2012. aastal 355 miljonit eurot, milles suurim osa (84%) läks Kreeka abipaketis osalemise arvele. 2011. aastal Iirimaa ja Portugali abistamiseks möeldud osalus EFSF-is oli 13,7 miljonit eurot.

Kohalike omavalitsuste üldine völatakse kasvas 2011. aastaga võrreldes 5%. Nii lühi- kui ka pikaajaliste laenude maht kasvas kokku 8,4%, völakirjade maht vähenes samal ajal 4%. Sotsiaalkindlustusfondidel 2012. aasta lõpu seisuga valitsemissektori völas osa ei olnud, sest ei Töötu- ega Haigekassa oma tegevuste finantseerimiseks võõrast raha ei kasutanud.

Valitsemissektorile laekunud maksudest ja sotsiaalmaksetest saadud kogutulu suurenem 2012. aastal varasema aastaga võrreldes 424 miljoni euro võrra, tuues riigile sisse 5,3 miljardit eurot. Suurima osa maksutuludest andis tootmis- ja impordimaksude kategoorias käibemaks, mida laekus kokku 1,5 miljardit eurot – 11% rohkem kui aasta varem. Impordi- ehk aktsiisimaksude laekumine kasvas samuti 11%, kokku laekus riigile aktsiisidest 0,8 miljardit eurot. Tulu- ja omandimaksu laekus 1,2 miljardit eurot (13% rohkem kui 2011. aastal), millest põhiosa hõlmas füüsilise isiku tulumaks (0,9 miljardit eurot). Kuigi oma mahult tulumaksuliikidest väikseim, kasvas aastaga hüppeliselt ettevõtete makstav tulumaks erisoodustustelt (+51%). Sotsiaalmaksete laekumine kasvas taas ligi 3%, kokku kogunes kassasse 2 miljardit eurot. Eesti maksukoormus oli nii 2011. kui ka 2012. aastal 33% SKP-st.

Euroopa Liidu (EL) liikmesriigidest on maksutulude osatähtsus riigi tuludes konkurenttsilt suurim Taanis. Maksud andsid 2012. aastal 85% Taani valitsemissektori kogutulust, ülejäänud 15% kogunes sotsiaalmaksetest, müügituludest ning muudest jooksvatest ja kapitalituludest. Seevastu Slovakkias hõlmasid maksutulud vaid 46,6%, sotsiaalmaksed aga 38,3% valitsemissektori tuludest. Sotsiaalmaksete osatähtsuse poolest on Slovakkia EL-is Tšehhi (38,9%) järel teisel kohal. Kapitalitulude osatähtsus on suurim Ungaris (6,5%), Leedus (6,0%), Kreekas (5,7%), Malta (5,4%) ja Bulgaarias (5,0). Eestis ja Lätis on see 4,7%.

Tavapäraselt on sotsiaalne kaitse kõige tähtsam valitsemisfunktsioon nii kogu EL-is kui ka igas liikmesriigis eraldi. Sotsiaalsele kaitsele läheb suurim osa valitsemissektori kuludest. 2011. aastal, mille kohta on viimased EL-i võrreldavad andmed, kulus sellele valdkonnale EL-is keskmiselt ligi 40% kogukuludest. Eestis kulus sotsiaalsele kaitsele 34% kogukuludest, Soomes seevastu 43%, Lätis 32% ja Leedus 34%. Tervishoiule läheb EL-is keskmiselt 15% valitsemissektori kuludest, Soomes ja Leedus ligi 14%, Eestis 13% ja Lätis 11%. Haridusele kulutavad nii Eesti kui ka meie lähinaabrid üle EL-i keskmise (11%): Eestis 17%, Leedus 16%, Lätis 15% ja Soomes 12% kogukuludest.

Kui vaadata valitsemissektori kulude osatähtsust SKP-s, siis EL-i riikide kulud sotsiaalsele kaitsele olid kokku 19,6% ja euroalal 20,2% SKP-st, mida on mõlema regiooni puhul veidi vähem kui 2010. aastal. Üldise tendentsina võib tähdelda sotsiaalkaitsekulutuste osatähtsuse kahanemist enamikus EL-i riikides. Vaid viis riiki – Kreeka, Küpros, Malta, Portugal ja Sloveenia – näitavad selle kululiigi osa mõningast suurenemist.

Valitsemissektori koondeelarve puudujääk nii euroalas kui ka EL-i riikides kokku 2012. aastal vähenes, kuid valitsemissektori võlanäitajad kasvasid mõlemas regioonis. 2012. aastal oli puudujääk euroalas 3,7% ja EL-is 4,4% SKP-st ning valitsemissektori võlg vastavalt 90,6% ja 85,3% SKP-st. Ainukese riigina saavutas positiivse eelarvepositiooni Saksamaa (0,2%). Väikseima defitsiidiga riigid olid Eesti (0,3%), Roots (0,5%), Bulgaaria ja Luksemburg (mõlemad 0,8%) ning Läti (1,2%). Lubatud piirist (-3% riigi SKP-st) suurema defitsiidiga lõpetas majandusaasta 17 riiki. Suurima puudujäägi said kirja Hispaania (10,6%), Kreeka (10,0%), Iirimaa (7,6%), Portugal (6,4%), Küpros ja Suurbritannia (mõlemad 6,3%). Majanduslik olukord halvenes aastaga 12 liikmesriigis, 13-s õnnestus majandustulemusi parandada.

2012. aasta lõpu seisuga oli valitsemissektori võlatase endiselt madalaim Eestis (10,1% SKP-st), kuigi varasema aastaga võrreldes kasvas võlg hüppeliselt. Madal oli võlatase veel Bulgaarias (18,5%), Luksemburgis (18,2%), Rumeenias (37,8%), Rootsis (38,2%) ja Lätis ning Leedus (mõlemas 40,7% SKP-st). Nagu 2011. aastal, nii ületas ka 2012. aastal valitsemissektori võlatase lubatud piiri (60% SKP-st) 14 riigis. Kõrgeima võlatasemega olid endiselt esikohta hoidev, kuid siiski võlga vähendanud Kreeka (156,9%), kelle kannul olid suureneva võlakoormaga Itaalia (127,0%), Portugal (123,6%), Iirimaa (117,6%) ja Belgia (99,6%). Võlatase suurenem kokku 21 riigis, 6 liikmesriiki suutsid oma võlataset 2011. aastaga võrreldes vähendada.

Eurostat avaldab peale võlanäitajate eraldi andmed ka valitsustevaheliste laenutehingute kohta, kajastades sealhulgas liikmesriikide osalusi EFSF-i abipakettides. 2012. aastal said EFSF-ist laenu Kreeka (108,2 miljardit eurot), Iirimaa (4,4 miljardit eurot) ja Portugal (11,3 miljardit eurot).

GOVERNMENT FINANCE

Agnes Naarits

Overview

In 2012 the number of general government units decreased by 17. As at the end of the year, the list of general government units included a total of 2,986 establishments, public-legal units, foundations, and enterprises acting as non-market producers whose economic activities were included in government finance accounting. This number included 328 central government units, 2,656 local government units and two social security funds. Compared to 2011, the number of central and local government establishments diminished by 49 units and the number of health care facilities by two units. At the same time, the number of foundations established by central government increased by five and the number of foundations controlled by local governments by 24.

State or local government budgetary units with their subsidiary units accounted for 89% of the total general government sector. The share of foundations was 8%, the share of health care facilities and non-market producer enterprises was about 2% and the share of public-legal units was 1%. 70% of the central government units are state budgetary units. Other bigger groups are state foundations (17%) and public-legal units (9%). In the local government sector, there are very few other units besides local governments – foundations, health care facilities and non-market producer enterprises account for only 9% of the whole sub-sector. At the same time, 82% of the health care facilities and 74% of other enterprises in the general government sector are classified into the local government sub-sector.

In 2012 the volume of state revenue and expenditure continued to increase. By the end of the year, the state budget return was 6.4 billion euros or 103.4 % of the planned budget, out of which 74% was tax revenue and 26% was other revenue. In 2012, the state budget return was 537.6 million euros bigger than the year before. There was an increase in both tax revenue (+433.2 million euros) and non-tax revenue (+118.9 million euros). The outgoings totalled 6.5 billion euros or 96% of the planned amount. Government finance statistics are not based on the cash-based state budget information. Instead, the accrual method prescribed by the European System of Accounts (ESA95) is used. All other financial indicators of the general government discussed in this chapter are based on accrual-basis accounting data.

According to preliminary data, the deficit of the Estonian general government sector in 2012 was 0.3% of the gross domestic product (GDP) and gross debt level was 10.1% of the GDP. At the end of 2012, the total expenditure of the general government exceeded revenue by 46.3 million euros, according to the Maastricht deficit criterion. The deficit of central government amounted to 127 million euros. In the local government sector, which had ended the two previous years in surplus, expenditure exceeded revenue by 38.4 million euros in 2012. The surplus of social security funds was 119.1 million euros, which is slightly smaller than in 2011 (–19%).

The level of central government expenditure was influenced the most by various expenses covered with proceeds from carbon credit sales in previous years (199 million euros) and by investments into road construction. In 2012, 96 million euros' worth of completed roads were added as fixed assets of the state.

The general government consolidated debt (so-called Maastricht debt) grew nearly two times by the end of 2012: from 996.2 million euros to 1.7 billion euros. Most of this increase was the result of the rapid growth in the volume of long-term central government debt. A considerable role was played both by the 385 million euro loan from the European Investment Bank (for road construction and co-financing of international projects) and Estonia's contribution to the European temporary rescue mechanism EFSF (European Financial Stability Facility). In 2012, liabilities towards the EFSF totalled 355 million euros, with the biggest amount (84%) paid into the rescue package for Greece. In 2011, Estonia's contribution to EFSF (for the provision of assistance to Ireland and Portugal) was 13.7 million euros.

The overall debt level of local governments grew 5% compared to 2011. The volume of both short-term and long-term loans increased by 8.4% in total. At the same time, the volume of securities other than shares decreased by 4%. As at the end of 2012, social security funds did not contribute to general government debt, as neither the Estonian Unemployment Insurance Fund or the Estonian Health Insurance Fund used borrowed money for financing their activities.

In 2012, the total revenue from taxes and social contributions received by the general government increased by 424 million euros compared to the previous year, bringing in 5.3 billion euros. In the category of taxes on production and imports, the biggest share of revenue was received from value added tax. The total receipts from value added tax were 1.5 billion euros, which is 11% more than the year before. The receipts from taxes on imports (i.e. excise duties) also increased by 11% and revenue from excise duties totalled 0.8 billion euros. The receipts from property and income taxes were 1.2 billion euros (13% more than in 2011), with personal income tax constituting the biggest share (0.9 billion euros). Although corporate income tax has the smallest share among income taxes, the receipts of corporate income tax on fringe benefits shot up (+51%) last year. The revenue from social security contributions increased nearly 3% again, totalling two billion euros. The tax burden of Estonia was 33% of GDP both in 2011 and 2012.

Among the European Union (EU) countries, the share of tax receipts in government revenue is the highest in Denmark. In 2012, tax revenue accounted for 85% of the Danish government's total income, with the remaining 15% received from social contributions, income from sales, and other current and capital income. In Slovakia, on the other hand, tax revenue made up only 46.6% of total general government revenue and the share of social contributions was 38.3%. Based on the share of social contributions, Slovakia is in the second place in the EU after the Czech Republic (38.9%). The share of capital income was the highest in Hungary (6.5%), Lithuania (6.0%), Greece (5.7%), Malta (5.4%) and Bulgaria (5.0%). In Estonia and Latvia its share was 4.7%.

In the EU as a whole as well as in all the Member States, social protection is usually the most important function of government, accounting for the biggest share of general government expenditure. In 2011 (the latest period for which comparable data within the EU are available) an average of almost 40% of total expenditure was spent on this function in the EU. In Estonia, 34% of total expenditure was spent on social protection, compared to 43% in Finland, 32% in Latvia and 34% in Lithuania. The EU average spending on health is 15% of general government expenditure. This share is about 14% in Finland and Lithuania, 13% in Estonia and 11% in Latvia. In Estonia as well as in our neighbouring countries, the share of education expenditure in total government expenditure is above the EU average (11%): 17% in Estonia, 16% in Lithuania, 15% in Latvia and 12% in Finland.

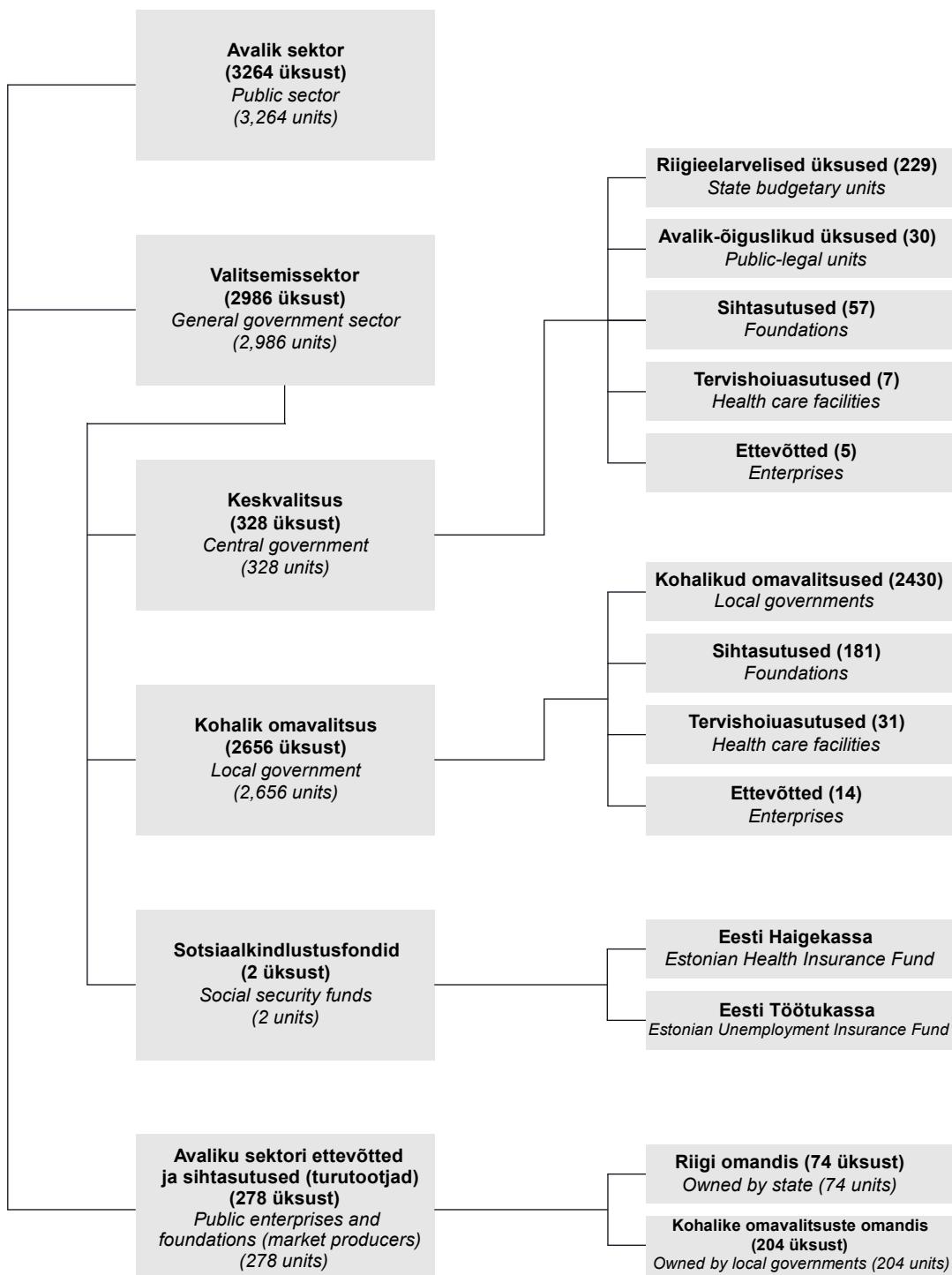
If the share of various types of government expenditure in the GDP is compared, social protection expenditure accounted for 19.6% of the GDP in the EU countries as a whole and for 20.2% of the GDP in the euro area – this is a little less than in 2010 in case of both groups. In general, a decrease in the share of social protection expenditure was observed in most EU countries. The share of social protection expenditure increased to an extent only in five countries: Greece, Cyprus, Malta, Portugal and Slovenia.

In 2012, the consolidated general government deficit decreased in the euro area as well as in the EU countries, but the consolidated general government debt increased in both regions. In 2012, the government deficit was 3.7% of the GDP in the euro area and 4.4% of the GDP in the EU, while government debt was 90.6% and 85.3% of the GDP, respectively. The only country to achieve a positive budgetary position was Germany (0.2%). The lowest deficits were recorded in Estonia (0.3%), Sweden (0.5%), Bulgaria (0.8%), Luxembourg (0.8%) and Latvia (1.2%). 17 countries finished the economic year with a government deficit higher than the permitted limit (-3% of the country's GDP). The highest deficits were recorded in Spain (10.6%), Greece (10.0%), Ireland (7.6%), Portugal (6.4%), Cyprus and the United Kingdom (both 6.3%). The economic situation deteriorated in 12 EU Member States, while 13 countries managed to improve their economic performance last year.

As at the end of 2012, the lowest ratio of government debt to GDP was again recorded in Estonia (10.1%), although compared to the previous year the debt level rose sharply. The ratio of government debt was also low in Bulgaria (18.5%), Luxembourg (18.2%), Romania (37.8%), Sweden (38.2%), Latvia and Lithuania (40.7% of GDP in both). As in 2011, fourteen Member States had a government debt ratio higher than allowed (60% of GDP) in 2012. The highest debt ratio was recorded in Greece (156.9%) which continues to hold the first place, although it has managed to decrease the debt. Greece was followed by Italy (127.0%), Portugal (123.6%), Ireland (117.6%) and Belgium (99.6%), all with an increasing debt burden. All in all, the debt ratio increased in 21 countries and six Member States managed to reduce their debt compared to 2011.

In addition to debt indicators, Eurostat also publishes data on intergovernmental lending, reflecting among other things the Member States' contributions to EFSF rescue packages. In 2012 EFSF loans were granted to Greece (108.2 billion euros), Ireland (4.4 billion euros) and Portugal (11.3 billion euros).

Joonis 1. Eesti avalik sektor, 2012^a
 Figure 1. Public sector in Estonia, 2012^a

^a Seisuga 01.01.2013.

^a As at 1 January 2013.

Tabel 1. Valitsemissektori tulud ja kulud, 2008–2012

Table 1. Revenue and expenditure of the general government sector, 2008–2012
(miljonit eurot – million euros)

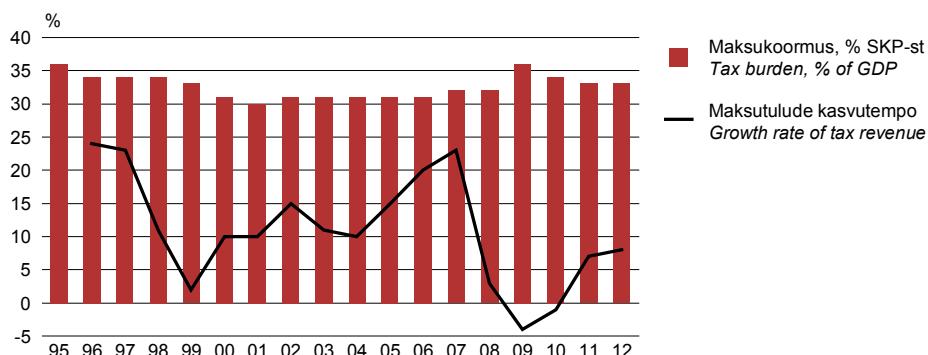
	2008	2009	2010	2011	2012 ^a	
Tulud kokku	5 961,5	5 985,6	5 855,7	6 296,1	6 839,4	Total revenue
Maksud	3 224,3	3 076,4	2 964,7	3 252,8	3 610,6	Taxes
kaudsed maksud	1 947,2	2 031,5	1 994,5	2 205,9	2 426,9	indirect taxes
otsesed maksud	1 277,1	1 044,9	970,2	1 046,9	1 183,7	direct taxes
Sotsiaalkindlustusmaksed	1 911,8	1 842,4	1 903,9	1 960,7	2 028,3	Social contributions
Müügitulud	367,2	352,5	369,8	406,7	422,1	Sales
Muud jooksval tulud	385,9	481,7	420,9	448,3	455,0	Other current revenue
Kapitalitulud	72,1	232,6	196,4	227,6	323,4	Capital revenue
Kulud kokku	6 440,0	6 258,5	5 827,4	6 108,7	6 885,3	Total expenditure
Hüvitised töötajatele	1 830,0	1 774,5	1 707,3	1 771,0	1 835,1	Compensation of employees
Muud kaupade ja teenuste ostud	1 137,2	1 054,2	1 078,1	1 142,7	1 254,0	Other purchase of goods and services
Subsiidiumid	157,7	137,2	160,9	178,4	175,3	Subsidies
Sotsiaaltoetused	1 969,2	2 209,5	2 132,4	2 141,5	2 227,7	Social benefits
Muud siirded	233,6	264,4	245,6	265,7	258,3	Other transfers
Kapitali kogumahutus	873,1	677,9	338,5	454,5	951,1	Gross capital formation
Kapitalisiirded	197,6	105,8	137,3	124,9	145,9	Capital transfers
Muud kulud	41,6	35,2	27,2	30,0	37,9	Other expenditure
Ülejääk (+) / puudujääk (-)	-478,6	-272,9	28,0	187,4	-45,9	Surplus (+) / deficit (-)

^a Esialgsed andmed.

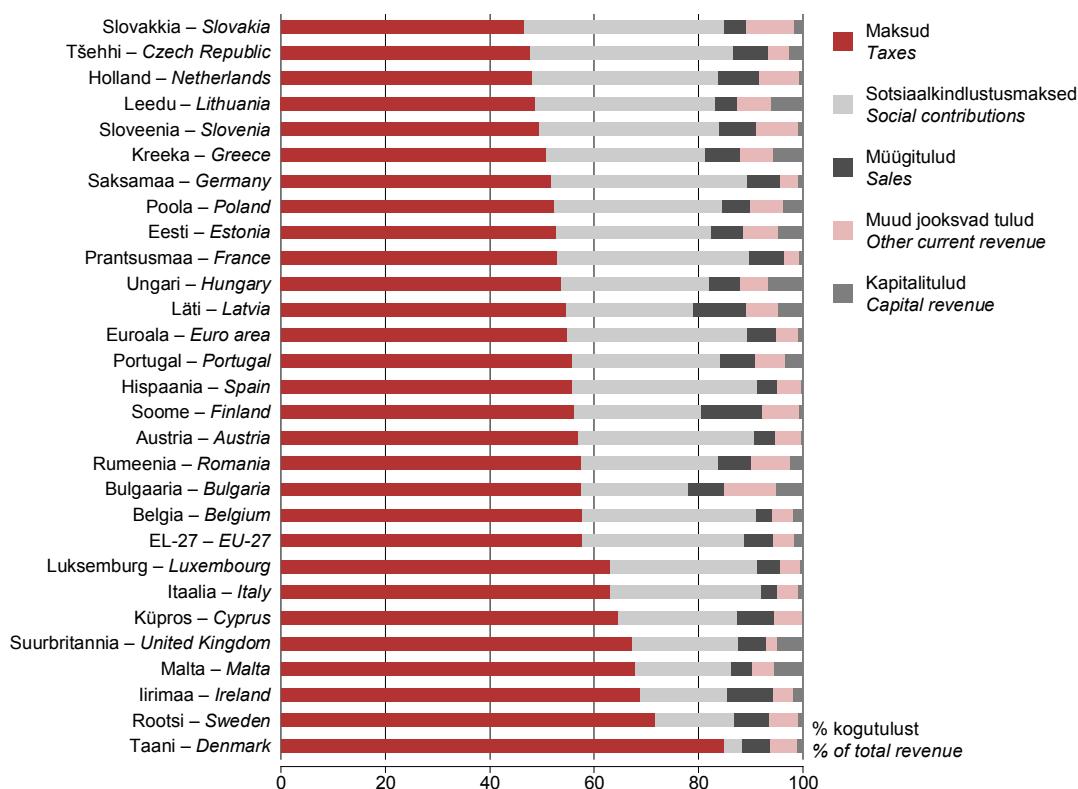
^a Preliminary data.

Joonis 2. Maksukoormus ja maksutulude kasvutempo, 1995–2012

Figure 2. Tax burden and the growth rate of tax revenue, 1995–2012

Joonis 3. Valitsemissektori tulude jagunemine tululiigi järgi Euroopa Liidu riikides, 2012
Figure 3. Breakdown of general government revenue by type of revenue in the European Union countries, 2012

Allikas/Source: Eurostat

Tabel 2. Valitsemissektori kulud, 2008–2012

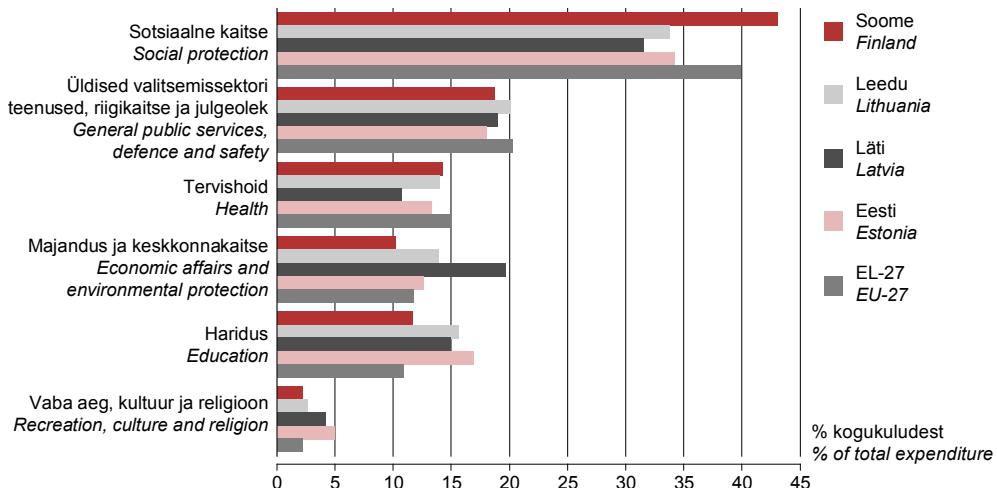
Table 2. Expenditure of the general government sector, 2008–2012
 (protsendi kogukuludest – percentage of total expenditure)

	2008	2009	2010	2011	2012 ^a	
Sotsiaaltoetused	30,7	35,4	36,6	35,1	32,3	Social benefits
Hüvitised töötajatele	28,4	28,4	29,4	29,0	26,7	Compensation of employees
Muud kaupade ja teenuste ostud	17,7	16,9	18,5	18,7	18,2	Other purchase of goods and services
Kapitali kogumahutus	13,2	10,7	5,9	7,3	13,8	Gross capital formation
Muud siirded	3,6	4,2	4,3	4,8	3,8	Other transfers
Subsiidiumid	2,5	2,2	2,6	2,7	2,5	Subsidies
Kapitalisiirited	3,3	1,7	2,3	2,0	2,1	Capital transfers
Muud kulud	0,6	0,5	0,4	0,4	0,6	Other expenditure

^a Esialgsed andmed.

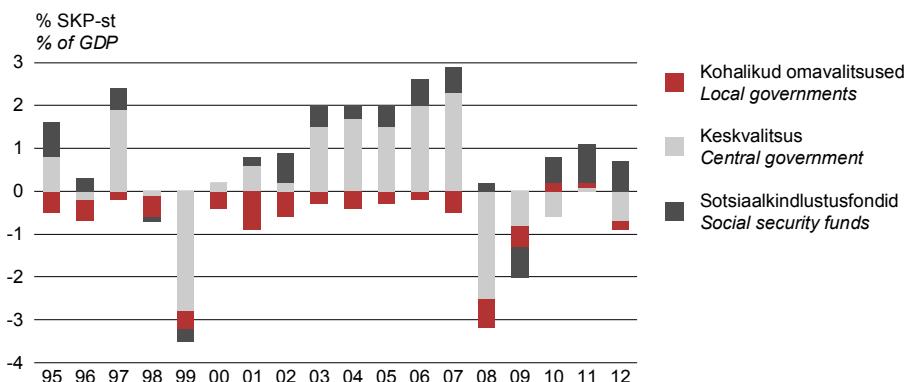
^a Preliminary data.

Joonis 4. Valitsemissektori kulud valitsemisfunktsiooni järgi Eestis ja lähiriikides, 2011
Figure 4. Expenditure of the general government sector by government function in Estonia and nearby countries, 2011

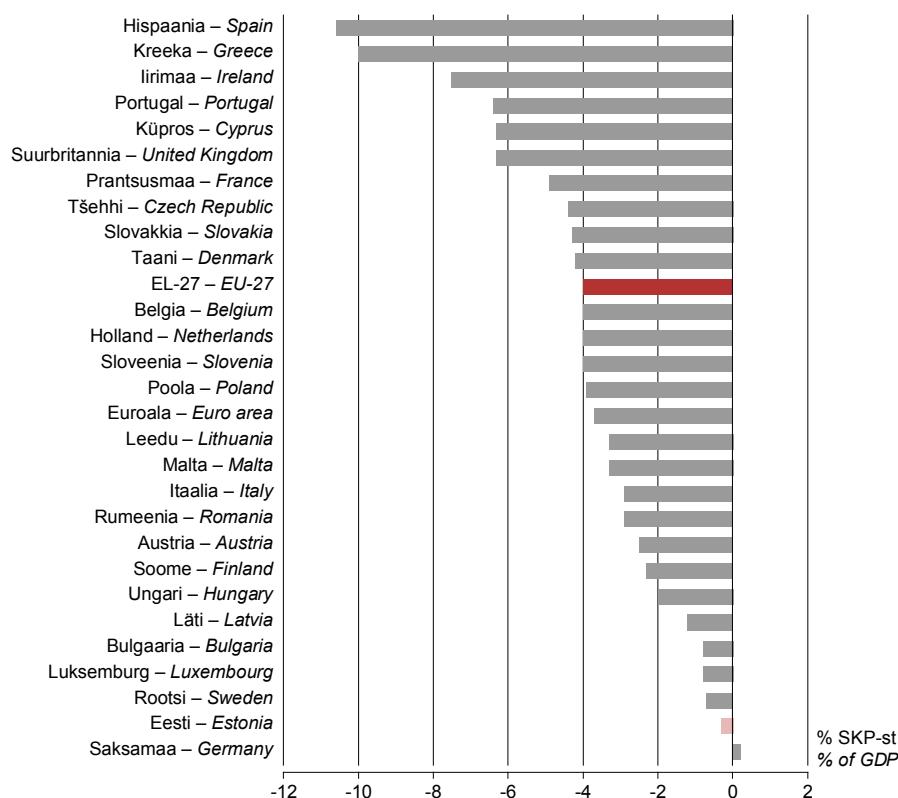

Allikas/Source: Eurostat

Joonis 5. Valitsemissektori koondeelarve üle-/puudujääk, 1995–2012
Figure 5. Surplus/deficit of the general government consolidated budget, 1995–2012

Joonis 6. Valitsemissektori koondeelarve üle-/puudujääk Euroopa Liidu riikides, 2012
 Figure 6. Surplus/deficit of the general government consolidated budget in the European Union countries, 2012

Allikas/Source: Eurostat

Tabel 3. Valitsemissektori võlg, 2008–2012
 Table 3. General government debt, 2008–2012
 (miljonit eurot – million euros)

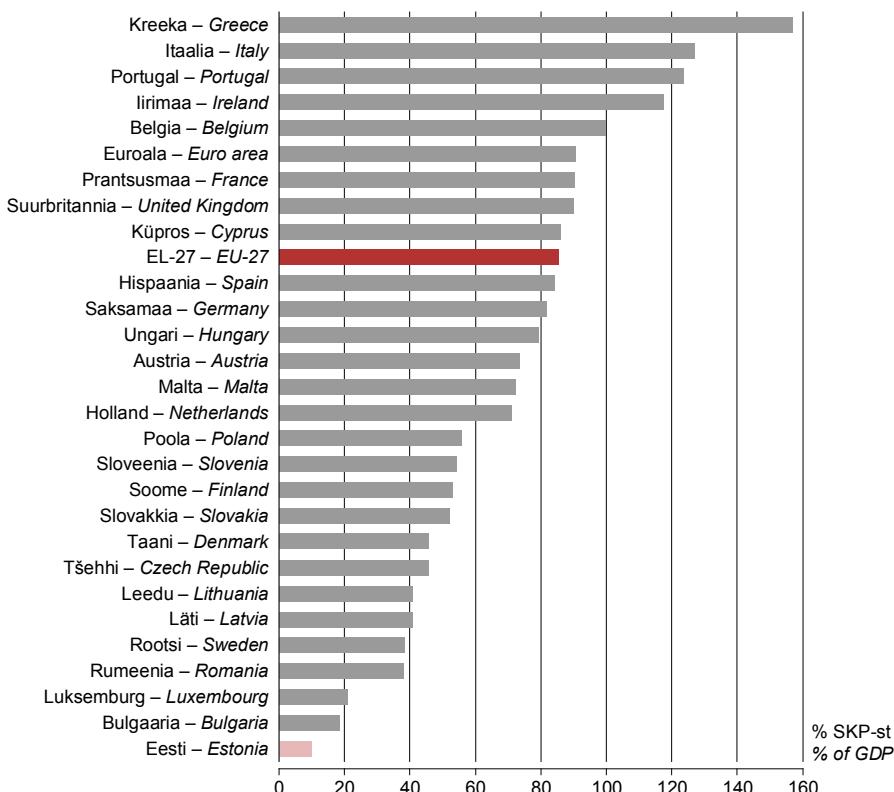
	2008	2009	2010	2011	2012 ^a	
Keskvalitsuse allsektor	283,3	492,0	477,7	520,9	1 241,9	Central government sub-sector
välismaadenud	52,3	214,8	214,0	259,0	988,6	foreign loans
Kohalike omavalitsuste allsektor	509,7	553,8	540,7	538,8	564,0	Local government sub-sector
välismaadenud	61,9	57,9	52,4	46,6	41,4	foreign loans
Valitsemissektor (konsolideeritud)	737,4	991,3	961,7	996,2	1 723,5	General government (consolidated)
välismaadenud	114,2	272,7	266,4	305,6	1 030,0	foreign loans
Valitsemissektor, % SKP-st	4,5	7,2	6,7	6,3	10,1	General government, % of GDP
välismaadenud	0,7	2,0	1,9	1,9	6,1	foreign loans

^a Esialgsed andmed.

^a Preliminary data.

Joonis 7. Valitsemissektori võlatase Euroopa Liidu riikides, 2012

Figure 7. General government debt level in the European Union countries, 2012

Allikas/Source: Eurostat

Metoodika

Valitsemissektori rahandusstatistika on koostatud kooskõlas Euroopa rahvamajanduse arvepidamise süsteemi (ESA95) metodikaga, tulude ja kulude ning institutsiooniliste sektorite klassifikatsiooniga ning valitsemisfunktsoonide klassifikaatoriga (COFOG). Valitsemisfunktsoonide klassifikaatori põhikasutusala on teha kindlaks need tarbimiskulutused, mis toovad tulu kodumajapidamistele. See võimaldab saada ka ajalise ülevaate valitsuse funktsoonide kulude suundumustest ning võrrelda riigiti valitsuste kulutusi majanduslikele ja sotsiaalselele funktsoonidele.

ESA95 metodika järgi jaotatakse Eestis valitsemissektor kolmeks allsektoriks:

- keskvalitsuse sektor, kuhu kuuluvad riigieelarvelised asutused ja valitsuse loodud eelarvevälijed fondid, sihtasutused, avalik-õiguslikud juriidilised isikud, samuti riigile kuuluvad ettevõtted, mis ei tegele turutootmisega;
- kohalike omavalitsuste sektor, mis hõlmab linna- ja vallavalitsusasutusi koos allasutustega ning kohalike omavalitsuste loodud sihtasutusi ja ettevõtteid, mis ei tegele turutootmisega;
- sotsiaalkindlustusfondide sektor, kuhu kuuluvad Haigekassa ja Töötukassa.

Tihti räägitakse valitsemissektorist kui avalikust sektorist. Euroopa arvepidamise süsteemis on avalikul sektoril veidi laiem tähendus – peale eespool kirjeldatud valitsemissektori hõlmab avaliku sektori mõiste ka kõiki riigi- ja omavalitsusasutuste loodud äriühinguid, mis tegutsevad turutootjatena, on oma majandusotsustes iseseisvad ning seetõttu majandusarvestuses klassifitseeritud kaupu tootvate ja teenuseid pakkuvate või finantsettevõtete sektorisse. Riigi rahandusstatistika hõlmab vaid valitsemissektorisse klassifitseeritud üksusi. Kogu avalikku sektorit hõlmavat rahandusstatistikat Statistikaametis praegu ei tehta.

Riigi rahandusstatistika koostamise aluseks on Rahandusministeeriumi riigiraamatupidamis-kohustuslaste saldoandmike infosüsteemi andmetik, mis põhineb tekkepõhisel raamatupidamisel. Lisainfona kasutatakse riigi- ja kohalike omavalitsuste kassapõhiste eelarvete täitmise ning muude valitsemissektori üksuste majandusaasta aruannete andmeid. Vaadeldud on kõiki valitsemissektori üksusi jagatuna ülalkirjeldatud allsektoritesse. Rahandusstatistikat koostatakse tekkepõhiselt.

Iga-aastase regulaarse rahvamajanduse arvepidamise näitajate aegrea revideerimise töltu on eelmises aastaraamatus avaldatud andmeid aastate 2008–2011 kohta siinnes raamatus täpsustatud.

Methodology

The general government finance statistics have been compiled in accordance with the methodology of the European System of Accounts (ESA95), the classification of revenue and expenditure and institutional sectors, and the Classification of the Functions of Government (COFOG). The Classification of the Functions of Government is mainly used to identify the consumption expenditure that benefits individual households. COFOG also helps to examine over-time trends in government outlays on particular functions and to make international comparisons of the extent to which governments are involved in economic and social functions.

Based on the ESA95 methodology, the general government sector in Estonia consists of three sub-sectors:

- *the central government sub-sector which is comprised of the state budgetary units and extra-budgetary funds, foundations, public-legal institutions and also the non-market producer enterprises founded by the government;*
- *the local government sub-sector which includes city and rural municipality administrations with their subsidiary units, and the foundations and non-market producer enterprises founded by local governments;*
- *the social security funds sub-sector which is comprised of the Estonian Health Insurance Fund and the Estonian Unemployment Insurance Fund.*

The general government sector is often referred to as the public sector. In the European System of Accounts, the term ‘public sector’ has a wider meaning – in addition to the general government sector described above, the public sector also covers all of the companies founded by central and local government units, which act as market producers and are independent in their economic decisions and are therefore classified in the economic accounts within the sector of enterprises providing goods and services or within the sector of financial corporations. Government finance statistics cover only the units classified within the general government sector. At the moment, Statistics Estonia does not produce finance statistics concerning the whole public sector.

Government finance statistics are based on detailed data from the Ministry of Finance’s information system on governmental accounts containing accrual-basis accounting data. The budget execution data of central and local governments and the annual financial statements of other general government units are used as supplementary information sources. All units belonging to the general government sector, divided into the sub-sectors described above, are surveyed. Finance statistics are compiled on the accrual basis.

Compared to the data published in the previous yearbook, the data for 2008–2011 have been revised due to the regular annual revision of the time series of national accounts indicators.

Kirjandust Publications

Eesti. Arve ja fakte 2013. (2013). Tallinn: Statistikaamet.

Eesti Statistika Kvartalikiri. 2/2013. Quarterly Bulletin of Statistics Estonia. (2013).
Tallinn: Statistikaamet.

Minifacts about Estonia 2013. (2013). Tallinn: Statistikaamet.

ETTEVÖTETE MAJANDUSNÄITAJAD

Reet Nestor

Ülevaade

Elavnened ettevõtlusaktiivsus, tootmismahtude kasv, suurenened tööhöive ja ettevõtete paranenud finantsseis kinnitavad ettevõtete taastumist majanduslangusest. 2011. aastal tegutses Eestis ligi 62 000 äriühingut (edaspidi „ettevõtted“). Neid oli 3600 vörra rohkem kui aasta varem ja 20 000 vörra enam kui 2005. aastal. Pärast 2009. aasta seisakut on ettevõtlusaktiivsus järjest kasvanud. Ettevõtete juurdekasv tuleneb alla kümne hõivatuga ehk mikroettevõtete loomisest. 2011. aastal oli mikroettevõtteid 7% rohkem kui 2010. aastal – ligi 90% kõigist ettevõtetest. Teistes suurusrühmades oleneb ettevõtete arv majanduse üldisest olukorrast: halvematel aegadel kahaneb ning koos tootmismahtude ja töötajavajaduse suurenemisega kasvab. 2010. aastaga vörreldes on ettevõtted majanduslangusest kosunud ja töötajaskonda suurendanud, seetõttu on kasvanud ka keskmise suurusega ja suurettevõtete arv. Samal ajal on mikroettevõtete osatähtsus nii ettevõtete arvus kui ka majandusnäitajates järjepidevalt kasvanud.

Ettevõtete jaotuses tegevusalati on toimunud muutused aastate 2005 ja 2011 vöndluses. Oluliselt on suurenened teenindussektor ning seetõttu vähenenud kaubanduse ja tööstuse osatähtsus. Ettevõtete arvult suurimal tegevusalal kaubanduses, kus tegutses 2011. aastal viiendik ettevõtetest, on ettevõtteid läbi aastate olnud 13 000–14 000. Samal ajal on kaubanduse osatähtsus kõigi ettevõtete hulgas vähenenud 10 protsendipunkti, peamiselt seetõttu, et laienenud on teenindussektor, kus ettevõtete arv on peaaegu kaks korda suurem kui 2005. aastal. Enim on tegevust alustanud ettevõtteid kutse-, teadus- ja tehnikaettevõtadel, kus tegutses 2011. aastal 15% ettevõtetest, neist enim auditeerimise, raamatupidamise ja maksunõustamise, aga ka äri- ja muu juhtimisnõustamise alal. Ehitus oli aastatel 2007 ja 2008 ettevõtete arvult teine tegevusalala, kus tegutses 15% ettevõtetest. Majanduslanguse ajal ehitusvaldkonna osatähtsus vähenes, kuid 2005. aastaga vörreldes tegutseb ehitussektoris 3500 ettevõtet enam. Tööstuses tegutses 2011. aastal 9% ettevõtetest. Kuigi tööstusettevõtete arv on 2005. aastaga vörreldes üle 700 vörra suurem, on nende osatähtsus ettevõtete hulgas aasta-aastalt vähenenud. 2010. aastaga vörreldes oli 2011. aastal tegutsevaid ettevõtteid rohkem kõigil tegevusaladel, välja arvatud määetööstuses, energieetikas ja veevarustuses.

Tööhöive suurennes ettevõtetes peale kolm aastat kestnud langust. Eesti ettevõtetes oli 2011. aastal üle 414 000 hõivatu – 4% rohkem kui aasta varem. Hõivatute arv hakkas vähenema 2008. aastal. Eriti järsk oli langus 2009. aastal, kui tööta jäi ligi 60 000 inimest. 2010. aastal hõivatute arvu kahanemine aeglustus, kuid vaatamata majanduse elavnemisele nende hulk ei kasvanud. 2011. aastal suurennes hõivatute arv 2010. aastaga vörreldes üle 14 000 vörra: kõige rohkem ehk 5300 vörra suurettevõtetes ja 4800 vörra mikroettevõtetes. 2005. aastaga vörreldes oli ettevõtete tööhöive 22 000 vörra ehk 5% väiksem, seda kõigis suurusrühmades peale mikroettevõtete, kus hõivatuid oli peaaegu samavõrra rohkem. Väike-, keskmistes ja suurettevõtetes oli hõivatuid ligi 44 600 vörra vähem kui 2005. aastal.

Tegevusaladest suurennes tööhöive 2011. aastal kõige rohkem suurima languse üle elanud töötlevas tööstuses ja ehituses. Töötlevas tööstuses, kus töötab neljandik ettevõtetes hõivatulist, sai tööd ligi 4300 inimest enam kui 2010. aastal. Kõige rohkem ehk 1300 vörra suurennes hõive traditsioonilises tööstusharus puidutööstuses. Vörreldes 2005. aastaga töötas 2011. aastal tööstusettevõtetes viiendiku vörra vähem inimesi, sealhulgas on suurim langus olnud rõiva- ja tekstillitööstuses. Ehitustegevuse aktiviseerudes on peale kaks aastat kestnud langust taas suurenened ehitusettevõtete töötajavajadus. 2011. aastal töötas ehituses kümnenelik kõigist ettevõtetes hõivatulist – 3300 vörra enam kui 2010. aastal. Hõivelt on ehitus jõudmas samale tasemele 2005. aastaga, kui ehituses töötas tuhatkond inimest rohkem kui 2011. aastal. Teine töökohtade arvult suurim tegevusalala kaubandus pakub tööd viiendikule ettevõtetes hõivatulist. Kaubandus on säilitanud oma osatähtsuse tööandjana, kuigi 2011. aastal oli kaubandusettevõtetes tööl 12 000 vörra vähem inimesi kui 2005. aastal. Hõive vähenemine 2005. aastaga vörreldes on tööstuses,

kaubanduses, ehituses, pöllumajanduses, energiateenindustriis ja veevarustuses olnud ligi kaks korda suurem kui hõive kasv teenindustriis ja veevarustuses. Teeninduses on hõive kasv olnud kiireim haldus- ja abitegevuste alal, kus tegutseb ligi 8% ettevõttes hõivatust. Selles valdkonnas pakuvad enim tööd tööjöurendi-, puhasust- ja turvaettevõtted. 2005. aastaga võrreldes on hõive haldus- ja abitegevuste alal suurenud 37%. 2011. aastal kasvas see varasema aastaga võrreldes 8%, pakkudes uusi töökohti enam kui 2400 inimesele, peamiselt tänu hõivatute arvu kasvule tööjöurendiettevõtetes.

Majanduslanguse järel suurennes tööhõive ka lähiiriikide Rootsi, Leedu ja Soome ettevõtetes. Vaid Läti ettevõtetes on majanduslangusest taastumine kulgenud aeglasemalt ja seal tööhõive ettevõtetes 2011. aasta esialgsetel andmetel veel ei suurenud. Nii Rootsi, Leedu kui ka Eesti ettevõtetes suurennes tööhõive 2010. aastaga võrreldes esialgsetel andmetel 4%. Hõivatute arv kasvas enim Rootsi ettevõtetes, peamiselt tänu teenindussektorile, kuid ka ehitussektoris loodi teist aastat järjest töökohti juurde. Samal ajal kulgeb majanduskriisist taastumine aeglasemalt Rootsi tööstusettevõtetes. Leedu ettevõtetes oli tööhõive juurdekasv 2011. aastal kümme korda väiksem kui kriisi-aastate langus. Kiremini on tööjõuvajadus kasvanud ehituses ja transpordis, aga ka töötlevas tööstuses. Soome ettevõtetes suurennes tööhõive aeglasemalt – esialgsetel andmetel 2010. aastaga võrreldes 2%. Majanduslangus mõjutas enim töötlevat tööstust ja transpordisektorit, kus tööhõive vähenes ka 2011. aastal. Soomes tulenes tööhõive kasv peamiselt teenindussektorist.

Paranesid ettevõtete maksevõime ja rentaablus, suurennesid varad. Ettevõtete varade maht suurennes 2011. aasta jooksul 9% ja oli aasta lõpus üle 51 miljardi euro. Pärast varade vähenemist 2009. aastal suurennesid need majandusolukorra paranedes taas nii 2010. kui ka 2011. aastal. Võrreldes aastatega 2005 ja 2006 oli varade juurdekasvutempo 2011. aastal siiski 15 protsendipunkti aeglasem. Ettevõtete varad suurennesid tänu käibevara 14% kasvule, mida mõjutas varude kiire kasv nii tootmismahutuse suurenemise tulemusel kui ka kaubavarude suurendamise eesmärgil. Paranesid ettevõtete maksevõimenäitajad, sest käibevara kasv oli lühiajaliste kohustustesse kasvust kiirem. Põhivara väärust oli aasta lõpul 6% suurem kui aasta algul. Varade katteallikatest suurennesid ettevõtete kohustused aasta jooksul 9%. Lühiajalisel kohustused kasvasid pikaajalistest kiremini. Kohustustest enam suurennes aga ettevõtete omakapital, seda tänu aruandeaasta kiirele kasumi-kasvule. Omakapital kasvas nagu ettevõtete varadki 9%, suurenades ettevõtete rahastamisallikaid investeeringute kasvuks. Omakapitali osatähtsus bilansis näitav soliidsuskordaja oli 2011. aasta lõpul 53%. Ettevõtete kasumlikkust näitavad omakapitali ja vara puhasrentaablus on pärast majanduslangusaegset madalseisu hoogsalt kasvanud. Omanike kapitali tuluteenimise taset ise-loomustava omakapitali puhasrentaabluse värtus suurennes 2010. aasta 8,4%-st 11,9%-ni. Vara puhasrentaablus oli 2011. aastal 2 protsendipunkti suurem kui aasta varem, mis näitab, et iga varadesse investeeritud euro pealt saadi üle 6% kasumit.

Tegevusaladest suurennesid varad enim töötlevas tööstuses, kaubanduses ja kinnisvaras. Vara juurdekasvutempo oli kiireim – 17% – info ja side tegevusalal tänu telekommunikatsiooniettevõtete varade kasvule.

Ettevõtete sektor on Eesti sisemajanduse koguprodukti loomisel suurim lisandväärtsuse tootja. 2011. aastal oli ettevõtete sektori lisandväärtsus jooksevhindades 9,4 miljardit eurot – viiendiku võrra suurem kui 2010. aastal. Suurima panuse ettevõtete loodud lisandväärtsusse andsid töötleva tööstuse ettevõtted, kes vedasid majanduskasvu tänu tootmismahutude kasvule välisnöndluse toel. Töötleva tööstuse ettevõtete lisandväärtsus oli ligi 2,4 miljardit eurot, kasvades teist aastat järjest varasema aastaga võrreldes viiendiku võrra. Üle kümnendiku ettevõtete sektori lisandväärtsusest andsid ka kaubandus- ning veondus- ja laondusettevõtted. Positiivse panuse lisandväärtsuse kasvus andsid peale kolme langusaastat ehitusettevõtted.

Lisandväärtsuse jaotus komponentideks ehk tööjöukuluks, kulumiks ja jäätktuluks oli 2011. aastal sarnane 2005. aasta omaga. Tööjöukulude ja kulumi osatähtsus lisandväärtsuses 2010. aastaga võrreldes vähenes ja jäätktulu osatähtsus suurennes. Majanduslanguse järel on ettevõtetele oluline kasvatada kasumlikkust ja parandada finantsseisu, et suurenada investeeringimisvõimalusi ja säilitada ettevõtte jätkusuutlikkus. Peale kriisiaastaid on jäätktulu osatähtsus lisandväärtsuses suurenud, jõudes 2011. aastal 32%-ni – s.o 7 protsendipunkti enam kui 2010. aastal. Töökoormuse kasvu töltu on suurenud ka tööhõive ja tööjöukulud, kuid tööjöukulude kasv on seni olnud kooskõlas tootlikkuse kasvuga ja pole seda ületanud.

Ettevõtete müügitulu kasvas teist aastat järjest. Ettevõtted said omatoodangu, kaupade ja osutatud teenuste müügist 2011. aastal tulu üle 46 miljardi euro – 22% enam kui aasta varem. Müügitulu kasv kiirenes peale 2009. aasta langust tänu suurenenud sise- ja välisnöndlusele. Müügitulu kasvu panustasid enim kaks suurima osatähtsusega tegevusala – kaubandus ja tööstus –, mis andsid vastavalt 41% ja 22% ettevõtete müügitulust. Kaubandusettevõtete müügitulu oli ligi 19 miljardit eurot, peaaegu sama suur kui 2008. aastal ja 24% suurem kui 2010. aastal, seda peamiselt hulgikaubandusettevõtete müügitulu kasvu töltu. Mootorsöidukite müügist saadud tulu suurennes 2010. aastaga võrreldes 38%, kuid selle osatähtsus kaubanduskäibes oli vaid kümnendik. Mootorsöidukite müügi kiiret kasvu kinnitab esmaselt registreeritud uute sõidukite arvu järsk suurenemine ja ka ettevõtete kasvanud investeeringud transpordivahenditesse. Nöndluse suurenedes kiirenes ka tarbijahindade töüs teist aastat järjest peale 2009. aasta erandlikku langust. Kaubanduse müügitulu mõjutavad tarbijahinnad olid 2011. aastal varasema aasta keskmisega võrreldes 5% kõrgemad. Suurimat mõju avaldasid tarbijahinnaindeksile toidu, jookide ja tubakatoodete kallinemine. Töötleva tööstuse müügitulu oli üle 10 miljardi euro – 28% suurem kui 2010. aastal tänu kasvanud välisnöndlusele. 65% tööstustoodangu müügitulust saadi müügist välismaale, mis oli kolmandiku võrra suurem kui 2010. aastal. Müügitulu kasvu mõjutas enim elektroonikatööstus, kus enamik toodangust müüdi välismaale. Tänu ekspordikäibele kiirele kasvule oli elektroonikatööstus müügitulult 2011. aastal suurim tööstusharu. Üle miljardieurose müügituluga tööstusharud olid veel puidutöötlemine, toiduainetööstus ja metalltoodete tootmine. Koos majanduse taastumisega on elavnened ka ehitustegevus. Ehitusettevõtete müügitulu kasvas peale kolmeaastast kahanemist, olles 28% suurem kui 2010. aastal. Ehitusmahtude kasvu taga on avaliku sektori renoveerimis- ja remonditööde ning infrastrukturiobjektide ehituse tellimusel, mis on tehtud nii Euroopa Liidu abiraha kui ka CO₂ saastekvootide müügitulu toel. Erasektori tellimusel on pigem tagasihoidlikud, mistöttu on aastast aastasse suurenenud ehitusettevõtete tulu ehitustööde müügist välismaale. 2011. aastal said ehitusettevõtted 15% müügitulust välismaalt ja saadud tulu oli 60% suurem kui 2010. aastal. Müügitulu kasv ettevõtete sektoris jätkus ka 2012. aastal, kuid aeglasmemas tempos. Esialgsetel andmetel oli ettevõtete müügitulu kümnendiku võrra suurem kui 2011. aastal.

Kasumlikkuse suurendamise eesmärgil hoidsid ettevõtted kulud kontrolli all. Pärast majanduslangust jätkasid ettevõtted 2011. aastal optimaalsele tootmis- ja tegevuskululudega, et parandada oma finantsolukorda ja suurendada kasumlikkust. Kulude osatähtsus müügitulus vähenes 2010. aastaga võrreldes veel protsendipunkti võrra, samuti tööjökulude osatähtsus. Kui 2010. aastal ei lubanud ettevõtete finantsmajanduslik olukord palku tösta ja ettevõtete keskmene tööjöukulu hõivatu kohta jäi varasema aasta tasemele, siis 2011. aastal majanduse taastudes surve palgatöusule kasvas. Tööjöukulud suurennesid 2010. aastaga võrreldes 11%, aeglasmalt kui müügitulu. Keskmene tööjöukulu hõivatu kohta oli 2011. aastal 11 832 eurot, mis võrreldes 2010. aastaga suurennes 800 euro võrra ehk 7%. Tegevusaladest oli keskmene tööjöukulu suurim energеетikas – 19 310 eurot, mis on ettevõtete keskmisest kahe kolmandiku võrra suurem. Kõige väiksem oli keskmene tööjöukulu isikuteeninduses – ettevõtete keskmisest peaaegu poole väiksem.

2011. aastal olid ettevõtete tootlikkuse näitajad viimaste aastate kõrgeimad. Ettevõtete keskmene tööviljakus ehk lisandväärtus hõivatu kohta oli 22 750 eurot – ligi 3200 euro võrra ehk 16% suurem kui aasta varem. Tööviljakuse näitajad paranesid kögil tegevusaladel, välja arvatud hariduses müügitulude vähenemise töltu. Tööviljakuse kasv oli 2010. aastaga võrreldes 9 protsendipunkti kiirem kui tööjöukulude kasv hõivatu kohta. Tegevusaladest oli tööviljakuse näitaja parim energеетikasektoris – 83 780 eurot, mis võrreldes 2010. aastaga kasvas 7% nagu ka keskmene tööjöukulu hõivatu kohta. Väikseim oli tööviljakus majutuses ja toitlustuses ning isikuteenustes tegevusalal – ligi 10 000 eurot. Ka neil tegevusaladel kasvas tootlikkus tööjöukuludest kiiremini, kuigi palgatasemelt kuuluvad nad viimaste hulka. Tööviljakus suurennes keskmistest tööjöukuludest kiiremini pea kögil tegevusaladel. Ettevõtete tööviljakuse näitajad hõivatu kohta ja tunnitootlikkus paranesid 2011. aastal varasema aastaga võrreldes 14–17%, olles ühtlasi viimase aastakümne parimad.

Ettevõtete puhaskasum oli poole suurem kui 2010. aastal. Tänu töömahtude kasvule ja optimaalsetele kuludele on ettevõtete finantsseis paranenud ja nende kasumlikkus suurenenud. 2011. aastal oli ettevõtete puhaskasum kokku veidi üle 3 miljardi euro. Kasumiga lõpetas 71%

ettevõtetest ja neid oli 6600 vörra enam kui 2010. aastal. Kahjumiga lõpetanuid oli 3000 vörra vähem kui aasta varem.

Tegevusaladest lõpetas 2011. aasta parima tulemusega töötlev tööstus – üle 600 miljoni euro suuruse kasumiga. Võrreldes 2010. aastaga oli töötleva tööstuse kasum tänu eksportitulude kasvule 60% suurem. Enamiku töötleva tööstuse puhaskasumist andsid välisvarade kaupu müüvad tööstusettevõtted. Suurima kasumiga lõpetas majandusaasta puidutööstus, kuid kasumi kasvu andis suurima panuse elektroonikaseadmete tootmise haru. Kaubanduse puhaskasum kasvas 2010. aastaga vörreldes pea kaks korda ja oli üle 470 miljoni euro. Ligi kolmveerand kasumist tuli hulgikaubandusest, kus kõige kiiremini kasvas muude masinate, seadmete ja lisaseadmete hulgimüügiga tegelevate ettevõtete kasumlikkus. Samal ajal oli mootorsõidukite müügiga tegelevate ettevõtete 2011. aasta kasum kümme korda suurem kui aasta varasem. Üle 300 miljoni eurose kasumiga lõpetasid 2011. aasta veel kinnisvara, kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus ning veondus ja laondus.

Kahe viimase aasta järsult kasvanud puhaskasumid on mõjutanud dividendide väljamakseid omanikele. 2011. aastal oli ettevõtete väljakuuulutatud dividendide summa ligi 818 miljonit eurot – 2% suurem kui aasta varem. Suurimad väljamaksed omanikele tegid peakontorid – 121 miljonit eurot. Kasumi väljavõtjad olid ka energiatehnikat, hulgikaubandus- ja telekommunikatsiooniettevõtted.

Ettevõtete investeeringute mahd on hakanud taastuma. Suurimad investeeringud tehti ettevõtete sektoris viimati 2007. aastal. Majanduslanguse ajal ettevõtete puhaskasumid vähenesid, kahandas ettevõtete investeeringimisvõimalusi olulisel määral. Kasumlikkuse kasv aastatel 2010 ja 2011 on taastanud ettevõtete investeeringimisaktiivsuse ja viinud investeeringud peale kolm aastat kestnud vähenemist taas kasvule. 2011. aastal investeeringid ettevõtted põhivarasse ligi 3,2 miljardit eurot, s.o poole rohkem kui aasta varem, kuid neljandiku vörra vähem kui 2007. aastal. Investeeringute taastumist toetasid ettevõtete investeeringud masinatesse, seadmetesse ja inventari ning transpordivahenditesse – need olid 76% suuremad kui 2010. aastal. 36% investeeringutest tehti hoonetesse ja rajatistesse ning need olid 28% suuremad kui 2010. aastal. Suurimad investeerijad olid töötleva tööstuse, energiatehnikat ning veondus- ja laondusettevõtted. Investeeringud vähenesid majutuses ja toitlustuses, hariduses ning juba neljandat aastat järjest ehituses ja muude isikuteenustega tegevusalal.

Tänu investeeringute kasvule paranes peale kaheaastast langust investeeringute ja aastase amortisatsioonikulu suhet iseloomustav põhivara asendamiskordaja. Suurimate investeeringutega 2007. aastal ületasid investeeringud kulmit 3,4 korda, vähenedes 2010. aastal 1,4-ni. 2011. aastal oli asendamiskordaja 2,1. Tegevusaladest oli asendamiskordaja suurim kinnisvara tegevusalal (4,6) ja väikseim kunsti, meealahutuse ja vaba aja tegevusalal (0,9).

FINANCIAL STATISTICS OF ENTERPRISES

Reet Nestor

Overview

Upturn in the level of business activity, increase in production output, greater employment and improved financial situation of enterprises – these are all signs that enterprises are recovering from the crisis. There were almost 62,000 non-financial corporations (hereinafter enterprises) operating in Estonia in 2011 – 3,600 more than in 2010 and 20,000 more than in 2005. After the stagnation in 2009, business activity has steadily increased. The growth in the number of enterprises is the result of the creation of micro-enterprises (with less than 10 persons employed). In 2011, there were 7% more micro-enterprises than in 2010 and they accounted for almost 90% of the total number of enterprises. The number of enterprises in the other size classes depends on the overall economic situation: it decreases in times of recession and increases as production output and employment increase. In comparison with 2010, enterprises have recovered from the crisis and increased employment. Therefore, the number of medium-sized and large enterprises has increased as well. At the same time, micro-enterprises hold a steadily increasing share in both the number of enterprises and in the indicator values.

The structure of enterprises by economic activities has changed, if the years 2005 and 2011 are compared. There has been a remarkable increase in the share of the service sector and consequently a decrease in the share of trade and manufacturing. In 2011, a fifth of all enterprises were engaged in trade, which continues to be the largest activity by number of enterprises (ranging between 13,000 and 14,000 over the years). At the same time, the proportion of trade enterprises has decreased by 10 percentage points, mainly due to the expansion of the service sector where the number of enterprises has almost doubled compared to 2005. The fastest-growing service activity has been professional, scientific and technical activities, accounting for 15% of the total number of enterprises in 2011. The biggest number of service enterprises are engaged in auditing, bookkeeping and tax consultancy as well in business and other management consultancy activities. In 2007 and 2008, construction was the second largest economic activity by number of enterprises, accounting for 15% of all enterprises. During the recession, the share of construction enterprises decreased, but in 2011 there were 3,500 enterprises more in the construction sector than in 2005. 9% of all enterprises were operating in manufacturing in 2011. Although there were 700 manufacturing enterprises more than in 2005, their proportion has decreased year after year. In comparison with 2010, the number of enterprises increased in all activities in 2011, except for mining, energy and water supply.

Employment in enterprises increased after three years of decline. There were over 414,000 persons employed in the enterprises of Estonia in 2011, which is 4% more than in 2010. The number of persons employed started to decrease in 2008. The biggest decline occurred in 2009, when almost 60,000 persons became unemployed. In 2010, the fall in the number of persons employed slowed down, but the number did not increase despite the upturn in economy. In 2011, the number of persons employed increased by 14,000 compared to 2010 – by 5,300 in large enterprises and by 4,800 in micro-enterprises. In comparison with 2005, there were 22,000 (i.e. 5%) fewer persons employed in enterprises. This decrease concerned all enterprise size classes, except for micro-enterprises where the number of persons employed was bigger by almost the same amount. The employment in small, medium-sized and large enterprises has decreased by almost 44,600 persons compared to 2005.

In 2011, employment increased the most in manufacturing and construction – the activities that had suffered the biggest decline. Manufacturing enterprises, which account for a fourth of all persons employed in enterprises, employed almost 4,300 persons more than in 2010. The biggest increase (by 1,300 persons) occurred in the manufacture of wood and wood products, which is a traditional economic activity. Compared to 2005, the number of persons employed in manufacturing decreased by a fifth in 2011, with the largest decline occurring in the manufacture of wearing apparel and

textiles. After a two-year decline, employment in construction has increased again, reflecting growing construction volumes. In 2011, a tenth of all persons employed in enterprises worked in construction, i.e. 3,300 persons more than in 2010. Employment in construction is getting close to the level of 2005, when about a thousand persons more worked in construction than in 2011. The second largest activity by employment is trade, with a fifth of all persons employed in enterprises. Trade has maintained its position in employment, although in 2011 there were 12,000 persons less employed in trade enterprises than in 2005. The decrease in employment (compared to 2005) in manufacturing, trade, construction, agriculture, energy and water supply has been almost two times bigger than the increase in employment in the service sector. Among service enterprises, the most rapid growth in employment has occurred in administrative and support service activities, which account for almost 8% of all persons employed in enterprises. In this activity, employment agencies and cleaning and security enterprises offer the most jobs. Employment in administrative and support service activities has increased by 37% compared to 2005 and by 8% compared to 2010, offering new jobs to more than 2,400 persons, mainly due to an increase in employment in employment agencies.

After the recession, employment also increased in the enterprise sectors of the nearby countries Sweden, Lithuania and Finland. Only in Latvia has the return from the crisis been slower: according to preliminary data for 2011, employment in Latvian enterprises did not increase yet. Compared to 2010, employment in Swedish, Lithuanian as well as Estonian enterprises increased 4% (preliminary estimates). The biggest increase in employment was registered in Swedish enterprises, mostly thanks to the service sector, but new jobs were also created in construction for the second year in a row. At the same time, the recovery from the crisis in Swedish manufacturing enterprises has been significantly slower. In the enterprises of Lithuania, the increase in employment in 2011 was 10 times smaller than the decline during the crisis. Demand for labour has grown faster in construction and transport as well as in manufacturing. The employment in Finnish enterprises increased at a slower rate – by 2% compared to 2010, according to preliminary results. The crisis was the severest for manufacturing and transport where the decrease in employment continued also in 2011. In Finland, the increase in employment was mainly driven by the service sector.

Enterprises' liquidity and profitability improved and their assets increased. During 2011, the value of the assets of Estonian enterprises increased by 9% and exceeded 51 billion euros at the end of the year. After the decrease in the value of assets in 2009, there was a growth in assets in 2010 and in 2011 as the economic situation improved. But the growth rate of assets in 2011 was still 15 percentage points lower than in 2005 and 2006. Enterprises' assets increased thanks to the 14% growth in current assets, which was influenced by the fast growth of inventories due to both increasing production volumes and growing demand. The liquidity indicators of enterprises improved as current assets grew faster than current liabilities. The value of fixed assets at end-year was 6% bigger than at the beginning of the year. On the debit side (liabilities and equity), the liabilities of enterprises increased 9% in 2011. Current liabilities increased faster than long-term liabilities. Due to the rapid growth in profit in the reference year, equity increased more rapidly than the enterprises' liabilities. The enterprises' equity grew 9% (just like total assets) boosting the enterprises' internal resources, which supports greater investments. The equity ratio, which shows the proportion of equity in the balance sheet total, was 53% at the end of 2011. The profitability ratios – return on equity and return on assets – have also improved after the slump caused by the recession. The value of return on equity, which shows how much profit a company generates with the money shareholders have invested in it, rose from 8.4% in 2010 to 11.9% in 2011. The value of return on assets was two percentage points higher than in 2010 – each euro invested in assets generated over 6% of profit in 2011.

Among economic activities, the increase in assets was the largest in manufacturing, trade and real estate activities. The growth rate of assets was the highest (17%) in information and communication, owing to the growth of assets in telecommunication enterprises.

The enterprise sector creates the biggest value added in the formation of the gross domestic product (GDP) of Estonia. In 2011, the value added at factor cost created by enterprises amounted to 9.4 billion euros at current prices, which is a fifth more than in 2010. The biggest contribution to the value added created by the enterprise sector was made by manufacturing enterprises, which

drove economic growth thanks to their increased production volume supported by external demand. The value added of manufacturing enterprises was almost 2.4 billion euros, increasing by a fifth compared to the previous year. More than a tenth of the value added of the enterprise sector was contributed by trade enterprises and transport and storage enterprises. After three years of decline, construction enterprises also had a positive impact on the growth of value added.

The structure of value added divided into three components – personnel expenses, depreciation and residual revenue – in 2011 was similar to its structure in 2005. The proportion of personnel expenses and depreciation in value added decreased compared to 2010 and the proportion of residual revenue increased. After the recession, it is important for enterprises to improve their profitability and financial situation with the aim to increase investment ability and retain sustainability. After the crisis years, the share of residual revenue in value added has increased, reaching 32% in 2011, i.e. 7 percentage points more than in 2010. Due to increasing workload, employment and personnel costs have increased, but the growth in personnel expenses has so far been similar to the growth in productivity and has not exceeded it.

The enterprises' turnover increased for the second year in a row. In 2011, enterprises sold goods and services for over 46 billion euros, which is 22% more than the year earlier. After the decline in 2009, the growth of turnover accelerated thanks to a rise in domestic and external demand. Trade and manufacturing, which have the biggest share in the total turnover of the enterprise sector, contributed the most to the growth in turnover, accounting for 41% and 22%, respectively, of the sector's turnover. The turnover of trade enterprises totalled 19 billion euros, which is almost the same as in 2008 and 24% bigger than in 2010. The growth was mainly driven by an increase in turnover in wholesale. The sales of motor vehicles increased by 38% compared to 2010, but their share in the total turnover of trade was only a tenth. This rapid growth is illustrated by the sharp rise in the number of new vehicles registered for the first time and also by the increase in enterprises' investments in vehicles. With increasing demand, the rise in consumer prices accelerated for the second year in a row after the exceptional decline in 2009. In 2011, consumer prices (which have an influence on the turnover of trade) increased by 5% compared to the average of the previous year. The consumer price index was mainly influenced by the price increase of food, beverages and tobacco products. The turnover of manufacturing amounted to over 10 billion euros, which is 28% more than in 2010. Increased external demand was the main driver of this growth. Sales to non-residents accounted for 65% of the turnover of manufacturing – a third more than in 2010. The manufacture of electronic products had the biggest impact on the growth of turnover, as the majority of the production was sold abroad. Thanks to the rapid growth in exports, the manufacture of electronic products was the largest activity of manufacturing in 2011 by turnover. Other manufacturing activities with a turnover over one billion euros were the manufacture of wood and wood products, manufacture of food products and manufacture of metal products. In the improved economic climate there has also been an upturn in construction. After some years of decline, the turnover of construction enterprises increased and was 28% bigger than in 2010. The growth in construction volumes was driven by the orders of the public sector for repair and reconstruction works of buildings and construction of infrastructure objects (financed with EU structural assistance and revenue from trade with carbon credits). The orders of the private sector were more moderate, while sales of construction activities in foreign countries have increased year to year. In 2011, construction activities carried out in foreign countries accounted for 15% of the turnover of construction enterprises and this turnover grew 60% compared to 2010. The growth in the turnover of the enterprise sector continued also in 2012, but at a slower rate. According to preliminary data, the sector's turnover was a tenth bigger than in 2011.

Enterprises held their expenses under control with the aim to boost profitability. In 2011, enterprises continued with optimal production and operating costs in order to improve their financial situation and increase profitability. The shares of total costs and personnel expenses in turnover both decreased by a percentage point compared to 2010. The enterprises' financial situation in 2010 was not good enough for raising salaries and the average personnel costs per person employed remained at the level of the previous year, whereas in 2011 the economic conditions improved and there was pressure to raise salaries. Compared to 2010, personnel expenses increased by 11%, i.e. more slowly than turnover. The average personnel expenses per person employed were 11,832

euros in 2011, which is 7% or 800 euros more than in 2010. The average personnel expenses were the highest in energy – 19,310 euros, i.e. two thirds bigger than the enterprises' average. Average personnel expenses were the lowest in personal service activities – almost two times smaller than the enterprises' average.

The productivity indicators of enterprises in 2011 were the best of recent years. The average labour productivity (value added per person employed) amounted to 22,750 euros – 16% or about 3,200 euros more than the year before. The productivity indicators improved in all activities, except for education (due to a decrease in turnover). The growth in labour productivity compared to 2010 was 9 percentage points bigger than the growth in average personnel expenses per person employed. Labour productivity was the highest in the energy sector – 83,780 euros per person employed, which was 7% more than in 2010 (just like average personnel expenses per person employed). Labour productivity was the lowest in accommodation and food services and in personal service activities – about 10,000 euros per person employed. In these economic activities, the growth in productivity exceeded the growth in average personnel expenses per person employed, although the level of wages is the lowest compared to other activities. The growth in labour productivity exceeded the growth in average personnel expenses in most activities. In 2011, the values of productivity per person employed and per hour worked improved by 14–17% compared to the previous year and reached the highest levels of the past decade.

The enterprises' net profit was twice as big as in 2010. The enterprises' financial situation and profitability have improved thanks to the growth in workload and optimisation of costs. The enterprises' total net profit in 2011 was a little over three billion euros. 71% of enterprises made a profit in 2011 – this is 6,600 enterprises more than in 2010. The number of enterprises that finished the year at a loss was smaller by 3,000, compared the previous year.

Manufacturing was the economic activity with the largest profit in 2011 – over 600 million euros, which is 60% bigger than in 2010 thanks to increased revenue from sales to non-residents. The manufacturing enterprises that sell their production to foreign countries contributed most of the net profit of manufacturing. The enterprises manufacturing wood and wood products earned the largest profit compared to other manufacturing activities, but the manufacture of electronic products contributed the most to the growth in net profit. The net profit of trade enterprises increased almost two times compared to 2010 and exceeded 470 billion euros. Wholesale trade contributed almost three quarters of the net profit of trade, with the profitability of enterprises engaged in the wholesale of other machinery, equipment and supplies increasing the most. At the same time, the net profit of motor trade enterprises in 2011 was 10 times bigger than in the previous year. Other economic activities that finished the year 2011 with a net profit over 300 million euros were professional, scientific and technical activities, real estate, and transportation and storage.

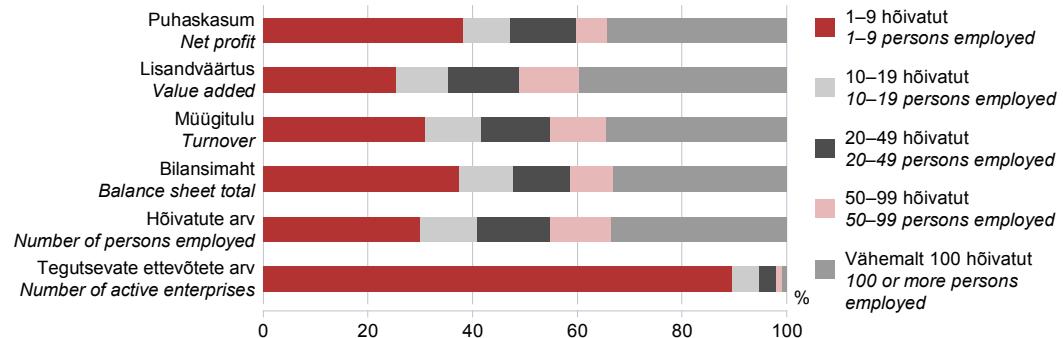
The sharp increase in net profit in the last two years has had an impact on the payment of dividends. In 2011, the sum of declared dividends was almost 818 million euros – 2% bigger than in 2010. The biggest dividends were paid by head offices to their stockholders, in the total amount of 121 million euros. Bigger dividend payments were also made in energy, wholesale trade and telecommunication enterprises.

The volume of investments in the enterprise sector has started to recover. The biggest investments in the enterprise sector were last made in 2007. During the recession, the enterprises' profits decreased and opportunities for investment diminished significantly. The growth in profitability in 2010 and 2011 has restored the enterprises' investment volumes and the three-year decline in investments has been replaced by growth. In 2011, enterprises invested almost 3.2 billion euros in fixed assets – a half more than the year earlier, but a fourth less than in 2007. The increase in investments was driven the most by investments in equipment, machinery, inventory and vehicles, which were 76% bigger than in 2010. Investments in buildings and structures contributed 36% of total investments and were 28% bigger than in 2010. The biggest investments were made in manufacturing, energy and transportation and storage. Investments decreased in accommodation and food service activities and in education, and for the fourth consecutive year in construction and other personal service activities.

Thanks to the growth in investments, the ratio of investments in fixed assets to depreciation (fixed assets substitution multiplier) improved after two years of decline. Investments in fixed assets exceeded depreciation 3.4 times in 2007 (the year with the biggest investments), but only 1.4 times in 2010. In 2011, the ratio was 2.1. Its value was the highest in real estate (4.6) and the lowest in arts, entertainment and recreation (0.9).

Joonis 1. Ettevõtete põhinäitajate jagunemine ettevõtte suuruse järgi, 2011

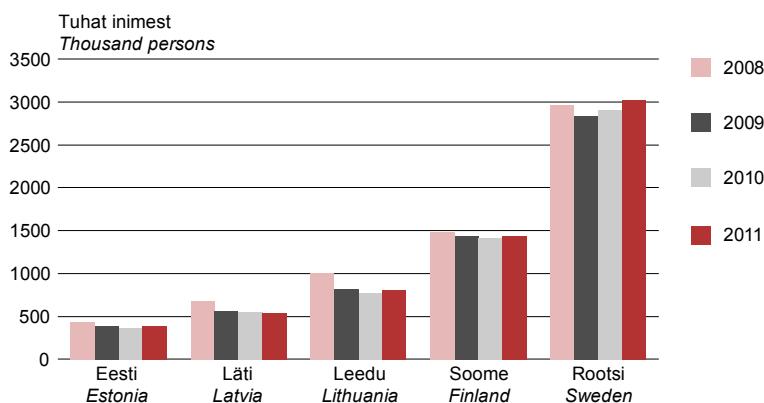
Figure 1. Structure of the main indicators of enterprises by employment size class, 2011

Tabel 1. Ettevõtete tööhõive ja bilansimah, 2007–2011

Table 1. Employment and the balance sheet total of enterprises, 2007–2011

	2007	2008	2009	2010	2011	
Ettevõtete arv	53 012	55 654	56 095	58 347	61 983	Number of enterprises
Tööga hõivatute arv	484 926	476 886	417 281	400 127	414 456	Number of persons employed
Töötajate arv	470 377	461 750	400 644	382 215	395 839	Number of employees
Bilansimah aasta lõpus, miljonit eurot	40 210	43 343	45 253	49 033	51 440	Balance sheet total at end-year, million euros
käibevara	17 452	17 086	16 766	17 970	19 708	current assets
põhivara	22 758	26 257	28 488	31 063	31 732	fixed assets
lühiajalised kohustused	11 916	11 822	11 568	12 407	13 314	current liabilities
pikaajalised kohustused	7 896	9 674	9 891	10 925	11 098	long-term liabilities
omakapital	20 399	21 848	23 794	25 702	27 028	equity

Joonis 2. Ettevõtete tööhõive Eestis ja lähiriikides, 2008–2011^a*Figure 2. Employment in enterprises in Estonia and nearby countries, 2008–2011^a*^a Lähiriikide 2011. aasta andmed on esialgsed.^a The 2011 data for nearby countries are preliminary.

Allikas/Source: Eurostat

Tabel 2. Ettevõtete lisandväärthus, müügitulu, kulud ja kasum, 2007–2011*Table 2. Value added, turnover, costs and profit of enterprises, 2007–2011*

(jooksevhinnad, miljonit eurot – current prices, million euros)

	2007	2008	2009	2010	2011	
Lisandväärthus tegurikuludes	9 367	8 897	7 264	7 832	9 428	Value added at factor cost
Müügitulu	44 529	44 464	33 718	37 988	46 227	Turnover
Kulud kaubad	42 172	43 090	32 884	36 413	43 831	Costs
materjal	17 775	17 785	12 868	14 370	18 049	merchandise
tööjöukulud	7 267	7 305	5 259	6 652	8 510	materials
kulum	5 126	5 618	4 577	4 410	4 904	personnel expenses
Ärikasum (-kahjum)	1 278	1 514	1 542	1 490	1 494	depreciation
Kasum (kahjum) enne maksustamist	3 729	1 765	900	2 099	3 080	Operating profit (loss)
Puhaskasum (-kahjum)	4 147	1 574	676	2 201	3 250	Profit (loss) before taxes
Dividendid	3 958	1 366	475	2 045	3 082	Net profit (loss)
	992	988	899	804	818	Dividends

Joonis 3. Lisandväärustus hõivatu kohta komponendi järgi, 2001–2011

Figure 3. Value added per person employed by components, 2001–2011

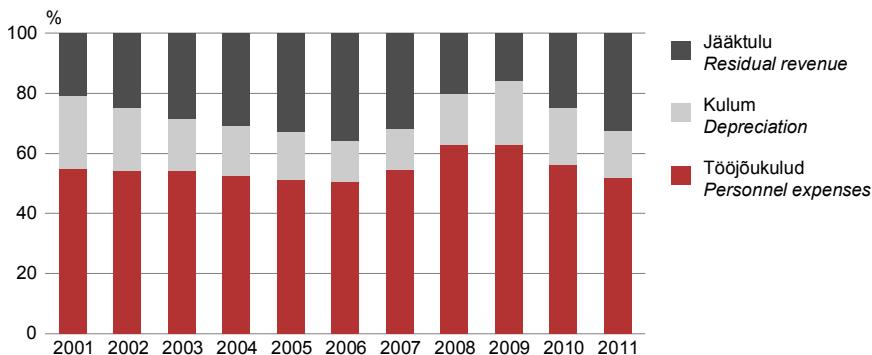
Tabel 3. Ettevõtete arv ja kasumiaruande põhinäitajad tegevusalala järgi, 2011

Table 3. Number of enterprises and main indicators of income statement by economic activity, 2011

	Ettevõtete arv	Müügitulu, miljonit eurot	Osataltsus müügitulus, %	Puhaskasum (-kahjum), miljonit eurot	
	Number of enterprises	Turnover, million euros	Share in turnover, % costs personnel total	Net profit (loss), million euros	
Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	2 476	1 166	94,7	13,8	201
Mäetööstus	121	370	92,5	23,4	30
Töötlev tööstus	5 564	10 029	94,1	12,7	632
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	220	1 875	90,1	5,8	220
Veevarustus; kanalisatsioon, jäätme- ja saastekäitlus	267	334	91,5	13,6	36
Ehitus	7 888	3 121	97,4	16,5	71
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	13 152	18 821	97,4	4,8	474
Veondus ja laondus	4 232	4 728	95,9	9,7	322
Majutus ja toitlustus	2 148	546	97,3	25,0	23
Info ja side	3 066	1 421	88,1	22,7	160
Kinnisvaraalane tegevus	4 771	960	69,8	7,9	382
Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	9 309	1 159	92,8	25,7	350
Haldus- ja abitegevused	3 888	1 109	88,0	28,4	148
Haridus	856	64	95,2	40,8	4
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	1 177	247	92,3	46,4	13
Kunst, meeblelahutus ja vaba aeg	1 126	177	95,7	16,4	14
Muud teenindavad tegevused	1 720	99	94,5	30,5	4
KOKKU	61 983	46 227	94,8	10,6	3 082
					TOTAL

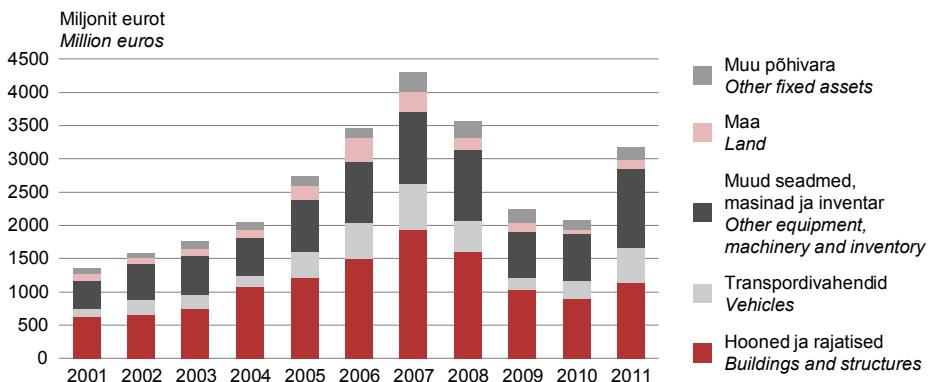
Tabel 4. Ettevõtete investeeringud põhivarasse (k.a kapitalirent) tegevusala järgi, 2007–2011
Table 4. Enterprises' investments in fixed assets (incl. financial leasing) by economic activity, 2007–2011
(jooksevhinnad, miljonit eurot – current prices, million euros)

	2007	2008	2009	2010	2011	
Pöllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	216	264	115	159	335	Agriculture, forestry and fishing
Mäetööstus	69	42	34	34	55	Mining and quarrying
Töötlev tööstus	680	602	319	368	563	Manufacturing
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	227	331	414	277	475	Electricity, gas, steam and air conditioning supply
Veevarustus; kanalisatsioon, jäätme- ja saastekäitus	105	140	124	104	136	Water supply; sewerage, waste management and remediation activities
Ehitus	538	261	129	111	96	Construction
Hulg- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	603	392	211	195	243	Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles
Veondus ja laondus	630	584	301	283	462	Transportation and storage
Majutus ja toitlustus	52	57	19	36	29	Accommodation and food service activities
Info ja side	177	146	147	106	127	Information and communication
Kinnisvaraalane tegevus	613	458	241	220 ^a	371	Real estate activities
Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	120	154	114	81	139	Professional, scientific and technical activities
Haldus- ja abitegevused	159	81	34	72	116	Administrative and support service activities
Haridus	5	4	4	5	2	Education
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	27	19	9	9	11	Human health and social work activities
Kunst, meeelohutus ja vaba aeg	56	20	22	10	12	Arts, entertainment and recreation
Muud teenindavad tegevused	18	9	5	5	4	Other service activities
KOKKU	4 294	3 564	2 240	2 073^a	3 176	TOTAL

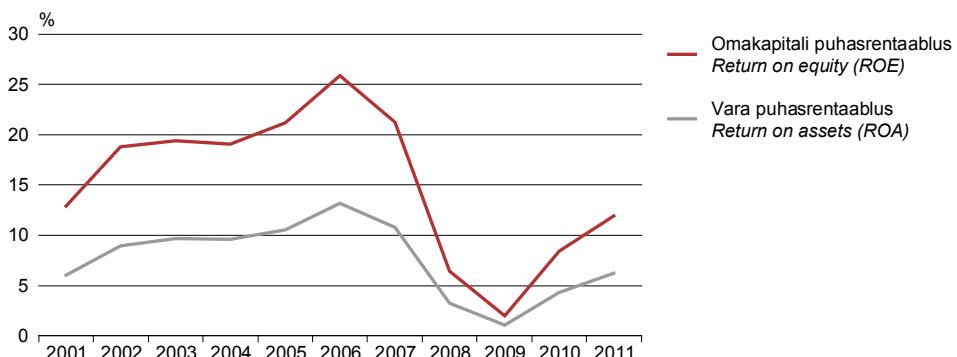
^a Andmeid on korrigeeritud.

^a The data have been revised.

Joonis 4. Ettevõtete investeeringud (k.a kapitalirent) põhivara liigi järgi, 2001–2011
Figure 4. Enterprises' investments (incl. financial leasing) by type of fixed assets, 2001–2011

Joonis 5. Ettevõtete omakapitali ja vara puhasrentaablus, 2001–2011
Figure 5. Enterprises' return on equity (ROE) and return on assets (ROA), 2001–2011

Metoodika

Majandusnäitajate statistika kajastab äriühingute finantsmajanduslikku tegevust. Eelarveliste asutuste ja organisatsioonide, füüsilisest isikust ettevõtjate ja talude ning finantsvahenduse äriühingute andmeid ei kajastata. Vaadeldakse tegutsevaid äriühinguid. Küsitletakse kõiki riigi ja kohaliku omavalitsuse äriühinguid ning erasektori vähemalt 20 hõivatuga äriühinguid. Ülejäänuud Eesti ja välismaa eraõiguslikele isikutele kuuluvatest äriühingutest tehakse küsimiseks lihtne juhuslik valik. Valikuuringuga kogutud andmete põhjal hinnatakse üldkogumi näitajaid.

Äriühingud on jaotatud peamiste tegevusalade järgi Eesti majanduse tegevusalade klassifikaatori (EMTAK 2008) alusel. EMTAK on Euroopa Ühenduse majandustegevusalade statistilise klassifikaatori NACE Eesti versioon.

Methodology

Financial statistics of enterprises characterise the financial performance of non-financial corporations. Financial statistics do not include the data on budgetary institutions and organisations, sole proprietors, farms and financial intermediation enterprises. The survey population consists of economically active enterprises. All state and local government enterprises as well as private sector enterprises with at least 20 persons employed are completely enumerated. A simple random sample is drawn from the rest of the enterprises owned by Estonian or foreign persons in private law. The data collected by sample survey are expanded to the whole population.

Enterprises have been divided into groups by main economic activity according to the Estonian Classification of Economic Activities (EMTAK 2008), which is based on the Statistical Classification of Economic Activities in the European Community (NACE).

MAJANDUSÜKSUSED

Katrin Aasmäe, Marielle Borthwick

Ülevaade

2012. aastal oli tegutsevaid majandusüksusi ligi 141 000, peaaegu 4000 üksust rohkem kui aasta varem. Nii juriidilistesse registritesse kui ka majandusüksuste statistilisse registritesse on kantud kõik registreeritud üksused. Erinevalt juriidilistest registritest määräatakse majandusüksuste statistilises registris iga aasta lõpus kindlaks aasta jooksul tegutsenud üksuste populatsioon ehk statistiline profiil. Majanduslikult aktiivseid üksusi on tavaselt kaks kolmandikku kõigist juriidiliselt registreeritud üksustest.

FIE-de ja kasumitaotluseta üksuste arv vähenes, äriühinguid tuli juurde. 2012. aastal lisandus 6000 äriühingut, neist üle 5500 olid osaühingud. Üheks osaühingute loomise hoogustumise põhjuseks võib pidada osaühingu kui piiratud vastutusega äriühingu registreerimisel kohese osakapitali sissemaksmise nõude kaotamist, et soodustada ettevõtluse kasvu. 2011. aastal kasvas äriühingute arv kokku veidi alla 5500. FIE-de hulk vähenes juba kuuendat aastat järjest, kuigi 2012. aastal vähenemine aeglustus. Kui 2011. aastal kahanes nende arv 6%, siis mullu 3%.

Mittetulundusühingute (MTÜ) arv kahanes üle 1300 võrra, sihtasutusi tuli veidi juurde – 42. Kui veel 2011. aastal MTÜ-de arv kasvas 4%, siis 2012. aastal see kahanes järsult 5%. Selle põhjus on eelkõige MTÜ-de andmete korrapärasuses: juriidilisest registrist hakati massiliselt MTÜ-sid kustutama majandusaasta aruannete esitamata jätmise töttu. Köikidest registris olevatest MTÜ-dest likvideeriti 2012. aastal üle 3300, aasta varem vaid 107. Maakonniti aga Harjumaal tegutsevate MTÜ-de arv hoopis kasvas poolte võrra ja ligi 3% kasvas see ka Ida- ja Lääne-Virumaal. Köikides teistes maakondades MTÜ-de arv vähenes (köige enam Tartumaal, –9%). Ka riiklike ja kohalike omavalitsuste üksuste arv vähenes veidi, umbes 1–2%.

Lisandunud ettevõtetest ligi 5000 olid mikroettevõtted (alla kümne töötajaga). Lisandus ka 8 suurettevõtet (vähemalt 250 töötajat). Enamik neist olid ettevõtted, kes olid oma töötajate arvu suurendanud, kuuludes varem väiksemasse töötajate arvu rühma. Suurettevõtteid tuli tööstussektorisse juurde veidi rohkem kui teenindussektorisse. Köige enam kasvas suurettevõtete arv Tartu ja Ida-Viru maakonnas – kummaski 3 ettevõtte võrra –, Harjumaal 2 võrra.

Nii absoluut- kui ka suhtarvudes kasvas ettevõtete koguarv köige rohkem Harju ja Tartu maakonnas, vastavalt 7% ja 5%, järgnes Viljandi maakond 3%-ga.

Tegevusalatlasi lisandus köige enam ettevõtteid finantsvaldkonda – 35% ehk ligi 850 ettevõtet –, just alla kümne töötajaga ettevõtteid. Enamik neist on nn riiulifirmad, mis omaniku vahetuse järel suure töenäosusega finantsvaldkonnas tegutsema ei hakka. Ettevõtted on registreerinud valmisfirmad müümiseks ja registreerimisel määranud neile tegevusalaks finantsvaldkonna. Näiteks 2011. aastal registreeritud finantsettevõtetest, mis kuuluvad ka 2012. aasta aktiivsesse populatsiooni, muudeti ligi veerandil tegevusalala juba 2012. aasta jooksul. Suuremate finantsettevõtete arv vähenes ja suurettevõtete (vähemalt 250 töötajat) arv selles valdkonnas jäi samaks. Info ja side tegevusalal suurennes ettevõtete arv 10%, aasta varem 14%. Ainsana vähenes ettevõtete arv pöllumajandusvaldkonnas – 85 ettevõtte võrra.

Et uurida ettevõtluse üleilmastumise taset Eestis ja ettevõttegruppide, eriti rahvusvaheliste kontsernide rolli majanduses, kogub Statistikaamet alates 2005. aastast regulaarselt andmeid Eestis tegutsevate ettevõttegruppide kohta.

Kontserne tegutses Eestis 2012. aastal 5465, millest 3582 ehk 66% olid Eesti kapitali kontrolli all. Ettevõtete koondumine kontsernidesse hoogustus 2012. aastal taas ja jõudis kriisielsele tasemele. Kui kahel varasemal aastal olid ettevõtted majanduslikult keerulistes oludes uute tütarettevõtete loomisel ettevaatlikud ja kontsernide kootseis kasvas vaid 1%, siis 2012. aastal kasvas kontserniettevõtete arv 7%. Nii oli 2012. aastal kontsernidesse kootseisus 10 023 üksust ehk 8,9% majanduslikult aktiivsete üksuste kogumist – veidi enam kui aasta varem, kui kontsernidesse

oli koondunud 8,7% kogu populatsioonist. Samal ajal andsid need ettevõttete müügitulust^a ja neis leidis rakendust 34% kõigist hõivatuist^b. See näitab, et kontsernidel on Eesti majanduses endiselt oluline roll.

Teist aastat järgst jätkas kasvu kontsernide tööhöive. Peale suurt langust aastatel 2009–2010 hõivasid ettevõtigrupid 2012. aastal 2% enam töötajaid kui 2011. aastal. Kriisieelset taset siiski veel taastatud ei ole.

Väliskapitali kontrolli all olevatesse kontsernidesse kuulus 2012. aastal 26% kõigist kontserniüksustest ja nende töötajate arv oli 47% kontsernides hõivatud isikute koguarvust. Kontsernide kogumüügitulus oli väliskontsernide osatähtsus 50%.

Valdkonnad, kus kontsernid laiemalt tegutsevad, ei ole muutunud. Eesti kontsernides oli kõige arvukamalt kinnisvara ning kutse- ja teadustegevuse vallas tegutsevaid ettevõtteid, väliskontsernid on oma kootseisu haaranud enim kaubandus- ja tööstusettevõtteid.

Riike, mille ettevõtted on oma tegevust Eestisse laiandanud, oli 2012. aastal 57. Euroopa Liidu liikmesriikidest ei olnud 2012. aastal Eestis tegutsevat tütarettevõtet vaid kolmel – Portugalil, Bulgaarijal ja Sloveenial. Tänu geograafilisele lähedusele ja ajaloolistele sidemetele on meie põhjanaabritel Eesti ettevõtluses oluline roll. 2012. aastal Eestis tegutsenud väliskontsernide kootseisu kuulunud üksustest oli kõige enam ettevõtteid Soome kontrolli all – 613. Roots'i ettevõtterüüpidesse kuulus 314 ja Ameerika Ühendriikide omadesse 179 Eesti ettevõtet.

ECONOMIC UNITS

Katrin Aasmäe, Marielle Borthwick

Overview

In 2012 there were nearly 141,000 operating economic units, which is nearly 4,000 more than in 2011. Both legal registers and the Business Register for Statistical Purposes hold all registered units. However, unlike legal registers, the Business Register for Statistical Purposes compiles a frozen frame of units that were economically active in the corresponding year, called the Statistical Profile. Two thirds of all legally registered units are usually economically active.

The number of sole proprietors and non-profit institutions decreased, while the number of companies increased. In 2012 there were 6,000 companies more than in the previous year. More than 5,500 of these were private limited companies. One of the reasons for the greater number of newly established private limited companies is the new legislation which allows private limited companies (as limited liability companies) to be registered without the immediate down payment of share capital, as a way to encourage entrepreneurship. In 2011 the number of all types of companies grew by a little under 5,500. The number of sole proprietors declined for the sixth year in a row, although the decline slowed down in 2012. In 2012 the number of sole proprietors decreased by 3%, compared to 6% in 2011.

The number of non-profit associations decreased by more than 1,300, while the number of foundations rose a little – by 42. Although in 2011 the number of non-profit associations had increased by 4%, in 2012 their number took a nosedive and decreased by 5%. The main reason for this is the revision of data on non-profit associations in legal registers: the non-profit associations that failed to submit annual reports were deleted from registers. Of all registered non-profit associations, more than 3,300 were liquidated in 2012 – in comparison, only 107 were liquidated in 2011. Looking at the data by counties, it appears that the number of non-profit associations operating in Harju county increased by half, and a nearly 3% increase was recorded in Ida-Viru and Lääne-Viru

^a Müügitulus ei ole finantsvahendusettevõtete andmeid, sest nende kasumiaruande skeem on teistest ettevõtete omast erinev.

^b Arvesse pole võetud füüsilisest isikust ettevõtjaid.

counties. In all other counties the number of non-profit associations was in decline (the most in Tartu county with -9%). The number of government and local government institutions also decreased a little, by around 1–2%.

Nearly 5,000 of all newly established companies were micro-enterprises (with less than 10 employees). Eight large enterprises (with 250 and more employees) were also added. Most of these were companies that increased their number of employees, having previously belonged to a lower enterprise size class. Most of the newly added large enterprises operate in the industrial sector, some also in the service sector. The number of large enterprises increased the most in Tartu and Ida-Viru counties (each gained three large enterprises) and in Harju county (two new large enterprises).

In both absolute and relative terms, the number of enterprises increased the most in Harju and Tartu counties, by 7% and 5% respectively. They were followed by Viljandi county with a 3% increase in the number of enterprises.

By type of activity, the biggest increase occurred in financial activities – 35%, or nearly 850 companies, all with less than 10 employees. Most of these are so-called 'shelf companies' which are very likely not to remain in the financial sector after being sold to a new owner. Companies have registered ready-made companies for selling purposes and upon their registration have specified financial and insurance activities as the company's area of business. For example, in case of nearly a quarter of the financial enterprises registered in 2011 (and included in the active population of 2012) their economic activity was changed already in 2012. The number of larger financial enterprises decreased and the number of large financial enterprises (250 and more employees) remained the same. The number of information and communication enterprises increased by 10%; in 2011 their number increased by 14%. Only the number of agricultural enterprises decreased, by 85 companies.

In order to study the level of enterprise globalisation in Estonia and the role of enterprise groups – especially multinational groups – in the economy, Statistics Estonia has been collecting data on enterprise groups operating in Estonia on a regular basis since 2005.

In 2012 there were 5,465 enterprise groups operating in Estonia, 3,582 of which (i.e. 66%) were all-resident enterprise groups. The consolidation of enterprises into enterprise groups escalated again in 2012 and reached the pre-crisis level. In the two preceding years, considering the difficult economic climate, enterprises had been cautious about setting up new subsidiaries and the number of enterprises belonging to groups grew only 1%, whereas in 2012 the number of enterprises belonging to enterprise groups grew 7%. Thus, in 2012, 10,023 units were operating in the structure of an enterprise group in Estonia, which is 8.9% of all economically active units. It is slightly more than in 2011 when enterprises belonging to enterprise groups accounted for 8.7% of the population. At the same time, these enterprises provided 62% of the net turnover^a of Estonian enterprises and engaged 34% of all employed persons^b. This shows that enterprise groups still play an important role in the Estonian economy.

For the second year running, employment in enterprise groups continued to grow. After a steep decline in 2009–2010, the number of employees in enterprise groups increased by 2% in 2012. However the pre-crisis level has not been reached yet.

In 2012, 26% of all members of groups operated under the structure of foreign-controlled enterprise groups and these enterprises employed 47% of all people working for enterprises belonging to groups. The turnover of foreign-controlled enterprise groups accounted for 50% of the total turnover of enterprise groups.

The main economic activities of enterprise groups have not changed. In domestically controlled groups the proportion of real estate enterprises and enterprises active in the field of professional, scientific and technical activities was the highest; in foreign-controlled groups, the share of trade and manufacturing enterprises was the highest.

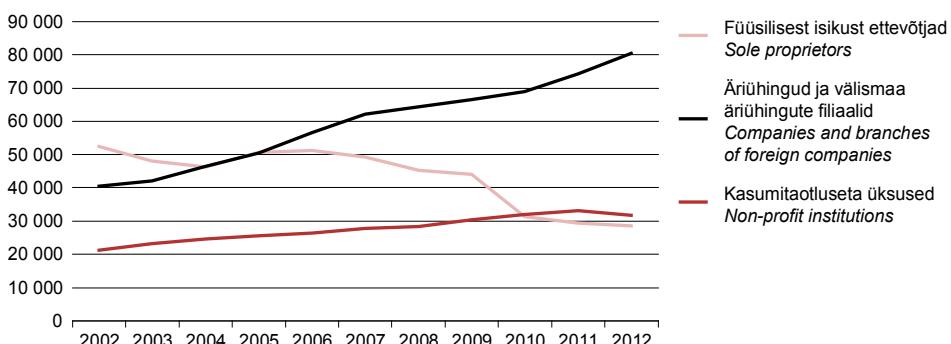
^a Excl. the sales revenue data of financial intermediation enterprises, as the scheme of their income statement differs from that of other enterprises.

^b Excl. sole proprietors

In 2012 enterprises of 57 countries had expanded their operations to Estonia. Only three European Union Member States – Portugal, Bulgaria and Slovenia – did not have active subsidiaries in Estonia in 2012. Due to geographical proximity and historical ties, the Nordic countries have an important role in Estonian economy. In 2012, the biggest share of enterprises belonging to foreign-controlled groups operated in the structure of Finnish enterprise groups (613), followed by Swedish enterprise groups (314) and American enterprise groups (179).

Joonis 1. Statistilisse profiili kuuluvad üksused õigusliku vormi järgi, 2002–2012

Figure 1. Units in the Statistical Profile by legal form, 2002–2012

Tabel 1. Statistilisse profiili kuuluvad ettevõtted omaniku liigi järgi, 2009–2012^a

Table 1. Enterprises in the Statistical Profile by type of owner, 2009–2012^a

	2009	2010	2011	2012	
Riik	69	69	73	72	State
Kohalik omavalitsus	226	225	223	213	Local government
Eesti eraomanik	75 790	93 849	96 758	100 973	Estonian private owner
Välisomanik	5 824	6 073	6 779	7 626	Foreign owner
KOKKU	81 909	100 216	103 833	108 884	TOTAL

^a K.a äriregistris regiseeritud majanduslikult aktiivsete füüsilest isikust ettevõtjate andmed. 2009. aasta andmetestikust on välja arvatud ainult maksukohustuslaste registrisse kantud ja sellest 2009. aasta jooksul äriregistrisse ümber regiseeritud füüsilest isikust ettevõtjate andmed.

^a Incl. the data on economically active sole proprietors registered in the Commercial Register. The data on the sole proprietors entered only in the Register of Taxable Persons and re-registered from the Register of Taxable Persons into the Commercial Register during 2009 have been excluded from the data of 2009.

Tabel 2. Statistilisse profiili kuuluvad kasumitaotlusega üksused õigusliku vormi järgi, 2009–2012

Table 2. Non-profit institutions in the Statistical Profile by legal form, 2009–2012

	2009	2010	2011	2012	
Mitteturundus-ühingud	26 679	28 303	29 507	28 183	Non-profit associations
Sihtasutused	779	783	791	833	Foundations
Riigiasutused	336	298	293	288	Government institutions
Kohaliku omavalitsuse asutused	2 530	2 513	2 497	2 469	Local government institutions
KOKKU	30 324	31 897	33 088	31 773	TOTAL

Tabel 3. Statistilisse profili kuuluvad üksused õiguslike vormi ja tegevusalala järgi, 2012
Table 3. Units in the Statistical Profile by legal form and economic activity, 2012

	Füüsilisest isikust ettevõtjad ^a	Äriühingud ja välismaa äriühingute filialid	Mitte- tulundus- ühingud	Sihutasu- tuses	Riigi- asutused	Kohaliku oma- valitsuse asutused	Kõik üksused	
	Sole proprietors ^a	Companies and branches of foreign companies	Non-profit associa- tions	Found- ations	Govem- ment institu- tions	Local government institu- tions	Total	
Pöllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	9 160	3 528	245	–	1	–	12 934	Agriculture, forestry and fishing
Mäetööstus	4	146	–	–	–	1	151	Mining and quarrying
Töötlev tööstus	1 139	6 775	2	–	–	–	7 916	Manufacturing
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	4	249	1	–	–	1	255	Electricity, gas, steam and air conditioning supply
Veevarustus; kanalisaatsioon; jäätmeko- saastekaitlus	22	321	13	–	–	5	361	Water supply; sewerage; waste management and remediation activities
Ehitus	832	9 388	16	1	–	–	10 237	Construction
Hulg- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	3 329	16 878	4	1	–	1	20 213	Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles
Veondus ja laondus	2 669	4 858	20	7	–	1	7 555	Transportation and storage
Majutus ja toitlustus	443	2 518	14	1	–	2	2 978	Accommodation and food service activities
Info ja side	491	4 211	133	13	3	2	4 853	Information and communication
Finants- ja kindlustustegelus	96	2 316	5	5	2	–	2 424	Financial and insurance activities
Kinnisvaraalane tegevus	749	5 526	11 391	19	–	11	17 696	Real estate activities
Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	2 482	11 474	124	43	44	1	14 168	Professional, scientific and technical activities
Haldus- ja abitegevused	545	5 652	64	4	–	–	6 265	Administrative and support service activities
Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	–	–	149	70	93	279	591	Public administration and defence; compulsory social security
Haridus	790	1 067	551	38	82	1 192	3 720	Education
Tervishoid ja sotsiaal- hoolekanne	642	1 341	610	121	12	150	2 876	Human health and social work activities
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	1 796	1 635	4 329	139	50	819	8 768	Arts, entertainment and recreation
Muud teenindavad tegevused	3 411	2 489	10 512	371	1	4	16 788	Other service activities
Kodumajapidamiste kui tööandjate tegevus; kodumajapidamiste oma tarbeks mõeldud eristamata kaupade tootmine ja teenuste osutamine	–	–	–	–	–	–	–	Activities of house- holds as employers; undifferentiated goods- and services- producing activities of households for own use
Tegevusalala täpsustamata	–	–	–	–	–	–	–	Economic activity unknown
KOKKU	28 604	80 372	28 183	833	288	2 469	140 749	TOTAL

^a Äriregistris reigistreeritud tegutsevad füüsilisest isikust ettevõtjad.

^a Economically active sole proprietors who have been registered in the Commercial Register.

Tabel 4. Statistilisse profili kuuluvad ettevõtted tegevusala järgi, 2009–2012^a
Table 4. Enterprises in the Statistical Profile by economic activity, 2009–2012^a

	2009	2010	2011	2012	
Pöllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	9 613	12 561	12 773	12 688	Agriculture, forestry and fishing
Mäetööstus	119	152	143	150	Mining and quarrying
Töötlev tööstus	6 525	7 433	7 591	7 914	Manufacturing
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	218	239	243	253	Electricity, gas, steam and air conditioning supply
Veevarustus; kanalisatsioon; jäätme- ja saastekäitlus	266	334	334	343	Water supply; sewerage; waste management and remediation activities
Ehitus	8 950	9 154	9 664	10 220	Construction
Hulg- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	16 978	18 537	19 079	20 207	Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles
Veondus ja laondus	6 951	7 233	7 292	7 527	Transportation and storage
Majutus ja toitlustus	2 394	2 786	2 845	2 961	Accommodation and food service activities
Info ja side	2 855	3 698	4 206	4 702	Information and communication
Finants- ja kindlustustegevus	1 407	1 415	1 567	2 412	Financial and insurance activities
Kinnisvaraalane tegevus	5 009	5 926	6 066	6 275	Real estate activities
Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	10 057	12 107	13 203	13 956	Professional, scientific and technical activities
Haldus- ja abitegevused	4 760	6 114	6 017	6 197	Administrative and support service activities
Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	4	-	-	-	Public administration and defence; compulsory social security
Haridus	884	1 741	1 836	1 857	Education
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	1 338	1 925	1 951	1 983	Human health and social work activities
Kunst, meeleslahutus ja vaba aeg	1 207	3 093	3 294	3 431	Arts, entertainment and recreation
Muud teenindavad tegevused	2 372	5 768	5 729	5 900	Other service activities
Kodumajapidamiste kui tööandjate tegevus; kodumajapidamiste oma tarbeks mõeldud eristamata kaupade tootmine ja teenuste osutamine	2	-	-	-	Activities of households as employers; undifferentiated goods- and services-producing activities of households for own use
KOKKU	81 909	100 216	103 833	108 976	TOTAL

^a K.a äriregistris regiseeritud majanduslikult aktiivsete füüsilisest isikust ettevõtjate andmed. 2009. aasta andmetestikust on välja arvatud ainult maksukohustuslaste regisristesse kantud ja sellest 2009. aasta jooksul äriregistrisse ümber regiseeritud füüsilisest isikust ettevõtjate andmed.

^a Incl. the data on economically active sole proprietors registered in the Commercial Register. The data on the sole proprietors entered only in the Register of Taxable Persons and re-registered from the Register of Taxable Persons into the Commercial Register during 2009 have been excluded from the data of 2009.

Tabel 5. Statistilisse profili kuuluvad ettevõtted töötajate arvu ja tegevusala järgi, 2012^a
Table 5. Enterprises in the Statistical Profile by number of employees and economic activity, 2012^a

	Vähemalt 250 töötajaga ettevõtted	50–249 töötajaga ettevõtted	10–49 töötajaga ettevõtted	Alla 10 töötajaga ettevõtted	Kõik ettevõtted	
	<i>Enterprises with 250 and more employees</i>	<i>Enterprises with 50–249 employees</i>	<i>Enterprises with 10–49 employees</i>	<i>Enterprises with less than 10 employees</i>	<i>Total</i>	
Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	1	35	286	12 366	12 688	Agriculture, forestry and fishing
Mäetööstus	2	11	36	101	150	Mining and quarrying
Töötlev tööstus	57	412	1 158	6 287	7 914	Manufacturing
Elektrienergia, gaasi, auru ja kondisioneeritud õhuga varustamine	3	15	47	188	253	Electricity, gas, steam and air conditioning supply
Veevarustus; kanalisaatsioon; jäätme- ja saastekäitlus	4	9	68	262	343	Water supply; sewerage; waste management and remediation activities
Ehitus	10	87	778	9 345	10 220	Construction
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	29	171	1 079	18 928	20 207	Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles
Veondus ja laadus	17	87	516	6 907	7 527	Transportation and storage
Majutus ja toitlustus	5	56	375	2 525	2 961	Accommodation and food service activities
Info ja side	10	49	190	4 453	4 702	Information and communication
Finants- ja kindlustustegevus	7	14	55	2 336	2 412	Financial and insurance activities
Kinnisvaraalaane tegevus	-	7	154	6 114	6 275	Real estate activities
Kutse-, teadus- ja tehnikaalaane tegevus	-	34	350	13 480	13 864	Professional, scientific and technical activities
Haldus- ja abitegevused	17	68	279	5 833	6 197	Administrative and support service activities
Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	-	-	-	-	-	Public administration and defence; compulsory social security
Haridus	-	7	51	1 799	1 857	Education
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	10	35	164	1 774	1 983	Human health and social work activities
Kunst, meebleahutus ja vaba aeg	1	11	46	3 373	3 431	Arts, entertainment and recreation
Muud teenindavad tegevused	-	7	73	5 820	5 900	Other service activities
Kodumajapidamiste kui tööandjate tegevus; kodumajapidamiste oma tarbeks mõeldud eristamata kaupade tootmine ja teenuste osutamine	-	-	-	-	-	Activities of households as employers; undifferentiated goods- and services- producing activities of households for own use
KOKKU	173	1 115	5 705	101 891	108 884	TOTAL

^a K.a ärireigistris regiseeritud majanduslikult aktiivsete füüsilisest isikust ettevõtjate andmed.

^a Incl. the data on economically active sole proprietors registered in the Commercial Register.

Tabel 6. Statistilisse profili kuuluvad ettevõtted omaniku liigi ja tegevusala järgi, 2012^a
Table 6. Enterprises in the Statistical Profile by type of owner and economic activity, 2012^a

	Riik State	Kohalik oma- valitsus Local govern- ment	Eesti era- omanik Estonian private owner	Välis- omanik Foreign owner	Kök ettevõtted Total	
Pöllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	2	-	12 549	137	12 688	<i>Agriculture, forestry and fishing</i>
Mäetööstus	1	-	123	26	150	<i>Mining and quarrying</i>
Töötlev tööstus	6	-	7 172	736	7 914	<i>Manufacturing</i>
Elektrieraketa, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	8	62	158	25	253	<i>Electricity, gas, steam and air conditioning supply</i>
Veevarustus; kanalisatsioon; jäätmehaldus ja saastekäitlus	3	58	262	20	343	<i>Water supply; sewage; waste management and remediation activities</i>
Elitus	7	4	9 849	360	10 220	<i>Construction</i>
Hulg- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	3	1	17 835	2 368	20 207	<i>Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles</i>
Veondus ja laondus	13	8	7 078	428	7 527	<i>Transportation and storage</i>
Majutus ja toitlustus	2	2	2 821	136	2 961	<i>Accommodation and food service activities</i>
Info ja side	6	3	4 202	491	4 702	<i>Information and communication</i>
Finants- ja kindlustustegevus	2	-	2 102	308	2 412	<i>Financial and insurance activities</i>
Kinnisvaraalane tegevus	5	35	5 524	711	6 275	<i>Real estate activities</i>
Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	8	2	12 911	943	13 864	<i>Professional, scientific and technical activities</i>
Haldus- ja abitegevused	3	5	5 482	707	6 197	<i>Administrative and support service activities</i>
Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	-	-	-	-	-	<i>Public administration and defence; compulsory social security</i>
Haridus		1	1 825	31	1 857	<i>Education</i>
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	1	21	1 938	23	1 983	<i>Human health and social work activities</i>
Kunst, meeblelahutus ja vaba aeg	2	8	3 348	73	3 431	<i>Arts, entertainment and recreation</i>
Muud teenindavad tegevused	-	3	5 794	103	5 900	<i>Other service activities</i>
Kodumajapidamiste kui tööandjate tegevus; kodumajapidamiste oma tarbeks mõeldud eristamata kaupade tootmine ja teenuste osutamine	-	-	-	-	-	<i>Activities of households as employers; undifferentiated goods- and services-producing activities of households for own use</i>
KOKKU	72	213	100 973	7 626	108 884	TOTAL

^a K.a äriregistris reigisteritud majanduslikult aktiivsete füüsilisest isikust ettevõtjate andmed.

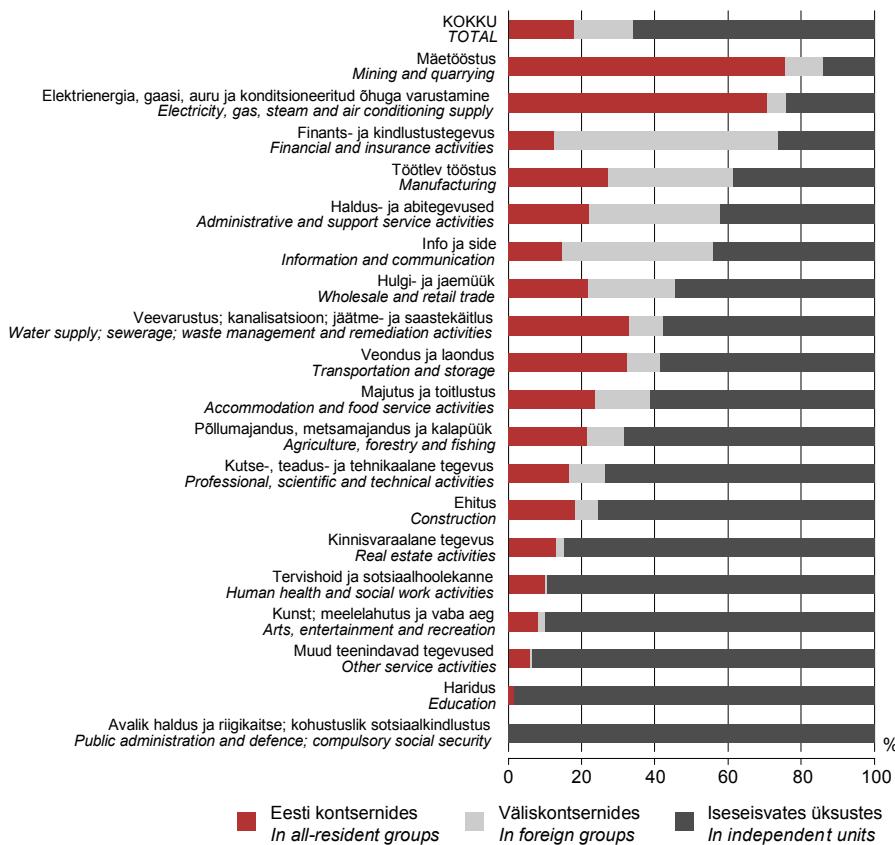
^a Incl. the data on economically active sole proprietors registered in the Commercial Register.

Tabel 7. Statistilisse profili kuuluvad mittetulundusühingud ja sihtasutused tegevusala järgi, 2009–2012

Table 7. Non-profit associations and foundations in the Statistical Profile by economic activity, 2009–2012

	2009	2010	2011	2012	
Pöllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	236	263	269	245	<i>Agriculture, forestry and fishing</i>
Mäetööstus	–	–	–	–	<i>Mining and quarrying</i>
Töötlev tööstus	1	2	2	2	<i>Manufacturing</i>
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	1	1	1	1	<i>Electricity, gas, steam and air conditioning supply</i>
Veevarustus; kanalisatsioon; jäätmekoostekaitlus	12	15	19	13	<i>Water supply; sewerage; waste management and remediation activities</i>
Ehitus	11	13	20	17	<i>Construction</i>
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	4	6	6	5	<i>Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles</i>
Veondus ja laondus	25	25	28	27	<i>Transportation and storage</i>
Majutus ja toitlustus	12	13	12	15	<i>Accommodation and food service activities</i>
Info ja side	154	174	181	146	<i>Information and communication</i>
Finants- ja kindlustustegevus	10	10	12	10	<i>Financial and insurance activities</i>
Kinnisvaraalane tegevus	11 272	11 407	11 524	11 410	<i>Real estate activities</i>
Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	172	163	177	167	<i>Professional, scientific and technical activities</i>
Haldus- ja abitegevused	67	73	85	68	<i>Administrative and support service activities</i>
Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	178	197	215	219	<i>Public administration and defence; compulsory social security</i>
Haridus	573	586	610	589	<i>Education</i>
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	662	764	827	731	<i>Human health and social work activities</i>
Kunst, meeblelahutus ja vaba aeg	4 126	4 461	4 745	4 468	<i>Arts, entertainment and recreation</i>
Muud teenindavad tegevused	9 942	10 913	11 565	10 883	<i>Other service activities</i>
Kodumajapidamiste kui tööandjate tegevus; kodumajapidamiste oma tarbeks mõeldud eristamata kaupade tootmine ja teenuste osutamine	–	–	–	–	<i>Activities of households as employers; undifferentiated goods- and services- producing activities of households for own use</i>
KOKKU	27 458	29 086	30 298	29 016	TOTAL

Joonis 2. Üksustes hõivatute jagunemine üksuse tegevusala ja kontrollitüübi järgi, 2012
Figure 2. Distribution of persons employed in economic units by economic activity and type of control of the unit, 2012

Tabel 8. Kontsernidesse kuuluvad üksused kontserni tegevusala ja kontrollitübi järgi, 2009–2012

Table 8. Units belonging to enterprise groups by economic activity and type of control of the enterprise group, 2009–2012

Tegevusala	2009		2010		2011		2012		Economic activity
	Eesti kontsernid	Välis-kontsernid	
	All-resident groups	Foreign groups	
Pöllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	215	58	216	52	245	56	271	56	Agriculture, forestry and fishing
Mäetööstus	32	14	33	16	29	18	33	21	Mining and quarrying
Töötlev tööstus	638	413	628	388	618	400	668	407	Manufacturing
Elektrienergia, gaasi, auru ja kondisioneeritud õhuga varustamine	48	19	68	18	69	18	72	21	Electricity, gas, steam and air conditioning supply
Veevarustus; kanalisatsioon, jäätme- ja saastekäitlus	42	12	43	13	49	10	57	10	Water supply; sewerage; waste management and remediation activities
EHitus	592	92	517	89	477	85	504	94	Construction
Hulg- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	1 140	706	1 133	674	1 121	707	1 188	705	Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles
Veondus ja laondus	335	148	298	138	304	139	333	146	Transportation and storage
Majutus ja toitlustus	192	41	196	42	194	39	214	47	Accommodation and food service activities
Info ja side	284	158	301	174	313	165	361	183	Information and communication
Finants- ja kindlustustegevus	353	118	317	119	322	107	329	113	Financial and insurance activities
Kinnisvaraalaane tegevus	1 068	254	1 168	268	1 184	279	1 271	287	Real estate activities
Kutse-, teadus- ja tehnikaalaane tegevus	1 008	242	1 067	235	1 074	254	1 203	273	Professional, scientific and technical activities
Haldus- ja abitegevused	402	165	453	191	501	175	485	193	Administrative and support service activities
Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	—	—	—	—	—	—	—	—	Public administration and defence; compulsory social security
Haridus	56	14	64	8	57	9	69	8	Education
Tervishoid ja sotsiaalhoolekonne	65	7	69	4	64	6	71	6	Human health and social work activities
Kunst, meeblelahutus ja vaba aeg	86	13	104	12	94	14	127	13	Arts, entertainment and recreation
Muud teenindavad tegevused	125	14	157	17	147	20	172	12	Other service activities
KOKKU	6 681	2 488	6 832	2 458	6 862	2 501	7 428	2 595	TOTAL

Metoodika

Statistiline profiil on majanduslikult aktiivsete üksuste kogum, mida Statistikaamet kasutab majandusstatistika üldkogumina alates 1994. aastast ja mis moodustatakse majandusüksuste statistilise registri andmete põhjal.

Majandusüksuste statistiline register on loodud järgmiste juriidiliste registrite andmete alusel: äriregister, mitteturundusühingute ja sihtasutuste register, maksukohustuslaste register ning riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutuste riiklik register (RKOARR). Peale äriregistris registreeritud füüsilisest isikust ettevõtjate andmete on majandusüksuste statistilises registris ka maksukohustuslaste registrisse kantud füüsilisest isikust ettevõtjate andmed.

Statistilist registrit uuendatakse aasta jooksul juriidiliste registrite andmete ning ettevõtete ja teistele üksustele saadetavate küsitluslehtede põhjal. Kasutatakse ka muid andmeallikaid, nt statistilisi ja raamatupidamisaruandeid. Uuendatud statistiline profiil valmib novembriks. Seda kasutatakse sama aasta aastastatistika ja järgmise aasta lühiajastatistika valimi koostamisel. Sinna kuuluvad kõik vaatlusperioodil tegutsenud üksused, k.a need, mis tegutsesid vaatlusperioodil vaid osa ajast.

Majandusüksuste statistilises registris on info kaht tüüpi kontsernid kohta: Eesti territooriumil tegutsevad väliskontsernid, mille peaettevõtted asuvad väljaspool Eestit, ja Eesti kapitali kontrolli all olevad kontsernid. Viimaste puhul on andmed ainult Eesti territooriumil tegutsevate kontserniliikmete kohta. Andmeallikana kasutatakse eelkõige riiklike ja teiste andmekogude andmeid. Eesti ettevõtete välismaal tegutsevate tütarettevõtete andmed ei ole praegu korralise infoallika puudumise tõttu kättesaadavad.

Kontsernide moodustamise aluseks olevad ettevõtetevahelised omantisuhted on esitatud 31. detsembri seisuga.

Methodology

The Statistical Profile is a database of economically active units. Since 1994 Statistics Estonia uses this database as a sampling frame for economic statistics. It is based on the Business Register for Statistical Purposes.

The Business Register for Statistical Purposes is based on the data of the following legal registers: the Commercial Register, the Non-Profit Associations and Foundations Register, the Register of Taxable Persons and the State Register of State and Local Government Agencies. Besides data on sole proprietors registered in the Commercial Register, the Business Register for Statistical Purposes includes data on sole proprietors registered in the Register of Taxable Persons.

During the year, the Business Register for Statistical Purposes is updated on the basis of the data contained in legal registers and on the basis of a special annual survey of enterprises and other units. In addition, other data sources, such as statistical questionnaires and annual reports are used. The updated Statistical Profile is compiled by the month of November every year and it is used for drawing samples for the annual statistics of the same year and for the short-term statistics of the following year. All units economically active during the reference period and all units active for at least a part of the reference period are included in the Statistical Profile.

The Business Register for Statistical Purposes contains information on two types of enterprise groups: foreign-controlled enterprise groups, the group heads of which are situated outside Estonia, and all-resident enterprise groups. In case of the latter, the Business Register for Statistical Purposes contains data only on those enterprises of enterprise groups that operate in the territory of Estonia. Mainly the data of state registers and other databases are used as data sources. The data on foreign subsidiaries of Estonian enterprises are currently not available due to the absence of a regular source of information.

The ownership links between enterprises, which are the basis for the formation of enterprise groups, have been presented as of 31 December.

VÄLISKAUBANDUS

Dina Kazakova, Riina Kerner

Ülevaade

2012. aastal eksportiti Eestist kaupu jooksevhindades 12,5 miljardi ja imporditi Eestisse 13,8 miljardi euro eest. Kaubavahetuse käive ületas ka senise kõrgeima, 2011. aasta taseme (2011. aastal oli eksport 12 ja import 12,7 miljardit eurot).

2011. aastaga võrreldes kasvas eksport 2012. aastal 4% ja import 8%. Kui üleilmsele majandus-kriisile järgnenud aastatel oli nii eksporti kui ka impordi kasv märkimisväärne (2010. aastal kasvas eksport 35% ja import 28%, 2011. aastal kasvasid mõlemad kaubavood 37%), siis 2012. aastal väliskaubanduse juurdekasv aeglustus oluliselt. Kaubavahetuse aeglustumine 2012. aastal on ilmselt tingitud ka euroala majanduslikust ebakindlusest.

Eksporti ja impordi kasvu aeglustumine algas nende juurdekasvu pidurdumisega 2012. aasta märtsis, kui eksport vähenes aastatagusega võrreldes 1%, import samas kuus kasvas aga vaid 2% (jaanuaris ja veebruaris oli eksport aastatagusega võrreldes kasvanud vastavalt 15% ja 17%). Kaubavahetuse vähenemine 2012. aasta märtsis, aprillis ja mais oli tingitud ka 2011. aasta kõrgest vördlusbaasist nendel kuudel.

Kaubavahetuse puudujääk suurenemine. 2012. aastal oli kaubavahetuse puudujääk 1,2 miljardit eurot, mis on 1,7 korda suurem kui 2011. aastal. Kaubavahetuse puudujääk on majanduskriisile järgnenud aastatel suurenenud: 2010. aastal oli see 0,5 miljardit eurot ja 2011. aastal 0,7 miljardit eurot. Suurim puudujääk oli transpordivahendite kaubavahetuses (0,6 miljardit eurot), suurim ülejääk puidu ja puittoodete ning mitmesuguste tööstustoodete (sh mööbel) kaubavahetuses.

2012. aastal viidi Eestist enim välja masinaid ja seadmeid – 29% Eesti kogueksordist. Nendele järgnesid mineraalsed tooted (sh bensiin, põlevkiviöli ja elektrienergia) 15%-ga kogu-eksordist ning põllumajandussaadused ja toidukaubad 9%-ga. Võrreldes 2011. aastaga suurennes eksportikäive kõikides peamistes kaubajaotistes, v.a mineraalsete toodete rühmas. Enim suurennes masinate ja seadmete väljavedu (298 miljoni euro võrra ehk 9%). Oluliselt suurennes ka toidukaupade ja põllumajandussaaduste eksport (162 miljoni euro võrra ehk 16%), seejuures enim suurennes nisu ja odra, aga ka krevettide, lõhe ning piima väljavedu.

Kõige rohkem imporditi Eestisse samuti masinaid ja seadmeid – 28% Eesti koguimpordist. Teisel ja kolmandal kohal olid nagu eksporti puhulgi mineraalsed tooted (16%) ning põllumajandussaadused ja toidukaubad (10%). Impordis suurennes 2011. aastaga võrreldes enim masinate ja seadmete sissevedu – 12% ehk 411 miljoni euro võrra. Suur osa masinate ja seadmete impordi kasvus oli elektroonsete integraallülituste sisseveo suurenemisel (118 miljoni euro võrra), samuti suurennes teetöömasinate sissevedu (56 miljoni euro võrra).

Transpordivahendite sissevedu kasvas mullu 23%. Olulisel määral vähenes mineraalsete toodete import – 2012. aastal oli nende sissevedu Eestisse 140 miljoni euro võrra ehk 6% väiksem kui aasta varem.

Enim kasvas tarbekaupade eksport. Lõpptarbimise järgi saab kaubad jagada kapitalikaupadeks, vahetoodeteks ja tarbekaupadeks (vt metodika). Sellise jaotuse järgi eksportiti 2012. aastal Eestist kõige rohkem vahetooteid (ehk tootmiseks mõeldud tooteid), mida oli 56% Eesti kogueksordist. Vahetoodete eksport kasvas 2012. aastal 5% ehk sama mõõduka tempoga kui kogueksport (4%).

Nii nagu 2011. aastal oli ka 2012. aastal kapitalikaupade osatähtsus Eesti kogueksordis 20%. Vördluseks, 2009. aastal oli nende osatähtsus kogueksordis 11%. Võrreldes 2011. aastaga kasvas kapitalikaupade eksport 2012. aastal 7%. Eksporti kvaliteedi paranemist näitab muu hulgas ka see, kui vahetoodete asemel eksportitakse pigem kapitali- ja tarbekaupu ehk lõpptooteid.

Tarbekaupade eksporti osatähtsus Eesti kogueksordis oli 2012. aastal 18%. Samas kasvas tarbekaupade eksport kapitali- ja vahetoodete omaga võrreldes kõige enam ehk 10%. Teiste kaupade (sh mootoribensiin, sõiduautod) eksport vähenes 2011. aastaga võrreldes 22%.

Ka impordis olid suurima osatähtsusega vahetooted – 56% koguimpordist. Järgnesid tarbekaubad (19%) ja kapitalikaubad (16%). Vahetoodete suur osatähtsus impordis näitab, et Eesti tööstus on tugevasti seotud sisseveetavate tootekomponentidega.

Tarbekaupade import kajastab hästi sisemaise nöndluse olukorda. 2012. aastal imporditi tarbekaupu 12% enam kui 2011. aastal. Tarbekaupade sisseveo kasv näitab ka Eesti sisetarbitmise paranemist. Vahetoodete import suurennes vaid 5% (võrdluseks, Eesti koguimport suurennes 8%). Keskmisest enam ehk 15% kasvas ka kapitalikaupade import, suuresti tööstusliku sisseseade impordi suurenemise töttu.

Eesti olulisim eksportipartner 2012. aastal oli Roots. Eestist eksportiti mullu kaupu 165 riiki ja imporditi Eestisse 127 riigist. Väliskaubanduse bilanss oli positiivne 119 riigiga. Suurim kaubavahetuse ülejääk – 598 miljonit eurot – tekkis Rootsi peetud kaubavahetuses, järgnesid Venemaa (582 miljonit eurot) ja Ameerika Ühendriigid (465 miljonit eurot). Kaubavahetuse puudujääk aga oli suurim Saksamaa ja Poolaga peetud kaubavahetuses (vastavalt 844 ja 692 miljonit eurot). Suur puudujääk tekkis ka Leedu (507 miljonit eurot) ja Hiinaga (378 miljonit eurot).

Eestist eksportiti kaupu enim Rootsi – 16% Eesti kogueksportist. Eksport Soome oli 15% ja Venemaale 12% kogueksportist. Võrreldes 2011. aastaga suurennes 2012. aastal kaupade eksport enamikku peamistesesse sihtriikidesse, v.a USA-sse, kuhu eksportiti 22% vähem kui aasta varem. Enim suurennes eksport Venemaale (203 miljoni euro võrra ehk 15%) ja Lätti (139 miljoni euro võrra ehk 15%).

Eestisse imporditi enim kaupu Soomest – 14% Eesti koguimpordist. Järgnesid import Saksamaalt, Rootsist ja Lätist (igast 10% Eesti koguimpordist). Võrreldes 2011. aastaga suurennes 2012. aastal enim kaupade sissevedu Soomest (375 miljoni euro võrra ehk 23%) ja Leedust (145 miljoni euro võrra ehk 14%). Import Venemaalt aga vähenes 111 miljoni euro võrra ehk 11%. Samuti vähenes kaupade sissevedu Lätist.

Eesti kaubavahetuses oli Euroopa Liidu riikide osatähtsus kogueksportis 2012. aastal 66% ja -impordis 80%. EL-i riikidega peetud kaubavahetuse puudujääk oli 2012. aastal 2,7 miljardit eurot – suurem kui 2011. aastal, kui puudujääk oli 2 miljardit eurot. Kaubavahetus EL-i väliste riikidega oli 2012. aastal aga ülejäägis – eksport nendesse riikidesse oli 1,5 miljardi euro võrra suurem kui import nendest riikidest. Eksport euroala riikidesse oli 28% Eesti kogueksportist, import neist riikidest aga 37% Eesti koguimpordist.

Eesti eksporti kasv oli sarnane EL-i riikide keskmisega. Eurostati andmetel aeglustus eksporti kasv 2012. aastal märgatavalts köikides EL-i liikmesriikides. Kui 2011. aastal kasvas eksport 2010. aastaga võrreldes EL-i riikides keskmiselt 12% (Eestis 37%), siis 2012. aastal aeglustus eksporti kasv EL-i riikides 3%-ni (Eestis 4%-ni). Enim suurennes eksport just euroalavälistesse riikidesse Lätti ja Leetu (vastavalt 16% ja 14%). Kindlasti tulenes EL-i eksporti kasvu aeglustumine muu hulgas ka euroala majanduslikust ebakindlusest.

Import kasvas võrreldes 2011. aastaga EL-i riikides keskmiselt 2% (Eestis 8%). Nii nagu eksporti puhul, aeglustus ka impordi kasv kõigis EL-i liikmesriikides, v.a Suurbritannias, kus impordi kasv jäi 2011. aasta juurdekasvuga samale tasemele. Võlakriisist haaratud Iðunapoolsetes EL-i liikmesriikides import kahanes: Küprosel 9%, Itaalias 6%, Hispaanias 4%, Portugalis 5% ja Kreekas 2%. Import kasvas peamiselt just euroalavälistes riikides: Lätis 14%, Leedus 10%, Suurbritannias 9% ja Bulgaarias 9%. Seega, enim kasvas import just nendes riikides, mis euroalasse ei kuulu, ning kahanes võlakriisis olevates euroalasse kuuluvates Iðunariikides.

Eksport elaniku kohta oli Eestis 2012. aastal 9370 eurot ja import 10 275 eurot, ületades ka EL-i riikide keskmisi näitäjaid, mis olid vastavalt 8956 ja 9006 eurot. Eksport elaniku kohta oli kõige väiksem Küprosel, Rumeenias ja Kreekas. Eksportis aga ei kajastu ainult riigi omatoodang, vaid ka teiste liikmesriikide kaupade vahendamine selle riigi kaudu ehk re-eksport. Enim mõjutab see Belgia ja Hollandi väliskaubandust. Nende riikide eksportinäitäjad olid ka ühed EL-i parimatest – Belgias 31 325 eurot ja Hollandis 30 509 eurot elaniku kohta. Kaupu imporditi ühe elaniku kohta enim Luksemburgis, Belgias ja Hollandis, vähim aga Rumeenias, Bulgaarias ja Poolas.

FOREIGN TRADE

Dina Kazakova, Riina Kerner

Overview

In 2012, exports of goods from Estonia totalled 12.5 billion euros and imports to Estonia totalled 13.8 billion euros at current prices. Annual turnover of trade in 2012 exceeded the previous highest level, recorded in 2011 when exports amounted to 12 and imports to 12.7 billion euros.

Compared to 2011, exports increased by 4% and imports by 8% in 2012. In the years following the world-wide economic crisis, both exports and imports grew significantly (in 2010 exports grew by 35% and imports by 28%; in 2011, both exports and imports grew by 37%), while in 2012 the growth of exports slowed down. The slowdown in 2012 was probably caused by the economic uncertainty in the euro area.

The slowdown in export and import growth started with the deceleration of the growth rate in March 2012, when exports declined by 1% year on year, and imports grew only by 2% (in January and February the year-on-year growth rate of exports was 15% and 17%, respectively). The decline in trade in March, April and May 2012 was also influenced by the high comparison basis in the same months in 2011.

The annual trade deficit increased. In 2012 the annual trade deficit was 1.2 billion euros, which is 1.7 times bigger compared to 2011. The annual deficit has increased in the years after the economic crisis: it was 0.5 billion euros in 2010 and 0.7 billion euros in 2011. The biggest deficit was registered in trade with transport equipment (0.6 billion euros) and the biggest surplus in trade with wood and products of wood and with miscellaneous products (incl. furniture).

In 2012, machinery and equipment were the most frequently exported commodities, comprising 29% of Estonia's total exports. They were followed by exports of mineral products, including motor spirits, oil shale and electrical energy (15% of total exports) and agricultural products and food preparations (9%). Compared to 2011, exports increased in all main commodity sections, except for mineral products. The biggest increase was recorded in the dispatches of machinery and equipment – up 298 million euros or 9%. Exports of agricultural products and food preparations also increased significantly (by 162 million euros or 16%), whereas the biggest increase was recorded in the dispatches of wheat and barley as well as shrimps, salmon and milk.

The biggest share in imports was also held by machinery and equipment – 28% of Estonia's total imports. Similarly to exports, these were followed by mineral products (16%) and agricultural products and food preparations (10%). The biggest increase compared to 2011 was registered in the arrivals of machinery and equipment – up by 12% or 411 million euros. The increase in the imports of machinery and equipment was mainly influenced by the increase in the arrivals of electronic integrated circuits (up 118 million euros). There was also a significant increase in the arrivals of road construction machinery (up 56 million euros). Imports of transport equipment increased by 23% in 2012. There was a significant decrease in the arrivals of mineral products – in 2012, their imports were 140 million euros or 6% smaller than in 2011.

Exports of consumption goods increased the most. Based on end-use, goods can be classified as capital goods, intermediate goods and consumption goods (see Methodology). By this classification, the biggest share in Estonia's total exports in 2012 was held by intermediates (i.e. inputs for the production of other goods) with 56% of total exports. In 2012, exports of intermediates increased by 5%, that is, at the same moderate growth rate as total exports (4%).

In 2012, like in 2011, capital goods accounted for 20% of Estonia's total exports. For comparison, in 2009 they accounted for 11% of total exports. Compared to 2011, exports of capital goods increased by 7% in 2012. An improvement in the quality of exports is indicated by the fact that, instead of intermediate goods, exports include a bigger share of capital goods and also consumption goods (i.e. final-use products). Consumption goods accounted for 18% of Estonia's total exports in 2012. At the same time, dispatches of consumption goods increased the most (10%) compared to

capital goods and intermediates. Exports of other goods (incl. motor spirits, motor cars) decreased by 22% compared to 2011. Intermediates also held the biggest share in total imports, with 56%, followed by consumption goods (19%) and capital goods (16%). The large share of intermediate goods in imports shows that Estonia's manufacturing industry is strongly dependent on imported components.

Imports of consumption goods are a good indicator of the internal demand in the country. In 2012, imports of consumption goods increased by 12% compared to 2011. This growth also indicates a recovery in internal demand in Estonia. Imports of intermediates increased only by 5% (for comparison, Estonia's total imports increased by 8%). Imports of capital goods also grew more than the average (by 15%), largely due to the increase in the arrivals of industrial equipment.

Estonia's most important trading partner in 2012 was Sweden. In 2012, Estonia exported goods to 165 countries and imported goods from 127 countries. A positive foreign trade balance was recorded in case of 119 countries. The biggest surplus was recorded in trade with Sweden (598 million euros), followed by Russia (582 million euros) and the United States of America (465 million euros). The biggest deficit was recorded in trade with Germany and Poland (844 and 692 million euros, respectively). A large deficit was also registered in trade with Lithuania (507 million euros) and China (378 million euros). Sweden accounted for the biggest share of Estonia's total exports (16%). Exports to Finland accounted for 15% and exports to Russia for 12% of total exports. Compared to 2011, there was an increase in exports to all main partner countries (excl. the USA, as Estonia's exports to the USA decreased by 22%). The biggest increase was recorded in exports to Russia (up 203 million euros or 15%) and Latvia (up 139 million euros or 15%).

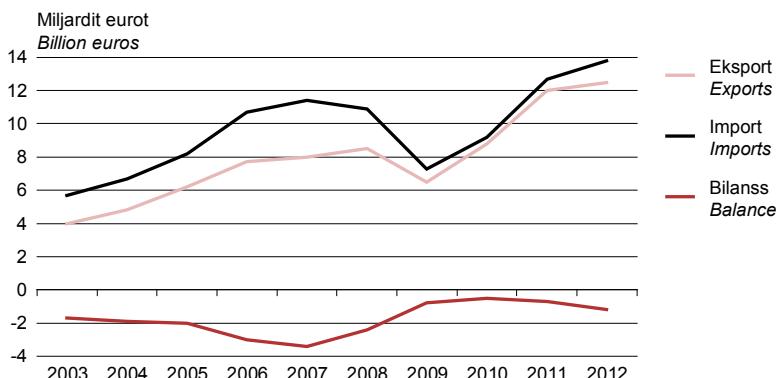
Finland held the biggest share regarding arrivals of goods to Estonia, with 14% of Estonia's total imports. Finland was followed by Germany, Sweden and Latvia (each accounting for 10% of Estonia's total imports). Compared to 2011, the biggest increase in 2012 was recorded in arrivals from Finland (up 375 million euros or 23%) and Lithuania (up 145 million euros or 14%). Imports from Russia decreased by 111 million euros or 11%. Arrivals from Latvia also decreased.

In 2012, the share of European Union (EU) countries was 66% in Estonia's exports and 80% in Estonia's imports. The trade deficit with EU countries totalled 2.7 billion euros, which is bigger than in 2011 when the trade deficit amounted to 2 billion euros. The trade balance with non-EU countries was in surplus in 2012 – exports to those countries exceeded imports by 1.5 billion euros. Exports to the euro area countries accounted for 28% of Estonia's total exports, while imports from these countries made up 37% of Estonia's total imports.

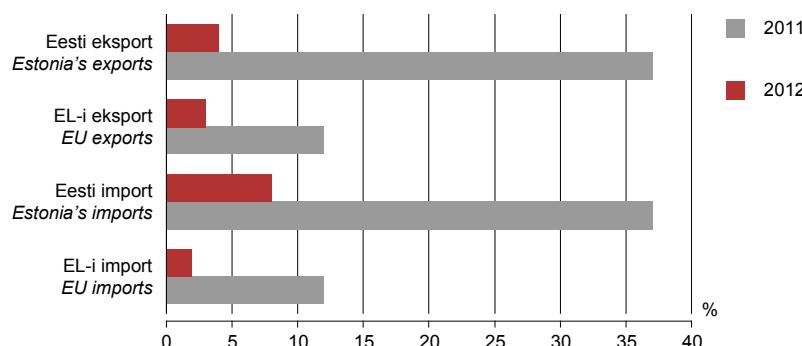
The growth rate of exports in Estonia was similar to the EU average. According to Eurostat, the annual growth of exports slowed down significantly in all EU countries in 2012. In 2011, compared to 2010, the exports of EU countries grew by 12% on average (37% in Estonia), while in 2012 the growth rate of exports slowed down to 3% in EU countries (to 4% in Estonia). The biggest increase occurred in exports to Latvia and Lithuania (16% and 14%, respectively), which do not belong to the euro area. The slowdown in the growth of EU's exports was, among other things, caused by the economic uncertainty in the euro area.

The average growth in imports in EU countries was 2% compared to 2011 (8% in Estonia). Similarly to exports, imports also experienced a slowdown in growth in all EU countries (except for the United Kingdom, where the growth rate remained on the same level as in 2011). Imports decreased in the southern EU Member States struggling with the debt crisis: 9% in Cyprus, 6% in Italy, 4% in Spain, 5% in Portugal and 2% in Greece. Imports grew primarily in those EU countries that do not belong to the euro area: 14% in Latvia, 10% in Lithuania, 9% in the United Kingdom and 9% in Bulgaria. Thus, imports increased the most in those countries that do not belong to the euro area and decreased in the southern, crisis-ridden euro area countries. In Estonia, exports amounted to 9,370 euros and imports to 10,275 euros per capita in 2012, exceeding the EU average values, which were 8,956 and 9,006 euros per capita, respectively. Exports per capita were the smallest in Cyprus, Romania and Greece. Exports include not only the country's own output but also the mediation of goods produced in other Member States through the given country (i.e. re-exports). This has the biggest impact on trade in Belgium and the Netherlands, where exports per capita were among the highest in the EU (31,325 and 30,509 euros, respectively). Imports per capita were the biggest in Luxembourg, Belgium and the Netherlands, and the smallest in Romania, Bulgaria and Poland.

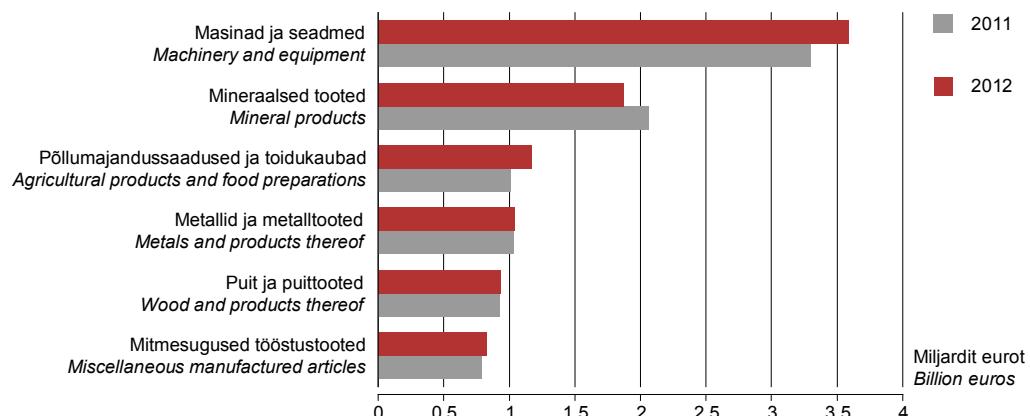
Joonis 1. Eesti väliskaubandus, 2003–2012
Figure 1. Foreign trade of Estonia, 2003–2012

Joonis 2. Eksporti ja impordi aastamuutus Eestis ja Euroopa Liidus keskmiselt, 2011, 2012
Figure 2. Annual change in exports and imports in Estonia and in the European Union on average, 2011, 2012

Joonis 3. Eksport peamiste kaubajaotiste järgi, 2011, 2012
Figure 3. Exports by main commodity sections, 2011, 2012

Joonis 4. Import peamiste kaubajaotiste järgi, 2011, 2012

Figure 4. Imports by main commodity sections, 2011, 2012

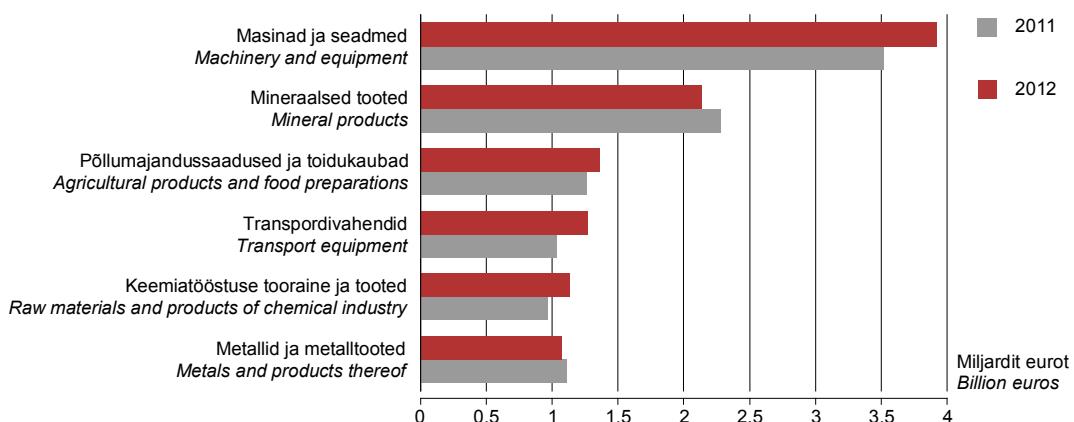
Joonis 5. Kaupade eksport majanduse põhikategooria järgi, 2009–2012

Figure 5. Exports of goods by Broad Economic Categories, 2009–2012

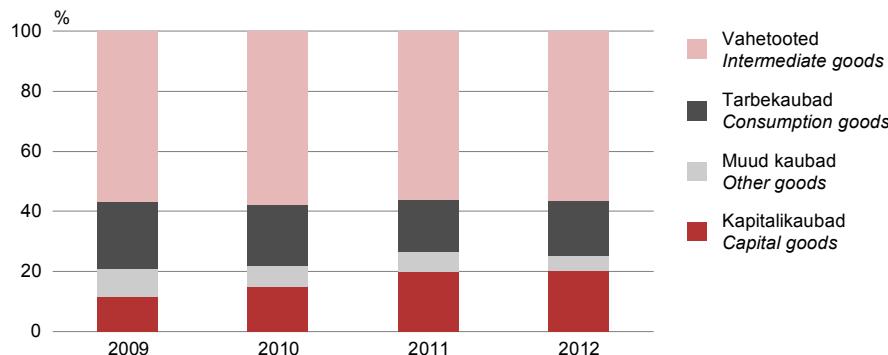
Joonis 6. Kaupade import majanduse põhikategooria järgi, 2009–2012

Figure 6. Imports of goods by Broad Economic Categories, 2009–2012

Tabel 1. Eksport kaubagrupi järgi, 2009–2012

Table 1. Exports by commodity chapters, 2009–2012
(miljonit eurot – million euros)

Kaubajaotis ja -grupp kombineeritud nomenklatuuri (KN) järgi	2009	2010	2011	2012	Commodity section and chapter by Combined Nomenclature (CN)
KOKKU	6 486,9	8 743,0	12 013,9	12 549,6	TOTAL
I JAOTIS	233,3	318,9	392,5	417,7	SECTION I
01 Elusloomad	33,2	30,3	45,4	35,1	Live animals
02 Liha ja söödav rups	28,9	38,3	50,2	55,3	Meat and edible meat offal
03 Kalad ja vähid, limused ja muud veeselgrootud	74,0	104,2	127,9	160,7	Fish and crustaceans, molluscs
04 Piim ja piimatooded; linnunumad; naturaalne mesi	96,3	145,2	167,7	165,2	Dairy products; bird's eggs; natural honey
05 Mujal nimetamata loomsed tooted	0,9	0,9	1,3	1,4	Products of animal origin, not elsewhere specified or included
II JAOTIS	96,0	121,9	173,4	207,5	SECTION II
06 Eluspuid jm taimed; taimesibulad, -juured jms; lõikelilled ja dekoratiivne taimmaterjal	3,6	3,6	3,5	5,6	Live trees and other plants; cut flowers and ornamental foliage
07 Köögivili ning söödavad juured ja mugulad	4,3	7,0	8,4	7,2	Edible vegetables and certain roots and tubers
08 Söödavad puuviljad, marjad ja pähklid; tsitrusviliage ja melonite koor	10,3	18,0	22,8	23,1	Edible fruit and nuts; peel of citrus fruit or melons
09 Kohv, tee, mate ja maitseained	21,3	17,6	16,2	15,8	Coffee, tea, mate, spices
10 Teravili	23,9	34,7	59,5	93,5	Cereals
11 Jahvatustööstuse tooted; linnased; tärlis; inuliin; nisuuglaneen	9,6	11,0	13,1	17,7	Products of the milling industry; malt; starches
12 Öliseemned ja -viljad; muud seemned ja viljad	21,6	26,3	48,4	43,3	Oil seeds and oleaginous fruits; miscellaneous grains, seeds and fruit
13 Sellak; kummivaigud, vaigud	1,3	1,2	1,5	1,3	Shellac; gums, resins
14 Taimne punumismaterjal; mujal nimetamata taimsed tooted	0,1	2,5	0,0	0,0	Vegetable plaiting materials; vegetable products not elsewhere specified or included
III JAOTIS	28,9	42,9	36,0	46,9	SECTION III
15 Loomsed ja taimsed rasvad ning ölid; loomsed ja taimsed vahad	28,9	42,9	36,0	46,9	Animal or vegetable fats and oils; animal or vegetable waxes
IV JAOTIS	301,7	349,1	410,1	502,0	SECTION IV
16 Lihast, kalast, vähkidest, limustest või muudest veeselgrootustest tooted	54,7	63,0	62,6	66,4	Preparations of meat, of fish, or of crustaceans
17 Suhkur ja suhkrukondiitritooted	7,3	11,8	15,2	22,5	Sugar and sugar confectionery
18 Kakao ja kakaootooted	11,9	15,4	8,3	22,4	Cocoa and cocoa preparations
19 Teravilja-, jahu-, tärlise- või piimatooted; valikpagaritooted	26,0	23,2	32,8	48,5	Preparations of cereals, flour, starch or milk; pastrycooks' products
20 Köogi- ja puuviljadest, marjadest, pähklitest või muudest taimosadest tooted	8,7	8,1	9,8	11,2	Preparations of vegetables, fruit, nuts or other parts of plants
21 Mitmesugused toiduained	64,9	71,0	86,4	91,8	Miscellaneous edible preparations
22 Joogid, alkohol ja ääidakas	111,6	138,9	175,2	217,5	Beverages, spirits and vinegar
23 Toiduainetööstuse jäätmed ja jäätmed; tööstuslikult toodetud loomasöödad	9,3	10,2	9,9	10,0	Residues and waste from the food industries; prepared animal fodder
24 Tubakas ja tööstuslikud tubakaasendajad	7,3	7,5	9,9	11,7	Tobacco and manufactured tobacco substitutes
V JAOTIS	1 083,5	1 375,9	2 061,4	1 873,4	SECTION V
25 Sool; väävel; mullad ja kivimid, krohvimismaterjalid, lubi ja tseement	26,7	24,6	40,1	43,4	Salt; sulphur; earths and stone, plastering materials, lime and cement
26 Maagid, räbu ja tuhk	0,8	1,1	2,6	2,8	Ores, slag and ash
27 Mineraalkütused; mineraalölid ja nende destilleerimissaadused	1 056,0	1 350,2	2 018,7	1 827,2	Mineral fuels, mineral oils and products of their distillation

Tabel 1. Eksport kaubagruppi järgi, 2009–2012

Table 1. Exports by commodity chapters, 2009–2012
(miljonit eurot – million euros)

Järg – Cont.

Kaubajaotis ja -grupp KN-i järgi	2009	2010	2011	2012	Commodity section and chapter by CN
VI JAOTIS	359,4	395,3	564,9	647,0	SECTION VI
28 Anorgaanilised kemikaalid; väärismetallide, haruldaste muldmetallide, radioaktiivsete elementide ja isotoopide orgaanilised või anorgaanilised ühendid	14,0	20,2	71,4	66,6	Inorganic chemicals; organic or inorganic compounds of precious metals, of rare-earth metals, of radioactive elements or of isotopes
29 Orgaanilised kemikaalid	56,4	65,0	109,7	120,9	Organic chemicals
30 Farmatsiaooted	37,7	49,1	50,5	57,4	Pharmaceutical products
31 Väätsed	19,6	12,9	20,6	43,8	Fertilizers
32 Park- ja värvaineekstraktid; tanniinid ja nende derivaadid; värvained ja pigmendid; värv ja lakid; kitt jm mastiksid, tint	113,5	150,5	168,9	194,5	Tanning or dyeing extracts; tannins and their derivatives; dyes, pigments and other colouring matter; paints and varnishes; putty and other mastics; inks
33 Eeterlikud ölid; parfümeerja- ja kosmeetikatooted ning hügieenivahendid	20,8	24,9	32,5	34,7	Essential oils and resinoids; perfumery, cosmetic or toilet preparations
34 Seep, orgaanilised pindaktiivsed ained, pesemisvahendid, määredeainetehised, tehisvahad ja vahavalmistised, puhasusts- ja poleerimisvahendid, küünlad	22,3	27,2	34,5	43,2	Soap, organic surface-active agents, washing and lubricating preparations, prepared waxes, polishing preparations, candles
35 Valkained; modifitseeritud tärklis; liimid; ensüümid	9,3	8,3	10,8	11,3	Albuminoidal substances; modified starches; glues; enzymes
36 Lõheained; pürotehnilised tooted; toletikud	3,0	3,0	3,3	3,5	Explosives; pyrotechnic products; matches
37 Foto- ja kinokaubad	2,9	1,0	1,2	2,5	Photographic or cinematographic goods
38 Mitmesugused keemiatooted	59,9	33,2	61,5	68,6	Miscellaneous chemical products
VII JAOTIS	203,2	279,6	349,7	382,7	SECTION VII
39 Plastid ja plasttooted	167,0	226,8	277,4	295,8	Plastics and articles thereof
40 Kummi ja kummitooted	36,2	52,8	72,3	86,9	Rubber and articles thereof
VIII JAOTIS	24,8	38,3	43,8	63,3	SECTION VIII
41 Toornnahk (v.a karusnahk) ja nahk	3,6	6,9	9,0	9,2	Raw hides and skins (other than furskins) and leather
42 Nahktooded; sadusepatooted ja rakmed; reisitarbed, käekotid jm tooted	8,5	12,3	15,1	20,7	Articles of leather; saddlery and harness; travel goods, handbags and similar containers
43 Karusnahk ja tehiskarusnahk; nendest valmistatud tooted	12,7	19,1	19,7	33,4	Furskins and artificial fur; manufactures thereof
IX JAOTIS	561,4	792,7	926,2	930,7	SECTION IX
44 Puit ja puittooted; puusüsi	560,9	791,7	924,8	929,6	Wood and articles of wood; wood charcoal
45 Kork ja korgist tooted	0,3	0,7	1,1	0,7	Cork and articles of cork
46 Ölgedest, espastost jm-dest punumismaterjalidest tooted; korv- ja vitspunutised	0,2	0,3	0,3	0,4	Manufactures of straw and of other plaiting materials; basketware and wickerwork
X JAOTIS	216,0	277,7	314,5	316,7	SECTION X
47 Puidust vm kiulisest tselluloosmaterjalist kiumass; ringlusse võetud paber- või papjäätmel ja -jäägid	52,2	74,6	74,7	75,1	Pulp of wood or of other fibrous cellulosic material; recovered (waste and scrap) paper or paperboard
48 Paber ja papp; paberimassisist, paberist või papist tooted	97,7	121,3	151,7	145,1	Paper and paperboard; articles of paper pulp, of paper or of paperboard
49 Raamatud, ajalehed, pildid jm trükitooted; käsikirjad	66,1	81,8	88,1	96,5	Printed books, newspapers, pictures and other products of the printing industry; manuscripts

Tabel 1. Eksport kaubagruppi järgi, 2009–2012

Table 1. Exports by commodity chapters, 2009–2012
(miljonit eurot – million euros)

Järg – Cont.

Kaubajaotis ja -grupp KN-i järgi	2009	2010	2011	2012	Commodity section and chapter by CN
XI JAOTIS	261,4	300,1	349,9	357,3	SECTION XI
50 Siid	0,0	0,0	0,1	0,0	Silk
51 Lamba- jt loomade vill ning loomakarvad; hobusejõhvist lõng ja riie	2,2	2,3	3,2	4,4	Wool, fine or coarse animal hair
52 Puuvill	6,9	8,1	9,7	7,0	Cotton and articles thereof
53 Muud taimsed tekstiilkiuid; paberlõng ja paberlõngast riie	1,8	1,3	2,3	3,2	Other vegetable fibres; paper yarn and woven fabrics of paper yarn
54 Keemilised filamentkiud	3,7	6,5	8,8	7,5	Man-made filaments
55 Keemilised staapelkiud	2,6	3,2	2,7	3,4	Man-made staple fibres
56 Vatt, vilt ja lausriie; erilõngad; nöörid, paelad ja köied	7,9	10,6	12,8	12,8	Wadding, felt and nonwovens; special yarns; twine, cordage, ropes and cables
57 Vaibad jm tekstiilpõrandakatted	11,2	13,6	16,0	17,0	Carpets and other textile floor coverings
58 Eriinie; taftingriie; pits; seinavaibad; posamendid; tikandid	4,1	5,8	6,7	9,1	Special woven fabrics; tufted textile fabrics; lace; tapestries; trimmings; embroidery
59 Impregneeritud, pealistatud, kaetud või lamineeritud rie; tekstiiltooted tööstuslikuks otstarbeks	7,8	7,6	8,8	9,8	Impregnated, coated, covered or laminated textile fabrics; textile articles of a kind suitable for industrial use
60 Silmkoelised ja heegeldatud kangad (trikookangad)	2,5	2,7	2,8	3,3	Knitted or crocheted fabrics
61 Silmkoelised ja heegeldatud rõivad ning rõivamanused (trikootooted)	46,2	59,9	64,6	72,0	Articles of apparel and clothing accessories, knitted or crocheted
62 Rõivad ja rõivamanused, v.a silmkoelised või heegeldatud	121,3	140,6	174,7	170,2	Articles of apparel and clothing accessories, not knitted or crocheted
63 Muud tekstiilist valmistooted; kantud rõivad ja kasutatud tekstiiltooted, kultsud	43,2	37,9	36,7	37,6	Other made-up textile articles; sets; worn clothing and worn textile articles; rags
XII JAOTIS	43,4	53,4	66,6	76,3	SECTION XII
64 Jalanoöd, kedrid jms tooted; nende osad	38,8	48,6	60,2	68,9	Footwear, gaiters and the like; parts of such articles
65 Peakatted ja nende osad	4,2	4,6	6,1	7,1	Headgear and parts thereof
66 Vihma- ja päevavarjud, jalutuskepid, piitsad	0,2	0,1	0,1	0,1	Umbrellas, sun umbrellas, walking-sticks, seat-sticks, whips, riding-crops and parts thereof
67 Töödeldud suled ja udusuled ning nendest valmistatud tooted; tehisisüldid; juustest tooted	0,2	0,1	0,2	0,2	Prepared feathers and down and articles made of feathers or of down; artificial flowers; articles of human hair
XIII JAOTIS	118,6	147,5	163,5	157,8	SECTION XIII
68 Kivist, kipsist, tsemendist, asbestist, vilgust jms-st materjalist tooted	19,0	28,5	38,9	40,6	Articles of stone, plaster, cement, asbestos, mica or similar materials
69 Keraamikatooted	23,3	23,2	20,0	18,1	Ceramic products
70 Klaas ja klaastooted	76,3	95,8	104,6	99,1	Glass and glassware
XIV JAOTIS	8,5	44,2	167,2	177,9	SECTION XIV
71 Looduslikud ja kultiveeritud pärlid, väärise- ja poolvääriskivid, väärismetallid, juveeltoodete imitaatsioonid; mündid	8,5	44,2	167,2	177,9	Natural or cultured pearls, precious or semi-precious stones, precious metals, metals clad with precious metal, and articles thereof; imitation jewellery; coins
XV JAOTIS	559,2	793,9	1 030,5	1 041,3	SECTION XV
72 Raud ja teras	169,9	315,4	428,4	399,8	Iron and steel
73 Raud- ja terastooted	256,7	260,2	332,7	367,3	Articles of iron or steel

Tabel 1. Eksport kaubagruppi järgi, 2009–2012

Table 1. Exports by commodity chapters, 2009–2012
(miljonit eurot – million euros)

Järg – Cont.

Kaubajaotis ja -grupp KN-i järgi	2009	2010	2011	2012	Commodity section and chapter by CN
74 Vask ja vasktooted	24,6	51,6	41,6	54,1	Copper and articles thereof
75 Nikkel ja nikkeltooted	1,3	0,5	4,1	10,3	Nickel and articles thereof
76 Alumiinium ja alumiiniumtooted	51,6	85,3	99,8	87,4	Aluminium and articles thereof
78 Plii ja pliitooted	11,2	18,8	21,9	21,1	Lead and articles thereof
79 Tsink ja tsinktooted	2,1	1,3	1,7	2,9	Zinc and articles thereof
80 Tina ja tinatooted	0,2	0,2	0,2	1,0	Tin and articles thereof
81 Muud mitteväärismetallid; metallkeraamika; nendest materjalidest tooted	15,3	19,7	43,9	42,7	Other base metals; cermets; articles thereof
82 Mitteväärismetallist tööriistad, terariistad, lusikad ja kahvlid	14,5	21,5	27,6	25,2	Tools, implements, cutlery, spoons and forks of base metal; parts thereof
83 Mitmesugused mitteväärismetallist tooted	11,8	19,4	28,6	29,5	Miscellaneous articles of base metal
XVI JAOTIS	1 268,6	1 978,1	3 295,4	3 593,0	SECTION XVI
84 Tuumareaktorid, katlad, masinad ja mehaanilised seadmed; nende osad	431,5	529,0	877,9	1 094,9	Nuclear reactors, boilers, machinery and mechanical appliances; parts thereof
85 Elektrimasinad ja -seadmed; telepildi ja heli salvestuse ning taasesituse seadmed jms	837,1	1 449,1	2 417,5	2 498,1	Electrical machinery and equipment and parts thereof; sound recorders and reproducers, etc.
XVII JAOTIS	422,9	570,9	592,8	624,0	SECTION XVII
86 Raudtee- või trammivedurid, -veerem ja nende osad jms	26,6	84,7	25,9	36,6	Railway and tramway locomotives, rolling stock and parts thereof etc.
87 Söödikud (v.a raudtee- ja trammiteveerem) ning nende osad ja tarvikud	351,9	406,1	504,7	521,8	Vehicles other than railway or tramway rolling stock, and parts and accessories thereof
88 Õhusõidukid, kosmoseaparaadid ja nende osad	7,0	0,6	5,6	8,5	Aircraft, spacecraft and parts thereof
89 Laevad, paadid ja ujuvkonstruktsioonid	37,4	79,5	56,6	57,1	Ships, boats and floating structures
XVIII JAOTIS	116,4	165,6	251,0	260,8	SECTION XVIII
90 Optika-, foto-, kino-, mõõte- jms instrumendid ning aparatuur	114,0	159,1	245,4	252,9	Optical, photographic, cinematographic, measuring, etc. instruments and apparatus
91 Kellad ja nende osad	1,4	4,7	3,6	5,6	Clocks and watches and parts thereof
92 Muusikariistad; nende osad ja tarvikud	1,0	1,8	2,0	2,3	Musical instruments; parts and accessories of such articles
XIX JAOTIS	0,9	1,3	1,5	2,5	SECTION XIX
93 Relvad ja laskemoon; nende osad ja tarvikud	0,9	1,3	1,5	2,5	Arms and ammunition; parts and accessories thereof
XX JAOTIS	537,6	667,1	787,8	828,7	SECTION XX
94 Mööbel; madratsid jm täidetud mööblilisandid; mujal nimetamata lambid ja valgustid; sisevalgustusega sildid, valgustabloodlo jms; kokkupandavad ehitised	476,1	591,4	703,4	741,7	Furniture; bedding, mattresses; lamps and lighting fittings not elsewhere specified or included; illuminated signs, illuminated nameplates and the like; prefabricated buildings
95 Mängusjad, mängud ja spordiinventar; nende osad ja tarvikud	44,0	53,5	63,1	65,0	Toys, games and sports requisites; parts and accessories thereof
96 Mitmesugused tööstustooted	17,5	22,2	21,3	22,0	Miscellaneous manufactured articles
XXI JAOTIS	0,5	0,4	0,5	0,8	SECTION XXI
97 Kunstiteosed, kollektsooniobjektid ja antiikesemed	0,5	0,4	0,5	0,8	Works of art, collectors' pieces and antiques
XXII JAOTIS	40,7	28,2	34,7	41,3	SECTION XXII
98 Tööstuslik sisseseade	-	-	-	-	Industrial plant
99 Tarned välisriikide laevadele jm määramata kaubad	40,7	28,2	34,7	41,3	Supplies for foreign vessels and other unspecified goods

Tabel 2. Import kaubagrupi järgi, 2009–2012

*Table 2. Imports by commodity chapters, 2009–2012
(miljonit eurot – million euros)*

Kaubajaotis ja -grupp kombineeritud nomenklatuuri (KN) järgi	2009	2010	2011	2012	Commodity section and chapter by Combined Nomenclature (CN)
KOKKU	7 269,9	9 268,3	12 721,2	13 761,8	TOTAL
I JAOTIS	164,4	198,2	247,9	293,8	SECTION I
01 Elusloomad	1,5	1,2	2,1	2,7	<i>Live animals</i>
02 Liha ja söödav rups	72,1	82,8	103,1	108,9	<i>Meat and edible meat offal</i>
03 Kalad ja vähid, limused jm veeselgrootud	47,8	55,7	83,5	116,9	<i>Fish and crustaceans, molluscs</i>
04 Piim ja piimatooded; linnunud; naturaalne mesi	39,9	55,2	55,5	62,1	<i>Dairy products; bird's eggs; natural honey</i>
05 Mujal nimetamata loomsed tooted	3,1	3,3	3,7	3,2	<i>Products of animal origin, not elsewhere specified or included</i>
II JAOTIS	194,9	215,9	273,8	253,0	SECTION II
06 Elupuuid jm taimed; taimesibulad, - juured jms; lõikelilled ja dekoratiivne taimmaterjal	17,0	17,3	18,6	19,2	<i>Live trees and other plants; cut flowers and ornamental foliage</i>
07 Köögivilji ning söödavad juured ja mugulad	34,2	40,9	42,5	41,1	<i>Edible vegetables and certain roots and tubers</i>
08 Söödavad puuviljad, marjad ja pähklid; tsitrusviljade ja melonite koor	61,0	68,6	81,4	82,6	<i>Edible fruit and nuts; peel of citrus fruit or melons</i>
09 Kohv, tee, mate ja maitseained	43,2	40,6	50,2	49,5	<i>Coffee, tea, mate, spices</i>
10 Teravili	9,8	14,5	39,0	18,8	<i>Cereals</i>
11 Jahvatustööstuse tooted; linnased; tärklis; inulin; nisuglateen	20,8	17,4	24,4	25,8	<i>Products of the milling industry; malt; starches</i>
12 Öliseemned ja -vijad; muud seemned ja viljad	6,9	13,9	14,8	13,6	<i>Oil seeds and oleaginous fruits; miscellaneous grains, seeds and fruit</i>
13 Šellak; kummivaigud, vaigud	1,9	2,6	2,9	2,3	<i>Shellac; gums, resins</i>
14 Taimne punumismaterjal; mujal nimetamata taimsed tooted	0,1	0,1	0,0	0,1	<i>Vegetable plaiting materials; vegetable products not elsewhere specified or included</i>
III JAOTIS	47,4	26,8	34,2	40,1	SECTION III
15 Loomsed ja taimsed rasvad ning ölid; loomsed ja taimsed vahad	47,4	26,8	34,2	40,1	<i>Animal or vegetable fats and oil and their cleavage products; prepared edible fats; animal or vegetable waxes</i>
IV JAOTIS	531,9	581,8	704,7	773,9	SECTION IV
16 Lihas, kalast, vähkidest, limustest või muudest veeselgrootest tooted	36,9	38,6	40,9	43,2	<i>Preparations of meat, of fish, or of crustaceans</i>
17 Suhkur ja suhkr- kondiitritooted	49,0	39,7	44,2	41,3	<i>Sugar and sugar confectionery</i>
18 Kakao ja kakaootded	36,3	39,8	44,3	48,5	<i>Cocoa and cocoa preparations</i>
19 Teravilja-, jahu-, tärklise- või piimatooted; valikpagaritooted	49,0	50,5	59,2	67,8	<i>Preparations of cereals, flour, starch or milk; pastrycooks' products</i>
20 Köögi- ja puuviljadest, marjadest, pähklitest või muudest taimeosadest tooted	38,8	40,9	47,6	53,5	<i>Preparations of vegetables, fruit, nuts or other parts of plants</i>
21 Mitmesugused toiduained	73,1	83,6	89,0	91,0	<i>Miscellaneous edible preparations</i>

Tabel 2. Import kaubagruppi järgi, 2009–2012

Table 2. Imports by commodity chapters, 2009–2012
(miljonit eurot – million euros)

Järg – Cont.

Kaubajaotis ja -grupp KN-i järgi	2009	2010	2011	2012	Commodity section and chapter by CN
22 Joogid, alkohol ja äädikas	172,4	217,9	278,6	316,9	Beverages, spirits and vinegar
23 Toiduainetööstuse jäagid ja jäätmned; tööstuslikult toodetud loomasöödad	48,9	53,3	71,5	77,7	Residues and waste from the food industries; prepared animal fodder
24 Tubakas ja tööstuslikud tubakaasendajad	27,5	17,5	29,4	34,0	Tobacco and manufactured tobacco substitutes
V JAOTIS	1 420,5	1 614,5	2 277,2	2 137,2	SECTION V
25 Sool; väavel; mullad ja kivimid, krohvimismaterjalid, lubi ja tsement	24,3	29,9	35,8	36,8	Salt; sulphur; earths and stone, lime and cement
26 Maagid, räbu ja tuhk	4,2	4,0	9,4	20,1	Ores, slag and ash
27 Mineraalkütused; mineraalölid ja nende destilleerimissaadused	1 392,0	1 580,6	2 232,0	2 080,3	Mineral fuels, mineral oils and products of their distillation
VI JAOTIS	693,6	734,9	964,1	1 130,6	SECTION VI
28 Anorgaanilised kemikaalid; väärismetallide, haruldaste muldmetallide, radioaktiivsete elementide ja isotooopide orgaanilised või anorgaanilised ühendid	32,3	34,5	95,6	70,1	Inorganic chemicals; organic or inorganic compounds of precious metals, of rare-earth metals, of radioactive elements or of isotopes
29 Orgaanilised kemikaalid	84,9	96,8	155,0	251,2	Organic chemicals
30 Farmatsiatooted	230,8	241,6	273,9	299,2	Pharmaceutical products
31 Väetised	38,5	55,6	82,8	98,5	Fertilizers
32 Park- ja värvaineekstraktid; tanniinid ja nende derivaatid; värvained ja pigmendid; värvid ja lakid; kitt jm mastiksid, tint	71,8	84,2	103,9	110,4	Tanning or dyeing extracts; dyes, pigments and other colouring matter; paints and varnishes; putty and other mastics, etc.
33 Eeterlikud ölid; parfümeerja- ja kosmeetikatooted ning hügieenivahendid	70,6	72,1	78,9	98,8	Essential oils and resinsoids; perfumery, cosmetic or toilet preparations
34 Seep, orgaanilised pindaktiivsed ained, pesemisvahendid, määrddeained, tehisvahad ja vahavalmistised, puhtastus- ja poleerimisvahendid, küünlad	44,9	45,7	59,0	63,3	Soap, organic surface-active agents, washing and lubricating preparations, polishing preparations, candles
35 Valkained; modifitseeritud tärklis; liimid; ensüümid	12,4	15,4	16,7	20,2	Albuminoidal substances; modified starches; glues; enzymes
36 Lõheained; pürotehnilised tooted; tuletkud	5,3	5,3	5,5	5,7	Explosives; pyrotechnic products; matches
37 Foto- ja kinokaubad	8,9	4,4	4,7	5,2	Photographic or cinematographic goods
38 Mitmesugused keemiatooted	93,2	79,3	88,1	108,0	Miscellaneous chemical products
VII JAOTIS	391,9	521,0	613,4	670,7	SECTION VII
39 Plastid ja plastooted	324,3	423,3	488,5	521,7	Plastics and articles thereof
40 Kummi ja kummitooted	67,6	97,7	124,9	149,0	Rubber and articles thereof
VIII JAOTIS	39,7	56,8	69,6	80,8	SECTION VIII
41 Toornnahk (v.a karusnahk) ja nahk	10,5	18,8	25,1	27,7	Raw hides and skins (other than furskins) and leather
42 Nahktooted; sadulsepatooted ja rakmed; reisitarbed, käekotid jms tooted	18,8	22,0	27,3	33,7	Articles of leather; saddlery and harness; travel goods, handbags and similar containers
43 Karusnahk ja tehiskarusnahk; nendest valmistatud tooted	10,4	16,0	17,2	19,4	Furskins and artificial fur; manufactures thereof

Tabel 2. Import kaubagrupi järgi, 2009–2012

Table 2. Imports by commodity chapters, 2009–2012
(miljonit eurot – million euros)

Järg – Cont.

Kaubajaotis ja -grupp KN-i järgi	2009	2010	2011	2012	Commodity section and chapter by CN
IX JAOTIS	189,6	257,8	298,4	325,3	SECTION IX
44 Puit ja puitooted; puusüsi	188,4	256,2	297,2	323,8	Wood and articles of wood; wood charcoal
45 Kork ja korgist tooted	0,3	0,3	0,3	0,4	Cork and articles of cork
46 Õlgedest, espastost jm-dest punumismaterjalidest tooted; korv-ja vitspunutised	0,9	1,3	0,9	1,1	Manufactures of straw and of other plaiting materials; basketware and wickerwork
X JAOTIS	202,0	222,8	226,4	238,3	SECTION X
47 Puidust vm-st kiulisest tselluloosmaterjalist kiumass; ringlusse võetud paberit- või papijäätmeld ja -jäägid	0,4	1,0	1,9	6,3	Pulp of wood or of other fibrous cellulosic material; recovered (waste and scrap) paper or paperboard
48 Paber ja papp; paberimassis, paberist või papist tooted	173,0	205,6	206,9	213,2	Paper and paperboard; articles of paper pulp, of paper or of paperboard
49 Raamatud, ajalehed, pilddid jm trükitooted; käsikirjad	28,6	16,2	17,6	18,8	Printed books, newspapers, pictures and other products of the printing industry; manuscripts
XI JAOTIS	394,0	461,7	532,4	557,5	SECTION XI
50 Siid	0,3	0,3	0,4	0,2	Silk
51 Lamba- jt loomade vill ning loomakarvad; hobusejõhvist lõng ja riie	4,7	4,9	6,3	7,7	Wool, fine or coarse animal hair
52 Puuvill	27,4	30,8	34,5	28,2	Cotton and articles thereof
53 Muud taimsed tekstiiliküd; paberlõng ja paberlõngast riie	2,1	2,4	3,2	4,0	Other vegetable fibres; paper yarn and woven fabrics of paper yarn
54 Keemilised filamentiid	22,8	28,9	36,8	31,6	Man-made filaments
55 Keemilised staapelküd	41,9	55,8	75,4	73,7	Man-made staple fibres
56 Vatt, vilt ja lausriie; erilõngad; nöörid, paelad ja köied	12,9	16,2	18,2	18,1	Wadding, felt and nonwovens; special yarns; twine, cordage, ropes and cables
57 Vaibad jm tekstiil-põrandakatted	6,6	5,7	5,7	7,0	Carpets and other textile floor coverings
58 Eriwie; taftingriie; pits; seinavaibad; posamendid; tikandid	18,6	25,7	25,2	23,8	Special woven fabrics; tufted textile fabrics; lace; tapestries; trimmings; embroidery
59 Impregneeritud, pealistatud, kaetud või lameeritud rie; tekstiilitooted tööstuslikuks otstarbeks	13,0	18,8	21,5	23,9	Impregnated, coated, covered or laminated textile fabrics; textile articles of a kind suitable for industrial use
60 Silmkoelised ja heegeldatud kangad (trikookangad)	12,3	16,0	18,5	19,3	Knitted or crocheted fabrics
61 Silmkoelised ja heegeldatud rõivad ning rõivamanused (trikootooted)	93,5	104,4	112,9	126,1	Articles of apparel and clothing accessories, knitted or crocheted
62 Rõivad ja rõivamanused, v.a silmkoelised või heegeldatud	112,6	119,9	135,8	147,4	Articles of apparel and clothing accessories, not knitted or crocheted
63 Muud tekstiilist valmistooted; kantud rõivad ja kasutatud tekstiilitooted, kaltsud	25,3	31,9	38,0	46,5	Other made-up textile articles; sets; worn clothing and worn textile articles; rags
XII JAOTIS	64,9	70,0	83,9	101,7	SECTION XII
64 Jalanõud, kedrid jms tooted; nende osad	59,8	64,0	76,1	92,2	Footwear, gaiters and the like; parts of such articles
65 Peakattud ja nende osad	3,6	4,7	6,1	7,0	Headgear and parts thereof

Tabel 2. Import kaubagruppi järgi, 2009–2012

Table 2. Imports by commodity chapters, 2009–2012
(miljonit eurot – million euros)

Järg – Cont.

Kaubajaotis ja -grupp KN-i järgi	2009	2010	2011	2012	Commodity section and chapter by CN
66 Vihma- ja päevavarjud, jalutuskepid, piitsad	0,8	0,6	0,7	1,0	Umbrellas, sun umbrellas, walking-sticks, seat-sticks, whips, riding-crops and parts thereof
67 Töödeldud suled ja udusulused ning nendest valmistatud tooted; tehislilled; juustest tooted	0,7	0,7	1,0	1,5	Prepared feathers and down and articles made of feathers or of down; artificial flowers; articles of human hair
XIII JAOTIS	131,1	147,9	179,8	183,3	SECTION XIII
68 Kivist, kipsist, tsemendist, asbestist, vilgust jms-st materjalist tooted	42,4	51,0	64,3	68,1	Articles of stone, plaster, cement, asbestos, mica or similar materials
69 Keraamikatooted	34,0	41,0	52,4	47,6	Ceramic products
70 Klaas ja klaastooted	54,7	55,9	63,1	67,6	Glass and glassware
XIV JAOTIS	22,8	51,1	115,5	103,5	SECTION XIV
71 Looduslikud ja kultiveeritud pärlid, väärise- ja poolvääriskivid, väärismetallid, juveeltoodete imitatsioonid; mündid	22,8	51,1	115,5	103,5	Natural or cultured pearls, precious or semi-precious stones, precious metals, metals clad with precious metal, and articles thereof; imitation jewellery; coins
XV JAOTIS	560,3	825,0	1 109,5	1 068,9	SECTION XV
72 Raud ja teras	183,0	321,6	482,0	408,4	Iron and steel
73 Raud- ja terastooted	203,5	253,5	326,9	341,1	Articles of iron or steel
74 Vask ja vasktooted	20,3	34,0	46,0	59,2	Copper and articles thereof
75 Nikkel ja nikkeltooted	0,5	2,6	3,0	1,2	Nickel and articles thereof
76 Alumiinium ja alumiiniumtooted	67,6	86,2	103,7	111,1	Aluminium and articles thereof
78 Plii ja plii töötud	0,2	0,2	0,5	1,2	Lead and articles thereof
79 Tsink ja tsinktooted	4,3	14,3	19,6	13,2	Zinc and articles thereof
80 Tina ja tinatooted	0,5	0,9	1,3	1,4	Tin and articles thereof
81 Muud mitteväärismetallid; metallkeraamika; nendest valmistatud tooted	2,6	9,4	10,1	5,3	Other base metals; cermets; articles thereof
82 Mitteväärismetallist tööriistad, terariistad, luskad ja kahvid	30,0	42,2	49,8	54,1	Tools, implements, cutlery, spoons and forks of base metal; parts thereof
83 Mitmesugused mitteväärismetallist tooted	47,8	60,1	66,6	72,7	Miscellaneous articles of base metal
XVI JAOTIS	1 399,8	2 199,2	3 511,1	3 921,9	SECTION XVI
84 Tuumareaktorid, katlad, masinad ja mehaanilised seadmed; nende osad	583,4	725,4	1 213,5	1 404,4	Nuclear reactors, boilers, machinery and mechanical appliances; parts thereof
85 Elektrimasinad ja -seadmed, nende osad; heli salvestuse ja taasesituse seadmed, telepildi ja -heli salvestuse ja taasesituse seadmed, nende osad ja tarvikud	816,4	1 473,8	2 297,6	2 517,5	Electrical machinery and equipment and parts thereof; sound recorders and reproducers, television image and sound recorders and reproducers, and parts and accessories of such articles
XVII JAOTIS	451,7	656,1	1 032,7	1 267,5	SECTION XVII
86 Raudtee- või trammivedurid, -veerem ja nende osad; raudtee- või trammiteeseadmed ja -tarvikud jms	14,8	28,5	35,0	163,5	Railway and tramway locomotives, rolling stock and parts thereof; railway or tramway track fixtures, etc.

Tabel 2. Import kaubagrupi järgi, 2009–2012

*Table 2. Imports by commodity chapters, 2009–2012
(miljonit eurot – million euros)*

Järg – Cont.

Kaubajaotis ja -grupp KN-i järgi	2009	2010	2011	2012	Commodity section and chapter by CN
87 Sõidukid, v.a raudtee- ja trammiteeveerem, ning nende osad ja tarvikud	393,8	549,0	884,9	987,2	Vehicles other than railway or tramway rolling stock, and parts and accessories thereof
88 Õhusõidukid, kosmoseaparaadid ja nende osad	21,5	17,0	64,7	32,0	Aircraft, spacecraft and parts thereof
89 Laevad, paadid ja ujuvkonstruktsioonid	21,6	61,6	48,1	84,8	Ships, boats and floating structures
XVIII JAOTIS	142,8	180,4	202,8	224,0	SECTION XVIII
90 Optika-, foto-, kino-, mõõte-, kontroll-, täppis-, meditsiini- ja kirurgiainstrumentid ning -aparatuur; nende osad ja tarvikud	136,9	171,0	192,6	212,8	Optical, photographic, cinematographic, measuring, checking, precision, medical or surgical instruments and apparatus
91 Kellad ja nende osad	3,2	6,7	6,8	7,8	Clocks and watches and parts thereof
92 Muusikariistad; nende osad ja tarvikud	2,7	2,7	3,4	3,4	Musical instruments; parts and accessories of such articles
XIX JAOTIS	35,6	37,1	11,5	29,3	SECTION XIX
93 Relvad ja laskemoon; nende osad ja tarvikud	35,6	37,1	11,5	29,3	Arms and ammunition; parts and accessories thereof
XX JAOTIS	183,7	206,8	230,8	280,2	SECTION XX
94 Mööbel; madratsid, madratsialused, padjad jm täidetud mööblilisandid; mujal nimetatama lambid ja valgustid; sisevalgustusega siildid, valgustablood jms; kokkupandavad ehitised	125,3	133,9	145,2	170,8	Furniture; bedding, mattresses, mattress supports, cushions and similar stuffed furnishings; lamps and lighting fittings not elsewhere specified or included; illuminated signs, illuminated nameplates and the like; prefabricated buildings
95 Mängusjad, mängud ja spordiinventar; nende osad ja tarvikud	40,5	51,8	63,6	69,0	Toys, games and sports requisites; parts and accessories thereof
96 Mitmesugused tööstustooted	17,9	21,1	22,0	40,4	Miscellaneous manufactured articles
XXI JAOTIS	0,3	0,3	0,4	1,0	SECTION XXI
97 Kunstiteosed, kollektsooniobjektid ja antiikesemed	0,3	0,3	0,4	1,0	Works of art, collectors' pieces and antiques
XXII JAOTIS	7,0	2,2	1,1	79,3	SECTION XXII
98 Tööstuslik sisseseade	6,9	-	-	77,7	Industrial plant
99 Muud määramata kaubad	0,1	2,2	1,1	1,6	Other unspecified goods

Tabel 3. Eksport suurematesse partnerriikidesse, 2008–2012

Table 3. Exports to main partner countries, 2008–2012

(miljonit eurot – million euros)

	2008	2009	2010	2011	2012	
Rootsi	1 169,5	816,5	1 364,8	1 876,4	1 997,8	Sweden
Soome	1 557,9	1 201,4	1 487,6	1 811,3	1 823,3	Finland
Venemaa	880,4	601,1	844,4	1 312,5	1 515,4	Russian Federation
Läti	843,9	613,3	776,8	957,8	1 096,8	Latvia
Leedu	479,9	308,4	437,2	549,6	675,3	Lithuania
Ameerika Ühendriigid	407,4	274,0	330,9	750,0	584,6	United States of America
Saksamaa	429,1	395,4	454,6	550,5	565,9	Germany
Norra	279,9	205,8	299,8	361,5	421,7	Norway
Holland	194,1	160,5	203,1	319,7	307,0	Netherlands
Taani	275,3	225,4	217,7	306,9	297,7	Denmark
Suurbritannia	226,6	131,2	171,9	241,6	263,8	United Kingdom
Belgia	101,2	123,0	112,3	144,3	230,8	Belgium
Itaalia	104,9	73,5	80,6	193,5	179,7	Italy
Nigeeria	68,7	188,8	165,0	391,4	177,0	Nigeria
Poola	159,9	113,4	142,6	182,4	176,6	Poland
Prantsusmaa	115,0	149,5	214,7	315,6	169,2	France
Türgi	154,1	58,4	99,8	148,2	160,7	Turkey
Hispaania	58,5	41,5	64,6	163,7	137,8	Spain
Ukraina	141,0	72,3	88,4	105,7	118,6	Ukraine
Mehhiko	27,3	3,9	4,5	6,4	110,5	Mexico
Hiina	53,7	54,9	112,2	203,1	101,3	China
Kasahstan	28,1	21,6	95,5	48,3	86,1	Kazakhstan
Kanada	42,5	128,2	82,4	53,6	77,7	Canada
Jaapan	39,4	39,4	47,7	60,9	66,1	Japan
Tšehhi	46,5	31,1	51,7	47,0	58,3	Czech Republic
Valgevene	54,3	37,8	63,3	81,6	57,4	Belarus
Slovakia	19,7	11,0	14,8	19,6	54,5	Slovakia
India	14,5	13,6	18,5	34,8	54,4	India
Lõuna-Korea	10,8	18,6	21,1	19,9	48,5	South Korea
Austria	37,9	25,6	33,5	47,4	41,6	Austria
Šveits	20,3	21,2	30,9	39,2	38,6	Switzerland
Brasiilia	24,7	14,9	28,6	48,8	37,3	Brazil
Singapur	22,1	2,7	3,0	23,7	33,8	Singapore
Afganistan	0,6	1,2	1,2	0,6	32,5	Afghanistan
Maroko	2,3	1,8	1,6	2,5	30,5	Morocco
Saudi Araabia	4,4	6,7	7,6	15,7	22,7	Saudi Arabia
Austraalia	9,0	8,7	24,3	24,2	22,4	Australia
Ungari	17,3	16,3	17,3	26,7	21,9	Hungary
Island	12,8	8,7	21,8	19,3	21,4	Iceland
Jeemen	0,6	0,2	1,8	1,5	17,4	Yemen
Iirimaa	13,1	9,5	14,2	8,0	17,2	Ireland
Egiptus	19,9	9,1	46,7	16,8	17,2	Egypt
Bulgaaria	4,5	3,6	12,8	15,1	16,8	Bulgaria
Kõrgõzstan	2,4	1,5	3,9	4,3	16,0	Kyrgyzstan
Mauritaania	5,8	-	0,2	-	15,4	Mauritania
Araabia Ühendemiraadid	14,2	38,4	5,9	7,3	14,9	United Arab Emirates
Angola	22,9	0,5	0,3	13,1	12,9	Angola
Israeel	2,8	5,8	12,0	12,1	12,8	Israel
Hongkong	4,5	7,6	5,7	7,6	12,3	Hong Kong
Pakistan	1,2	1,0	14,2	1,9	11,6	Pakistan
Riik määramata	82,3	72,0	167,4	221,8	271,8	Country unspecified
Muud riigid	160,4	116,4	219,6	198,5	196,1	Other countries
KOKKU	8 470,1	6 486,9	8 743,0	12 013,9	12 549,6	TOTAL

Tabel 4. Import suurematest partnerriikidest, 2008–2012

Table 4. Imports from main partner countries, 2008–2012

(miljonit eurot – million euros)

	2008	2009	2010	2011	2012	
Soome	1 540,1	1 047,2	1 378,1	1 605,9	1 981,1	<i>Finland</i>
Saksamaa	1 455,7	774,3	1 046,3	1 306,6	1 410,1	<i>Germany</i>
Rootsi	1 091,1	610,7	1 007,5	1 332,2	1 400,1	<i>Sweden</i>
Läti	987,6	764,7	1 012,2	1 363,1	1 315,6	<i>Latvia</i>
Leedu	966,1	792,9	725,0	1 038,3	1 182,8	<i>Lithuania</i>
Venemaa	832,4	597,4	762,8	1 044,2	933,2	<i>Russian Federation</i>
Poola	497,5	410,5	586,7	852,6	868,6	<i>Poland</i>
Holland	362,2	257,4	308,5	466,1	526,1	<i>Netherlands</i>
Suurbritannia	315,9	162,4	199,2	436,6	525,0	<i>United Kingdom</i>
Hiina	232,3	145,4	281,6	454,8	479,4	<i>China</i>
Itaalia	282,9	163,9	221,5	277,9	306,4	<i>Italy</i>
Belgia	219,0	153,0	155,0	234,8	267,4	<i>Belgium</i>
Prantsusmaa	220,6	186,8	164,4	209,9	246,8	<i>France</i>
Taani	233,1	172,0	174,9	200,5	221,6	<i>Denmark</i>
Valgevene	318,3	118,1	118,4	147,2	202,0	<i>Belarus</i>
Ukraїna	116,5	45,5	71,7	102,1	197,0	<i>Ukraine</i>
Norra	74,0	94,4	128,5	142,5	183,7	<i>Norway</i>
Tšehhi	135,8	85,0	104,3	161,3	180,7	<i>Czech Republic</i>
Ungari	70,8	38,2	54,9	156,7	161,5	<i>Hungary</i>
Ameerika	128,6	100,7	92,8	140,1	119,1	<i>United States of America</i>
Ühendriigid						
Austria	85,1	55,1	71,0	101,7	115,8	<i>Austria</i>
Šveits	55,1	35,0	58,0	100,9	102,9	<i>Switzerland</i>
Hispaania	81,7	71,1	69,2	80,2	101,4	<i>Spain</i>
Hongkong	68,3	42,7	64,8	107,1	101,4	<i>Hong Kong</i>
Slovakkia	29,8	16,2	17,8	49,7	61,9	<i>Slovakia</i>
Kasahstan	25,6	13,6	50,4	77,5	47,7	<i>Kazakhstan</i>
Taiwan	28,7	21,8	26,5	49,6	47,2	<i>Taiwan</i>
Türgi	42,3	24,2	32,6	45,0	42,6	<i>Turkey</i>
Brasiilia	19,7	9,1	16,1	17,7	37,5	<i>Brazil</i>
Jaapan	51,0	17,3	27,1	24,9	36,8	<i>Japan</i>
Iirimaa	50,0	23,6	31,4	32,1	36,6	<i>Ireland</i>
Lõuna-Korea	27,3	16,1	15,5	27,0	33,8	<i>South Korea</i>
Sloveenia	22,2	23,5	24,3	27,9	32,8	<i>Slovenia</i>
India	16,7	11,7	15,6	26,8	31,9	<i>India</i>
Rumeenia	6,7	6,1	11,3	20,0	24,0	<i>Romania</i>
Bulgaria	3,8	3,1	5,3	7,2	15,1	<i>Bulgaria</i>
Tai	10,9	6,9	10,5	13,9	14,0	<i>Thailand</i>
Malaisia	18,0	7,4	8,6	17,5	11,1	<i>Malaysia</i>
Nigeeria	0,4	0,7	4,8	1,1	10,8	<i>Nigeria</i>
Kanada	17,5	10,6	12,9	75,2	10,5	<i>Canada</i>
Portugal	10,8	6,0	6,3	9,4	10,2	<i>Portugal</i>
Luksemburg	11,2	7,9	7,6	8,1	9,5	<i>Luxembourg</i>
Indoneesia	8,3	5,5	7,4	7,5	8,2	<i>Indonesia</i>
Küpros	4,8	3,1	3,5	7,6	7,5	<i>Cyprus</i>
Rwanda	-	-	-	-	7,3	<i>Rwanda</i>
Israel	5,7	3,6	5,2	8,0	7,2	<i>Israel</i>
Pakistan	11,7	8,4	8,2	7,3	7,1	<i>Pakistan</i>
Singapur	15,2	5,1	5,7	5,6	6,8	<i>Singapore</i>
Tšiili	7,9	4,5	4,9	5,6	6,3	<i>Chile</i>
Kreeka	8,9	6,0	7,0	6,6	5,9	<i>Greece</i>
Muud riigid	70,6	83,5	44,5	79,1	61,8	<i>Other countries</i>
KOKKU	10 896,4	7 269,9	9 268,3	12 721,2	13 761,8	TOTAL

Tabel 5. Eksport ja import riikide ühenduse järgi, 2011, 2012

Table 5. Exports and imports by groups of countries, 2011, 2012
 (miljonit eurot – million euros)

	2011			2012			
	Eksport Exports	Import Imports	Bilanss Trade balance	Eksport Exports	Import Imports	Bilanss Trade balance	
Euroopa Liit	7 960,6	9 993,5	-2 032,9	8 277,9	11 015,0	-2 737,1	European Union
Euroala	3 607,0	4 425,0	-818,0	3 567,4	5 119,9	-1 552,5	Euro area
OECD	7 775,3	8 140,8	-365,5	7 935,7	9 021,2	-1 085,5	OECD
SRÜ	1 583,6	1 376,1	207,5	1 824,4	1 383,6	440,8	CIS

Tabel 6. Eksport maailmajao järgi, 2008–2012

Table 6. Exports by continents, 2008–2012
 (miljonit eurot – million euros)

	2008	2009	2010	2011	2012	
Euroopa	7 461,2	5 503,8	7 377,0	9 908,6	10 540,9	Europe
Aasia	254,3	259,8	431,7	501,9	601,1	Asia
Aafrika	149,5	214,9	233,0	468,0	281,6	Africa
Ameerika	513,5	427,1	507,9	888,2	829,8	America
Austraalia ja Okeania	9,3	9,2	25,6	24,6	23,1	Australia and Oceania
Antarktika	0,0	0,1	0,4	0,8	1,3	Antarctica
Maailmajagu määramata	82,3	72,0	167,4	221,8	271,8	Continent unspecified
KOKKU	8 470,1	6 486,9	8 743,0	12 013,9	12 549,6	TOTAL

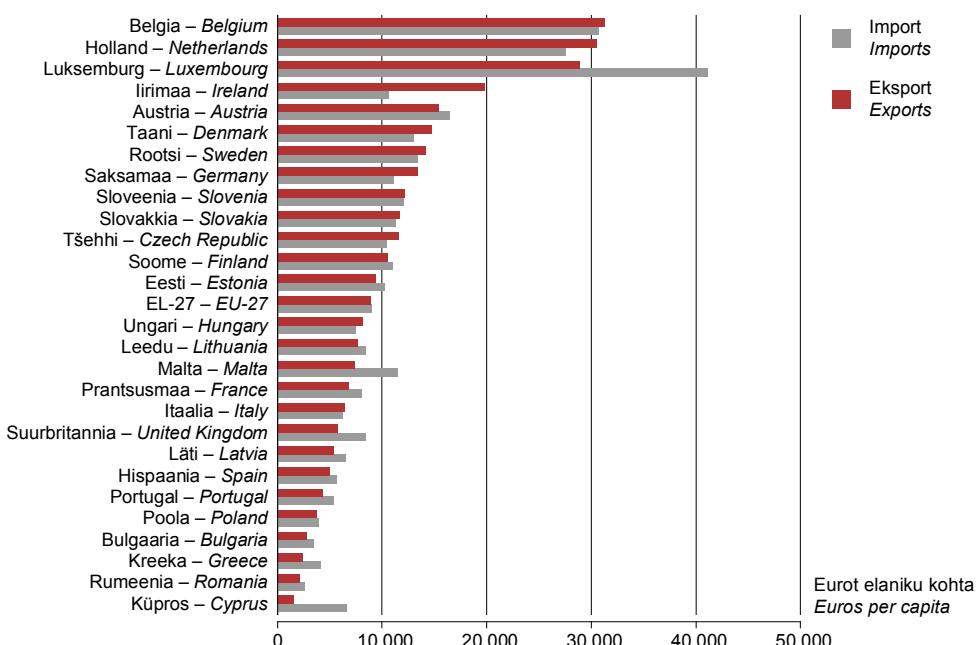
Tabel 7. Import maailmajao järgi, 2008–2012

Table 7. Imports by continents, 2008–2012
 (miljonit eurot – million euros)

	2008	2009	2010	2011	2012	
Euroopa	10 139,2	6 762,6	8 572,2	11 584,8	12 689,4	Europe
Aasia	562,5	318,9	539,7	854,8	854,2	Asia
Aafrika	9,1	12,2	15,1	21,9	29,4	Africa
Ameerika	182,5	173,8	139,2	250,3	184,5	America
Austraalia ja Okeania	3,1	2,4	2,1	9,4	4,3	Australia and Oceania
Antarktika	-	-	-	-	-	Antarctica
Maailmajagu määramata	-	-	-	-	-	Continent unspecified
KOKKU	10 896,4	7 269,9	9 268,3	12 721,2	13 761,8	TOTAL

Joonis 7. Kaupade eksport ja import elaniku kohta Euroopa Liidu riikides, 2012

Figure 7. Exports and imports of goods per capita in the European Union countries, 2012

Allikas/SOURCE: Eurostat

Metoodika

Väliskaubandusstatistika tegemisel kasutatakse EL-i väliste riikidega peetavas kaubavahetusnes andmekogumissüsteemi Extrastat. Tollideklaratsioonidelt kogub andmed Maksu- ja Tolliamet. EL-i riikide vahelises kaubavahetusnes on kasutusel andmekogumissüsteem Intrastat. Statistilise kuuruandega „Intrastat“ kogub ettevõtetelt andmed Statistikaamet. Aruandeid peavad esitama ainult need ettevõtted, kelle lähetamise või saabumise käive EL-i riikidega peetud kaubavahetusnes oli aruandeperioodile eelenenud aastal ületanud aruandeaastaks kehtestatud statistilise läve. Kaupade lähetamise puhul oli see 2012. aastal 100 000 eurot ja saabumise puhul 140 000 eurot. Uuringust välja jääv osa lisatakse hinnangute põhjal. Aruannete esitamata jätmisest, puudulikust täitmisenist või hilinenud esitamisest tekkinud andmekadu asendatakse samuti hinnangutega. Kaupade vääruse kohta antakse hinnanguid kahekohaliste kaubakoodide ja riikide tasemel.

Impordiandmed on avaldatud saatjariigi ja eksportiandmed sihtriigi järgi. Eksportinäitajate puhul võib sihtriik olla määramata, kuna välismaa laevadele ja lennukitele tarnitud kaupade puhul ei ole sihtriigi märkimine kohustuslik. Välismaa laevadele ja lennukitele tarnitud kaupu (toidukaubad, kütus jms) võib märkida ka lihtsustatud kaubakoodiga (grupp 99).

Andmed on esitatud jooksevhindades. Kaupade klassifitseerimise aluseks on kombineeritud nomenklatuur (KN), mis on kasutusel alates 2004. aasta maist ja mida uuendatakse igal aastal.

Väliskaubandusandmete konverteerimiseks lõppkasutamise põhiklassidesse, mis on olulised rahvamajanduse arvepidamise süsteemis (RAS), töötas ÜRO 1971. aastal välja majanduslike põhikategooriate klassifikaatori (MPK). Põhikategooriad jaotatakse RAS-i järgi kolme kaupade põhiklassi: kapitalikaubad, vahetooted ja tarbekaubad.

Methodology

To compile foreign trade statistics, the data collection system Extrastat is used for data on the exchange of goods with non-EU countries. The Estonian Tax and Customs Board collects data from customs declarations. For data on the exchange of goods between EU Member States, the data collection system Intrastat is used. Statistics Estonia collects data from enterprises with the monthly statistical report "Intrastat". Monthly Intrastat forms have to be submitted only by those enterprises whose value of dispatches or arrivals in the trade with EU countries has, in the year preceding the reference year, exceeded the statistical threshold set for foreign trade for the reference year. In 2012 the value of the statistical threshold was 100,000 euros for dispatches of goods and 140,000 euros for arrivals of goods. The data for the remaining enterprises are added on the basis of estimates. The data missing due to non-response, insufficiently completed questionnaires and delays in the submission of the data are also replaced with estimates. Estimates of the value of goods are made at the level of double-digit commodity codes and by countries.

Imports data are presented by the country of consignment. Exports data are presented by the country of destination. In exports, the country of destination can be unspecified as it is not mandatory to specify the country of destination in case of deliveries of goods to foreign vessels and aircraft. Goods delivered to foreign vessels and aircraft (provisions, fuel etc.) can also be declared with a simplified commodity code (chapter 99).

Data are presented at current prices. Commodities are classified according to the Combined Nomenclature (CN) introduced in May 2004 and updated every year.

For the purpose of converting foreign trade data into classes of goods by end-use (which are required for the System of National Accounts (SNA)), the classification of Broad Economic Categories (BEC) was defined by the United Nations in 1971. The basic categories are divided into three classes according to SNA: capital goods, intermediate goods and consumption goods.

Kirjandust Publications

Eesti. Arve ja fakte 2013. (2013). Tallinn: Statistikaamet.

Eesti Statistika Kvartalikiri. 1–4/2013. Quarterly Bulletin of Statistics Estonia. Tallinn: Statistikaamet.

Minifacts about Estonia 2013. (2013). Tallinn: Statistikaamet.

SISEKAUBANDUS

Tatjana Semjonova

Ülevaade

2011. aastal jätkus kaubanduses aasta varem alanud taastumine kriisist. Kaubandusettevõtete arv suurennes, hõivatute arvu kahanemine peatus ning müügitulu ja lisandvärtus kasvasid üle viiendiku võrra. Kaubandus on nii tegutsevate ettevõtete arvult kui ka müügitulult endiselt suurim tegevusalala. Hõivatute arvu ja lisandvärtuse poolest on kaubandus töötleva tööstuse järel teisel kohal.

2011. aastal tegutses Eestis ligi 13 200 hulgi- või jaekaubandusega või mootorsõidukite ja mootorrataste remondiga tegelevat ettevõtet, s.o 300 võrra enam kui 2010. aastal. Aastaga loodi juurde uusi jae- ja sõidukikaubandusettevõtteid ning nende arv ületas isegi kriisieelse taseme. Erinevalt jae- ja sõidukikaubandusest jätkus hulgikaubanduses tegutsevate ettevõtete arvu vähenemine. 2011. aastal tegutses hulgikaubanduses vähem ettevõtteid kui kuus aastat varem. Kuue aastaga kahanes kaubandusettevõtete osatähtsus kõigi ettevõtete hulgas 10 protsendipunkti ja 2011. aastal olid viiendik kõigist ettevõtetest kaubandusettevõtted. Kolm aastat järjest kestnud tööhõive vähenemine peatus. 2011. aastal töötas kaubanduses 81 600 inimest ehk iga viies ettevõttes tööga hõivatu. Kaubandusettevõtetes hõivatute osatähtsus kõigi ettevõtete hõivatute hulgas on viimased seitse aastat püsinud suhteliselt stabiilsena.

2011. aastal oli kaubanduses loodud lisandvärtus 1,6 miljardit eurot – üle viiendiku võrra suurem kui aasta varem. Kaubanduse osatähtsus lisandvärtuse loomisel on viimase kolme aasta jooksul püsinud 16–17% piires, vähenedes majanduslangusele eelnenuud aastatega vörreldes 5 protsendipunkti. Eestis on kaubandusettevõtete osatähtsus lisandvärtuse loomisel 2010. aasta andmete kohaselt ainult 1,5 protsendipunkti väiksem kui Euroopa Liidus (EL) keskmiselt.

Hõivatu kohta loodi Eesti kaubanduses 2011. aastal lisandvärtust keskmiselt 19 200 eurot – 22% enam kui aasta varem. Kui aastatel 2005–2008 oli tööviljakus kaubanduses ettevõtete keskmisele ligilähedal, siis kriisi ajal jäi see ettevõtete keskmisele viiendikuga alla. 2011. aastal kasvas tööviljakus kaubanduses kiiremini kui ettevõtetel keskmiselt, tänu millele kaubanduse mahajäämus vähenes ja valdkonna tööviljakus oli ettevõtete keskmisest tööviljakusest 16% väiksem.

Hulgikaubanduses jõudis tööviljakus tänu müügitulu kiirele kasvule kõigi aastate rekordtasemeeni (29 760 eurot) ja ületas ettevõtete keskmist. Sõiduki- ja jaekaubanduses jäi tööviljakus kriisieelsele tasemele veel veidi alla. Traditsiooniliselt on tööviljakus hulgikaubanduses olnud suurem kui sõiduki- ja jaekaubanduses. 2011. aastal ületas hulgikaubanduse tööviljakus jaekaubandusettevõtete oma üle kahe korra ja sõidukikaubandusettevõtete oma ligi poolteist korda.

Kaubandusettevõtete puhaskasum aastaga peaegu kahekordistus. Vörreldes aastatega 2006 ja 2007 oli puhaskasum aga üle poolteise korra väiksem. Kaubandusettevõtted teenisid kasumit 474 miljonit eurot. Kasumiga lõpetas aasta 72% kaubandusettevõtetest, aasta varem oli kasumis 61% kaubandusettevõtetest. Neli aastat varem oli kasumiga lõpetanute osatähtsus palju suurem (83%).

Vaatamata puhaskasumi kasvule jäi investeeringusaktiivsus kaubanduses 2011. aastal veel väikeseks. Investeeringud põhivarasse kasvasid aastaga küll neljandiku võrra, kuid see oli peamiselt tingitud sellest, et 2010. aastal olid investeeringud väikesed. Vörreldes neli aastat varasema ajaga olid investeeringud 2011. aastal siiski veel 60% väiksemad.

Kaubandusettevõtete müügitulu kasv oli ettevõtete keskmisest kiirem. 2011. aastal oli kaubandusettevõtete müügitulu 18,8 miljardit eurot – 24% suurem kui 2010. aastal ja sama suur kui 2008. aastal. Nii nagu 2010. aastal hõlmas ka 2011. aastal kaubandusettevõtete müügitulu veidi üle 40% kõigi ettevõtete müügitulust.

Kaubanduse tegevusaladest on müügitulu kasv kiireim olnud sõidukikaubandusettevõtetel, kuid kõrgaja, 2007. aastaga vörreldes oli nende müügitulu 2011. aastal ligi kolmandiku võrra väiksem.

Hulgikaubandusettevõtete müügitulu oli viimase seitsme aasta suurim, jaekaubandusettevõtete müügitulu kasv sõiduki- ja hulgikaubandusettevõtete omast tagasihoidlikum. Siiski tuleb arvestada, et jaekaubanduses oli kriisi ajal langus keskmisest väiksem.

Sõidukikaubandusettevõtete müügitulu oli 2011. aastal 1,9 miljardit eurot, suurenedes aastaga 38%. 2011. aastal müüsid sõidukikaubandusettevõtted ehk mootorsõidukite ja mootor-rataste hulgi- ja jaemügi ning remondiga tegelevad ettevõtted kaupu hulgi ja jae 1,7 miljardi euro eest ehk 44% rohkem kui aasta varem ja tegid mootorsõidukite hooldust ja remonti 195 miljoni euro eest ehk enam-vähem sama palju kui aasta varem. Müügitulu kasv oli aastate kiireim põhiliselt tänu mootorsõidukite müüjatele, kelle müügitulu suurennes pärast kriisiaegset karmi kukkumist aastaga 45%. Tänu majandusolukorra paranemisele elavnes taas sõiduautode müük. Eesti Autoregistrikeskuse ja Maanteeameti andmetel oli 2011. aastal esimest korda arvele võetud sõiduautosid üle 50% enam kui aasta varem. Buumiajaga võrreldes oli registreeritud sõidukeid üle kolmandiku võrra vähem. Kui buumiaastatel registreeriti üle 70 000 sõiduauto aastas, siis 2011. aastal ainult 44 000.

Hulgikaubandusettevõtete müügitulu, mis 2011. aastal ligines 12 miljardile eurole, oli viimase seitsme aasta suurim. Aastaga suurennes müügitulu 28%. Müügitulu kasvule aitasid enim kaasa, nii nagu aasta varemgi, tahke-, vedel- ja gaaskütuse, metallide ja metallimaakide, info- ja sidetehnika ning muude masinate, seadmete ja lisaseadmete hulgimügi ettevõtted, kes suurendasid oma müügitulu aastaga üle kolmandiku võrra. Toidukaupu, jooke ja tubakatooteid müüvate hulgikaubandusettevõtete müügitulu suurennes 8%, ületades mõnevõrra kriisieelset taset, kodutarvete hulgimügi ettevõtete müügitulu suurennes 7%, jäädес kriisieelsele tasemele alla üle kümnendiku võrra.

Jaekaubandusettevõtete müügitulu kasvas 2011. aastal sõiduki- ja hulgikaubandusettevõtete omast aeglasmemas tempes. Jaekaubandusettevõtete müügitulu oli 2011. aastal 5 miljardit eurot, millest kaupade jaemüük hõlmas 83%. 2010. aastaga võrreldes oli müügitulu kümnendiku võrra suurem. Müügitulu ühe elaniku kohta oli keskmiselt 3750 eurot, varasema aastaga võrreldes kümnendiku võrra suurem. Kümne aasta jooksul on see näitaja pea kahekordistunud. Suurim oli müügitulu elaniku kohta 2008. aastal, kui ületas 3950 eurot. Võrreldes sama näitajat teiste EL-i liikmesriikidega, siis 2010. aastal jäi Eesti EL-i keskmisele alla üle 1780 euroga. Selle näitajaga oli Eesti 2010. aastal EL-is 17. kohal. 2011. aasta esialgsetel andmetel edestas Eesti Lätit ja Leedut üle 1000 euroga.

Müügitulu suurennes enamikul tegevusaladel. Spetsialiseerimata kauplustes, kus domineerivad toidukaubad ja joogid ning mille osatähtsus kogu jaekaubanduse müügitulus on köige suurem (41%), kasvas müügitulu 9%. Toidukaupade, jookide ja tubakatoodete jaemügile spetsialiseerunud kauplustes aga kasvas müügitulu aastaga 18%. Kiiresti areneb jaemüük posti ja interneti teel. Selle tegevusalala ettevõtete müügitulu kasvas aastaga 41% ja oli läbi aastate suurim, kuigi see tegevusalala oma väikese osatähtsuse (2%) töltu jaekaubanduse kogukasvu olulisel määral ei mõjuta. Elavnes info- ja sidetehnika jaemüük. Neljandat aastat järjest oli languses mööbli, valgustite ja muude kodutarvete jaemüük, kuigi langus aeglustus oluliselt. Aastaga vähenes nende müügitulu 3%, nelja aastaga ligi kaks korda. Ostuaktiivsus oli väike kosmeetika ja tualetitarvete müögile spetsialiseerunud kauplustes, kus müügitulu vähenes 5%.

Jaekaubuse müügimaht suurennes peale kolmeaastast langust taas. 2011. aastal kasvas jaekaubandusettevõtete jaemügi maht püsivhindades 4%. Müügimahtude kasvu pärssis muu hulgas tarbijahindade 5% tõus, mis oli valdavalt tingitud toiduainete ja alkoholita jookide 10% ning mootorikütuse 12% kallinemisest. Toidukaupade jaemüük suurennes aastaga püsivhindades ainult 2%. Kasv oli kiirem tööstuskaupade puhul. Valmisrõivaste, jalatsite ja tekstiili müügimaht kasvas 4%, muude kaupade oma 8%. Mootorikütuse jaemügi maht oli püsivhindades 4% suurem kui 2010. aastal.

Esialgsetel andmetel jätkus jaemügi mahu kasv ka 2012. aastal.

INTERNAL TRADE

Tatjana Semjonova

Overview

The recovery in trade, which had already begun in 2010, continued in 2011. The number of trade enterprises increased, the downward trend in the number of persons employed stopped and turnover and value added increased by more than a fifth. Trade continues to be the largest economic activity based on the number of active enterprises as well as turnover. Trade remained in the second place after manufacturing in terms of value added and the number of persons employed.

In 2011, there were almost 13,200 enterprises engaged in wholesale or retail trade or repair of motor vehicles and motorcycles, which is 300 enterprises more than in 2010. New retail trade and motor trade enterprises were created and their number surpassed even the pre-crisis level. Unlike in retail trade and motor trade, the number of enterprises in wholesale trade continued to decrease. Compared to 2005, there were fewer enterprises in wholesale in 2011. In six years, the share of trade enterprises among all enterprises decreased by 10 percentage points and in 2011 a fifth of all enterprises operated in trade. The decrease in the number of persons employed, which had characterised the three previous years, stopped. 81,600 persons were employed in trade enterprises in 2011, meaning that every fifth person employed in the enterprise sector worked in trade. The share of trade in the total number of persons employed has remained relatively stable for the last seven years.

In 2011 the value added generated by trade enterprises was 1.6 billion euros – more than a fifth more than in 2010. In the last three years, trade has steadily contributed 16–17% of the value added of the enterprise sector, which means that its share has decreased by five percentage points compared to the years before the recession. In Estonia, the share of trade in value added was only 1.5 percentage points lower than the European Union (EU) average (according to 2010 data).

In 2011, the value added per person employed in trade in Estonia was 19,200 euros on average – 22% more than the year earlier. During 2005–2008, labour productivity in trade was close to the average of the enterprise sector, but during the recession it was a fifth lower than the average. In 2011, labour productivity in trade grew faster than in the enterprise sector on average. As a result, the gap diminished and the labour productivity of trade enterprises was 16% lower than the enterprise sector's average.

Thanks to the rapid growth in turnover, the labour productivity of wholesale enterprises reached a record level (29,760 euros) and exceeded the enterprise sector's average. The labour productivity of motor trade and retail trade enterprises was still slightly below the pre-crisis level. Traditionally, labour productivity in wholesale trade has been higher than in motor trade and retail trade. In 2011, the labour productivity in wholesale trade enterprises was more than two times higher than in retail trade enterprises and nearly one and a half times higher than in motor trade enterprises.

The net profit of trade enterprises nearly doubled compared to the previous year. However, compared to 2006 and 2007, the net profit was more than 1.5 times smaller. The net profit of trade enterprises amounted to 474 million euros. 72% of trade enterprises finished the year in profit. The year before, 61% of trade enterprises earned profit. Four years before, the share of enterprises finishing the year in profit was much higher – 83%.

Despite the growth in net profit in trade, investment activity remained low in 2011. Investments in fixed assets grew by a quarter compared to 2010, but this was mainly due to the fact that investments were small in 2010. Compared to 2007, investments were still 60% smaller in 2011.

In trade enterprises, turnover grew faster than in the enterprise sector as a whole. In 2011, the turnover of trade enterprises totalled 18.8 billion euros – 24% more than in 2010 and the same as in 2008. Like in 2010, trade enterprises accounted for slightly over 40% of the total turnover of the enterprise sector in 2011.

In trade, the growth in turnover has been the fastest in motor trade enterprises, although compared to 2007 (the boom year) their turnover was almost a third smaller in 2011. The turnover of wholesale

trade was the biggest of the last seven years. The turnover of retail trade enterprises grew slower than the turnover of wholesale trade and motor trade enterprises. Nevertheless, it should be noted that the decline in retail trade during the crisis was smaller than the average.

In 2011, the turnover of motor trade enterprises amounted to 1.9 billion euros, which is 38% more than in 2010. Motor trade enterprises (enterprises engaged in the wholesale and retail trade and repair of motor vehicles and motorcycles) sold goods wholesale and retail for almost 1.7 billion euros, which is 44% more compared to 2010, and offered maintenance and repair works of motor vehicles for 195 million euros, which is more or less the same as in 2010. The record-fast growth in turnover was mainly achieved thanks to motor vehicle sellers whose sales increased 45% compared to 2010, picking up after the sharp decline during the recession. In the improved economic conditions, passenger car sales increased once again. According to the data of the Estonian Motor Vehicle Registration Centre and the Estonian Road Administration, 50% more passenger cars than in 2010 were registered for the first time in 2011. Compared to the boom years, the number of registered vehicles was over a third smaller. During the boom years, over 70,000 passenger cars were registered per year, whereas in 2011 this number was only 44,000.

The turnover of wholesale trade enterprises approached 12 billion euros in 2011 and was the biggest of the last seven years. Compared to 2010, the turnover increased by 28%. Like in 2010, the growth was mainly driven by wholesale trade enterprises selling solid, liquid and gaseous fuels and related products, metals and metal ores, information and communication equipment, and other machinery, equipment and supplies. Their turnover increased by more than a third compared to the previous year. The turnover of wholesale trade enterprises selling food, beverages and tobacco increased by 8% and was slightly higher than the pre-crisis level. The turnover of wholesale trade enterprises selling household goods increased by 7%, which is about 10% below the pre-crisis level.

In 2011 the turnover of retail trade enterprises grew slower than the turnover of wholesale trade and motor trade enterprises. The turnover of retail trade enterprises in 2011 amounted to 5 billion euros, with the retail sales of goods accounting for 83% of the turnover. Compared to 2010, the turnover increased by a tenth. The average turnover per inhabitant was 3,750 euros, which is a tenth more than in 2010. Over the last ten years, this indicator has almost doubled. The turnover per inhabitant was the highest in 2008 (over 3,950 euros). A comparison with other EU countries shows that the turnover per inhabitant in Estonia was more than 1,780 euros below the EU average in 2010. Based on this indicator, Estonia was in the 17th place among EU countries in 2010. The preliminary data for 2011 show that turnover per inhabitant in Estonia was more than 1,000 euros higher than in Latvia and Lithuania.

Turnover increased in most economic activities. Non-specialised stores (selling predominantly food and beverages) contribute the greatest part (41%) of retail trade turnover. Their turnover increased by 9%. The turnover of specialised stores selling food, beverages and tobacco grew by 18% compared to 2010. Retail sale via mail order houses or via Internet is developing fast. The turnover of this economic activity increased 41% compared to the previous year and was record high. However, this economic activity holds a small share (2%) and thus does not significantly influence the total growth in retail trade. The retail sales of information and communication equipment increased, while the retail sales of specialised stores selling furniture, lighting equipment and other household articles decreased for the fourth year in a row, although at a much slower rate. Their turnover decreased by 3% compared to 2010 and almost twofold compared to 2007. In specialised stores selling cosmetic and toilet articles, purchasing activity was low and turnover decreased by 5%.

Retail sales increased again after a three-year decline. In 2011, the retail sales of goods of retail trade enterprises increased by 4% at constant prices. The growth was limited, among other things, by the 5% increase in consumer price index, which was mainly caused by the 10% price increase of food and non-alcoholic beverages and the 12% price increase of automotive fuel. The retail sales of food increased only 2% at constant prices. The growth was the fastest in manufactured goods. The sales of clothing, footwear and woven materials increased by 4% and the sales of other manufactured goods by 8%. The retail sales of automotive fuel were 4% bigger at constant prices, compared to 2010.

According to preliminary data, retail sales continued to grow in 2012.

Joonis 1. Kaubandusettevõtete müügitulu, 2001–2011

Figure 1. Turnover of trade enterprises, 2001–2011

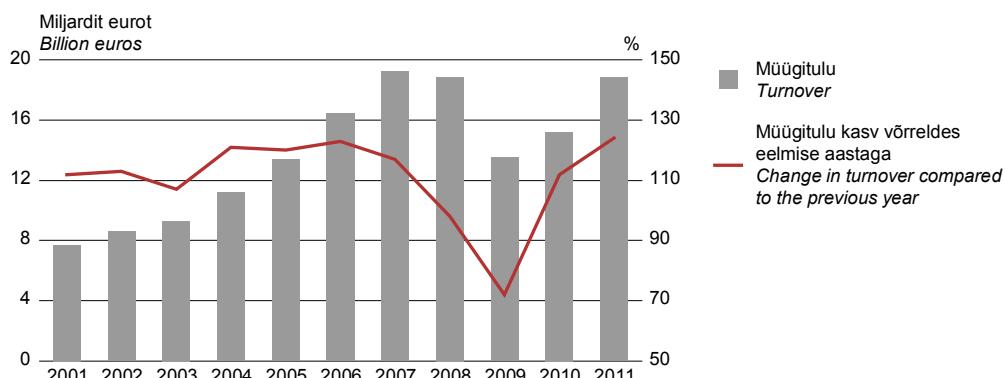
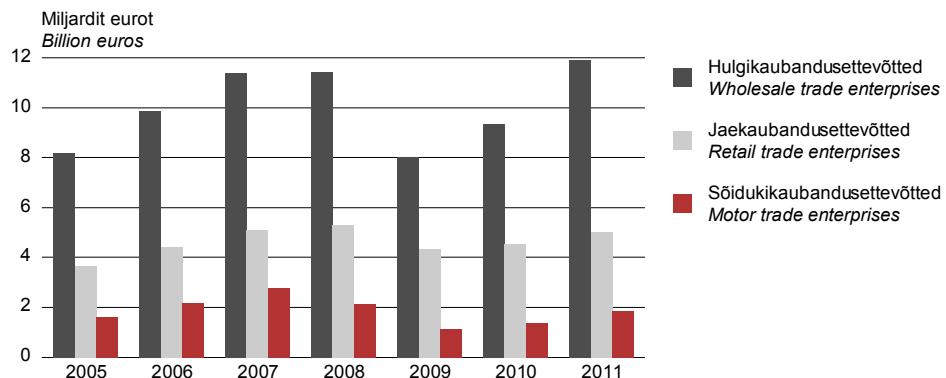
Joonis 2. Kaubandusettevõtted müügitulu suuruse järgi, 2005–2011

Figure 2. Trade enterprises by turnover, 2005–2011

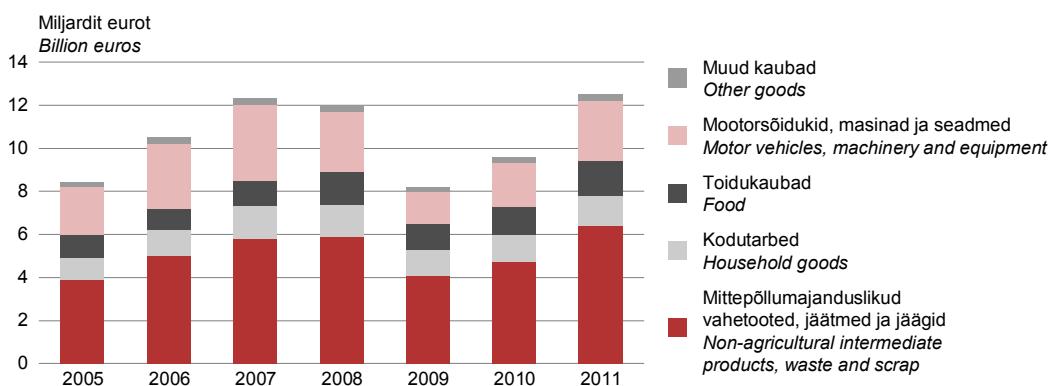
Tabel 1. Kaupade hulgimük ettevõtte tegevusala järgi, 2007–2011

Table 1. Wholesale sales by economic activity of enterprise, 2007–2011
 (miljonit eurot jooksevhindades – million euros at current prices)

	2007	2008	2009	2010	2011	
Hulgimük hulgi-kaubandusettevõtetes (k.a mootorsõidukite ja mootorrataste müügi ettevõtted)	12 359	12 009	8 116	9 642	12 550	Wholesale trade in wholesale trade enterprises (incl. enterprises selling motor vehicles and motorcycles)
Mootorsõidukite ja mootorrataste hulg- ja jaemük ning remont	1 804	1 298	600	793	1 197	Wholesale and retail trade and repair of motor vehicles and motorcycles
Hulgikaubandus, v.a mootorsõidukid ja mootorrattad	10 555	10 711	7 516	8 850	11 353	Wholesale trade, except of motor vehicles and motorcycles
hulgimük vahendustasu või lepingu alusel	293	365	410	493	725	wholesale on a fee or contract basis
põllumajandustoorme ja elusloomade hulgimük	173	241	160	148	207	wholesale of agricultural raw materials and live animals
toidukaupade, jookide ja tubakatoodete hulgimük	1 183	1 337	1 117	1 285	1 383	wholesale of food, beverages and tobacco
kodutarvete hulgimük	1 387	1 392	1 116	1 118	1 189	wholesale of household goods
info- ja sidetehnika hulgimük	415	400	240	306	426	wholesale of information and communication equipment
muude masinate, seadmete ja lisa-seadmete hulgimük	1 242	1 037	645	806	1 079	wholesale of other machinery, equipment and supplies
muu spetsialiseeritud hulgimük	5 634	5 721	3 654	4 444	5 881	other specialised wholesale
spetsialiseerimata hulgikaubandus	229	218	173	250	463	non-specialised wholesale

Joonis 3. Kaupade hulgimük kaubagruppi järgi, 2005–2011^a

Figure 3. Wholesale sales by commodity group, 2005–2011^a

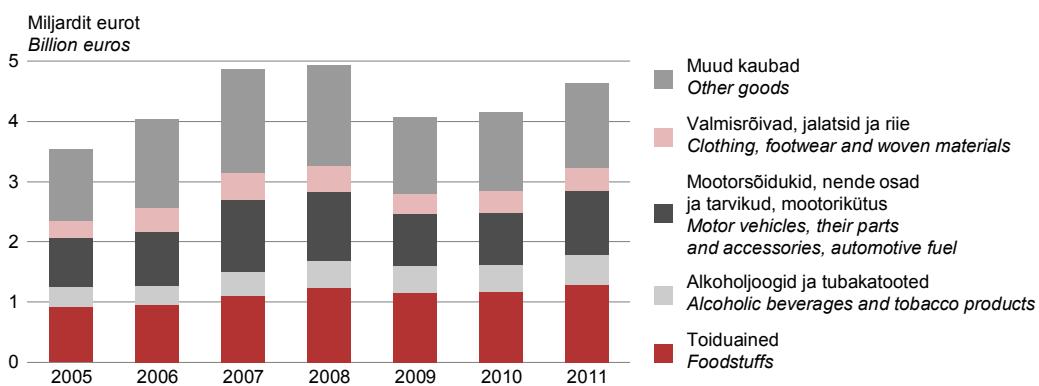
^a K.a sõidukaubandusettevõtete hulgimük.

^a Incl. enterprises engaged in the wholesale of motor vehicles and motorcycles.

Tabel 2. Kaupade jaemüük ettevõtte tegevusala järgi, 2007–2011*Table 2. Retail sales by economic activity of enterprise, 2007–2011*

(miljonit eurot jooksevhindades – million euros at current prices)

	2007	2008	2009	2010	2011	
Jaemüük jaekaubandus-ettevõtetes (k.a mootorsõidukite ja mootorrataste müügi ettevõtted)	4 861	4 941	4 082	4 160	4 645	<i>Retail sale in retail trade enterprises (incl. enterprises selling motor vehicles and motorcycles)</i>
Mootorsõidukite ja mootorrataste hulgi- ja jaemüük ning remont	700	549	352	351	454	<i>Wholesale and retail trade and repair of motor vehicles and motorcycles</i>
Jaekaubandus, v.a mootorsõidukid ja mootorrattad	4 161	4 392	3 730	3 809	4 191	<i>Retail trade, except of motor vehicles and motorcycles</i>
jaemüük spetsialiseerimata kauplustes (domineerivad toidukaubad ja joogid)	1 646	1 815	1 677	1 660	1 796	<i>retail sale in non-specialised stores (food or beverages predominating)</i>
jaemüük muudes spetsialiseerimata kauplustes	245	223	201	186	210	<i>other retail sale in non-specialised stores</i>
toidukaupade, jookide ja tubakatoode jaemüük spetsialiseeritud kauplustes	67	69	100	111	129	<i>retail sale of food, beverages and tobacco in specialised stores</i>
mootorikütuse jaemüük	590	684	578	581	682	<i>retail sale of automotive fuel in specialised stores</i>
info- ja sidetehnika jaemüük	168	163	x	77	90	<i>retail sale of information and communication equipment in specialised stores</i>
muude kodutarvete jaemüük spetsialiseeritud kauplustes	641	611	417	426	437	<i>retail sale of other household equipment in specialised stores</i>
kulturi- ja vaba aja kaupade jaemüük spetsialiseeritud kauplustes	147	133	115	136	137	<i>retail sale of cultural and recreation goods in specialised stores</i>
muude kaupade jaemüük spetsialiseeritud kauplustes	556	569	473	515	560	<i>retail sale of other goods in specialised stores</i>
jaemüük kioskites ja turgudel	22	27	x	19	22	<i>retail sale via stalls and markets</i>
jaemüük väljaspool kauplusi, kioskeid ja turge	80	98	73	98	127	<i>retail trade not in stores, stalls or markets</i>

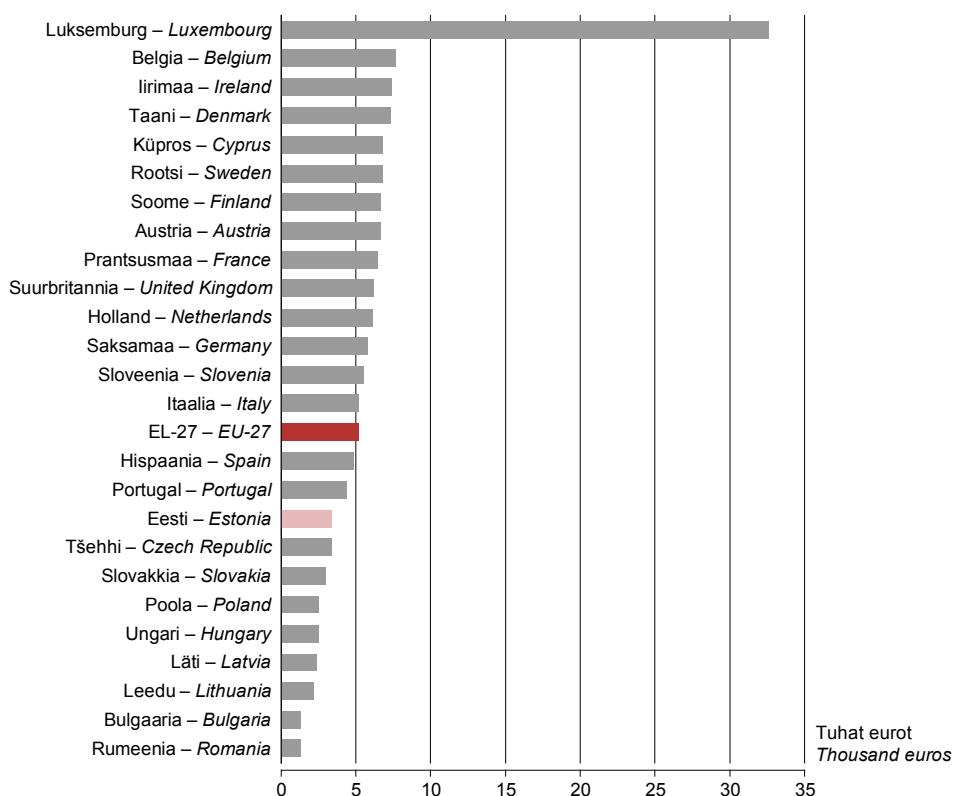
Joonis 4. Kaupade jaemüük kaubagruppi järgi, 2005–2011^a*Figure 4. Retail sales by commodity group, 2005–2011^a*^a K.a sõidukikaubandusettevõtete jaemüük.^a Incl. enterprises engaged in the retail sale of motor vehicles and motorcycles.**Tabel 3. Kaupade jaemügi mahuindeks, 2007–2011^a***Table 3. Retail sales volume index, 2007–2011^a*

(püsivhinnad, eelmine aasta = 100 – constant prices, previous year = 100)

	2007	2008	2009	2010	2011	
Toidukaubad	107	96	96	97	102	Food
toiduained	104	98	97	98	100	foodstuffs
alkoholjoogid ja tubakatooted	115	92	92	93	106	alcoholic beverages and tobacco products
Tööstuskaubad	121	94	79	99	109	Manufactured goods
valmiseröivad, jalatsid ja riie	107	95	78	103	104	clothing, footwear and woven materials
mootorsõidukid, nende osad ja tarvikud	130	81	69	102	129	motor vehicles, their parts and accessories
mootorikütus	141	96	97	87	104	automotive fuel
muud kaubad	115	97	76	103	108	other goods
KOKKU	116	95	85	98	106	TOTAL

^a K.a sõidukikaubandusettevõtete jaemüük.^a Incl. enterprises engaged in the retail sale of motor vehicles and motorcycles.

Joonis 5. Jaekaubandusettevõtete müügitulu elaniku kohta Euroopa Liidu riikides, 2010
Figure 5. Turnover of retail trade enterprises per inhabitant in the European Union countries, 2010

Allikas/Source: Eurostat

Metoodika

Kaubandusstatistika iseloomustab Eestis tegutsevaid kaubandusettevõtteid, s.t ettevõtteid, mille tegevusalal kood Eesti majanduse tegevusalade klassifikaatori (EMTAK) järgi on 45–47.

Vaadeldakse äriühinguid, mille põhitegevusalal on kaubandus. Küsitletakse kõiki riigi ja kohaliku omavalitsuse äriühinguid ning vähemalt 20 hõivatuga erasektori äriühinguid. Erasektorisse kuuluvate väikeseid äriühingute (1–19 hõivatut) hulgast tehakse küsitlemiseks lihtne juhuslik valik. Valikuuringu kogutud andmete põhjal hinnatakse üldkogumi näitajaid.

Rahalised näitajad on avaldatud vastaval aastal kehtinud hindades (jooksevhinnad) ilma käibemaksuta, jaemüügi võrdlusandmed püsivhindades.

Methodology

Trade statistics cover all trade enterprises in Estonia, i.e. the enterprises whose activity code is 45–47 according to the Estonian Classification of Economic Activities (EMTAK).

The survey population consists of economically active trade enterprises. All state and municipal enterprises as well as private enterprises with at least 20 persons employed are completely enumerated. A simple random sample is drawn from small private enterprises (1–19 persons employed). The data collected by sample survey are expanded to the whole population.

All financial indicators are expressed at the current prices of the reference year with value added tax excluded. Comparative data on retail sales have been presented at constant prices.

Kirjandust Publications

Ettevõtlus Eestis. Business in Estonia. (2012). Tallinn: Statistikaamet.

TEENINDUS

Hille Vares

Ülevaade

2011. aastal loodi veidi üle neljandiku Eesti ettevõtete lisandväärtsusest teenindusettevõtetes. Teenindussektori loodud lisandväärtsus oli 2011. aastal üle 2,4 miljardi euro – viiendiku võrra suurem kui aasta varem. 2007. aastaga võrreldes on teenindussektori lisandväärtsus kasvanud 17%.

Teenindussektoris tegutses 2011. aastal 42% Eesti ettevõtetest. Aasta-aastalt on teenindusettevõtete arv kasvanud, ulatudes 2011. aastal 25 913-ni. 2007. aastal tegutses teenindussektoris 18 143 ja 2010. aastal 23 908 ettevõtet. Ettevõtete arvu poolest on kutse-, teadus- ja tehnikaalane valdkond olnud viimastel aastatel suurim. Siia tegevusalasse kuuluvad juriidilised toimingud ja arvepidamine, peakontorite tegevus, juhtimisnõustamine, arhitekti- ja inseneritegevused, teimimine ja analüüs, teadus- ja arendustegevus, reklaamindus ja turu-uuringud, disainerite tegevus, fotograafia, kirjalik ja suuline tõlge ning veterinaaria. 2011. aastal tegutses nimetatud tegevusalal 36% teenindussektori ettevõtetest. 18% ettevõtetest tegeles kinnisvaraalase tegevusega ning 15% haldus- ja abitegevustega. Enamik teenindussektoris tegutsejaist on mikroettevõtted ehk alla kümne töötajaga ettevõtted. 2011. aastal oli 94% teenindusettevõtetest alla kümne töötajaga.

Teenindussektoris töötas 2011. aastal pisut üle veerandi köigist hõivatulist. Hõivatute arv oli veidi üle 5000 võrra ehk 5% suurem kui aasta varem, ulatudes 106 000-ni. 2007. aastaga võrreldes oli hõivatute arv ligi 5000 võrra suurem. Tööhõive kasvas enim haldus- ja abitegevuse alal, kus tegutseb köige rohkem suuri teenindusettevõtteid, mis pakuvad rentimise, tööhõive, reisibüroode, turvatöö, hoonete ja maaстike hoolduse ning büroohalduse teenuseid. Neis ettevõtetes töötas kolmandik teenindussektoris hõivatulist.

Teenindussektori ettevõtted on üldjuhul väikesed. Kui ettevõtetes keskmiselt oli 2011. aastal 7 hõivatut, siis teenindusettevõtetes oli vastav näitaja köigest 4. Köige väiksemad on kinnisvarateevõtted (keskmiselt 2 hõivatuga) ja köige suuremad haldus- ja abitegevuse ning tervishoiu alal tegutsevad ettevõtted (keskmiselt 8 hõivatuga). Alla 20 hõivatuga teenindusettevõtted pakkusid 2011. aastal tööd ligi 55 440 inimesele ehk pooltele sellel tegevusalal hõivatust.

Teenindussektori ettevõtete müügitulu oli 2011. aastal 5,2 miljardit eurot – 15% suurem kui aasta varem. 2007. aastaga võrreldes on müügitulu kasvanud 14%. Ettevõtete 2011. aasta kogumüügitulust hõlmas teenindusettevõtete müügitulu kümnnendiku. Müügitulu kasvas köigil teenindustegevusaladel, v.a hariduses, kus see vähenes aastatagusega võrreldes 9%. Müügitulu kasvu mõjutas enim kinnisvaraettevõtete müügitulu suurenemine kolmandiku ning haldus- ja abitegevuse ettevõtete käibe kasv viiendiku võrra.

Teenindussektori müügitulus oli suurim osatähtsus info- ja sideettevõtetel (27%) ja väikseim haridusettevõtetel (1%). Teenindusettevõtted müüsid kaupu ja teenuseid keskmiselt 202 100 euro eest ettevõtte kohta. Müük oli suurim telekommunikatsiooniettevõtete seas – keskmiselt 4,5 miljonit eurot ettevõtte kohta.

Teenindussektori teenuste eksport suurennes 2010. aastaga võrreldes 14%. Teenuste müük väljapoole Eestit on aastast aastasse kasvanud. 2011. aastal oli eksport veidi üle miljardi euro – 1,8 korda suurem kui 2007. aastal. Suurimad eksportijad olid haldus- ja abitegevuse ettevõtted (38% teenindussektori koguekspondist), kelle väljaveo osatähtsus müügitulus oli 33%. Teenindussektori kogueksport oli 22% müügitulust.

Tööviljakus ehk lisandväärtsus hõivatu kohta oli teenindussektoris 22 800 eurot, kasvades aastaga 15%. Võrreldes 2007. aastaga on tööviljakus suurenud kümnnendiku võrra. Eesti ettevõtete keskmise tööviljakuse omaga samal tasemel, ulatudes 22 700 euroni. Kui varasematel aastatel oli teenindussektoris suurima tööviljakusega info ja side tegevusala, siis 2011. aastal kinnisvara, kus lisandväärtsus hõivatu kohta kasvas aastaga 1,8 korda, ulatudes 53 400 euroni. Kasvu põhjuseks olid kolmandiku võrra suurenud müügitulu ja ligi viis korda suurenud kasum põhivaraga müügitulust.

Teenindussektori puhaskasum kasvas 2010. aastaga vörreldes 43%. Sektori puhaskasum oli 1,07 miljardit eurot – viimase nelja aasta suurim. Vaid 2007. aastaga vörreldes oli puhaskasum kolmandiku vörra väiksem. Kutse-, teadus- ja tehnikategevuse alal kasvas puhaskasum aastaga pea kaks korda, hõlmates üle kolmandiku teenindussektori puhaskasumist. Kinnisvaraettevõtete puhaskasum suurennes kolmandiku vörra, hõlmates samuti üle kolmandiku teenindustretegevusalade puhaskasumist. Kinnisvara oli ühtlasi teenindussektori köige kasumlikum tegevusala – 40% müügitulust oli puhaskasum. Kogu teenindussektoris oli puhaskasum keskmiselt 21% müügitulust.

Teenindusettevõtetesse investeeringime kasvas aastaga 1,5 korda. Kui aastate 2009 ja 2010 investeeringute maht 2011. aastal ületati, siis 2007. aasta investeeringutele jäadi alla kolmandikuga. Kokku investeeriti teenindussektori ettevõtetesse 782 miljonit eurot, mis oli veerand kogu ettevõtete sektori investeeringutest. Ligi poole (47%) investeeringutest tegid teenindussektori suurimad investeerijad kinnisvaraettevõtted, kelle kapitalimahutused kasvasid aastaga 68%.

Kolmandik investeeringutest tehti ehitiste soetamisse, veidi üle veerandi ehitamisse ja ehitiste rekonstrueerimisse, 16% transpordivahenditesse, veidi üle viiendiku muudesse masinatesse ja seadmetesse, 4% maasse ning 3% arvutitesse ja arvutistüsteemidesse. 2010. aastaga vörreldes suurennesid investeeringud köikides investeeringimisi liikides, köige enam aga transpordivahendite ja ehitiste soetamises – kummaksi veidi üle kahe korra. Vörreldes 2007. aastaga on suurenenud ainult investeeringud transpordivahenditesse (veidi üle kümnendiku vörra). Muudes liikides on investeeringud vähenenud, sealhulgas investeeringud maasse 4,3 korda ning ehitamisse ja ehitiste rekonstrueerimisse ligi 2 korda.

Immateriaalsesse põhivarasse investeeriti 2011. aastal 57 miljonit eurot ehk 23 miljoni euro vörra enam kui 2010. aastal. 2007. aasta investeeringute mahule jäääb see alla 8 miljoni euroga.

SERVICE ACTIVITIES

Hille Vares

Overview

In 2011, slightly more than a quarter of the value added of Estonian enterprises was created in the service sector. The value added created by service enterprises amounted to over 2.4 billion euros in 2011 – a fifth more than in the previous year. The value added of the service sector increased 17% compared to 2007.

In 2011, 42% of Estonian enterprises operated in the service sector. The number of service enterprises has increased from year to year and totalled 25,913 in 2011. The number of active service enterprises was 18,143 in 2007 and 23,908 in 2010. In recent years, the economic activity with the largest number of enterprises has been professional, scientific and technical activities. In 2011, it accounted for 36% of all service sector enterprises. Professional, scientific and technical activities include legal and accounting activities, activities of head offices, management consultancy activities, architectural and engineering activities, technical testing and analysis, scientific research and development, advertising and market research, specialised design activities, photographic activities, translation and interpretation activities and veterinary activities. 18% of service enterprises were engaged in real estate activities and 15% in administrative and support service activities. Most of the service enterprises are micro-enterprises, i.e. enterprises with less than 10 persons employed – in 2011 their share was 94%.

Slightly more than a quarter of all persons employed worked in the service sector in 2011. Their number totalled 106,000, which is about 5,000 persons or 5% more than in 2010. The number of persons employed in service enterprises was also about 5,000 more than in 2007. Employment increased the most in administrative and support service activities, where the biggest number of large service enterprises operate (offering rental, employment, travel agency and security services, services to buildings and landscape activities, and office administrative services). These enterprises employed a third of all persons employed in the service sector.

Service sector enterprises are usually small. In 2011, the average number of persons employed was 7 for all Estonian enterprises, but only 4 for service enterprises. Real estate enterprises are the smallest (2 persons employed, on average). The number of persons employed was the biggest in administrative and support service enterprises and in human health and social work enterprises (8 persons employed, on average). All in all, 55,440 persons or about a half of the persons employed in the service sector worked for enterprises with less than 20 persons employed in 2011.

In 2011, the turnover of service enterprises totalled 5.2 billion euros – 15% more than in 2010. Compared to 2007, the turnover has increased 14%. Service enterprises accounted for a tenth of the total turnover of enterprises in 2011. Turnover increased in all service activities, except for education where turnover decreased 9% compared to 2010. The growth in turnover was mostly influenced by real estate enterprises (whose turnover rose by a third) and administrative and support service enterprises (whose turnover grew by a fifth).

Information and communication enterprises accounted for the largest share of the service sector's turnover – 27%. The smallest contribution (1%) was made by education enterprises. The average sales in the service sector were 202,100 euros per enterprise. Telecommunications enterprises had the biggest sales, with 4.5 million euros per enterprise on average.

The export of services grew 14% compared to 2010. The sale of services to other countries has increased with each year. In 2011, exports of services amounted to a little over one billion euros, which is 1.8 times more than in 2007. The biggest exporters were administrative and support service enterprises, accounting for 38% of the service sector's total exports. The share of export in turnover was 33% for administrative and support service enterprises and 22% for the service sector as a whole.

Labour productivity, or value added per person employed, in the service sector was 22,800 euros, which is 15% more than in 2010. Compared to 2007, labour productivity increased by a tenth. The average labour productivity of Estonian enterprises is similar to the labour productivity of service enterprises (22,700 euros). In previous years, labour productivity was the highest in information and communication, whereas in 2011 real estate activities had the highest labour productivity with 53,400 euros of value added per person employed, which is 1.8 times more than the year before. The reason for this growth was the increase in turnover (up one third) and increased profit from the sale of tangible assets (up nearly five times).

The net profit of the service sector increased 43% compared to 2010. The sector's net profit was 1.07 billion euros – the biggest in the last four years. The net profit decreased only compared to 2007 (by a third). The net profit of enterprises engaged in professional, scientific and technical activities increased almost twice and accounted for more than a third of the service sector's total net profit. Real estate enterprises, whose net profit grew by a third, also contributed more than a third of the net profit of service enterprises. Real estate activities were also the most profitable economic activity in the service sector – their net profit amounted to 40% of turnover. In the service sector as a whole, the average volume of net profit was 21% of turnover.

Investments in service enterprises increased 1.5 times compared to 2010. The total of investments made in 2011 was bigger than in 2009 and 2010, but a third smaller than in 2007. Investments in service sector enterprises totalled 782 million euros, which was a quarter of total business investments. Almost a half (47%) of service sector investments were made by real estate enterprises, whose investments increased 68% compared to 2010.

A third of the investments were made in the acquisition of buildings and structures, slightly more than a quarter in the construction and alteration of buildings and structures, 16% in vehicles, slightly more than a fifth in other equipment, machinery and inventory, 4% in land and 3% in computers and computer systems. Compared to 2010, there was an increase in all types of investments, but the growth was the biggest in acquisition of vehicles and acquisition of buildings and structures (a little over two times for each). Compared to 2007, only investments in vehicles have increased (by about a tenth), while other types of investments have decreased – for example, investments in land have decreased 4.3 times and investments in the construction and alteration of buildings and structures have decreased nearly 2 times.

Investments in intangible assets were 57 million euros in 2011, which is 23 million euros more than in 2010. Compared to 2007, investments in intangible assets were 8 million euros smaller.

Tabel 1. Teenindusettevõtete majandusnäitajad tegevusala järgi, 2007–2011
Table 1. Financial indicators of service enterprises by economic activity, 2007–2011

Ettevõtete arv	Keskmine hõivatute arv	Müügitulu, miljonit eurot	Müük mitte-residentidele, miljonit eurot	Puhaskasum (-kahjum), miljonit eurot	Lisandväärtus, miljonit eurot	Investeeringud põhivarasse, miljonit eurot
Number of enterprises	Average number of persons employed	Turnover, million euros	Sales to non-residents, million euros	Net profit (loss), million euros	Value added, million euros	Investments in fixed assets, million euros
Info ja side – Information and communication						
2007	1 944	15 489	1 303	196	244	558
2008	2 055	16 379	1 372	273	171	607
2009	2 106	16 323	1 294	272	145	565
2010	2 588	16 557	1 314	321	160	563
2011	3 066	17 798	1 421	376	160	612
Kinnisvaraalane tegevus – Real estate activities						
2007	3 651	11 551	773	20	645	335
2008	4 206	12 081	805	36	-25	344
2009	4 271	11 285	745	23	-54	351
2010	4 634	10 699	735	18	296	327
2011	4 771	10 504	960	21	382	561
Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus – Professional, scientific and technical activities						
2007	7 074	23 093	1 022	162	487	463
2008	7 856	24 570	1 078	201	190	477
2009	8 348	23 891	984	195	28	451
2010	8 502	22 570	952	256	177	389
2011	9 309	24 186	1 159	321	350	453
Haldus- ja abitegevused – Administrative and support service activities						
2007	2 389	29 125	902	195	98	409
2008	2 580	30 281	1 039	251	66	445
2009	2 805	28 454	900	304	57	374
2010	3 739	29 466	1 009	355	100	470
2011	3 888	31 890	1 109	370	148	513
Haridus – Education						
2007	582	3 672	68	4	14	37
2008	635	3 394	74	7	4	41
2009	666	3 233	69	7	2	37
2010	792	2 918	70	6	6	36
2011	856	3 117	64	4	4	35
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne – Human health and social work activities						
2007	953	9 585	220	23	21	132
2008	1 003	10 151	253	21	17	154
2009	1 050	10 152	232	19	9	139
2010	1 137	9 943	238	17	13	138
2011	1 177	10 001	247	14	13	146
Kunst, meeblelahutus ja vaba aeg – Arts, entertainment and recreation						
2007	539	4 099	216	13	42	97
2008	728	4 587	205	8	1	73
2009	821	3 915	157	10	-21	39
2010	1 016	3 671	166	7	-3	44
2011	1 126	3 631	177	7	14	57
Muud teenindavad tegevused – Other service activities						
2007	1 011	4 487	85	12	7	38
2008	1 174	4 782	99	15	5	43
2009	1 350	4 799	96	18	-2	35
2010	1 500	4 747	87	13	2	35
2011	1 720	4 892	99	18	4	39
Teenindusettevõtted kokku – Service enterprises total						
2007	18 143	101 101	4 589	625	1 558	2 068
2008	20 237	106 225	4 926	812	427	2 183
2009	21 417	102 052	4 477	847	165	1 991
2010	23 908	100 571	4 572	993	749	2 003
2011	25 913	106 019	5 237	1 130	1 075	2 415
Teenindusettevõtete osatähtsus kõigi ettevõtete hulgas, % – Share of service enterprises among all enterprises, %						
2007	34	21	10	5	39	22
2008	36	22	11	7	31	25
2009	38	24	13	8	35	27
2010	41	25	12	8	37	26
2011	42	26	11	7	35	26

Joonis 1. Teenindusettevõtete müügitulu ettevõtte tegevusala järgi, 2010, 2011

Figure 1. Turnover of service enterprises by economic activity of the enterprise, 2010, 2011

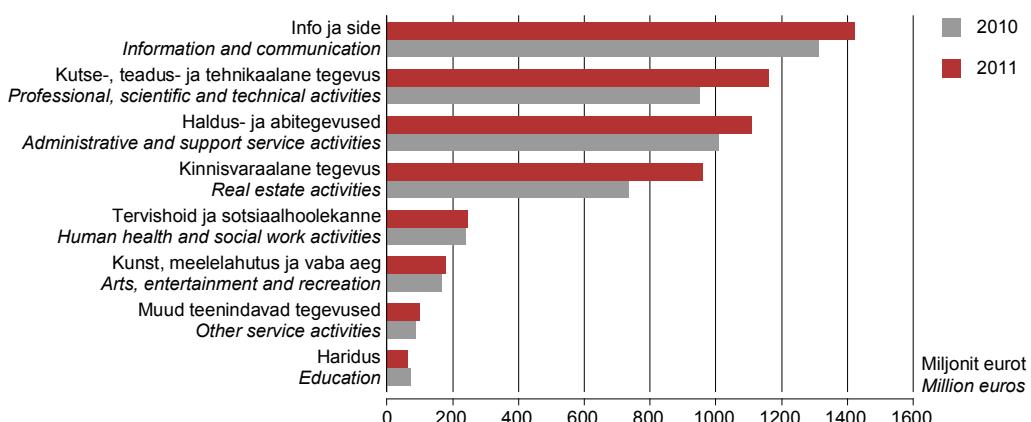
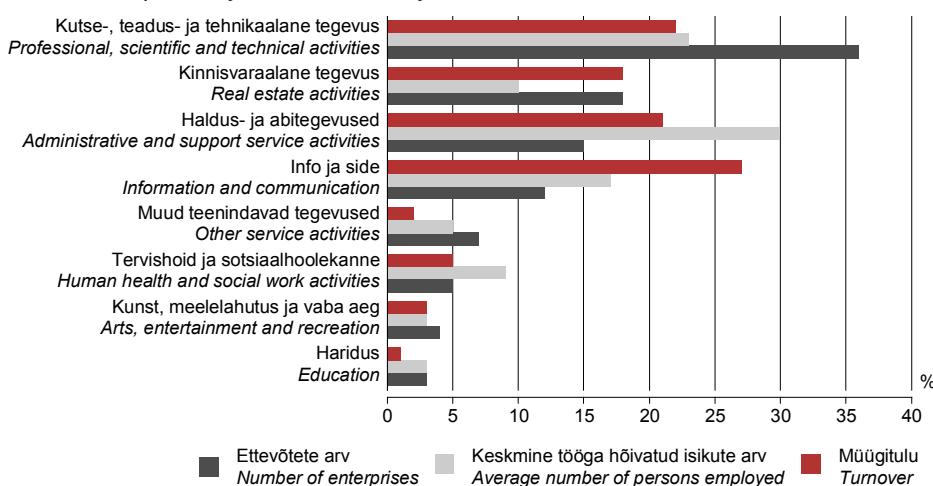
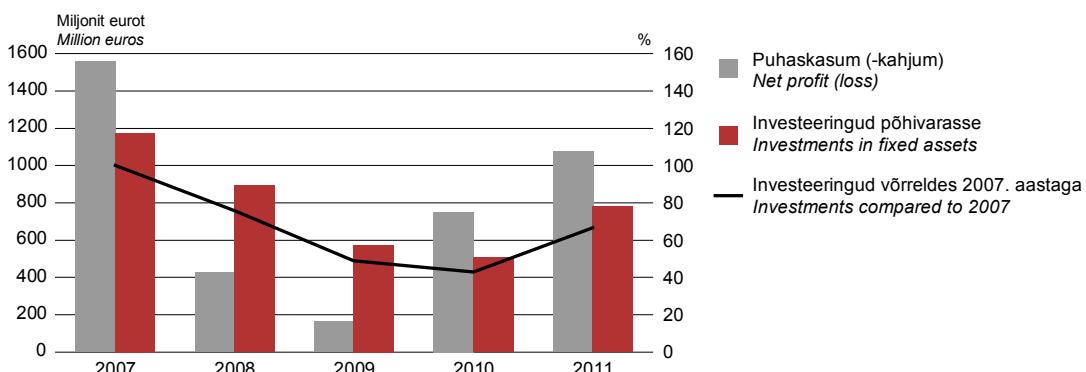
Joonis 2. Teenindussektori ettevõtete ja hõivatute arvu ning müügitulu jagunemine tegevusala järgi, 2011

Figure 2. Distribution of service enterprises and the number of persons employed and turnover of service enterprises by economic activity, 2011

Joonis 3. Teenindusettevõtete puhaskasum ja investeeringud põhivarasse, 2007–2011

Figure 3. Net profit and investments in fixed assets in the service sector, 2007–2011

Metoodika

Teenindusstatistika iseloomustab neid Eestis tegutsevaid ettevõtteid, kes tegutsevad järgmistel tegevusaladel: info ja side; kinnisvaraalane tegevus; kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus; haldus- ja abitegevused; haridus; tervishoid ja sotsiaalhoolekanne; kunst, meelelahutus ja vaba aeg; muud teenindavad tegevused. Nende tegevusalade kood Eesti majanduse tegevusalade klassifikaatori (EMTAK 2008) järgi on J, L, M, N, P, Q, R ja S.

Vaadeldakse tegutsevaid ettevõtteid ja küsitletakse kõiki riigi- ja kohaliku omavalitsuse ettevõtteid ning vähemalt 20 hõivatuga eraettevõtteid. Teistele Eesti ja välismaa eraõiguslikele isikutele kuuluvatest ettevõtetest tehakse küsitlemiseks lihtne juhuslik valik. Kogutud andmed laiendatakse ettevõtete üldkogumile, s.t arvutatakse üldkogumi näitajate hinnanguline suurus.

Kõik rahalised näitajad on avaldatud vastaval aastal kehtinud hindades (jooksevhinnad) ilma käibemaksuta.

Methodology

Service statistics cover all enterprises operating in Estonia in the following fields of activity: information and communication; real estate activities; professional, scientific and technical activities; administrative and support service activities; education; human health and social work activities; arts, entertainment and recreation; other service activities. The activity codes of these economic activities are J, L, M, N, P, Q, R and S according to the Estonian Classification of Economic Activities (EMTAK 2008).

The survey population consists of economically active enterprises. All state and municipal enterprises as well as private enterprises with at least 20 persons employed are completely enumerated. A simple random sample is drawn from the rest of enterprises owned by Estonian and foreign persons in private law. The data collected by sample survey are expanded to the whole population, i.e. the population totals are estimated.

All financial indicators are expressed at current prices of the reference year with value added tax excluded.

PÖLLUMAJANDUS

Helina Uku

Ülevaade

2012. aasta oli pöllumajandustootjatele soodne: teraviljakasvatajad koristasid rekordsaake, loomakasvatuses jätkus piimatoodangu suurenemine ja lihatoodang oluliselt ei muutunud. Kasutatava pöllumajandusmaa pindala suurenes 2011. aastaga vörreldes 1% ja oli ühtlasi viimase viie aasta suurim. Kasutatav pöllumajandusmaa on pöllumajandustootmises kasutatav maa ja maa, mida pöllumajandustootmises ei kasutata, kuid mida hoitakse heades pöllumajandus- ja keskkonnatingimustes. Pöllumajandustootmises kasutatava maa pindala suurenes mullu 2011. aastaga vörreldes 2%. Heades pöllumajandus- ja keskkonnatingimustes hoitava maa pindala aga vähenes 5% ja selle osatähtsus kasutatavas pöllumajandusmaas oli 2012. aastal 14%.

Pöllukultuure kasvatati 2012. aastal 568 800 hektaril ehk vörreldes 2011. aastaga 3% väiksemal alal.

Teravilja kasvupind vähenes aastaga 2%. 2012. aastal kasvatati teravilja kokku 290 500 hektaril. Taliteravilja osatähtsus kogu teravilja kasvupinnas oli 30% – viimase viie aasta suurim. Vörreldes 2011. aastaga suurenes taliteravilja kasvupind üle viidendiku võrra ja suviteravilja kasvupind vähenes kümnendiku võrra. 37% teravilja kasvupinnast võttis enda alla suvioder, 22% talinisu ja 21% suvinisu. Viimati ületas suuremaid saake lubava talinisu kasvupind suvinisu oma 1994. aastal. Talinisu kasvupind suurenes aastaga 20% ning suvinisu oma vähenes samavõrra. Rukki kasvupind suurenes vörreldes 2011. aastaga 27%.

Teravilja kogusaak oli 2012. aastal 991 200 tonni, mis on 28% suurem kui aasta varem ja ühtlasi viimase 28 aasta suurim. 49% teravilja kogusaagist oli nisu, 34% oder, 8% kaer ja 6% rukis.

Teravilja keskmene saagikus oli 2012. aastal läbi aegade suurim – 3412 kilogrammi hektari kohta. 2011. aastaga vörreldes oli saagikus 31% suurem. Taliteravilja saagikus kasvas 2011. aastaga vörreldes üle poole võrra, seejuures talinisu saadi 4662 kilogrammi hektarilt.

Rapsi ja rüpsi kasvupind vähenes 2011. aastaga vörreldes 2%, talirapsi ja -rüpsi kasvupind aga oli 2011. aasta omast ligi kaks korda suurem. 2012. aastal saadi 87 100 hektarilt 157 800 tonni rapsi- ja rüpsiseemet. Keskmene saagikus hektari kohta oli möödunud aastal läbi aegade üks suurimaid – 1811 kilogrammi (12% suurem kui 2011. aastal). Kui suvirapsi ja -rüpsi saagikus varasema aasta omast oluliselt ei erinenuud, siis talirapsi ja -rüpsi oma suurenes 43%.

Kartuli kasvupind vähenes aastaga 17%. 2012. aastal saadi 7600 hektarilt 138 900 tonni kartulit. Saagikus oli 18 217 kilogrammi hektari kohta ehk 2% suurem kui aasta varem. Elaniku kohta toodeti 2012. aastal 108 kilogrammi kartulit, aasta varem aga 15 kilogrammi rohkem.

Avamaaköögivilja kasvupind ei ole viimase viie aastaga eriti muutunud ja oli 2012. aastal 2900 hektarit. Köögiviljasaak aga vähenes aastaga neljandiku võrra ja oli 66 100 tonni. Sellest 53 800 tonni oli avamaaköögivilji. Elaniku kohta kasvatati 2012. aastal köögivilja 51 kilogrammi (2011. aastal 66 kilogrammi).

Ühe- ja mitmeaastaste söödakultuuride kasvupind vähenes aastaga 5% ja saadud haljasmassisaak suurenes 21%.

Viljapuu- ja marjaistandike pindala oli enam-vähem sama suur kui 2011. aastal, kuid saak vähenes 12%. Peaaegu poole viljapuu- ja marjaistandike pindalast hõlmasid endiselt õuna- ja pirliniaid. Puuvilja- ja marjasaak ühe elaniku kohta oli 2012. aastal sama suur kui kahel varasemal aastalgi – 4 kilogrammi.

Piimalehmade arv püsis neljandat aastat alla 100 000, kuid keskmene piimatoodang lehma kohta suurenedes. 2012. aastal oli Eestis 246 000 veist, sh 96 800 piimalehma. Veiseid oli aasta varasemast 3% rohkem, piimalehmi 0,6% rohkem. Osalt on veiste arvu kasv tingitud lihaveiste arvukuse suurenemisest.

Sigade arv suurenes aastaga 3% ja 2012. aasta lõpus oli neid 375 100. Lammaste ja kitsede arv on hakanud vähenema. 2012. aastal vähenes see aasta varasemaga võrreldes 8% ja neid oli aasta lõpus kokku 81 400. Lindude arv suurenes 7%, kolmandat aastat järjest oli neid üle 2 miljoni.

Piimatoodang oli Eestis 2012. aastal 721 200 tonni – 4% suurem kui 2011. aastal. 5% suurennes ka keskmise piimatoodang lehma kohta, mis oli 7526 kilogrammi. Ühe elaniku kohta toodeti 559 kilogrammi piima ehk 42 kilogrammi võrra enam kui aasta varem.

Eesti veiste osatähtsus Euroopa Liidu (EL) riikide veiste hulgas oli 2012. aastal 0,3% ja piimalehmade oma 0,4%. Samamoodi nagu Eestis suurenes veiste ja piimalehmade arv ka Lätis ja samuti EL-is tervikuna. Leedus ja Soomes mõlemad näitajad vähenesid. Piimatoodang suurennes 2011. aastaga võrreldes nii nagu Eestis ka Lätis ja Leedus, ent veidi väiksemas mahus kui Eestis.

Liha toodeti 2012. aastal 78 400 tonni – 3% vähem kui aasta varem. 62% toodangust oli sealiha. Vastupidi 2011. aastale suurenes veise-, lamba- ja kitselihatoodang ning sea- ja linnulihatoodang vähenes. Ühe elaniku kohta toodeti mullu 61 kilogrammi liha – kilogrammi võrra rohkem kui 2011. aastal.

Munatoodang vähenes aastaga 2% – 2012. aastal toodeti mune 179,5 miljonit. Keskmise munatoodang kana kohta juriidiliste isikute pöllumajanduslikes majapidamistes oli 279. Elaniku kohta toodeti mullu 139 muna (2011. aastal 137).

Meetoodang oli 957 tonni ehk üle kolmandiku võrra suurem kui aasta varem.

AGRICULTURE

Helina Uku

Overview

2012 was a good year for agricultural producers: crop producers had a record-large harvest, milk production continued to increase in the cattle breeding sector and meat production did not change significantly. The size of utilised agricultural area increased by 1% compared to 2011 and was the largest of the last five years. Utilised agricultural land includes the land where agricultural products are produced and the land which is not used for agricultural production but is maintained in good agricultural and environmental condition. The size of land used for agricultural production increased by 2% compared to 2011. The size of land maintained in good agricultural and environmental condition decreased by 5% and made up 14% of total utilised agricultural land in 2012.

In 2012, field crops were grown on 568,800 hectares. This area was 3% smaller than in 2011.

The sown area of cereals decreased by 2% compared to 2011. In 2012, cereals were grown on 290,500 hectares in total. The share of winter crops in the sown area was 30%, which is the largest share in the last five years. Compared to 2011, the sown area of winter crops increased by more than a fifth and the sown area of summer crops decreased by a tenth. Spring barley accounted for 37% of the total sown area of cereals, with winter wheat taking up 22% and spring wheat 21% of the sown area. The last time that the sown area of winter wheat (which has a higher yield) exceeded the sown area of spring wheat was in 1994. Compared to 2011, the sown area of winter wheat increased by 20%, while the sown area of spring wheat decreased by the same amount. The sown area of rye increased by 27% compared to 2011.

The total production of cereals amounted to 991,200 tons in 2012, which is 28% more than in 2011 and the highest level of the last 28 years. Wheat accounted for 49%, barley for 34%, oats for 8% and rye for 6% of the total production of cereals.

The average yield of cereals in 2012 was the highest ever – 3,412 kilograms per hectare. Compared to 2011, average yield rose by 31%. The average yield of winter cereals increased by more than a half compared the previous year, whereas the average yield of winter wheat amounted to 4,662 kilograms per hectare.

The sown area of rape and turnip rape decreased by 2% compared to 2011, but the sown area of winter rape and winter turnip rape almost doubled compared to the year before. In 2012, the production of rape and turnip rape seed amounted to 157,800 tons collected from 87,100 hectares. The average yield was one of the highest ever – 1,811 kilograms per hectare (12% more than in 2011). The average yield of spring rape and spring turnip rape did not change significantly compared to 2011, but the average yield of winter rape and winter turnip rape increased by 43%.

The sown area of potatoes decreased by 17% over the year. In 2012, 138,900 tons of potatoes were collected from 7,600 hectares. The yield amounted to 18,217 kilograms per hectare, which is 2% more than in the previous year. 108 kilograms of potatoes were produced per inhabitant in 2012, which is 15 kilograms less than in 2011.

The sown area of open-field vegetables has not changed much during the last five years and was 2,900 hectares in 2012. The production of vegetables decreased by a quarter compared to the year before and amounted to 66,100 tons, of which 53,800 tons were open-field vegetables. In 2012, 51 kilograms of vegetables were produced per inhabitant (66 kilograms in 2011).

The area of annual and multiannual forage crops decreased by 5% over the year and the production of green fodder increased by 21%.

The area of orchards and berry plantations did not change much compared to 2011, but the production decreased by 12%. As before, apple and pear plantations accounted for almost a half

of the total area of plantations. In 2012 the production of fruits and berries per inhabitant remained the same as in the two previous years, at four kilograms.

The number of dairy cows remained below 100,000 for the fourth year in a row, but average milk yield per cow increased. In 2012 the number of cattle in Estonia was 246,000, including 96,800 dairy cows. The number of cattle increased by 3% compared to the year before and the number of dairy cows increased by 0.6%. The increase in the number of cattle was partly caused by a rise in the number of beef cattle.

The number of pigs increased by 3% over the year and their number was 375,100 at the end of 2012. The number of sheep and goats has started to decrease. In 2012 it decreased by 8% compared to the previous year – the number of sheep and goats at the end of the year was 81,400. The number of poultry increased by 7% and it was the third consecutive year that their number exceeded two million.

In 2012, 721,200 tons of milk was produced in Estonia – 4% more than in 2011. The average milk production per cow increased by 5% and amounted to 7,526 kilograms. 559 kilograms of milk was produced per inhabitant, which is 42 kilograms more than the year before.

In 2012, the share of Estonian cattle in the total number of cattle of the European Union countries was 0.3% and the share of Estonian dairy cows was 0.4%. Like in Estonia, the number of cattle and dairy cows increased also in Latvia and in the European Union as a whole, but decreased in Lithuania and Finland. Similarly to Estonia, milk production also increased in Latvia and Lithuania compared to 2011, but the increase was slightly smaller than in Estonia.

Meat production amounted to 78,400 tons in 2012 – 3% less than the year before. Pork accounted for 62% of the meat produced. Contrary to 2011, the production of beef, lamb and goat meat increased, while the production of pork and poultry meat decreased. 61 kilograms of meat was produced per inhabitant last year – one kilogram more than in 2011.

Egg production decreased by 2% over the year – 179.5 million eggs were produced in Estonia in 2012. The average egg production per hen in the agricultural holdings of legal persons was 279.139 eggs were produced per inhabitant last year (137 eggs in 2011).

Honey production amounted to 957 tons, which is more than a third more than in 2011.

Tabel 1. Kasutatav põllumajandusmaa, 2008–2012

Table 1. Utilised agricultural land, 2008–2012

(tuhat hektarit – thousand hectares)

	2008	2009	2010	2011	2012	
Kasutatav põllumajandusmaa kokku ^a	906,5	931,8	948,8	946,0	955,9	<i>Utilised agricultural land total^a</i>
põllumajandustootmises kasutatav maa	802,3	799,9	839,4	802,2	818,8	<i>area of agricultural production</i>
põllumaa (k.a maasikas)	597,8	596,4	645,1	632,4	620,5	<i>arable land (incl. strawberries)</i>
viljapuude ja marja-kultuuride istandikud (v.a maasikas), puukoolid	7,9	8,1	7,1	7,0	6,8	<i>orchards and berry plantations (excl. strawberries), nurseries</i>
püsirohumaa ^b	196,6	195,4	187,2	162,8	191,5	<i>permanent grassland^b</i>
maa, mida ei kasutata põllumajandustootmises, kuid mida hoitakse heades põllumajandus- ja keskkonnatingimustes	104,2	131,9	109,4	143,8	137,1	<i>land not used for agricultural production but maintained in good agricultural and environmental condition</i>

^a Põllumajandustootmises kasutatav ja heades põllumajandus- ja keskkonnatingimustes hoitav maa.^b Alates 2003. aastast arvestatakse haritavale maale rajatud üle viie aasta vanune pikaajaline rohumaa püsirohumaa hulka.^a Land used for agricultural production and land maintained in good agricultural and environmental condition.^b Since 2003, over five-year-old seeded grassland is considered permanent grassland.**Tabel 2. Pöllukultuuride kasvupind, 2008–2012**

Table 2. Sown area of field crops, 2008–2012

(tuhat hektarit – thousand hectares)

	2008	2009	2010	2011	2012	
Teravili	309,3	316,4	275,3	297,0	290,5	<i>Cereals</i>
taliteravili	70,9	69,7	68,2	70,9	86,3	<i>winter crops</i>
rukis	21,4	15,3	12,6	13,3	16,9	<i>rye</i>
nisu	42,8	45,0	50,6	52,8	63,5	<i>wheat</i>
oder	0,8	1,4	1,0	0,3	0,3	<i>barley</i>
tritikale	5,9	8,0	4,0	4,5	5,6	<i>triticale</i>
svriteravili	238,4	246,7	207,1	226,1	204,2	<i>spring crops</i>
nisu	64,8	68,6	68,8	75,6	60,8	<i>wheat</i>
oder	135,7	139,3	103,8	118,0	108,7	<i>barley</i>
kaer	34,2	36,1	30,4	28,4	31,8	<i>oats</i>
segavili	3,3	2,6	3,8	3,8	2,4	<i>mixed grain</i>
tatar	0,4	0,1	0,3	0,3	0,5	<i>buckwheat</i>
Kaunvili	4,8	4,9	7,3	8,5	11,0	<i>Legumes</i>
Tehnilised kultuurid	78,5	83,4	99,3	90,0	87,9	<i>Industrial crops</i>
öllilina	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1	<i>oil flax</i>
raps ja rüps	77,7	82,1	98,2	89,0	87,1	<i>rape and turnip rape</i>
Avamaaköögivilvi	2,4	2,8	2,8	3,0	2,9	<i>Open-field vegetables</i>
Kartul	8,7	9,1	9,4	9,2	7,6	<i>Potatoes</i>
Söödakultuurid	173,7	150,0	207,9	177,6	168,9	<i>Forage crops</i>
söödajuurvili	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	<i>fodder roots</i>
ühe- ja mitmeaastased söödakultuurid ^a	173,6	149,9	207,8	177,5	168,8	<i>annual and multiannual forage crops^a</i>
seemnekasvatus	4,8	3,9	3,3	2,4	1,1	<i>seeds</i>
KOKKU	577,4	566,6	602,0	585,3	568,8	<i>TOTAL</i>

^a Alates 2003. aastast arvestatakse haritavale maale rajatud üle viie aasta vanune pikaajaline rohumaa püsirohumaa hulka.^a Since 2003, over five-year-old seeded grassland is considered permanent grassland.

Tabel 3. Pöllukultuuride kogusaak, 2008–2012

Table 3. Total production of field crops, 2008–2012

(tuhat tonni – thousand tons)

	2008	2009	2010	2011	2012	
Teravili	864,2	873,5	678,4	771,6	991,2	Cereals
taliteravili	254,1	209,7	184,6	204,3	379,1	winter crops
rukis	65,6	39,1	25,0	31,0	57,1	rye
nisu	163,8	144,6	148,5	159,0	296,2	wheat
oder	2,9	3,4	2,1	0,7	1,0	barley
tritikale	21,8	22,6	9,0	13,6	24,8	triticale
svriteravili	610,1	663,8	493,8	567,3	612,1	spring crops
nisu	178,7	197,9	179,1	201,2	188,5	wheat
oder	346,2	373,6	252,7	294,3	340,3	barley
kaer	77,5	86,5	54,5	62,8	78,4	oats
segavili	7,5	5,7	7,4	8,8	4,7	mixed grain
tatar	0,2	0,1	0,1	0,2	0,2	buckwheat
Kaunvili	3,3	7,6	12,6	15,5	12,9	Legumes
Ölilina	0,2	0,2	0,2	0,1	0,0	Oil flax
Raps ja rüps	111,1	136,0	131,0	144,2	157,8	Rape and turnip rape
Köögivilili	64,5	70,6	73,9	88,1	66,1	Vegetables and greens
avamaaköögivilili	50,7	59,1	59,2	74,1	53,8	open-field vegetables
Kartul	125,2	139,1	163,4	164,7	138,9	Potatoes
Söödajuurvili	0,4	0,7	0,3	0,5	0,2	Fodder roots
Ühe- ja mitmeaastaste söödakultuuride haljasmassisaak ^a	2 351,1	1 917,2	2 338,5	2 152,0	2 600,9	Green fodder from annual and multiannual forage crops ^a

^a Alates 2003. aastast arvestatakse haritavale maale rajatud üle viie aasta vanune pikaajaline rohumaa püsirohumaa hulka.^a Since 2003, over five-year-old seeded grassland is considered permanent grassland.**Tabel 4. Pöllukultuuride saagikus, 2008–2012**

Table 4. Yield of field crops, 2008–2012

(kilogrammi hektari kohta – kilograms per hectare)

	2008	2009	2010	2011	2012	
Teravili	2 794	2 761	2 464	2 598	3 412	Cereals
taliteravili	3 584	3 010	2 707	2 883	4 392	winter crops
rukis	3 073	2 555	1 983	2 325	3 381	rye
nisu	3 823	3 216	2 934	3 013	4 662	wheat
oder	3 562	2 371	2 210	2 286	3 389	barley
tritikale	3 712	2 834	2 234	3 050	4 433	triticale
svriteravili	2 559	2 690	2 384	2 509	2 998	spring crops
nisu	2 759	2 883	2 604	2 659	3 102	wheat
oder	2 551	2 683	2 433	2 494	3 130	barley
kaer	2 263	2 394	1 790	2 211	2 471	oats
segavili	2 257	2 234	1 964	2 345	1 952	mixed grain
tatar	506	615	452	732	424	buckwheat
Kaunvili	691	1 547	1 713	1 811	1 179	Legumes
Ölilina	960	742	908	878	513	Oil flax
Raps ja rüps	1 431	1 657	1 334	1 620	1 811	Rape and turnip rape
Avamaaköögivilili	20 916	21 446	21 166	24 865	18 389	Open-field vegetables
Kartul	14 315	15 275	17 456	17 836	18 217	Potatoes
Söödajuurvili	12 882	19 917	5 460	13 939	17 000	Fodder roots
Ühe- ja mitmeaastaste söödakultuuride haljasmassisaak ^a	13 924	13 126	11 430	12 286	15 501	Green fodder from annual and multiannual forage crops ^a

^a Alates 2003. aastast arvestatakse haritavale maale rajatud üle viie aasta vanune pikaajaline rohumaa püsirohumaa hulka.^a Since 2003, over five-year-old seeded grassland is considered permanent grassland.

Tabel 5. Viljapuu- ja marjakultuuriistandike pindala, 2008–2012*Table 5. Area of orchards and berry plantations, 2008–2012*

(tuhat hektarit – thousand hectares)

	2008	2009	2010	2011	2012	
Õuna- ja pirnpuud	4,0	4,2	3,3	3,3	3,1	Apple and pear trees
Kirsi- ja ploomipuud	0,9	0,9	0,7	0,7	0,6	Cherry and plum trees
Marjad (k.a maasikas)	3,2	3,2	3,1	3,0	3,1	Berries (incl. strawberries)
KOKKU	8,1	8,3	7,1	7,0	6,8	TOTAL

Tabel 6. Puuvilja- ja marjasaak, 2008–2012*Table 6. Production of fruits and berries, 2008–2012*

(tuhat tonni – thousand tons)

	2008	2009	2010	2011	2012	
Õunad ja pirnid	2,3	5,5	2,0	2,7	1,9	Apples and pears
Kirsid ja ploomid	0,2	0,8	0,4	0,4	0,3	Cherries and plums
Marjad (k.a maasikas)	3,0	3,5	2,7	2,8	3,0	Berries (incl. strawberries)
KOKKU	5,5	9,8	5,1	5,9	5,2	TOTAL

Tabel 7. Viljapuude ja marjakultuuride saagikus, 2008–2012*Table 7. Yield of fruits and berries, 2008–2012*

(kilogrammi kandeealise istandiku hektari kohta – kilograms per one plantation hectare of carrying age)

	2008	2009	2010	2011	2012	
Õunad ja pirnid	569	1 333	615	840	633	Apples and pears
Kirsid ja ploomid	245	924	531	532	504	Cherries and plums
Marjad (k.a maasikas)	1 233	1 328	1 003	1 028	1 184	Berries (incl. strawberries)
KOKKU	755	1 285	764	884	848	TOTAL

Tabel 8. Loomad ja linnud, 2008–2012*Table 8. Livestock and poultry, 2008–2012*

(aasta lõpus, tuhat – at end-year, thousands)

	2008	2009	2010	2011	2012	
Veised	237,9	234,7	236,3	238,3	246,0	Cattle
piimalehmad	100,4	96,7	96,5	96,2	96,8	dairy cows
Sead	364,9	365,1	371,7	365,7	375,1	Pigs
Lambad ja kitsed	81,8	80,4	82,7	88,2	81,4	Sheep and goats
Hobused	5,3	5,4	6,8	6,5	6,2	Horses
Linnud	1 757,3	1 792,2	2 046,4	2 032,9	2 170,9	Poultry

Tabel 9. Loomakasvatustoodang, 2008–2012

Table 9. Livestock production, 2008–2012

	2008	2009	2010	2011	2012	
Liha (tapakaalus), tuhat tonni	74,6	76,0	75,4	80,6	78,4	Meat (slaughter weight), thousand tons
veiselihu	14,3	14,2	12,9	12,2	12,3	beef
sealiha	46,2	46,1	45,8	50,2	48,8	pork
lamba- ja kitseliha	0,9	0,8	0,7	0,6	0,7	lamb and goat meat
linnuliha	13,2	14,9	16,0	17,5	16,5	poultry meat
küüliku- ja nutrialihu	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	rabbit and coypu meat
Piim, tuhat tonni	694,2	671,0	676,0	693,0	721,2	Milk, thousand tons
Munad, miljonit tükki	146,5	173,3	181,9	183,8	179,5	Eggs, million pieces
Vill (füüsilises kaalus), tonni	151	134	154	126	138	Wool, tons
Mesi, tonni	501	575	681	694	957	Honey, tons

Tabel 10. Veised ja piimalehmad ning piimatoodang Euroopa Liidus, 2012

Table 10. Cattle, dairy cows and production of milk in the European Union, 2012

	Veiste arv (k.a piimalehmad), tuhat Cattle (incl. dairy cows), thousands	Piimalehmade arv, tuhat Dairy cows, thousands	Piimatoodang, tuhat tonni Production of milk, thousand tons	
EL-27 ^a	86 649,5	23 022,9	...	EU-27 ^a
Eesti	246,0	96,8	721,2	Estonia
Läti	393,1	164,6	873,8	Latvia
Leedu	729,2	331,0	1 820,0	Lithuania
Soome	901,4	279,9	...	Finland

^a Esialgsed andmed.^a Preliminary data.

Allikad: Eurostat, Läti Statistika Keskbüroo, Leedu statistikaamet
 Sources: Eurostat, Central Statistical Bureau of Latvia, Statistics Lithuania

Tabel 11. Loomade ja lindude produktiivsus, 2008–2012

Table 11. Livestock and poultry productivity, 2008–2012

	2008	2009	2010	2011	2012	
Keskmine piimatoodang lehma kohta, kilogrammi	6 781	6 838	7 021	7 168	7 526	Average milk yield per cow, kilograms
Keskmine villatoodang lamba kohta (füüsilises kaalus), kilogrammi	1,9	1,7	2,0	1,5	1,9	Average wool yield per sheep, kilograms
Keskmine munatoodang kana kohta ^a	290	281	283	288	279	Average egg yield per hen ^a

^a Juriidiliste isikute pöllumajanduslikes majapidamistes.^a In the agricultural holdings of legal persons.

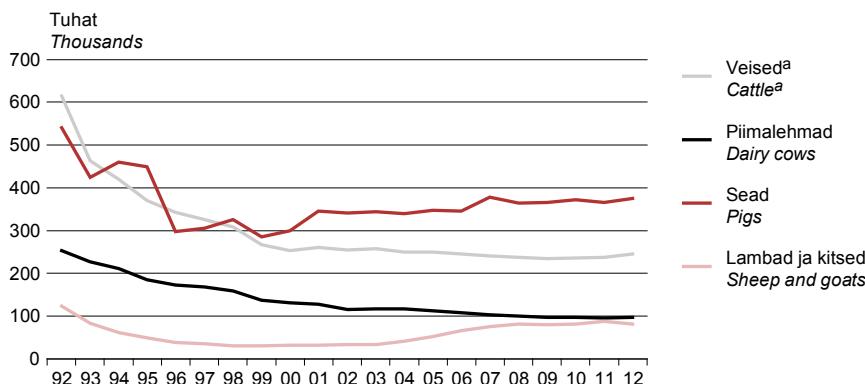
Tabel 12. Põllumajandustoodang elaniku kohta, 2008–2012

Table 12. Agricultural production per inhabitant, 2008–2012
 (kilogrammi – kilograms)

	2008	2009	2010	2011	2012	
Teravili	645	652	506	576	768	Cereals
Kartul	93	104	122	123	108	Potatoes
Köögivilji	48	53	55	66	51	Vegetables
Puuviljad ja marjad	4	7	4	4	4	Fruits and berries
Liha	56	57	56	60	61	Meat
Piim	518	501	504	517	559	Milk
Munad, tükki	109	129	136	137	139	Eggs, pieces

Joonis 1. Loomad, 1992–2012

Figure 1. Livestock, 1992–2012

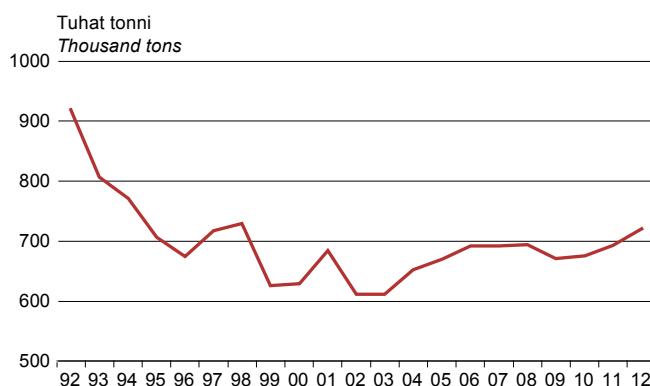

^a Sh piimalehmad.

^b Incl. dairy cows.

Joonis 2. Piimatoodang, 1992–2012

Figure 2. Production of milk, 1992–2012

Metoodika

Pöllumajandusstatistika on tehtud kõikide pöllumajandustootjate kohta.

Pöllumajanduslikest majapidamistelt kogutu andmed valikvaatlustega. Nende andmete alusel arvutati kõigi majapidamiste koondnäitajad.

Pöllumajanduslike kodumajapidamiste andmed on hinnangulised ja lähtuvad pöllumajandusloenduse, pöllumajanduslike kodumajapidamiste uuringu ja pöllumajanduslike majapidamiste andmetest.

Methodology

Agricultural statistics refer to all agricultural producers.

The data on agricultural holdings are collected by sample surveys. These data serve as the basis for the calculation of aggregate indicators for all holdings.

The data on agricultural household plots have been estimated on the basis of the Agricultural Census, the agricultural household plot survey and the data on agricultural holdings.

Kirjandust

Publications

Pöllumajandus arvudes. 2012. Agriculture in Figures. (2013). Tallinn: Statistikaamet.

JAHINDUS, KALANDUS JA METSAMAJANDUS

Evelin Enno, Mati Valgepea

Ülevaade

Mets katab peaaegu pool Eesti maismaaterritooriumist. Viimasel kümnendil on metsade üldnäitajad püsинud stabiilsena. 2011. aastal oli Eesti metsamaa pindala 2,2 miljonit hektarit ja metsade puidutagavara 466 miljonit tihumeetrit. Levinuimad puistud on männikud (33,2% puistute kogupindalast), kaasikud (31,8%), kuusikud (16,2%) ja hall-lepikud (8,4%). ÜRO toidu- ja põllumajandusorganisatsiooni ülemaailmse metsavarude hindamise kohaselt on Eesti oma territooriumi metsasuse (metsamaa osatähtsus maismaas) poolest Euroopas Soome, Rootsi, Sloveenia ja Läti järel viiendal kohal.

Metsad on mitmekesised ning pakuvad elupaika ja kasvukohta väga paljudele liikidele. Samuti on mets väärtslik tooraineallikas – puit on hinnatud ehitusmaterjal, paljude tööstus- ja tarbeesemete algmaterjal ning kasvava tähtsusega taastuvenergiaallikas. Metsad on olulised ka süsinikuringes, sidudes atmosfäärist süsinikku puittaimedes ja metsamullas. Puittoodete tootmise abil hoitakse osa süsinikku aineringest ajutiselt väljas ja vähendatakse kasvuhoonegaaside tekke. Metsa jätkusuutlikul majandamisel peab arvestama ka elurikkuse, mullastiku, vee ja atmosfääri kaitse vajadusi. Metsadega on otseselt seotud 35 000 töökohta metsasektoris ning kaudselt paljud turismi-, spordi-, transpordi- jt sektorite töökohad. Metsad on asendamatud aktiivse puhkuse ja sportimise kohad ning lahatamatult seotud jahindusega. Metsadega seotud huvide vahelise tasakaalu leidmine on valdkonna suurim proovikivi. Metsanduse arengu raam dokument „Eesti metsanduse arengukava aastani 2020“ kiideti Riigikogus heaks 15. veebruaril 2011. Arengukava põhieesmärk on tagada metsade tootlikkus ja elujõullus ning mitmekesine ja töhus kasutus. Selleks kasutatakse puitu juurdekasvu ulatuses, suurendatakse metsauendustööde mahtu ja võetakse range kaitse alla vähemalt 10% metsamaa pindalast. Samuti parandatakse kaitstavate metsade esinduslikkust.

Üks metsamajanduse jätkusuutlikkuse hindamise olulisi näitäjaid on raiemahu osatähtsus puidu aastases juurdekasvus. Kui raiemaht ületab pikema aja jooksul juurdekasvu, peetakse seda ohuks elurikkusele ja metsasektori toorainega varustatuse jätkusuutlikkusele. Raiemahu väike osatähtsus omakorda vitab kogunenud puiduvaru ebatõhusale kasutamisele. Raiemaht vähenes aastail 2000–2007 ligikaudu 60% – 12,7 miljonist tihumeetrist 5,3 miljoni tihumeetrini. 2008. aastal hakkas raiemaht suurenema – riikliku metsainventeerimise andmetel raiuti 2008. aastal metsa 5,9 miljonit tihumeetrit, 2009. aastal 6,6 miljonit tihumeetrit ja 2010. aastal 8,5 miljonit tihumeetrit. Kui 2007. aastal oli metsaraie osatähtsus juurdekasvus 44%, siis 2012. aastal kasvas see 75%-ni. Küpsete puistute suhteliselt suur osatähtsus Eesti metsades võimaldaks metsa raiuda rohkem. Möödunud kümnendil kehtinud arengukava kohaselt oli puiduvarumise optimaalne tase 13,1 miljonit tihumeetrit, käesoleval kümnendil peetakse optimaalseks puidukasutuseks 12–15 miljonit tihumeetrit aastas.

Uuendusraiete ja metsakahjustuste järel on metsa kasvatamisel tähtis osa uue metsapõlve rajamisel. 2012. aastal istutati riigimetsas ja plaaniti erametsas metsateatiste alusel istutada kokku 8957 hektarit ja külvata 1242 hektarit metsa ehk kokku 10 199 hektarit. Metsa looduslikule uuenemisele kaasaaitamiseks tehti töid 1304 hektaril. Suurenened on ka noore metsa hooldamise mahud: 2009. aastal tehti riigimetsas ja kavandati erametsas valgustusraieid kokku 22 251 hektaril, 2012. aastal 33 192 hektaril.

Mereäärse riigina on Eestis alati tähtsal kohal olnud kalandus. Euroopa Liiduga ühinedes võttis Eesti kohustuseks jälgida liidu ühtset kalanduspoliitikat, mille eesmärk on reguleerida säastlikku kalavarude kasutamist ning tagada kaluritele sissetulek ja töökohad. Eesti kalurite tähtsaim kalapüügi piirkond on praeguseni Läänemeri. Läänemerest püütud kalakogus oli 2011. aastal veidi üle 63 300 tonni ja 2012. aastal 52 200 tonni. Meie kalurite võrkudesesse jää nud kalaliikidest on tähtsaimad räim ja kilu, 2012. aastal vastavalt 22 000 tonni ja 27 600 tonni. Kolmandana võib välja tuua tursapüügi, mille trend kahe eelmise omast küll oluliselt erineb. Selle peamised põhjused on Läänemere tursa kehvad elutingimused ja ülepük. Näiteks 2011. aastal oli tursa kogusaak 1179 tonni, 2012. aastal aga vaid 689 tonni.

Sisevete püügi osatähtsus kogupüügis on püsinud stabiilsena, olles vaid 3%. Sisevetest püütud kalasaak oli 2012. aastal pisut üle 2900 tonni – 12% suurem kui 2011. aastal. Suurim saak püütakse Peipsi, Pihkva ja Läämmijärvest: aastatel 2006–2012 oli seal püütud kogus püsvallt üle 80% kogu sisevete püügist. Peamised püügikalad olid nagu eelmistel aastatelgi ahven (1076 tonni), latikas (682 tonni) ja koha (681 tonni).

Meie kalurid püüavad Atlandi ookeanil, peamiselt Loode-, Edela- ja Kirde-Atlandil. 2012. aastal oli kogupüük (v.a Läänemerri) 11 990 tonni, millest suurema osa moodustas krevett (63%). Järgnesid meriahven, rai ja süvalest. Krevetisaak on püsinud neist läbi aastate suurim.

Väiksem, kuid mitte vähem tähtis osa kalanduses on kalakasvatusel. Kalakasvatuses domineerivad Eestis kaubakala kasvatamine, kalakasvatus looduslike velete asustamiseks ja vähikasvatus. Kasvatatud kaubakala kogus 2010. ja 2011. aastal väga palju ei erinenud, seda vaid 14 tonni jagu. 2011. aastal kasvatati kokku 751 tonni kala. Enim kasvatatud liigid olid vikerforell (622 tonni), karpkala (82 tonni) ja jõevähk (2,5 tonni).

Kalakasvatuslik veeikogude rikastamine on vajalik ohustatud kalaliikide elujõulisse säilitamiseks ja taastootmiseks. Veeikogude rikastamises on aastate jooksul tähtsaimad liigid olnud angerjas, löhe ja meriforell, vähemal määral tõugjas ja jõevähk. 2011. aastal asustati meie veeikogudesse kokku 1 223 535 ja 2012. aastal 1 329 624 isendit. Isendite arvukusse tõi suure muutuse angerjamaimude asustamine veeikogudesse.

Jahinduses jätkus 2012. aastal aasta varem alanud trend, kus metskitsede arvukuse vähenemine tõi kaasa ilveste arvukuse jätkuva kahanemise, mistõttu on ka nende liikide küttimine vähenenud. Põtrade arvukus üha suureneb, ületades soovitud maksimumpiiri, küttimine aga jääb veidi alla soovitusliku küttimismahu. 2012. aastal kütitõi rekordarv metssigu, ka oli möödunud jahihooajal kütitud kährikute arv viimase viie aasta suurim. Väikeulukite arvestuses on tugevasti kahanenud rebaste arvukus, põhjuseks juurdekasvu vähenemine, haiguste levik ja ka viimaste aastate lumerohkete talvede töltu tekinud raskused toidu kättesaamisel. Jahipiirkonna pindala on püsinud stabiilsena, olles 2012. aastal 3,9 miljonit hektarit. Jahimeeste arv, mis 2011. aastal 400 võrra vähenes, kasvas 2012. aastal uuesti 316 võrra.

HUNTING, FISHING AND FORESTRY

Evelin Enno, Mati Valgepea

Overview

Forests cover nearly half of the Estonian mainland territory. The general characteristics of forests have remained stable throughout the last decade. In 2011 the total forest area was 2.2 million hectares and total growing stock was 466 million cubic metres of solid volume. The most common stands are pine (33.2% of the total area of stands), birch (31.8%), spruce (16.2%) and grey alder stands (8.4%). According to the UN FAO Global Forest Resources Assessment (FRA), Estonia is in the fifth position in Europe based on forest coverage (share of forest land area in mainland territory) after Finland, Sweden, Slovenia and Latvia.

The diversity of forests provides habitats for a large number of species. Forests are also a source of valuable raw material – wood, which is an important building material, the basis for a wide variety of industrial and consumer goods as well as a renewable energy source of increasing importance. Forests play an important role in the carbon cycle, through the sequestration of carbon from the atmosphere into soil and woody biomass. Wood products act as temporary carbon sinks and reduce greenhouse gas emissions. Sustainable management of forests has to consider the needs related to the protection of biological diversity, soil, water and air. Forests provide 35,000 jobs in the forestry sector and also many jobs indirectly (in transport, tourism, sports and other sectors). Forests are invaluable as recreation and sports sites and vital for hunting. Finding a balance between the

different interests in forests is the biggest challenge in forestry. On 15 February 2011, the Estonian Parliament adopted a framework document on the development of forestry: "Estonian Forestry Development Program until 2020". The principal goal of the programme is to safeguard the productivity and viability of forests while simultaneously ensuring varied and effective use of forests. In order to achieve this, the use of wood should not exceed the increment, the volume of reforestation works will be increased, and at least 10% of forest land area will be placed under strict protection. Also, the variety of protected forests will be enhanced.

An important indicator for assessing the sustainability of forestry is the share of felling volume in the annual increment. If the felling volume exceeds the increment over a longer period, it is considered a threat to biodiversity and the sustainability of raw material supply in the forestry sector. On the other hand, a low share points to inefficient use of forest resources. In 2000–2007 the felling volume decreased by about 60% from 12.7 million cubic metres to 5.3 million cubic metres of solid volume. The felling volume started to increase in 2008 – according to the National Forest Inventory (NFI), the total felling volume was 5.9 million m³ in 2008; 6.6 million m³ in 2009 and 8.5 million m³ in 2010. In 2007 the share of felling in the increment was 44%, while in 2012 it rose to 75%. The relatively large share of mature stands in Estonian forests would allow higher felling volumes. The "Estonian Forestry Development Program until 2010" specified 13.1 million cubic metres of solid volume as the optimum forest harvesting level, while the optimum sustainable harvesting level for this decade is 12–15 million m³ per year.

Reforestation has an important part in the establishment of the new forest generation after regeneration felling and forest damage. The total area of reforestation in state forests and private forests (planned volume based on forest notifications) in 2012 was 10,199 hectares, including planting on 8,957 hectares and sowing on 1,242 hectares. Works for the enhancement of natural regeneration were carried out on 1,304 hectares. The area of maintenance of young stands has increased as well: the total area of cleaning in state and private forests was 22,251 hectares in 2009, but already 33,192 hectares in 2012.

Estonia is a coastal country and fishery has always been important here. Since its accession to the European Union, Estonia has to follow the Common Fisheries Policy, the goal of which is to regulate the sustainable use of fish stock and guarantee incomes and stable jobs for fishermen. Today, Estonia's main fishing region is still the Baltic Sea. The total catch from the Baltic Sea was a little over 63,300 tons in 2011 and about 52,200 tons in 2012. The two main species of fish caught by Estonian fishermen are the Baltic herring (22,000 tons caught in 2012) and sprat (27,600 tons caught in 2012). The third most popular fish is cod. However, cod catch is showing a significantly different trend than the catch of the other two species, mainly due to the bad living conditions of cods in the Baltic Sea and overfishing. For example, the total catch of cod was 1,179 tons in 2011 and only 689 tons in 2012. The share of inland water catch in the total catch has been stable in Estonia, at only 3%. In 2012 the total catch from rivers and lakes was slightly more than 2,900 tons, which is 12% more than in 2011. The biggest catch is caught in Lake Peipus, which in 2006–2012 steadily accounted for more than 80% of the total catch from inland waters. Similarly to previous years, the most important fishes caught in inland waters were perch (1,076 tons), bream (682 tons) and pike-perch (681 tons).

Estonian fishermen also catch fish on the Atlantic Ocean, mostly in the north-western, south-western and north-eastern parts of the Atlantic. In 2012 the total catch (excl. the Baltic Sea) was 11,990 tons. Shrimps made up the greatest part of the ocean catch (63%), followed by rose fish, ray and Greenland halibut. Among these, shrimp catch has been the biggest over the years.

Fish farming is a smaller, but no less important part of fishery. Estonian fish farming is dominated by commercial fish breeding (aquaculture), fish breeding for replenishment of fish stock, and crayfish farming. The volume of commercial fish farming was quite similar in 2010 and 2011, with only a 14-ton difference. In 2011, a total of 751 tons of fish were bred. The main species bred in 2011 were rainbow trout (622 tons), carp (82 tons) and crayfish (2.5 tons).

Replenishment of fish stock is vital for assuring the preservation and reproduction of endangered fish species. The main species bred for this purpose have been eel, salmon and sea trout, but also asp

and crayfish to a lesser extent. The total number of fish released into Estonian water bodies was 1,223,535 in 2011 and 1,329,624 in 2012. This number was significantly boosted by the release of eel fry.

In hunting, the trend that started in 2011 continued also in 2012 – namely, the decreasing number of roe deer has caused the continued fall in the number of lynxes. For that reason, the hunting of these species has decreased. The number of elks continues to grow and exceeds the recommended maximum level, while hunting has been slightly below the recommended hunting bag. In 2012 a record number of wild boars were hunted in Estonia. The number of raccoon dogs hunted in 2012 was the highest of the last five years. In case of small game, the number of foxes has greatly decreased. The main reasons are a low level of reproduction, spread of diseases and difficulties in finding food due to the heavy snow of recent winters. The area of the hunting district has been stable. In 2012 its size was 3.9 million hectares. Compared to 2011, when the number of registered Estonian hunters decreased by 400, their number increased again in 2012 (by 316).

Tabel 1. Metsavaru, 2007–2011^a

Table 1. Growing stock, 2007–2011^a

(aasta alguses – at the beginning of the year)

	2007	2008	2009	2010	2011	
Metsamaa pindala, 1000 ha	2 213	2 197	2 205	2 246	2 222	Area of forest and other wooded land, 1,000 ha
Puistute pindala, 1000 ha	2 079	2 063	2 074	2 086	2 097	Area of stands, 1,000 ha
Puistute üldvaru, mln tm	449	440	452	456	466	Growing stock, million m ³
Puistute keskmine hektarivaru, m ³	216	213	218	219	222	Average growing stock per hectare, m ³
Territooriumi metsasus, %	47,6	47,2	47,5	47,7	48,0	Area covered with forest, %

^a Metsade inventeerimise statistilise valikmeetodi (SMI) alusel.

^a Based on the National Forest Inventory (NFI).

Tabel 2. Metsaraie, 2006–2010^a

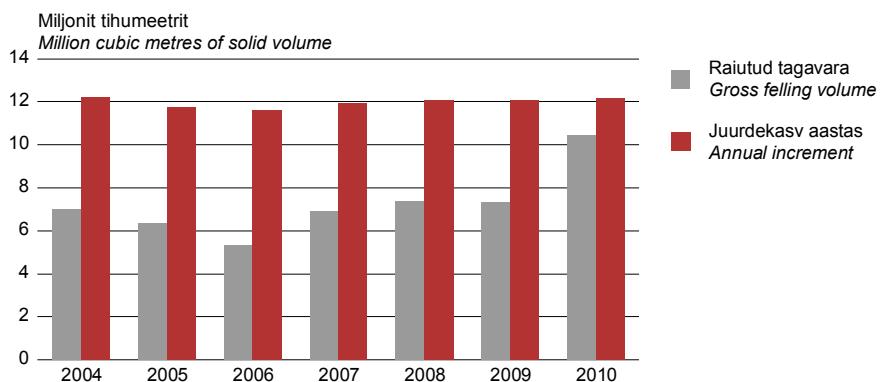
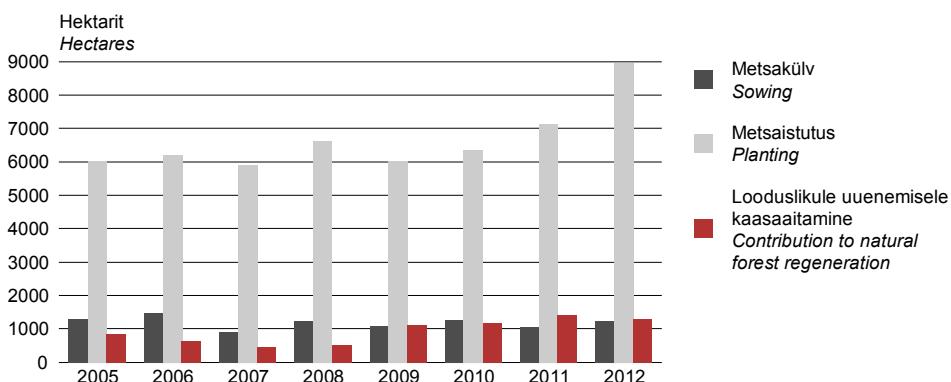
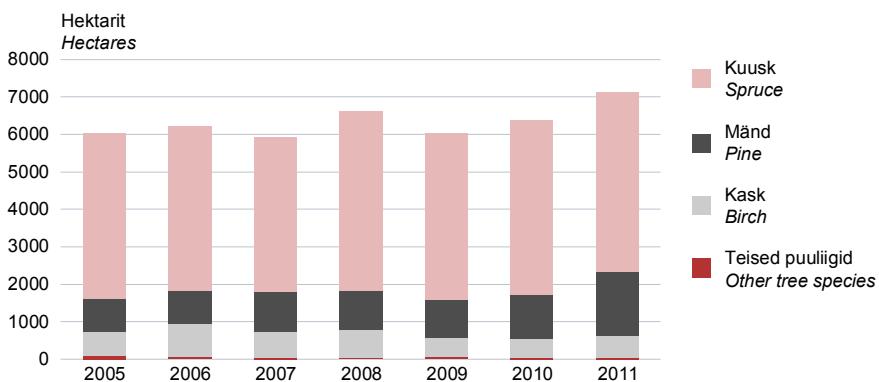
Table 2. Gross felling, 2006–2010^a

(tuhat tihumeetrit – thousand cubic metres of solid volume)

	2006	2007	2008	2009	2010	
Uuendusraie	3 675	4 199	4 719	5 043	6 822	Regeneration felling
Hooldusraie	1 125	815	952	1 334	1 331	Maintenance felling
Muu raie	511	254	232	222	338	Other felling
Koguraie	5 310	5 268	5 904	6 599	8 491	Total felling

^a Metsade inventeerimise statistilise valikmeetodi (SMI) alusel.

^a Based on the National Forest Inventory (NFI).

Joonis 1. Raiutud tagavara ja puidu juurdekasv, 2004–2010^a*Figure 1. Gross felling volume and increment of stands volume, 2004–2010^a*^a Metsade inventeeringuse statistilise valikmeetodi (SMI) alusel.^a Based on the National Forest Inventory (NFI).**Joonis 2. Metsa uuendamine, 2005–2012***Figure 2. Reforestation, 2005–2012***Joonis 3. Metsaistatus puuliigi järgi, 2005–2011***Figure 3. Forest planting by tree species, 2005–2011*

Tabel 3. Kalapüük, 2008–2012

Table 3. Nominal catch, 2008–2012

(tonni toorkala – live weight, tons)

	2008	2009	2010	2011	2012	
Merepiirkond	98 134	94 429	92 416	77 942	64 202	Marine areas
Atlandi ookean	98 134	94 429	92 416	77 942	64 202	Atlantic Ocean
loodeosa	13 086	5 978	4 329	7 146	3 444	north-west Atlantic
edelaosa	-	-	1 609	2 126	3 206	south-west Atlantic
kirdeosa	85 048	88 451	86 479	68 670	5 340	north-east Atlantic
Läänemerri	83 575	83 549	79 572	63 352	52 213	Baltic Sea
keskvööndi idaosa	-	-	-	-	-	eastern central Atlantic
kaguosa	-	-	-	-	-	south-east Atlantic
Siseveed ^a	2 749	2 830	2 769	2 650	2 968	Inland waters ^a
KOKKU	100 883	97 259	95 184	80 592	55 181	TOTAL

^a V.a kalakasvandustest püütud kaubakala.^a Excluding commercial catch from aquaculture.**Tabel 4. Kalakasvatustes kasvatatud kaubakala müük kalaliigi järgi, 2009–2011**

Table 4. Realisation of commercial catch from aquaculture by species of fish, 2009–2011

	Müük, tonni toorkala Realisation, live weight, tons			Müük, tuhat eurot Realisation, thousand euros				
	2009		2010	2011	2009			
	Angerjas	Haug	Jöevähk	Karpkala	Vikerforell	Muu	KOKKU	Toidukalamari
Angerjas	30,0	20,0	2,0	263,0	153,0	16,0	European eel	
Haug	0,5	0,1	0,1	0,6	0,2	0,2	Pike	
Jöevähk	2,0	0,4	0,6	34,0	6,0	23,5	Crayfish	
Karpkala	45,0	39,0	38,0	109,0	113,0	102,2	Carp	
Vikerforell	549,0	488,0	334,0	1 656,0	1 568,0	1 316,0	Rainbow trout	
Muu	28,0	51,0	18,0	426,0	188,0	57,6	Other	
KOKKU	654,5	598,5	392,7	2 488,6	2 244,0	1 715,3	TOTAL	
Toidukalamari	7,4	5,0	0,1	338,0	103,0	2,4	Caviar	

Tabel 5. Kalavarude taastootmine, 2011, 2012

Table 5. Reproduction of fish stock, 2011, 2012

(tuhat tükki – thousand pieces)

	Maimud Fry		Samasuvised Same-summer-old fish		Üheaastased One-year-old fish		Kaheaastased Two-year-old fish		
	2011	2012	2011	2012	2011	2012	2011	2012	
Angerjas	667,3	867,0	27,0	-	-	-	183,0	100,8	European eel
Jöevähk	-	-	1,5	-	-	-	-	-	Crayfish
Lõhe	-	-	-	99,5	64,0	80,6	26,0	53,2	Salmon
Meriforell	-	-	97,0	26,8	30,0	38,2	34,0	12,4	Sea trout
Muu	-	-	40,0	-	-	-	-	-	Other
KOKKU	667,3	867,0	165,5	126,3	94,0	118,8	243,0	166,4	TOTAL

Tabel 6. Jahimajanduse põhinäitajad, 2008–2012

Table 6. Main indicators of hunting, 2008–2012

	2008	2009	2010	2011	2012	
Jahipiirkonna pindala, tuhat hektarit	3 920	3 941	3 888	3 888	3 927	Area of hunting district, thousand hectares
Jahindus-töötajad	...	...	...	...	...	Employees engaged in hunting
Arvel olevad jahimehed	16 582 ^a	13 128	13 936	13 540	13 856	Registered hunters
Jahimajad ja -baasid	117	...	...	...	...	Hunting houses and hunting bases

^a Lääne maakonna andmed on ligikaudsed.^a The data for Lääne county are approximate.**Tabel 7. Jahiulukite küttimine, 2008–2012^a**Table 7. Hunted wild game, 2008–2012^a

	2008	2009	2010	2011	2012	
Hunt	156	103	130	151	80	Wolf
Ilves	156	184	181	100	87	Lynx
Jänes	1 093	825	769	520	615	Hare
Kobras	5 631	6 657	6 592	6 210	5 700	European beaver
Kährik	8 728	9 495	12 600	12 577	13 111	Raccoon dog
Metskits	18 006	15 716	5 075	1 211	1 548	Roe deer
Metsnugis	1 225	1 022	1 520	2 023	3 276	Pine marten
Metssiga	19 757	20 072	17 028	18 159	24 042	Wild boar
Mink	158	186	185	190	137	American mink
Mäger	191	168	189	166	169	Eurasian badger
Ondatra	0	0	1	20	1	Muskrat
Punahirv	300	403	497	693	829	Red deer
Pruunkaru	37	42	57	53	55	Brown bear
Põder	4 133	4 031	4 255	4 730	5 126	Elk
Rebane	12 712	7 472	9 656	7 144	6 474	Red fox
Tuhkur	151	136	153	198	252	Western polecat
Hani	4 929	4 153	5 170	3 716	5 319	Goose
Jahifaasan	56	127	112	54	14	Pheasant
Kaelustuvi	317	426	802	824	812	Woodpigeon
Laanepüü	57	20	37	63	49	Hazel grouse
Lauk	84	50	93	76	33	Coot
Metskurvits	972	976	1 475	990	827	Woodcock
Nurmkana	46	13	45	6	12	Partridge
Part	9 369	12 042	14 158	11 905	12 565	Duck

^a Jahiaasta algab 1. märtsil ja lõpeb järgmiste aasta 28. veebruaril.^a The hunting year begins on 1 March and ends on 28 February the following year.

Metoodika

Jahindus-, kalandus- ja metsamajandusstatistika tegemiseks kasutatakse nii teiste riigiasutuste kui ka Statistikaameti kogutud andmeid. Jahindusandmed tulevad Keskkonnateabe Keskuselt. Ka metsamajandusandmeid koondab ja analüüsib Eestis Keskkonnateabe Keskus. Kalapügiandmed edastab Statistikaametile Põllumajandusministeerium. Kalakasvatussektori andmeid kogub Statistikaamet kalakasvandustelt kõikse uuringuga.

Methodology

For the production of statistics on hunting, fishing and forestry, data received from other state institutions and also data collected by Statistics Estonia are used. Data on hunting are collected by the Estonian Environment Information Centre. The Centre also collects and analyses the data on forestry. The Ministry of Agriculture compiles the data on fish catch. Fish-farming data are collected by Statistics Estonia with a total survey of fish farms.

Kirjandust Publications

Keskkond arvudes. 2009. Environment in Figures. (2009). Tallinn: Statistikaamet.

Säästva arengu näitajad. Indicators of Sustainable Development. (2011). Tallinn: Statistikaamet.

TÖÖSTUS

Ruth Renter, Valentina Ralkina

Ülevaade

Tootmismahu kasvutrend, mis oli Eesti tööstusele iseloomulik 2000. aastate esimesel poolel, jõudis 2009. aastal sügavasse kriisi. 2010. aastal hakkas tööstus kriisist taastuma ja tootmismaha suurennes 2009. aastaga võrreldes ligi neljandiku võrra. 2011. aastal kasvas tööstustoodang jooksevhindades 10 miljardi euroni, ületades 2005. aasta näitajat ligi poolteist korda. Võrreldes 2010. aastaga oli kasv ligi 20%. Töötleva tööstuse tootmismaha kasvas nii nagu 2010. aastalgi ligi 23%. Elektrienergia-, auru- ja kuumaveevarustuse tootmismahu 2,5% vähenemine ei olnud suur, arvestades varasema aasta ligi 30% kasvu. Mäetööstuses oli kasv tagashoidlikum – 8,5%.

Töötleva tööstuse ettevõtete toodangu müügi kasv, mis aastatel 2005–2007 oli 15% aastas, peatus 2008. aastal. Üleilmne majanduskriis andis eriti valusa tagasilöögi 2009. aastal, kui töötleva tööstuse toodangu müügitulu vähenes varasema aastaga võrreldes 26%. 2010. aastal töölev tööstus taastus kriisist, jõudes aasta lõpuks peaegu kriisieelse tasemele. 2011. aastal oli töötleva tööstuse müügitulu rekordiliselt suur – 9 miljardit eurot, mida on ligi poolteist korda rohkem kui 2009. aastal. Võrreldes 2010. aastaga oli kasv ligi 28%.

Ka töötleva tööstuse müük mitteresidentidele oli 2011. aastal rekordiliselt suur – 6,2 miljardit eurot ehk ligi 69% kogu tööstustoodangu müüstist, s.o ligi kaks korda suurem kui 2005. aastal. Suurim eksportija oli nii nagu ka 2010. aastal arvutite, elektroonika- ja optikaseadmete tootmise haru, kus veeti välja ligi 98% toodangust. Peamised eksportidurud on Rootsi ja Soome.

2011. aastal tegutses Eestis 5856 tööstusettevõtet ligi 109 200 hõivatuga. Neist 95% olid töötleva tööstuse ettevõtted. Ettevõtete arv kasvas varasema aastaga võrreldes 83 ja hõivatute arv ligi 4300 võrra. Ettevõtete arvu poolest suurim tegevusalala oli puidu töötlemine ja puittoodete tootmine 1000 ettevõttega, järgnes metalltoodete tootmine 962 ettevõttega. Hõivatute arv oli samuti suurim Neil Kahel ja ka toiduainete tootmise tegevusalal. Kõige suurem oli hõivatute arv puidu töötlemise ja puittoodete tootmise harus – ligi 14 300 hõivatut. Ka kasv võrreldes 2010. aastaga oli seal suurim – ligi 1300 hõivatu võrra.

Toiduainetööstus on puidutööstuse kõrval endiselt üks töötleva tööstuse olulisimaid tootmisharusid. 2011. aastal oli toiduainetööstuse toodangu osatähtsus kogu tööstustoodangus ligi 11%. Tootmismaha kasvas 2011. aastal 4,2%. Võrreldes tööstuse teiste allharudega on toiduainetööstus olnud üks stabiilsemaid. Ka majanduskriis möjus toiduainetööstusele mõneti kergemalt kui teistele allharudele, sest toiduained on esmatarbekaup. Eksportidit ligi 36% toodangust. Vaatamata Eesti toiduainete üsna suurele konkurentsivõimele on kaugematele turgudele minek raskendatud kaupade suhteliselt lühikese säilivusaja ja väljakujunenud maitseerinevuste tõttu.

Toiduainetööstuses tegutses 2011. aastal 382 ettevõtet – 24 vörra vähem kui aasta varem. Tööstuses töötas ligi 12 600 inimest ehk peaegu 200 vörra enam 2010. aastal, kuid siiski 2800 vörra vähem kui 2005. aastal. Hõivatute arvu poolest oli toiduainetööstus puidutööstuse järel teisel kohal, kuigi selle ettevõtete arv oli peaegu kolm korda väiksem.

Toiduainetööstuse suurimat allharu piimatööstust iseloomustas 2011. aastal peamiselt kiire hinnatöös. Tootmine kasvas ligi 2%, toodangu müük 12%. Kuigi piimatööstuse toodang läheb peamiselt kohalikule turule, on eksporti osatähtsus suur – 2011. aastal eksportidit 36,5% toodangust. Suurima osatähtsusega haru eksportidis olid juust ja kohupiim. Piimatoodang, mis varasematel aastatel oli stabiilselt umbes 90 000 tonni, jäi 2011. aastal 2010. aasta kogusele mõnevõrra alla, olles 89 300 tonni aasta kohta. Juustutoodang püsits muutumatuna – 23 000 tonni.

Kalatööstuse toodangust läheb endiselt ligi kolmveerand välisturule. Eksporti osa on olnud stabiilselt suur, 2011. aastal oli müük mitteresidentidele 98,5 miljonit eurot ehk ligi 76% kogutoodangust. Eksporti kasv võrreldes 2010. aastaga oli ligi 22%. Peamised välisturud olid Soome,

Saksamaa, Roots, Venemaa ja Ukraina. Koguseliselt kalatoodete tootmine mõnevõrra vähenes, olles 57 000 tonni. Kalakonservide tootmine taandus 2009. aasta tasemele – aasta jooksul toodeti 3800 tonni konserve.

Joogitööstusele oli 2011. aasta tagasihoidlik. Müük kasvas 5%, tootmismahd vaid 1%. Eksport vähenes 1%. Endiselt eksportdi ligi viendik toodangust. Kasvas kange alkoholi ja õlle tootmine. 2011. aastal toodeti 169 200 hektoliitrit viina ja teisi piiritusjooke – ligi 18 500 hektoliitrit enam kui 2010. aastal. Ölletootmine suurennes ligi 65 900 hektoliitri võrra 1,4 miljoni hektoliitri aasta kohta. Seejuures oli õlu ka oluline eksportdiartikel. Teiste lahjade alkoholjookide tootmine mõnevõrra kahanes. Karastusjookide tootmine on vörreldes 2007. aastaga vähenenud ligi neli korda, mineraalvee tootmine aga kasvanud.

Tekstiilitööstus on peamiselt välisturule orienteeritud tööstusharu – 2011. aastal eksportdi ligi 88% toodangust. Tekstiilitööstuse kasv, mis 2000. aastate alguses elavnes, aeglustus mõnevõrra aastatel 2004 ja 2005. Suuresti mõjutas seda Aasia riikides valmistatud tekstiiltoodete lihtsus-tatud juurdepääs Euroopa turule. 2006. aastal jõustus kvootide süsteem, mis piiras Hiina ja paljude teiste riikide tekstiiltoodete sissevedu Euroopa Liitu. Eesti tekstiilitööstuse konkurentsivõime välisturgudel üha kasvab. Euroopa-lähedus aitab kokku hoida nii transpordikulusid kui ka aega. 2011. aastaks oldi kriisiaegsest mõõnast taastutud ja tootmismahd oli jäalle kasvama hakanud, ulatudes ligi 9%-ni. Peamised eksportdi sihtriigid olid Roots, Soome, Saksamaa ja Suurbritannia.

Vörreldes 2000. aastate algusega on oluliselt muutunud ka toodang tooterühmiti. Lõpetatud on paljude toodete, nagu villase, laus- ja siidi ride ning puuvillase lõnga tootmine. Vähenenud on ka villase lõnga ja märkimisväärsest on vähenenud puuvillase riide tootmine. Samal ajal on kasvanud ömmeldud tekstiiltoodete ja röivaste valmistamine. Olulisel kohal tootmises on tekid ja padjad, mida ka eksportditakse.

Tekstiilitööstuses tegutses 2011. aastal 10 ettevõtet enam kui aasta varem, s.o 192 ettevõtet ja ligi 3900 hõivatut. Võrdluseks võib tuua 2005. aasta, kui tööstuses tegutses 144 ettevõtet ja ligi 9300 hõivatut, toodangu müük aga oli sama suur.

Puidutööstus on olnud läbi aegade toiduainetööstuse kõrval üks tööstuse suurimaid allharusid. 2000. aastate alguses kasvas puidutööstuse toodang jõudsalt. Aastail 2005–2007 oli puidutööstus toodangu osatähtsuselt töötleva tööstuse suurim allharu. 2006. aasta teisel poolel tekkisid probleemid toormega, kuna raiemahud, peamiselt erametsades, vähenesid. Toorpuitu hakati importima Venemaalt, kuid paraku ei aidanud see olukorda lahendada, sest 2007. aastal otsustas Venemaa hakata toorpuidu väljavedu piirama ja see tõi kaasa toormaterjali mitmekordse hinnatõusu. 2008. aastal hinnatõus küll peatus, kuid majanduskriisi tõttu vähenes nõudlus nii kodumaisel kui ka välisturul. 2011. aastal kasvas tootmismahd puidutööstuses ligi 15%. Peaaegu 65% toodangust eksportdi. Puidutööstus on Eestis muutunud järjest mitmetahulisemaks ja üha rohkem toorpuitu suudetakse vääristada kodumaal. Töötlemata müükse välja pöhiliselt seda puitu, mida endal ei ole võimalik töödelda, nagu kuuse ja männi paberipuitu. 2011. aastal suurennes saematerjali, vineeri, liimpuidu, puitkiudi- ja puitlaastplaatide, puidust uste ja akende ning kokkupandavate ehitiste toomine.

Ehitusmaterjalide tööstus, kus 2009. aastal oli ehituses toimunud tagasimineku töttu suurim langus, on hakanud taastuma. Tootmismahd kasvas 2011. aastal ligi 11%. Suurennes nii ehitusdetailide ja -telliste, seinamaterjali-, klinkeri-, tsemendi-, betooni-, mörди- kui ka lubjatoodang. Ligi 44% ehitusmaterjalitööstuse toodangust eksportdi. Kui kriisiaegsed tootekogused on enamasti ületatud, siis kriisieelse koguse on ületanud vaid müüdud klinkeritoodang – 381 000 tonni.

Metallitööstust saatnud madalseis on jõudnud kriisieelse tasemeni. 2011. aastal kasvas tootmismahd metallitööstuse peamises allharus – metalltoodete tootmises – ligi 18%. Metalltoodete müük kasvas 28% ja metallide müük 5%. Ligi 56% metalltoodetest eksportditakse. Eksportdis oli suurim osatähtsus lehtterasel. Suurennesid metallist kokkupandavate ehitiste ja konstruktsiooniliste metalltoodete tootmine.

Metallitööstuse ettevõtted on enamasti väikesed. 2011. aastal tegutses metallitööstuses 989 ettevõtet ja hõivatuid oli ligi 12 100, seega 8 ettevõtet vähem, kuid ligi 600 hõivatut enam kui 2010. aastal.

Arvutite, elektroonika- ja optikaseadmete tootmise haru oli 2011. aastal endiselt kõige kiiremini kasvanud tööstusharu. Selle tootmismahtr sisuliselt kahekordistus – kasv oli ligi 91%. Toomismahtrude kasvule aitas eelkõige kaasa tugeva välisnõndluse püsimine. Enamik elektroonikatööstuse toodangust läheb välisturule, 2011. aastal eksportiti 97,8% toodangust. Põhiline eksporti sihtriik oli Rootsi.

Ettevõtete arv elektroonikatööstuses vähenes 2011. aastal 4, hõivatute arv aga kasvas ligi 200 võrra. Kokku oli ettevõtteid 102 ja hõivatuid neis ligi 5800.

INDUSTRY

Ruth Renter, Valentina Ralkina

Overview

The increase in the volume of output, which characterised Estonian industry in the first half of the 2000s, ended with a severe crisis in 2009. The industry started to recover in 2010 and the volume of output rose about 25% compared to 2009. In 2011, industrial production at current prices rose to 10 billion euros, exceeding the level of 2005 by one and a half times. Compared to 2010 the rise was about 20%. The volume of output in manufacturing grew 23%, like in 2010. The 2.5% fall in the volume of output in electricity, steam and hot water supply was not substantial, considering the nearly 30% rise in the preceding year. In mining, the increase in the volume of output was smaller – 8.5%.

The increase in the sold production of manufacturing enterprises, which had been 15% per year in 2005–2007, stopped in 2008. The impact of the global economic crisis was the most devastating in 2009, when the revenue from the sales of manufacturing production decreased 26% compared to 2008. In 2010, manufacturing recovered from the recession and by the end of the year the situation was almost the same as before the crisis. The turnover of manufacturing enterprises was record-high in 2011 – 9 billion euros, which is about one and a half times higher than in 2009. The increase compared to 2010 was 28%.

In 2011, sales to non-residents also rose to a record-high level, reaching 6.2 billion euros. This represents 69% of total industrial sales and is about two times bigger than in 2005. Similarly to 2010, the biggest exporters were enterprises manufacturing computers, electronic and optical products – they exported about 98% of the production. The main foreign markets were Sweden and Finland.

In 2011, there were 5,856 industrial enterprises in Estonia with about 109,200 persons employed. 95% of these enterprises were manufacturing enterprises. Compared to 2010, the number of industrial enterprises increased by 83 and the number of persons employed by 4,300. Based on the number of enterprises, the manufacture of wood and wood products held the leading position with 1,000 enterprises, followed by the manufacture of metal and fabricated metal products with 962 enterprises. The number of persons employed was the highest in the same two activities and in the manufacture of food products. The manufacture of wood and wood products had the biggest number of persons employed – about 14,300. Compared to 2010, the increase in the number of persons employed was also the biggest in this activity – by about 1,300 persons.

The manufacture of food products continues to be one of the most important branches of manufacturing, besides the manufacture of wood and wood products. In 2011 the share of food products in total industrial production was about 11%. The volume of output grew 4.2% in 2011. Compared to other branches of industry, the manufacture of food products has been one of the most stable. The impact of the economic crisis on the manufacture of food products was somewhat smaller than on other branches, because food products are basic commodities. 36% of the production was exported. Despite the relatively high competitiveness of Estonian food products, expansion to foreign markets is hindered by the relatively short storage time and the specific flavour preferences of other markets.

382 enterprises operated in the manufacture of food products in 2011, which is 24 enterprises less than the year earlier. In 2011 nearly 12,600 people worked in the manufacture of food products – about 200 more than in 2010, but 2,800 less than in 2005. Based on the number of persons employed, the manufacture of food products was second after the manufacture of wood and wood products, even though the number of enterprises in the manufacture of food products was almost three times smaller.

The manufacture of dairy products, which is the biggest branch of the manufacture of food products, saw a rapid rise in prices in 2011. Production increased about 2% and industrial sales

about 12%. Although the manufactured dairy products are mainly sold on the domestic market, exports play an important role – 36.5% of the production was exported in 2011. The most important export articles in the manufacture of dairy products were cheese and curd. Milk production, which in previous years had steadily been around 90,000 tonnes per year, decreased slightly compared to 2010 – it was 89,300 tonnes in 2011. Cheese production was around 23,000 tonnes like in 2010.

As in the previous years, about three quarters of the fishing industry output was sold on foreign markets. The share of exports has been consistently high. In 2011 sales to non-residents amounted to 98.5 million euros, i.e. 76% of total production. The rise in exports compared to 2010 was about 22%. The main foreign markets were Finland, Germany, Sweden, Russia and Ukraine. The amount of fish products produced decreased slightly and was 57,000 tonnes. The production of canned fish fell to the level of 2009 – 3,800 tonnes of canned fish were produced in 2011.

2011 was a quiet year for the manufacture of beverages. Sales grew 5%, but the volume of output only 1%. Exports diminished by 1%. As in previous years, about a fifth of the production was exported. The production of spirits and beer increased. 169,200 hectolitres of vodka and other spirits were produced in 2011, which is about 18,500 hectolitres more than in 2010. Beer production grew by 65,900 hectolitres and totalled 1.4 million hectolitres per year. Beer is also an important export article. The production of other light alcoholic beverages diminished somewhat. The production of soft drinks has decreased almost four times compared to 2007, while the production of mineral water has grown.

The manufacture of textiles is mainly orientated to the foreign market – in 2011, about 88% of the production was exported. The growth in the manufacture of textiles, which perked up at the beginning of the 2000s, slowed down a little in 2004 and 2005. It was greatly influenced by the easy access of Asian production to the European market. In 2006 the quota system came into force, restricting the import of textile products from China and many other countries to the European Union. The competitiveness of Estonian textile production on foreign markets is steadily improving. The proximity to Europe helps to cut transport costs and save time. By 2011, the manufacture of textiles had recovered from the crisis and the volume of output started to grow again, reaching 9% that year. The most important foreign markets for textile products were Sweden, Finland, Germany and the United Kingdom.

Compared to the early 2000s, there have been significant changes in production by groups of production. Some products are not produced anymore (such as woollen, nonwoven and silk fabric and cotton yarn). The production of woollen yarn and especially the production of cotton fabric have decreased. At the same time, the production of sewn textile articles and clothes has grown. Blankets and pillows hold an important share in production as well as in exports.

In 2011 there were 10 textile manufacturing enterprises more than in 2010, i.e. 192 enterprises with about 3,900 persons employed. For example, in 2005 there were 144 enterprises with 9,300 persons employed, but sales were on the same level.

Besides the manufacture of food products, the manufacture of wood and wood products has been one of the largest branches of industry through the years. The output of this branch grew rapidly at the beginning of the 2000s. In 2005–2007, the manufacture of wood was the largest branch of manufacturing in terms of its share in total production. In the second half of 2006, there were problems with raw material due to decreasing felling volumes, mainly in privately owned forests. Raw wood imports from Russia did not solve the situation, as in 2007 Russia decided to limit its exports of raw timber. This caused the price of raw material to increase several times. In 2008 the price rise stopped, but demand fell in both the domestic and the foreign market due to the economic crisis. In 2011 the volume of output in the manufacture of wood and wood products rose about 15%. About 65% of the production was exported. The manufacture of wood in Estonia has diversified and more and more raw timber is processed further here in Estonia. Unprocessed wood is exported mainly if processing in Estonia is not possible, like in case of fir and pine for paper production. In 2011 there was an increase in the production of sawn timber, plywood, glue-laminated timber, fibreboard and particle board, windows and doors and prefabricated buildings of wood.

The manufacture of building materials, which had suffered the biggest decrease in 2009 due to the lack of construction, has started to recover. The volume of output grew 11% in 2011. The production of prefabricated structural components, building bricks, wall materials, clinker, cement, concrete, mortar and lime increased. About 44% of the manufactured building materials were exported. The production of most building materials is now higher than during the recession, but the pre-crisis level of production has only been surpassed by clinker sales (381,000 tonnes).

The manufacture of fabricated metal products has recovered and reached the pre-crisis level. The volume of output in the manufacture of fabricated metal products (the main branch of the metal industry) increased about 18% in 2011. The sales of metal products grew 28% and the sales of basic metals 5%. About 56% of the production was exported. The most frequently exported product was sheet steel. The production of dismountable metal constructions and metal structures increased.

The enterprises specialising in the manufacture of metal are usually small. In 2011 there were 989 active enterprises with about 12,100 persons employed – this is 8 enterprises less, but about 600 persons employed more than in 2010.

In 2011, the manufacture of computers, electronic and optical products was again the most rapidly growing branch of industry. Its volume of output almost doubled – the rise was about 91%. The growth in the volume of output was, above all, due to consistently high external demand. Most of the production of the electronics industry is exported – in 2011, 97.8% of the production was exported. The most important foreign market was Sweden.

The number of enterprises in the manufacture of electronic products diminished by four in 2011, while the number of persons employed grew by about 200. There were 102 enterprises with 5,800 persons employed.

Tabel 1. Tööstustoodang, 2008–2011

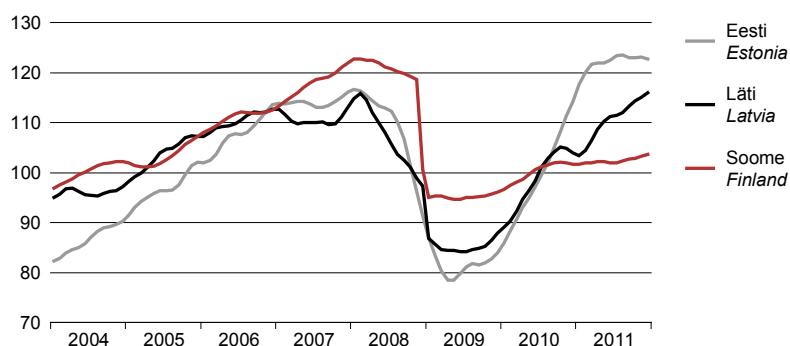
Table 1. Industrial production, 2008–2011

(jooksevhinnad, miljonit eurot – current prices, million euros)

Tegevusala	2008	2009	2010	2011	Economic activity
Elektrienergia-, auru- ja kuumaveevarustus	525,4	502,0	710,3	694,6	<i>Electricity, steam and hot water supply</i>
Mäetööstus põlevkivi kaevandamine	283,1	258,1	304,7	345,6	<i>Mining mining and agglomeration of oil shale</i>
turbatootmine	62,5	55,4	68,3	83,4	<i>extraction of peat</i>
Töötlev tööstus toiduainete tootmine	7 532,8	5 470,6	7 053,6	9 064,4	<i>Manufacturing manufacture of food products</i>
liha töötlemine ja säilitamine ning lihatoodete tootmine	1 055,2	912,9	955,6	1 083,5	<i>processing and preserving of meat and meat products</i>
kala töötlemine ja säilitamine	236,5	217,2	211,6	223,4	<i>processing and preserving of fish</i>
puu- ja köögivilja töötlemine ja säilitamine	49,1	40,9	45,3	55,6	<i>processing and preserving of fruit and vegetables</i>
piimatoodete tootmine	311,6	257,5	296,4	331,4	<i>manufacture of dairy products</i>
pagari- ja makaron-toodete tootmine	128,0	117,2	109,0	116,0	<i>manufacture of bakery and farinaceous products</i>
muude toiduainete tootmine	117,6	111,7	103,5	135,4	<i>manufacture of other food products</i>
valmis loomasööda tootmine	43,1	26,3	29,9	36,1	<i>manufacture of prepared animal feeds</i>
joogitootmine	202,2	180,0	158,9	167,4	<i>manufacture of beverages</i>
tekstilitootmine	240,0	195,3	209,4	228,9	<i>manufacture of textiles</i>
rõivatootmine	159,5	112,8	115,9	136,3	<i>manufacture of wearing apparel</i>
naha töötlemine ja nahktoodete tootmine	31,6	23,2	25,3	32,8	<i>manufacture of leather and related products</i>
puidu töötlemine ja puittoodete tootmine	1 004,9	731,5	1 046,8	1 227,1	<i>manufacture of wood and wood products</i>
paberi ja pabertoodete tootmine	185,2	144,5	180,7	197,2	<i>manufacture of paper and paper products</i>
trükidius ja salvestiste paljundus	182,8	155,0	189,8	194,6	<i>printing and reproduction of recorded media</i>
kütteölide tootmine	179,1	150,6	180,2	245,3	<i>manufacture of refined petroleum products</i>
kemikaalide ja keemia-toodete tootmine	440,8	261,2	323,0	453,8	<i>manufacture of chemicals and chemical products</i>
põhifarmaatsiatoodete ja ravimpreparaatide tootmine	25,7	23,6	30,5	35,4	<i>manufacture of basic pharmaceutical products and pharmaceutical preparations</i>
kummi- ja plasttoodete tootmine	292,3	189,0	240,9	299,4	<i>manufacture of rubber and plastic products</i>
muude mittemetalsetest mineraalidest toodete tootmine	420,0	253,5	278,2	335,2	<i>manufacture of other non-metallic mineral products</i>
metallitootmine	43,2	22,6	38,0	42,8	<i>manufacture of basic metals</i>
metalltoodete tootmine	970,4	602,4	759,4	948,3	<i>manufacture of fabricated metal products</i>
arvutite, elektroonika- ja optikaseadmete tootmine	393,1	353,2	874,3	1 625,1	<i>manufacture of computer, electronic and optical products</i>
elektriseadmete tootmine	429,9	310,3	362,0	462,7	<i>manufacture of electrical equipment</i>
masinate ja seadmete tootmine	291,6	164,3	189,6	281,5	<i>manufacture of machinery and equipment</i>
mootorsõidukite, haagiste ja poolhaagiste tootmine	204,3	127,4	249,7	312,8	<i>manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers</i>
muude transpordivahendite tootmine	53,3	39,9	47,9	56,4	<i>manufacture of other transport equipment</i>
mööblitootmine	360,6	262,8	323,1	364,3	<i>manufacture of furniture</i>
muu tootmine	116,3	82,5	96,4	108,2	<i>other manufacturing</i>
masinate ja seadmete remont ja paigaldus	250,9	172,1	178,0	225,4	<i>repair and installation of machinery and equipment</i>
KOKKU	8 341,3	6 230,7	8 068,6	10 104,6	TOTAL

Joonis 1. Eesti, Läti ja Soome töötleva tööstuse toodangu trendid, 2004–2011

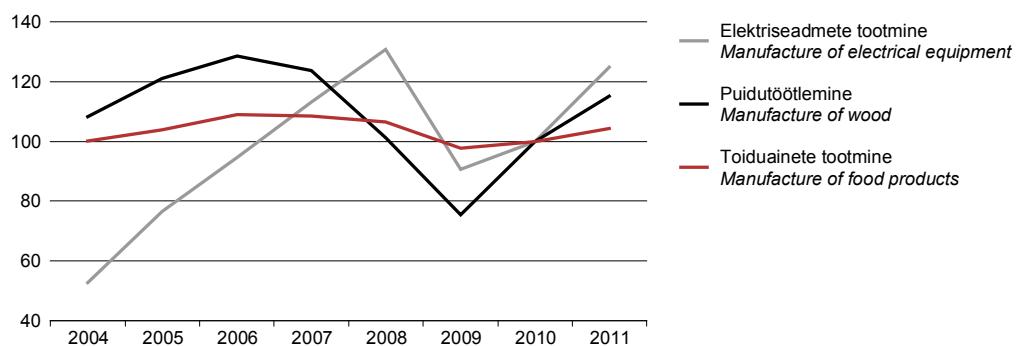
Figure 1. Trends of manufacturing production in Estonia, Latvia and Finland, 2004–2011
(2010 = 100)

Allikas/Source: Eurostat

Joonis 2. Töötleva tööstuse toodangu mahuindeksid, 2004–2011

Figure 2. Volume indices of manufacturing production, 2004–2011
(2010 = 100)

Tabel 2. Tööstustoodangu mahuindeksid, 2008–2011
Table 2. Volume indices of industrial production, 2008–2011
(eelmine aasta = 100 – previous year = 100)

Tegevusala	2008	2009	2010	2011	Economic activity
Elektrienergia-, auru- ja kuumaveevarustus	88,5	87,9	131,7	97,5	<i>Electricity, steam and hot water supply</i>
Mäetööstus	92,1	89,7	113,2	108,5	<i>Mining</i>
põlevkivi kaevandamine	98,3	92,7	120,0	104,5	<i>mining and agglomeration of oil shale</i>
turbatootmine	89,8	104,7	106,9	106,2	<i>extraction of peat</i>
Töötlev tööstus	95,5	74,5	123,2	122,6	<i>Manufacturing</i>
toiduainete tootmine	98,1	91,7	102,4	104,2	<i>manufacture of food products</i>
liha töötlemine ja säilitamine ning lihatoodete tootmine	101,2	88,2	97,6	102,3	<i>processing and preserving of meat and meat products</i>
kala töötlemine ja säilitamine	105,6	88,8	107,7	98,7	<i>processing and preserving of fish</i>
puu- ja köögivilja töötlemine ja säilitamine	99,3	81,6	119,7	122,8	<i>processing and preserving of fruit and vegetables</i>
piimatoodete tootmine	87,1	102,0	103,4	101,7	<i>manufacture of dairy products</i>
pagari- ja makaron-toodete tootmine	93,2	93,5	107,4	97,7	<i>manufacture of bakery and farinaceous products</i>
muude toiduainete tootmine	123,3	91,2	91,7	122,9	<i>manufacture of other food products</i>
valmis loomasööda tootmine	131,0	63,3	111,6	116,8	<i>manufacture of prepared animal feeds</i>
joogitootmine	84,9	90,1	86,3	101,0	<i>manufacture of beverages</i>
tekstilitootmine	92,8	83,7	107,5	108,9	<i>manufacture of textiles</i>
rõivatootmine	88,4	69,3	106,5	117,4	<i>manufacture of wearing apparel</i>
nahatöötlemine ja nahktoodete tootmine	92,6	73,4	113,6	132,7	<i>manufacture of leather and related products</i>
puidu töötlemine ja puittoodete tootmine	81,8	74,5	132,6	115,1	<i>manufacture of wood and wood products</i>
paber ja pabertoodete tootmine	88,1	78,3	122,9	107,6	<i>manufacture of paper and paper products</i>
trükindus ja salvestistepaljundus	106,3	87,8	118,8	106,7	<i>printing and reproduction of recorded media</i>
kütteõlide tootmine	96,5	80,2	107,7	100,2	<i>manufacture of refined petroleum products</i>
kemikaalide ja keemia-toodete tootmine	115,2	55,6	116,6	128,2	<i>manufacture of chemicals and chemical products</i>
põhifarmaatsiatoodete ja ravimpreparaatide tootmine	114,1	88,5	125,1	118,4	<i>manufacture of basic pharmaceutical products and preparations</i>
kummi- ja plasttoodete tootmine	84,5	67,7	123,4	108,8	<i>manufacture of rubber and plastic products</i>
muude mittemetalsetest mineraalidest toodete tootmine	76,0	63,3	112,9	110,9	<i>manufacture of other non-metallic mineral products</i>
metallitootmine	87,3	52,6	149,3	95,7	<i>manufacture of basic metals</i>
metalltoodete tootmine	103,0	68,8	107,6	118,3	<i>manufacture of fabricated metal products</i>
arvutite, elektronika- ja optikaseadmete tootmine	111,2	91,8	246,2	191,2	<i>manufacture of computer, electronic and optical products</i>
elektriseadmete tootmine	115,6	69,4	110,2	124,8	<i>manufacture of electrical equipment</i>
masinate ja seadmete tootmine	100,3	56,8	133,2	144,6	<i>manufacture of machinery and equipment</i>
mootorsõidukite, haagiste ja poolhaagiste tootmine	107,0	64,1	202,3	117,5	<i>manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers</i>
muude transpordivahendite tootmine	93,1	79,8	111,7	119,7	<i>manufacture of other transport equipment</i>
mööblitootmine	90,9	73,8	114,5	112,3	<i>manufacture of furniture</i>
muu tootmine	99,8	69,9	111,4	102,1	<i>other manufacturing</i>
masinate ja seadmete remont ja paigaldus	106,3	69,9	97,9	114,9	<i>repair and installation of machinery and equipment</i>
KOKKU	94,9	76,0	123,5	119,9	TOTAL

Tabel 3. Tööstustoodangu mahuindeksid, 2008–2011
Table 3. Volume indices of industrial production, 2008–2011
(2010 = 100)

Tegevusala	2008	2009	2010	2011	Economic activity
Elektrienergia-, auru- ja kuumaveevarustus	86,4	75,9	100,0	97,5	<i>Electricity, steam and hot water supply</i>
Mäetööstus	98,5	88,3	100,0	108,5	<i>Mining</i>
põlevkivi kaevandamine	89,9	83,3	100,0	104,5	<i>mining and agglomeration of oil shale</i>
turbaootmine	89,3	93,5	100,0	106,2	<i>extraction of peat</i>
Töötlev tööstus	109,0	81,2	100,0	122,6	<i>Manufacturing</i>
toiduainete tootmine	106,5	97,7	100,0	104,2	<i>manufacture of food products</i>
liha töötlemine ja säilitamine ning lihatoodete tootmine	116,2	102,5	100,0	102,3	<i>processing and preserving of meat and meat products</i>
kala töötlemine ja säilitamine	104,6	92,9	100,0	98,7	<i>processing and preserving of fish</i>
puu- ja köögivilja töötlemine ja säilitamine	102,4	83,5	100,0	122,8	<i>processing and preserving of fruit and vegetables</i>
piimatoodete tootmine	94,8	96,7	100,0	101,7	<i>manufacture of dairy products</i>
pagari- ja makarontoodete tootmine	99,6	93,1	100,0	97,7	<i>manufacture of bakery and farinaceous products</i>
muude toiduainete tootmine	119,6	109,1	100,0	122,9	<i>manufacture of other food products</i>
valmis loomasööda tootmine	141,6	89,6	100,0	116,8	<i>manufacture of prepared animal feeds</i>
joogitootmine	128,6	115,9	100,0	101,0	<i>manufacture of beverages</i>
tekstilitootmine	111,1	93,0	100,0	108,9	<i>manufacture of textiles</i>
rõivatootmine	135,5	93,9	100,0	117,4	<i>manufacture of wearing apparel</i>
nahatöötlemine ja nahktoodete tootmine	119,9	88,0	100,0	132,7	<i>manufacture of leather and related products</i>
puidu töötlemine ja puittoodete tootmine	101,2	75,4	100,0	115,1	<i>manufacture of wood and wood products</i>
paber ja pabertoodete tootmine	103,9	81,4	100,0	107,6	<i>manufacture of paper and paper products</i>
trükindus ja salvestistepaljundus	95,9	84,2	100,0	106,7	<i>printing and reproduction of recorded media</i>
kütteõlide tootmine	115,8	92,9	100,0	100,2	<i>manufacture of refined petroleum products</i>
kemikaalide ja keemia-toodete tootmine	154,3	85,8	100,0	128,2	<i>manufacture of chemicals and chemical products</i>
põhifarmaatsiatoodete ja ravimpreparaatiidetootmine	90,3	79,9	100,0	118,4	<i>manufacture of basic pharmaceutical products and preparations</i>
kummi- ja plasttoodete tootmine	119,7	81,0	100,0	108,8	<i>manufacture of rubber and plastic products</i>
muude mittemetalsetest mineraalidest toodete tootmine	139,9	88,6	100,0	110,9	<i>manufacture of other non-metallic mineral products</i>
metallitootmine	127,3	67,0	100,0	95,7	<i>manufacture of basic metals</i>
metalltoodete tootmine	135,1	92,9	100,0	118,3	<i>manufacture of fabricated metal products</i>
arvutite, elektronika- ja optikaseadmete tootmine	44,2	40,6	100,0	191,2	<i>manufacture of computer, electronic and optical products</i>
elektriseadmete tootmine	130,8	90,7	100,0	124,8	<i>manufacture of electrical equipment</i>
masinate ja seadmete tootmine	132,2	75,1	100,0	144,6	<i>manufacture of machinery and equipment</i>
mootorsõidukite, haagiste ja poolhaagiste tootmine	77,1	49,4	100,0	117,5	<i>manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers</i>
muude transpordivahendite tootmine	112,2	89,5	100,0	119,7	<i>manufacture of other transport equipment</i>
mööblitootmine	118,3	87,3	100,0	112,3	<i>manufacture of furniture</i>
muu tootmine	128,4	89,8	100,0	102,1	<i>other manufacturing</i>
masinate ja seadmete remont ja paigaldus	146,1	102,1	100,0	114,9	<i>repair and installation of machinery and equipment</i>
KOKKU	106,5	81,0	100,0	119,9	TOTAL

Tabel 4. Tööstustoodang töötaja kohta, 2008–2011

Table 4. Industrial production per employee, 2008–2011

(jooksevhinnad, tuhat eurot – current prices, thousand euros)

Tegevusala	2008	2009	2010	2011	Economic activity
Elektrienergia-, auru- ja kuumaveevarustus	114,7	115,6	177,8	177,1	<i>Electricity, steam and hot water supply</i>
Mäetööstus	53,1	49,7	62,4	69,9	<i>Mining</i>
põlevkivi kaevandamine	x	x	x	x	<i>mining and agglomeration of oil shale</i>
turbatootmine	49,2	49,8	60,3	77,3	<i>extraction of peat</i>
Töötlev tööstus	63,9	57,4	76,0	93,2	<i>Manufacturing</i>
toiduainete tootmine	75,9	73,3	78,8	87,9	<i>manufacture of food products</i>
liha töötlemine ja säilitamine ning lihatoodete tootmine	76,3	77,8	77,8	81,4	<i>processing and preserving of meat and meat products</i>
kala töötlemine ja säilitamine	51,5	55,3	63,2	69,4	<i>processing and preserving of fish</i>
puu- ja köögivilja töötlemine ja säilitamine	68,9	63,3	80,7	85,9	<i>processing and preserving of fruit and vegetables</i>
piimatoodete tootmine	133,1	119,1	137,8	146,8	<i>manufacture of dairy products</i>
pagari- ja makarontoodete tootmine	34,9	35,5	35,0	40,8	<i>manufacture of bakery and farinaceous products</i>
muude toiduainete tootmine	70,3	72,7	67,1	81,4	<i>manufacture of other food products</i>
valmis loomasööda tootmine	248,4	183,7	192,9	234,5	<i>manufacture of prepared animal feeds</i>
joogitootmine	103,9	108,5	104,5	126,5	<i>manufacture of beverages</i>
tekstiilitootmine	39,8	45,0	48,5	60,6	<i>manufacture of textiles</i>
rõivatootmine	18,0	15,8	18,1	21,5	<i>manufacture of wearing apparel</i>
nahatöötlemine ja nahktoodete tootmine	21,0	18,0	21,5	24,9	<i>manufacture of leather and related products</i>
puidu töötlemine ja puittoodete tootmine	61,0	59,9	83,6	88,7	<i>manufacture of wood and wood products</i>
paber ja paber-toodete tootmine	108,7	97,0	137,4	148,2	<i>manufacture of paper and paper products</i>
trükinudus ja salvestiste paljundus	63,8	61,2	72,1	72,7	<i>printing and reproduction of recorded media</i>
kütteölide tootmine	135,7	108,4	128,4	165,4	<i>manufacture of refined petroleum products</i>
kemikaalide ja keemia-toodete tootmine	169,9	112,5	144,5	194,7	<i>manufacture of chemicals and chemical products</i>
põhifarmaatsiatoodete ja ravimpreparaatiide tootmine	110,3	106,9	113,2	143,5	<i>manufacture of basic pharmaceutical products and pharmaceutical preparations</i>
kummi- ja plast-toodete tootmine	63,9	55,5	72,0	78,4	<i>manufacture of rubber and plastic products</i>
muude mittemetalsetest mineraalidest toodete tootmine	73,7	58,6	72,3	85,6	<i>manufacture of other non-metallic mineral products</i>
metallitootmine	118,1	61,3	100,7	113,2	<i>manufacture of basic metals</i>
metalltoodete tootmine	69,0	53,3	72,2	84,8	<i>manufacture of fabricated metal products</i>
arvutite, elektroonika- ja optikaseadmete tootmine	61,8	68,4	160,8	285,0	<i>manufacture of computer, electronic and optical products</i>
elektriseadmete tootmine	79,8	72,0	85,5	98,1	<i>manufacture of electrical equipment</i>
masinate ja seadmete tootmine	61,1	46,2	64,1	83,4	<i>manufacture of machinery and equipment</i>
mootorsõidukite, haagiste ja poolhaagiste tootmine	52,5	44,2	83,7	91,7	<i>manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers</i>
muude transpordi-vahendite tootmine	69,0	70,4	79,9	84,7	<i>manufacture of other transport equipment</i>
mööblitootmine	42,5	38,8	45,8	50,6	<i>manufacture of furniture</i>
muu tootmine	49,9	40,4	49,2	50,9	<i>other manufacturing</i>
masinate ja seadmete remont ja paigaldus	61,5	47,7	50,3	59,0	<i>repair and installation of machinery and equipment</i>
KOKKU	65,3	59,4	79,4	95,2	TOTAL

Tabel 5. Tööstustoodang töötaja kohta, 2008–2011*Table 5. Industrial production per employee, 2008–2011*

(püsivhinnad, eelmine aasta = 100 – constant prices, previous year = 100)

Tegevusala	2008	2009	2010	2011	Economic activity
Elektroenergia-, auru- ja kuumaveevarustus	91,8	94,3	137,9	98,7	<i>Electricity, steam and hot water supply</i>
Mäetööstus	90,1	92,1	119,0	108,2	<i>Mining</i>
põlevkivi kaevandamine	93,6	89,3	127,5	100,7	<i>mining and agglomeration of oil shale</i>
turbaootmine	96,8	118,6	103,7	112,5	<i>extraction of peat</i>
Töötlev tööstus	101,2	92,1	127,6	117,1	<i>Manufacturing</i>
toiduainete tootmine	103,3	102,2	105,9	102,7	<i>manufacture of food products</i>
liha töötlemine ja säilitamine ning lihatoodete tootmine	103,8	98,0	100,2	101,1	<i>processing and preserving of meat and meat products</i>
kala töötlemine ja säilitamine	106,0	106,4	110,8	92,1	<i>processing and preserving of fish</i>
puu- ja köögivilja töötlemine ja säilitamine	94,2	90,1	130,8	106,5	<i>processing and preserving of fruit and vegetables</i>
piimatoodete tootmine	88,9	109,9	103,8	97,0	<i>manufacture of dairy products</i>
pagari- ja makaron-toodete tootmine	113,7	104,2	113,2	107,3	<i>manufacture of bakery and farinaceous products</i>
muude toiduainete tootmine	111,7	99,4	94,8	113,8	<i>manufacture of other food products</i>
valmis loomasööda tootmine	124,2	77,0	113,0	122,1	<i>manufacture of prepared animal feeds</i>
joogitootmine	87,7	105,7	94,2	114,2	<i>manufacture of beverages</i>
tekstilitootmine	116,7	116,2	112,9	120,2	<i>manufacture of textiles</i>
rõivatootmine	101,4	85,9	117,4	117,6	<i>manufacture of wearing apparel</i>
nahatöötlemine ja nahk-toodete tootmine	98,6	86,1	116,7	117,8	<i>manufacture of leather and related products</i>
puidutöötlemine ja puit-toodete tootmine	88,9	99,7	132,3	104,1	<i>manufacture of wood and wood products</i>
paber ja pabertoodete tootmine	99,1	92,3	134,9	111,5	<i>manufacture of paper and paper products</i>
trükkindus ja salvestistepaljundus	109,2	97,5	116,4	104,7	<i>printing and reproduction of recorded media</i>
kütteölide tootmine	88,7	76,1	100,3	94,7	<i>manufacture of refined petroleum products</i>
kemikaalide ja keemia-toodete tootmine	115,8	62,2	124,3	124,3	<i>manufacture of chemicals and chemical products</i>
põhifarmaatsiatoodete ja ravimpreparaadi tootmine	110,1	93,3	102,7	123,7	<i>manufacture of basic pharmaceutical products and preparations</i>
kummi- ja plast-toodete tootmine	94,3	90,6	124,2	101,6	<i>manufacture of rubber and plastic products</i>
muude mittemetalsetest mineraalidest toodete tootmine	82,9	84,8	124,4	111,3	<i>manufacture of other non-metallic mineral products</i>
metallitootmine	82,9	62,4	148,9	110,4	<i>manufacture of basic metals</i>
metalltoodete tootmine	98,1	82,7	119,1	108,2	<i>manufacture of fabricated metal products</i>
arvutite, elektroonika- ja optikaseadmete tootmine	118,6	114,5	251,2	182,9	<i>manufacture of computer, electronic and optical products</i>
elektriseadmete tootmine	107,1	85,0	108,4	112,9	<i>manufacture of electrical equipment</i>
masinate ja seadmete tootmine	104,3	76,5	137,6	128,8	<i>manufacture of machinery and equipment</i>
mootorsõidukite, haagiste ja poolhaagiste tootmine	109,6	86,5	192,6	107,0	<i>manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers</i>
muude transpordivahendite tootmine	81,9	103,3	89,2	112,7	<i>manufacture of other transport equipment</i>
mööblitootmine	103,3	93,5	117,6	109,1	<i>manufacture of furniture</i>
muu tootmine	99,2	79,6	120,5	96,8	<i>other manufacturing</i>
masinate ja seadmete remont ja paigaldus	103,6	79,9	98,4	106,6	<i>repair and installation of machinery and equipment</i>
KOKKU	100,2	92,6	128,0	115,1	TOTAL

Tabel 6. Tööstustoodangu müük, 2008–2011

Table 6. Industrial sales, 2008–2011

(jooksevhinnad, miljonit eurot – current prices, million euros)

Tegevusala	2008	2009	2010	2011	Economic activity
Elektrienergia-, auru- ja kuumaveevarustus	521,9	501,8	709,9	694,4	Electricity, steam and hot water supply
Mäetööstus	278,1	242,7	311,1	342,3	Mining
põlevkivi kaevandamine	x	x	x	x	mining and agglomeration of oil shale
turbatootmine	65,4	50,6	67,7	84,4	extraction of peat
Töötlev tööstus	7 499,3	5 531,0	7 034,6	9 029,8	Manufacturing
toiduainete tootmine	1 042,0	925,8	955,9	1 078,8	manufacture of food products
liha töötlemine ja säilitamine ning lihatoodete tootmine	235,5	217,1	211,6	223,5	processing and preserving of meat and meat products
kala töötlemine ja säilitamine	104,9	97,1	111,0	128,9	processing and preserving of fish
puu- ja köögivilja töötlemine ja säilitamine	48,5	41,0	45,5	55,1	processing and preserving of fruit and vegetables
piimatoodete tootmine	308,1	264,3	294,6	330,0	manufacture of dairy products
pagari- ja makaron-toodete tootmine	127,9	117,1	108,9	115,9	manufacture of bakery and farinaceous products
muude toiduainete tootmine	114,2	113,6	103,3	133,5	manufacture of other food products
valmis loomasööda tootmine	39,9	28,7	31,0	36,5	manufacture of prepared animal feeds
joogitootmine	205,1	181,1	160,6	167,0	manufacture of beverages
tekstiilitootmine	238,3	198,8	209,8	227,7	manufacture of textiles
rõivatootmine	159,2	114,1	116,1	134,7	manufacture of wearing apparel
naha töötlemine ja nahktoodete tootmine	31,8	23,6	25,7	32,6	manufacture of leather and related products
puidu töötlemine ja puit-toodete tootmine	1 005,4	744,9	1 041,9	1 221,1	manufacture of wood and wood products
paber ja paber-toodete tootmine	185,2	148,5	178,0	199,1	manufacture of paper and paper products
trükinud ja salvestiste paljundus	182,6	155,0	190,0	194,5	printing and reproduction of recorded media
kütteõlide tootmine	175,7	148,3	175,7	244,4	manufacture of refined petroleum products
kemikaalide ja keemia-toodete tootmine	438,0	267,2	317,4	439,6	manufacture of chemicals and chemical products
põhifarmaatsiatoodete ja ravimpreparaatiide tootmine	25,8	23,1	30,8	35,2	manufacture of basic pharmaceutical products and pharmaceutical preparations
kummi- ja plast-toodete tootmine	290,7	192,2	240,8	298,2	manufacture of rubber and plastic products
muude mittemetalsetest mineraalidest toodete tootmine	417,5	256,2	282,2	335,1	manufacture of other non-metallic mineral products
metallitootmine	44,3	22,5	38,9	43,1	manufacture of basic metals
metalltoodete tootmine	971,0	608,9	756,3	945,6	manufacture of fabricated metal products
arvutite, elektroonika- ja optikaseadmete tootmine	391,0	355,5	873,1	1624,5	manufacture of computer, electronic and optical products
elektriseadmete tootmine	426,7	313,3	359,1	462,6	manufacture of electrical equipment
masinate ja seadmete tootmine	291,1	162,8	189,7	280,8	manufacture of machinery and equipment
mootorsöidukite, haagiste ja poolhaagiste tootmine	202,1	127,3	248,7	312,5	manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers
muude transpordi-vahendite tootmine	52,7	40,1	46,8	54,7	manufacture of other transport equipment
mööblitootmine	359,1	265,7	322,8	364,5	manufacture of furniture
muu tootmine	113,8	83,6	96,5	108,1	other manufacturing
masinate ja seadmete remont ja paigaldus	250,2	172,5	177,8	225,4	repair and installation of machinery and equipment
KOKKU	8 299,3	6 275,5	8 055,6	10 066,5	TOTAL

Tabel 7. Tööstustoodangu müügiindeksid, 2008–2011

Table 7. Indices of industrial sales, 2008–2011

(eelmine aasta = 100 – previous year = 100)

Tegevusala	2008	2009	2010	2011	Economic activity
Elektrienergia-, auru- ja kuumaveevarustus	108,9	94,9	139,5	98,1	<i>Electricity, steam and hot water supply</i>
Mäetööstus	106,0	87,2	129,1	108,5	<i>Mining</i>
põlevkivi kaevandamine	108,1	100,5	137,2	99,2	<i>mining and agglomeration of oil shale</i>
turbaootmine	121,9	77,7	135,9	118,8	<i>extraction of peat</i>
Töötlev tööstus	101,6	73,7	125,5	127,8	<i>Manufacturing</i>
toiduainete tootmine	112,5	89,0	102,7	111,6	<i>manufacture of food products</i>
liha töötlemine ja säilitamine ning lihatoodete tootmine	111,1	92,2	97,4	105,7	<i>processing and preserving of meat and meat products</i>
kala töötlemine ja säilitamine	109,4	92,5	110,4	107,4	<i>processing and preserving of fish</i>
puu- ja köögivilja töötlemine ja säilitamine	105,0	84,5	118,4	120,9	<i>processing and preserving of fruit and vegetables</i>
piimatoodete tootmine	105,0	86,2	111,5	112,0	<i>manufacture of dairy products</i>
pagari- ja makaron-toodete tootmine	111,5	91,5	92,9	106,2	<i>manufacture of bakery and farinaceous products</i>
muude toiduainete tootmine	131,5	99,4	88,6	129,2	<i>manufacture of other food products</i>
valmis loomasööda tootmine	128,7	71,9	106,2	117,4	<i>manufacture of prepared animal feeds</i>
joogitootmine	97,0	88,3	88,7	105,0	<i>manufacture of beverages</i>
tekstilitootmine	90,9	83,4	105,8	111,6	<i>manufacture of textiles</i>
rõivatootmine	95,8	71,7	101,4	117,6	<i>manufacture of wearing apparel</i>
naha töötlemine ja nahk-toodete tootmine	104,2	74,3	111,2	127,7	<i>manufacture of leather and related products</i>
puidu töötlemine ja puittoodete tootmine	85,9	74,4	135,6	117,6	<i>manufacture of wood and wood products</i>
paber ja pabertoodete tootmine	97,5	78,3	121,6	110,4	<i>manufacture of paper and paper products</i>
trükindus ja salvestistepaljundus	106,5	86,8	116,2	102,4	<i>printing and reproduction of recorded media</i>
kütteõlide tootmine	129,7	84,4	131,8	139,1	<i>manufacture of refined petroleum products</i>
kemikaalide ja keemia-toodete tootmine	121,9	61,0	113,5	137,8	<i>manufacture of chemicals and chemical products</i>
põhifarmaatsiatoodete ja ravimpreparaatiidetootmine	122,3	89,6	133,0	116,1	<i>manufacture of basic pharmaceutical products and preparations</i>
kummi- ja plasttoodete tootmine	88,6	66,5	124,5	115,4	<i>manufacture of rubber and plastic products</i>
muude mittemetalsetest mineraalidest toodete tootmine	82,5	60,3	113,0	116,3	<i>manufacture of other non-metallic mineral products</i>
metallitootmine	90,9	50,3	170,6	104,6	<i>manufacture of basic metals</i>
metalltoodete tootmine	107,0	62,7	118,7	128,1	<i>manufacture of fabricated metal products</i>
arvutite, elektroonika- ja optikaseadmete tootmine	107,0	91,0	239,0	186,0	<i>manufacture of computer, electronic and optical products</i>
elektriseadmete tootmine	123,6	73,7	114,9	128,7	<i>manufacture of electrical equipment</i>
masinate ja seadmete tootmine	104,6	55,8	132,2	147,5	<i>manufacture of machinery and equipment</i>
mootorsõidukite, haagiste ja poolhaagiste tootmine	105,6	63,0	202,0	118,9	<i>manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers</i>
muude transpordi-vahendite tootmine	99,0	79,2	112,7	124,8	<i>manufacture of other transport equipment</i>
mööblitootmine	94,6	73,4	111,2	113,2	<i>manufacture of furniture</i>
muu tootmine	105,3	73,5	111,9	108,1	<i>other manufacturing</i>
masinate ja seadmete remont ja paigaldus	111,2	68,6	101,4	120,6	<i>repair and installation of machinery and equipment</i>
KOKKU	102,2	75,5	126,8	124,4	TOTAL

Tabel 8. Tööstustoodangu müük mitteresidentidele, 2008–2011

Table 8. Industrial sales to non-residents, 2008–2011

(jooksevhinnad, miljonit eurot – current prices, million euros)

Tegevusala	2008	2009	2010	2011	Economic activity
Elektrienergia-, auru- ja kuumaveevarustus	1,3	0,7	1,2	3,6	<i>Electricity, steam and hot water supply</i>
Mäetööstus	57,2	37,0	51,8	66,6	<i>Mining</i>
põlevkivi kaevandamine	x	x	x	x	<i>mining and agglomeration of oil shale</i>
turbaootmine	47,4	29,0	41,4	53,4	<i>extraction of peat</i>
Töötlev tööstus	4 366,3	3 274,8	4 621,3	6 203,0	<i>Manufacturing</i>
toiduainete tootmine	297,0	279,0	331,4	387,4	<i>manufacture of food products</i>
liha töötlemine ja säilitamine ning lihatoodete tootmine	32,5	32,3	38,9	40,3	<i>processing and preserving of meat and meat products</i>
kala töötlemine ja säilitamine	77,7	72,2	80,9	98,5	<i>processing and preserving of fish</i>
puu- ja köögivilja töötlemine ja säilitamine	18,1	13,9	18,1	21,3	<i>processing and preserving of fruit and vegetables</i>
piimatoodete tootmine	93,5	79,4	110,7	120,5	<i>manufacture of dairy products</i>
pagari- ja makaron-toodete tootmine	6,4	7,9	8,0	15,1	<i>manufacture of bakery and farinaceous products</i>
muude toiduainete tootmine	48,1	52,0	51,1	67,2	<i>manufacture of other food products</i>
valmis loomasööda tootmine	0,6	0,3	0,7	0,5	<i>manufacture of prepared animal feeds</i>
joogitootmine	42,9	33,0	33,1	32,8	<i>manufacture of beverages</i>
tekstiilitootmine	191,3	164,6	177,9	201,3	<i>manufacture of textiles</i>
rõivatootmine	102,5	75,4	76,2	91,5	<i>manufacture of wearing apparel</i>
nahatöötlemine ja nahktoodete tootmine	23,1	16,3	20,7	27,7	<i>manufacture of leather and related products</i>
puidutöötlemine ja puittoodete tootmine	623,5	457,7	651,9	799,7	<i>manufacture of wood and wood products</i>
paber ja paber-toodete tootmine	135,4	106,2	144,5	164,1	<i>manufacture of paper and paper products</i>
trükinudus ja salvestiste paljundus	56,3	55,7	72,8	81,6	<i>printing and reproduction of recorded media</i>
kütteõlide tootmine	87,0	81,6	101,3	164,2	<i>manufacture of refined petroleum products</i>
kemikaalide ja keemia-toodete tootmine	367,8	220,2	274,5	385,6	<i>manufacture of chemicals and chemical products</i>
põhifarmaatsiatoodete ja ravimpreparaatiide tootmine	18,7	16,9	23,2	28,0	<i>manufacture of basic pharmaceutical products and pharmaceutical preparations</i>
kummi- ja plasttoodete tootmine	147,1	104,4	147,0	177,9	<i>manufacture of rubber and plastic products</i>
muude mittemetalsetest mineraalidest toodete tootmine	159,8	106,3	137,4	146,7	<i>manufacture of other non-metallic mineral products</i>
metallitootmine	37,6	17,8	33,4	35,6	<i>manufacture of basic metals</i>
metalltoodete tootmine	545,6	365,9	446,4	526,0	<i>manufacture of fabricated metal products</i>
arvutite, elektroonika- ja optikaseadmete tootmine	349,3	330,8	842,6	1 589,3	<i>manufacture of computer, electronic and optical products</i>
elektriseadmete tootmine	331,1	255,6	309,7	375,7	<i>manufacture of electrical equipment</i>
masinate ja seadmete tootmine	212,1	119,8	150,1	216,2	<i>manufacture of machinery and equipment</i>
mootorsõidukite, haagiste ja poolhaagiste tootmine	173,6	113,3	232,2	294,1	<i>manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers</i>
muude transpordi-vahendite tootmine	38,0	31,5	40,9	45,7	<i>manufacture of other transport equipment</i>
mööblitootmine	216,4	174,1	230,1	259,0	<i>manufacture of furniture</i>
muu tootmine	90,6	67,7	81,1	86,7	<i>other manufacturing</i>
masinate ja seadmete remont ja paigaldus	119,6	81,0	62,9	86,2	<i>repair and installation of machinery and equipment</i>
KOKKU	4 424,8	3 312,5	4 674,3	6 273,2	<i>TOTAL</i>

Tabel 9. Mitteresidentidele müügi osatähtsus tööstustoodangu müügis, 2008–2011

Table 9. Share of sales to non-residents in industrial sales, 2008–2011
(protsenti – percentages)

Tegevusala	2008	2009	2010	2011	Economic activity
Elektrienergia-, auru- ja kuumaveevarustus	0,2	0,1	0,2	0,5	<i>Electricity, steam and hot water supply</i>
Mäetööstus	20,6	15,3	16,7	19,5	<i>Mining</i>
põlevkivi kaevandamine	x	x	x	x	<i>mining and agglomeration of oil shale</i>
turbaootmine	72,4	57,4	61,1	63,2	<i>extraction of peat</i>
Töötlev tööstus	58,2	59,2	65,7	68,7	<i>Manufacturing</i>
toiduainete tootmine	28,5	30,1	34,7	35,9	<i>manufacture of food products</i>
liha töötlemine ja säilitamine ning lihatoodete tootmine	13,8	14,9	18,4	18,0	<i>processing and preserving of meat and meat products</i>
kala töötlemine ja säilitamine	74,1	74,4	72,9	76,4	<i>processing and preserving of fish</i>
puu- ja köögivilja töötlemine ja säilitamine	37,4	33,9	39,8	38,7	<i>processing and preserving of fruit and vegetables</i>
piimatoodete tootmine	30,4	30,1	37,6	36,5	<i>manufacture of dairy products</i>
pagari- ja makaron-toodete tootmine	5,0	6,7	7,4	13,0	<i>manufacture of bakery and farinaceous products</i>
muude toiduainete tootmine	42,1	45,8	49,4	50,3	<i>manufacture of other food products</i>
valmis loomasööda tootmine	1,6	0,9	2,3	1,3	<i>manufacture of prepared animal feeds</i>
joogitootmine	20,9	18,2	20,6	19,7	<i>manufacture of beverages</i>
tekstilitootmine	80,3	82,8	84,8	88,4	<i>manufacture of textiles</i>
rõivatootmine	64,4	66,1	65,6	67,9	<i>manufacture of wearing apparel</i>
naha töötlemine ja nahktoodete tootmine	72,7	69,1	80,2	84,7	<i>manufacture of leather and related products</i>
puidu töötlemine ja puittoodete tootmine	62,0	61,4	62,6	65,5	<i>manufacture of wood and wood products</i>
paber ja paber-toodete tootmine	73,1	71,5	81,2	82,4	<i>manufacture of paper and paper products</i>
trükindus ja salvestiste paljundus	30,8	35,9	38,3	42,0	<i>printing and reproduction of recorded media</i>
kütteõlide tootmine	49,6	55,0	57,7	67,2	<i>manufacture of refined petroleum products</i>
kemikaalide ja keemia-toodete tootmine	84,0	82,4	86,5	87,7	<i>manufacture of chemicals and chemical products</i>
põhifarmaatsiatoodete ja ravimpreparaatiide tootmine	72,5	73,3	75,3	79,7	<i>manufacture of basic pharmaceutical products and pharmaceutical preparations</i>
kummi- ja plast-toodete tootmine	50,6	54,3	61,1	59,6	<i>manufacture of rubber and plastic products</i>
muude mittemetalsetest mineraalidest toodete tootmine	38,3	41,5	48,7	43,8	<i>manufacture of other non-metallic mineral products</i>
metallitootmine	84,9	79,4	86,0	82,7	<i>manufacture of basic metals</i>
metalltoodete tootmine	56,2	60,1	59,0	55,6	<i>manufacture of fabricated metal products</i>
arvutite, elektroonika- ja optikaseadmete tootmine	89,3	93,1	96,5	97,8	<i>manufacture of computer, electronic and optical products</i>
elektriseadmete tootmine	77,6	81,6	86,2	81,2	<i>manufacture of electrical equipment</i>
masinate ja seadmete tootmine	72,9	73,6	79,1	77,0	<i>manufacture of machinery and equipment</i>
mootorsöidukite, haagiste ja poolhaagiste tootmine	85,9	89,0	93,4	94,1	<i>manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers</i>
muude transpordi-vahendite tootmine	72,1	78,5	87,3	83,5	<i>manufacture of other transport equipment</i>
mööblitootmine	60,3	65,5	71,3	71,1	<i>manufacture of furniture</i>
muu tootmine	79,6	81,0	84,0	80,2	<i>other manufacturing</i>
masinate ja seadmete remont ja paigaldus	47,8	47,0	35,4	38,3	<i>repair and installation of machinery and equipment</i>
KOKKU	53,3	52,8	58,0	62,3	TOTAL

Tabel 10. Toiduainete tootmine, 2007–2011

Table 10. Manufacture of food products, 2007–2011

	2007	2008	2009	2010	2011	
Vorsttooted, tuhat t	32,4	33,6	35,5	36,7	36,5	Sausages, thousand t
Suitsulihatooted, tuhat t	10,1	9,0	9,6	9,9	10,3	Smoked meat products, thousand t
Kalatooted (v.a konservid), tuhat t	69,7	60,0	73,3	62,1	56,8	Fish products (excl. canned fish), thousand t
Piim, tuhat t	88,3	86,6	90,3	92,2	89,3	Milk, thousand t
Või, tuhat t	7,7	6,7	8,0	6,1	6,9	Butter, thousand t
Lössi- ja vadakupulber, täispiima asendaja, tuhat t	16,8	15,8	14,7	10,4	11,0	Skim milk and whey powder, whole milk replacer, thousand t
Täispiima- ja koorepulber, tuhat t	3,7	3,1	4,1	1,3	1,3	Milk and cream powder, thousand t
Juust, tuhat t	17,3	19,8	22,1	23,1	23,1	Cheese, thousand t
Jäätit, tuhat t	10,5	10,0	9,9	10,8	10,4	Ice-cream, thousand t
Kalakonservid, tuhat t	5,1	7,1	3,7	5,1	3,8	Canned fish, thousand t
Mahl, tuhat hl	217,1	228,5	273,4	267,1	331,3	Juices, thousand hl
Pagaritooted, tuhat t	78,8	77,3	74,1	75,5	77,0	Bread and pastry, thousand t
Suhkrukondiitritooted, tuhat t	2,1	2,9	1,6	1,1	1,8	Sugar confectionery, thousand t
Jahu, tuhat t	71,9	73,5	74,4	78,7	81,2	Flour, thousand t
nisujahu, tuhat t	51,8	52,4	51,6	51,8	55,4	wheat flour, thousand t
rukijahu, tuhat t	20,0	20,9	22,3	25,8	25,7	rye flour, thousand t
Tangained, tuhat t	2,2	2,8	3,2	7,5	2,5	Groats, thousand t
Segasööt, tuhat t	214,2	229,5	201,3	204,5	416,2	Concentrated feeding stuffs, thousand t
Makarontooted, tuhat t	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	Pasta products, thousand t
Siirup, tuhat dal	205,6	177,8	192,5	171,5	141,6	Syrup, thousand dal
Majonees ja emulgeeritud kastmed, tuhat t	9,3	9,5	7,4	8,4	8,3	Mayonnaise and emulsified sauces, thousand t
Karastusjoogid, tuhat hl	1 217,7	1 094,5	903,6	505,6	315,2	Soft drinks, thousand hl
Mineraalvesi, tuhat hl	186,8	203,3	161,5	145,6	166,4	Mineral water, thousand hl
Gaseeritud ja gaseerimata vesi, tuhat hl	369,3	347,4	377,9	376,2	327,5	Aerated and non-aerated water, thousand hl
Viin ja teised piiritusjoogid, tuhat hl	216,0	202,8	186,6	150,7	169,2	Distilled spirits, thousand hl
Puuvilja- ja marjavein, tuhat hl	53,5	38,8	40,2	64,7	73,3	Wine of fruits and berries, thousand hl
Õlu, tuhat hl	1 411,6	1 281,8	1 223,0	1 292,9	1 358,8	Beer, thousand hl
Lahjad alkoholjoogid, tuhat hl	362,2	247,9	167,2	177,6	166,3	Light alcoholic drinks, thousand hl

Tabel 11. Arvutite, elektriseadmete ja täppisinstrumentide tootmine, 2007–2011

Table 11. Manufacture of computers, electrical equipment and precision instruments, 2007–2011

	2007	2008	2009	2010	2011	
Arvutid, tuhat tk	59,3	46,7	25,6	22,3	24,9	Computers, thousand units
Trafod, induktiivpoolid jm elektriseadmed, mln tk	8,4	19,0	9,9	20,0	16,4	Transformers, inductors and other electrical equipment, million units
Elektrijaotusseadmed ja juhtaparatuur, mln tk	29,3	6,6	5,3	9,4	11,0	Electricity distribution and control apparatus, million units
Elektronkomponendid, mln tk	3,6	5,7	4,1	4,3	4,4	Electronic components, million units
Mõõte-, kontroll-, katse-, navigatsiooni- jms instrumendid ja seadmed, mln euro ^a	61,9	82,9	61,8	89,6	133,8	Instruments and appliances for measuring, checking, testing, navigating and other purposes, million euros ^a

^a Müügihinnas ilma käibe- ja aktsiisimaksuta.^a At selling price without VAT and excise duty.**Tabel 12. Kütuseootmine, 2007–2011**

Table 12. Manufacture of fuels, 2007–2011

	2007	2008	2009	2010	2011	
Pölevkivi, mln t	16,4	16,1	14,9	17,9	18,7	Oil shale, million t
Pölevkivi- jm kütteöli, tuhat t	436,6	444,8	489,3	524,3	559,9	Fuel oil, thousand t
Turvas, tuhat t	964,0	732,7	859,7	965,0	926,7	Peat, thousand t
Turbabrikett, tuhat t	128,4	67,5	45,3	83,6	74,8	Peat briquette, thousand t
Koks energeteiliseks ja mitteenergeetiliseks otstarbeksi, tuhat t	39,7	34,6	21,4	22,4	24,4	Coke for energy-related and non-energy-related purposes, thousand t

Tabel 13. Metsa-, puit-, tselluloos- ja pabertoodete tootmine, 2007–2011

Table 13. Manufacture of timber, wood, pulp and paper products, 2007–2011

	2007	2008	2009	2010	2011	
Saematerjal, tuhat m ³	1 554,7	1 132,9	1 127,7	1 448,8	1 503,5	Sawn timber, thousand m ³
Puitkiudplaat, mln m ²	5,9	5,5	2,7	3,6	8,1	Fibreboard, million m ²
Puitlaastplaat, tuhat m ³	275,4	251,0	133,5	204,3	206,9	Particle board, thousand m ³
Tselluloos, tuhat t	64,0	61,6	60,5	72,8	70,6	Pulp, thousand t
Paber, tuhat t	61,7	60,5	57,9	69,5	67,6	Paper, thousand t
Paberist kantseleitarbed, mln euro ^a	28,6	20,1	18,6	17,8	17,7	Paper office supplies, million euros ^a

^a Müügihinnas ilma käibe- ja aktsiisimaksuta.^a At selling price without VAT and excise duty.**Tabel 14. Plasttoodete tootmine, 2007–2011**

Table 14. Manufacture of plastic products, 2007–2011

	2007	2008	2009	2010	2011	
Plastist torud, voolikud ja liitmikud, tuhat t	11,2	12,4	10,9	36,5	17,3	Plastic tubes, hoses and fittings, thousand t
Kile ja plastist ribad, tuhat t	6,6	6,2	4,2	4,2	9,6	Film, strips of plastic, thousand t
Soojusisolatsioonimaterjal, tuhat t	11,7	7,7	4,1	5,3	5,5	Thermal insulation materials, thousand t
Plastuksed, -aknad ja -raamid, tuhat tk	418,6	299,8	156,8	140,2	109,1	Plastic doors, windows and frames, thousand units

Tabel 15. Metalltoodete ja masinate tootmine, 2007–2011*Table 15. Manufacture of fabricated metal products and machinery, 2007–2011*

	2007	2008	2009	2010	2011	
Malmivalu, tuhat t	2,2	1,7	1,2	1,0	0,0	Casting of iron, thousand t
Terasevalu, tuhat t	1,1	1,0	0,5	0,3	0,3	Casting of steel, thousand t
Metallist kokkupandavad ehitised, mln euro ^a	26,0	33,6	16,9	7,2	13,4	Dismountable metal constructions, million euros ^a
Konstruktsioonilised metalltooted ja nende osad, tuhat t	319,7	227,0	114,9	103,4	164,9	Metal structures and parts thereof, thousand t
Metalluksed, -aknad ja -raamid, tuhat t	9,5	7,8	5,2	4,3	..	Metal doors, windows and frames, thousand t
Metalluksed, -aknad ja -raamid, tk	..	..	..	..	77 857	Metal doors, windows and frames, units

^a Müügihinnas ilma käibe- ja aktsiisimaksuta.^a At selling price without VAT and excise duty.**Tabel 16. Kergetööstustoodete tootmine, 2007–2011***Table 16. Manufacture of light industry products, 2007–2011*

	2007	2008	2009	2010	2011	
Puuvillane lõng, tuhat t	7	2	0	0	0	Cotton yarn, thousand t
Villane lõng, t	986	773	595	101	38	Woollen yarn, t
Puuvillane riie, tuhat m ²	42 549	32 638	16 174	10 427	476	Cotton fabrics, thousand m ²
Mittekootud materjal, t	1 022	1 762	2 543	3 802	3057	Nonwovens, t
Trikootooted, tuhat tk	7 074	4 575	2 671	3 147	3045	Knitwear, thousand units
Õmmeldud röivad, miljonit euro ^a	145,0	134,5	91,1	91,8	112,0	Sewn clothes, million euros ^a
Õmmeldud tekstiilitooted, miljonit euro ^a	168,9	163,9	149,9	150,5	175,0	Sewn textile articles, million euros ^a
Mantlid, tuhat tk	913	980	893	900	1 387	Overcoats, thousand units
Kleidid, tuhat tk	385	281	233	184	314	Dresses, thousand units
Suka- ja sokoitooted, tuhat paari	8 126	6 401	5 326	6 369	5 048	Hosiery, thousand pairs
Jalatsid, tuhat paari	1 316	1 167	1 016	1 462	1 553	Footwear, thousand pairs
nahkjalatsid	1 003	889	677	1 044	996	leather footwear
Galanteriitooted, miljonit euro ^a	4,9	5,9	6,3	3,7	4,0	Leather articles, million euros ^a
Vaibad ja vaimooted, tuhat m ²	2 967	2 296	1 813	2 411	3 065	Carpets, thousand m ²

^a Müügihinnas ilma käibe- ja aktsiisimaksuta.^a At selling price without VAT and excise duty.**Tabel 17. Kultuuri- ja olmekaupade tootmine, 2007–2011***Table 17. Manufacture of articles of cultural need and household appliances, 2007–2011*

	2007	2008	2009	2010	2011	
Elektriradiaatorid, tuhat tk	11,8	3,0	0,0	0,1	0,0	Electric radiators, thousand units
Lambid ja valgustid, tuhat tk	2 348,1	2 267,5	1 539,1	1 872,2	1 847,7	Lamps and light fittings, thousand units
Harja- ja pintslitooted, tuhat tk	2 506,7	2 626,5	1 456,6	1 327,4	1 550,5	Brooms and brushes, thousands units

Tabel 18. Ehitusmaterjali tootmine, 2007–2011

Table 18. Manufacture of building materials, 2007–2011

	2007	2008	2009	2010	2011	
Elamu- ja tsivilehituse ehitusdetailid, tuhat m ³	505,8	250,7	153,8	137,2	186,9	Prefabricated structural components for civil engineering, thousand m ³
Seinamaterjal, mln tingtellist ^a	899,3	594,5	173,5	186,7	256,7	Wall materials, million conventional bricks ^a
ehitustellised	53,8	42,4	14,6	21,2	31,7	building bricks
Tsement, tuhat t	937,4	808,0	326,2	375,0	451,0	Cement, thousand t
Klinker (kaubaks), tuhat t	302,7	324,0	314,0	209,0	381,0	Clinker (for sale), thousand t
Betoon ja mört, tuhat m ³	824,0	576,3	362,9	372,1	442,5	Concrete and mortar, thousand m ³
Lubi, tuhat t	43,5	59,4	30,2	27,2	36,1	Lime, thousand t

^a 1 m³ plokke = 500–1000 tellist.^a 1 m³ of blocks = 500–1,000 bricks.**Tabel 19. Kemikaalide ja keemiatoodete tootmine, 2007–2011**

Table 19. Manufacture of chemicals and chemical products, 2007–2011

	2007	2008	2009	2010	2011	
Väetisesegud (sisaldavad fosforit, kaaliumi ja lämmastikku), tuhat t	2,0	5,0	0,0	0,0	0,0	Fertilizers (containing nitrogen, phosphorus and potassium), thousand t
Formaliin (37%), tuhat t	20,2	19,2	0,1	0,0	0,0	Formalin (37%), thousand t
Laki- ja värvitooted, tuhat t	28,7	24,6	21,3	20,1	19,9	Paints and varnishes, thousand t
Seep, pesemis-, puhastus- ja poleerimisvahendid, tuhat t	6,9	6,5	8,9	6,2	10,5	Soap, detergents, cleaning and polishing preparations, thousand t
Pesupulber, tuhat t	1,3	0,7	0,6	2,8	3,4	Washing powders, thousand t

Metoodika

Tööstusstatistika kajastab Eestis tegutsevate tööstusettevõtete, samuti elektri- ja soojusenergiat tootvate ettevõtete tegevust. Küsitletakse kõiki riigi- ja munitsipaalteevõtteid ning vähemalt 20 hõivatuga eraettevõtteid. Ülejäänute hulgast tehakse lihtne juhuslik valik.

Valikuuringut tehakse alates 1992. aastast. Toodetud ja müüdud tööstustoodang on esitatud müügihindades ilma käibe- ja aktsiisimaksusta. Alates 1994. aastast tehakse tööstustoodangu mahuindeksite leidmiseks püsivhindades andmed võrreldavaks tootjahinnaindeksi abil. Varem küsiti andmeid püsivhindades toodangu kohta ettevõtetelt endilt.

Methodology

Industrial statistics cover all manufacturing enterprises operating in Estonia as well as the enterprises producing electricity and heat. All state and municipal enterprises and private enterprises with at least 20 persons employed are surveyed. A simple random sample is drawn from the rest of the enterprises.

The method of sample survey has been used since 1992. The data on industrial production and sales are presented at selling value without value-added tax and excise duty. Since 1994, in order to find the volume index of industrial production at constant prices, the data are deflated by the producer price index. Before that, production data at constant prices were collected from enterprises.

ENERGEETIKA

Helle Truuts

Ülevaade

Eesti energiarendussides on kodumaiste energiaallikate osatähtsus suur, põhinedes enamasti põlevkivil. Kahel viimasel aastal pole põlevkivistoodangu maht muutunud – nii 2011. kui ka 2012. aastal toodeti põlevkivi 18,7 miljonit tonni. Põhiline osa põlevkivist tarbitakse elektrijaamades ja põlevkiviöli toorainena. 2012. aastal elektrijaamade tarbimine võrreldes 2011. aastaga vähenes. Kui 2008. aastal toodeti põlevkivist 91% elektrist, siis 2011. aastal 85% ja 2012. aastal 81%. Samal ajal suurennes koos põlevkiviöli toodangu kasvuga põlevkivi tarbimine ölitööstuses. Jätkuv nöudlus kütteöli järelle nii Eestis kui ka välisstugudel suurendas põlevkiviöli tootmist 2011. aastaga võrreldes ligi 7%, eksportiti ligi 80% toodangust. Üle kolmandiku (34%) eksportitud põlevkiviölist läheb Hollandisse, järgneb eksport Belgiasse (21%) ja Taani (14%).

Viimase viie aasta jooksul on puidugraanulid saanud energiaturul oluliseks kütuseliigiks. 2012. aastal oli nende toodang võrreldes 2008. aastaga üle poolteise korra ja võrreldes 2011. aastaga 28% suurem. Ligi 90% toodetud puidugraanulitest eksportiti, sellest ligi kaks kolmandikku (61%) Taani ja ligi kolmandik (28%) Rootsi.

Turbakütuste toodang vähenes 2012. aastal ebasoodsate ilmastikuolude töttu olulisel määral. Nii freesturvast kui ka turbabriketti toodeti 2011. aastaga võrreldes ligi kaks korda vähem.

Viimase kümne aastaga on joudsalt kasvanud elektri tootmine taastuvatest allikatest. Kui 2008. aastal oli taastuvelektri osatähtsus elektrienergia kogutarbimises vaid 2,1%, siis 2011. aastal 12,7% ja 2012. aastal 15,2%. Tänu puidul töötavate koostootmisjaamade töölarakendamisele on kasvanud biomassist toodetud elektri osatähtsus taastuvelektri kogutoodangus kahe kolmandikuni.

Aasta-aastalt on suurenenud ka tuule- ja hüdroenergia tootmine. 2012. aastal kasvas nii tuule- kui ka hüdroenergia toodang 2011. aastaga võrreldes ligi 20%. Taastuvate energiaallikate kasutuselevõtt on mõnevõrra vähendanud jäätmemahuka põlevkivi osatähtsust elektritootmises.

Taastuvenergia osatähtsus energiatarbimises on Euroopa Liidus (EL) liikmesriigiti väga erinev. 2011. aastal oli selle osatähtsus suurim Rootsis (46,8%). Järgnesid Läti, Soome ja Austria, kus taastuvenergiat kasutati ligi kolmandiku ulatuses tarbitud energiast. Väikseimad näitajad olid Malta (0,4%) ja Luksemburgil (2,9%). Eestis oli see suhtarv 25,9% ja sellega oli Eesti esimene liikmesriik, kus 2020. aastaks seatud eesmärk – 25% – ületati.

Elektri kogutoodang vähenes 2012. aastal võrreldes 2011. aastaga ligi 7%. Tootmise kahanemise peamised põhjused olid eksordi vähenemine ja soodsamat võimalused importida elektrienergiat Põhjamaadest. Import Soomest oli mullu ligi 60% koguimpordist ja sealtoodid elektrit sisse üle kolme korra rohkem kui aasta varem. Kuigi Eesti eksordib elektrit endiselt suures koguses, vähenes elektrienergia eksport 2011. aastaga võrreldes kokku ligi 6%.

Soojustoodang kasvas 2012. aastal varasema aastaga võrreldes ligi 5%. Toodang kasvas tänu majanduse elavnemisele ja 2011. aastaga võrreldes madalamale välistemperatuurile. Ligi 60% soojusest toodeti katlamajades ning toodetud soojuse kogus oli üle 3% suurem kui 2011. aastal. Elektrijaamades toodeti 40% soojusest ja toodang suurennes 2011. aastaga võrreldes üle 7%. Üle poole (56%) katlamajades toodetud soojusest saadi maagaasist, ligi kolmandik (29%) puidust ja kümnendik põlevkiviölist. Maagaasist toodetud soojuse hulk kasvas 2011. aastaga võrreldes 13%, puitkütustest saadud soojuse hulk aga vähenes 7%.

Elektrijaamades kasvas puitkütusest toodetud soojuse kogus ligi 40%. Samal ajal vähenes seal nii põlevkivist kui ka maagaasist toodetud soojuse kogus.

Sisemaiseks vajaduseks imporditi 2012. aastal maagaasi, vedelkütuseid, kivisütt ja kaksi. Maagaasi import suurennes aastaga ligi 5% keemiatööstuse ja kodumajapidamiste tarbimise kasvu töttu. Mootorikütustest imporditi autobensiini 3,4% vähem, diislikütust aga 6% rohkem kui aasta

varem. Teiste kütuste sisseveo kogused olid väiksemad ja jäid 2011. aastaga võrreldes samale tasemele.

Kodumaistest energiatoodetest eksportiti 2012. aastal põlevkiviöli, elektrienergiat ning turba- ja puidutooteid.

ENERGY

Helle Truuts

Overview

Domestic fuels hold a large share in Estonia's total energy resources, mainly based on oil shale. In the last two years, the volume of oil shale production has not changed – 18.7 million tons was produced in both 2011 and 2012. The majority of oil shale is consumed in power plants and as raw material for shale oil. In 2012, compared to 2011, the consumption by power plants decreased. In 2008, 91% of electricity was produced from oil shale, whereas this share dropped to 85% in 2011 and to 81% in 2012. At the same time, consumption of oil shale in the oil industry increased, together with the growth in shale oil production. The continued demand for shale oil in Estonia and in external markets increased the production of shale oil by about 7% compared to 2011. Nearly 80% of the production was exported. More than a third (34%) of this amount was exported to the Netherlands, followed by Belgium (21%) and Denmark (14%).

In the last five years, wood pellets have become an important type of fuel in the energy market. In 2012, production of pellets was more than 1.5 times higher than in 2008 and 28% higher than in 2011. About 90% of the wood pellets produced were exported: nearly two thirds (61%) to Denmark and about a third (28%) to Sweden.

The production of peat fuels decreased significantly in 2012 due to bad weather conditions. Compared to 2011, there was almost a twofold decrease in the production of both milled peat and peat briquettes.

In the last decade, production of electricity from renewable sources has increased significantly. In 2008 the share of electricity generated from renewable sources was only 2.1% in total electricity consumption, whereas its share was 12.7% in 2011 and 15.2% in 2012. New wood-fuel-based combined heat and power (CHP) plants have been put into operation, which has increased the share of electricity produced from biomass to two thirds of total renewable electricity production.

The production of wind and hydro energy has also increased year by year. In 2012, the production of both wind and hydro energy increased about 20% compared to 2011. The introduction of renewable sources has slightly reduced the importance of waste-intensive oil shale in electricity production.

The share of renewable energy in final energy consumption varies a great deal in different European Union (EU) countries. In 2011 the share of renewable energy was the highest in Sweden (46.8%), followed by Latvia, Finland and Austria where renewable energy accounted for about a third of final energy consumption. The smallest shares were recorded in Malta (0.4%) and Luxembourg (2.9%). In Estonia the share of renewable energy was 25.9%, making Estonia the first Member State to achieve its target for 2020 (25%).

Total electricity production in 2012 decreased 7% compared to 2011. The main reasons for decreased production were a fall in exports and the possibility to import electricity from the Nordic countries. Import from Finland represented 60% of total energy imports in 2012 and was more than three times higher than the year before. Although Estonia still exports a great volume of electricity, exports fell nearly 6% compared to 2011.

In 2012 heat production increased about 5% compared to 2011. This increase was caused by the general economic upturn and lower ambient temperature compared to 2011. About 60% of heat was produced by heating plants and their total heat production was more than 3% bigger than in 2011. About 40% of heat was produced by power plants and heat production by power plants increased more than 7% compared to 2011. More than a half (56%) of the heat produced by heating plants was generated from natural gas, about a third (29%) from wood fuels and a tenth from shale oil. The production of heat from natural gas grew 13% compared to 2011, while production of heat from wood fuels decreased 7%.

In power plants, heat production from wood fuels increased nearly 40%. At the same time, heat production from oil shale and natural gas by power plants decreased.

In 2012, natural gas, liquid fuels, coal and coke were imported for domestic consumption. Imports of natural gas increased nearly 5% compared to 2011, due to increased consumption by the chemical industry and households. The imports of motor gasoline decreased 3.4%, while imports of diesel oil increased 6% compared to 2011. The imports of other fuels were smaller and remained on the same level as in 2011.

The domestic energy products exported in 2012 were shale oil, electricity, peat and wood products.

Tabel 1. Elektrienergia bilanss, 2008–2012

*Table 1. Electricity balance sheet, 2008–2012
(gigavatt-tundi – gigawatt-hours)*

	2008	2009	2010	2011	2012	
Tootmine						Production
bruto ^a	10 581	8 779	12 964	12 893	11 966	gross ^a
neto ^b	9 498	7 884	11 732	11 356	10 526	net ^b
Import	1 369	3 025	1 100	1 690	2 710	Imports
Läti	83	562	664	815	554	Latvia
Leedu	1 207	2 328	172	374	545	Lithuania
Soome	79	135	264	501	1 611	Finland
Tarbitmine	7 427	7 080	7 431	6 845	7 407	Consumption
tööstus ^c	2 741	2 469	2 556	2 501	2 520	industry ^c
ehitus	102	78	62	71	82	construction
põllumajandus	191	176	189	191	220	agriculture
transport	80	60	57	52	56	transport
kodumajapidamine	1 845	1 884	2 023	1 934	1 956	households
muu	2 468	2 413	2 543	2 407	2 573	other
Elektrijaamade omatarve	1 083	895	1 232	1 537	1 440	Own use by power plants
Kadu elektrivõrkudes ja ettevõtete seadmetes	1 130	886	1 047	949	879	Losses in power networks and in the equipment of enterprises
Eksport	2 310	2 943	4 354	5 252	4 950	Exports
Läti	572	1 701	1 555	2 084	2 500	Latvia
Leedu	0	23	1 140	1 482	2 022	Lithuania
Soome	1 738	1 219	1 659	1 686	428	Finland

^a K.a elektrijaamade omatarve.

^b Kogutoodang (brutotootmine), v.a elektrijaamade omatarve.

^c K.a mätötööstus, v.a elektrijaamade omatarve.

^a Incl. own use by power plants.

^b Gross production, excl. own use by power plants.

^c Incl. mining, excl. own use by power plants.

Joonis 1. Elektrienergia tootmine taastuvatest allikatest, 2002–2012

Figure 1. Production of electricity from renewable sources, 2002–2012

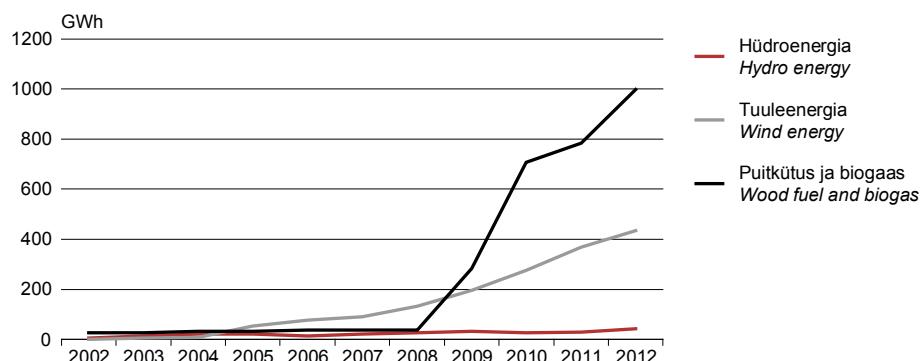
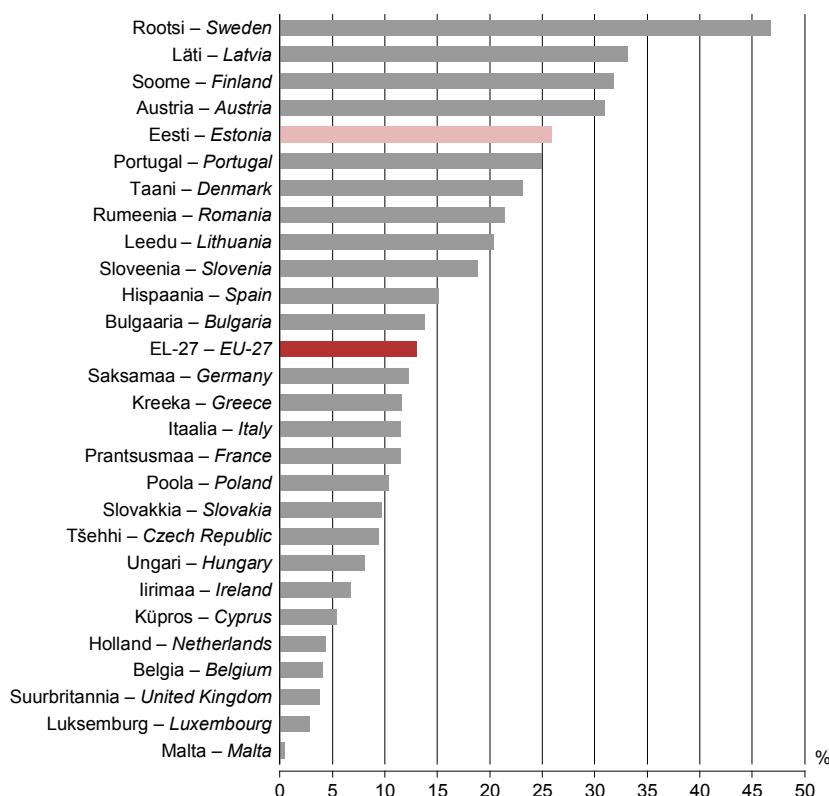
Joonis 2. Taastuvenergia osatähtsus energia lõpttarbimises Euroopa Liidu riikides, 2011

Figure 2. Share of renewable energy in final energy consumption in the European Union countries, 2011

Allikas/Source: Eurostat

Tabel 2. Soojuse bilanss, 2008–2012
Table 2. Heat balance sheet, 2008–2012
(gigavatt-tundi – gigawatt-hours)

	2008	2009	2010	2011	2012	
Tootmine	9 240	9 062	9 795	9 134	9 580	<i>Production</i>
elektrijaamad ^a	3 391	3 499	4 022	3 497	3 752	<i>power plants^a</i>
katlamajad	5 849	5 563	5 772	5 637	5 828	<i>heating plants</i>
Kaugküte ^b	6 985	6 868	7 097	6 357	6 798	<i>District heating^b</i>
Tarbimine	8 284	8 064	8 752	8 168	8 598	<i>Consumption</i>
tööstus ^c	2 534	2 332	2 577	2 414	2 589	<i>industry^c</i>
ehitus	64	61	47	36	37	<i>construction</i>
põllumajandus	116	119	124	113	114	<i>agriculture</i>
kodumajapidamine	3 883	3 845	4 159	3 869	3 953	<i>households</i>
muu	1 687	1 707	1 845	1 736	1 905	<i>other</i>
Kadu soojus-võrgus	956	998	1 042	966	982	<i>Losses in transmission networks</i>

^a V.a omatarve elektrienergia tootmiseks.^b Toodangu üldkogusest tarbijatele müüdud soojus.^c K.a mäetööstus ja energeetika.^a Excl. own use for electricity generation.^b Heat sold to consumers out of total production.^c Incl. mining and energy.

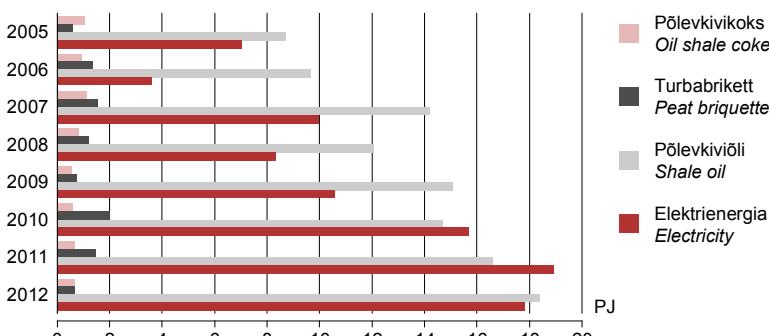
Tabel 3. Kütuse tarbimine^a, 2008–2012
Table 3. Consumption of fuels^a, 2008–2012
(tuhat tonni – thousand tons)

	2008	2009	2010	2011	2012	
Kivisüsi	128	87	60	69	64	<i>Coal</i>
Põlevkivi	15 704	13 768	17 888	18 739	17 527	<i>Oil shale</i>
Turvas	294	264	353	304	264	<i>Peat</i>
Turbabrikett	17	10	11	12	14	<i>Peat briquette</i>
Küttepuuit, tuhat tm ^b	3 613	3 774	4 415	4 348	4 495	<i>Firewood, thousand m³ of solid volume^b</i>
Puidubrikett	19	31	46	45	21	<i>Wood briquette</i>
Puidugaanulid	6	4	4	11	11	<i>Pellets</i>
Maagaas, mln m ³	961	653	701	632	657	<i>Natural gas, million m³</i>
Vedelgaas	8	6	8	7	9	<i>Liquefied gas</i>
Raske kütteõli	5	5	5	2	1	<i>Heavy fuel oil</i>
Põlevkiviõli	76	70	81	65	67	<i>Shale oil</i>
Kerge kütteõli	104	76	85	74	67	<i>Light fuel oil</i>
Diislikütus	500	466	520	572	600	<i>Diesel oil</i>
Autobensiin	320	293	276	261	252	<i>Motor gasoline</i>
Lennukikütus	28	33	37	34	37	<i>Aviation fuels</i>

^a Elektroenergia ja soojuse tootmiseks, teisteks kütuseliikideks muundamiseks, tooraineeks, vaheteks tootmistarbeks, ettevõtete transpordivajaduseks, ka elanikele tarbimiseks. Naturaalühikutes arvestatud kütusetarbitamine ei hõlma kadu.^b K.a puiduhake ja -jäätmel.^a For electricity and heat generation, for conversion to other forms of fuels, for non-energy purposes (raw material), for direct production needs, for transport in enterprises and for private consumption in households. Consumption of fuels in natural units does not include losses.^b Incl. wood chips and wood waste.

Joonis 3. Energiatoodete eksport, 2005–2012

Figure 3. Exports of energy products, 2005–2012

Metoodika

Energiaandmete saamiseks küsitletakse kõiki kütuse, elektri ja soojuse tootjaid, müüjaid ja ladustajaid. Kõiksest vaadeldakse ka kõiki raudtee-, vee- ja õhutranspordiettevõtteid. Teiste energiatarbijate puhul kasutatakse valikuuringut. Uuringu üldkogumisse kuuluvad majanduslikult aktiivsed üksused. Kõiksest küsitletakse vähemalt 50 töötajaga üksusi, teistest tehakse lihtne juhuslik valik.

Valitsemissektori energiatarbirimise näitajad on arvutatud Rahandusministeeriumi saldoandmike info-süsteemi andmete põhjal. Kodumajapidamiste energiatarbirimise andmete saamiseks tehakse eba-regulaarseid uuringuid üle mitme aasta. Vahepealsetel aastatel, kui uuringut ei toimu, saadakse hinnangulised andmed eelmise uuringu andmete struktuuri, kütust müüvate ettevõtete ja leibkonna eelarve uuringust saadud andmete alusel. Viimane kodumajapidamiste energiatarbirimise uuring toimus 2011. aastal.

Kütuse ja energia impordi ning eksporti andmed on saadud väliskaubandusstatistikast ja vedelkütuse andmed on täpsustatud Maksu- ja Tolliameti andmete põhjal. Naturaalkütuse kogused on teradžaulidesse ümber arvutatud kütust tootvatelt ja sissevedavatelt ettevõtetelt saadud keskmiste kütteväärustele alusel.

Methodology

Data on energy are collected from all enterprises that produce, sell or store fuels, electricity or heat. Also, all rail, water and air transport enterprises are enumerated. Data on other energy consumers are collected with a sample survey. The survey population includes all economically active units. Units with at least 50 persons employed are enumerated completely. A simple random sample is drawn from the rest of enterprises.

The energy consumption indicators of the public sector have been calculated using the data obtained from the Ministry of Finance's information system on governmental accounts. To obtain data on household energy consumption, irregular surveys are conducted at an interval of several years. In the intermediate years (when the survey is not conducted), estimated data are provided on the basis of the previous survey, data on enterprises selling fuels and the data of the Household Budget Survey. The last survey on household energy consumption was conducted in 2011.

Data on the imports and exports of fuels and energy are based on foreign trade statistics. The data on liquid fuels have been revised on the basis of the data of the Estonian Tax and Customs Board. The quantities of fuels in natural units have been recalculated into terajoules based on average calorific values obtained from the producers and importers of fuels.

**Kirjandust
Publications**

Eesti Statistika Kvartalikiri. 4/2011. Quarterly Bulletin of Statistics Estonia. Tallinn: Statistikaamet.

Eesti Statistika Kvartalikiri. 1/2013. Quarterly Bulletin of Statistics Estonia. Tallinn: Statistikaamet.

EHITUS

Reet Nestor, Merike Sinisaar

Ülevaade

Majanduskeskkonna paranemine ja välisabiraha töid 2011. aastal ehitussektori arengusse positiivse põörde. Peamiselt kohalikule turule orienteeritud ehitusettevõtted sõltuvad majanduse üldisest olukorrast ja reageerivad selle muutustele viitajaga. 2010. aastal ehitusettevõtete olukord kesise nööndluse tõttu veel ei paranenud, kuigi ettevõtete tegevus teistel tegevusaladel juba aktiviseerus. 2011. aastal asendus 2008. aastal alanud ehitusmahtude vähenemine kasvuga, seda tänu avaliku sektori tellimustele, mille eest tasuti nii Euroopa Liidu (EL) abirahadega kui ka CO₂ saastekvootide müügist saadud tuluga. Erasektori tellimuselad olid pigem tagasihoidlikud.

Majanduslangus tegi ehitusettevõtete hulgas korrektiivid. Ehituses tegutses 2011. aastal 7888 ettevõtet – ligikaudu sama palju kui 2007. aastal. Võrreldes viie aasta taguse ajaga on muutunud ehitusettevõtete struktuur. 2007. aastal oli ligi kaks kolmandikku ettevõtetest klassifitseeritud kui hoonestusprojektide arendajad ja hoonete üldehitajad. Majanduslanguse tõttu uute hoonestusprojektide arendus seiskus ja üldehitajate arv vähenes, kuid eriehitustöödele spetsialiseerumine suurennes. Hoonestusprojektide arendusega tegelevaid ettevõtteid oli 2011. aastal kuus korda vähem kui 2007. aastal, pooled ehitusettevõtted olid spetsialiseerunud eriehitustöödele. Peale kaheaastast ehitusettevõtete arvu vähenemist tegutses neid 2011. aastal üle 400 võrra enam kui 2010. aastal. Tänu ehitusmahtude kasvule on taas suurenenud ka valdkonna tööhõive. Ehituses sai tööd üle 3000 inimeste rohkem kui 2010. aastal – ligi 42 000 inimest. Majanduskasvu tippaja, 2007. aastaga võrreldes oli ehitusettevõtetes töötajaid kolmandiku ehk 20 000 võrra vähem.

Ehitusettevõtete müügitulu oli 2011. aastal üle 3,1 miljardi euro, 28% suurem kui 2010. aastal. Võrreldes aktiivseima ehitusaasta, 2007. aastaga oli see siiski kolmandiku võrra väiksem. Uute projektide otsingul on paljud ettevõtted laiendanud oma tegevust välismaale. Peale Balti riikide ning Soome ja Roots'i tehti ehitustöid ka Venemaal, Norras jm. Tulu ehitustööde müügist välisriikides on aasta-aastalt suurenenud ja 2011. aastal oli selle osatähtsus müügitulus 15%. Välismaal tegid ehitusettevõtted ehitustöid 425 miljoni euro eest – 58% rohkem kui 2010. aastal.

Ehitusettevõtted ehitasid 2011. aastal omal jõul Eestis ligi 1,7 miljardi euro eest – püsivhindades 26% rohkem kui aasta varem. Ehitusmahtude kiire kasvu taga on eelkõige 2010. aasta madal võrdlusbaas – tol aastal oli ehitusturg suurimas madalseisus. Samal ajal olid 2011. aasta ehitusmahud püsivhindades võrreldavad 2005. aasta omadega. Ka ehitushinnad pöördusid 2011. aastal tõusule. Ehitushinnaindeksi aastakeskmine muutus oli võrreldes 2010. aasta keskmisega 3,1%. Ehitushindu mõjutas enim tööjõu kallinemine. 2012. aastal ehitusmahtude kasv jätkus – esialgsetel andmetel viiendiku võrra. Jätkus ka ehitushindade tõus, millele hakkas tööjõu kõrval mõju avaldama ka ehitusmaterjalide ja -masinate hinna tõus.

Uusehituse vähenemise tõttu suureneb ehitustöödes pidevalt remonditööde osatähtsus, ulatudes 2011. aastal 65%-ni. Omal jõul tehtud ehitustööde kasv tulenes 2011. aastal eelkõige hoonete remondi ja rekonstrueerimise töödest. Kasvuhoonegaaside heitmekvoodi kaubandusest saadud raha oli abiks hoonete energiasäästlikkuse parandamiseks tehtavate rekonstrueerimisprojektide finantseerimisel. Hooneid ehitati 958 miljoni euro eest – püsivhindades 29% rohkem kui 2010. aastal. Suurem osa neist olid mitte-eluhooned. Eluhoonetes ehitati püsivhindades 17% rohkem kui 2010. aastal – 241 miljoni euro väärthus. Ehitustöid tehti peamiselt korterelamutes. Mitteeluhooneid ehitati 717 miljoni euro väärthus, püsivhindades kolmandiku võrra rohkem kui 2010. aastal. Suuremad tööd tehti tööstus- ja laohonetes, aga ka haridus- ja tervishoiuasutustes jm avalikes hoonetes. Hoonete osatähtsus ehitustöödes on viimastel aastatel pidevalt vähenenud, olles 2007. aastal suurim ehk 71% ja langedes 2011. aastal 58%-ni. Rajatistes tehti 42% ehitustöödest – 702 miljoni euro eest. 2010. aastaga võrreldes suurennes rajatiste ehitus püsivhindades 22%. Töid tehti infrastruktuuriobjektide ehitusel, peamiselt EL-i tõukefondide toel, sealhulgas ühisveevärgi- ja kanalisatsiooni rekonstrueerimisel, side- ja elektriliiniide paigaldamisel ning ka teede ja tänavate ehitusel ja remondil.

Nõudlus uute eluruumide järele püsib. 2007. aastal elamuehitusturul alanud nõudluse vähenemine pöördus 2010. aastal taas kasvule, mis jätkus ka 2012. aastal. Siiski on kasv aeglustunud. Turul on endiselt ruumi uutele hea asukohaga ja kvaliteetsetele elamispindadele. Elamuehitusturu nõudlust näitab uute eluruumide rajamiseks antud ehituslubade arv. 2012. aastal väljastati 3035 luba – ligi kümnenneku võrra rohkem kui aasta varem.

Enamikus EL-i riikides on elamuehitusturg endiselt languses. EL-is tervikuna oli ehitusloa saanud eluruumide arv 2012. aastal 12% väiksem kui aasta varem. Nõudlus uute eluruumide järele suurennes vaid viies riigis – peale Eesti veel Lätis, Leedus, Belgias ja Saksamaal.

2012. aastal valmis rohkem suuri eluruume. Neli aastat langustrendis püsinud uute eluruumide ehitus pöördus mullu taas kasvule. Ehitisregistri andmetel lubati 2012. aastal kasutusse 1990 uut eluruumi, s.o 72 eluruumi rohkem kui aasta varem. Alates 2008. aastast on kortermajades asuvate eluruumide osatähtsus järjest vähenedud ja üheperaelamute oma suurenenedud, mis on ühtlasi suurendanud eluruumi keskmist tubade arvu ja pinda. Esimest korda viimase 12 aasta jooksul oli neljatoaliste eluruumide osatähtsus eluruumide koguhulgas kahetoaliste omast suurem. Ka 2012. aastal valminud eluruumi keskmine pind – 117 ruutmeetrit – on üks kõrgemaid näitajaid viimase kahekümne aasta jooksul. Enim valmis 2012. aastal uusi eluruume Tallinnas, järgnesid Tallinna lähiümbruse vallad ja Tartu maakond. Mullu valminud eluruumide keskmine pind oli suurim Ida-Viru ja Jõgeva maakonnas, väikseim aga Valga ja Põlva maakonnas.

Mitteeluhoonetest valmis 2012. aastal kõige rohkem uusi põllumajandus- ja kaubandushooneid. Võrreldes 2011. aastaga oli suurem nii kasutusse lubatud mitteleluhoonete pind kui ka kubatuur. Buumijärgsetel aastatel on enim lisandunud uut kaubandus-, büroo- ja tööstuspinda.

Baltimaade elamuehitusturg teeb keerdkäike. Läti ja Leedu uute eluruumide turg oli suurimas madalseisus 2010., Eesti oma 2011. aastal. Elamuehitusturu taastumine on kõige stabiilsem olnud Leedus, kus uute kasutusse lubatud eluruumide arv kasvas juba teist aastat järjest. Ka Eesti suutis mullu peale pikaajalist langust uute eluruumide arvu taas kasvatada. Seevastu Läti, kes oli Baltikumi edukaim uute eluruumide turuletooja 2011. aastal, ei suutnud edu hoida. 2012. aastal vähenes seal valminud eluruumide arv varasema aastaga võrreldes ligi viiendiku võrra. Samal ajal oli Lätis valminud eluruum naabrite omast keskmiselt ligi 20 ruutmeetri võrra suurem. Lätis valmis 2012. aastal 1,0, Eestis 1,5 ja Leedus 1,7 uut eluruumi 1000 elaniku kohta.

CONSTRUCTION

Reet Nestor, Merike Sinisaar

Overview

In 2011, the construction sector took an upturn thanks to improved economic conditions and external assistance. Construction enterprises are mostly oriented to the local market and thus depend on the general development of the economy. For that reason, the construction sector reacts with a delay to changes in the economy. In 2010, the situation in the construction market did not improve due to low demand, although enterprises in other economic activities started to recover. Construction volumes, which had started to decline in 2008, took an upturn in 2011 thanks to orders of the public sector funded by structural assistance from the European Union (EU) as well as revenue from the sale of carbon emission credits. The orders of the private sector were more moderate.

The recession has affected the structure of construction enterprises. In 2011, there were 7,888 active enterprises in construction – almost as many as in 2007. But compared to the time five years ago the structure of construction enterprises has changed. In 2007, almost two thirds of these enterprises were classified as engaged in the development of building projects and general construction of buildings. With the onset of recession, the development of new building projects stopped and

the number of enterprises engaged in the general construction of buildings decreased, while specialisation in construction activities increased. In 2011, there were six times fewer building project developers than in 2007 and a half of the construction enterprises specialised in special building activities. After a two-year decline in the number of construction enterprises, the number of active construction enterprises increased by over 400 in 2011, compared to 2010. Thanks to the increase in construction volumes, employment has also started to increase. Almost 42,000 persons were employed in construction enterprises in 2011, which is over 3,000 more than in 2010. Compared to 2007 (the height of the boom), the number of persons employed in construction enterprises was smaller by a third, i.e. 20,000 persons.

The turnover of construction enterprises amounted to over 3.1 billion euros in 2011. It was 28% bigger than in 2010, but a third smaller than in 2007, which was the boom year in construction. In the pursuit of new projects, many enterprises have expanded their business abroad – not just to the Baltic countries, Finland and Sweden, but also to Russia, Norway etc. Income from construction activities carried out in foreign countries has increased year by year and contributed 15% of turnover in 2011. Sales of construction activities in foreign countries totalled 425 million euros – 58% more than in 2010.

Construction production in Estonia amounted to nearly 1.7 billion euros in 2011 – this is 26% more than in 2010 (at constant prices). The rapid growth in construction production can primarily be explained by the low reference base in 2010, when the decline on the construction market was the biggest. The volume of the construction market in real terms in 2011 is comparable with the year 2005. In 2011, construction prices also took an upturn. The construction price index increased 3.1% compared to the average of 2010. The main factor causing the rise in construction prices was the increase in labour costs. In 2012, the growth in construction production continued – production grew by a fifth, according to preliminary data. Construction prices also continued to rise, affected not only by labour costs but also by the increasing cost of building materials and machines.

As new building construction continues to decline, the share of repair work in construction production is increasing and reached 65% in 2011. The growth in construction production in 2011 was mainly caused by repair and reconstruction work in buildings. Funds received from trade with greenhouse gas emission quotas were used to finance reconstruction projects for improvement of the energy efficiency of buildings. In 2011, the value of the construction of buildings amounted to 958 million euros, which at constant prices is 29% more than in 2010. Most of these were non-residential buildings. The value of the construction of residential buildings (at constant prices) increased by 17% compared to 2010 and amounted to 241 million euros. Blocks of flats accounted for the largest share of residential construction. The construction production of non-residential buildings amounted to 717 million euros, increasing by a third at constant prices compared to 2010. The largest works were carried out in industrial buildings and warehouses and also in educational, hospital and institutional care buildings. The share of buildings in construction production has continuously decreased in recent years: it achieved the highest level (71%) in 2007 and decreased to the level of 58% in 2011. The construction of civil engineering objects amounted to 702 million euros, which accounted for 42% of total construction production. In comparison with 2010, the value of the construction of civil engineering objects increased by 22% at constant prices. These works, mainly funded by EU structural assistance, concerned infrastructure objects, including the construction and reconstruction of the public water supply and sewerage system, installation of communication and electricity lines and the construction and repair of roads and streets.

There is steady demand for new dwellings. The demand for new dwellings, which started to decrease in 2007, took an upturn again in 2010. The rise continued in 2012 as well, but the growth has slowed down. There is still demand on the market for new high-quality dwellings in a good location. The number of building permits granted for the construction of dwellings reflects the demand on the residential construction market. In 2012, 3,035 building permits were granted – about a tenth more than the year before.

In most EU countries, the dwelling construction market is still in decline. The number of building permits granted for dwelling construction decreased 12% in 2012 in the EU as a whole. The demand

for new dwellings increased only in five EU countries – in Estonia, Latvia, Lithuania, Belgium and Germany.

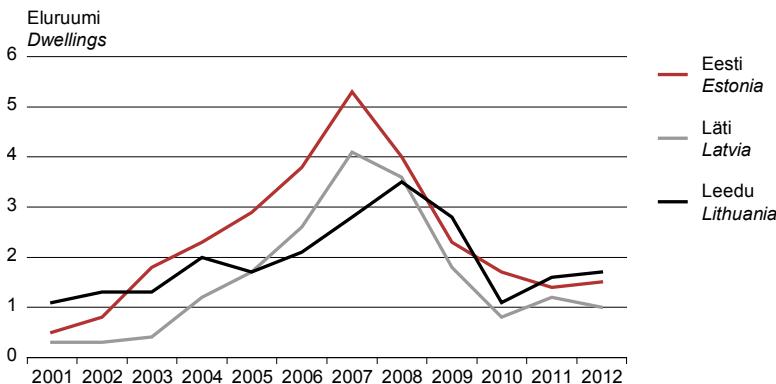
More large dwellings were completed in 2012. The number of dwelling completions, which had been in decline for four years, started to grow again in 2012. According to the data of the Register of Construction Works, the number of dwelling completions was 1,990, which is 72 dwellings more than in 2011. Since 2008, the share of dwellings located in blocks of flats has continually decreased, while the share of one-family houses has increased – as a result, there has also been an increase in average floor area and number of rooms per dwelling. For the first time in the last 12 years, the share of four-room dwellings in the total number of completed dwellings exceeded the share of two-room dwellings. In 2012, the average floor area of a completed dwelling was 117 square metres, which is also one of the biggest in the last twenty years. In 2012, the majority of completed dwellings were situated in Tallinn, in the neighbouring rural municipalities of Tallinn and in Tartu county. The average floor area of a dwelling completed in 2012 was the biggest in Ida-Viru and Jõgeva counties and the smallest in Valga and Põlva counties.

In case of non-residential buildings completed in 2012, the biggest share was held by agricultural and commercial buildings. Compared to 2011, there was an increase in both the useful floor area and the cubic capacity of completed non-residential buildings. After the boom, the floor area of commercial, office and industrial premises has increased the most.

The construction market in the Baltic countries is see-sawing. In Latvia and Lithuania, dwelling completion was in the deepest decline in 2010, and in Estonia in 2011. The recovery of the residential construction market has been the most steady in Lithuania, where the number of dwelling completions increased for the second year in a row. Following a long period of decline, Estonia also experienced an upturn last year. On the other hand, Latvia, who had the biggest number of dwelling completions in the Baltic countries in 2011, could not maintain its good position. In 2012, the number of dwelling completions in Latvia decreased about a fifth compared to 2011. At the same time, the average floor area of a completed dwelling in Latvia was on average nearly 20 square metres bigger than in Estonia and Lithuania. In 2012, the number of new dwellings completed per 1,000 inhabitants was 1.0 in Latvia, 1.5 in Estonia and 1.7 in Lithuania.

Joonis 1. Uusi eluruumi 1000 elaniku kohta Balti riikides, 2001–2012

Figure 1. Dwelling completions per 1,000 inhabitants in the Baltic countries, 2001–2012

Allikad: Statistikaamet, Läti Statistika Keskbüroo ja Leedu statistikaamet

Sources: Statistics Estonia, Central Statistical Bureau of Latvia and Statistics Lithuania

Tabel 1. Ehitustööd, 2007–2011

Table 1. Construction activities, 2007–2011

(miljonit eurot jooksevhindades – million euros at current prices)

	2007	2008	2009	2010	2011	
Ehitusettevõtete ehitustööd	4 409,1	4 101,8	2 565,5	2 273,3	2 867,6	Construction activities of construction enterprises
Eestis	4 137,8	3 757,2	2 325,6	2 003,9	2 442,3	in Estonia
välisriikides	271,3	344,7	239,9	269,4	425,3	in foreign countries
Ehitustoimlate ehitustööd	20,1	24,6	5,6	5,6	8,8	Construction activities of construction establishments
Ehitusmahuindeks (2005 = 100), %	143	120	83	72	91	Construction volume index (2005 = 100), %
Ehitusmahuindeksi muutus eelmise aastaga võrreldes, %	11	-16	-31	-13	26	Change in construction volume index over the previous year, %

Tabel 2. Omal jõul Eestis tehtud ehitustööd ehitise tüübi järgi, 2007–2011

Table 2. Construction production in Estonia by type of construction, 2007–2011

(miljonit eurot jooksevhindades – million euros at current prices)

	2007	2008	2009	2010	2011	
Kõik ehitustööd	2 757,6	2 397,4	1 514,6	1 275,4	1 660,1	Construction production total
remont	1 340,2	1 227,6	905,0	800,6	1 079,2	repair work
Eluhooned						Residential buildings
Ühe- ja kaheperelamud	172,7	112,9	80,4	72,8	75,3	One- and two-family houses
Ridaelamud	42,3	28,0	15,9	14,2	21,4	Terraced houses
Korterelamud	412,5	192,8	122,8	110,3	135,0	Blocks of flats
Sotsiaalhoolekande-asutused ja majad ajutiseks elamiseks	32,0	25,4	10,7	3,3	9,5	Social welfare institutions and premises for temporary accommodation
KOKKU	659,6	359,1	229,8	200,5	241,2	TOTAL
remont	255,0	177,8	134,1	106,5	137,9	repair work
Mitteleluhooned						Non-residential buildings
Hotelliid ning samalaadsed majutus- ja toitlustushooned	89,7	51,4	23,0	22,9	19,7	Hotels and similar buildings for accommodation and catering services
Büroohooned	272,5	227,3	141,2	90,0	111,4	Office buildings
Kaubandus- ja teenindushooned	233,6	212,6	116,0	64,3	90,4	Commercial and service buildings
Transpordi- ja sidehooned	46,1	32,7	16,7	13,7	16,9	Transport and communication buildings
Tööstus- ja laohooned	287,0	294,8	143,7	146,1	222,3	Industrial buildings and warehouses
Meelelahutus-, haridus-, tervishoiu- jm ühis-kasutatavad hooned	187,3	234,3	156,1	107,9	161,0	Public entertainment, educational, hospital and institutional care buildings
Muud mitteleluhooned	177,9	167,0	75,4	72,9	95,2	Other non-residential buildings
KOKKU	1 294,0	1 220,0	672,1	517,9	716,9	TOTAL
remont	588,9	551,3	377,5	310,9	451,4	repair work
Rajatised						Civil engineering works
Torujuhtmed, side- ja elektriliinid	250,0	303,1	216,8	224,4	302,7	Pipelines, communication and electricity lines
Heitvee- ja jäätmekäitus-rajatised	56,3	50,4	30,7	14,6	24,0	Constructions for sewerage and waste treatment
Transpordi-rajatised	394,7	353,7	291,0	257,3	289,8	Roads, streets and other constructions for transport
Muud rajatised	103,0	111,1	74,2	60,8	85,5	Other civil engineering works
KOKKU	804,1	818,3	612,7	557,0	702,0	TOTAL
remont	496,3	498,4	393,3	383,2	489,9	repair work

Tabel 3. Kasutusse lubatud eluruumid, 2008–2012

Table 3. Dwelling completions, 2008–2012

	2008	2009	2010	2011	2012	
Eluruume 1000 inimeste kohta	4,0	2,3	1,7	1,4	1,5	Dwellings per 1,000 inhabitants
Pinda 1000 inimeste kohta, m ²	341,9	227,6	177,4	153,7	179,2	Floor area per 1,000 inhabitants, m ²
Keskmise suurus, m ²	86,5	100,7	102,3	107,4	117,3	Average floor area, m ²

Joonis 2. Ehitatud eluruumid, 1950–2012

Figure 2. Constructed dwellings, 1950–2012

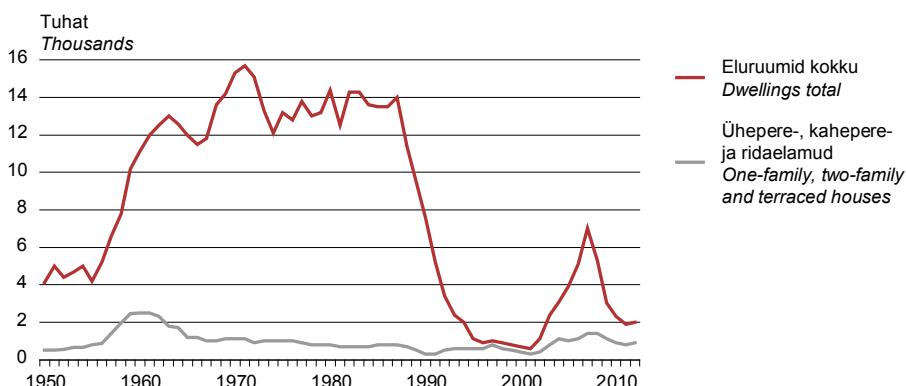
Tabel 4. Kasutusse lubatud eluruumid elamu tüübi järgi, 2008–2012

Table 4. Dwelling completions by type of residential building, 2008–2012

	2008	2009	2010	2011	2012	
Ühepereelamud	932	850	691	632	766	One-family houses
Kahepereelamud	199	176	130	78	104	Two-family houses
Ridaelamud	253	96	100	119	80	Terraced houses
Korterelamud						Blocks of flats
1–2-korruselised	348	165	52	61	68	1–2-storeyed
3–5-korruselised	1 862	575	387	589	711	3–5-storeyed
6–8-korruselised	1 348	1 096	652	439	168	6–8-storeyed
vähemalt 9-korruselised	358	68	312	-	93	At least 9-storeyed
KOKKU	5 300	3 026	2 324	1 918	1 990	TOTAL

Tabel 5. Kasutusse lubatud eluruumide pind elamu tüübi järgi, 2008–2012

Table 5. Floor area of completed dwellings by type of residential building, 2008–2012

(tuhat ruutmeetrit – thousand square metres)

	2008	2009	2010	2011	2012	
Ühepereelamud	153,6	149,2	120,3	111,6	141,7	One-family houses
Kahepereelamud	27,0	25,7	18,6	11,2	15,4	Two-family houses
Ridaelamud	30,0	12,5	11,9	13,2	9,5	Terraced houses
Korterelamud						Blocks of flats
1–2-korruselised	24,4	9,8	3,3	4,8	4,5	1–2-storeyed
3–5-korruselised	117,6	37,6	24,1	37,0	47,0	3–5-storeyed
6–8-korruselised	79,7	65,4	40,0	28,1	9,4	6–8-storeyed
vähemalt 9-korruselised	26,1	4,8	19,6	-	5,9	At least 9-storeyed
KOKKU	458,4	305,0	237,8	205,9	233,4	TOTAL

Tabel 6. Kasutusse lubatud eluruumid tubade arvu, asukoha, omaniku ja tehnovarustuse järgi, 2008–2012

*Table 6. Dwelling completions by number of rooms, location, owner and facilities, 2008–2012
(protsenti – percentages)*

	2008	2009	2010	2011	2012	
Tubade arv						Number of rooms
1 tuba	12	11	9	6	5	1 room and kitchen
2 tuba	33	28	26	24	22	2 rooms and kitchen
3 tuba	24	23	26	26	24	3 rooms and kitchen
4 tuba	18	19	19	23	24	4 rooms and kitchen
5 tuba	9	12	13	14	16	5 rooms and kitchen
Vähemalt 6 tuba	4	7	7	7	9	6 or more rooms and kitchen
Asukoht						Location
Linn ja vallasisene linn	75	64	70	64	57	Urban area
Alev, alevik ja küla	25	36	30	36	43	Rural area
Omanik						Owner
Kohalik omavalitsus	0	4	0	0	1	Local government
Eraisik	36	47	43	43	45	Private person
Muu	74	49	57	57	54	Other
Tehnoverustus						Facilities
Veevärk	99	99	99	99	100	Water supply system
Keskküte	97	96	96	97	96	Central heating
Vann (dušš) ja/või sauna	99	98	99	99	98	Fixed bath, shower and/or sauna
Kasutusse lubatud eluruumide arv	5 300	3 026	2 324	1 918	1 990	Number of dwelling completions

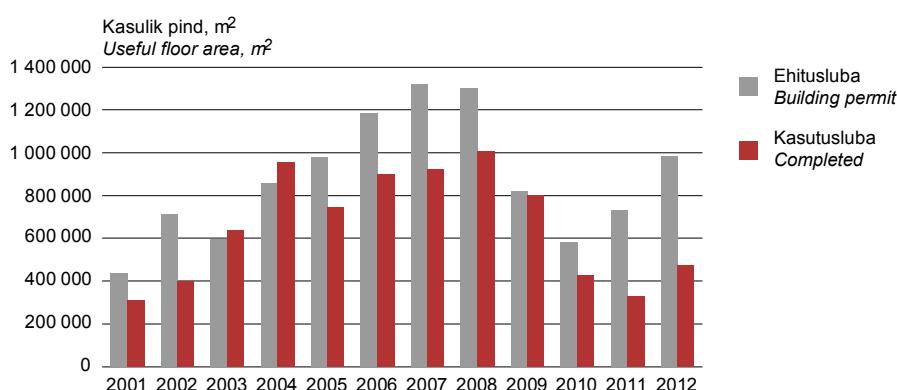
Tabel 7. Ehitusloa saanud eluruumid, 2008–2012

Table 7. Building permits granted for construction of dwellings, 2008–2012

	2008	2009	2010	2011	2012	
Arv	5 468	2 081	2 581	2 830	3 035	Number
Pind, tuhat m ²	608,1	273,8	285,9	310,0	325,6	Floor area, thousand m ²
Keskmine suurus, m ²	111,2	131,6	110,8	109,5	107,3	Average floor area, m ²

Joonis 3. Ehitusloa saanud ja kasutusse lubatud mitteeluhoonete kasulik pind, 2001–2012

Figure 3. Useful floor area of non-residential buildings for which building permits were granted, and of completed non-residential buildings, 2001–2012

Metoodika

Ehitusstatistika iseloomustab kõiki Eestis tegutsevaid ehitusettevõtteid. Vaadeldakse äriühinguid, mille põhitegevusala Eesti majanduse tegevusalade klassifikaatori EMTAK 2008 järgi on ehitus (jagu F). Küsitletakse kõiki riigi ja kohaliku omavalitsuse äriühinguid ning vähemalt 20 hõivatuga erasektori äriühinguid. Erasektorisse kuuluvate väikeste äriühingute (1–19 hõivatut) hulgast tehakse küsitlemiseks lihtne juhuslik valik. Valikuuringuga kogutud andmete põhjal hinnatakse üldkogumi näitajaid.

Rahalised näitajad on esitatud jooksevhindades. Eri aastatel Eestis omal jõul tehtud ehitustööde maksumust aitab võrrelda ehitusmuuhindeks.

Eluruumide ja mitteeluhoonete arvu ning jaotuse andmed on aastatel 1995–2002 saadud ehitusregistrist ja alates 2003. aastast ehitus- ja hooneregistri alusel loodud ehitisregistrist.

Ehitusstatistika ja ehitisregistrist saadud andmete võrdlemisel tuleb arvestada järgmist:

- ehitisregistri andmed kajastavad peale ehitusettevõtete ehitatud hoonete ka eraisikute ehitatud hooneid;
- ligi 50% ehitusettevõtete tehtud ehitustöödest on remonttööd. Ehitisregistri andmed hõlmavad ainult uusehitust.

Methodology

Construction statistics cover all construction enterprises operating in Estonia. The survey population consists of economically active enterprises whose main economic activity according to the Estonian Classification of Economic Activities (EMTAK 2008) is construction (section F). All state and municipal enterprises as well as private enterprises with at least 20 persons employed are surveyed. A simple random sample is drawn from small private enterprises (1–19 persons employed). The data collected by sample survey are expanded to the whole population.

The financial data in the tables are given at current prices. To compare the sales of construction activities in Estonia in different years, the construction volume index is used.

The data on the number and structure of building completions for 1995–2002 have been received from the Construction Register. Since 2003, the data are received from the Register of Construction Works established on the basis of the Construction Register and the Building Register.

When comparing construction statistics with the data of the Register of Construction Works, the following should be taken into account:

- *the data of the Register of Construction Works include, in addition to buildings built by construction enterprises, also those built by private persons;*
- *repair work accounts for around 50% of the construction undertaken by construction enterprises. The data received from the Register of Construction Works represent only new construction.*

Kirjandust Publications

Eesti Statistika Kvartalikiri. 1–4/2012. Quarterly Bulletin of Statistics Estonia. Tallinn: Statistikaamet.

KINNISVARA

Kadi Leppik

Ülevaade

Aastatel 2004–2006 oli Eesti kinnisvaraturg enneolematult elav ja optimistlikud olid ka kinnisvaraturu edasise arengu prognoosid. 2007. aastal hakkas kinnisvaratehingute arv ja väärtus tasapisi vähenema ja maailmamajanduse olukord halvenes. Eestis prognoositi majanduskasvu aeglustumist ja pehmet maandumist, kuid mitte valusat kukkumist, mis aastail 2008–2009 siiski juhtus. Praegu näitab kinnisvaratehingute statistika turu elavnemise märke.

2012. aastal tehti 36 176 kinnisvara ostu-müügitihingut koguväärtusega 1,7 miljardit eurot. Tehingute koguarv kasvas varasema aastaga vörreldes 12% ja koguväärtus 13%. Vörreldes kinnisvaraturu madalseisuga 2009. aastal, on tehingute hulk kasvanud 38%, kuigi vörreldes kõrgaja, 2006. aastaga, on teinguaktiivsus siiski veel 40% väiksem. Kinnisvara ostu-müügitihingu keskmene väärtus oli 2012. aastal 47 739 eurot, mis on 1% suurem kui aasta varem. Kinnisvaratehingute koguarvu kasv on suuresti tingitud korteritehingute arvu kasvust.

Poole kinnisvara ostu-müügitihingutest hõlmasid tehingud korteriomandiga. Korteritehingute arv kasvas 2011. aastaga vörreldes 17%, korteritehingute väärtus 27%.

31% kinnisvara ostu-müügitihingutest olid tehingud hoonestamata ja 18% hoonestatud maaga. 2011. aastaga vörreldes suurennes hoonestamata kinnisasja tehingu keskmene väärtus 7%, hoonesstatud kinnisasja oma aga vähenes 5%.

Vörreldes 2011. aastaga suurennes korteriomandi ostu-müügitihingu keskmene väärtus kõige enam Lääne-Eestis (24%). Kirde-Eestis oli suurenemine 12%, Lõuna- ja Põhja-Eestis vastavalt 8% ja 7%. Keskk-Eestis kasvas korteriomandi ostu-müügitihingu keskmene väärtus 6%.

Tallinnas tehti mullu 9921 kinnisvara ostu-müügitihingut – 14% rohkem kui 2011. aastal. Pärnus oli tehingute arv 884, mis on neljandiku võrra suurem kui aasta varem, ning Tartus 1938, mida on samuti neljandiku võrra enam kui aasta varem.

Korteriturg on kinnisvaraturu aktiivseim sektor, kus vörreldes teiste kinnisvaraliikidega tehakse tehinguid märgatavalalt rohkem ja objektide likviidsus on suurem.

Kui aastatel 2006–2008 ületas korteriomandi ruutmeetri keskmene hind Eestis 1000 euro piiri, siis 2012. aastal oli see 760 eurot, mis on 8% kõrgem kui 2011. aastal. Tallinn mõjutas Eesti keskmist ruutmeetriinda kõige enam: Tallinna korteriomandil on see Eesti keskmisest ligikaudu 40% kõrgem.

Kõige enam kallines aasta jooksul alla 30 m² suuruste korterite keskmene ruutmeetri hind: Eestis keskmiselt 15% ja Tallinnas 14%. Tartus ja Pärnus kallinesid enim üle 30 m² suurused korterid, vastavalt 11% ja 6%.

Elamispindade turgu on mõjutanud eluasemelaenude sektor. Soodne intressimääär on aidanud kinnisvaraturu aktiivsena hoida.

2001. aastal oli eluasemelaenude kuukeskmene intressimääär Eesti Panga andmetel 9%. Aastaks 2005 langes see 3%-ni. Kinnisvarabuumi ajal, 2006. aastal, töisis eluasemelaenude kuu-keskmene intressimääär 4%-ni. Aastatel 2007 ja 2008 oli intressimääär 6%, langedes järgmistel aastatel taas 4%-ni. 2011. ja 2012. aastal oli eluasemelaenude kuukeskmene intressimääär 3%.

Eesti kinnisvaraturg joudis sügavaimasse madalseisu 2009. aasta teises pooles, misjärel on tasapisi, kuid püsivalt kosunud.

REAL ESTATE

Kadi Leppik

Overview

In 2004–2006, the Estonian real estate market was active like never before and forecasts about the future of the market were optimistic. In 2007 the number and value of real estate transactions started to slowly decrease, as the global economy headed towards a recession. A slowdown in economic growth and a soft landing was predicted in Estonia. Thus, no one could foresee the painful crash that took place in 2008–2009. Today, real estate statistics show signs of recovery.

In 2012, 36,176 purchase-sale transactions of real estate with the total value of 1.7 billion euros were notarised. The total number of transactions increased by 12% compared to 2011 and the total value of transactions increased by 13%. Compared to the real estate slump in 2009, the number of transactions has increased by 38%, although transaction activity is still 40% below the level of the boom year 2006. In 2012, the average value of a purchase-sale transaction was 47,739 euros, which is 1% bigger than in 2011. The main reason for the growth of the total number of transactions was an increase in the number of transactions with apartments.

Transactions with apartments accounted for half of all purchase-sale transactions of real estate. The number of transactions with apartments increased 17% compared to 2011, while the total value of transactions with apartments increased 27%.

Transactions with unimproved registered immovables accounted for 31% and transactions with registered immovables with buildings for 18% of all purchase-sale transactions of real estate. Compared to 2011, the average value of a transaction with an unimproved registered immovable increased 7%, while the average value of a transaction with a registered immovable with buildings decreased 5%.

Compared to 2011, the average value of purchase-sale transactions with apartments increased the most in Western Estonia (24%). The increase was 12% in North-Eastern Estonia, 8% in Southern Estonia and 7% in Northern Estonia. In Central Estonia the average value of purchase-sale transactions with apartments increased 6%. 9,921 purchase-sale transactions of real estate were notarised in Tallinn, which is 14% more than in 2011. The number of transactions was 884 in Pärnu, which is a quarter more than in 2011, and 1,938 in Tartu, which is also a quarter more than in 2011. The apartment market is the most active sector of the real estate market – there are considerably more transactions and the liquidity of objects is higher, compared with other types of real estate.

In 2006–2008, the average price per square metre in purchase-sale transactions with apartments exceeded 1,000 euros in Estonia, while the average price in 2012 was 760 euros per square metre, which is 8% higher than in 2011. Tallinn had the biggest impact on the average price per square metre of apartments in Estonia: the average price per square metre in Tallinn is about 40% higher than the Estonian average.

In 2012, the biggest increase occurred in the average price per square metre of apartments with a size under 30 m²: 15% in Estonia as a whole and 14% in Tallinn. In Tartu and Pärnu, the average price per square metre of apartments with a size over 30 m² increased the most, by 11% and 6% respectively.

The housing market has been influenced by the housing loans sector. Low interest rates have kept the real estate market active.

According to Eesti Pank (the central bank of Estonia), the monthly average interest rate of housing loans was 9% in 2001. By the year 2005, it decreased to 3%. In 2006, during the property boom, the monthly average interest rate of housing loans increased to 4%. In 2007 and 2008 the interest rate was 6%, and dropped down to 4% in the following years. In 2011 and 2012 the monthly average interest rate of housing loans was 3%.

The Estonian real estate market bottomed out in the second half of 2009 and has since then slowly but gradually recovered.

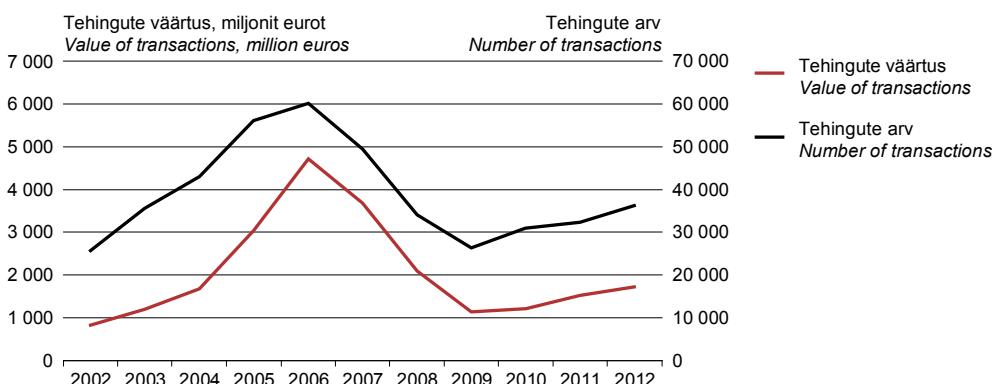
Tabel 1. Notariaalselt töestatud kinnisvara ostu-müügiteltingud, 2008–2012

Table 1. Notarised purchase-sale transactions of real estate, 2008–2012

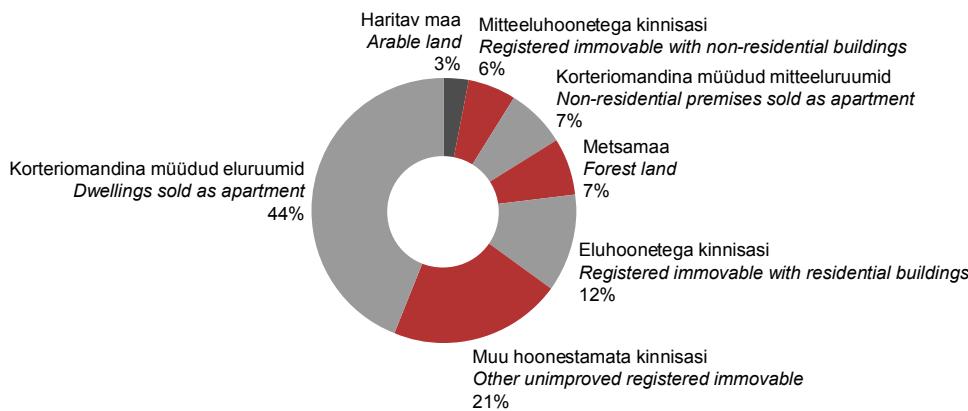
	2008	2009	2010	2011	2012	
Tehingute arv						Number of transactions
Kõik kinnisvaraobjektid	33 987	26 278	30 979	32 264	36 176	All real estate objects
Hoonestamata kinnisasi ^a	8 982	8 559	9 935	10 450	11 290	Unimproved registered immovable ^a
Eluhoonetega kinnisasi	4 275	3 138	3 642	3 931	4 355	Registered immovable with residential buildings
Mitteleluhoonetega kinnisasi	2 478	2 013	2 106	2 317	2 280	Registered immovable with non-residential buildings
Korteriomand ^b	18 252	12 568	15 296	15 566	18 251	Apartment ^b
Tehingute väärus, miljonit eurot						Value of transactions, million euros
Kõik kinnisvaraobjektid	2 099	1 133	1 204	1 522	1 727	All real estate objects
Hoonestamata kinnisasi ^a	338	225	202	250	289	Unimproved registered immovable ^a
Eluhoonetega kinnisasi	337	185	217	243	261	Registered immovable with residential buildings
Mitteleluhoonetega kinnisasi	483	297	272	438	427	Registered immovable with non-residential buildings
Korteriomand ^b	942	427	512	592	749	Apartment ^b

^a Hoonestamata kinnisasi: metsamaa + haritav maa + muu hoonestamata kinnisasi.^b Korteriomand: korteriomandina müüdud eluruumid + korteriomandina müüdud mitteleluruumid.^a Unimproved registered immovable: forest land + arable land + other unimproved registered immovable.^b Apartment: dwellings sold as apartment + non-residential premises sold as apartment.**Joonis 1. Notariaalselt töestatud kinnisvara ostu-müügiteltingute arv ja väärus, 2002–2012**

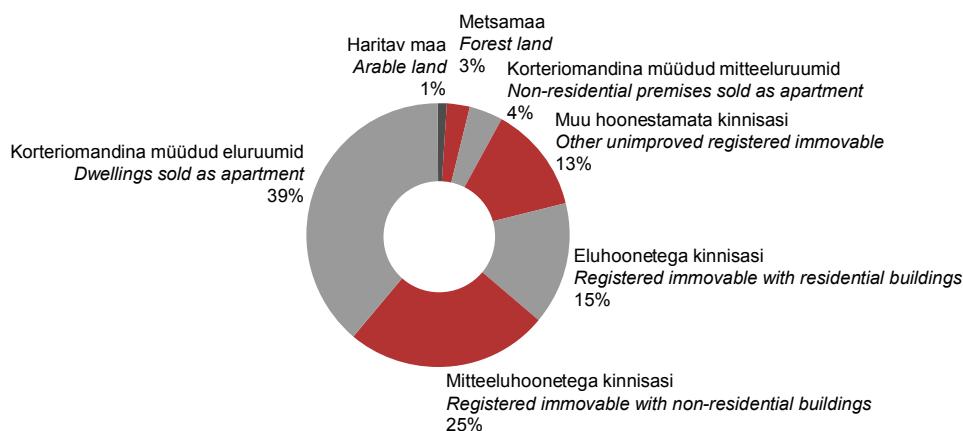
Figure 1. Number and value of notarised purchase-sale transactions of real estate, 2002–2012

Joonis 2. Kinnisvara ostu-müügitihingud objekti järgi, 2012
Figure 2. Purchase-sale transactions of real estate by object, 2012

Joonis 3. Kinnisvara ostu-müügitihingute väärthus objekti järgi, 2012
Figure 3. Value of purchase-sale transactions of real estate by object, 2012

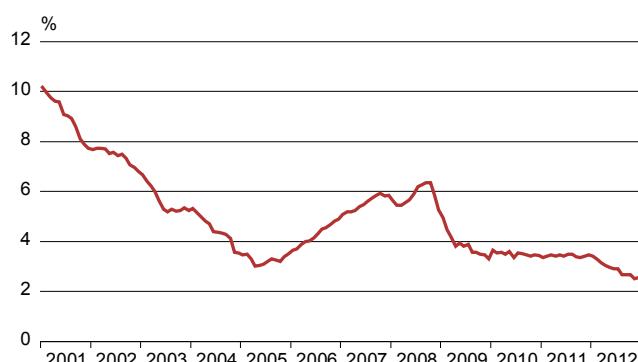
Tabel 2. Korteriomandina ostetud-müüdud kinnisvara keskmise ruutmeetri hind korteri suuruse järgi, 2008–2012

*Table 2. Average price per square metre of purchase-sale transactions with apartments by size of apartment, 2008–2012
(eurot – euros)*

	2008	2009	2010	2011	2012	
Kõik korteriomandid						All apartments
Kogu Eesti	1 007	635	640	706	760	Estonia, total
Tallinn	1 392	871	918	1 035	1 103	Tallinn
Tartu	1 109	746	776	839	908	Tartu
Pärnu	1 130	745	687	728	746	Pärnu
10–29 m²						10–29 m²
Kogu Eesti	1 002	554	583	626	719	Estonia, total
Tallinn	1 351	720	746	844	963	Tallinn
Tartu	1 068	668	743	823	882	Tartu
Pärnu	920	609	624	604	597	Pärnu
30–40 m²						30–40 m²
Kogu Eesti	916	538	551	607	659	Estonia, total
Tallinn	1 373	802	862	941	1 027	Tallinn
Tartu	1 086	716	741	847	944	Tartu
Pärnu	1 157	684	631	652	693	Pärnu
41–54 m²						41–54 m²
Kogu Eesti	974	584	599	646	706	Estonia, total
Tallinn	1 378	841	909	991	1 074	Tallinn
Tartu	1 130	737	765	820	876	Tartu
Pärnu	1 163	817	689	795	800	Pärnu
55–69 m²						55–69 m²
Kogu Eesti	1 004	674	672	722	771	Estonia, total
Tallinn	1 333	864	928	1 046	1 091	Tallinn
Tartu	1 087	789	804	826	888	Tartu
Pärnu	1 157	828	770	792	777	Pärnu
70–249 m²						70–249 m²
Kogu Eesti	1 169	838	829	969	1 001	Estonia, total
Tallinn	1 532	1 089	1 120	1 304	1 347	Tallinn
Tartu	1 152	848	832	889	974	Tartu
Pärnu	1 131	649	729	750	778	Pärnu

Joonis 4. Kodumajapidamistele antud eluasemelaenude kuukeskmise intressimääär, 2001–2012

Figure 4. Monthly average interest rate of housing loans granted to households, 2001–2012

Metoodika

Kinnisvarastatistika põhineb kõikidel notaritelt kogutud kinnistu võõrandamise tehingute andmetel. Kinnisvara ostu-müügitehingute riikliku statistika tegemise aluseks on Maa-ameti tehingute andmebaasi andmed. Statistikaameti andmebaasi ja Maa-ameti tehingute andmebaasi andmed võivad andmete täpsustamise põhimõtete tõttu vähesel määral erineda. Eraisikutele antud eluaseme-laenude intressimäär põhineb Eesti Panga andmetel.

Peatükis nimetatud piirkonnad hõlmavad järgmisi maakondi:

- Põhja-Eesti: Harju maakond (sh Tallinn);
- Kesk-Eesti: Järva, Lääne-Viru ja Rapla maakond;
- Kirde-Eesti: Ida-Viru maakond;
- Lääne-Eesti: Hiiu, Lääne, Pärnu ja Saare maakond;
- Lõuna-Eesti: Jõgeva, Põlva, Tartu, Valga, Viljandi ja Võru maakond.

Methodology

Real estate statistics are based on the transactions data of the transfer of registered immovables that have been collected from all notaries. The data of the Estonian Land Board's transactions database serve as the basis for the production of official statistics on the purchase-sale transactions of real estate. The data in Statistics Estonia's database may be slightly different from the data in the Estonian Land Board's transactions database due to different principles of data adjustment. The average annual interest rate of housing loans granted to individuals is based on the data of Eesti Pank (the central bank of the Republic of Estonia).

The regions mentioned in this chapter include the following counties:

- Northern Estonia: Harju county (incl. Tallinn);
- Central Estonia: Järva, Lääne-Viru and Rapla counties;
- North-Eastern Estonia: Ida-Viru county;
- Western Estonia: Hiiu, Lääne, Pärnu and Saare counties;
- Southern Estonia: Jõgeva, Põlva, Tartu, Valga, Viljandi and Võru counties.

Kasulikke linke

Useful links

Maa-ameti tehingute andmebaas
Estonian Land Board's transactions database
<http://www.maaamet.ee/kinnisvara/htraru/>

Eesti Panga veebileht
Eesti Pank (central bank of Estonia)
www.eestipank.ee

TRANSPORT

Piret Pukk

Ülevaade

Sõitjatevedu elavnes mullu nii riigisisestel kui ka rahvusvahelistel vedudel. Eesti veondusettevõtete teenindatud sõitjate arv ja sõitjakäive kasvasid 2012. aastal varasema aastaga võrreldes vastavalt 17% ja 7%. Sõitjateveos oli olulisim maanteetransport, mida kasutas 93% sõitjatest. Eesti veondusettevõtete teenuseid kasutas 2012. aastal kokku 201 miljonit sõitjat, neist 192 miljonit riigisisestel vedudel. Neil vedudel kasvas sõitjate arv 17%. Linnaliine (s.o linnaliinibusse, tramme ja trolley) kasutas enim inimesi ehk ligi 159 miljonit sõitjat – peaaegu neljandiku võrra rohkem kui aasta varem. Sõitjate arvu ja sõitjakäibe kasvu linnaliinidel mõjutas enim 2012. aasta I kvartalis jõustunud Tallinna sõitjateveo arvestuse muudatus. Tallinnas kasvas sõitjate arv 26%, teistes linnades 10%. Sõitjate arv muudel bussivedudel oli 28,2, raudteel 4,4, merevedudel 8,6 miljonit ja õhus veidi üle miljoni. Riigisisestel vedudel oli sõidu pikkus keskmiselt 12 kilomeetrit.

Rahvusvahelistel vedudel oli 8,8 miljonit sõitjat ehk 8% enam kui 2011. aastal ja keskmine sõidu pikkus 329 kilomeetrit. Rahvusvahelistel merevedudel suurennes sõitjate arv aastaga 4%, ulatudes 6,6 miljonini. Sõitjate arv rahvusvahelistel bussivedudel oli 1,1 miljonit, kasvades aastaga 20%. Eesti õhu- ja raudteetranspordiettevõtted vedasid rahvusvahelistel vedudel sõitjaid vastavalt 31% ja 16% enam kui 2011. aastal. Raudteevedude kasvule aitas kaasa taasavatud Tallinna-Peterburi rongiliin. Veondusettevõtete sõitjakäive oli 5,1 miljardit sõitjakilomeetrit. Riigisisene vedu oli sellest 2 miljardit sõitjakilomeetrit ja kasvas aastaga 8%, rahvusvaheline vedu 2,9 miljardit sõitjakilomeetrit, kasvades aastaga 6%.

Kaubaveoteenuste mahd varasema aastaga võrreldes vähenes. Kaubaveo maht kahanes nii tonnides kui ka tonnkilomeetrites ligi 4%. Eestis veetakse kaupa põhiliselt raudteel ja maanteel. 2012. aastal vedasid transpordiettevõtted üle 78 miljoni tonni kaupa. Raudteetranspordiettevõtted vedasid kaupa 44,7 miljonit tonni – ligi 8% vähem kui 2011. aastal. Avalikul raudteel veeti 26,2 miljonit tonni kaupa, millest 15 miljonit tonni olid rafineeritud naftatooted, mille vedu vähenes aastaga ligi viendiku võrra. Suurematest kaubagruppidest kasvas enim ehk ligi 48% keemiatoodete vedu, mis ulatus 4,9 miljoni tonnini. Keemiatoodete vedu kasvas nii eksport-, import- kui ka transiitkaubana. Maanteetranspordiettevõtted vedasid 31,7 miljonit tonni kaupa ehk veidi enam kui 2011. aastal. Meretranspordiettevõtete kaubavedu ulatus 1,7 miljoni tonnini. Õhutranspordi osatähtsus kaubaveos on marginaalne.

Riigisisestel vedudel transporditi 44,6 ja rahvusvahelistel vedudel 33,5 miljonit tonni kaupa, vastavalt 1% ja 7% vähem kui aasta varem. Veondusettevõtete veosekäive vähenes 13,8 miljardi tonnkilomeetriti, peamiselt raudteetranspordi veosekäibe 18% vähenemise töltu. Nii maantee- kui ka mereveoettevõtete veosekäive aga kasvas 8%. Riigisisestel vedudel oli veosekäive 1,9 ja rahvusvaheliste vedudel 11,9 miljardit tonnkilomeetrit – vastavalt 8% ja 3% vähem kui 2011. aastal.

Veel 2011. aastal maanteetranspordi kaubavedu Eestis varasema aastaga võrreldes kasvas. Euroopa Liidus (EL) vähenes maanteekaubavedu majanduskliima halvenemise töltu 2011. aastal tonnkilomeetrites 1%, Eesti veokite veosekäive kasvas samal aastal 5%. Veosekäive Eesti raudtee-kaubaveol 2011. aastal vähenes, kuid EL-is kokku oli kasv 7%. Lätis oli kasv suurim (25%).

Lennujaamu läbis ka mullu rekordarv sõitjaid. EL-i lennujaamades kasvas teenindatud sõitjate arv 2011. aastal 6% ja oli 822 miljonit. Eesti osatähtsus selles oli 0,2% ning aastane kasv 36%. Eesti lennujaamades teenindati 2012. aastal üle 2,2 miljoni inimese – 15% rohkem kui 2011. aastal. Rahvusvahelistel lendudel oli ligi 2,2 miljonit sõitjat ehk 16% enam ja riigisisestel lendudel üle 53 800 sõitja ehk 13% vähem kui aasta varem. Avati uusi lennuliine ja nädalas toimus rohkem regulaarlende kui 2011. aastal. Kauba- ja postivedu lennujaamade kaudu kasvas varasema aastaga võrreldes vastavalt 31% ja 19%, ulatudes kokku ligi 24 000 tonnini. Tallinna lennujaamast käis 2012. aastal läbi 15% rohkem sõitjaid kui aasta varem. 90% sõitjatest teenindati regulaarlendudel.

Reisilaevadega saabus Eesti sadamatesse rohkem inimesi kui aasta varem. EL-i sadamaid läbinud reisijate koguarv on alates 2008. aastast erinevalt Eestist aasta-aastalt vähenenud, põhjuseks uute sildade ja tunnelite avamine maismaal ning odavate lühilendude lisandumine. 2011. aastal läbis EL-i sadamaid 385 miljonit sõitjat. 2012. aastal käis rahvusvaheliste vedudega Eesti sadamatest läbi 9,2 miljonit sõitjat, varasemast aastast 4% enam. Seda mõjutas Soomest tulnud ja Soome läinud sõitjate arvu kasv. Sadamatesse saabunud reisilaevade arv kasvas aastaga 218 võrra. Ristluslaevadega saabus ligi 425 000 merereisijat – veidi vähem kui 2011. aastal. Ristlusreisilaevu käis sadamates sama palju kui 2011. aastal. Eesti meretranspordiettevõtted vedasid rahvusvahelistel liinidel 5,8 miljonit sõitjat ja peamistel Eesti-sisestel laevaliinidel 2 miljonit sõitjat ehk vastavalt 4% ja 8% enam kui 2011. aastal.

Pärast kolm aastat kestnud kaupade lastimise ja lossimise mahu kasvu Eesti sadamates 2012. aastal kaubamaht vähenes. Kui 2011. aastal käideldi Eesti sadamates 48,5 miljonit tonni kaupa ja aastaga oli kaubamaht kasvanud 5%, siis 2012. aastal lastiti ja lossiti Eesti sadamates kokku 43,5 miljonit tonni kaupa ehk 10% vähem kui aasta varem. EL-i liikmesriikide sadamates kasvas lasti käitlemine 2011. aastal varasema aastaga võrreldes 2%. Käideldud kaupade kogukaal oli hinnanguliselt 3,7 miljardit tonni. Eesti osatähtsus selles oli 1%.

Laevade lastimine hõlmas eelmise aasta kaubamahust 31,5 ja lossimine 11,9 miljonit tonni. Kaupu lastiti ja lossiti mullu võrreldes 2011. aastaga 10% vähem. Välismaale veeti sadamate kaudu 8 miljonit tonni kaupa ehk 3% vähem ja välismaalt saabus 5,7 miljonit tonni kaupa ehk 3% rohkem kui 2011. aastal. Lastitud ja lossitud transiitkaupa oli 29,7 miljonit tonni – 14% vähem kui 2011. aastal. Transiitkaupa lastiti sadamates laevadele 23,5 ja lossiti laevadelt 6,2 miljonit tonni. Transiitkauba lastimine vähenes aastaga 13% ja lossimine 19%. Sadamaid läbinud kaubalaevu oli kokku 94 võrra vähem kui mullu, vähenes nii vedel- kui ka puistlastilaevade arv. Konteinerilaevu ja üldotstarbelisi kaubalaevu oli 2012. aastal sadamates aga enam kui 2011. aastal.

Endiselt käideldi Eesti sadamates enim vedelaid rafineeritud naftatooteid (ligi 25,3 miljonit tonni), kuid nende vedu vähenes aastaga 15%. Suurematest kaubagrupidest kasvas neljandiku võrra lämmastikuühendite ja väetiste vedu. Merekonteinerite vedu sadamate kaudu TEU-des^a kasvas aastaga 15%, kuid transiitkontakteinerite vedu vähenes. Konteineritega veeti tonnides 8% rohkem kaupa kui 2011. aastal.

Mootorsõidukite arv liiklusregistris kasvas taas. Maanteeameti hallatas liiklusregistris oli möödunud aasta lõpus arvel 602 133 sõiduautot, 88 045 veoautot, 4311 bussi, 22 842 mootorratast ja 12 431 mopeedi. Kasvas ka traktorite ja liikurmasinate arv. 2012. aastal registreeriti esmaselt 49 634 sõiduautot ja 7137 veoautot, mida on enam kui 2011. aastal. Ka uusi sõidukeid registreeriti mullu rohkem kui aasta varem.

Riiklikus raudtee liiklusregistris oli 2012. aasta lõpus kirjas 292 vedurit, 23 elektri- ja 32 diiselmoottorvagunit, 253 sõitjateveo- ja 21 662 kaubavagunit. Eesti laevaregistris oli möödunud aasta lõpus 105 merelaeva (kogumahutavusega vähemalt 100) ja 29 siseveelaeva. Laevapereta prahitud laevade registris oli 14 laeva (kogumahutavusega vähemalt 100). Aastavahetuse seisuga oli Eesti tsivil-õhusõidukite regisitris arvel 159 õhusõidukit.

Liiklusohvrite arv Eesti teedel mullu vähenes. Maanteeameti liiklusõnnnetuste andmekogus registreeriti 2012. aastal Eestis 1381 inimkannatanuga liiklusõnnnetust, milles hukkus 87 ja sai vigastada 1706 inimest. Aastaga vähenes liiklusõnnnetuste arv 111, neis hukkunute arv 14 ja vigastatute arv 171 võrra. EL-i maanteeel oli 2012. aastal liiklusõnnnetustes hukkunuid 27 700 ehk miljoni elaniku kohta 55. Eestis hukkus liiklusõnnnetustes 65 inimest miljoni elaniku kohta. Lähiiriikides Lätis ja Leedus oli see näitaja vastavalt 86 ja 100, Soomes 48 ja Rootsis vaid 31.

Eesti raudteedel juhtus mullu 16 õnnnetust, milles hukkus 7 inimest, kõik rongi otsasõidul raudteel viibinud inimestele. Rongiõnnnetusi oli peaegu poole vähem kui 2011. aastal. Laevaõnnnetusi registreeriti Eesti territoriaalmerel ja sisevetes 2012. aastal 7, õnnnetustes hukkunuid ei olnud. Eesti territooriumil toimus üks lennuõnnnetus, milles hukkunuid ei olnud.

^a TEU (*Twenty-foot Equivalent Unit*) – standardühik erimahuliste konteinerite loendamiseks ja konteinerilaevade või konteineriterminalide mahutavuse väljendamiseks. Üks 20-jalane ISO konteiner võrdub ühe TEU-ga.

TRANSPORT

Piret Pukk

Overview

The volume of passenger transport grew last year, both in domestic and international traffic. In 2012, the number of passengers served by Estonian transport enterprises increased by 17% and passenger turnover by 7% compared to 2011. Road transport is the most used form of transport in the carriage of passengers – used by 93% of passengers in 2012. The total number of passengers carried by Estonian transport enterprises in 2012 was 201 million, of which 192 million were carried in domestic traffic. The number of passengers in domestic transport grew 17%. Urban transport (i.e. buses, trams and trolleybuses) was used by nearly 159 million passengers, which was almost a fourth more than the year before. The growth in the number of passengers and in passenger turnover in urban transport was influenced the most by changes in the calculation of passenger volume in Tallinn implemented in the 1st quarter of 2012. The number of passengers increased by 26% in Tallinn and by 10% in other cities. The number of passengers in other road transport amounted to 28.2 million. The respective figure was 4.4 million in railway traffic, 8.6 million in sea traffic and slightly over one million in air transport. The average journey distance in domestic transport was 12 kilometres.

The number of passengers in international traffic was 8.8 million or 8% more than in 2011. The average journey distance was 329 kilometres. The number of passengers in international sea transport increased by 4%, to 6.6 million. The number of passengers in international bus and coach transport amounted to 1.1 million, increasing by 20% compared to 2011. Estonian air and rail transport enterprises carried 31% and 16% more passengers, respectively, in international traffic, compared to the previous year. The re-opening of the Tallinn–St Petersburg rail route contributed to the growth in rail traffic. The passenger traffic volume of transport enterprises was 5.1 billion passenger-kilometres. Domestic traffic accounted for 2 billion passenger-kilometres (an 8% increase compared to 2011) and international passenger traffic accounted for 2.9 billion passenger-kilometres (6% increase compared to 2011).

The carriage of goods declined compared to the previous year. Freight volume decreased nearly 4% in tonnes as well as in tonne-kilometres. In Estonia, goods are mainly transported by rail and road transport. In 2012, transport enterprises carried over 78 million tonnes of goods. Rail transport enterprises carried 44.7 million tonnes of goods, which was almost 8% less than in 2011. The amount of freight carried on public railways was 26.2 million tonnes. Refined oil products made up 15 million tonnes of this amount, but their transport fell by nearly a fifth in 2012. Among the major groups of goods, the transport of chemical products increased the most (about 48%), amounting to 4.9 million tonnes. The transport of chemical products grew in export, import and transit. Road transport enterprises carried 31.7 million tonnes of goods, which is slightly more than in 2011. The freight volume of sea transport enterprises was 1.7 million tonnes. The share of air transport in the transport of goods is marginal.

44.6 million tonnes of goods were transported in domestic traffic and 33.5 million tonnes in international traffic – this is respectively 1% and 7% less than in 2011. The freight turnover of transport enterprises decreased to 13.8 billion tonne-kilometres, mainly due to the 18% fall in rail freight turnover. The freight turnover of road and sea transport enterprises increased by 8%. The freight turnover was 1.9 billion tonne-kilometres in domestic traffic and 11.9 billion tonne-kilometres in international traffic – compared to 2011, this means an 8% and 3% decrease, respectively.

In 2011, road freight transport in Estonia grew compared to the previous year. In the European Union (EU), road freight transport declined in 2011, by 1% in tonne-kilometres, due to the deterioration of the economic climate. At the same time, the freight turnover of Estonian vehicles increased by 5%. Rail freight turnover in Estonia declined in 2011, but the European Union as a whole experienced a 7% increase. Latvia had the largest increase (25%).

Similarly to 2011, a record number of passengers passed through airports last year. In 2011, the number of passengers serviced at EU airports increased by 6% and amounted to 822 million. The share of Estonia in air passenger traffic was 0.2% and increased by 36%. In 2012, the passenger traffic volume of Estonian airports was over 2.2 million persons, which is 15% more than in 2011. Nearly 2.2 million passengers were transported on international flights (16% more than in 2011) and over 53,800 passengers on domestic flights (13% less than in 2011). New routes were launched and there were more scheduled flights per week than the year before. Compared to 2011, cargo and mail services through airports increased by 31% and 19% respectively, amounting to about 24,000 tonnes in total. Tallinn Airport was visited by 15% more passengers in 2012 than the year before. 90% of the passengers were serviced on scheduled flights.

More passengers passed through the ports of Estonia by passenger ships. The total number of passengers passing through the ports of the European Union has, unlike in Estonia, steadily decreased since 2008. The main reasons are the opening of new bridge and tunnel connections and the availability of new cheap short-distance flights. The total number of passengers passing through EU ports in 2011 was 385 million. In 2012, 9.2 million passengers visited Estonian ports by international transport. This is 4% more than in 2011. The increase was influenced by the growth in the number of passengers arrived from/going to Finland. The number of passenger ship calls grew by 218. Around 425,000 cruise passengers arrived by sea, which is slightly less than in 2011. The number of cruise ships calling at Estonian ports was the same as the year before. Estonian sea transport enterprises transported 5.8 million passengers on international routes (4% more than in 2011) and 2 million passengers on the main domestic ship routes (8% more than in 2011).

After three years of growth in the loading and unloading volumes in Estonian ports, cargo volume decreased in 2012. In 2011 Estonian ports handled 48.5 million tonnes of cargo (representing a 5% growth compared to 2010), whereas in 2012 a total of 43.3 million tonnes of goods were loaded and unloaded in the ports of Estonia, which is 10% less than the year before. Cargo handling in the ports of EU Member States increased 2% in 2011 compared to the previous year. The total weight of goods handled was estimated at 3.7 billion tonnes. The share of Estonia was 1%.

Loading of ships accounted for 31.5 million tonnes and unloading for 11.9 million tonnes of last year's cargo volume. 10% less goods were loaded and unloaded in 2012 compared to the previous year. 8 million tonnes of goods were transported abroad through ports, which is 3% less than in 2011. 5.7 million tonnes of goods arrived at Estonian ports – 3% more than in 2011. Transit goods were loaded and unloaded in the amount of 29.7 million tonnes, which is 14% less than in 2011. 23.5 million tonnes of transit goods were loaded to ships and 6.2 million tonnes unloaded from ships. Compared to 2011, transit cargo loading decreased by 13% and transit cargo unloading by 19%. The number of cargo ships calling at ports decreased by 94 in total, compared to 2011. There were both fewer liquid cargo carriers and fewer bulk carriers. However, compared to 2011, more container ships and general cargo ships called at ports in 2012.

The most frequently handled group of goods in Estonian ports was still refined petroleum products (about 25.3 million tonnes), although the transport of these products decreased by 15%. Among the largest groups of goods handled, transportation of nitrogen compounds and fertilizers rose by a quarter. Sea container transportation through ports in TEUs^a increased by 15%, but transit container shipment decreased. The amount of goods transported in containers (in tonnes) increased by 8% compared to 2011.

The number of registered motor vehicles in the Traffic Register increased again. At the end of 2012, there were 602,133 passenger cars, 88,045 lorries, 4,311 buses, 22,842 motorcycles and 12,431 mopeds registered in the vehicle register of the Estonian Road Administration. The number of tractors and mobile machinery grew as well. In 2012, the number of first registrations of passenger cars and lorries in Estonia was 49,634 and 7,137 respectively – this is more than in 2011. The number of new motor vehicle registrations has also increased.

^a TEU (twenty-foot equivalent unit) – standard unit for counting containers of various capacities and for describing the capacities of container ships or terminals. One twenty-foot ISO container equals 1 TEU.

There were 292 locomotives, 23 electric railcars, 32 diesel railcars, 253 passenger wagons and 21,662 freight wagons registered in the State Railway Traffic Register at the end of 2012. The Estonian Register of Ships listed 105 sea craft (gross tonnage 100 or more) and 29 inland waterway vessels at the end of 2012. 14 ships (gross tonnage 100 or more) were listed in the register of bareboat chartered ships. At the end of 2012, the Register of Estonian Civil Aircraft included 159 units of aircraft.

The number of casualties on Estonian roads decreased in 2012. According to the database of traffic accidents of the Estonian Road Administration, there were 1,381 road traffic accidents with casualties in 2012, in which 87 persons were killed and 1,706 injured. Compared to 2011, the number of traffic accidents decreased by 111, the number of persons killed by 14 and the number of persons injured by 171. In the European Union, 27,700 people were killed in road traffic accidents in 2012, which is 55 persons per million inhabitants. In Estonia, 65 persons per million inhabitants were killed in traffic accidents. This figure was 86 in Latvia and 100 in Lithuania, but only 48 in Finland and 31 in Sweden.

In 2012, there were 16 rail traffic accidents in Estonia, with 7 persons killed (all were hit by a train). The number of rail accidents was almost two times smaller than in 2011. In 2012, 7 ship accidents were registered in the territorial and inland waters of Estonia; no one was killed in these accidents. There was one aircraft accident on the territory of Estonia in 2012 with no fatalities.

Tabel 1. Veondusettevõtete sõitjatevedu, 2009–2012

Table 1. Passenger transport by transport enterprises, 2009–2012
(miljonit sõitjat – million passengers)

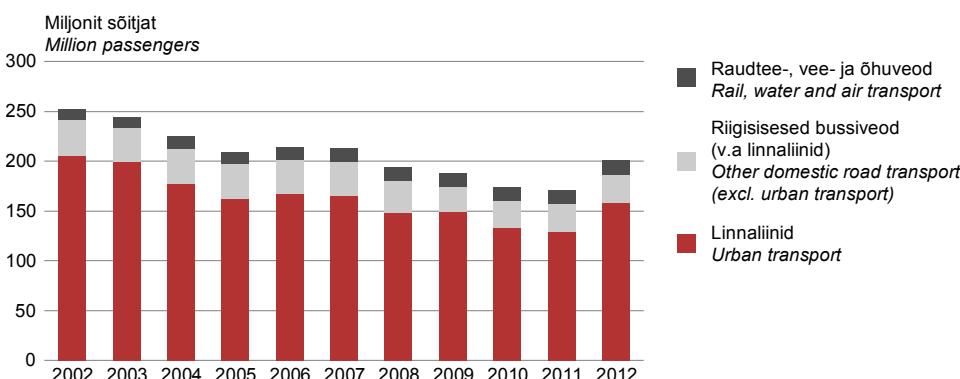
	2009	2010	2011	2012	
Maismaatransport	180,1	165,3	162,3	191,1	Land transport
raudteetransport	4,9	4,8	4,8	4,4	rail transport
maanteeetransport	175,2	160,5	157,6	186,7	road transport
linnaliinivedu ^a	149,5	133,8	129,1	158,5	urban transport ^a
Meretransport	7,4	7,7	8,2	8,6	Sea transport
Siseveetransport	0,0	0,0	0,0	0,0	Inland waterways transport
Õhutransport	0,7	0,7	0,8	1,0	Air transport

^a Linnaliinivedu hõlmab sõitjatevedu busside, trammide ja trollidega. 2010. ja 2011. aasta andmeid on täpsustatud. Linnaliinide sõitjate arvu kasvu on mõjutanud 2012. aasta I kvartalis kehtima hakanud sõitjate arvestuse muudatus.

^a Urban transport includes passenger transport by bus, tram and trolleybus. The 2010 and 2011 data have been revised. The increase in the number of passengers in urban transport has been influenced by the adoption of a modified calculation system since the 1st quarter of 2012.

Joonis 1. Veondusettevõtete sõitjatevedu, 2002–2012

Figure 1. Passenger transport by transport enterprises, 2002–2012

Tabel 2. Veondusettevõtete sõitjakäive, 2009–2012

Table 2. Passenger traffic volume of transport enterprises, 2009–2012
(miljonit sõitjakilomeetrit – million passenger-kilometres)

	2009	2010	2011	2012	
Maismaatransport	2 585,1	2 513,6	2 503,3	2 725,2	<i>Land transport</i>
raudteetransport	249,1	247,4	242,9	235,5	<i>rail transport</i>
maanteetransport ^a	2 336,0	2 266,2	2 260,4	2 489,7	<i>road transport^a</i>
linnaliinivedu ^b	661,5	605,5	592	706,7	<i>urban transport^b</i>
Meretransport	969,8	1 113,7	1 216,3	1 248,6	<i>Sea transport</i>
Siseveetransport	0,1	0,2	0,2	0,1	<i>Inland waterways transport</i>
Õhutransport	854,9	874,1	1 051,5	1 143,5	<i>Air transport</i>

^a Maanteetransport hõlmab sõitjatevedu busside, trollide ja trammidega. 2011. aasta andmeid on täpsustatud.

^b Linnaliinivedu hõlmab sõitjatevedu busside, trammid ja trollidega. Linnaliinide sõitjakäibe kasvu on mõjutanud 2012. aasta I kvartalis kehtima hakanud sõitjate arvestuse muudatus.

^a Road transport includes passenger transport by bus, tram and trolleybus. The 2011 data have been revised.

^b Urban transport includes passenger transport by bus, tram and trolleybus. The increase in the passenger traffic volume in urban transport has been influenced by the adoption of a modified calculation system since the 1st quarter of 2012.

Tabel 3. Veondusettevõtete kaubavedu, 2009–2012

Table 3. Transport of goods by transport enterprises, 2009–2012
(miljonit tonni – million tonnes)

	2009	2010	2011 ^a	2012	
Maanteetransport	27,9	30,3	31,0	31,7	<i>Road transport</i>
Raudteetransport ^b	38,4	46,7	48,4	44,7	<i>Rail transport^b</i>
avalik raudtee	25,4	29,7	30,5	26,2	<i>public railway</i>
Meretransport	1,4	2,1	1,7	1,7	<i>Sea transport</i>

^a 2011. aasta andmeid on täpsustatud.

^b Raudteeveoste kogus tonnides võib olla topelt, sest riigisisestel vedudel võib ühte ja sama kaubakogust sihpunkti vedada mitu raudtee-ettevõtet, juhul kui üks transpordib kaupa avalikul ja teine mitteavalikul raudteel.

^a The 2011 data have been revised.

^b The quantity of freight in tonnes may be double as in case of domestic carriage the same quantity of freight may be carried to the destination by several railway enterprises if one of them carries the freight on public railway and the other on non-public railway.

Tabel 4. Veondusettevõtete veosekäive, 2009–2012

Table 4. Freight turnover of transport enterprises, 2009–2012
(miljonit tonnikilomeetrit – million tonne-kilometres)

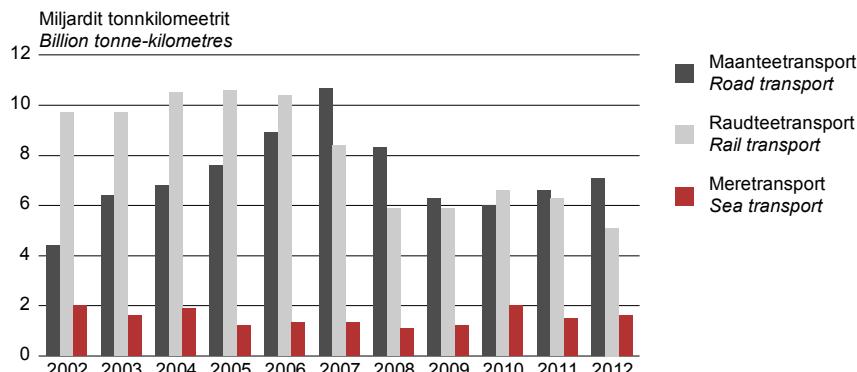
	2009	2010	2011 ^a	2012	
Maanteetransport	6 290,3	6 026,9	6 567,8	7 098,0	<i>Road transport</i>
Raudteetransport	5 933,6	6 637,9	6 270,8	5 129,4	<i>Rail transport</i>
avalik raudtee	5 586,2	6 217,2	5 827,9	4 661,7	<i>public railway</i>
Meretransport	1 198,6	2 024,9	1 459,9	1 573,5	<i>Sea transport</i>

^a 2011. aasta andmeid on täpsustatud.

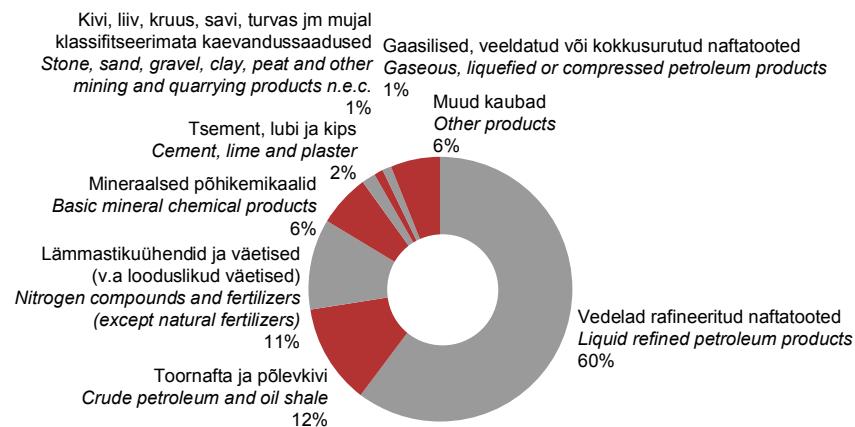
^a The 2011 data have been revised.

Joonis 2. Veondusettevõtete veoskäive, 2002–2012

Figure 2. Freight turnover of transport enterprises, 2002–2012

Joonis 3. Veosekäive raudteel, 2012 Figure 3. Rail freight turnover, 2012

Tabel 5. Lennuliiklus, 2009–2012
Table 5. Air traffic. 2009–2012

	2009	2010	2011	2012	
Lennuoperatsioonid ^a	43 256	43 342	50 825	61 056	Aircraft movements ^a
Regulaarlennud nädalas	265	274	352	438	Regular flights per week
Regulaarlennuliinid	31	35	38	43	Regular routes
Sõitjad	1 383 466	1 439 810	1 960 437	2 252 735	Passengers
riigisisestel lendudel	49 509	55 171	61 704	53 822	on domestic flights
Veosed (k.a postivedu), tonni	21 072	12 053	18 436	23 934	Freight (incl. mail), tonnes

^a Maandumised ja õhkutõusmised.

^a Arrivals and departures

Tabel 6. Laevaliiklus sadamates ja laevade kogumahutavus^a, 2009–2012
 Table 6. Shipping traffic through ports and gross tonnage^a of ships, 2009–2012

	2009	2010	2011	2012	
Välismaalt saabunud laevad	10 271	10 883	11 340	11 472	Vessels coming from abroad
kaubalaevad	4 371	4 650	5 069	4 975	cargo vessels
reisilaevad	5 522	5 916	5 954	6 172	passenger vessels
ristluslaevad	309	285	297	297	cruise vessels
Laevade keskmise kogumahutavus	19 604	19 470	20 376	20 537	Average gross tonnage of vessels
kaubalaevad	10 122	10 130	12 240	11 473	cargo vessels
reisilaevad	25 550	25 277	25 619	26 188	passenger vessels
ristluslaevad	51 731	53 302	55 425	56 741	cruise vessels

^a Laeva kogumahutavus tuhandetes. Laeva kogumahutavus on laeva kogusuurus mõõdetuna 1969. aasta rahvusvahelise laevade mõõtmise konventsiooni sätete kohaselt; ühikuta suurus.

^a The gross tonnage of ships in thousands. Gross tonnage is a measure of the size of a ship determined in accordance with the provisions of the International Convention on Tonnage Measurement of Ships, 1969. A unitless entity.

Tabel 7. Rahvusvaheline reisiliiklus sadamate kaudu, 2009–2012

Table 7. International passenger traffic through ports, 2009–2012

	2009	2010	2011 ^a	2012	
Välismaalt saabunud	4 004 467	4 288 747	4 633 965	4 783 259	Passengers coming from foreign countries
Soomest	3 180 388	3 463 940	3 657 791	3 765 031	from Finland
Rootsist	511 202	546 827	584 611	683 493	from Sweden
Välismaalt ristluslaevaga saabunud	416 605	391 645	436 181	424 906	Cruise passengers coming from foreign countries
Välismaale sõitnud	3 616 693	3 941 826	4 228 137	4 425 283	Passengers going to foreign countries
Soome	3 201 153	3 500 004	3 685 429	3 822 928	to Finland
Rootsi	415 440	441 631	487 143	498 140	to Sweden
KOKKU	7 621 160	8 230 573	8 862 102	9 208 542	TOTAL

^a 2011. aasta andmeid on täpsustatud.

^a The 2011 data have been revised.

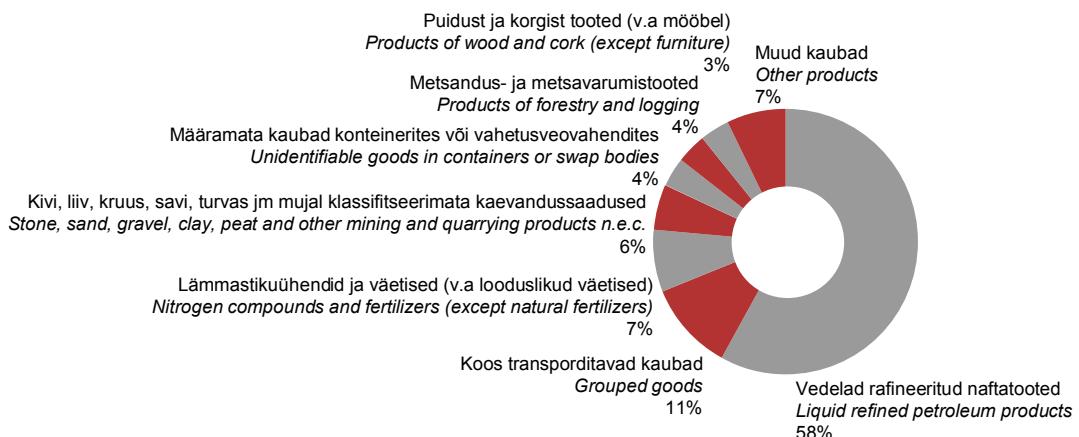
Tabel 8. Kaubavedu sadamate kaudu, 2009–2012

Table 8. Transport of goods through ports, 2009–2012
 (miljonit tonni – million tonnes)

	2009	2010	2011	2012	
Väljaveetud kaup	5,8	7,3	8,2	8,0	Outgoing goods
Sissetoodud kaup	4,1	5,6	5,5	5,7	Incoming goods
Väljaveetud transiitkaup	24,0	27,2	27,0	23,5	Outgoing transit goods
Sissetoodud transiitkaup	4,5	6,0	7,6	6,2	Incoming transit goods
KOKKU	38,5	46,1	48,5	43,5	TOTAL

Joonis 4. Eesti sadamates käideldud kaubad, 2012

Figure 4. Goods handled in Estonian ports, 2012

Tabel 9. Söidukid, 2009–2012^a Table 9. Vehicles, 2009–2012^a

(aasta lõpus, tuhat – at end-year, thousands)

	2009	2010	2011	2012	
Söiduautod	545 692	552 684	574 015	602 133	Passenger cars
eravalduses	397 973	412 349	432 252	455 958	privately owned
Veoautod	81 111	81 204	84 337	88 045	Lorries
eravalduses	25 391	26 107	26 894	27 842	privately owned
Bussid	4 117	4 167	4 156	4 311	Buses
eravalduses	574	579	576	577	privately owned
Mootorrattad	18 626	19 671	21 113	22 842	Motorcycles
Mopeedid	..	..	2 104	12 431	Mopeds
Haagised	62 010	65 465	69 949	75 157	Trailers
Jetid	433	492	566	626	Personal watercraft
Väikelaevad ja alla 12-meetrised laevad	21 671	22 459	23 562	24 726	Recreational craft and ships with a length under 12 metres

^a Alates 2011. aastast arvestatakse mootorrattaid ja mopeede liiklusregistris eraldi.^a Since 2011, motorcycles and mopeds are separately registered in the Traffic Register.**Tabel 10. Traktorid ja liikurmasinad, 2009–2012**

Table 10. Tractors and mobile machinery, 2009–2012

(aasta lõpus – at end-year)

	2009	2010	2011	2012	
Traktorid	23 328	24 171	25 365	26 286	Tractors
Ekskavaatorid	2 154	2 101	2 149	2 239	Excavators
Traktorihaagised	6 202	6 684	7 096	7 459	Tractor (semi-)trailers
Kombainid	941	986	1 025	1 132	Combines
Laadurid	1 774	1 803	1 966	2 144	Loaders
Metsatöömasinad	469	501	537	555	Forestry vehicles
Teetöömasinad	398	388	389	403	Roadwork machinery

Tabel 11. Esmaselt registreeritud sõidukid, 2009–2012

Table 11. Vehicles registered for the first time, 2009–2012

	2009	2010	2011	2012	
Sõiduautod	21 037	28 845	44 412	49 634	Passenger cars
Veoautod	2 656	3 716	6 317	7 137	Lorries
Bussid	273	405	377	471	Buses
Mootorrattad ^a	1 171	1 347	1 806	1 985	Motorcycles ^a
Mopeedid	..	..	..	10 368	Mopeds
Haagised	3 093	3 863	5 067	5 452	Trailers
Maastikusõidukid	147	522	506	365	Off-road vehicles
Traktorid	399	430	761	772	Tractors
Traktorihaagised	214	210	292	318	Tractor (semi-)trailers
Liikurmasinad	211	231	512	601	Mobile machinery
Väikelaevad ja alla 12-meetrised laevad	990	916	1 140	1 199	Recreational craft and ships with a length under 12 metres
Jetid	52	63	75	67	Personal watercraft

^a 2011. aastal koos mopeedidega.^a In 2011 motorcycles and mopeds.**Joonis 5. Esmaselt registreeritud sõiduautod, 2002–2012**

Figure 5. Passenger cars registered for the first time, 2002–2012

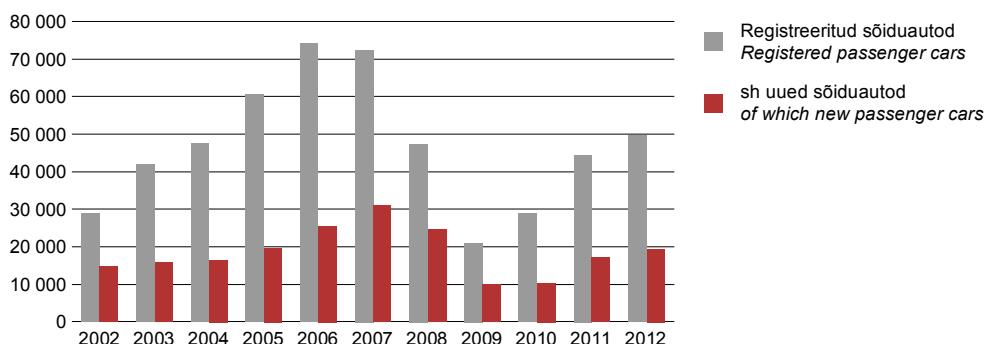
Tabel 12. Raudteeveerem, 2009–2012

Table 12. Railway vehicles, 2009–2012

	2009	2010	2011	2012	
Vedurid	306	319	304	292	Locomotives
Mootorvagunid	55	55	55	55	Railcars
Vagunid	18 499	17 575	19 212	21 915	Wagons
Kaubavagunid	18 284	17 358	18 995	21 662	Freight wagons
Sõitjateveo vagunid	215	217	217	253	Passenger wagons
Reisivagunid	65	67	67	109	Coaches
Mootorvaguni haakevagunid	95	95	95	89	Railcar trailers

Tabel 13. Merelaevad, 2009–2012^aTable 13. Sea ships, 2009–2012^a

(aasta lõpus – at end-year)

	2009	2010	2011	2012	
Laevaregistrisse kantud merelaevad	118	110	107	105	<i>Sea ships entered in the Register of Ships</i>
reisilaevad	15	14	14	13	<i>passenger vessels</i>
kaubalaevad	20	15	15	14	<i>cargo vessels</i>
kalalaevad	47	47	45	43	<i>fishing vessels</i>
tehnilised ja abilaevad	36	34	33	35	<i>technical and auxiliary ships</i>
Laevapereta prahitud laevade ^b registrisse kantud merelaevad	14	16	15	14	<i>Sea ships entered in the register of bareboat chartered ships^b</i>
reisilaevad	9	11	10	9	<i>passenger vessels</i>
kaubalaevad	2	2	2	2	<i>cargo vessels</i>
kalalaevad	-	-	-	-	<i>fishing vessels</i>
tehnilised ja abilaevad	3	3	3	3	<i>technical and auxiliary ships</i>

^a Laevad, mille kogumahutavus oli vähemalt 100.^b Laeva prahimise leping on leping, millega üks isik (prahileandja) kohustub andma laeva lepingujärgseks kasutamiseks teisele isikule (prahitaja), osutamata seejuures prahitajale veetoonust.^a Ships with a gross tonnage of at least 100.^b A charter agreement is an operating agreement whereby one person (the ship-owner) undertakes to provide the contractual use of the vessel to the other party (the charterer) without providing any transport services to the charterer.**Tabel 14. Õhusõidukid, 2009–2012**

Table 14. Aircraft, 2009–2012

	2009	2010	2011	2012	
Lennukid	22	23	24	28	<i>Aircraft</i>
Väikelennukid	66	72	73	76	<i>Small aircraft</i>
Kopterid	10	10	11	11	<i>Helicopters</i>
Õhpallid	5	5	5	6	<i>Free balloons</i>
Purilennukid	23	24	24	25	<i>Sailplanes</i>
Motodeltaplaanid	12	13	13	13	<i>Powered hang-gliders</i>
KOKKU	138	147	150	159	<i>TOTAL</i>

Tabel 15. Gaasijaotustorustike pikkus torustiku liigi^a järgi, 2009–2012Table 15. Length of gas pipelines by pipeline category^a, 2009–2012

(kilomeetrit – kilometres)

	2009	2010	2011	2012	
A	545	551	555	559	<i>A</i>
B	668	686	688	680	<i>B</i>
C	192	199	199	209	<i>C</i>
D	878	877	877	878	<i>D</i>
KOKKU	2 283	2 313	2 319	2 326	<i>TOTAL</i>

^a A-kategooria: tööröhk kuni 0,01 baari; B-kategooria: tööröhk 0,01–5 baari; C-kategooria: tööröhk 5–16 baari;
D-kategooria: tööröhk üle 16 baari.^a Category A: the working pressure is up to 0.01 bars. Category B: the working pressure is 0.01–5 bars. Category C: the working pressure is 5–16 bars. Category D: the working pressure is more than 16 bars.

Tabel 16. Liikluseede pikkus, 2009–2012

Table 16. Length of transport routes, 2009–2012
 (aasta lõpus, kilomeetrit – at end-year, kilometres)

	2009	2010	2011	2012	
Riigimaanteed	16 470	16 500	16 512	16 542	National roads
kattega riigimaanteed	10 188	10 492	10 657	10 849	paved national roads
Avalik raudtee	919	919	918	918	Public railway
elektrifitseeritud	131	131	132	132	electrified
Laevateed sisevetel	335	335	335	335	Navigable inland waterways
Lennumarsruuidid	8 273	8 852	8 852	9 702	Air routes

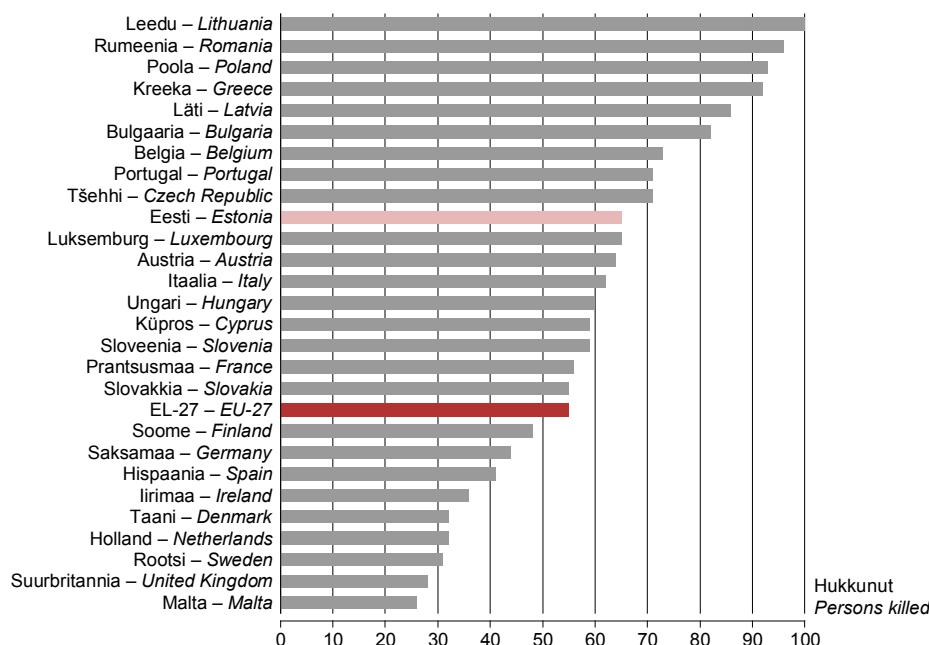
Tabel 17. Inimkannatanutega liiklusõnnnetused teedel, 2009–2012

Table 17. Road traffic accidents with casualties, 2009–2012

	2009	2010	2011	2012	
Liiklusõnnnetused	1 505	1 347	1 492	1 381	Road traffic accidents
Hukkunud	100	79	101	87	Persons killed
Vigasaanud	1 931	1 720	1 877	1 706	Persons injured

Joonis 6. Liiklusõnnnetustes hukkunuid miljoni elaniku kohta Euroopa Liidu riikides, 2012

Figure 6. Persons killed in road traffic accidents per million inhabitants in the European Union countries, 2012

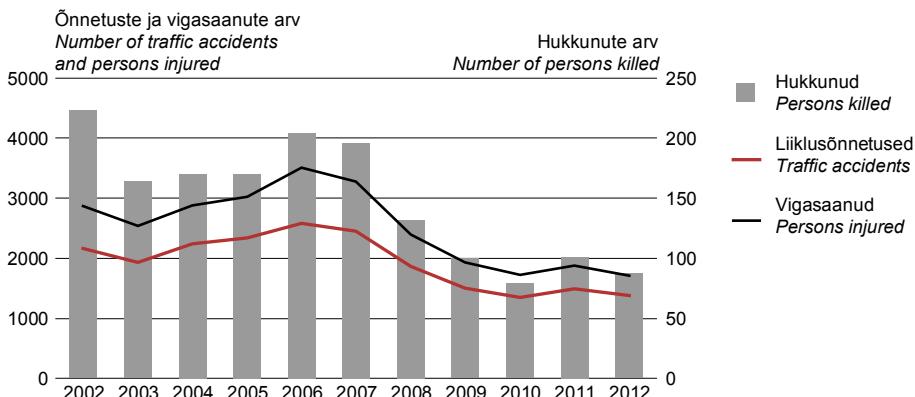

Allikas: Euroopa Komisjon

Source: European Commission

Joonis 7. Inimkannatanutega liiklusõnnnetused teedel, 2002–2012

Figure 7. Road traffic accidents with casualties, 2002–2012

Metoodika

Üldkogumisse kuuluvad tegutsevad ettevõtted, mis on kantud äriregistri põhjal loodud majanduslikult aktiivsete üksuste statistilisse registrisse. Transpordistatistikas vaadeldakse kõikselt raudtee-, vee- ja õhutranspordi ning sõitjate maismaaliini- ja taksoveoga tegelevaid ettevõtteid, sadamaid ja lennujaamu, vähemalt 10 hõivatuga muu sõitjate maismaaveoga ning vähemalt 20 hõivatuga maantee-kaubaveoga tegelevaid ettevõtteid. Ülejää nud ettevõtetest tehakse stratifitseeritud lihtne juhuslik valik hõivatute arvu ja tegevusalja järgi. Valikuliselt kogutud andmete põhjal arvutatakse üldkogumi näitajate hinnanguline suurus.

Liiklusregistri andmed kuni 2009. aasta 1. juulini pärinevad Eesti Riiklikust Autoregistrikeskusest (ARK), alates sama aasta 1. juulist on kasutusel Maanteeameti liiklusregistri andmed. Tsivil-õhusõidukite registri ja lennuõnnetuste andmed on saadud Lennuametist ja Eesti laevaregistri ja laevaõnnetuste andmed Veeteede Ametist. Liiklusõnnetuste andmed on saadud Maanteeameti liiklusohutusosakonnalt, raudteeõnnetuste ja raudtee ning veeremi olemi andmed Tehnilise Järelevalve Ametilt.

Kaubad on liigitatud transpordistatistika kaubagruppide klassifaatori TSK järgi. Klassifaatorid on Statistikaameti veebilehel aadressil www.stat.ee/metaandmed/rubriigid, „Klassifaatorid“.

Merel veetud kauba kaal sisaldab pakendi kaalu, kuid mitte konteinerite ja veeremiühikute omakaalu. Raudteel veetavate kaupade kogukaal hõlmab veoühiku (nt kaupade pakendamiseks kasutatud konteinerid, vahetatavad kaubakorpused ja kaubaalused, samuti raudteel veetavad koormaga kaubaveosõidukid) kaalu.

Raudteeveoste kogus tonnides võib olla kirjeldatud topelt, sest riigisisestel vedudel võib ühte ja sama kaubakogust sihpunkti vedada mitu raudtee-ettevõtet, juhul kui üks veab kaupa avalikul ja teine mitteavalikul raudteel. Seepärast on veetud kauba mahu väljendamiseks soovitatav kasutada veosekäivet, mis näitab kaubaveol tehtud tööde mahtu ja mida mõõdetakse tonnkilomeetrites.

Methodology

The survey population consists of economically active enterprises that have been entered in the Business Register for Statistical Purposes, which is based on the Commercial Register. Complete enumeration is applied in case of enterprises whose main activities are rail transport, water and air transport services or passenger transport on road routes and by taxi services. Seaports and airports are also included. In the transport of passengers by road, all enterprises with at least 10 employees are included. In the transport of goods by road, all enterprises with at least 20 employees are included. Simple random stratified sampling by number of employees and economic activity is used for the rest of the enterprises. The population totals are estimated on the basis of the sample data.

Up to 1 July 2009, the data of the Traffic Register were obtained from the Estonian Motor Vehicle Registration Centre; starting from 1 July 2009, the data of the Traffic Register are reported by the Estonian Road Administration. The data about civil aircraft and aircraft accidents are reported by the Estonian Civil Aviation Administration. The data of the Estonian Ship Register and data about ship accidents are received from the Estonian Maritime Administration. The data on road traffic accidents are reported by the Traffic Safety Department of the Estonian Road Administration, and the data about railway accidents and rail infrastructure and vehicles by the Estonian Technical Surveillance Authority.

Goods have been classified according to the Standard Goods Classification for Transport Statistics. The classifications are available on the website of Statistics Estonia at <http://www.stat.ee/metadata> under "Classifications".

The tonnage of goods carried by sea includes packaging but excludes the tare weight of containers and ro-ro units. The total weight of goods carried by rail includes all packaging and the weight of the transport unit (e.g. containers, swap bodies and pallets used for packaging the goods, also road goods vehicles carrying goods and transported by rail).

The quantity of rail freight in tonnes may be double, as in case of domestic carriage the same quantity of freight may be carried to the destination by several railway enterprises if one of them carries the freight on public railway and the other on non-public railway. For that reason, it is recommended to use the indicator 'freight turnover' in order to characterise the quantity of goods carried, as this indicator shows the volume of work done in the carriage of the freight. It is measured in tonne-kilometres.

Kirjandust Publications

Eesti Statistika Kvartalikiri. 2/2011. Quarterly Bulletin of Statistics Estonia. Tallinn: Statistikaamet.

Eesti Statistika Kvartalikiri. 2/2012. Quarterly Bulletin of Statistics Estonia. Tallinn: Statistikaamet.

Eesti Statistika Kvartalikiri. 2/2013. Quarterly Bulletin of Statistics Estonia. Tallinn: Statistikaamet.

Ettevõtlus Eestis. Business in Estonia. (2012). Tallinn: Statistikaamet.

Kasulikke linki Useful links

Eurostati transpordistatistika

Eurostat transport statistics

<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/transport/introduction>

OECD transpordistatistika

OECD transport statistics

http://www.oecd-ilibrary.org/science-and-technology/data/oecd-science-technology-and-r-d-statistics/main-science-and-technology-indicators_data-00182-en

UNECE transpordistatistika

UNECE transport statistics

<http://w3.unece.org/pxweb/Dialog/>

SIDE

Eve Tubelt

Ülevaade

Elektroonilise side valdkond areneb pidevalt ja kiiresti ning uuem mobiiltehnoloogia vahetab välja iganenud lahendused. Kui varem oli sideoperaatorite peamine eesmärk pakkuda telefoniteenust, siis praegu pakutakse eri kliendirühmi rahuldavaid teenusepakette. Oluliseks on muutunud interneti kätesaadavuse tagamine, mis annab võimaluse kasutada paljusid teenuseid internetis. Kliendid eelistavad järjest enam püsivõrguteenustele mobiilsideteenuseid.

Lairibateenus on välja törjunud sissehelistamisteenusega interneti. Kui kümme aastat tagasi olid ligi 40% köikidest internetikasutajatest sissehelistamisteenusega kliendid, siis nüüdseks on nende osa kahanenud minimaalseks. 2012. aastal oli sissehelistamisteenuse kasutajaid alla poolseaja. 2011. aastal eelistas 30% lairibateenuste klientidest kasutada xDSL-i, kuid üha jöulisemalt konkureerib lairibateenusega mobiilne lairibatehnoloogia. Möödunud aastal kasutas mobiilset lairibateenust üle 200 000 kliendi – 45% rohkem kui 2011. aastal. Mobiilse interneti kasutajate hulga suurenemisele on kaasa aidanud tehnoloogia areng, näiteks tahvelarvutite üha suurem populaarsus, ning 2011. aastal alustatud kiiremat internetti võimaldava 4G-võrgu ehitamine ja levik.

Valguskaablit kasutavate klientide arv ületas 100 000 piiri, kasvades aastaga 19%. Valguskaabel on tunduvalt töökindlam kui metallkaabel ja võimaldab internetiühendusi kiirusega kõige rohkem 10 Gbit/s.

2011. aastal oli Euroopas püsiühendusega interneti kasutajaid 100 elaniku kohta kõige rohkem Taanis, kus neid oli 40, järgnesid Holland ja Prantsusmaa, vastavalt 38 ja 36 kasutajaga. Eesti näitaja jäab võrreldes teiste Euroopa riikidega napilt üle keskmise: püsiühendusega internetti kasutas 100 elaniku kohta 26 inimest. Ameerika Ühendriikides kasutab püsiühendusega internetti 100 elaniku kohta 28 inimest. Hiinas on see näitaja kolm ja Venemaal kaks korda väiksem kui Eestis.

Kaabelleviõrgu kaudu televisiooni edastamine on langustrendis, populaarsust kogub IP-TV. 2012. aastal vähenes kaabeltelevisiooni kasutajate arv varasema aastaga võrreldes 4%, IP-TV klientide arv aga suurenes 11%. IP-TV eeliseks on paljude lisateenuste kasutamise võimalus, näiteks videote laenutamine, saadete kordusvaatamine jne. Satelliittelevisiooni ja tasulise ringhäälingu klientide arv suurenes aastaga 2%.

Fikseeritud kõneteenuste turg on olnud pikka aega languses. 2012. aastal vähenes püsivõrgus algatatud riigisiseste kõnede kestus 12% ja rahvusvaheliste kõnede kestus 14%. Telefoniteenuse languse kõrval on märgata VoIP-teenuse kasvu, mis oli 21%. VoIP-teenuse populaarsus tuleneb peamiselt sellest, et kõned maksavad väga vähe või on tasuta.

Viimase kümne aastaga on oluliselt muutunud riigisiseste kõnede jaotus. Kolm korda on suurenenud riigisiseste mobiilviõrgukõnede kestus, samal ajal kui püsivõrgus tehtud kõnede kestus on vähenedenud ligi 30%. 2012. aastal oli riigisiseste kõnede kestus mobiilviõrgus kokku 2,6 miljardit minutit, püsivõrgus 0,9 miljardit minutit.

Mobiiltelefoniteenuse turg on jõudnud sellisseesse staadiumisse, kus toimub olemasoleva kliendibaasi ümberjagunemine teenuseosutajate vahel. 2012. aastal kasvas mobiiltelefoniga tehtavate kõnede kestus 11%.

Rändluskõnede hinna langus on kaasa toonud nende kõnede kestuse kasvu. 2012. aastal pikenesid rändluskõned kokku 13%. Kõnede kestuse pikenemine oli tingitud välismaa klientide Eestis tehtud kõnedest. Tänu 2010. aastal alandatud tekstisõnumite hinnale on suurenenud saadetavate sõnumite hulk, mis kasvas 2011. aastaga võrreldes 34%. Kokku saadeti 2012. aastal üle 368 000 tekstisõnumi.

Kirjade saatmine on aasta-aastalt vähenenud. Ka siin on põhjus elektroonilise side levikus. Postiga saadetavatele kirjadele eelistatakse elektroonset kirjavahetust ja tekstisõnumite vahetamist.

Kui kuus aastat tagasi saadeti 55 miljonit kirja aastas, siis 2011. aastal oli saadetud kirjade arv 35 miljonit. Võrreldes 2010. aastaga saadeti 2011. aastal 8% vähem kirju.

Tehnoloogia areng ja interneti laialdane kättesaadavus on vähendanud ka perioodikaväljaannete edastamist. Aastatel 2007–2011 vähenes perioodikaväljaannete edastamine 23%.

Kullerpostisaadetiste maht suurenes 2011. aastal 5%. Riigisiseste saadetiste arv kasvas 13%, kuid välisriiki lähetatud ja välisriigist saabunud kullerpostisaadetiste arv kahanes vastavalt 24% ja 1%.

COMMUNICATIONS

Eve Tubelt

Overview

The field of telecommunications develops constantly and fast, and newer mobile technologies replace outdated solutions. In the past, the main aim of communications operators was to provide telephone services, whereas now they offer service packages tailored to the needs of different customer groups. It is now important to ensure the availability of the Internet, which gives the opportunity to use many services online. Customers increasingly prefer mobile services to services in the fixed-line network.

Broadband service has replaced dial-up Internet access. Ten years ago nearly 40% of all Internet users had a dial-up connection, whereas today their share has decreased to a minimum. In 2012 there were less than half a hundred dial-up users. In 2011, 30% of broadband customers preferred to use xDSL, but mobile broadband is gaining popularity over the ordinary broadband service. In 2012 more than 200,000 customers used a mobile broadband service, which is 45% more than in 2011. The increasing number of mobile Internet users is driven by the development of technology, such as the growing popularity of tablet PCs, and also by the construction and spread of the 4G network that offers faster Internet connection since 2011.

The number of fibre-optic communication customers exceeded 100,000, increasing by 19% compared to 2011. Fibre-optic communications are much more reliable than metal cables and allow Internet connection speeds of up to 10 Gb/s.

Among European countries, the number of broadband Internet users per 100 inhabitants in 2011 was the highest in Denmark (40), followed by the Netherlands and France with 38 and 36 users, respectively. In comparison with other European countries, Estonia ranks slightly above the average, with 26 broadband Internet users per 100 inhabitants. In the United States of America, there were on average 28 broadband Internet users per 100 inhabitants. Compared to Estonia, this number is three times smaller in China and two times smaller in Russia.

Television transmission by cable network is showing a downward trend, while IP-TV is growing in popularity. Compared to 2011, the number of cable network customers decreased 4% in 2012, while the number of IP-TV customers increased 11%. IP-TV has the advantage of a wide range of additional services, e.g. video on demand services, digital video recording (to watch replays) and so on. The number of SAT-TV and subscription broadcasting customers grew 2% compared to 2011.

The fixed voice services market has been in decline for a long time. In 2012 the duration of domestic fixed-line calls decreased by 12% and the duration of international calls fell by 14%. Next to the declining use of phone service, there has been a clear growth in the use of VoIP service, which grew by 21% in 2012. The popularity of the VoIP service is mainly due to the fact that calls cost very little or are free of charge.

In the last ten years, the division of domestic calls has changed significantly. The duration of domestic mobile network calls has increased three times, while the duration of fixed voice service

calls has declined by nearly 30%. In 2012 the duration of domestic calls was 2.6 billion minutes in the mobile network and 0.9 billion minutes in the fixed-line network. The market of mobile phone services has reached a stage where the existing client base is being redistributed between service providers. In 2012 the duration of mobile phone calls grew by 11%.

The fall in roaming call prices has led to a growth in the duration of roaming calls. In 2012, roaming calls were 13% longer. The duration of these calls increased due to the calls made by foreign customers in Estonia. The prices of text messages were lowered in 2010, which has increased the number of messages sent – for example, the growth was 34% in 2012. The total number of text messages sent in 2012 was more than 368,000.

Each year, fewer letters are sent. The main reason is the increasing use of electronic communication. Customers prefer e-mail and text messages to sending letters by mail. Six years ago 55 million letters were sent per year, while in 2011 the number of letters sent was 35 million. Compared to 2010, 8% fewer letters were sent in 2011.

Technological developments and the widespread availability of the Internet have also reduced the delivery of periodicals. In the period 2007–2011, the delivery of periodicals fell by 23%.

The number of courier packages grew 5% in 2011. The number of domestic courier packages grew 13%, but the number of courier packages posted abroad and received from foreign countries decreased by 24% and 1%, respectively.

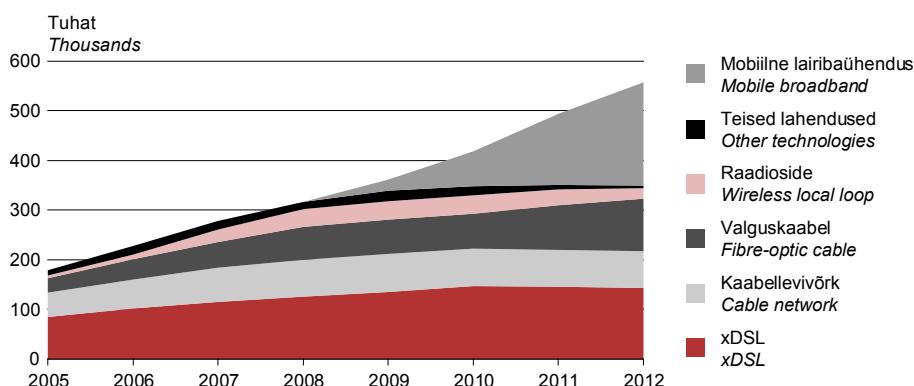
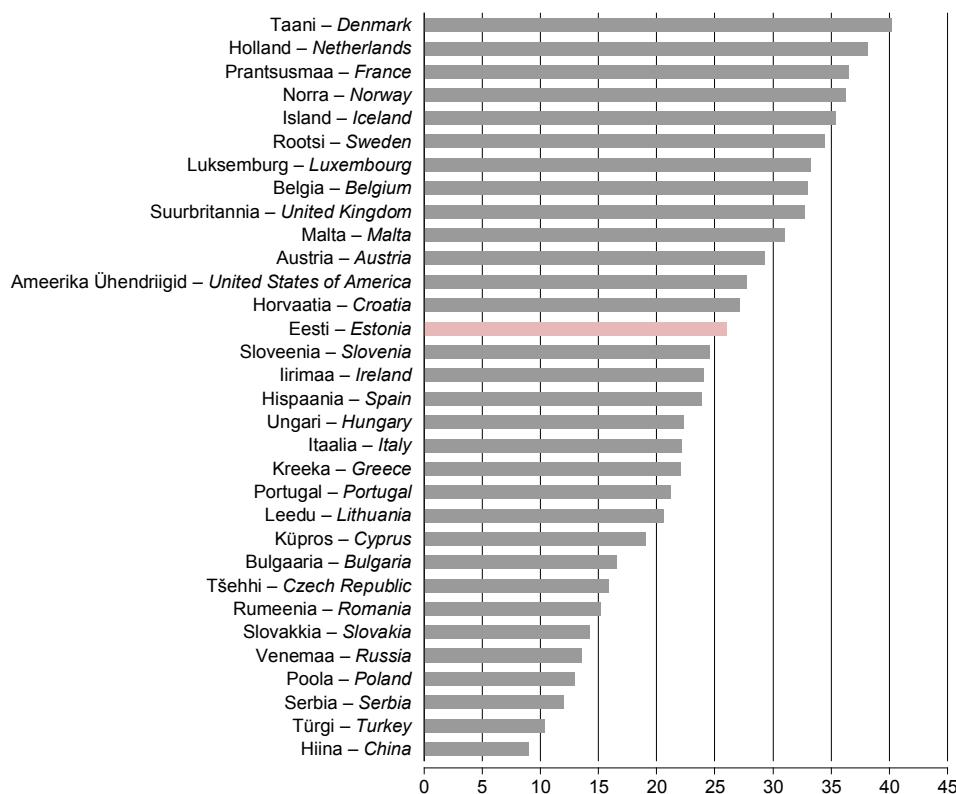
Tabel 1. Kõnede kestus ja lühisõnumite arv mobiiltelefonivõrgus, 2008–2012

Table 1. Duration of calls and number of short messages in the mobile network, 2008–2012
(miljonit minutit – million minutes)

	2008	2009	2010	2011	2012	
Riigisisesed mobiiltelefonivõrkudes algatatud kõned	2 201	2 260	2 476	2 388	2 655	Outgoing domestic calls in mobile networks
kõned fikseeritud võrkudesse	...	...	...	96	100	calls into fixed-line networks
kõned Eesti mobiiltelefonivõrkudes	1 911	1 951	2 127	2 292	2 555	calls in Estonian mobile networks
võrgusisesed kõned mobiiltelefonivõrkudes	1 153	1 201	1 312	1 416	1 573	calls inside one mobile network
kõned teistesesse mobiiltelefonivõrkudesse	758	750	815	876	982	calls into other mobile networks
Rahvusvahelised kõned algatatud rahvusvahelised kõned	...	...	...	153	165	International calls
vastuvõetud rahvusvahelised kõned	...	...	...	81	85	incoming international calls
Võrguküllastuseenuse kõned	...	...	...	274	310	Roaming calls
Eesti klientide kõned välismaal	...	...	...	179	201	calls made by Estonian customers abroad
välismaa klientide kõned Eestis	...	...	...	95	110	calls made by foreign customers in Estonia
Saadetud lühisõnumite arv, tuhat	233,0	219,2	218,7	274,7	368,0	Number of short messages sent, thousands
SMS	231,7	217,8	216,6	271,9	365,6	SMS
MMS	1,5	1,3	2,1	2,8	2,4	MMS

Joonis 1. Interneti püsiühenduse kasutajad ühenduse tehnoloogia järgi, 2005–2012

Figure 1. Broadband Internet users by connection technology, 2005–2012

Joonis 2. Interneti püsiühenduse kasutajaid 100 elaniku kohta, 2011^a Figure 2. Broadband Internet users per 100 inhabitants, 2011^a

^a Taani, Rootsi, Luksemburgi, Ameerika Ühendriikide, Itaalia, Leedu, Poola ja Hiina puhul on kasutatud 2010. aasta andmeid. Saksamaa, Läti ja Soome kohta andmed puuduvad.

^a 2010 data shown for Denmark, Sweden, Luxembourg, the United States of America, Italy, Lithuania, Poland and China. No data available for Germany, Latvia and Finland.

Allikas: Rahvusvaheline Telekommunikatsiooni Liit

Source: International Telecommunication Union

Joonis 3. Tasulise televisiooni kasutajad ühenduse tehnoloogia järgi, 2011, 2012

Figure 3. Pay TV users by connection technology, 2011, 2012

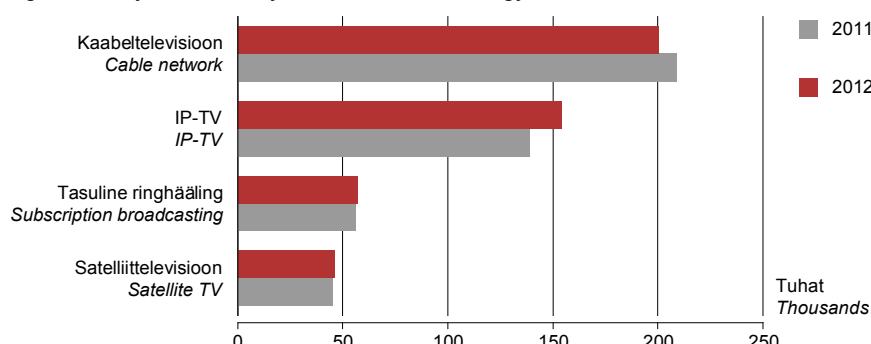
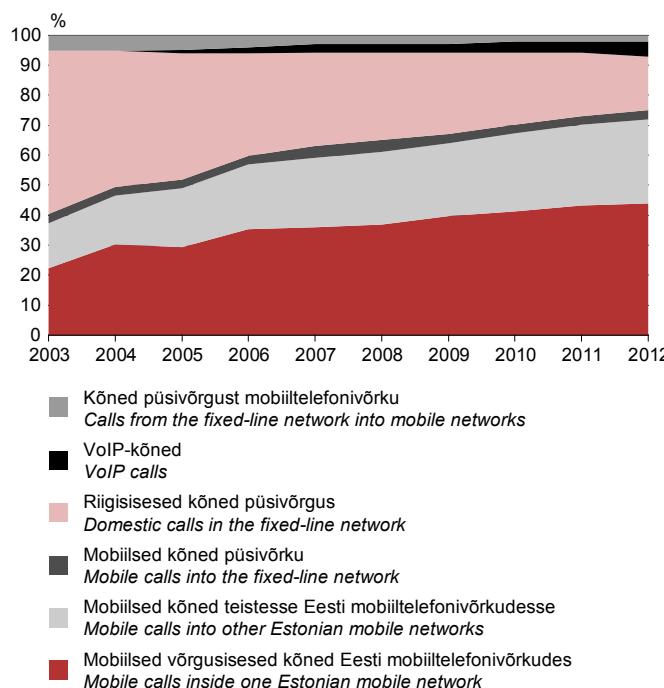
Joonis 4. Riigisiseste kõnede kestuse jagunemine köneligi järgi, 2003–2012

Figure 4. Division of domestic call duration by type of call, 2003–2012

Tabel 2. Edastatud kirjade ja pakkide arv, 2007–2011
 Table 2. Number of delivered letters and packages 2007–2011

	2007	2008	2009	2010	2011	
Edastatud kirisaadetised, miljonit	55	51	43	38	35	Delivered letters, millions
Edastatud postipakid, miljonit	...	...	...	49	81	Delivered postal packages, millions
Edastatud kuller- postisaadetised, tuhat	3 646	3 261	2 916	3 823	4 009	Delivered courier packages, thousands
riigisises kuller- postisaadetised, tuhat	2 693	2 195	1 942	2 366	2 663	domestic courier packages, thousands
välisriiki lähetatud kullerpostisaadetised, tuhat	206	259	238	442	338	courier packages sent to foreign countries, thousands
välisriigid saabunud kullerpostisaadetised, tuhat	747	807	736	1 015	1 008	courier packages received from foreign countries, thousands
Edastatud perioodika- väljaanded, tuhat	82 076	79 610	67 703	64 576	62 880	Delivered periodicals, thousands
Edastatud otseposti- saadetised, tuhat	21 542	21 382	18 542	13 239	15 240	Delivered direct mail letters, thousands

Metoodika

Sidestatistika iseloomustab kõiki ettevõtteid, mille põhitegevusala on posti- ja kulleriteenistus või telekommunikatsioon ja kaugside. Alates 2012. aastast kasutatakse Konkurentsiameti andmeid, mis on saadud kõikide posti- ja telekommunikatsiooniteenuseid pakkuvate ettevõtete küsitllemise põhjal.

Methodology

Communications statistics cover all enterprises whose main activity is postal and courier activities or telecommunications. Since 2012, data received from the Estonian Competition Authority are used; these data are based on a comprehensive survey of enterprises offering postal and telecommunications services.

INFOTEHNOLOOGIA

Mari Soiela

2012. aasta I kvartalis kasutas 16–74-aastastest Eesti elanikest internetti 78% ehk 5 protsendipunkti rohkem kui Euroopa Liidus (EL) keskmiselt. Meeste ja naiste hulgas on internetikasutajaid enam-vähem võrdselt. Linnalistes asulates oli internetikasutajaid 6 protsendipunkti enam kui maa-asulates (vastavalt 80% ja 74%). Vanuseti on internetikasutajaid vähem vanemaaliste seas: 55–64-aastaste hulgas kasutas internetti kuus inimest kümnest ja 65–74-aastaste hulgas kolm kümnest. Seejuures on internetikasutajate osatähtsus 55–64-aastaste hulgas suurenenud aastaga 6 ja 65–74-aastaste seas 2 protsendipunkti. Ka EL-is keskmiselt kasutavad noored internetti rohkem kui eakamat. Internetikasutus erineb ka haridustasemeti, kuid Eestis vähem kui Euroopas keskmiselt. EL-i liikmesriikides oli internetikasutajaid körg-, kesk- ja põhi- või madalama haridusega elanike hulgas vastavalt 94%, 77% ja 49%, Eestis 91%, 76% ja 62%.

Internetikasutajate osatähtsuse suurenedes väheneb järjest nende osatähtsus, kes internetti ei kasuta. 2012. aasta I kvartalis ei olnud Eestis 16–74-aastastest elanikest kunagi internetti kasutanud 19% ja EL-is 23%. Köige vähem oli internetti mitte kunagi kasutanuid Rootsis (5%), Luksemburgis (6%) ja Soomes (7%), ülejäänud EL-i liikmesriikides oli neid vähemalt 10%. Suurim oli internetti mitte kunagi kasutanute osatähtsus Rumeenias (48%), Bulgaarias ja Kreekas (mõlemas 42%).

Suurim hulk (91%) Eesti internetikasutajaid loeb veebiväljaandeid. Sellele järgneb e-posti kasutamine (90%), toodete ja teenuste kohta info otsimine (89%) ning internetipangandus (87%). Väga populaarsed on ka interneti kaudu helistamine, sotsiaalmeedias osalemine ja meeblelahutus (mängude, piltide, filmide ja muusika allalaadimine) – nendeks tegevusteks on internetti pruukinud üle poole internetikasutajatest.

Üha tavalisemaks on muutunud interneti kasutamine ka väljaspool kodu ja töökohta liikvel olles, eriti noorte hulgas. Asukohaga seotud juhtmevaba internetiühenduse, nt Wifi kõrval kogub järjest suuremat populaarsust mobiilsidevõrgu kaudu pakutav internetiühendus. Eestis on kaasaskantava seadmega (nt süle- või tahvelarvuti, nutitelefon) väljaspool kodu või töökohta internetti kasutanuid veidi rohkem kui EL-is keskmiselt – vastavalt 37% ja 35% 16–74-aastastest. Vanuseti erineb interneti kasutamine kaasaskantava seadmega olulisel määral, kuid Eestis rohkem kui EL-is keskmiselt. Kui Eestis oli 2012. aasta I kvartalis kaasaskantavas seadmes internetti kasutanute osatähtsus 16–24-aastaste hulgas 13 korda suurem kui 65–74-aastaste hulgas, siis EL-is keskmiselt oli see suhe poolte väiksem.

Eesti 16–74-aastased kasutasid 2012. aasta I kvartalis pihuseadme abil internetti peamiselt selleks, et vahetada e-kirju (76% pihuseadmes internetti kasutanutest), lugeda veebiväljaandeid (63%) ja osaleda sotsiaalvõrgustikes (59%). Asukoha määramise rakendusi (GPS) kasutasid mehed kaks korda enam kui naised (vastavalt 54% ja 26% pihuseadmes internetti kasutanutest). Naistest pisut rohkem kasutasid mehed pihuseadmes internetti ka mängude, piltide, filmide, muusika vms mängimiseks või allalaadimiseks ja audio- või videofailide saamiseks taskuhäälingu (*podcasting*) kaudu. Viimati nimetatud tegevuste puhul oli oluline roll ka vanusel – nendega olid märksa rohkem kokku puutunud noored.

Üha igapäevasemaks on muutunud kodune internetiühendus. 2012. aasta I kvartalis oli kodus internetiühendus kolmveerandil Eesti leibkondadest, mis on EL-i keskmisel tasemel. Peaaegu kõigil internetiühendusega leibkondadel oli lairibaühendus (DSL, kaabel-TV, 3G mobiilne internet jne). Internetiühendus on enam levinud suuremates leibkondades. Peaaegu kõigil ehk 97%-l vähemalt kahe täiskasvanu ja lastega leibkondadel oli kodus internetiühendus. Üksi elavatest täiskasvanutest oli internetiühendus kodus 59%-l, mis on 7 protsendipunkti enam kui aasta varem. Koduse internetiühenduse puudumise peamise põhjusena märkisid leibkonnad vähest interneti kasutamise oskust ja seadmete suurt kulu.

Arvutit kasutavate ja internetiühendusega ettevõtete osatähtsus kõigi ettevõtete seas on saavutanud taseme, millelt kasvuruumi enam eriti ei ole: arvutit ja internetti kasutavad peaaegu kõik vähemalt kümne hõivatuga ettevõtted. Need üksikud, kes saavad läbi arvutita, kasutavad asjaajamiseks ja aruandluseks raamatupidamisfirmade teenuseid või tegeleb sellega emafirma. Ettevõtetel on peaaegu alati lairibaühendus. Aeglasemaid kitsasribaühendusi kasutatakse järjest vähem ja peamiselt koos lairibaühendusega. Vähemalt kümne töötajaga ettevõtetes on enim levinud DSL-tüüpi internetiühendus (nt ADSL), mille puhul kasutatakse andmeedastuseks telefoniliine. Seda liiki internetiühendust kasutab kaheksa ettevõtet kümnest. Muud liiki lairibaühendusi, näiteks internetiühendust kaabli kaudu, kasutab kolm ettevõtet kümnest (üks ettevõte võib kasutada ka mitut liiki ühendust). Vähemalt 3G-tehnoloogial põhinevad internetiühendused mobiilsidevõrgu kaudu võimaldavad kasutada mobiilset lairibaühendust nii mobiltelefoni kui ka sülearvutiga. Mobiilse internetiühenduse suur eelis on see, et internetti saab kasutada ka kontorist eemal olles. Lisaks on see hea alternatiiv juhtmega internetiühenduse tõrgete korral. Lairibaühendust mobiilsidevõrgu kaudu üksinda või teiste ühendustega koos kasutavad pooled vähemalt kümne töötajaga ettevõtted.

Oma töötajatele mobiilse interneti kasutamiseks vajalikke seadmeid soetanud ettevõtete osatähtuse poolest on Eesti EL-is üks keskmisi. Kõige rohkem on oma töötajatele mobiilset internetiühendust võimaldavaid seadmeid soetanud Soome ettevõtted – 78% vähemalt kümne töötajaga ettevõtetest –, kõige vähem aga Rumeenia ettevõtted – vaid 22% neist. Nii Eestis kui ka teistes EL-i riikides on suuremate ettevõtete hulgas oma töötajatele mobiilse interneti kasutamise seadmeid soetanud ettevõtteid rohkem kui väiksemate seas. Peamine põhjus, miks Eesti ettevõtted mobiilset internetti laiemalt ei kasuta, on vähene vajadus kasutada seda ärieesmärkidel. EL-is mainis selle kõrval mõnda muud põhjust 30%, Eestis 17% ettevõtetest.

INFORMATION TECHNOLOGY

Mari Soiela

In the 1st quarter of 2012 the share of Internet users among 16–74-year-old Estonian residents was 78%, which is five percentage points more than the European Union (EU) average. The share of Internet users among men and women was almost equal. In urban settlements there are six percentage points more Internet users than in rural settlements (80% and 74%, respectively). The share of Internet users is smaller in older age groups: six out of ten persons aged 55–64 and three out of ten persons aged 65–74 used the Internet in that period. Compared to 2011, the share of Internet users has risen six percentage points in the age group 55–64 and two percentage points in the age group 65–74. In the EU as a whole, there are also more Internet users among younger people. The use of Internet also depends on the educational level, but less so in Estonia than in the EU on average. The share of Internet users among residents with higher, upper secondary and below upper secondary education was respectively 94%, 77% and 49% in the EU, and 91%, 76% and 62% in Estonia.

As the share of Internet users increases, there are fewer and fewer people who do not use the Internet. In the first quarter of 2012, 19% of the Estonian residents aged 16–74 had never used the Internet (in the EU, their share was 23%). The share of persons who had never used the Internet was the smallest in Sweden (5%), Luxembourg (6%), and Finland (7%). In the other EU Member States, the share of such persons was 10% or more. The share of persons who had never used the Internet was the biggest in Romania (48%), Bulgaria (42%) and Greece (42%).

The biggest share of Estonian Internet users use it for reading online publications (91% of Internet users), followed by e-mailing (90%), looking for information about products and services (89%) and Internet banking (87%). Other very popular activities are making calls via the Internet, using social media and entertainment (downloading games, pictures, films, music) – more than half of Internet users have used the Internet for these activities.

The use of the Internet on the move – that is, outside of home and work – has also become increasingly popular, especially among young people. In addition to location-bound wireless connections, such as WiFi, more and more people are using the Internet through a mobile phone network. In Estonia, the share of persons who had used the Internet with a portable device (e.g. laptop, tablet computer, smartphone) outside of home or work was slightly higher than the EU average (respectively 37% and 35% of 16–74-year-olds). Age has a significant influence on the use of the Internet on a portable device, more so in Estonia than in the European Union on average. In the 1st quarter of 2012, the share of persons having used the Internet with a portable device among 16–24-year-olds in Estonia was 13 times higher than among 65–74-year-olds, while in the European Union the difference was two times smaller.

In the 1st quarter of 2012, 16–74-year-old Estonian residents used handheld devices mainly for e-mailing (76% of those having used the Internet on a handheld device), for reading online publications (63%) and for participating in social networks (59%). Men used positioning applications (e.g. GPS) twice as much as women (respectively 54% and 26% of those having used the Internet on a handheld device). There were also slightly more men than women who used the Internet on a handheld device to play or download games, images, films, music etc. and to receive audio or video files via podcasting. In case of these activities, age was also a significant factor, as these activities were much more popular in younger age groups

Having Internet access at home has become more and more common. In the 1st quarter of 2012, three quarters of households in Estonia had Internet access at home, which is the same as the EU average. Almost all of the households with Internet access had a broadband Internet connection (e.g. DSL, cable TV, 3G mobile Internet). Internet access is more common in larger households. Almost all (97%) households with children and two or more adults had an Internet connection at home. Among single-person households 59% had an Internet connection at home, which is seven percentage points more than in the previous year. Households cited lack of Internet skills and the cost of equipment as the main obstacles to having an Internet connection at home.

The share of enterprises using computers and the Internet has reached a level where there is not much room for further increase: almost all enterprises with ten or more persons employed use computers and the Internet. Those few enterprises who can manage without computers use the services of accounting firms or their parent enterprise to take care of administration and accounting. Almost all enterprises have broadband connection and increasingly fewer enterprises have a slow-speed narrowband connection, mainly in combination with a broadband connection. The most popular type of Internet connection in enterprises with ten or more persons employed is a DSL connection (e.g. ADSL), whereby telephone lines are used for data transfer. This type of connection is used by eight out of ten enterprises. Other broadband connections, such as broadband access via cable, are used by three out of ten enterprises (it is also possible that an enterprise uses more than one type of Internet connection). Internet connections that are based on at least 3G technology offer mobile broadband connection for mobile phones as well as laptops. A great advantage of mobile broadband connection is the possibility to use the Internet outside of the office. It is also a good backup option in case of any problems with the main wired Internet connection. Mobile broadband connection is used – either alone or combined with other connection types – by half of the enterprises with ten or more persons employed.

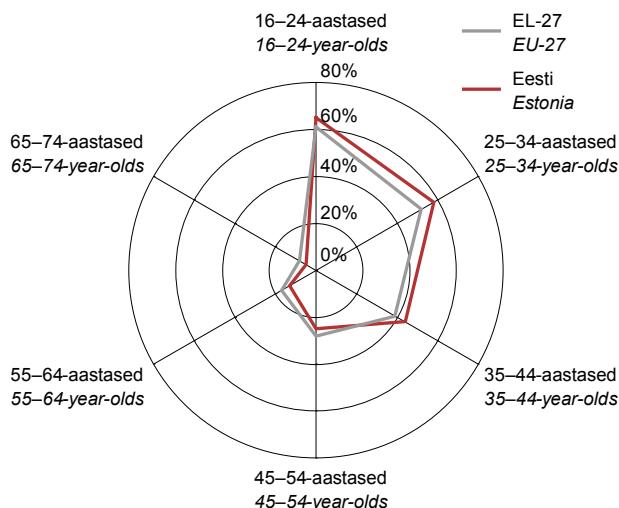
Based on the share of enterprises that have provided their employees with devices for mobile Internet access, Estonia ranks in the middle among EU Member States. The share of such enterprises is the biggest in Finland – 78% of enterprises with ten or more employees – and the lowest in Romania, with only 22% of enterprises. In most EU countries, including Estonia, the share of enterprises that have bought mobile Internet devices for their employees is bigger among large enterprises. Estonian enterprises cited the limited need to use mobile Internet for business purposes as the main reason why mobile Internet is not used more widely. Other reasons (in addition to lack of need) were cited by 30% of enterprises in other EU countries and by 17% of enterprises in Estonia.

Tabel 1. Interneti kasutamine soo, elukoha, vanuse ja haridustaseme järgi, I kvartal 2008–2012
Table 1. Internet usage by sex, place of residence, age and educational level, 1st quarters of 2008–2012
(protsentti – percentages)

	2008	2009	2010	2011	2012	
Sugu						Sex
Mehed	67	71	74	76	79	Males
Naised	66	72	75	77	78	Females
Kokku	66	71	74	77	78	Total
Elukoht						Place of residence
Linnaline asula	68	73	75	77	80	Urban settlement
Maa-asula	62	68	73	74	74	Rural settlement
Vanuserühm						Age group
16–24	95	98	98	98	98	16–24
25–34	89	95	96	96	97	25–34
35–44	80	86	90	91	93	35–44
45–54	60	67	71	77	78	45–54
55–64	37	46	47	53	59	55–64
65–74	16	14	24	25	27	65–74
Haridustase						Educational level
Esimese taseme või sellest madalam haridus	56	58	64	64	62	Below upper secondary education
Teise taseme, teise taseme järgne ja kolmanda taseme eelne haridus	63	69	72	74	76	Upper secondary education, post-secondary non-tertiary education
Kolmanda taseme haridus	81	84	85	88	91	Tertiary education

Joonis 1. Väljaspool kodu või töökohta mobiilses seadmes internetti kasutanud Eestis ja Euroopa Liidus vanuse järgi, I kvartal 2012

Figure 1. Share of persons having used the Internet with a mobile device outside of home or office in Estonia and in the European Union by age, 1st quarter 2012

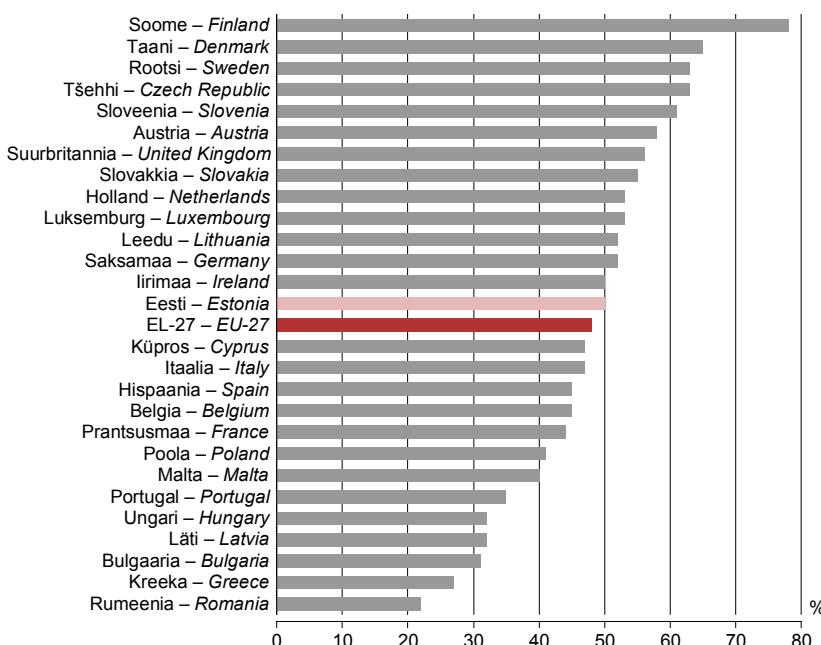
Allikas: Statistikaamet, Eurostat
Source: Statistics Estonia, Eurostat

Tabel 2. Koduse internetiühendusega leibkonnad leibkonnatübü järgi, I kvartal 2008–2012
Table 2. Households with Internet access at home by type of household, 1st quarters of 2008–2012
(protsendi – percentages)

	2008	2009	2010	2011	2012	
Kõik leibkonnad	58	63	68	71	75	All households
Üks täiskasvanu	37	38	45	52	59	One adult
Kaks täiskasvanut	42	53	61	65	70	Two adults
Vähemalt kolm täiskasvanut	79	82	88	88	89	Three or more adults
Üks täiskasvanu lastega	78	82	84	78	91	One adult with children
Kaks täiskasvanut lastega	89	92	93	96	97	Two adults with children
Vähemalt kolm täiskasvanut lastega	87	91	94	96	97	Three or more adults with children

Joonis 2. Töötajatele mobiilse interneti kasutamiseks vajalikke seadmeid soetanud ettevõtete osatähtsus Euroopa Liidu riikide ettevõtete seas, jaanuar 2012^a

Figure 2. Share of enterprises that provided their employees with portable devices for a mobile connection to the Internet in European Union countries, January 2012^a

^a EMTAK 2008 tegevusalade C–N alla kuuluvad vähemalt kümne hõivatuga ettevõtted (v.a finants- ja kindlustustegevus ning veterinaaria).

^a Enterprises under the economic activities C to N pursuant to EMTAK 2008 (NACE Rev.2) (except financial and insurance activities and veterinary activities) and with at least ten persons employed are included.

Allikas: Statistikaamet, Eurostat
Source: Statistics Estonia, Eurostat

Metoodika

Infotehnoloogia statistikatööde aluseks olid Eurostati küsimustikud „Community Survey on ICT usage in enterprises (e-commerce)“ ja „Community Survey on ICT usage in households and by individuals“, millele tuginedes koostati küsimustikud „Infotehnoloogia ettevõttes“ ja „Infotehnoloogia leibkonnas“. Eesmärk oli saada üldinfot infotehnoloogiavahendite, interneti kasutamise ja mitmesuguste interneti- või arvutikasutusoskuste kohta nii ettevõtete, leibkondade kui ka isikute tasandil.

Statistikatöö „Infotehnoloogia leibkonnas“ korraldati tööjõu-uuringu lisana ja see hõlmas vähemalt ühe 16–74-aastase liikmega leibkondi ja 16–74-aastaseid üksikisikuid. Leibkonnad jaotati kootseisu ja tüübi, üksikisikud aga vanuserühma, soo, haridustaseme, hõiveseisundi ja elukoha piirkonna järgi. Tegemist oli valikuuringuga. Küsitletavate valiku alus oli AS-i Andmevara rahvastiku andmebaas (rahvastikuregister). Küsitlus korraldati II kvartalis, uuringuperiood oli I kvartal. Andmete laiendamisel oli aluseks uuringuaasta 1. jaanuari arvestuslik rahvaarv. Laiendustegurid arvutati maakonna, soo ja viie aasta vanuserühmade järgi. Valimi laiendamisel üldkogumi kohta saadud andmed on tegelike parameetrite hinnangud. Alla 20 isikul põhinevaid hinnanguid ei ole avaldatud.

Statistikatöö „Infotehnoloogia ettevõttes“ hõlmas vähemalt kümne hõivatuga ettevõtteid, andmeid koguti valikuuringuga. Küsitleti köiki vähemalt 50 hõivatuga ettevõtteid, 10–49 hõivatuga ettevõtete hulgast tehti lihtne juhuslik valik. Kogutud andmed laiendati vastavale vähemalt kümne hõivatuga ettevõtete üldkogumile, s.t arvutati üldkogumi näitajate hinnanguline suurus. Ettevõtted jaotati põhitegevusalade kaupa Eesti majanduse tegevusalade klassifikaatori (EMTAK 2008) järgi.

Methodology

The Eurostat questionnaires “Community Survey on ICT usage in enterprises (e-commerce)” and “Community Survey on ICT usage in households and by individuals” serve as the basis for the information technology surveys. On the basis of these questionnaires, the surveys “Information technology in enterprises” and “Information technology in households” are conducted in Estonia. The aim was to obtain general information on the information technology equipment, use of the Internet and various Internet and computer skills of enterprises, households and individuals.

The survey “Information technology in households” was conducted as an appendix to the Labour Force Survey. It covered households with at least one person aged 16–74, and individuals aged 16–74. Households were divided by composition and type of household. Individuals were divided by age group, sex, educational level, labour status and region of residence. The survey was organised as a sample survey. The Population Register (i.e. the population database of Andmevara AS) was used for the sampling frame. The survey was conducted in the 2nd quarter and the reference period was the 1st quarter. The expansion of data was based on the estimated population as at 1 January of the reference year. The expansion coefficients were calculated according to county, sex and five-year age groups. Data received on the population through the expansion of the sample are the estimates of actual parameters. The estimates that are based on less than 20 persons of the sample have not been published.

The survey “Information technology in enterprises” covered enterprises with at least ten persons employed. Data were collected with a sample survey. All enterprises with at least 50 persons employed were surveyed. A simple random sample was taken from enterprises with 10–49 persons employed. The collected data were expanded to the population of enterprises with at least ten persons employed, i.e. the estimates of the population’s parameters were computed. The enterprises were divided by main economic activity according to the Estonian Classification of Economic Activities (EMTAK 2008).

Kirjandust Publications

Eesti. Arve ja fakte 2013. (2013). Tallinn: Statistikaamet.

Minifacts about Estonia 2013. (2013). Tallinn: Statistikaamet.

TURISM JA MAJUTUS

Helga Laurmaa

Ülevaade

2012. aasta oli maailma turismis rekordaasta. Maailma Turismiorganisatsiooni (UNWTO) esialgsete andmete kohaselt ületas ööbimisega välisreiside arv 2012. aastal esimest korda miljardi piiri, kasvades 2011. aastaga vörreledes 4%. Euroopa riikidesse tehti 535 miljonit ööbimisega välisreisi ehk 17 miljoni võrra (3%) rohkem kui aasta varem. Eestis käis 2012. aastal üle 5 miljoni külastaja, kellest 2,7 miljonit jäid siia kauemaks kui üheks päevaks. Mitmepäevalastuste arv suurennes varasema aastaga vörreledes 2%. Üle kahe kolmandiku Eestis käinud turistidest, kes jäid siia kauemaks kui üheks päevaks, kasutas majutusettevõtete teenuseid. Eesti Panga andmetel sai Eesti möödunud aastal välisturismist tulu 1,2 miljardit eurot (turismiteenuste eksport), millest 947 miljonit eurot olid välisküllastajate Eestis tehtud kulutused. Vörreledes 2011. aastaga kulutasid välisküllastajad mullu Eestis 52 miljoni euro võrra ehk 6% rohkem.

Maailma reisimisaktiivsus kajastus ka Eesti majutusettevõtete 2012. aasta tulemustes. Majutusettevõtetes peatus 2012. aastal 2,8 miljonit sise- ja välisturisti ehk 4% rohkem kui aasta varem ja on Eesti köigi aegade rekordtulemus. Turistid jäid majutusettevõtetesse kokku 5,5 miljoniks ööpäevaks, varasema aastaga vörreledes suurennes ööbimiste arv 3%. Euroopa Liidus (EL) tervikuna kasvas ööbimiste arv majutusettevõtetes keskmiselt 1%. Naaberriikidest suurennes turistide ööbimiste arv majutusettevõtetes enim Lätis (8%), Soomes (2%) jäi kasv tagasihoidlikumaks.

Eesti majutusettevõtete teenuseid kasutas 2012. aastal 1,9 miljonit välisturisti – 4% rohkem kui aasta varem. Kasv ei olnud küll nii kiire kui 2011. aastal, kuid ühelgi varasemal aastal ei ole majutusettevõtetes nii palju välisturiste peatunud. Välisturistid veetsid Eesti majutusettevõtetes kokku 3,8 miljonit ööd, mida on 2% enam kui aasta varem. Kuna ööbimiste arv kasvas majutatute omast vähem, oli majutusettevõtetes viibimise keskmene kestus varasemaga vörreledes veidi lühem. Välisturistide ööbimiste osatähtsus Eesti majutusettevõtetes peatunud turistide ööbimiste koguarvus oli 69%. Naaberriikidega vörreledes on tulemused sarnased Lätiga (68%). Soome majutusettevõtetes on ülekaalus siseturistid (71% ööbimistest). EL-i riikides keskmiselt hõlmavad välisturistide veedetud ööd ööbimiste koguarvust 43%, s.t majutusettevõtetes ööbib rohkem sise- kui välisturiste. Riigiti aga välis- ja siseturistide ööbimiste suhe erineb. Rumeenia, Poola ja Saksamaa majutusettevõtetes hõlmavad välisturistide ööbimised alla viiendiku ööbimiste koguarvust. Malta ja Küprose majutusettevõtete kliendid aga on peamiselt välisturistid. Siseturistide ööbimiste osatähtsus nendes riikides on vastavalt 4% ja 7%.

Eesti majutusettevõtete suurimad turismipartnerid on naaberriigid. 64% majutusettevõtetes peatunud välisturistidest ehk 1,2 miljonit turisti saabus naaberriikidest: Soomest, Venemaalt ja Lätist. Nii nagu ka 2011. aastal suurennes enim just majutusteenuseid kasutanud Venemaa turistide arv. Majutusettevõtetes peatus 2012. aastal 266 000 turisti Venemaalt ehk ligi kolmandiku võrra rohkem kui aasta varem. Endiselt on Venemaa turistide hulgas populaarsed aastavahetusreisid Eestisse. 2012. aastal käis 15% majutusteenuseid kasutanud Vene turistidest Eestis jaanuaris ja 13% detsembris. Vene turistide eelistatuum sihtkoht on Tallinn, kus 2012. aastal peatus üle kahe kolmandiku Eestis käinud Vene turistidest.

Majutusettevõtete teenuseid kasutanud Läti turiste oli 2012. aastal esimest korda üle 100 000, ületades 2011. aasta tulemust 18%-ga. Ka Läti turistide eelistatuum sihtkoht on Tallinn, kus peatus 46% Lätist saabunud ja majutusteenuseid kasutanud turistidest. Samal ajal on Tallinn sihtkohana Läti turistide hulgas märksa vähem populaarne kui teiste naaberriikide, Venemaa ja Soome turistide hulgas.

Eesti suurim turismipartner on endiselt Soome. Soome turismiuuringu andmetel tuli sealt 2012. aastal Eestisse ligi 1,7 miljonit siia kauemaks kui üheks päevaks jäänenud turisti. Neist ligi pooled kasutasid majutusettevõtete teenuseid. Eesti majutusettevõtetes peatus 2012. aastal 829 000 Soome turisti. 2011. aastaga vörreledes vähenes nende arv 1%. Kui varasematel aastatel saabus üle

poole majutusettevõtetes peatunud välisturistidest Soomest, siis möödunud aastal oli naaberriigi turistide osatähtsus Eesti majutusettevõtetes peatunud välisturistide hulgas juba teist aastat järjest rekordiliselt väike: 2011. aastal 47% ja 2012. aastal 44%. Tallinna valis sihtkohaks 70% majutusteenuseid kasutanud Soome turistidest.

Eesti oluliste partnerriikide hulka kuuluvad ka Saksamaa ja Skandinaavia maad. Saksa turistide arv majutusettevõtetes on viimasel kolmel aastal järjest suurenud. Kokku peatus 2012. aastal majutusettevõtetes 111 000 Saksa turisti. Rootsist, Norrast ja Taanist saabus 2012. aastal kokku 141 000 turisti ehk 8% majutusteenuseid kasutanud välisturistidest. Skandinaavia maade turistid käivad peamiselt Tallinnas. 2011. aastal, kui Tallinn oli Euroopa kultuuripealinn, peatus Tallinna majutusettevõtetes neli viiendikku Skandinaavia riikide turistidest. 2012. aastal oli see näitaja paar protsendipunkti väiksem.

2012. aastal peatus majutusettevõtetes turiste enam kui aasta varem paljudest riikidest, nii Euroopa, Aasia ja Ameerika riikidest kui ka Austraaliast. Ühelgi varasemal aastal pole majutusettevõtetes peatunud nii palju välisturiste kui 2012. aastal.

Ka siseturismis oli 2012. aasta rekordaasta. Siseturistide arv majutusettevõtetes on peale majanduskriisist tingitud järsku kahanemist viimasel kolmel aastal tänu majandusolukorra paranemisele taas suurenud. 2012. aastal peatus majutusettevõtetes 966 000 siseturisti – 5% enam kui 2011. aastal –, ületades senise siseturismi rekordaasta tulemust 4000 turisti võrra. Siseturistid veetsid majutusettevõtetes kokku 1,7 miljonit ööd ehk iga päev ööbis majutusettevõtetes ligi 5000 Eesti elanikku. Siseturistide eelistatuim sihtkoht oli Harju maakond, kus peatus 26% majutusettevõtete teenuseid kasutanud siseturistidest. Järgnesid Pärnu 14%, Tartu 11% ja Ida-Viru maakond 10%-ga.

2012. aastal oli avatud 1238 majutusettevõtet 53 000 voodikohaga. Aasta ringi oli saadalval 19 000 tuba 42 000 voodikohaga, millele kõrghooajal lisandus veel 18% tube ja 27% voodikohti. Enamik tube (69%) olid kahekohalised. Voodikohti oli 1500 võrra rohkem ja voodikohtade täitumus protsendipunkti võrra suurem kui aasta varem. Toitlustuskohti oli majutusettevõtetes 612, spordisaale ja -väljakuid 428, saunu 1130 ja konverentsisaale 614. Internetipunkt oli 315 majutusettevõttes ja traadita andmeside võimalus 806-s. Mittesuitsetajate tube oli 713-s ja invatube 142 majutusettevõttes. Majutusettevõtetes töötas 2012. aastal 8500 inimest.

Ühe ööpäeva eest majutusettevõttes tuli mullu maksta keskmiselt 31 eurot – kahe euro võrra rohkem kui 2011. aastal ja sama palju kui 2008. aastal.

TOURISM AND ACCOMMODATION

Helga Laurmaa

Overview

2012 was a record year for tourism worldwide. In 2012, according to the preliminary data of the World Tourism Organization (UNWTO), the number of overnight foreign trips grew 4% compared to 2011 and exceeded one billion for the first time in history. In European countries, there were 535 million overnight foreign trips, i.e. 17 million (3%) trips more than in the previous year. Estonia received more than five million visitors in 2012, 2.7 million of whom stayed here for more than one day. The number of overnight visits increased by 2% compared to the previous year. More than two thirds of the tourists who stayed in Estonia for more than a day used the services of accommodation establishments. According to the data of Eesti Pank, Estonia's income from foreign tourism in 2012 amounted to 1.2 billion euros (exports of tourism services), of which the spending by foreign visitors in Estonia comprised 947 million euros. In 2012, foreign visitors spent 52 million euros (6%) more in Estonia than in 2011.

The worldwide increase in travel was also reflected in the results of Estonian accommodation establishments in 2012. 2.8 million domestic and foreign tourists stayed in Estonian accommodation establishments in 2012, which is 4% more than the year earlier and the all-time record for Estonia. Tourists spent a total of 5.5 million nights in accommodation establishments, which is 3% more than in 2011. In the European Union (EU) as a whole, the number of nights spent in accommodation establishments increased 1% on average. As for Estonia's neighbours, the number of nights spent in accommodation establishments increased the most in Latvia (8%), while the increase in Finland was more modest (2%).

In 2012, 1.9 million foreign tourists used the services of Estonian accommodation establishments – 4% more than in 2011. The growth was not as fast as in 2011, but there have never been so many foreign tourists staying in accommodation establishments. Foreign tourists spent a total of 3.8 million nights in accommodation establishments in Estonia, which is 2% more than the year earlier. As the number of overnight stays grew less than the number of accommodated tourists, the average duration of stay in accommodation establishments was slightly shorter than in 2011. Nights spent by foreign tourists accounted for 69% of the total number of overnight stays in Estonian accommodation establishments. This result is similar to Latvia (68%), while in Finland domestic tourists hold the bigger share (71% of overnight stays). In EU countries, overnight stays by foreign tourists account for an average of 43% of the total number of overnight stays in accommodation establishments, which means that there are more domestic tourists than foreign tourists staying in accommodation establishments. However, the proportions of nights spent by foreign and domestic tourists vary from country to country. Nights spent by foreign tourists make up less than one fifth of the total number of overnight stays in the accommodation establishments of Romania, Poland and Germany. In Malta and Cyprus, most of the customers of accommodation establishments are foreign tourists. The share of nights spent by domestic tourists in these countries was 4% and 7%, respectively.

Neighbouring countries are the biggest tourism partners for Estonian accommodation establishments. 1.2 million tourists – 64% of the total number of foreign tourists staying overnight – arrived from the neighbouring countries Finland, Russia and Latvia. As in 2011, the biggest increase occurred in the number of tourists from Russia using the services of accommodation establishments. In 2012, 266,000 tourists from Russia stayed in Estonian accommodation establishments, which is about a third more than the year before. New Year's trips to Estonia continue to be popular among Russian tourists. In 2012, 15% of accommodated Russian tourists visited Estonia in January and 13% in December. Tallinn is the preferred destination for Russian tourists, as more than two thirds of the Russian tourists that visited Estonia in 2012 stayed in Tallinn.

In 2012, the number of Latvian tourists using the services of Estonian accommodation establishments exceeded 100,000 for the first time, growing by 18% compared to 2011. Tourists

from Latvia also preferred to stay in Tallinn: 46% of accommodated Latvian tourists stayed in Tallinn. At the same time, Tallinn as a destination is significantly less popular among tourists from Latvia than among tourists from the other neighbouring countries, Russia and Finland.

Finland is still Estonia's main partner country in tourism. According to the Finnish Travel Survey, nearly 1.7 million Finnish tourists visited Estonia and stayed here for more than one day in 2012. Nearly half of them (829,000) used the services of Estonian accommodation establishments. Their number decreased 1% compared to 2011. In earlier years, Finnish tourists accounted for more than a half of all accommodated foreign tourists, whereas in 2012 the share of Finnish tourists in all accommodated foreign tourists was at a record low for the second consecutive year: 47% in 2011 and 44% in 2012. 70% of accommodated Finnish tourists chose Tallinn as their destination.

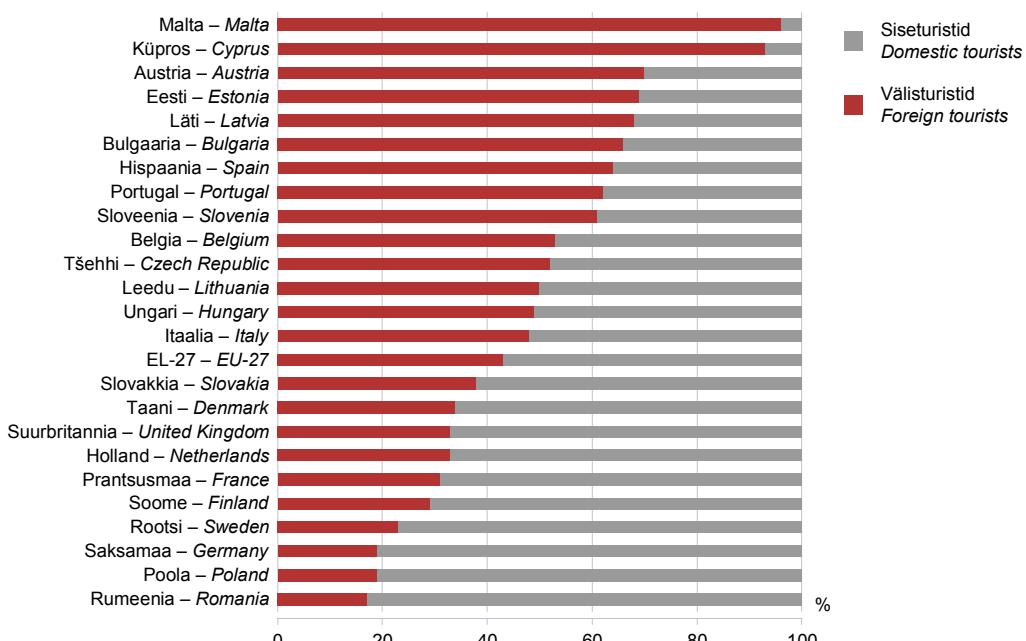
Germany and the Scandinavian countries are also important partner countries for Estonia. The number of accommodated German tourists has gradually increased in the last three years. 111,000 tourists from Germany stayed in Estonian accommodation establishments in 2012. A total of 141,000 tourists arrived from Sweden, Norway and Denmark in 2012, which is 8% of all accommodated foreign tourists. The Scandinavian tourists mostly visit Tallinn. In 2011, when Tallinn was a European Capital of Culture, four fifths of accommodated Scandinavian tourists stayed in Tallinn. This share was a few percentage points lower in 2012.

In 2012, there was an increase in the number of accommodated tourists from many European and Asian countries, the Americas as well as from Australia. There have never been so many foreign tourists in Estonian accommodation establishments as in 2012.

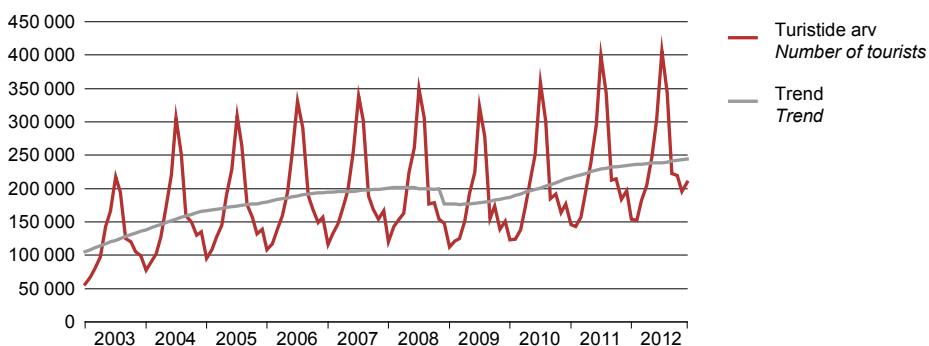
2012 was also a record year for domestic tourism. The number of domestic tourists in accommodation establishments decreased sharply during the economic crisis, but has increased again in the last three years as the economic conditions have improved. In 2012, 966,000 domestic tourists stayed in accommodation establishments. This is 5% more than in 2011 and 4,000 more than the previous record number of domestic tourists in a year. Domestic tourists spent a total of 1.7 million nights in accommodation establishments, meaning that every day nearly 5,000 domestic tourists stayed in Estonian accommodation establishments. The most popular destination among domestic tourists was Harju county (visited by 26% of all accommodated domestic tourists), followed by Pärnu (14%), Tartu (11%) and Ida-Viru (10%) counties.

In 2012, there were 1,238 accommodation establishments with 53,000 bed places available for tourists. 19,000 rooms with 42,000 bed places were available all year round, and 18% of rooms and 27% of bed places became available during the tourist season. Most of the rooms (69%) were double rooms. Compared to 2011, the number of bed places increased by 1,500 and the average occupancy rate of bed places rose by one percentage point. In 2012, there were 612 catering establishments, 428 sports fields and gyms, 1,130 saunas and 614 conference rooms in Estonian accommodation establishments. 315 accommodation establishments had an Internet access point and 806 accommodation establishments offered wireless data communication. 713 accommodation establishments had rooms for non-smokers and 142 had rooms for persons with special needs. 8,500 persons were employed in accommodation establishments in 2012.

In 2012 the average cost of a guest night in an accommodation establishment was 31 euros – this is two euros higher than in 2011 and the same as in 2008.

Joonis 1. Ööbimised Euroopa Liidu riikide majutusettevõtetes, 2012^aFigure 1. Nights spent in accommodation establishments in the European Union countries, 2012^a^a Kreeka, Iirimaa ja Luksemburgi andmeid ei ole saadud.^a No data available for Greece, Ireland and Luxembourg.

Allikas/Source: Eurostat

Joonis 2. Majutatud turistid, 2003–2012^aFigure 2. Accommodated tourists, 2003–2012^a^a Joonis on tehtud kuuandmete põhjal.^a The figure has been made on the basis of monthly data.

Tabel 1. Majutus, 2009–2012
Table 1. Accommodation, 2009–2012

	2009	2010	2011	2012	
Majutatud, tuhat	2 147	2 402	2 726	2 840	Accommodated tourists, thousands
Majutatud välalisturistid, tuhat	1 381	1 564	1 808	1 874	Accommodated foreign tourists, thousands
Välisturistide osatähtsus, %	64	65	66	66	Proportion of foreign tourists, %
Ööbimised, tuhat	4 123	4 701	5 399	5 545	Nights spent, thousands
Keskmiselt ööbimisi ühe majutatu kohta	1,92	1,96	1,98	1,95	Average number of nights spent per accommodated tourist

Tabel 2. Reisi eesmärk, 2009–2012
Table 2. Purpose of trip, 2009–2012

	2009	2010	2011	2012	
Siseturistid, tuhat	767	838	918	966	Domestic tourists, thousands
Puhkusereis, %	53	54	54	56	Holiday trip, %
Tööreis, %	28	28	30	29	Business trip, %
Muu reis, %	19	18	16	15	Other trip, %
Välalisturistid, tuhat	1 381	1 564	1 808	1 874	Foreign tourists, thousands
Puhkusereis, %	72	73	73	73	Holiday trip, %
Tööreis, %	20	20	20	21	Business trip, %
Muu reis, %	8	7	7	6	Other trip, %

Tabel 3. Majutusettevõtete mahutavus, 2009–2012
Table 3. Capacity of accommodation establishments, 2009–2012

	2009	2010	2011	2012	
Majutusettevõtted	1 091	1 141	1 158	1 238	Accommodation establishments
Toad	21 117	21 230	21 759	22 106	Rooms
Voodikohad	49 471	50 084	51 482	52 979	Bed places
Keskmiselt voodikohti toas	2,34	2,36	2,37	2,40	Average number of bed places per room
Tubade täitumus, %	36	41	45	45	Room occupancy rate, %
Voodikohtade täitumus, %	29	33	36	37	Bed occupancy rate, %

Tabel 4. Majutatud elukohariigi järgi, 2009–2012

Table 4. Accommodated tourists by country of residence, 2009–2012

	2009	2010	2011	2012	
Albaania	94	173	198	303	Albania
Austria	6 859	5 473	7 841	8 293	Austria
Belgia	6 077	6 418	9 197	8 312	Belgium
Bulgaaria	1 005	1 625	1 668	1 640	Bulgaria
Eesti	766 593	837 811	918 018	966 376	Estonia
Hispaania	15 707	16 860	27 106	25 003	Spain
Holland	11 595	11 713	17 968	18 279	Netherlands
Horvaatia	526	719	1 232	1 124	Croatia
Iirimaa	2 512	2 192	8 243	5 359	Ireland
Island	588	761	994	890	Iceland
Itaalia	19 959	23 017	33 618	30 574	Italy
Kreeka	2 337	3 447	2 711	2 586	Greece
Küpros	326	414	479	661	Cyprus
Leedu	33 441	34 107	47 003	47 397	Lithuania
Luksemburg	890	902	992	1 469	Luxembourg
Läti	68 320	72 684	85 229	100 638	Latvia
Malta	248	315	314	403	Malta
Norra	40 915	40 414	51 510	48 479	Norway
Poola	17 062	19 522	27 093	25 513	Poland
Portugal	2 617	2 471	3 026	3 010	Portugal
Prantsusmaa	16 864	19 319	22 301	24 089	France
Rootsi	77 470	81 196	86 287	78 412	Sweden
Rumeenia	1 167	1 343	2 295	2 326	Romania
Saksamaa	75 966	84 454	103 559	111 251	Germany
Šveits	5 809	7 124	9 083	10 365	Switzerland
Slovakkia	978	1 643	1 860	2 812	Slovakia
Sloveenia	974	1 330	1 335	1 724	Slovenia
Soome	750 984	832 874	840 714	829 225	Finland
Suurbritannia	33 395	35 692	69 912	54 305	United Kingdom
Taani	12 036	11 140	13 902	14 091	Denmark
Tšehhi	5 232	4 550	5 669	6 474	Czech Republic
Türgi	2 745	3 560	4 729	5 159	Turkey
Ukraina	4 016	5 270	7 806	9 389	Ukraine
Ungari	2 306	2 800	3 694	3 540	Hungary
Venemaa	93 947	141 964	203 204	266 192	Russia
Muud Euroopa riigid	17 368	24 522	28 721	32 574	Other European countries
Aafrika riigid	1 031	1 221	2 057	2 039	African countries
Aasia riigid	15 416	17 126	22 908	29 649	Asian countries
Hiina	2 058	2 823	5 549	5 934	China
Jaapan	7 253	7 235	8 732	8 778	Japan
Ameerika Ühendriigid	16 284	20 503	23 824	29 601	United States of America
Kanada	4 580	3 239	4 271	4 513	Canada
Lõuna- ja Kesk-Ameerika riigid	2 159	3 471	4 359	5 494	Central and South American countries
Austraalia ja Ookeania	4 794	4 561	6 440	6 715	Australia and Oceania
Muud riigid	3 941	11 823	12 567	13 647	Other countries
KOKKU	2 147 133	2 401 763	2 725 937	2 839 895	TOTAL

Metoodika

Majutusstatistika hõlmab kõiki Eestis tegutsevaid vähemalt viie voodikohaga üksusi, kes osutavad majutusteenust. Nende tegevusalala kood Eesti majanduse tegevusalade klassifikaatori (EMTAK) järgi on 551, 552 või 553.

Methodology

Accommodation statistics cover all entities operating in Estonia that have at least five bed places and provide accommodation services. The activity code of these enterprises is 551, 552 or 553 according to the Estonian Classification of Economic Activities (EMTAK).

Kirjandust Publications

Eesti. Arve ja fakte 2013. (2013). Tallinn: Statistikaamet.

Minifacts about Estonia 2013. (2013). Tallinn: Statistikaamet.

Kasulikke linke

Useful links

Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse Turismiarenduskeskus

<http://www.puhkaeestis.ee/et/eesti-turismiarenduskeskus/spetsialistile>

Estonian Tourist Board

<http://www.visitestonia.com/en/additional-navigation/travel-trade>

Maailma Turismiorganisatsiooni turismibaromeeter

UNWTO World Tourism Barometer

http://dxttq4w60xqpw.cloudfront.net/sites/all/files/pdf/unwto_fitur_2013_fin_1pp.pdf

Eesti Panga välisreiside statistika

International travel statistics by Eesti Pank

<http://statistika.eestipank.ee/?lng=en#treeMenu/MAKSEBIL JA INVPOS/1410>

Soome reisistatistika

Travel statistics for Finland

http://www.stat.fi/til/smat/2012/smat_2012_2013-04-18_tie_001_en.html

TEADUS- JA ARENDUSTEGEVUS

Aavo Heinlo, Kristel Bankier

Ülevaade

Oluline teadmispõhise majanduse poole liikumist kajastav näitaja on teadus- ja arendustegevusele (T&A) tehtud kulutuste suhe sisemajanduse koguprodukti (SKP) ehk teadus- ja arendustegevuse intensiivsus. Eestis on T&A intensiivsus alates 2001. aastast pidevalt suurenenud, erandlik oli SKP kiirema kasvu töttu vaid 2007. aasta. Viimasel paril aastal aga on ölitööstuses tehtud suuri investeeringuid tehnoloogilisse arendusse ja 2011. aastal hõlmasid need koguni kolmandiku Eesti T&A kogukulutustest. Tänu sellele oli Eesti T&A intensiivsus 2011. aastal (2,41%) isegi mõne protsendipunkti kümnenendiku võrra suurem kui Euroopa Liidu (EL) keskmine (2,03%). Seda küll mitte püsivalt, sest täiesti uuel tehnoloogial põhineva katsetehase püstipanek kuulub seni, kuni see müügiks minevat toodangut ei anna, vaid katse- ja arendustööde alla.

Ent isegi ölitööstust kõrvale jättes kasvasid T&A valdkonnas kulutused jõuliselt. Kasumitaotluseta institutsionaalsetes sektorites, milles lõviosa hõlmab kõrgharidussektor, suurenedes T&A-le tehtud kulutused 2011. aastal vörreldes 2010. aastaga 22% ja 2012. aastal veel omakorda 14%. Märkimist väärib ka asjaolu, et riigi rahastatud T&A kulutused ettevõtlussektoris kasvasid 2011. aastal 27%, ennekõike tänu EAS-i välketettevõtete toetustele ja arenduskeskuste rahastamisele. Kasumitaotluseta institutsionaalsetes sektorites kasvasid riigi rahastatud kulutused T&A-le 2011. aastal 22%, 2012. aastal oli kasv mõnevõrra väiksem – 15%.

Kasv ei piirdunud kulutustega, suurenas ka T&A-ga hõivatud töötajate arv. Vörreldes aasta varasemaga kasvas 2011. aastal T&A-ga hõivatud töötajate tööaeg, mis kulus T&A-le, 8%. Sealjuures teadlaste ja inseneride tööaeg ettevõtlussektoris kasvas 12% ja kasumitaotluseta institutsionaalsetes sektorites 8%. Teadlaste ja inseneride arv on alates sajandivahetusest pidevalt suurenenud, ettevõtlussektoris on see selle aja jooksul neljakordistunud, kasumitaotluseta institutsionaalsetes sektorites aga kasvanud kolmandiku võrra.

Pidev muutus ei ole tähendanud vaid kvantitatiivset kasvu, vaid paranemas on ka T&A personali kvaliteet, mida näitab töötajate haridustase. Aastatel 2000–2011 kasvas doktorikraadiga (sh. teaduste kandidaadid) T&A töötajate arv rohkem kui kahe kolmandiku võrra – 1894-st 3167-ni. Naisdoktorite arv on seejuures peaegu kahekordistunud. Magistrite arv on sama aja jooksul kasvanud 1411-st 2956-ni ja üle poole neist on naismagistrid. Palju köneainet pakkuv kõrghariduse feminiseerumine on vajutamas oma pitserit ka T&A-le, kus meesteadlastele ja -inseneridele on jäänud vähene ülekaal.

Eestis töötavate välisteadlaste arv kasvab. Asutustes töötavaid välisteadlasi loetakse T&A statistikatöö raames üle alates 2004. aastast. Tollal oli neid 58 ja nad olid pärit 19 riigist. 2012. aastal oli välisteadlasi juba 351, neist mehi 252 ja naisi 99, ning esindatavaid riike 53. Viimati lisandusid riikide nimistusse Albaania, Filipiinid, Guatemala, Tansania ja Vietnam. Enamikust riikidest oli vaid 1–2 teadlast, kuid enim välisteadlasi oli 2012. aastal pärit Venemaalt, Saksamaalt, Soomest ja Itaaliast – vastavalt 48, 47, 30 ja 23.

Patenteerimine on aktiviseerunud. Patenditaotlus ei ole pelgalt omandi õiguskaitseline tegevus, vaid selle aktiivsus iseloomustab omal viisil teaduse ja tootmise sidusust. Rahvusvahelises võrdluses kasutatakse mitmesuguseid suhtarve, üks võimalus on jagada Euroopa Patendiametile esitatud patenditaotluste arv elanike omaga. Eurostatil andmetel esitati aastatel 2001–2005 Eestist miljonit elaniku kohta 4–8 taotlust aastas, kuid 2006. aastal hakkas taotluste arv jõudsalt kasvama ning jõudis 2011. aastal 44-ni. EL-is keskmiselt esitati 2011. aastal 107 patenditaotlust miljonit elaniku kohta ehk praktiliselt sama palju kui EL-is kümme aastat tagasi. Soome näitaja oli 2011. aastal EL-i keskmisest küll paar korda suurem, kuid kümne aastaga on see omajagu vähenenud. Läti ja Leedu aga ei ole suutnud oma sajandivahetusaga kehva seisu oluliselt parandada – miljonit elaniku kohta tehti neist riikidest 2011. aastal vastavalt vaid 9 ja 2 patenditaotlust.

RESEARCH AND DEVELOPMENT

Aavo Heinlo, Kristel Bankier

Overview

The ratio of total research and development (R&D) expenditure to the gross domestic product (GDP) – called research and development intensity – is an important indicator of progress towards a knowledge-based economy. In Estonia, R&D intensity has been growing continuously since 2001, the only exception being the year 2007 when GDP growth was very fast. Over the last few years, the oil industry has made large investments in new technology. In 2011, these investments accounted for as much as one third of Estonia's total expenditure on R&D (GERD). This boosted Estonia's R&D intensity in 2011 (2.41%), which was even some tenths of a percentage point higher than the European Union (EU) average (2.03%). This situation will not be permanent as the erection of a pilot plant based on brand new technology is considered an experimental development only as long as it does not produce any products for sale.

However, even if we disregard the oil industry, there was a vigorous growth in R&D expenditure. In non-profit institutional sectors (where the higher education sector holds the lion's share), there was a 22% growth in R&D expenditure in 2011 compared to 2010, which was followed by a further 14% growth in 2012. It is worth mentioning that, in 2011, the R&D expenditure financed by the government increased by 27% in the enterprise sector, mainly due to Enterprise Estonia's grants to small enterprises and research centres. In non-profit institutional sectors, R&D expenditure financed by the government increased 22% in 2011. In 2012 the growth was somewhat lower, at 15%.

The growth was not limited to R&D expenditure – the number of R&D personnel is also on the rise. The working time spent on research and development by R&D personnel increased by 8% in 2011 compared to the year before, whereas the working time of researchers grew 12% in the enterprise sector and 8% in non-profit institutional sectors. Since the turn of the century, the number of researchers has grown steadily: it has quadrupled in the enterprise sector and increased by a third in the non-profit institutional sectors.

The continuous change has not been limited to quantitative growth. The quality of R&D personnel, measured by level of education, has improved as well. In the period 2000–2011, the number of Doctors (including Candidates of Sciences) among R&D personnel increased by more than two thirds – from 1,894 to 3,167. The number of female doctorate holders among R&D personnel has nearly doubled. In the same period, the number of Master's degree holders has increased from 1,411 to 2,956, with women accounting for more than a half of them. The oft-discussed topic of the feminisation of higher education is beginning to affect research and development activities where male researchers only slightly outnumber female researchers.

The number of foreign researchers working in Estonia is increasing. 2004 was the first year that foreign researchers working in institutions were counted separately for R&D statistics. In 2004, their number was 58 and they originated from 19 different countries. In 2012, the number of foreign researchers had risen to 351 (including 252 male and 99 female researchers) and the number of countries to 53. The countries most recently added to the list include Albania, the Philippines, Guatemala, Tanzania and Vietnam. In most cases there are only 1–2 researchers from each country. In 2012 the largest numbers of foreign researchers came from Russia, Germany, Finland and Italy – respectively 48, 47, 30 and 23.

Application for patents is increasing. Filing an application for a patent is not purely a form of property protection – the number of patent applications characterises, to an extent, the coherence between research and production. In international comparisons different ratios are used. One possibility is to divide the number of patent applications filed with the European Patent Office by the population number. Eurostat data show that in 2001–2005 only 4–8 applications per million inhabitants per year were filed from Estonia. This number started to grow from 2006 and reached 44 applications per million inhabitants in 2011. The EU average in 2011 was 107 patent applications

per million inhabitants, which is practically the same as ten years before. The value of this indicator for Finland in 2011 was about two times higher than the EU average, but it has fallen during these ten years. Latvia and Lithuania have not been able to improve their poor situation in this period – in 2011, the number of patent applications per million inhabitants was only 9 in Latvia and 2 in Lithuania.

Tabel 1. Teadus- ja arendustegevuse töötajad institutsionaalse sektori järgi, 2007–2012
Table 1. Personnel engaged in research and development by institutional sector, 2007–2012

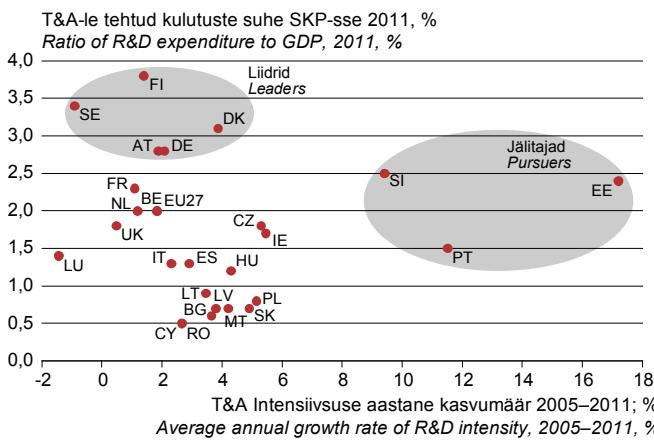
	Riiklik sektor Government sector	Kõrgharidus-sektor Higher education sector	Kasumitaotluseta erasektor Private non-profit sector	Ettevõtlus-sektor Enterprise sector	KOKKU TOTAL
Töötajad <i>Personnel</i>					
2007	1 097	5 303	190	2 686	9 276
2008	1 108	5 338	152	3 023	9 621
2009	1 072	5 543	167	3 122	9 904
2010	1 090	5 669	132	3 183	10 074
2011	1 089	5 713	134	3 195	10 131
2012	1 120	6 076	153	...	...
Teadus- ja arendustegevusele kulutatud tööaastad (nn täistööaja ekvivalent) <i>Working years spent on research and development (the so-called full-time equivalent)</i>					
2007	782	2 405	125	1 689	5 002
2008	747	2 390	105	1 845	5 086
2009	718	2 688	101	1 924	5 430
2010	772	2 465	86	1 955	5 277
2011	776	2 735	93	2 121	5 724
2012	774	3 000	93	...	...

Tabel 2. Teadus- ja arendustegevuse töötajad teadusvaldkonna ja soo järgi, 2012^a
Table 2. Personnel engaged in research and development by field of science and sex, 2012^a

	Teadlased ja insenerid Researchers			Tehnikud			Abipersonal				
				Technicians			Supporting staff				
	K/T	N/F	M/M	K/T	N/F	M/M	K/T	N/F	M/M		
Loodusteadused	1 899	726	1 173	629	360	269	211	162	49	Natural sciences	
Tehnikateadused	830	266	564	74	20	54	78	60	18	Engineering	
Arstiteadus	515	335	180	129	111	18	59	42	17	Medical sciences	
Põllumajandusteadused	316	157	159	69	52	17	32	24	9	Agricultural sciences	
Sotsiaalteadused	1 036	616	420	102	82	20	90	69	21	Social sciences	
Humanitaarteadused	999	642	357	161	124	37	121	88	33	Humanities	
KOKKU	5 595	2 742	2 853	1 164	749	415	590	444	146	TOTAL	

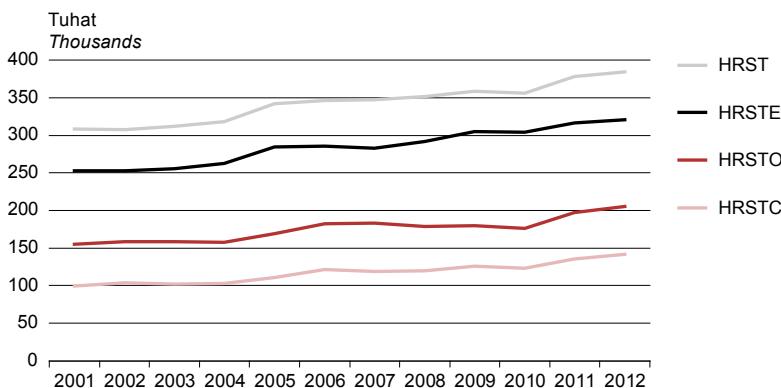
^a V.a ettevõtlussektor.

^a Excl. the enterprise sector.

Joonis 1. Teadus- ja arendustegevuse intensiivsus Euroopa Liidus, 2005–2011^a*Figure 1. Intensity of research and development activities in the European Union, 2005–2011^a*^a Kreeka andmed puuduvad.^a No data available for Greece.

AT	Austria – Austria	EU-27	EL-i keskmine – EU average	MT	Malta – Malta
BE	Belgia – Belgium	FI	Soome – Finland	NL	Holland – Netherlands
BG	Bulgaria – Bulgaria	FR	Prantsusmaa – France	PL	Poola – Poland
CY	Küpros – Cyprus	HU	Ungari – Hungary	PT	Portugal – Portugal
CZ	Tsehhi – Czech Republic	IE	Iirimaa – Ireland	RO	Rumeenia – Romania
DE	Saksamaa – Germany	IT	Itaalia – Italy	SE	Rootsi – Sweden
DK	Taani – Denmark	LT	Leedu – Lithuania	SI	Sloveenia – Slovenia
EE	Eesti – Estonia	LU	Luksemburg – Luxembourg	SK	Slovakkia – Slovakia
ES	Hispaania – Spain	LV	Läti – Latvia	UK	Suurbritannia – United Kingdom

Allikas/Source: Eurostat

Joonis 2. Teaduse ja tehnoloogia inimressurss, 2000–2012^a*Figure 2. Human resources in science and technology, 2000–2012^a*^a HRST – kolmenda taseme haridusega või spetsialistide töötavad 15–74-aastased; HRSTE – kolmenda taseme haridusega isikud; HRSTO – spetsialistide töötavad isikud; HRSTC – kolmenda taseme haridusega spetsialistid.^a HRST – persons aged 15–74 with tertiary education or occupied as specialists; HRSTE – persons with tertiary education; HRSTO – persons occupied as specialists; HRSTC – specialists with tertiary education.

Tabel 3. Teadlased ja insenerid teadusvaldkonna järgi, 2007–2012^aTable 3. Researchers by field of science, 2007–2012^a

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	
Loodusteadused	1 717	1 772	1 863	1 756	1 807	1 899	Natural sciences
Tehnikateadused	861	806	751	868	787	830	Engineering
Arstiteadus	425	424	482	484	494	515	Medical sciences
Põllumajandusteadused	231	278	282	308	322	316	Agricultural sciences
Sotsiaalteadused	840	925	977	972	1 014	1 036	Social sciences
Humanitaarteadused	1 126	1 035	998	1 082	1 048	999	Humanities
KOKKU	5 200	5 240	5 353	5 470	5 472	5 595	TOTAL

^a V.a ettevõtlussektor.^a Excl. the enterprise sector.**Tabel 4. Teadus- ja arendustegevuse töötajad ettevõtlussektoris soo ja ettevõtte tegevusalaja järgi, 2011**

Table 4. Personnel engaged in research and development in the enterprise sector by sex and by economic activity of the enterprise, 2011

	T&A töötajate arv Number of personnel engaged in R&D								T&A-le kulutatud tööaastad	
	kokku	teadlased ja insenerid		tehnikud		abipersonal				
		total	researchers	technicians	supporting staff	N/F	M/M	Working years spent on R&D		
Tegevusalad kokku	3 195	695	1 479	265	524	143	89	2 120,7	Economic activities total	
Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	5	-	3	1	1	-	-	2,6	Agriculture, forestry and fishing	
Mäetööstus	x	x	x	x	x	x	x	x	Mining and quarrying	
Töötlev tööstus	717	123	398	58	83	25	30	445,3	Manufacturing	
Elektrienteria, gaasi ja auruga varustamine; veevarustus	103	37	63	1	2	0	0	34,0	Electricity, gas and steam supply; water supply	
Kanalisaatsioon, jäätmeekogumine ja saastekäitlus	x	x	x	x	x	x	x	x	Severage, waste management and remediation activities	
Ehitus	4	1	3	-	-	-	-	2,4	Construction	
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	43	4	23	5	10	1	-	28,5	Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles	
Veondus ja laondus	x	x	x	x	x	x	x	x	Transportation and storage	
Info ja side	920	82	481	57	219	48	33	785,4	Information and communication	
Finants- ja kindlustustegevus	358	51	58	85	157	4	3	189,3	Financial and insurance activities	
Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	948	368	416	41	42	59	22	580,9	Professional, scientific and technical activities	
Muu tegevusala ^a	32	12	5	-	9	5	1	18,2	Other activities ^a	

^a Majutus, kinnisvara, haridus, tervishoid ja sotsiaalhoolekanne, muu ühiskonna-, sotsiaal- ja isikuteenindus.^a Accommodation, real estate, education, health and social work, other community, social and personal service activities.

Tabel 5. Kulutused asutuse- ja ettevõttesisesele teadus- ja arendustegevusele institutsionaalse sektori järgi, 2007–2012

Table 5. Intramural research and development expenditure by institutional sector, 2007–2012

	Riiklik sektor Government sector	Kõrgharidus-sektor Higher education sector	Kasumitaotluseta erasektor Private non-profit sector	Ettevõtlussektor Enterprise sector	KOKKU TOTAL
Kulutused, miljonit eurot <i>Expenditure, million euros</i>					
2007	15,0	72,6	4,1	81,9	173,6
2008	24,5	89,3	4,3	89,9	208,0
2009	21,7	83,2	4,3	88,2	197,4
2010	24,6	88,5	2,9	116,8	232,8
2011	31,1	107,0	3,5	242,8	384,4
2012	35,4	122,3	4,0	...	...
Riigi rahastatud, % <i>Financed by government, %</i>					
2007	92	77	52	9	46
2008	91	82	52	7	50
2009	85	81	18	11	49
2010	78	79	39	11	44
2011	80	78	43	7	33
2012	74	80	51	...	...

Tabel 6. Kulutused teadus- ja arendustegevusele ettevõtlussektoris rahastamisallika ja ettevõtte töötajate arvu järgi, 2011

Table 6. Research and development expenditure in the enterprise sector by source of funds and number of employees of the enterprise, 2011

Töötajate arv	Kulutused, miljonit eurot	Rahastamisallikas, %				
		riik	ettevõtted	kasumitaotluseta erasektor	kõrgharidus-sektor	välisallikad
Number of employees	Expenditure, million euros	govern- ment	enter- prises	private non- profit sector	higher education sector	foreign funds

Ettevõttesisesele teadus- ja arendustegevusele tehtud kulutused

Intramural research and development expenditure

0–19	19,9	21	69	-	-	10
20–49	13,4	16	63	0	-	21
50–99	18,6	30	51	-	-	20
100–249	141,2	2	98	-	-	0
>249	49,7	4	76	-	-	21
KOKKU	242,8	7	85	0	-	8
TOTAL						

Ettevõtteseisele teadus- ja arendustegevusele tehtud kulutused^a

Extramural research and development expenditure^a

0–19	2,1	12	64	-	-	24
20–49	1,9	22	68	-	0	10
50–99	3,3	7	93	-	-	-
100–249	1,2	9	90	-	0	-
>249	2,6	0	100	-	-	-
KOKKU	11,2	8	85	-	0	-
TOTAL						

^a Ainult sisemise teadus- ja arendustegevusega ettevõtete andmed.

^a Only enterprises with intramural research and development activities are included.

Joonis 3. Teadus- ja arendustegevusele tehtud kulutused, 2000–2011

Figure 3. Expenditure on research and development, 2000–2011

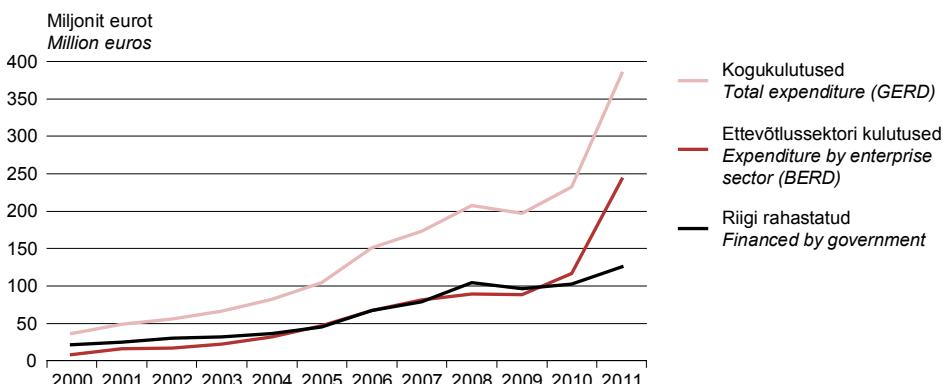
Tabel 7. Kulutused ettevõttesisesele teadus- ja arendustegevusele ettevõtlussektoris rahastamisallikaja tegevusalajärgi, 2011

Table 7. Intramural research and development expenditure in the enterprise sector by source of funds and economic activity, 2011

Tegevusalad	Kulutused, miljonit eurot	Rahastamisallikas, %					Economic activity
		riik	ette-võtted	kasumi- taolu-seta erasektor	kõrghari-dussektor	välisis-allikad	
	Expenditure, million euros	government	enter-prises	private non-profit sector	higher education sector	foreign funds	Source of funds, %
Tegevusalad kokku	242,8	7	85	0	-	-	8 Economic activities total
Pöllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	0,1	-	100	-	-	-	- Agriculture, forestry and fishing
Mäetööstus	x	x	x	x	x	x	x Mining and quarrying
Töötlev tööstus	154,9	1	98	-	-	-	1 Manufacturing
Elektrienergia, gaasi ja auruga varustamine; veevarustus	1,4	16	84	-	-	-	- Electricity, gas and steam supply; water supply
Kanalisaatioon, jäätme kogumine ja saaste käitus	x	x	x	x	x	x	Sewerage, waste management and remediation activities
Ehitus	0,4	9	91	-	-	-	- Construction
Hulg- ja jae-kaubandus; mootor-sõidukite ja mootor-rataste remont	1,5	-	96	-	-	-	4 Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles
Veondus ja laondus	x	x	x	x	x	x	Transportation and storage
Info ja side	35,3	10	71	-	-	-	19 Information and communication
Finants- ja kindlustustegevus	11,5	-	100	-	-	-	- Financial and insurance activities
Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	24,8	41	52	0	-	-	7 Professional, scientific and technical activities
Muu tegevusalad ^a	1,3	17	83	-	-	-	- Other activities ^a

^a Majutus, kinnisvara, haridus, tervishoid ja sotsiaalhoolekanne, muu ühiskonna-, sotsiaal- ja isikuteenindus.^a Accommodation, real estate, education, health and social work, other community, social and personal service activities.

Tabel 8. Kulutused asutusesisesele teadus- ja arendustegevusele kasumitaotlusesta institutsionaalsetes sektorites^a rahastamisallika järgi, 2007–2012

*Table 8. Intramural research and development expenditure in non-profit institutional sectors^a by source of funds, 2007–2012
(miljonit eurot – million euros)*

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	
Riik	71,6	97,7	86,6	89,8	109,4	125,6	Government
Ettevõtted	4,7	5,1	4,5	4,5	4,4	4,8	Enterprises
Kasumitaotlusesta organisatsioonid	0,2	0,2	1,0	0,4	0,4	0,3	Non-profit organisations
Kõrgharidus-sektor	1,3	1,0	1,2	1,3	1,1	1,2	Higher education sector
Välisallikad	13,9	14,2	15,8	20,0	26,3	29,7	Foreign funds
KOKKU	91,8	118,2	109,2	116,0	141,6	161,7	TOTAL

^a V.a ettevõtlussektor.^a Excl. the enterprise sector.**Tabel 9. Kulutused asutusesisesele teadus- ja arendustegevusele teadusvaldkonna järgi, 2007–2012^a**

*Table 9. Intramural research and development expenditure by field of science, 2007–2012^a
(miljonit eurot – million euros)*

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	
Loodusteadused	37,7	46,3	43,9	49,6	60,1	69,1	Natural sciences
Tehnikateadused	18,5	22,5	20,3	15,8	18,5	24,8	Engineering
Arstiteadus	8,3	17,3	16,3	20,4	21,4	26,6	Medical sciences
Põllumajandus-teadused	6,8	6,6	6,7	7,7	12,2	9,0	Agricultural sciences
Sotsiaalteadused	9,8	10,8	9,2	9,2	15,3	15,8	Social sciences
Humanitaarteadused	10,7	14,7	12,8	13,2	14,1	16,4	Humanities
KOKKU	91,8	118,2	109,2	116,0	141,6	161,7	TOTAL

^a V.a ettevõtlussektor.^a Excl. the enterprise sector.**Tabel 10. Asutusesisesele teadus- ja arendustegevusele tehtud kulutuste jaotus tegevuse liigi ja institutsionaalse sektori^a järgi, 2012**

*Table 10. Distribution of intramural research and development expenditure by type of activity and institutional sector^a, 2012
(protsenti – percentages)*

	Alus-uuringud <i>Basic research</i>	Rakendus-uuringud <i>Applied research</i>	Katse- ja arendustöö <i>Experimental development</i>	
Riiklik sektor	53	30	18	Government sector
Kõrgharidus-sektor	46	33	21	Higher education sector
Kasumitaotlusesta erasektor	5	92	3	Private non-profit sector
KOKKU	46	34	20	TOTAL

^a V.a ettevõtlussektor.^a Excl. the enterprise sector.

Tabel 11. Ettevõttesisesele teadus- ja arendustegevusele tehtud kulutuste jaotus ettevõtlus-sektoris tegevuse liigi järgi, 2011

*Table 11. Distribution of intramural research and development expenditure in the enterprise sector by type of activity, 2011
(protsenti – percentages)*

	Alus-uuringud	Rakendus-uuringud	Katse- ja arendustöö			
			toode, materjal, teenus	tehnoloogiline protsess või süsteem	muu	
	Basic research	Applied research	Experimental development			
			product, material, service	technological process or system	other	
Tegevusalad kokku	1	7	35	56	1	<i>Economic activities total</i>
Tööstus	0	1	25	73	1	<i>Industry</i>
töötlev tööstus	0	1	26	72	1	<i>manufacturing</i>
Teenindus	4	28	53	12	3	<i>Services</i>

Tabel 12. Tööstusomandi õiguskaitse, 2008–2012

Table 12. Legal protection of industrial property, 2008–2012

	2008	2009	2010	2011	2012	
Saabunud rahvusvahelised registreeringud						
Kaubamärgid	2 917	1 955	1 746	1 788	1 535	<i>Trade marks</i>
Tööstusdisainilahendused	45	25	21	17	17	<i>Industrial designs</i>
Estatutud taotlused						
Kaubamärgid	1 800	1 317	1 386	1 254	1 106	<i>Trade marks</i>
Patendid	72	96	97	77	25	<i>Patents</i>
Kasulikud mudelid	140	132	166	88	74	<i>Utility models</i>
Tööstusdisainilahendused	94	95	74	52	86	<i>Industrial designs</i>
Mikrolülituste topoloogiad	-	-	-	-	-	<i>Layout designs of integrated circuits</i>
Geograafilised tähisid	1	1	1	1	-	<i>Geographical indications</i>
Eesti taotlejatelt						
kaubamärgid	1 426	1 043	1 067	888	857	<i>trade marks</i>
patendid	62	76	84	62	20	<i>patents</i>
kasulikud mudelid	132	128	158	82	62	<i>utility models</i>
tööstusdisainilahendused	84	93	71	51	86	<i>industrial designs</i>
mikrolülituste topoloogiad	-	-	-	-	-	<i>layout designs of integrated circuits</i>
geograafilised tähisid	1	1	1	1	-	<i>geographical indications</i>
Registrisse kantud						
Kaubamärgid	1 238	1 200	943	986	1 163	<i>Trade marks</i>
Patendid	172	132	120	129	116	<i>Patents</i>
Kasulikud mudelid	65	91	107	78	75	<i>Utility models</i>
Tööstusdisainilahendused	134	59	71	54	94	<i>Industrial designs</i>
Mikrolülituste topoloogiad	-	-	-	-	-	<i>Layout designs of integrated circuits</i>
Geograafilised tähisid	-	2	-	-	-	<i>Geographical indications</i>

Allikas: Patendiamet

Source: Estonian Patent Office

Metoodika

Teadus- ja arendustegevusega (T&A) üksused (asutused ja ettevõtted) jagatakse rahvusvahelise metoodika^a järgi nelja sektorisse: kõrgharidussektor, riiklik sektor, kasumitaotlusesta erasektor ja ettevõtlussektor (vt raamatu lõpus olevaid mõisteid). Kolme esimese sektori andmete saamiseks küsitletakse kõiki T&A-ga seotud teadus-, haridus- jt asutusi (haiglad, muuseumid jms), seltse ja ühinguid. Rahvusvaheliselt võrreldavad andmed on olemas alates 1993. aastast.

Ettevõtlussektori andmed koguti nendelt ettevõtetelt, kes olid viimastel aastatel aastaaruannetesi näidanud arengu- ja uurimiskulusid. Peale selle kaasati kõik need ettevõtted, kelle põhitegevus on T&A või kes kuuluvad kõrg- või biotehnoloogiliste ettevõtete hulka, ja ka need ettevõtted, kelle T&A-d on rahastanud mitmesugused sihtasutused ja fondid. Ettevõtete andmeid koguti esimest korda 1998. aasta kohta.

T&A-le tehtud kulutused seostatakse üksusega (asutuse- või ettevõttesisesed kulutused). Arvesse ei võeta väljastpoolt üksust tellitud või ostetud tegevusele tehtud kulutusi, muidu tekiks kulutuste summeerimisel tulpatarvestus. Statistika kajastab T&A töötajaid, T&A-le tehtud kulutusi ja nende rahastamise allikaid ning T&A liiki (alus- ja rakendusuuringud ning katse- ja arendustöö).

Methodology

According to the international methodology^a, the statistical units engaged in research and development (R&D) are divided into the following four sectors: higher education sector, government sector, private non-profit sector and enterprise sector (see the definitions at the end of the book). To receive data about the first three sectors, all scientific, educational and other institutions (hospitals, museums, etc.), societies and associations engaged in R&D activities are completely enumerated. Internationally comparable data are available starting from 1993.

The data on the enterprise sector were collected from enterprises who had reported R&D costs in recent years, from all enterprises whose main activity is R&D or who are classified as high-technology or biotechnology enterprises as well as from enterprises whose R&D activities have been financed by different foundations and funds. Data on enterprises were first collected for the year 1998.

Expenditure on R&D is associated with the unit performing the R&D activity (the so-called intramural expenditure). Expenditure on R&D activities which have been purchased or ordered from outside the unit is not taken into account to avoid duplication in the calculation of total expenditure. The statistics cover employees engaged in R&D, expenditure on R&D and the sources of these funds as well as the type of R&D (basic research, applied research, experimental development).

Kasulikke linke

Useful links

Eesti Teadusportaal

<https://www.etis.ee/portal/index.aspx>

Estonian Research Portal

<https://www.etis.ee/portal/index.aspx?lang=en>

Eurostati teadus-, tehnoloogia- ja innovatsioonistatistika

Eurostat science, technology and innovation statistics

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/science_technology_innovation/introduction

OECD teadus-, tehnoloogia- ja T&A-statistika

OECD science, technology and R&D statistics

http://www.oecd-ilibrary.org/science-and-technology/data/oecd-science-technology-and-r-d-statistics/main-science-and-technology-indicators_data-00182-en

^a <http://browse.oecdbookshop.org/oecd/pdfs/free/9202081e.pdf> (14.06.2013).

MÖISTED

Aastakeskmine rahvaarv – pool elanike aasta alguse ja lõpu arvu summast.

Abipersonal (teadus- ja arendustegevuse statistikas) – abitöötöud (töölised, ametnikud, sekretärid), kes osaleb teadus- ja arendustegevuse projektides või on otseselt nendega seotud.

Aheliindeksite ühendamine – referentsaasta alusel ja eri baasperioodide järgi arvestatud indeksite kumuleeruv ühendamine vastavate ahelindeksite abil.

Alaealine – alla 18-aastane isik.

Alusuuring – teoreetiline ja eksperimentaalne uuring uute teadmiste saamiseks nähtuste ja sündmuste põhialuste kohta, seadmata eesmärgiks nende teadmiste kohest rakendamist.

Ambulatoorne arstiabi – mittestatsionaarne tervishoiuteenus, mille korral patsiendi visiit tervishoiuasutusse kestab mõni tund ja ööpäevaringne haiglas viibimine ei ole vajalik.

Ambulatoorne vastuvõtt – meditsiiniabi (tervishoiuteenust) vajava isiku pöördumine arsti poole vastuvõtuajal.

Arendustegevus – teadustegevuse tulemuste rakendamine praktiliste probleemide lahendamiseks, uute või täiustatud süsteemide rajamiseks, seadmete või toodete valmistamiseks, protsesside alustamiseks jms-ks.

Asenduskoduteenus – teenuse osutajalt lapsele tema põhivajaduste rahuldamiseks peresarnaste elutingimuste võimaldamine, et luua talle turvaline ja arenguks soodne elukeskkond ning valmistada ta ette võimetekehaseks toimetulekuks täiskasvanuna. Asenduskoduteenusele on õigus lapsel, kelle vanemad on surnud, tagaotsitavaks kuulutatud või teadmata kadunud; kelle vanematele on nende piiratud teovõime töttu määratud eestkostja; kelle vanematelt on vanemaõigused ära võetud; kelle vanematelt on laps ära võetud ilma vanemaõiguste ärvõtmiseta või kelle vanemad kannavad eelvangistust või vangistust vanglas.

Avalik raudtee – raudteeinfrastruktur, mille kasutamine raudteeveoteenuse osutamiseks peab olema ühtviisi tagatud (juurdepääsu tagavad põhi- ja lisateenused ning tasu, aeg ja muud kasutustingimused) kõigile raudtee-ettevõtjatele raudteeseaduses sätestatud alustel ja korras.

Bilansimah – käibe- ja põhivara summa, mis võrdub kohustuste ja omakapitali summaga. Põhivara hõlmab finantsvara, nii materiaalset kui ka immateriaalset põhivara, kinnisvarainvesteeringuid ja bioloogilisi (tootvaid) varasid.

Brutonõue – lepingu täitmise kohustuse sissenõudmine kindlustusandjalt.

Brutopreemia – summa, mida kindlustusvõtja maksab kindlustuse eest.

CO₂ ekvivalent – näitab selle gaasi kogusele vastavat CO₂ kogust, millel on samavärne kliimamuutust esilekutsuv potentsiaal.

Defineerimata baasharidusega kutseõpe – kutseõpe erivajadustega noortele ja ilma põhihariduseta noortele ning kutseõpe koolikohustusea ületanud põhihariduseta isikutele.

Diplomiõpe – õpe, mille kestel üliõpilane täiendab oma üldhariduslikku baasi, süvendab kutseoskusi ja omandab teadmised valitud erialal töötamiseks ja edasiõppimiseks. Vastuvõtt toimus aastani 2002. Kvalifikatsioon on võrdsustatud rakenduskõrgharidusega.

Eelmise aasta hind – mahunäitaja, mis on kaalutud eelmise aasta hindade järgi.

Ehitushinnaindeks – indeks, mis näitab baasaastale iseloomuliku ehitustegevuse maksumuse muutust ehitusplatsi otsekulude tasemel. Otsekuludes arvestatavad ressursid hõlmavad kolme põhigruppi – tööjõud, ehitusmasinad ja -materjal.

Ehitusmahuindeks – omal jõul Eestis tehtud ehitustööde maksumuse muutus püsivhindades.

Ehitustoimla – mitteehitusettevõtete struktuuriüksus, mis tegeleb ehitusega.

Ehitustööd – hoonestusprojektide arendus edasise müügi eesmärgil; hoonete, rajatiste või nende osade ehitamine ja remont; eriehitustööd, sh ehitustegevust ettevalmistavad tööd, seadmete ja süsteemide paigaldus ehitistesse, välis- ja siseviimistlus, k.a ehitus- ja lammutusseadmete üürimine koos operaatoriga.

Ehitustööde maksumus – tellijatele müüdud ja oma tarbeks tehtud ehitustööde maksumus, mis hõlmab topeltarvestust alltöövõtutööde puhul.

Ekspordihinnaindeks – indeks, mis näitab eksporditud kaupade hindade arengut.

Eksport – Eestis toodetud kaupade väljavedu, välismaalt sisse toodud kaupade väljavedu (re-eksport), kaupade ajutine väljavedu nende töötlemiseks välisriigis, kaupade taasväljavedu pärast nende töötlemist Eestis ning välisriikide vee- ja õhusõidukite varude tarned. Ei hõlma transiiti ega teenuseid.

Ekvivalentnetosissetulek – leibkonna sissetulek, mis on jagatud leibkonnaliikmete tarbimiskaalude summaga.

Elektroonilise side teenus – teenus, mis seisneb kokkulepitud tingimustel signaalide edastamises või suunamises peamiselt või tervikuna elektroonilise side võrgu kaudu. Elektroonilise side teenus on ka võrguteenus.

Elektroonilise side võrk – ülekandesüsteem koos selle tööks vajalike lülitusseadmete ja muude turgisüsteemidega, mis võimaldavad edastada ja suunata signaale kaabli kaudu, samuti raadio, optiliste või muude elektromagnetiliste vahenditega. Elektroonilise side võrk on olenemata selle kaudu edastatava info iseloomust ka satelliitvõrk, telefonivõrk, andmesidevõrk, mobiiltelefonivõrk, ringhäälinguvõrk, kaabellevivõrk ja elektrikaablisüsteem, kui seda kasutatakse signaalide edastamiseks või suunamiseks.

Eluhoone – hoone, milles kogu pind või vähemalt pool sellest on ette nähtud alaliseks elamiseks (ühepereelamu, kahepereelamu, ridaelamu või mõni muu mitmepereelamu).

Ehitustööd – hoonestusprojektide arendus edasise müügi eesmärgil; hoonete, rajatiste või nende osade ehitamine ja remont; eriehitustööd, sh ehitustegevust ettevalmistavad tööd, seadmete ja süsteemide paigaldus ehitistesse, välis- ja siseviimistlus, k.a ehitus- ja lammutusseadmete üürimine koos operaatoriga.

Ehitustööde maksumus – tellijatele müüdud ja oma tarbeks tehtud ehitustööde maksumus, mis hõlmab topeltarvestust alltöövõtutööde puhul.

Eluaseme hinnaindeks – indeks, mis näitab kodumajapidamiste soetatud eluasemete ruutmeetri-hindade muutust.

Eluruum – alaliseks elamiseks sobiv ühepereelamu, kahepereelamu- ja ridaelamuseksioon või korter, milles on vähemalt üks tuba ja mis vastab sanitaartehnilistele nõuetele.

Elussünd – elusalt sündinud lapse ilmaletoomine, s.t elutunnustega lapse sünd, olenemata raseduse kestusest.

Energiabilanss – energiaga varustatuse ja tarbimise tasakaalustatus.

Esimese astme kohus – maa- ja halduskohus.

Esimese astme kuritegu – süütegu, mille eest on karistusseadustikus raskeima karistusena ette nähtud üle viie aasta pikkune tähtajaline vangistus, eluaegne vangistus või sundlõpetamine.

Esmaselt registreeritud sõiduk – Eestis esmaselt registreeritud maanteetranspordivahend.

Etendus – lavastuse avalik ettekanne.

Ettevõte – äriühing, füüsilisest isikust ettevõtja.

Ettevõtete arv – tegutsevate ettevõtete arv ehk ettevõtted, kellel oli aruandeperioodil finantsmajanduslik tegevus (müügitulu, kulud jne).

Ettevõtlussektor (teadus- ja arendustegevuse statistikas) – ettevõtted, organisatsioonid ja institutsioonid, mille põhitegevus on kaupade või teenuste tootmine müügiks majanduslikult tasuva hinna eest (v.a kõrgharidus), ning peamiselt ettevõtlust teenindavad kasumitaotluseta erainstitutsioonid.

Fikseeritud andmeside teenus ehk telefoniteenus – üldkasutatav elektroonilise side teenus, mis võimaldab riigisisese ja rahvusvaheliste könede tegemist ja vastuvõttu ning juurdepääsu hädaabiteenustele Eesti või rahvusvahelisse numeratsiooniplaani kuuluva numbri või sellega seotud lühivalikukoodi abil.

Finantssektor – koosneb institutsionaalsetest üksustest, mille põhitegevusala on finantsvahendus, finantsvahenduse abitegevus või kindlustus.

Finantsvahendus – tegevus, mille käigus ettevõte omandab finantsvara ja võtab samal ajal endale kohustusi omal vastutusel.

FOB-väärtus – kauba maksumus, mis hõlmab tootmishinda ja neid kulutusi, mis on seotud kauba veoga eksportiva maa riigipiiriini.

Gini koefitsient – ekvivalentissisetuleku taseme järgi reastatud rahvastiku kumulatiivse osatähtsuse ja nende saadud kumulatiivse ekvivalentissisetuleku seos. Näitaja varieerub 0-st 1-ni – mida suurem on selle väärtus, seda ebavördsem on tulude jaotus. Kui koefitsient on 1, saab üks inimene kogu sissetuleku, kui 0, jaotuvad tulud ühiskonnas kõigi vahel võrdselt.

Gümnaasiumiaste – üldhariduskooli 10.–12. klass (1989. aastani 9.–11. klass).

Haigla – ööpäevast statsionaarset arstiabi osutav meditsiiniasutus, mille asukohale, ehitisele, administratiivsele korraldusele ja personalile on kehtestatud erinõuded. Haiglad võivad anda ka ambulatoorset ja päevastatsionaarset arstiabi.

Heitunu – mittetöötav isik, kes sooviks töötada ja oleks valmis töö olemasolu korral kohe tööle asuma, kuid ei otsi aktiivselt tööd, sest on kaotanud lootuse seda leida.

Hiline lootesurm (surnultsünd) – vähemalt 500-grammise sünnikaaluga loote üsasisene surm pärast 22. rasedusnädalat.

Hoone – maapinnaga püsikindlalt ühendatud, katuse, välispiirete ja siseruumiga ehitis.

Hukkunu (transpordistatistikas) – inimene, kes suri liiklusõnnnetuses saadud vigastustega tagajärjel sündmuskovalt või 30 päeva jooksul pärast liiklusõnnnetust. Kui inimene suri saadud vigastustesse hiljem kui 30 päeva pärast õnnnetust, loetakse ta vigastatuks. Suitsiidi teinud arvestatakse hukkunute hulka.

Hulgikaubandusettevõte – ettevõte, mille põhitegevus on kauba (v.a mootorsõidukid ja mootorrattad) edasimüük ja vahendus tööstus- ja kaubanduslikele tarbijatele, asutustele ja organisatsioonidele, k.a liisinguettevõtetele (EMTAK-is tegevusala G46).

Höivatu – isik, kes uuritaval perioodil töötas ja sai selle eest tasu kas palgatöötaja, ettevõtja või vabakutselisenena; töötas otsese tasuta pereettevõttes või oma talus; ajutiselt ei töötanud.

Hüvitised töötajatele – töötasu, töötaja eest tasutav sotsiaalmaks ja töötuskindlustusmaksed.

Imikusurm – alla aastase elusalt sündinud lapse surm.

Impordihinnaindeks – indeks, mis näitab imporditud kaupade hindade arengut.

Import – kaupade sissevedu Eestisse sisetarbitiseks ja välismaale edasimüögiks, taasväljaveo kohustusega ajutine sissevedu töötlemise eesmärgil ning taassisesevedu pärast töötlemist väljaspool Eestit. Ei hõlma transiiti ega teenuseid.

Integreeritud bakalaureuse- ja magistriööpe – bakalaureuse- ja magistriööpe integreeritud õppekavadel põhinev õpe – õpe arstiööpe, loomaarstiööpe, proviisoriööpe, hambaristiööpe, arhitektiööpe ja ehitusinseneri õppe ning klassiöpetaja õpetajakoolituse õppekavade järgi, mille läbimine annab magistrikraadile vastava kvalifikatsiooni.

Intress – laenu hind ehk laenu kasutamise eest laenuandjale makstav tasu.

Intressimääär – intressi suurus väljendatuna protsendina tagastamata laenusummast (laenujäägist) või kogu esialgsest laenusummast mingi kindla perioodi (aasta, kuu, päeva) kohta.

Investeeringud põhivarasse – aruandeperioodil soetatud, ka kapitalirendiga omandatud ehitiste, maa, masinate, seadmete, transpordivahendite, sisseseade ja muu inventari maksumus; uusehituse ning olemasoleva põhivara laiendamise, rekonstrueerimise ja renoveerimise puhul ka tehtud tööde maksumus; investeeringud immateriaalsesse põhivarasse ja väärisesemetesse. Hõlmab ka kinnisvarainvesteeringuna klassifitseeritud kinnisvaraobjektide soetamist.

IP-TV (Internet Protocol Television) – digitaalse audiovisuaalmeedia taasedastamise liik, kus andmevoog liigub IP-pakettidena tavallise IP-infrastruktuuri kaudu (kohtvõrgus või interneti teel).

Jaekaubandusettevõte – ettevõte, mille põhitegevus on eelkõige kauba (v.a mootorsõidukid ja mootorrattad) müümine peamiselt kodumajapidamises kasutamiseks (EMTAK-is tegevusala G47).

Jahipiiirkond – jahimaa, mille pindala ühes ringpiiris on vähemalt 5000 hektarit.

Jooksevhinnad – vaadeldud ajavahemikul kehtinud hinnad.

Juriidiline isik – täis-, usaldus- või osaühing, aktsiaselts, tulundusühistu, mittetulundusühing, avalik-õiguslik juriidiline isik.

Kaabellevivõrk – elektroonilise side võrk (üldjuhul koaksiaal- või fiiberoptiline), mis on loodud kaabelleviteenuse osutamiseks.

Kapitali kogumahutus – põhivara soetamiseks tehtud kulu ja põhivara müügist saadud tulu vahe ning varude muutus. Varude muutust mõõdetakse lisandunud ja kasutatud varude ning varuna hoitud kaupadega seotud kahju väärtsuse vahena.

Kapitalikaubad – masinad ja seadmed, mida kasutatakse teiste kaupade tootmiseks, ning tööstuslikud transpordivahendid.

Kapitalisiirded – rahalised ja mitterahalised siirded, mis on seotud vara soetamise või käsitamisega.

Kasum (kahjum) enne maksustamist – ärikasumile on liitetud finantstulud ja maha arvatud finantskulud, s.o kasum (kahjum) enne dividendide tulumaksukulu mahaarvamist.

Kasumitaotluseta erasektor (teadus- ja arendustegevuse statistikas) – avalikke teenuseid osutavad erainstitutsioonid (seltsid, ühingud, tarbijate ühendused jms), mida riik ei kontrolli.

Kasumitaotluseta institutsionaalne sektor (teadus- ja arendustegevuse statistikas) – riiklik sektor, kõrgharidussektor ja kasumitaotluseta erasektor.

Kasumitaotluseta üksus – mittetulundusühing, sihtasutus, riigiasutus, kohaliku omavalitsuse asutus.

Kasutatav kogutulu – institutsionaalse sektorite või üksuste esmaste tulude bilansi ja saadud maksete ja siirete (v.a mitterahalised sotsiaalsiirded) summa ning kõikide tehtud maksete ja siirete (v.a mitterahalised sotsiaalsiirded) vahe. Kõigi sektorite/üksuste kasutatavate kogutulude summa on kasutatav kogutulu.

Kasvuhoonegaasid – gaaside, mille molekulid seovad Maalt atmosfääri tagasipeegelduvat infrapunktiorgust, tõstes sellega atmosfääri temperatuuri. Peamised kasvuhoonegaasid on süsinikdioksiid (CO_2), metaan (CH_4), dilämmastikoksiid (N_2O), fluoreeritud süsivesinikud (HFC), perfluoreeritud süsinikuühendid (PFC) ja väävelheksafluoriid (SF_6).

Katse- ja arendustöö – süsteematiiline töö, mida tehakse alus- ja rakendusuuringutest saadud teadmiste põhjal uue või täiustatud omadustega materjali, toote, seadme, protsessi, süsteemi või teenuse väljatöötamiseks.

Kaubavahetuse puudujääk ehk defiit – summa, mille võrra kaupade impordi maksumus ületab ekspordi oma.

Kaubaveo maht – veomahtude hindamisel kasutatakse kaubaveonäitajatena veetud kauba kogust tonnides ja veosekäivet tonnkilomeetrites.

Kaupade hulgimüük – kaupade edasimüük ja vahendus tööstus- ja kaubanduslikele tarbijatele, asutustele ja organisatsioonidele, k.a liisinguetevõtetele. Kaupade vahendamisel kaup vahendajale ei kuulu ja arvestatakse ainult teenustasu.

Kaupade jaemüük – kaupade edasimüük kauplustest, kioskitest ja müügilettidelt eraisikutele isiklikuks tarbimiseks või majapidamises kasutamiseks. Kaupade jaemüüs ei arvestata püsikaupade (autod, mööbel, olmeelektronika, kodumasinad jm) müüki eraisikutele liisinguetevõtte kaudu, kui kauba omanikuks saab liisinguetevõte.

Keskharidusel baseeruv kutseõpe – kutsekeskharidus keskhariduse baasil, kutseõpe keskhariduse baasil või keskharidust eeldav keskeri-/tehnikumiharidus.

Keskkonnakaitsekulutus – kulutus, mille eesmärk on hoida ära keskkonnasaastet või vähendada seda.

Keskmine brutokuupalk – tasu tegelikult töötatud ja mittetöötatud aja eest, mille summa on jagatud täistöajale taandatud töötajate keskmise arvuga. Tasu mittetöötatud aja eest on puhkusetasud (kompensatsioonid) ja toetused, tööseisakutasud, streigi ja töösulu ajal makstavad tasud, osaliselt tasustatava puhkuse tasud töömuhi või tellimuse ajutise vähinemise korral, taseme- või tööalasel koolitusel viibimise ajal makstud tasud. Siia kuuluvad ka lisatasud ja toetused (jõulutoetus, kvartali ja aasta lisatasu, elukalliduse kompensatsioon jms), kui nende arvestamise aluseks ei ole töötatud aeg, ja mitterahaline tasu (loonustasu). Tasu tegelikult töötatud aja eest on ajatööpalgad ja tükitööpalgad, lisatasud ületundide, öhtuse töö, öötöö ja puhkepäevadel töötamise eest, samuti rasketes ja tervisekahjulikes tingimustes töötamise eest, kvalifikatsiooni-, keele- ja staažitatu jt regulaarselt makstavad preemiad ja lisatasud. Siia kuuluvad ka ebaregulaarsed lisatasud ja preemiad (kvartali- ja aastapreemia, jõulutoetus, elukalliduse kompensatsioon jms), kui nende arvestamise aluseks on töötatud aeg.

Keskmine piletihind (kultuuristatistikas) – ühe teatris- või kinosäigu arvestuslik maksumus, mille leidmiseks jagatakse piletitulu piletiga külastajate arvuga.

Kindlustushüvitis koondamise korral (määratakse alates 01.07.2009) – hüvitis, mida makstakse koondamise korral töötajale, kelle töösuhe selle tööandja juures on kestnud (või ametnikule, kelle teenistusstaaž on kestnud)

- 5 kuni 10 aastat – ühe kuu keskmise töötasu või palga ulatuses,
- üle 10 aasta – kahe kuu keskmise töötasu või palga ulatuses.

Kinnisasi – maatükk koos selle oluliste osadega. Maatüki olulised osad on sellega püsivalt ühendatud asjad (ehitised, kasvav mets, koristamata vili jne) ja maatükiga seotud asjaõigused.

Kinnisvara – isikule kuuluvad kinnisasjad ja kinnisasadega seotud rahaliselt hinnatavad õigused ning kohustused, sh hoonestusõigus ja kasutusvaldus.

Kinnisvara ostu-müügitehing – ostu-müügitehing, mille objekt on kinnistusraamatusse kantud. Siia kuuluvad:

- hoonestamata kinnisaja ostu-müügitehingud, mille objekt on ainult maatükk;
- hoonestatud kinnisaja ostu-müügitehingud, mille objekt on maatükk koos olemasolevate või ehitusjärgus hoonetega.

Kinnisvara ostu-müügitehingu väärthus – ostu-müügitehinguga võõrandatud kinnisvara tehingu-järgne maksumus.

Klient (sidestatistikas) – üldkasutatavat elektroonilise side teenust kasutav isik, kellel on selle teenuse kasutamiseks leping sideettievõtjaga.

Kodumajapidamiste lõpptarbirimiskulutused – residentide tehtud kulutused (sh arvestuslikud) kaupadele ja teenustele lõpptarbirimise eesmärgil, sh nendele kaupadele ja teenustele tehtud kulutused, mis on müüdud majanduslikult ebaolulise hinnaga.

Konsolideeritud koondeelarve – eelarve, mille puhul on eelarvete tuludest ja kuludest lahutatud valitsemissektorisisesed sotsiaalmaksud ja muud jooksvad siirded.

Kontsern – juriidiliselt või finantsiliselt seotud ettevõtete assotsiatsioon, kuhu kuuluvad emaettevõte ja tema otseselt või kaudselt kontrollitavad ettevõtted.

Korteriomand – omand ehitise reaalosa üle, millega on ühendatud mõtteline osa reaalosa juurde kuuluvast kaasomandist. Korteriomandi eseme reaalosa on piiritletud eluruumid või mitteeluruumid ja nende juurde kuuluvad hooneosad, mida on võimalik eraldi kasutada ning mida saab muuta, kõrvaldada või lisada kaasomandit või teise korteriomaniku õigusi kahjustamata või hoone välist kuju muutmata. Korteriomandi eseme reaalosa hulka võib kuuluda ka püsiva markeeringuga tähistatud garaažiosa.

Kriminaalhooldusalune – tingimisi karistatud või tingimisi karistusest enne tähtaega vabastatud süüdimõistetu, kelle kohus on määranud katseajaks kriminaalseaduses sätestatud korras kriminaalhooldaja järelevalve alla.

Kulutused (väljaminekud) – leibkonna eelarve uuringu põhinäitajaid. Jaotatakse kaheks: tarbimiskulu ja muu kulu. Siin ei arvestata eluasemelaenu makseid, kinnisvara ostu, finantsinvesteeringuid, kapitaalremondile või ehitusele tehtud kulutusi ega muid investeeringuid.

Kuritegu – karistusseadustikus sätestatud süütegu, mille eest on füüsilisele isikule põhikaristusena ette nähtud rahaline karistus või vangistus ja juriidilisele isikule rahaline karistus või sundlõpetamine.

Kõrgharidussektor (teadus- ja arendustegevuse statistikas) – ülikoolid, tehnikakolledžid ja muud kõrgemad õppeasutused, nende kontrollitavad uurimisinstituudid, katsejaamat ning kliinikud.

Külastaja (turismi- ja majutusstatistikas) – isik, kes reisib tavakeskkonnast välja kõige rohkem 12 järgestikuseks kuiks ja kelle reisi põhieesmärk ei ole sihtkohas tasustatav tegevus. Külastajad jagunevad turistideks ehk ööbivateks külastajateks ja ühepäevalülastajateks. Igapäevane elukeskkond ehk tavakeskkond on isiku elu- ja töö- või õppimiskoha ning muude tihti (vähemalt kord nädalas) küllastatavate kohtade (kirik, kauplus, polikliinik) vahetus läheduses asuv ala. Igapäevane elukeskkond hõlmab ka suvilaid ja maakodusid, kui neid küllastatakse vähemalt kord nädalas.

Lahendatud kuritegu – kohtusse saadetud kuritegu ja kuritegu, mille menetlemine on kohtueelses menetluses kriminaalmenetluse seadustiku §-de 201–205 alusel lõpetatud.

Lairibateenus – elektroonilise side teenus, mille kasutamiseks on vajalik lairibaühendus.

Lairibaühendus – ühendus üldkasutatava elektroonilise side võrguga, mis võimaldab andmedastust kiirusega üle 144 kbit/s.

Lapsetoetus – lapsetoetusele on õigus igal lapsel sündimisest kuni 16-aastaseks saamiseni. Lapsel, kes õpib päevases õppevormis või meditsiinilistel näidustustel muus õppevormis põhikoolis või gümnaasiumis või põhikooli baasil kutseõppreasutuses, on õigus lapsetoetusele kuni 19-aastaseks saamiseni. 19-aastaseks saamisel makstakse toetust jooksva õppeaasta lõpuni.

Lastega leibkond – leibkond, kus on vähemalt üks 0–17-aastane laps.

Lasteta leibkond – leibkond, kus ei ole ühtegi 0–17-aastast last.

Lavastus – lavastaja, näitlejate, teatrikunstnike, heliloojate ja teiste teatritöötajate koostöös sündiv, peamiselt mõnel näitekirjaniku lool põhinev loometeos, mille valmimiseks loetakse avalikku esmaettekanet ehk esietendust.

Legaalselt indutseeritud abort (meditsiiniline abort) – jaguneb legaalseks ja terapeutiliseks abordiks. Legaalne abort on raseduse seaduslik katkestamine naise soovil. Terapeutiline abort on raseduse katkestamine meditsiinilistel näidustustel.

Leibkond – ühises põhieluuumis (ühisel aadressil) elavate isikute rühm, kes kasutab ühiseid rahaja/või toiduressursse ja kelle liikmed ka ise tunnistavad, et on ühes leibkonnas. Leibkond on ka üks elav isik.

Lihatoodang – tunnustatud lihakäitlemisettevõtetele või kokkuostjatele tapaks, k.a ekspordiks (väljavedu Eestist nii väljapoole Euroopa Liitu kui ka teistesse Euroopa Liidu riikidesse) müüdud ning majapidamistele kuuluvates tapapunktides tapetud või teenustööna mual tappa lastud loomade liha.

Liiklusõnnetus teel – juhtum, kus vähemalt ühe sõiduki liikumise või teelt väljasõidu töttu saab inimene vigastada või surma. Tee all möistetakse maanteed, tänavat, parklat, öueala või muud liikluseks kasutatavat rajatist koos könniteede, kergliiklusteede, teepeenarde, haljas-, eraldus- või muude ribadega. Liiklusõnnnetuste hulka ei arvestata juhtumeid, kus jalakäija saab kannatada rongi alla jäädes, võistluste töttu avalikuks kasutamiseks suletud teelõigul juhtuvaid õnnetusi võistlusel osalevate sõidukitega ning tee-ehitus-, teeremondi- või teehooldustöödel osalevate sõidukite ja inimestega juhtuvaid õnnetusi.

Linnaline asula – linn, vallasisene linn ja alev.

Lisandväärthus – toodang rahalises väärthuses, millest on maha arvatud vahetarbitmine;

tootmisprosessis lisandunud väärthus, mis on kirjendatud kas tegevusalal järgi või kõigi residentide ulatuses.

Lisandväärthus tegurikuludes – toodang rahalises väärthuses, millest on maha arvatud toodangu valmistamiskulud. Lisandväärustum arvutades liidetakse müügitulu, lõpetamata ja valmistroodangu varude muutus (aruandeaasta lõpu ja alguse vahe), oma tarbeks valmistatud põhivara ja muud äritulud (v.a põhivara müügist ja ümberhindlusest saadud kasum) ning sellest summast lahutatakse kaupade, materjalide, ostetud toodete ja teenuste, elektri- ja soojusenergia, kütuse-, toote- ja tootmismaksude kulud, samuti muud ärikulud (v.a põhivara müügist ja ümberhindlusest saadud kahjum).

Loomulik iive – aasta jooksul sündinute ja surnute arvu vahe. Positiivne loomulik iive näitab sündide, negatiivne surmade ülekaalu.

Loomuliku iibe kordaja – aasta elussündide ja surmajuhitude arvu vahe 1000 aastakeskmise elaniku kohta.

Lõpliku menetlusotsusega kuritegu – jõustunud süüdimõistva kohtulahendiga kuritegu ja kuritegu, mille menetlemine on kriminaalmenetluse seadustiku §-de 201–205 alusel lõpetatud.

Lõpptarbija – isik, kes tarbib kaupu või teenuseid.

Maa-asula – alevik ja küla.

Mahuindeks – näitab kaupade müügi mahu muutust püsivhindades vörreldes mingi eelmise perioodi müügiga. Indeksi arvutamisel on kasutatud kaupade hinnaindekseid.

Majanduslikult aktiivsed ehk tööjöud – isikud, kes soovivad töötada ja on võimalised seda tegema (hõivatud ja töötud kokku).

Majanduslikult mitteaktiivsed – isikud, kes ei soovi töötada või ei ole selleks võimalised.

Majutatu – turist ehk ööbiv külalistaja, kes veedab vähemalt ühe öö majutusettevõttes.

Majutusettevõte – majandusüksus, mille kaudu ettevõtja osutab oma majandus- või kutsetegevusega majutusteenust. Majutusettevõtte liigid on järgmised: hotell, motell, külalistemaja, hostel, puhkeküla ja -laager, puhkemaja, külaliskorter ning kodumajutus. Turistide majutusüksused on jaotatud kahte põhirühma: kollektiivmajutus (teenindavad turiste äriüksustena) ja eramajutus. Majutusstatistika kajastab ainult kollektiivmajutuskohade andmeid.

Majutusteenus – regulaarse või ajutise ööbimisvõimaluse ning sellega kaasneva kauba või teenuse pakkumine ja müük.

Maksukohustuslaste register – Maksu- ja Tolliameti peetav register, kuhu alates 1999. aastast kantakse köik maksukohustuslased.

Metsa looduslikule uuenemisele kaasaaitamine – maapinna mineraliseerimine või teised uuenduse teket ja arengut soodustavad võtted.

Mitteleluhoone – hoone, mis ei ole mõeldud alaliseks elamiseks.

Mittetulundusühingute ja sihtasutuste register – Harju, Tartu, Pärnu ja Viru maakohtu juures peetav register, kuhu alates 1. oktoobrist 1996 registreeritakse mittetulundusühinguid ja sihtasutusi.

Muud siirded (valitsemissektori rahanduses) – siirded, mis tehakse teistele valitsemissektori tasanditele, rahvusvahelise koostöö raames välisriikide valitsustele või rahvusvahelistele organisatsioonidele, mittetulundusorganisatsioonidele või kodumajapidamistele (v.a sotsiaalsiirded).

Müügitulu (varem „realiseerimise netokäive“) – kõikide nii põhi- kui ka kõrvaltegevusena valmistatud toodete, teenuste ja kaupade müügist saadud või saadaolev tulu, mis ei sisalda käibemaksu ega aktsiise. Müügitulu võrdub saadud või saadaoleva tasuga ja arvestatakse tekkepõhiselt.

Müük mitteresidentidele – müügitulus sisalduv toodete, kaupade ja teenuste müük välismaal registreeritud juriidilistele isikutele või alaliselt väljaspool Eestit elavatele füüsилistele isikutele. Omatoodetud tööstustoodangu ja osutatud tööstusteenuste müük mitteresidentidele ei hõlma materjali maksumust tagasimüügi ehk reekspordi puhul, kui töötuseks sissetoodud materjali kuludes ei sisaldu (kajastatakse ainult saadud teenustasu).

Neonataalsurm – imiku surm esimese nelja elunädala jooksul.

Netolaenuandmine – netosäästu ning saadud ja makstud kapitalisiirete bilansi summa miinus kapitali kogumahutus miinus mittetoodetud mittefinantsvara soetamise ja realiseerimise bilanss. Kogumajanduse netolaenuandmise korral on välismaailm netolaenuandja riigile võlgu, netolaenuvtmisse korral aga ollakse välismaailmale võlgu.

Netosissetulek – palgatöö eest ja individuaalsest töisest tegevusest saadud sissetuleku, omanditulu, sotsiaalsete siirete, teistelt leibkondadelt saadud regulaarsete rahaliste maksete ja enammakstud tulumaksu tagastuse summa, milles on maha arvatud leibkonna tehtud regulaarsed rahalised maksed teistele leibkondadele, varalt tasutud maksud ja tulumaksu juurdemaksed.

Netotootemaks – tootemaks, milles on maha arvatud tootesubsiidiumid.

Näitus – muuseumi püsiekspositsioonidele lisaks korraldatav lühemaajaline väljapanek.

Omal jõul Eestis tehtud ehitustööd – ehitustööde maksumus ilma Eestis ostetud alltöövõtutööde ja välisriikidesse tehtud ehitustööde maksumuseta, millele on liidetud või milles on maha arvatud lõpetamata ehituse varude muutus.

Omaniku liik – omaniku liikide jaotus on ettevõtjate klassifitseerimise alus, mis lähtub nende kapitaliosalusest (häälteenamuse kuuluvusest) äriühingus.

Oodatav eluiga – mingis vanuses keskmiselt elada jäädvate aastate arv, kui suremus ei muutuks. 0 aasta vanuses – oodatav eluiga sünnimomendil, mida käsitletakse ka keskmise elueana.

Palk – tasu, mida tööandja arvestab töötajatele aruandeperioodil tehtud töö eest.

Perinataalsurm – surnultsünd või surmajuht perinatalperioodil (algab 22. rasedusnädala möödumisel ja lõpeb 0–6 päeva pärast sündi).

Primaarenergia – naturaalsest allikast saadud energia, mida tarbitakse teisteks energialiidideks muundamata. Eestis toodetavast kütusest on hõlmatud põlevkivi, küttesturvas ja -puud, puidujäätmeh ning biogaas, imporditavast kütusest kivistüsi, maa- ja vedelgaas, raske ja kerge kütteõli, diislikütus, autobensiin ning lennukipetrool.

Primaarsektor – põllumajandus, jahindus, metsamajandus ja kalapüük.

Puhaskasum (-kahjum) – aruandeaasta kõigi tulu- ja kulusummade vahe.

Puue – inimese anatoomilise, füsioloogilise või psüühilise struktuuri või funktsiooni kaotus või kõrvalekalle, mis koostimes mitmesuguste suhtumuslike ja keskkondlike takistustega tõkestab teistega võrdsetel alustel ühiskonnaelus osalemist. Eristatakse kolme puudeastet:

- keskmine – isik vajab regulaarselt kõrvalabi või juhendamist vähemalt kord kuus;
- raske – isik vajab kõrvalabi, juhendamist või järelevalvet igal ööpäeval;
- sügav – isik vajab pidevat kõrvalabi, juhendamist või järelevalvet ööpäev läbi.

Põhiharidusel baseeruv kutseõpe – põhiharidust eeldav kutseharidus, kutseõpe põhihariduse baasil, põhiharidust eeldav kutse- ja keskharidus, kutsekeskharidus põhihariduse baasil, kutsekeskharidusõpe, põhiharidust eeldav keskeri-/tehnikumiharidus.

Põllumaa – regulaarselt külvikordade järgi töödeldav maa.

Põllumajanduslik kodumajapidamine – üksus, kus kasutatavad põllumajandusmaad on alla ühe hektari (või pole üldse), kus toodetakse põllumajandussaadusi peamiselt oma tarbeks ja kus on vähemalt 50 ruutmeetrit köögiviljamaad või kolm viljapuuud või kuus marjapõõsast; vähemalt kümme külikut, kümme kodulindu või teisi põllumajandusloomi; vähemalt kolm mesilaspere.

Põllumajanduslik majapidamine – ühtse majandusliku ja tehnilise juhtimisega üksus, kus toodetakse põllumajandussaadusi või säilitatakse maad heades põllumajandus- ja keskkonningimustes ning kus kasutatavad põllumajandusmaad on vähemalt üks hektar või kus kasutatavad põllumajandusmaad on alla ühe hektari ja põllumajandussaadusi toodetakse peamiselt müügiks.

Päevalvari (päevalstatsionaar) – haigla või ambulatoorse arstiabiasutuse juures asuv tervishoiusatuse allüksus, kus antakse arstiabi haigetele, kes vajavad terviseuuringsuid, raviprotseduure (sh operatsioone) ning nendejärgset jälgimist. Haige viibivit päevalvari alla ühe ööpäeva.

Püsirohumaa – rohu või muude rohttaimedede kasvupind, mis on saadud kas looduslikul viisil (isekülv) või harimise teel (külvamine) ja mis ei ole vähemalt viis aastat põllumajandusliku majapidamise külvikorraga hõlmatud olnud. Siia võivad kuuluda ka teised karjatamise seisukohalt sobilikud liigid, juhul kui valdavaks jäab rohi või muud rohttaimed.

Püsivhinnad – hinnaindeksiga deflateeritud jooksevhinnad.

Püsiühendus – suurt infoedastustkiirust võimaldav pidev lairiba-internetiühendus telefoniliinide (ADSL), kaabli (ka valguskaabli) jms kaudu.

Raadioside (Wireless Local Loop ehk WLL) – traadita sideühendus ehk raadiosideühendus, mis on loodud sideettevõtja ja lõppkasutaja vahelise nn viimase miili ühendamiseks, et lõpptarbijat saaks kasutada selle sideettevõtja pakutavaid telefoni-, interneti- või muid elektroonilise side teenuseid. Eestis on enim levinud WiMAX (Worldwide Interoperability for Microwave Access) ja CDMA2000 1x EVDO (Kõu internet) tehnoloogia.

Rahvapension – pension, mis on määratud isikule, kellel ei ole nõutava pensioniõigusliku või pensionikindlustusstaaži puudumise tõttu õigust vanadus-, töövõimetus- või toitjakaotuspensionile.

Rahvus – andmed tuginevad isiku enesemääratlemisele. Lapse rahvuse määramise aluseks on ema rahvus.

Rakendusuuring – algupärane uuring uute teadmiste saamiseks esmase eesmärgiga leida neile teadmistele kindel rakendusvaldkond või -eesmärk.

Ravikindlustus – riiklikult tagatud süsteem, mille eesmärk on tervise säilitamine, haigusest või vigastusest tingitud ajutise töövõimetuse kulude ja ravikulude tasumine ning hüvitise maksmine raseduse ja sünnituse korral.

Referentsaasta – tinglik aasta, mida kasutatakse aheldatud näitajate esitamiseks. Indeksite seerias on selle aasta väärthus 100.

Remondi- ja rekonstruktsioonistööde hinnaindeks – indeks, mis näitab nimetatud töödele iseloomuliku ehitustegevuse maksumuse muutust ametihoonete puhul ehitusplatsi otsekulude tasemel.

Remonttööd – ehitustööd hoone/rajatise või selle konstruktsioonide (alused, kande- ja piirdekonstruktsioonid, tehnosüsteemid jm) taastamiseks. Selle tulemusena pikeneb remonditud põhivara eluiga ja/või suureneb selle väärthus.

Riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutuste riiklik register – Rahandusministeeriumi peetav register, kuhu alates 1999. aastast registreeritakse valitsusasutusi ja nende hallatavaid riigiasutusi.

Riigikohus – kõrgeima astme kohus.

Riiklik sektor (teadus- ja arendustegevuse statistikas) – ühiskonnale üldteenuseid (v.a kõrgharidus) osutavad riigi tegevusüksused ning riigi rahastatavad ja kontrollitavad kasumitaotluseta institutsioonid.

Ristluslaev – reisilaev (matkelaev), mis on mõeldud reisijatele mitmekülgse huvireisi pakkumiseks. Kõikidel reisijatel on kajut ja pardal on meeblelahutusvõimalused. Ristluslaevade hulka ei kuulu tavaliisi parvlaevateenuseid osutavad laevad, isegi mitte siis, kui mõned reisijad peavad sellist teenust ristluseks. Peale selle ei kuulu nende hulka ka kaubalaevad, mis saavad vedada väga piiratud arvul reisijaid, kellel on oma kajut, ega laevad, mis on mõeldud ainult ühepäevaste ekskursioonide jaoks.

Rändesaldo – aasta jooksul sisse- ja väljarännanute arvu vahe. Positiivne rändesaldo näitab sisserände, negatiivne väljarände ülekaalu.

Ränne – elukoha muutus üle asustusüksuse piiri.

Sekundaarsektor – mäetööstus, töötlev tööstus, elektrienergia-, gaasi- ja veevarustus ning ehitus.

Sisemajanduse koguprodukt (SKP) turuhindades – residentide toodetud lisandväärtuste summa kogurahvamajanduse ulatuses, millele on lisatud netootemaksud.

Siseränne – elukohavahetus Eesti ühest asustusüksusest teise. Sama maakonna asustusüksuste vahelisi elukohavahetusi nimetatakse maakonnasiseseks rändeks ja elukohavahetusi ühe maakonna asustusüksusest teise maakonna asustusüksusesse maakondadevaheliseks rändeks.

Siseturist – Eesti püsielanik, kes reisib Eesti piires, kuid kelle reis tavakeskkonnast välja hõlmab vähemalt üht ööbimist.

Sisseränne – tegevus, mille käigus isik asub alaliselt elama uude asustusüksusesse ajaks, mis on või eeldatavalt on vähemalt 12 kuud, olles enne alaliselt elanud teises asustusüksuses.

Sissetulekukvintiil – viiendik aasta ekvivalentnetosissetuleku alusel järjestatud elanikkonnast. Esimesesse ehk madalaimasse kvintiili kuulub kõige väiksemat ekvivalentnetosissetuleket saav viiendik elanikkonnast, teise järgmine viiendik jne.

Sotsiaalmaksed – sotsiaalmaks ja töötuskindlustusmaksed.

Sotsiaalsed siirded – riigi või kohaliku omavalitsuse poolt sotsiaalkaitseskeemide kohaselt üksikisikule/leibkonnale makstud hüvitised (pensionid, töötu abiraha, lastetoetus, töövõimetushüvitis jms), mille eesmärk on kergendada üksikisiku/leibkonna toimetuleku sissetuleku osalise või täieliku kaotuse korral. Leibkonna eelarve uuringus arvestatakse siiretena ka eraomandisse kuuluvate vahendite ümberjaotamist (alimendid, elatusraha, kingitud raha jms).

Sotsiaalteenus – isiku või perekonna toimetuleku soodustav mitterahaline toetus.

Sotsiaaltoetus – isiku või perekonna toimetuleku soodustamiseks antav rahaline toetus.

Sotsiaaltoetused (valitsemissektori rahanduse statistikas) – kodumajapidamistele makstavad rahalised või mitterahalised siirded, mis vabastavad nad sotsiaalsete riskide või vajadustega seotud rahalisest koormusest.

Standarditud suremuskordaja – rahvastiku suremuse võrdlemiseks kasutatav suhtarv, mis kõrvaldab soo-vanuskoosseisu erinevuse mõju. Arvutatud 1976. aastal avaldatud Euroopa standardrahvastiku vanusjaotuse alusel, et vörrelda, milline oleks suremus juhul, kui Eesti rahvastiku vanusjaotus oleks samasugune nagu standardrahvastikul. Kordaja arvutamisel on teadmata vanusega surnud arvatud vähemalt 85-aastaste hulka.

Statistiline profiil – majanduslikult aktiivsete üksuste (äriühingute, füüsilisest isikust ettevõtjate, asutuste, mitteturundusühingute) kogum, mida Statistikaamet kasutab majandusstatistika üldkogumina alates 1994. aastast.

Subsiidiumid – maksed, mida valitsemissektor teeb tootjatele eesmärgiga mõjutada nende tootmistaset ja hindu või kompenseerida tootmisteguritega seotud kulusid.

Suhtelise vaesuse määr – nende isikute osatähtsus, kelle ekvivalentnetosissetulek on suhtelise vaesuse piirist madalam.

Suhtelise vaesuse piir – 60% leibkonnaliikmete aasta ekvivalentnetosissetuleku mediaanist.

Suhtelise vaesuse süvik – suhtelises vaesuses olevate isikute mediaansissetuleku kaugus vaesuse piirist protsentides.

Summaarne sündimuskordaja – keskmine elusalt sündinud laste arv naise kohta tema elu jooksul, kui kehtiksid konkreetse aasta sündimuse vanuskordajad. Arvutatakse vaadeldud ajavahemiku sündimuse vanuskordajate alusel.

Suremuse vanuskordaja – surmajuhtude arv 1000 või 100 000 sama vanuserühma aastakeskmise elaniku kohta.

Suremuse üldkordaja – surmajuhtude arv aastas 1000 aastakeskmise elaniku kohta.

Surnultsünd – vt „hiline lootesurm“.

Söidukikaubandusettevõte – ettevõte, mille põhitegevus on mootorsöidukite ja mootorrataste hulgiga ja jaemüük ning remont (EMTAK-is tegevusala G45).

Söitjakäive – söitjate veol tehtud töö maht, mida mõõdetakse söitjakilomeetrites. Ühele söitjakilomeetrile vastab ühe söitja vedu ühe kilomeetri kaugusele.

Sündimuse vanuskordaja – elussündide arv aastas 1000 sama vanuserühma naise kohta. Mõõtab sündimust vanuserühmades.

Sündimuse üldkordaja – elussündide arv aastas 1000 elaniku kohta.

Sünnijärjekord – näitab, mitmes elussündinu on vastsündinu emale, arvestamata seda, kas eelmised lapsed on sünni registreerimisel elus või mitte.

Sünntoetus – toetus, mida on õigus saada ühel vanematest lapse sünni korral, samuti lapsendajal, eestkostjal või hooldajal, kui varem ei ole sama lapse eest sünntoetust makstud.

Sünnituste arv – sünnituste koguarv aastas, k.a surnultsünnid. Mitmikesünnitus loetakse üheks sünnituseks.

Süütegu – kuritegu ja väärtegu, mis on karistatav.

Taaste brutokordaja – elu jooksul sünnitatud keskmine tütarde arv naise kohta. Arvutatakse vaadeldud ajavahemiku sündimuse vanuskordajate alusel.

Taastuvatest allikatest toodetud energia – mittefossiilsetest allikatest saadud energia ehk tuuleenergia, päikeseenergia, maasoojus, laineenergia, hoovuste energia, hüdroenergia, biomass, prügilagaas, reoveepuhastigaas ja biogaasid.

Tarbekaubad – valmistooted ja lõpptarbitimiseks mõeldud kaubad.

Tarbijahinnaindeks – indeks, mis näitab tarbekaupade ja tasuliste teenuste hindade muutust.

Tarbimiskaal – leibkonnaliikmele tema vanuse järgi määratud kaal, mis võtab arvesse leibkonna ühist tarbimist.

Tarbimiskulud – leibkonnaliikme tarbimisega seotud rahalised ja mitterahalised väljaminekud. Otstarbe järgi jaotatakse tarbimiskulutused Eurostatil väljatöötatud tarbimiskulutuste klassifikaatori (COICOP-HBS) alusel.

Teadlased ja insenerid (teadus- ja arendustegevuse statistikas) – teaduskraadi või kõrgharidusega isikud, kes tegelevad professionaalidena alus- ja rakendusuuringutega või teeval katse- ja arendustöid uute teadmiste, toodete, protsesside, meetodite ja süsteemide loomiseks; teadus- ja arendustegevusega seotud õppejõud, samuti teadusasutuste ja nende allüksuste juhid, kes

kavandavad või korraldavad teaduslik-tehnilisi projekte; algupäraste uuringutega tegelevad doktorandid ja magistrandid.

Teadus- ja arendustegevus – loov süstemaatiline töö, mille eesmärk on uute teadmiste saamine (k.a inimest, kultuuri ja ühiskonda puudutavad teadmised) ning nende teadmiste rakendamine.

Teadus- ja arendustegevuse töötajad – teadlased ja insenerid, tehnikud ning abipersonal, kelle tööajast vähemalt 10% kulub teadus- ja arendustegevusele.

Teadustegevus – isiku loomevabadusel põhinev tegevus, mille eesmärk on saada teaduslike uuringutega uusi teadmisi inimese, looduse ja ühiskonna ning nende vastastikuse toime kohta.

Teenindusettevõte – ettevõtlusega tegelev äriühing, mille põhitegevusala on mitmesuguste teenuste osutamine. Siia kuuluvad järgmised tegevusalad:

- info ja side – kirjastamine; kino- ja videofilmide ning telesaadete tootmine; helisalvestiste ja muusika kirjastamine; programmid ja ringhääling; telekommunikatsioon; programmeerimine; konsultatsioonid jms tegevused; infotegevus;
- kinnisvaraalane tegevus;
- kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus – juriidilised toimingud ja arvepidamine; peakontorite tegevus; juhtimisnõustamine; arhitekti- ja inseneritegevused; teimimine ja analüüs; teadus- ja arendustegevus; reklaamindus ja turu-uuringud; muu kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus; veterinaaria;
- haldus- ja abitegevused – rentimine ja kasutusrent; tööhõive; reisibüroode ja reisikorraldajate tegevus, reserveerimine jms tegevus; turvatöö ja juurdlus; hoonete ja maastike hooldus; Büroohaldus ning büroode ja muu äritegevuse abitegevused;
- haridus;
- tervishoid ja sotsiaalhoolekanne;
- kunst, meebleahutus ja vaba aeg – loome-, kunsti- ja meebleahutustegevus; raamatukogude, arhiivide, muuseumide ja muude kultuuriasutuste tegevus; hasartmängude ja kihlvedude korraldamine, sporditegevus ning lõbustus- ja vaba aja tegevused;
- muud teenindavad tegevused – arvutite, tarbeesemete ja kodutarvete parandus; muu teenindus.

Tehnikud (teadus- ja arendustegevuse statistikas) – teadus- ja arendustegevusega seotud isikud, kellel on kutseharidust või tehniliist ettevalmistust kinnitav dokument ja kes töötavad teadlaste või inseneride juhtimisel. Tehnikutega samaväärised on sotsiaal- ja humanitaarteaduste valdkonnas teadlaste ja inseneride juhendamisel oma tööülesandeid täitvad töötajad.

Teise astme kohus – ringkonnakohus.

Teise astme kuritegu – süütegu, mille eest on karistusseadustikus karistusena ette nähtud kõige rohkem viie aasta pikkune tähtjaline vangistus või rahaline karistus.

Tertsiaarsektor – kaubandus, teenindus jms.

Tervishoiutöötaja – tervishoiuteenust osutav eriharidusega töötaja.

Toimetulekupiir – summa, mis on vajalik minimaalseks igapäevaseks äraelamiseks ühe kuu jooksul.

Toimetulekutoetus – riigi abi, mida maksab puudusekannatajatele kohalik omavalitsus. Puuduse leevendamiseks kasutavad kohalikud omavalitsused olenevalt olukorrast nii sotsiaalteenuseid kui ka muud sotsiaalabi. Toimetulekutoetust makstakse siis, kui kõik muud vaesuse ja puuduse leevendamise abinõud ei ole olnud efektiivsed.

Toitjakaotuspension – töövõimeta perekonnaliikmete ja nendega võrdsustatud isikute pension ajal, mil nad vastavad selle pensioni saamiseks ettenähtud tingimustele.

Toodang – residentide toodetud kaupade ja teenuste väärthus. Hölmab turutoodangut, enda tarbeks toodetut, valitsemissektori turuvälist toodangut ja kasumitaotluseta institutsioonide teenuseid kodumajapidamistele.

Transiit – kaubavedu, mille puhul peale- ja mahalaadimise riik on välisriik. Eesti on transiitriik. Transiitkauba hulka arvestatakse ka riigipiiril raudteetranspordivahendilt teist liiki transpordivahendile või teist liiki transpordivahendilt raudteetranspordivahendile laaditud kaup.

Trükitoodang – kõik kirjastatud raamatud, brošürnid ja perioodikaväljaanded.

Tulude ja kulude tasakaal – tulud ja toetused kokku, millest on maha arvatud kulud ja antud netolaenud. Tulude ülekaal kuludest väljendab ülejääki, kulude ülekaal tuludest puudujääki.

Turism – reisimine väljapoole tavakeskkonda ja seal puhkuse, äri või muul eesmärgil viibimine kõige rohkem 12 järgestikust kuud.

Turist ehk ööbiv külastaja – isik, kelle reis tavakeskkonnast välja hölmab vähemalt üht ööbimist sihtkohas.

Tööandja maksejöuetus – tööandja on maksejöetu, kui kohus on kuulutanud välja pankroti või lõpetanud pankrotimenetluse selle raugemise tõttu.

Tööealised – rahvastiku majandusliku aktiivsuse uurimise aluseks võetav rahvastik vanuses 15–74 aastat ehk tööjõu-uuringu objekt.

Tööga hõivatute arv – ettevõttes töötavad isikud, olenemata nende töönädala pikkusest. Tööga hõivatute arvu mõõdetakse aastakeskmisena.

Tööga hõivatute hulka kuuluvad:

- ettevõttes töötavad omanikud ja nende tasuta töötavad pereliikmed;
- täis- või osaajaga töötajad, kes on töö eest tasu saajate nimekirjas;
- väljaspool ettevõtet töötavad isikud (turustuspessoal jt), kes kuuluvad ettevõtte töötajate koosseisu ja on töö eest tasu saajate nimekirjas;
- ajutiselt tööl puuduvad isikud (haiguslehel, tasulisel puhkuse sel või õppepuhkuse sel olijad, streikijad jt);
- hooajatöötajad, praktikandid (õpipoisid) ja kodus töötavad isikud, kes on töö eest tasu saajate nimekirjas;
- töövõtulepinguga töötavad isikud.

Tööhõive määr – hõivatute osatähtsus tööealises rahvastikus.

Tööintensiivsus leibkonnas – leibkonna tööealiste (16–64-aastaste) liikmete töötatud kuude arv sissetuleku viiteperioodil suhestatuna suurimasse kuude arvu, mida leibkonnal oli võimalik töötamisele kulutada. Näitaja varieerub nullist (ükski tööealine liige ei töötanud) üheni (kõik tööealised liikmed töötasid kogu sissetuleku viiteperioodi). Leibkonna tööintensiivsus võib olla

- suur (0,5–1),
- väike (0–0,5),
- maksimaalne (1),
- minimaalne (0),
- mõningane (0–1).

Tööjõu ühikukulu – tööjõukulude määr tootlikkuse suhtes.

Tööjõukulud – palk ja sellelt arvestatud sotsiaalmaks ja töötuskindlustusmakse.

Tööjõus osalemise määr ehk aktiivsuse määr – tööjõu osatähtsus tööealises rahvastikus.

Töölepingute kollektiivne ülesütlemine – tööandja algatusel töötajate või avalike teenistujate töö- või teenistussuhete lõpetamine 30 päeva jooksul vähemalt

- 5 töötajaga, kui tööandja annab tööd köige rohkem 19 töötajale;
- 10 töötajaga, kui tööandja annab tööd 20–99 töötajale;
- 10%-ga töötajatest, kui tööandja annab tööd 100–299 töötajale;
- 30 töötajaga, kui tööandja annab tööd vähemalt 300 töötajale.

Tööstustoodang – tööstustoodangu müük, millele on liidetud või milles on maha arvatud valmistoodangu laojääkide muutus.

Tööstustoodangu mahuindeks – vaadeldud aasta toodangu võrdlus baasperioodi toodanguga protsentides.

Tööstustoodangu müük – ettevõttes valmistatud ja arvestusperioodil realiseeritud (müüdud) ning ostjale üle antud või talle lähetatud toodangu ning tööstuslikku laadi teenuste maksumus, olenemata raha laekumise ajast.

Tööstustoodangu tootjahinnaindeks – indeks, mis näitab Eestis valmistatud tööstustoodete hindade muutust. Tootjahinnaindeks hõlmab nii kodu- kui ka välismaisele turule valmistatud tööstustooteid.

Töötajate arv – ettevõttes tööandjaga kokkuleppe (lepingu) alusel töötavad isikud, kes saavad töö eest rahalist tasu (palk, töötasu, tükitoötasu, kompensatsioon). Töötajate arvu mõõdetakse aastakeskmisena.

Töötu – isik, kelle puhul on korraga täidetud kolm tingimust: on ilma tööta (ei tööta kusagil ega puudu ajutiselt töölt); on töö leidmisel valmis kohe (kahe nädala jooksul) tööd alustama; otsib aktiivselt tööd.

Töötuse määr ehk tööpuuduse määr – töötute osatähtsus tööjöus.

Töötuskindlustus – sundkindlustuse liik, mille eesmärk on töötuks jäänud kindlustatule kaotatud sissetuleku osaline kompenseerimine tööotsingute ajaks, töötajale töölepingu ülesütllemise ja avalikule teenistujale teenistussuhte lõpetamise hüvitamine koondamise korral ning töötajate nõuete kaitse tööandja maksejöuetuse korral.

Töötuskindlustushüvitis – sissetulek, mida kindlustatud isikul on õigus saada kogu töötuna arveloleku aja, mis on olenevalt kindlustusstaažist 180–360 kalendripäeva.

Töötutoetus (enne 2006. aastat „töötu abiraha“) – töötutoetust on õigus saada töötul, kes on töötuna arvelevõtmisele eelnenud 12 kuu jooksul olnud vähemalt 180 päeva hõivatud töoga või töoga vördsustatud tegevusega ja kelle kuu sissetulek on 31-kordsest töötutoetuse päevamäärist väiksem.

Tööviljakus – näitab, kui palju lisandväärust on loodud töoga hõivatud isiku kohta (lisandvääruse ja töoga hõivatute arvu suhe).

Töövõimetuspension – 16-aastaste kuni vanaduspensioniealiste püsivalt töövõimetuks tunnistatud isikute pension.

Uuendusraie – raie uue metsapõlve tekkeks vajalike tingimuste loomiseks. Uuendusraiet tehakse küpsetes puistutes.

Vahetarbitmine – kaupade ja teenuste tootmiseks kulunud ja tootmisprotsessi sisendina kasutatud kaupade ja turuteenuste väärus, v.a põhikapital, mille tarbimine on kirjendatud kui põhivara kulum.

Vahetooted – pooltooted, vahesaadused ja tööstuslik tooraine.

Valguskaabel – kiudoptiline kaabel, mille sooneks on valgust juhtivad klaas- või plastkiud. Kiudoptilise kaabli infoedastusmaht on ligikaudu tuhat korda suurem kui keskmisel koaksiaalkaabil ja miljon korda suurem kui kahejuhtmelisel telefonikaabil. Kaabli kiu võib teha juuspeene ja üks kaabel võib sisaldada kümneid või isegi sadu kiude.

Valgustusraie – raie peapuuliigi puude valgus- ja toitumistingimuste parandamise ning kooseisu kujundamise eesmärgil metsas, mille keskmine rinnasdiameeter on alla 6 cm, s.t noorenikes.

Valitsemissektor – institutsionaalsed üksused, mis on põhitegevusalal järgi mitteturutootjad. Valitsemissektor jagatakse allsektoriteks järgmiselt: keskvalitsus (riigieelarvelised asutused ja eelarvevälised fondid, sihtasutused, avalik-õiguslikud juriidilised isikud), kohalikud omavalitsused (linna- ja vallavalitsuse asutused koos allasutustega, sihtasutused) ja sotsiaalkindlustusfondid (Haigekassa ja Töötukassa). Siia kuuluvad ka mitteturutootjatest ettevõtted.

Vanaduspension – vähemalt 15-aastase, Eestis omandatud pensionistaažiga vanaduspensioniealiste isikute pension.

Vanemahüvitis – vanemale pärast lapse sündi või rasedus- ja sünnituspuhkuse lõppu makstav hüvitis, mis teatavate piirangutega tagab sissetulekutaseme säilimise kõige rohkem kuni lapse 18-kuuseks saamiseni.

Vanemliku hoolitsuseta ja abi vajav laps – vanemliku hoolitsuseta on laps, kelle vanemad on kuulutatud teadmata kadunuks või teovõimetuks; kelle vanematelt on vanemaõigused ära võetud või kes on jäänud vanemliku hoolitsuseta mõnel muul põhjusel. Abi vajava lapse puhul on sotsiaaltöötaja asunud lapsega seotud juhtumit lahendama last perest eraldamata.

Vanus – eluaastate arv täisaastates vaadeldud ajahetkel, s.t vanus viimasel sünnipäeval.

Varjupaik – asutus, mis pakub ajutist ööpäevast või päevast abi, tuge ja kaitset seda vajavatele inimestele.

Veosekäive – kaubaveol tehtud töö maht, mida mõõdetakse tonnkilomeetrites. Ühele tonnkilomeetrile vastab ühe tonni kauba vedu ühe kilomeetri kaugusele.

Vere- ja plasmadoonor – oma verd vabatahtlikult ja tasuta loovutav inimene. Plasma on verekomponent.

Vereteenistus – haiglate õigeaegne varustamine kvaliteetsete verekomponentidega.

Vigasaanu (transpordistatistikas) – inimene, kellele liiklusõnnnetuses saadud vigastuse tõttu antakse meditsiinilist esmaabi või määratatakse ambulatoorne või statsionaarne ravi. Erinevalt paljudest Euroopa riikidest ei tehta Eesti statistikas vahet kergete ja raskete vigastuste vahel.

VoIP (Voice over Internet Protocol) – kõneside liik, mille puhul kasutatakse heli transpordiks internetiaadressi andmesidepakette, mida liigutatakse interneti või kohtvõrgu kaudu.

Voodihõive – ravivoodi aasta jooksul kasutusel olnud päevade osatähtsus aasta päevade arvus.

Voodikoormus – ravivoodi kasutamise päevade arv aastas.

Voodikäive – hospitaliseeritud haigeid ravivoodi kohta aastas.

Väliskaubanduse bilanss – riiki sisseveetavate (import) ja riigid väljaveetavate kaupade (eksport) maksumuse vahe. Sisse- ja väljaveo tasakaalustab väliskaubanduse saldo, mis on positiivne, kui eksport ületab impordi. Vastupidisel juhul on saldo negatiivne.

Väliskülastaja – välisriigi püsielanik, kes reisib Eesti piires.

Välisränne – elukohavahetus üle riigipiiri.

Välisturist – välisriigi püsielanik, kes reisib Eesti piires ja kelle reis tavakeskkonnast välja hõlmab vähemalt üht ööbimist.

Välisüliõpilane – üliõpilane, kelle elukohamaa ei ole Eesti ja kel pole Eesti kodakondsust ega alalise/pikaajalise elaniku elamisluba.

Väljaränne – tegevus, mille käigus varem alaliselt ühes asustusüksuses elanud isik lõpetab alalise elamise selles asustusüksuses ajaks, mis on või eeldatavalalt on vähemalt 12 kuud.

Väljateenitud aastate pension – nende kutsealade töötajate pension, kes teevad tööd, millega kaasneb enne vanaduspensioniikka jõudmist töövõime kaotus või vähenemine, mis takistab sellel kutsealal või ametikohal edasitöötamist.

Väärttegu – süütegu, mille eest on põhikaristusena ette nähtud rahatrahv või arest.

Õendustöötaja – isik, kes on läbinud vähemalt kolmeaastase õendusala baaskursuse (õde ja ämmaemand).

Ärikasum (-kahjum) – müügitulu + muud äritulud + valmis- ja lõpetamata toodangu varude jätkide muutus + kasum/kahjum bioloogilistelt varadelt + kapitaliseeritud väljaminekud oma tarbeks põhivara valmistamisel – kulud – muud ärikulud.

Äriregister – Harju, Tartu, Pärnu ja Viru maakohu juures peetav register, kuhu alates 1. septembrist 1995 registreeritakse äriühinguid, füüsilisest isikust ettevõtjaid ning välismaa äriühingu filiaale.

Ülalpeetav laps – 0–17-aastane leibkonnaliige (uuringuaasta 1. jaanuari seisuga), samuti 18–24-aastane leibkonnaliige, kes elab vähemalt ühe vanemaga ja kelle peamine sotsiaalne seisund on mitteaktiivne.

xDSL (Digital Subscriber Line: ADSL, SDSL jne) – asümmmeetriiline, sümmeetriiline jms digitaalne kliendiliin; tehnoloogiate perekond, mis võimaldab pakkuda suurt andmeedastuskiirust nõudvaid teenuseid vaskpaarliinide kaudu.

DEFINITIONS

Accommodated tourist – a tourist, or overnight visitor, who spends at least one night in an accommodation establishment.

Accommodation establishment – a business entity through which an undertaking provides accommodation services within the framework of its economic or professional activity. Accommodation establishments are classified as follows: hotels, motels, guesthouses, hostels, holiday camps, cottages, flats and bed-and-breakfast. Tourist accommodation has been divided into two main groups: collective accommodation establishments (serve tourists as business entities) and private tourist accommodation. Accommodation statistics take into account only the data on collective accommodation.

Accommodation service – the offer and sale of regular or occasional overnight accommodation and the goods or services supplementary thereto.

Age – the age of the person concerned in full years at the time of the event, i.e. the age at the last birthday.

Age-specific fertility rate – the annual number of live births per 1,000 women of specific age. Measures fertility in age groups.

Age-specific mortality rate – the number of deaths (specified by sex) in one age group during a year per 100,000 or 1,000 mean annual population in the same age group in the same year.

Agricultural holding – a single unit both technically and economically, which has single management and which produces agricultural products or maintains its land (which is no longer used for production purposes) in good agricultural and environmental condition, where:

- there is at least one hectare of utilised agricultural land, or
- there is less than one hectare of utilised agricultural land but agricultural products are produced mainly for sale.

Agricultural household plot – a unit where there is less than one hectare of agricultural land or there is no agricultural land, and where agricultural products are produced mainly for own consumption and where there are at least:

- 50 square metres of kitchen garden or three fruit trees or six berry bushes, or
- 10 rabbits, 10 poultry heads or other agricultural animals, or
- three swarms of bees.

Apartment ownership – ownership of a physical share of a structure together with a legal share of common ownership to which the physical share belongs. The physical share of an object of apartment ownership is a delimited dwelling or non-residential premises and parts of the structure belonging thereto, which enable separate use and which can be altered, removed or added without violating common ownership or the rights of other apartment owners and without altering the external form of the structure. A part of a garage with a permanent marking may also be part of the physical share of an object of apartment ownership.

Applied research – original investigation undertaken to acquire new knowledge that is primarily directed towards a specific practical aim or application.

Arable land – land worked regularly, generally under the crop rotation system.

At-risk-of-poverty rate – the share of persons with an equalised yearly disposable income lower than the at-risk-of-poverty threshold.

At-risk-of-poverty threshold – 60% of the median equalised yearly disposable income of household members.

Average monthly gross wages (salaries) – payments to employees for time actually worked and remuneration to employees for time not worked divided by the average number of employees converted to full-time units. Remuneration to employees for time not worked includes vacation pay, compensation and pay for the stoppage of work, pay for the time periods during strikes and lockouts, pay for short-time working, pay for the assimilated leave in the event of vocational training and obtaining formal education. This also includes benefits and premiums (quarterly and annual bonuses, Christmas bonuses, inflation compensation etc.) if the calculation of these payments is not based on the time actually worked, and payments in kind. Payments to employees for time actually worked include time-rated and piece-rated payments; premium pay for overtime, shift work, night work and holiday work; premium pay for unhealthy conditions of work, length of service, qualifications and special knowledge; and other regular premiums. This also includes irregular premiums and premium pay if the calculation of these payments is based on the time actually worked.

Average ticket price (in cultural statistics) – the estimated cost of a cinema or theatre admission, which is calculated by dividing the gross box income by the total number of paid admissions.

Balance of revenue and expenditure – revenue and grants minus expenditure and net lending. The excess of revenue over expenditure means a surplus and the excess of expenditure over revenue means a deficit.

Balance sheet total – current assets + fixed assets = current liabilities + long-term liabilities + equity. Fixed assets include financial assets, both tangible and intangible fixed assets, investment properties and also biological assets.

Basic research – theoretical or experimental work undertaken primarily to acquire new knowledge of the underlying foundations of phenomena and observable facts, without any particular application or use in view.

Bed occupancy – the number of days per one year that a hospital bed is occupied.

Bed occupancy rate – the number of days that a hospital bed is occupied as a percentage of all 365 days in a year.

Bed turnover – the number of patients per one hospital bed per year.

Birth order – the biological live-birth order of children to the mother, not taking into account whether the previous children are alive or not at the moment of registering the birth.

Blood and plasma donors – persons who give their blood voluntarily and for free. Plasma is a blood component.

Blood service – the timely supply of hospitals with high-quality blood components.

Broadband – high-quality communication connections with the Internet, such as cable (also optical fibre), ADSL and other kinds of DSL connections.

Broadband connection – a connection to a public electronic communications network which offers a data rate of over 144 kbit/s.

Broadband service – an electronic communications service which requires a broadband connection.

Building – a construction permanently attached to the ground, covered by a roof and having an envelope structure and an interior space.

Cable network – an electronic communications network (usually coaxial or fibre-optic) which has been created for the provision of cable distribution services.

Capital goods – machinery and equipment used for producing other goods, and industrial transport equipment.

Capital transfers – transfers in cash or in kind which involve the acquisition or disposal of an asset or assets by at least one of the parties to the transaction.

Chain-linking – linking of the indices calculated for different base years and based on a reference year, by using chain-linked indices.

Child allowance – every child has the right to receive child allowance starting from birth until he/she attains 16 years of age. A child who is enrolled in daytime study or, for medical reasons, in another form of study in a basic school, upper secondary school or vocational school which operates on the basis of basic education has the right to receive child allowance until he/she attains 19 years of age. When the child attains 19 years of age, the allowance is paid until the end of the school year.

Child without parental care and in need of assistance – a child whose parents are declared to be missing, are deprived of parental rights or are without active legal capacity as well as a child who has been left without parental care for any other reason. In case of a child in need of assistance, a social worker has started to solve the case without separating the child from the family.

Childbirth allowance – an allowance for a child that one of the parents has the right to receive. An adoptive parent, guardian or caregiver has the right to receive childbirth allowance, if childbirth allowance has not already been paid for the same child.

Cleaning felling – felling undertaken to improve the light and nutrition conditions of the predominant tree species and support its growth in a young forest where the average diameter at breast height is under 6 cm (young growth).

Cleared offence – an offence sent to court and an offence the proceedings of which have been terminated in pre-trial procedure pursuant to sections 201–205 of the Code of Criminal Procedure.

CO₂ equivalent – the amount of CO₂ that would have the same global warming potential as the given amount of greenhouse gas.

Collective termination of employment contracts – the termination, at the initiative of the employer, of the employment or service of employees or public servants within a period of thirty days if:

- an employer who employs up to 19 employees terminates the employment contracts of at least 5 employees or releases at least 5 employees from service;
- an employer who employs 20 to 99 employees terminates the employment contracts of at least 10 employees or releases at least 10 employees from service;

- an employer who employs 100 to 299 employees terminates the employment contracts of at least 10% of the employees or releases at least 10% of the employees from service;
- an employer who employs at least 300 employees terminates the employment contracts of at least 30 employees or releases at least 30 employees from service.

Commercial Register – a register maintained by the registration departments of the Harju County Court, Tartu County Court, Pärnu County Court and Viru County Court. Since 1 September 1995, all companies (general partnerships, limited partnerships, private limited companies, public limited companies and commercial associations), sole proprietors and branches of foreign companies are registered in the Commercial Register.

Compensation of employees – wages and salaries, social tax and unemployment insurance premiums.

Consolidated budget – a budget in case of which social security contributions and other intra-governmental transfers have been subtracted from the budget revenue and expenditure.

Constant prices – current prices deflated by the price index of goods and services.

Construction activities – development of building projects for later sale; construction or repair of buildings and civil engineering works or parts thereof; specialised construction activities, incl. site preparation, installation of equipment and systems into buildings, exterior and interior finishing and completion activities, and rental of construction or demolition equipment with operator.

Construction establishment – a structural unit of a non-construction enterprise that carries out construction works.

Construction price index – the index that expresses the change in the cost of construction characteristic of the base year, taking into consideration the price changes of basic inputs (labour force, building materials and building machines).

Construction production in Estonia – sales of construction activities excluding the cost of sub-contracting works purchased in Estonia and the cost of construction activities carried out in foreign countries, plus/minus changes in the value of work-in-progress.

Construction volume index – the change in the production value of construction in Estonia at constant prices.

Consumer price index – the index that expresses the change in the prices of consumer goods and paid services.

Consumption expenditure – monetary and non-monetary expenditure per household member that is connected with consumption. Consumption expenditure is divided by purpose according to the classification of consumption (COICOP-HBS) developed by Eurostat.

Consumption goods – final products and consumer goods.

Contribution to natural forest regeneration – the mineralisation of forest soil or other measures supporting reforestation and new forest growth.

Court of first instance – the county and administrative courts.

Court of second instance – circuit courts.

Criminal offence – an offence that is provided for in the Penal Code and for which the principal punishment prescribed is a pecuniary punishment or imprisonment in case of natural persons, and a pecuniary punishment or compulsory dissolution in case of legal persons.

Crude birth rate – the annual number of live births per 1,000 mean annual population.

Crude death rate – the annual number of deaths per 1,000 mean annual population.

Cruise ship – a passenger ship intended to provide passengers with a full tourist experience. All passengers have cabins and there are facilities for entertainment aboard. Ships operating normal ferry services are excluded, even if some passengers consider this service to be a cruise. In addition, cargo vessels able to carry a very limited number of passengers with their own cabins, and ships intended solely for day trips are also excluded.

Current prices – prices in the reference period.

Customer (in communications statistics) – a person using publicly available electronic communications services who has a contract with a communications undertaking for the use of these services.

Day care (in health care statistics) – health care services provided by an in-patient or out-patient health care provider whereby the patient has to stay for treatment (an operation, a procedure), for examination or for observation, but does not stay overnight.

Dependent child – a household member aged 0–17 (as of 1 January of the reference year) or a household member aged 18–24 who is economically inactive and living with at least one parent.

Development activities – the application of research results in order to solve practical problems, to create new or improved systems, to design equipment or products, to set processes going etc.

Diploma study – professionally oriented first level of higher education; ISCED 5B. Admittance until 2002.

Disability – the loss of or an abnormality in a person's anatomical, physiological or mental structure or function. There are three different types of disability:

- moderate – the person needs regular personal assistance or guidance at least once a week;
- severe – the person needs personal assistance, guidance or supervision in every twenty-four-hour period;
- profound – the person needs constant personal assistance, guidance or supervision twenty-four hours a day.

Disability pension – see: pension for incapacity for work.

Discouraged person – a non-working person who would like to work and would be available for work as soon as there is work, but who is not actively seeking work because he/she does not believe in the chance of finding any.

Disposable income – the sum of the income from wage labour, the income and losses from self-employment, property income, social transfers, regular inter-household cash transfers received and tax refunds, from which the regular inter-household cash transfers paid, taxes on wealth and repayments for tax adjustment have been subtracted.

Domestic tourist – a resident of Estonia who travels within Estonia, but whose visit outside his/her usual environment includes at least one overnight stay.

Dwelling – a one-family house, a section of a two-family or terraced house or a flat, which consists of one or more rooms, meets sanitary engineering requirements and is suitable for permanent residence.

Dwelling price index – the index that expresses the change in the square metre prices of dwellings purchased by households.

Economically active population or labour force – persons who wish and are able to work (total of employed and unemployed persons).

Economically inactive population – persons who do not wish or are not able to work.

Electronic communications network – a transmission system including switching equipment and other support systems for the transmission or conveyance of signals by way of a cable or by radio, optical or other electromagnetic means. Electronic communications networks also include the satellite network, telephone network, data communication network, mobile phone network, broadcasting network, cable network and electric cable system, if used for the transmission or conveyance of signals, regardless of the nature of the information transmitted over such networks.

Electronic communications service – a service which consists wholly or mainly in the transmission or conveyance of signals over an electronic communications network under the agreed conditions. Network services are also electronic communications services.

Emigration – the action whereby a person, having lived permanently in one settlement unit, suspends permanent residence in the respective settlement unit for a period which is or which is expected to be at least 12 months.

Employed person – a person who, during the reference period, worked and was paid as a wage earner, an entrepreneur or a freelancer; who worked without direct payment in a family enterprise or on his/her own farm; who was temporarily absent from work.

Employment rate – the share of the employed in the working-age population.

Energy balance – the equilibrium between the supply and consumption of energy.

Enterprise – a company, a sole proprietor.

Enterprise group – an association of enterprises bound together by legal or financial ties. An enterprise group is formed by a parent undertaking with its subsidiaries.

Enterprise sector (in research and development statistics) – enterprises, organisations and institutions whose primary activity is the production of goods or services (other than higher education) for sale at an economically rational price, and private non-profit institutions mainly serving enterprises.

Environmental protection expenditure – expenditure the main purpose of which is to prevent or reduce environmental pollution or other environmental degradation.

Equalised disposable income – total household income which is divided by the sum of equivalence scales of the household members.

Equivalence scale – a weight assigned to a household member depending on his/her age, in order to reflect the joint consumption of a household.

Ethnic nationality – the data are based on self-determination. The ethnic nationality of the mother is used as the basis for determining the ethnic nationality of the child.

Exhibition – a public showing by a museum which lasts for a shorter period than the main exhibit.

Expenditures – one of the main indicators of the Household Budget Survey. These expenditures are divided into two: consumption expenditure and other expenditure. Mortgage payments, real estate purchases, financial investments, expenses on major repairs or construction and other investments are not taken into account here.

Experimental development – systematic work based on existing knowledge gained from basic or applied research, with the aim to develop new or substantially improved materials, products, devices, processes, systems or services.

Export price index – the index that expresses the developments in the prices of exported goods.

Exports – exports of goods produced in Estonia, exports of goods imported from a foreign country (re-exports), temporary exports of goods for the purpose of processing abroad, re-exportation after inward processing and supplies for foreign vessels and aircraft stores. Exports exclude transit and services.

External migration – a cross-border change of the place of residence from one settlement unit to another.

Fibre-optic cable – a cable containing optical fibres, used for transmitting information from one place to another by sending pulses of light through the optical fibre. The light forms an electromagnetic carrier wave that is modulated to carry information. A fibre-optic cable can transfer about a thousand times more information than an average coaxial cable.

Final consumption expenditure of households – the expenditure of residents (incl. estimated expenditure) on goods and services for final consumption, incl. the expenditure on those goods and services which have been sold for economically irrelevant prices.

Financial intermediation – the activity whereby an institutional unit acquires financial assets and at the same time incurs liabilities at its own risk by engaging in financial transactions on the market.

Financial sector – consists of all institutional units which are principally engaged in financial intermediation, auxiliary financial activities or provision of insurance.

First degree offence – an offence for which the maximum punishment prescribed by the Penal Code is imprisonment for a term of more than five years, life imprisonment or compulsory dissolution.

Fixed voice service – a publicly available electronic communications service which enables inland and international calls in a fixed location and access to emergency services via an Estonian or international number.

F.o.b. value – the cost of a commodity, which includes the production and transportation costs up to the border of the exporting country.

Foreign or international visitor – a non-resident of Estonia who travels within Estonia.

Foreign student – a student whose place of residence is not in Estonia, who does not have Estonian citizenship and who does not have a permanent/long-term residence permit in Estonia.

Foreign tourist – a non-resident of Estonia who travels within Estonia and whose visit outside his/her usual environment includes at least one overnight stay at the destination.

Foreign trade balance – the balance between the imported and exported commodities in value. The value of exports offset against imports is the foreign trade balance, which is positive (active) if exports of goods exceed imports and negative (passive) if imports exceed exports.

Freight turnover – the volume of work done in transporting goods, measured in tonne-kilometres. One tonne-kilometre is the transport of one tonne of goods across a distance of one kilometre.

General government – institutional units which are non-market producers by their main economic activity. The general government sector consists of the following sub-sectors: central government (state budgetary units and extra-budgetary funds, foundations, public-legal institutions), local government (city and rural municipality administrations with their subsidiary units, foundations) and social security funds (the Estonian Health Insurance Fund and the Estonian Unemployment Insurance Fund). The non-market producer enterprises are also included here.

Gini coefficient – the relationship of the cumulative shares of the population, arranged according to the level of equalised disposable income, to the cumulative share of the equalised total disposable income received by them. The coefficient varies from 0 to 1: the higher the value of the Gini coefficient, the more unequal the income distribution. At value 1, one person gets the whole income; at value 0, the income of all income recipients in the society is equal.

Government sector (in research and development statistics) – departments, offices and other bodies that furnish the community with common services (other than higher education), including non-profit institutions controlled and financed mainly by the government.

Greenhouse gases – gases that bind the infrared radiation reflected by the Earth and cause a rise in the global atmospheric temperature. The main greenhouse gases are carbon dioxide (CO_2), methane (CH_4), nitrous oxide (N_2O), hydrofluorocarbons (HFC), perfluorocarbons (PFC) and sulphur hexafluoride (SF_6).

Gross capital formation – acquisitions, less disposals, of fixed assets and changes in inventories. Changes in inventories are measured as the value of the entries into inventories less the value of withdrawals and the value of any recurrent losses of goods held in inventories.

Gross claim – a demand made by the insured party for payment of the benefits provided by the contract.

Gross disposable income – gross disposable income is derived by adding the balance of primary income to all current transfers (except social transfers in kind) receivable by a unit or sector, and by subtracting all current transfers (except social transfers in kind) payable by that unit or sector. The total of the disposable income of all institutional sectors/units is called gross disposable income.

Gross domestic product (GDP) at market prices – the sum of the gross value added of all resident producers at basic prices, plus taxes less subsidies on products.

Gross premium – the sum paid by the insured party for insurance protection.

Gross reproduction rate – the average number of daughters that would be born to a woman during her lifetime if she passed through her childbearing years conforming to the age-specific fertility rates of a given year.

Gymnasium level – the grades from 10 to 12 of general education schools (until 1989 the grades from 9 to 11), upper secondary general education; ISCED 3A.

Health care personnel – personnel with special education who are directly involved in the provision of health care services.

Health insurance – a state warranty system for paying compensation to the residents of the Republic of Estonia for retaining health; for paying the expenses of temporary incapacity for work and costs of medical treatment; and for paying pregnancy and maternity benefits.

Higher education sector (in research and development statistics) – universities, technical colleges and other higher education institutions; research institutes, experimental stations and clinics operating under their direct control.

Hospital – a residential establishment equipped with in-patient facilities for 24-hour care, staffed with professionally trained health care personnel. Hospitals may also provide services on an out-patient basis.

Household – a group of people who live in a common main dwelling (at the same address) and share joint financial and/or food resources and whose members consider themselves to be one household. A household can also consist of just one member.

Household with children – a household where there is at least one child aged 0–17.

Household without children – a household where there are no children aged 0–17.

Hunting district – hunting ground with an area of at least 5,000 hectares within a circular boundary.

Immigration – the action whereby a person, having previously been a permanent resident in one settlement unit, moves to reside permanently in another settlement unit for a period which is or which is expected to be at least 12 months.

Immovable – a plot of land with its important components. The important components of a plot of land are things permanently attached to it (buildings, structures, growing forest, unharvested crop etc.) and the real rights related to the plot of land.

Import price index – the index that expresses the developments in the prices of imported goods.

Imports – imports of goods into Estonia for domestic consumption and for resale to a foreign country, temporary imports for inward processing with notification of intended return, and re-imports after processing outside of Estonia. Imports exclude transit and services.

Income quintile – one fifth of the population ordered by equalised yearly disposable income. The first (i.e. the lowest) quintile contains the fifth of the population receiving the lowest income; the second quintile contains the next fifth of the population by income, and so on.

Industrial production – industrial sales with inventory change added or deducted.

Industrial sales – the cost of products and services of industrial nature which were produced in an enterprise and realised (sold) and delivered or sent to the purchaser in the reference period, regardless of when the payment for the products or services was received.

Infant death – the death of a live-born child up to one year old.

Insolvency of employer – occurs when a court has declared bankruptcy or terminated the bankruptcy proceedings.

Insurance benefit upon lay-off (starting from 1 July 2009) – a benefit that is paid in the event of lay-off to an employee or public servant whose employment or service with the employer has lasted for:

- five to ten years – in the amount of one month's average wages or salary;
- more than ten years – in the amount of two months' average wages or salary.

Integrated Bachelor's/Master's study – single-step Bachelor's/Master's studies, e.g. in medicine, veterinary medicine, pharmacy, dentistry, architecture, civil engineering, and grade teacher studies; ISCED 5A.

Interest – a fee charged by a lender from a borrower for the use of the granted loan.

Interest rate – a rate charged or paid for the use of money, expressed as a percentage of the outstanding loan or as an annual, monthly or daily percentage of the principal.

Intermediate consumption – the value of the goods and services consumed as inputs by a process of production, excluding fixed assets whose consumption is recorded as the consumption of fixed capital.

Intermediate goods – semi-processed, semi-manufactured goods and industrial supplies.

Internal migration – a change of residence from one settlement unit to another within Estonia. A change of residence from one settlement unit to another within the same county is called intra-county migration. A change of residence from a settlement unit of one county to a settlement unit of another county is called inter-county migration.

Investments in fixed assets – the cost of buildings, land, equipment, machinery, vehicles, installation etc. purchased in the reference period or acquired under a financial lease contract; in case of the construction of new and the reconstruction of existing fixed assets, it also includes the cost of work done; investments in intangible fixed assets and valuables. The acquisition of property classified as investment property is also included.

IP-TV (Internet Protocol Television) – a system for retransmission of digital audiovisual media whereby data are delivered using the Internet protocol suite over a packet-switched network (in a Local Area Network or over the Internet).

Juvenile – a person under the age of 18.

Labour force participation rate or activity rate – the share of the labour force in the working-age population.

Labour productivity – indicates how much value added on average is generated per person employed (it is calculated as value added divided by the number of persons employed).

Late foetal death (stillbirth) – the intra-uterine death of a foetus weighing at least 500 grams at birth, which took place after the 22nd week of pregnancy.

Legal person – a general partnership, a limited partnership or a private limited company, a public limited company, a commercial association, a non-profit organisation, a legal person in public law.

Legally induced abortion (medical abortion) – divided into legal and therapeutic abortions. A legal abortion is the legal termination of pregnancy at the pregnant woman's request. A therapeutic abortion is the termination of pregnancy due to medical indications.

Life expectancy – the average remaining lifetime in years for persons who attain a given age if mortality remains unchanged. At the age of 0 – the life expectancy at birth, which is also used as the average life expectancy.

Live birth – delivery of a live-born child, i.e. a child showing evidence of life irrespective of the duration of pregnancy.

Mean annual population – half of the sum of the number of population at the beginning and at the end of the year.

Meat production – the meat sold to approved enterprises processing meat and meat products (slaughterhouses) or to purchasers for slaughter, incl. exports (from Estonia to other European Union countries and to non-EU countries), as well as the meat of animals slaughtered in slaughterhouses belonging to holdings or slaughtered elsewhere as a service.

Migration – a cross-border change of the place of residence from one settlement unit to another.

Misdemeanour – an offence for which the principal punishment prescribed is a fine or detention.

Motor trade enterprise – an enterprise whose main activity is the wholesale and retail sale and repair of motor vehicles and motorcycles (activity G45 according to the Estonian Classification of Economic Activities).

National pension – the pension granted to a person who does not have the right to receive old-age pension, pension for incapacity for work or survivor's pension because he/she has not completed a sufficient number of years of pensionable service or his/her accumulation period is insufficient.

Natural increase – the difference between the number of births and the number of deaths in a certain year. Positive natural increase shows the excess of live births over deaths; negative natural increase shows the excess of deaths over live births.

Neonatal death – the death of an infant who died during the first four weeks of his/her life.

Net lending – net saving plus capital transfers receivable minus capital transfers payable minus gross capital formation minus the value of acquisitions less disposals of non-financial assets. Negative net lending is called net borrowing. In case of net lending, the rest of the world is on credit to the net lending country. In case of net borrowing, the country is on credit to the rest of the world.

Net migration – the difference between immigration and emigration during a year. Positive net migration shows the excess of immigration over emigration; negative net migration shows the excess of emigration over immigration.

Net profit (loss) – net sales + other revenue + financial income – costs total – other expenses – financial costs – income tax expense.

Net taxes on products – taxes on products less subsidies on products.

Non-Profit Associations and Foundations Register – a register maintained by the registration departments of the Harju County Court, Tartu County Court, Pärnu County Court and Viru County Court. Since 1 October 1996, all non-profit associations and foundations are entered into this register.

Non-profit institution – a non-profit association, a foundation, a government institution, a local government institution.

Non-profit institutional sector (in research and development statistics) – the government, higher education and private non-profit sectors.

Non-residential building – a building not intended for permanent residence.

Number of deliveries – the total number of deliveries, including stillbirths, during a year. Multiple births are taken into account as one delivery, irrespective of the number of children born.

Number of employees – persons who work for an employer, have a contract of employment and receive compensation (wages, salaries, piecework pay or remuneration in kind). The number of employees is measured as an annual average.

Number of enterprises – the number of active enterprises, that is, enterprises that were economically active in the reference period (had sales, expenditure etc.).

Number of persons employed – persons who work for the enterprise, irrespective of the length of their working week. The number of persons employed is measured as an annual average. Employed persons include:

- working proprietors and their unpaid family members;
- full- and part-time employees who are on the pay-roll;
- persons who work outside the unit (sales representatives, delivery personnel, repair and maintenance teams etc.) but who are on the staff list and on the pay-roll of the enterprise;
- persons temporarily absent from work (persons on sick leave, paid leave, study leave, on strike etc.)
- seasonal workers, trainees (apprentices) and home-workers who are on the pay-roll;
- persons employed under a contract for services.

Nursing personnel, nursing staff – persons who have completed a programme of basic nursing education (at least three years), i.e. qualified nurses and midwives.

Offence – a criminal offence or a misdemeanour which is a punishable act.

Offence with final procedural decision – an offence with regard to which the judgment of conviction has entered into force, and an offence the proceedings of which have been terminated pursuant to sections 201–205 of the Code of Criminal Procedure.

Old-age pension – the pension granted to persons who have attained pensionable age and who have completed at least 15 years of pensionable service in Estonia.

Operating profit (loss) – turnover + other revenue + change in stocks of finished products and work in progress + profit (loss) from biological assets + capitalised self-constructed assets – costs total – other expenses.

Other transfers (in government finance statistics) – transfers given to other levels of government, or given in the framework of international cooperation to foreign governments and international organisations, or given to non-profit institutions or households (excl. social transfers).

Out-patient care – health care services whereby a patient's visit to the health care institution is confined only to a few hours and overnight accommodation in an in-patient facility is not needed.

Out-patient visit in doctor's office – an out-patient contact whereby a person who needs medical consultation visits the doctor's office during its working hours.

Output – the value of goods and services produced by residents. It comprises market production, production for own use, the general government's non-market production and services rendered to private households by non-profit institutions.

Parental benefit – benefit for a parent with a child or children up to 18 months old, whereas the previous average salary is maintained with limitations.

Passenger traffic volume – the volume of work done in transporting passengers, measured in passenger-kilometres. One passenger-kilometre is the transport of one person across a distance of one kilometre.

Pension for full length of service required – the pension granted to persons in such professions that bring about the loss of or reduction in the capacity for work before attainment of pensionable age, meaning that the persons cannot continue working in that profession.

Pension for incapacity for work – the pension granted to persons from 16 years of age until attainment of pensionable age if the person has been declared permanently incapacitated for work.

Performance – the public presentation of a play.

Perinatal death – all foetuses and infants who died within the perinatal period (commences after 22 completed weeks of pregnancy and ends 0–6 days after birth).

Permanent grassland – land which is used to grow grass and other herbaceous crops, through cultivation (sown) or naturally (self-seeded) and which has not been included in the crop rotation for more than five years. Species suitable for grazing may be included, provided that grass and other herbaceous crops remain dominating.

Person injured – a person who receives emergency medical aid or for whom outpatient or hospital treatment is prescribed due to an injury received in a traffic accident. Unlike in many European countries, minor and serious injuries are not distinguished in Estonia.

Person killed – a person who died immediately at the place of a traffic accident or within 30 days from the traffic accident due to an injury received in the traffic accident (incl. suicides). If a person died from an injury received in a traffic accident later than within 30 days from the accident, he/she is regarded a person injured.

Personnel expenses – wages and salaries, and social tax and payments for unemployment insurance.

Play – a creative product developed by the director, actors, set and costume designers, composers and other theatre personnel, which is usually based on a playwright's story and which completes with the public stage presentation i.e. premiere.

Previous year's price – a volume indicator, weighted based on the prices of the previous year.

Primary energy – energy which is consumed directly without converting it into other forms of energy. The sources of primary energy in Estonia are oil shale, peat, firewood, wood chips, wood waste and

biogas, but also imported fuels such as coal, natural gas, liquefied gas, heavy fuel oil, light fuel oil, diesel oil, motor gasoline and aviation gasoline.

Primary sector – agriculture, hunting, forestry and fishing.

Printed matter – all printed books, pamphlets and periodicals.

Private non-profit sector (in research and development statistics) – private non-profit institutions (societies, unions, consumers' associations etc.) that serve the general public and are not controlled by the state.

Probationer – a convicted offender who has been given a conditional sentence or released on parole and whom a court has placed under the supervision of a probation officer for a probationary period, pursuant to the procedure prescribed by the Criminal Code.

Producer price index of industrial output – the index that expresses the change in the producer prices of goods manufactured in Estonia. The producer price index of industrial output includes goods manufactured both for the domestic market and the non-domestic market.

Profit (loss) before tax – operating profit plus financial revenue minus financial expenses, i.e. the profit (loss) before adjustment for income tax expense on dividends.

Public railway – railway infrastructure, the use of which (with regard to basic and extra services, fees, times and other conditions of use) must be ensured without discrimination to all railway undertakings for the provision of rail transport services on the basis of and pursuant to the procedure provided for in the Railways Act.

Purchase-sale transaction of real estate – a purchase-sale transaction, the object of which is recorded in the Land Register. It includes:

- purchase-sale transactions of unimproved registered immovables, the object of which is only a plot of land;
- purchase-sale transactions of improved registered immovables, the object of which is a plot of land with existing buildings or with buildings under construction.

Rate of natural increase – the annual natural increase per 1,000 mean annual population. It is calculated as the difference between crude birth rate and crude death rate.

Real estate – immovables owned by a person and the related monetarily appraisable rights and duties, incl. right of superficies and right of usufruct.

Reference year – a conditional year for presenting chain-linked figures. In the row of chain-linked indices, the year = 100.

Regeneration felling – felling undertaken to create the conditions for the development of a new forest generation. Regeneration felling is carried out in mature stands.

Register of Taxable Persons – a register maintained by the Estonian Tax and Customs Board. It registers all taxable persons since 1999.

Relative median at-risk-of-poverty gap – the distance of the mean income of persons at risk of poverty from the at-risk-of-poverty threshold, in percentages.

Renewable energy sources – renewable non-fossil energy sources (wind, solar, geothermal, wave, tidal and hydro energy, biomass, landfill gas, sewage treatment gas and biogases).

Repair and reconstruction work price index – the index that expresses the change in the cost of these kinds of works carried out in office buildings, taking into consideration the price changes of basic inputs.

Repair work – construction work through which the utility of the building and/or its structures (foundations, load-bearing structures, enclosing structures, engineering and utility networks etc.) is increased or at least restored, i.e. construction work which materially extends the normal life of fixed assets and/or increases their value.

Research activities – work based on personal freedom of creativity, with the aim to increase, through scientific research, the stock of knowledge of man, nature, society and their mutual influence.

Research and development – the creative work undertaken on a systematic basis in order to increase the stock of knowledge (incl. the knowledge of man, culture and society) and to use this stock of knowledge to devise new applications.

Research and development personnel – researchers, technicians and supporting staff who spend at least 10% of their working time on research and development activities.

Researchers (in research and development statistics) – all professionals with an academic degree or higher education diploma engaged in basic or applied research or experimental development to create new knowledge, products, processes, methods and systems; all academic staff engaged in research and development activities as well as managers and administrators engaged in the planning and management of scientific and technical projects; postgraduate students performing original research.

Residential building – a building where all or at least half of the area is intended for permanent residence (one-family dwelling, two-family dwelling, terraced house or other multifamily house).

Retail sales of goods – reselling of new and second-hand goods in stores, kiosks, sales counters, mail order shops, on the Internet and by public sale to people for their private consumption or housekeeping. Retail sales of goods do not include sales of durable goods (cars, furniture, household appliances, home electronics etc.) to people through leasing enterprises, if the leasing enterprise becomes the owner of the goods.

Retail trade enterprise – an enterprise whose main activity is, first and foremost, the sale of goods (excl. motor vehicles and motorcycles) for use mainly in households (activity G47 according to the Estonian Classification of Economic Activities).

Road traffic accident – an event in which an individual is injured or killed as the result of at least one vehicle moving on or driving off the road. As defined here, a road is a roadway, street, parking lot, courtyard area or other structure used for traffic, including pavements, cycle and pedestrian tracks, shoulders, green areas, dividing strips and other areas. Road traffic accidents do not include events in which a pedestrian is injured by a collision with a train; collisions between competing vehicles on a road which is closed for public access due to a competition; and accidents involving vehicles and individuals working in road building or maintenance.

Rural settlement – a small town or a village.

Sales of construction activities – the revenue from construction activities and construction for own use. There is double accounting in case of sub-contracting work.

Sales to non-residents – the revenue from the sale of goods and services to legal persons registered abroad or to natural persons residing abroad, i.e. outside Estonia. Sale of own manufacturing production and provision of manufacturing services to non-residents do not include the cost of materials in case of re-export if the materials imported for processing purposes are not shown in costs (only the commission for services is reported).

Second degree offence – an offence for which the punishment prescribed by the Penal Code is imprisonment for a term of up to five years or a pecuniary punishment.

Secondary sector – mining and quarrying; manufacturing; electricity, gas and water supply; and construction.

Service enterprises – enterprises whose main economic activity is the provision of various services. The following economic activities are included:

- *Information and communication – publishing activities; film, video and TV programme production; sound recording and music publishing; programming and broadcasting activities; telecommunications; computer programming; consultancy and related activities; information service activities;*
- *Real estate activities;*
- *Professional, scientific and technical activities – legal and accounting activities; activities of head offices; management consultancy activities; architectural and engineering activities; technical testing and analysis; scientific research and development; advertising and market research; other professional, scientific and technical activities; veterinary activities;*
- *Administrative and support service activities – rental and leasing activities; employment activities; travel agency, tour operator and other reservation service and related activities; security and investigation activities; services to buildings and landscape activities; office administrative, office support and other business support activities;*
- *Education;*
- *Human health and social work activities;*
- *Arts, entertainment and recreation – creative, arts and entertainment activities; libraries, archives, museums and other cultural activities; gambling and betting activities; sports activities and amusement and recreation activities;*
- *Other service activities – repair of computers and personal and household goods; other personal service activities.*

Shelter – an institution offering temporary twenty-four hour assistance, support and protection.

Social benefit – a monetary benefit provided to contribute towards the ability of a person or family to cope.

Social benefits (in government finance statistics) – transfers to households, in cash or in kind, intended to relieve them from the financial burden related to social risks or needs.

Social contributions – social tax and unemployment insurance premiums.

Social service – a non-monetary benefit which contributes towards the ability of a person or family to cope.

Social transfers – payments (pensions, unemployment benefits, child benefits, benefits for temporary incapacity for work etc.) made by the state or local governments to individuals/households according to social protection schemes with the intention to reduce the financial burden of individuals/households in case of partial or complete absence of income. In the Household Budget Survey, transfers also include reallocation of private resources (alimonies, subsistence allowance, money donated etc.).

Standardised death rate – the ratio which shows how high would the mortality be for the Estonian population with defined age-specific death rates if the age distribution of the Estonian population were the same as that of the European standard population. In calculations, the deaths of persons whose age was unknown have been included in the age group of at least 85-year-olds.

State Register of State and Local Government Agencies – a register maintained by the Ministry of Finance. Since 1999, all state and local government agencies and the government institutions administered by government agencies are entered in this register.

Statistical Profile – a database of economically active units (companies, sole proprietors, institutions, non-profit associations). Since 1994, Statistics Estonia uses this database as a sampling frame for all economic statistics.

Stillbirth – see: late foetal death.

Subsidies – payments which the general government makes to producers with the aim to influence their levels of production and prices or to remunerate the costs related to factors of production.

Subsistence benefit – a form of state assistance for those in difficulty which is paid by the local government. In order to alleviate a person's situation, the local government employs both social services and other forms of social assistance, depending on the specific situation. The benefit is paid if all other measures for the alleviation of poverty and difficulty have proven ineffectual.

Subsistence level – the sum necessary for minimum everyday subsistence in a month.

Substitute home service – the provision of family-like living conditions by a service provider to a child in order to meet his/her basic needs, to create a secure physical and social environment promoting his/her development and to prepare the child for coping in accordance with his/her abilities as an adult. Persons entitled to substitute home service are children whose parents are dead, declared fugitive or missing; whose parents have been assigned a guardian due to restricted active legal capacity; whose parents have been deprived of parental rights; who have been taken from their parents without deprivation of parental rights; or whose parents are serving custody pending trial or are incarcerated in a prison.

Supporting staff (in research and development statistics) – craftsmen, secretarial and clerical staff participating in research and development projects or directly associated with such projects.

Supreme Court – the court of the highest instance.

Survivor's pension – pension granted upon the death of a provider to family members who were maintained by him/her and are incapacitated for work.

Technicians (in research and development statistics) – persons with certified vocational or technical education engaged in research and development activities and performing tasks under the

supervision of researchers; also persons who perform their research and development tasks under the supervision of researchers in the field of social sciences and humanities.

Tertiary sector – trade, services, etc.

Total fertility rate – *the average number of children that would be born alive to a woman during her lifetime if she passed through all her childbearing years conforming to the age-specific fertility rates of a given year. The total fertility rate is calculated based on age-specific fertility rates of the period.*

Tourism – *the activities of persons travelling to and staying in places outside their usual environment for no more than 12 consecutive months for leisure, business or other purposes.*

Tourist (overnight visitor) – *a person whose trip outside his/her usual environment includes at least one overnight stay at the destination.*

Trade deficit – *the value of commodities by which the value of imports exceeds exports.*

Transit – *carriage of goods in case of which the country of loading and the country of unloading is a foreign country, making Estonia the transit country. Transit also includes goods loaded from rail transport onto another mode of transport or from another mode of transport onto rail transport at the state border.*

Turnover (previously ‘net sales’) – *the revenue from the sale of goods and services, which does not include VAT and excise. Turnover is equal to the pay received or to be received and is calculated on the accrual basis of accounting. Income classified as other revenue, financial income and extraordinary income in company accounts is excluded from turnover. Reductions in prices, rebates and discounts must be deducted.*

Type of owner – *a basis for the classification of entrepreneurs based on their capital involvement (ownership of majority interest) in the company.*

Unemployed person – *a person who meets the following three criteria at the same time: he/she is without work (does not work anywhere at the moment and is not temporarily absent from work); he/she is immediately (in the course of two weeks) available for work if there should be work; he/she is actively seeking work.*

Unemployment allowance (‘unemployment benefit’ until 2006) – *the persons entitled to unemployment allowance are unemployed persons who have been employed or engaged in work or an activity equal to work for at least 180 days during the twelve months prior to their registration as unemployed, and whose income is less than the 31-fold daily rate of the unemployment allowance.*

Unemployment benefit – see: *unemployment allowance*

Unemployment insurance – *a type of compulsory insurance the purpose of which is to provide, upon unemployment, partial compensation for lost income to insured persons during the time that they are looking for work; partial compensation of the expenses of employers related to the collective termination of employment contracts and service relationships; and the protection of the claims of employees upon insolvency of employer.*

Unemployment insurance benefit – *income that an insured person is entitled to receive during the whole period that he/she is registered as unemployed, but not for longer than 180–360 calendar days (depending on the insurance period).*

Unemployment rate – *the share of the unemployed in the labour force.*

Unit labour cost – the ratio of labour costs to labour productivity.

Urban settlement – a city, a city without municipal status or a town.

Value added – the value of output less the value of intermediate consumption; the measure of the contribution to GDP made by an individual producer, industry or sector.

Value added at factor cost – the gross income from operating activities after adjustment for operating subsidies and indirect taxes. It can be calculated as follows: turnover + change in stocks of work-in-progress and finished goods (stocks at the end minus stocks at the beginning of the reference year) + capitalised self-constructed assets + other revenue (excl. profit from the sale and revaluation of fixed assets) – costs of merchandise, materials, supplies and services, intermediate goods, electricity, fuel, power, laid-out work – other expenses (excl. loss from the sale and revaluation of fixed assets) – duties and taxes linked to production – taxes on products.

Value of a purchase-sale transaction of real estate – the transaction value of real estate transferred in a purchase-sale transaction.

Vehicle registered for the first time – a road transport vehicle registered in Estonia for the first time.

Visitor (in tourism and accommodation statistics) – a person who travels to a place other than his/her usual environment for no more than 12 consecutive months and whose main purpose of visit is other than an activity remunerated from within the place visited. Visitors are divided into tourists, or overnight visitors, and same-day visitors. The usual environment is the area in the close vicinity of the person's home and place of work or study and other places (a church, shop, clinic) visited on a regular basis (at least once a week). Summer homes are only included in the usual environment if these are visited at least once a week.

Vocational courses after basic education – vocational education based on basic education, vocational training on the basis of basic education, vocational and secondary education based on basic education, vocational secondary education based on basic education, vocational secondary education, professional secondary education based on basic education.

Vocational courses after secondary education – vocational secondary education based on secondary education, vocational courses based on secondary education, or professional secondary education based on secondary education.

Vocational courses with non-defined basic education – vocational education for young people with special needs and for young people without basic education, and vocational training for persons beyond minimum school-leaving age who lack basic education

VoIP (Voice over Internet Protocol) – a system of voice telephony whereby sound is transmitted as Internet Protocol packets over a packet-switched network (e.g. the Internet or Local Area Network).

Volume index – indicates the change in the sales volume of goods at constant prices compared to the sales of some previous period. The index is calculated on the basis of the price indices of the respective goods.

Volume index of industrial production – the production of the reference year compared to the production of the base period in percentages.

Volume of freight transport – to estimate the volume of freight transport, the following indicators are used: the amount of goods transported in tonnes and freight turnover in tonne-kilometres.

Wages and salaries – remuneration paid by the employer to its employees for work done in the reference period.

Wholesale sales of goods – reselling and mediation of goods to industrial and trade consumers, institutions and organisations, incl. leasing enterprises. In mediation, goods do not belong to the mediator; only the commission for services is included here.

Wholesale trade enterprise – an enterprise whose main activity is the resale and mediation of goods (excl. motor vehicles and motorcycles) to industrial and trade consumers, institutions and organisations, incl. leasing enterprises (activity G46 according to the Estonian Classification of Economic Activities).

Wireless local loop (WLL) – a term for the use of a wireless communications link as the “last mile / first mile” connection for delivering plain old telephone service (POTS), broadband Internet and/or other electronic communications services to telecommunications customers. Various types of WLL systems and technologies exist. In Estonia, WiMAX (Worldwide Interoperability for Microwave Access) and CDMA2000 1x EVDO (Kõu Internet) are the most common WLL technologies.

Work intensity of household – the total number of months spent in employment or self-employment by working-age (aged 16–64) household members during the income reference period relative to the maximum number of months that the household members could have spent in employment or self-employment. The indicator ranges from zero (no working-age members worked) to one (all working-age members worked throughout the income reference period). The work intensity of a household can be:

- *high (0.5–1),*
- *low (0–0.5),*
- *maximal (1),*
- *minimal (0).*

Working-age population – population aged 15–74; it is used as the basis for the study of the economic activity of the population (i.e. the object of study of the Labour Force Survey).

xDSL (Digital Subscriber Line: ADSL, SDSL etc.) – a family of technologies that provide Internet access by transmitting digital data over the wires of a local telephone network. In telecommunications, the term DSL is widely understood to mean Asymmetric Digital Subscriber Line (ADSL), the most commonly installed DSL technology.

SISUJUHT

abielu	47–48, 55–56, 60–63
abort	13, 47, 57
ajaleht	79, 242, 247
aktsiis	36, 43, 45, 198, 306–308
algharidus	157
alkohol	111, 115–118, 143, 181–182, 241, 246, 256, 262, 290, 305
alusharidus	65, 69, 77
arst	63, 121, 123–125, 130, 365, 367, 370
arvuti	72, 74, 181, 266, 289, 291, 295, 297–304, 306, 343, 349–350, 354
asenduskodu	142–143
auto	36, 45, 182, 235, 256, 309, 313, 330, 337–338, 341
bakalaureuseõpe	73, 75, 77
bensiin	36, 45, 111, 235, 309, 313
bilansimäht	217
bilanss	210, 217, 236, 239, 252, 311, 313
brutokuupalk	28, 169, 171–172
brutonõue	193–195
brutopreemia	191, 193–195
buss	329–330, 333–334, 337–338
diplomiõpe	73, 77
doktoriõpe	66, 73, 75, 77
doonor	121, 124
ebavõrdsus	99–100, 108, 110
eestlane	47, 52–54, 60, 88, 95, 97
ehitus	18–19, 25–26, 35, 40, 72, 74, 119, 146, 151, 161, 169, 171, 173, 175, 176–178, 181, 184–185, 197, 209–212, 219–220, 227–233, 281, 290, 308, 311, 313, 315–316, 319, 321–322, 367, 369
ehitushinnaindeks	26, 173, 175, 177–178, 315
ehitusluba	316, 321
ehitusmahuindeks	19, 319, 322
ehitustöö	211, 315, 319, 322
ekspordihinnaindeks	173, 175, 178
eksport, vt ka väljavedu	20–21, 26, 173, 175, 178, 181, 186–187, 189, 211–212, 235–236, 239–244, 250, 252–253, 265, 289–291, 309–311, 314, 329, 355

ekvivalentnetosissetulek	27, 99, 104, 108
elamu	177–179, 308, 315–316, 319–320
elektroenergia	25, 35, 40, 146, 161, 171, 176, 184–185, 219–220, 227–233, 235, 289, 295, 297–304, 309–314, 367, 369
elektrooniline side	343
eluase	26, 99, 111–112, 115–119, 141, 147, 149, 173, 175–176, 179, 323, 327–328
eluhuone	25, 315, 319, 325–326
elussünd	13, 27, 47–48, 53–58
energeetika	35, 209–212, 313
energia	25, 35, 40–41, 146, 161, 171, 173, 176, 181, 184–185, 219–220, 227–233, 235, 281, 289, 295, 297–304, 308–315, 367, 369
eraettevõte	270, 308
eraisik	26, 321–322, 328
erakool	66, 70
erivajadustega laste kool	70
etendus	79, 83
ettevõte	26, 36, 43, 46, 86, 151, 161, 172, 178, 181–182, 184, 191, 193, 196–198, 202, 207, 209–212, 217–224, 226–230, 234, 253, 255–256, 259–266, 268–270, 289–291, 308, 311, 313–315, 322, 329–330, 333–335, 341, 348, 350, 353–356, 359–360, 363, 367–372
film	79, 81, 86, 349
finantssektor	191, 195–196
finantsvahendus	146, 191, 193, 196, 222
fond	66, 82, 182, 191, 193, 195, 197, 202, 205, 207, 315, 372
füüsilisest isikust ettevõtja (FIE)	196, 222–224, 226–230, 234
gümnaasium	65, 70, 77
haige	121, 124, 128, 156
haigestumus	127–128, 130
haigla	121, 123–124, 130, 372
haigus	48, 59, 96, 121, 126–130, 133, 141, 147, 149, 166, 282
haldusasi	87, 93–94
haridus	14, 28, 56, 65–66, 69–79, 99–101, 109–111, 115, 117–119, 130, 146, 151–152, 157, 161, 164, 171, 176, 184–185, 198, 205, 211–212, 219–220, 227–233, 265, 268–270, 315, 319, 349, 352, 354, 363, 365–370, 372
heitunu	152, 156, 166
hinnaindeks	26, 28, 111, 169, 173, 175–176, 178–179, 181, 211, 308

HIV	121, 126–127
hobune	243, 247, 277
hulgikaubandus	212, 255, 259–260
hulgimüük	178, 212, 256, 260
hõivatu	28, 100, 151–152, 155–157, 159–161, 181, 209–211, 217, 219, 222, 224, 232, 255, 264–265, 268–270, 289–291, 308, 322, 341, 350, 353–354, 363
imikusuremus	48, 58
impordihinnaindeks	173, 175, 179
import, vt ka sissevedu	22, 26, 173–175, 179–181, 183, 186–187, 189, 198, 235–237, 239–240, 245–249, 251–253, 290, 293, 309–311, 314, 329, 331
infotehnoloogia	29, 354
integreeritud bakalaureuse- ja magistriöpe	73, 75
internet	29, 256, 343–344, 346, 349–350, 352–354, 356
investeering	25–26, 36, 43, 119, 181–182, 189, 191, 193–194, 197, 210–212, 220–221, 255, 266, 268, 270, 363
istandik	271, 275, 277
jaekaubandus	146, 161, 171, 184–185, 219–220, 227–231, 233, 255–256, 259, 261, 367
jaemüük	178, 232, 256, 260–262, 264
jahindus	281–282, 287–288
jahiuluk	287
jurgeolek	90, 205
juriidiline register	223, 234
jäätmned	35–36, 39–43, 46, 161, 171, 176, 184–185, 219–220, 227–233, 241–242, 246–247, 260, 309, 313, 319, 367, 369
kahjum	212, 218–219, 268, 270
kalakasvatus	282, 286, 288
kalapük, kalandus	72, 74, 146, 161, 171, 184–185, 219–220, 227–233, 281–282, 286, 288, 367, 369
kapitali kogumahutus põhivarasse	25, 181–182, 186–188, 203–204
karistus	88, 91, 95–98
kartul	24, 116, 173, 271, 275–276, 279
kasulik mudel	371
kasum	184, 186–187, 210–212, 217–219, 224, 255, 265–266, 268, 270, 363, 365, 368–370, 372
kasumitaotluseta üksus	223, 226
kasutatav kogutulu	182, 186, 188

kasvuhoonegaas	35, 39, 281, 315
kasvupind	24, 271, 275
kaubamärk	371
kaubandus	25–26, 146, 161, 171, 181, 184–185, 209–212, 219–220, 224, 227–231, 233, 235–236, 239, 253, 255–256, 259–264, 314–316, 319, 367, 369
kaubavedu	329, 334, 336, 341
keskharidus	14, 56, 65, 71, 77, 157
keskkond	35–36, 40–41, 43–46, 72, 74, 90, 126–127, 205, 271, 275, 288
keskkonnakaitsekulutus	36, 43, 46
keskkonnamaks	36, 43–46
keskvalitsus	197, 202, 205–207
kiirabi	125, 130
kindlustushüvitise koondamise korral	144, 148
kinnisasi	323, 325–326
kinnisvara	26, 119, 146, 161, 169, 171, 181, 184–185, 210, 212, 219–220, 224, 227–233, 265–266, 268–270, 323, 325–328, 367, 369
kino	29, 79, 81, 83, 242, 244, 246, 249
kogurahvatulu	182, 188
kohaliku omavalitsuse asutus	197, 207, 226–227, 234
kohus	56, 87, 92–96, 98
kohustused	197, 210, 217
kontsern	223–224, 232–234
koolieelne lasteasutus	65, 69
korter	173, 179, 316, 323, 325–327
kriminaalasi	87, 93, 96
kriminaalhooldusalune	97–98
kultuur	29, 86, 205, 261, 275, 307, 356
kulutused (kululd), vt ka väljaminekud	25–28, 36, 43, 46, 82, 111–112, 115–120, 133–134, 141, 145, 147–149, 169, 171, 178, 181–182, 186–189, 197–198, 203–205, 207, 210–212, 218–219, 290, 349, 355, 363, 366, 368–372
kuritegu	29, 87, 90–95, 97–98
kutseharidus	14, 65, 67, 71–73, 77, 157
kõrgharidus	28, 56, 65–66, 73–75, 77, 130, 152, 157, 363, 365, 368, 370, 372
käibevara	210, 217

köögivili	241, 245, 271, 275–276, 279, 295, 297–304
külastaja	355
kütus	35–36, 39, 41, 45, 111, 173–174, 181, 241, 246, 253, 256, 261–262, 306, 309–310, 312–314
laen	25, 182, 186, 188, 191, 196–198, 206, 343
laev	9, 244, 249, 253, 330, 336–341
lahutus	48, 60, 62–63
lammas	243, 247, 272, 277–279
lapsetoetus	142
lavastus	79, 83
leibkond	27–28, 99–100, 104, 106–108, 110–112, 115–120, 133–134, 141, 149, 166, 314, 349, 353–354
lennujaam	329, 341
lennuk	253, 339
liiklus	36, 45, 191, 195, 330, 335–337, 340–341
liiklusõnnetus	330, 340–341
liising	196
lind	241, 245, 272, 277–278
linnaline asula	111, 349, 352
lisandväärthus	25, 28, 181, 189, 191, 195, 210–211, 217–219, 255, 265, 268
loom	121, 126–127, 241, 243, 245–247, 260, 271, 277–279, 295, 297–304
loomulik iive	47, 53
lõpptarbirismkulutused	25, 182, 186–188
maa-asula	151, 349, 352
maavara	46
magistriõpe	66, 73, 75, 77
mahuindeks	181, 262, 296–298, 308
majanduslikult aktiivsed, vrd mitteaktiivsed	151, 156, 223, 226, 228–230, 234, 314, 341
majandusüksus	223, 234
majutatu	15, 121, 125, 355, 359–361
majutusettevõte	355–356, 359–360
maksud	36, 178–179, 184–185, 189, 197–198, 203–204, 209, 218, 226, 228, 234, 253, 264, 270, 314, 322
maksukohustuslaste register	226, 228, 234
maksukoormus	36, 198, 203

meditsiin	57, 63, 121, 123–124, 249
mesi	241, 245, 272, 278
metall	41, 151, 211, 239–240, 242–244, 246, 248, 256, 289–291, 295, 297–304, 307, 343
mets	12, 72, 74, 146, 161, 171, 184–185, 219–220, 227–233, 281–282, 284–285, 287–288, 290, 306, 325–326, 337, 367, 369
metsaistatus	12, 285
metsamajandus, metsandus	72, 74, 146, 171, 185, 227, 229–233, 281, 288, 337, 369
metsaraie	281, 284
metsauuendus	12, 281, 285
mitmikesünnitus	54
mitteaktiivsed, vrd majanduslikult aktiivsed	56, 100, 105, 151, 155–157, 165–166
mitteleluhoone	315–316, 319, 321–322, 325–326
mitteresident	20, 182, 289, 303–304
mittetulundusühing	172, 223, 226, 231, 234
mittetulundusühingute ja sihtasutuste register	234
mobiiltelefon	343, 345, 347, 350
munat	116, 173, 272, 278–279
muuseum	29, 79, 82–83, 86, 372
mäetööstus	146, 161, 171, 176, 181, 184–185, 205, 219–220, 227–233, 289, 295, 297–304, 311, 313, 367, 369
mööbel	235, 244, 249, 256, 295, 297–304, 337
müügitulu	198, 203–204, 211, 217–219, 224, 255–256, 259, 263, 265–266, 268–269, 289, 315
müük	20, 178–179, 181, 197, 211–212, 223, 232, 256, 260–262, 264–265, 268, 286, 289–290, 301–304, 306–308, 313, 315, 323, 325–328, 363
netolaenuandja (-võtja)	182, 186, 188
netoototemaks	184–185, 189
näitus	79, 82
omakapital	210, 217, 221
omand	77, 87, 90, 169, 198, 202, 234, 323, 325–327, 363, 371
oodatav eluiga	47
ostu-müügitehing	179, 323, 325–326, 328
palk	28–29, 100, 169, 171–172, 187, 211
patent	363, 371

pension	27, 97, 100, 108–109, 133–134, 137–139, 148, 151–152, 156, 158–160, 162–163, 165–167, 191, 193–195
pensionär	100, 105, 133, 137–139, 148
peretoetus	28, 134, 142
piim	23, 111, 116, 235, 241, 245, 271–272, 277–279, 289, 295, 297–305
piimalehm	23, 271–272, 277–279
pikaajaline töötus	25, 27, 100, 107, 151–152
primaarenergia	40
puhaskasum	211–212, 217–219, 255, 266, 268, 270
puit	35, 151, 209, 211–212, 235, 239, 242, 247, 281, 285, 289–290, 295–304, 306, 309–310, 313, 337
puudega inimene	133, 140, 142, 156
põhiharidus	14, 56, 71, 77, 101, 109, 152, 157
põhivara	25, 186–189, 197, 210, 212, 217, 220–221, 255, 265–266, 268, 270
põlevkivi	35–36, 40, 235, 295, 297–304, 306, 309–310, 313–314, 335
põllumajandus	39, 41, 72, 74, 146, 161, 171, 184–185, 210, 219–220, 223, 227–233, 235, 239–240, 260, 271–272, 275, 278–281, 288, 311, 313, 316, 365, 367, 369–370
põllumajandussaadus	235, 239–240
raamat	79, 84, 150, 242, 247, 372
raamatukogu	86
rahandus	197, 207–208, 314
rahvamajanduse arvepidamine	189, 197, 207–208, 253
rahvastik	26, 29, 47–48, 51–52, 63–64, 77, 99, 101, 110, 119, 133, 151, 166, 354
rahvus	52, 54, 60
rajatis	25, 181, 212, 221, 315, 319
rakenduskõrgharidus	66, 73, 75
raudtee	244, 248–249, 314, 329–330, 333–335, 338, 340–341
ravikindlustus	133–134, 141, 148–149
reaalpalk	28–29, 169
reisija	330
remondi- ja rekonstrueerimistööde hinnaindeks	173, 176, 178
remont	111, 119, 146, 161, 171, 173, 175–176, 178, 181, 184–185, 211, 219–220, 227–231, 233, 255–256, 260–261, 295, 297–304, 315, 319, 322, 367, 369

rent	113, 191, 210, 220–221, 265
riigiasutus	46, 226, 288
riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutuste register	234
riik	25–29, 35–36, 39, 41–42, 44, 46–47, 63, 66, 76–77, 79, 81–83, 86–87, 90–91, 99–100, 110, 119, 133–134, 138, 146, 149, 151–152, 161, 169, 171–174, 177, 182, 184–185, 189, 197–198, 202, 204–208, 210, 218, 222–224, 226–234, 236, 244, 250–253, 256, 263–264, 270, 272, 281, 288, 290–291, 308–309, 312, 315–316, 318–319, 322, 328–330, 333–335, 340–341, 343–345, 347–350, 353, 355–356, 359, 361, 363, 365, 368–370, 372
ränne	26–27, 29, 47, 52–53, 63–64, 130
saade	79, 85, 343
saagikus	271, 276–277
saak	23–24, 271, 276–277, 281–282
saaste	36, 43, 45–46, 161, 171, 176, 181, 184–185, 197, 211, 219–220, 227–233, 315, 367, 369
sadam	330, 336–337, 341
side	34, 111, 115–118, 146, 151, 161, 169, 171, 176, 184–185, 210, 214, 219–220, 223, 227–233, 256, 260–261, 265, 268–270, 315, 319, 343, 346, 348–350, 356, 367, 369
siga	272, 277–279
sihtasutus	65, 197, 202, 207, 223, 226, 231, 234, 362, 372
sisemajanduse koguproduct (SKP)	20, 25–26, 40, 44, 134, 148, 181–182, 184–189, 197–198, 203, 205–207, 210, 363, 366
sisemajanduse nõudlus	181, 186–187
siseturism	356
sissetulek	25, 27, 29, 99–100, 104, 108–110, 133, 187, 189, 281
sissevedu, vt ka import	181, 235–236, 290, 310, 314, 336
soojus	306, 309, 313–314
sotsiaalhoolekanne	133, 146, 161, 171, 184–185, 219–220, 228–233, 268–270, 319, 367, 369
sotsiaalhüvitis	147
sotsiaalkaitsekulutused	134, 147–149, 198
sotsiaalmaksed	169, 187, 198
sotsiaalne kaitse	133, 144, 147–149, 198, 205
sotsiaalne tõrjutus	99–101, 110, 133, 147, 149
sotsiaalsed siirded	99–100, 108–109
sotsiaaltoetus	133, 142, 149, 203–204
statistiline profiil	191, 193, 223, 226–231, 234

statistiline register	234
subsiidium	187, 203–204
suheline vaesus	27, 99–101, 104–109
sundkulutused	111–112, 115, 119
suremus	48, 53, 58–59, 130, 133
surm	26–27, 47–48, 53, 57, 59, 63, 133, 145, 191, 194
surnultsünd	48, 54, 57–58
sõiduk, vt ka transpordivahend	36, 146, 161, 171, 182, 184–185, 191, 195, 211–212, 219–220, 227–231, 233, 244, 249, 255–256, 259–262, 295, 297–304, 330, 337–339, 341, 367, 369
sõidukikaubandus	255–256, 259
sõitja	329–330, 333–335, 338, 341
sõitjakäive	329, 334
sõitjatevedu	329–330, 333–334, 338
söödakultuur	271, 275–276
sünd	13, 26–28, 47–48, 53–58, 63, 133
sündimus	13, 47, 53–55, 152
sünnitus	47–48, 54, 59, 133, 141, 166
süüdimõistetu	88, 95–96
taaskasutus	35–36, 41
taastusravikeskus	121, 125, 130
tarbijahind	26, 28, 111, 169, 173–178, 181, 211, 256
tarbijahinnaindeks	26, 28, 111, 169, 173, 175–176, 178, 181, 211
tarbimine	25–26, 35–36, 41, 99, 111–112, 118–120, 134, 181–182, 186–189, 207, 235–236, 309, 311–314
teadlane	363, 365, 367
teadus- ja arendustegevus (T&A)	28, 265, 363, 365–372
teater	79, 83, 86
teenindus	72, 74, 151, 209–211, 223, 265–266, 268–270, 319, 367, 369, 371
tehnika	28, 72, 74, 82, 146, 161, 169, 171, 184–185, 209, 212, 219–220, 227–233, 256, 260–261, 265–266, 268–270, 365, 367, 369–370
televisioon	85, 343, 347
teravili	23, 111, 116, 241, 245, 271, 275–276, 279
tervis	59, 72, 74, 87, 90, 99, 110, 130, 145, 151
tervishoid	63, 111–112, 115, 117–118, 121, 123–124, 130, 146–147, 149, 161, 171, 176, 184–185, 197–198, 202, 205, 219–220, 227–233, 265, 268–270, 315, 319, 367, 369

toit	111–112, 115–118, 126–127, 146, 161, 171, 173, 176, 181, 184–185, 211–212, 219–220, 227–233, 235, 239–241, 245–246, 253, 256, 260–262, 281–282, 286, 289–290, 295–305, 319, 356
toodang	20, 23, 35, 40, 81, 173, 175–176, 178, 181, 189, 211, 236, 271–272, 278–279, 289–291, 295–304, 308–309, 311, 313, 363
tootjahinnaindeks	175, 178, 308
tootlikkus	25, 28, 181, 210–211, 281
tootmine	25, 28, 35–36, 40–41, 47, 72, 74, 173, 181, 187, 189, 198, 207, 209–212, 227–231, 235, 271, 275, 281–282, 286, 289–291, 295–309, 311–313, 363
transiit	329–330, 336
transpordivahend, vt ka sõiduk	45, 182, 211–212, 221, 235, 240, 266
transport, vt ka veondus	25, 30, 36, 45, 72, 74, 111–112, 115–118, 176, 181–182, 210–212, 221, 235, 240, 266, 281, 290, 295, 297–304, 311, 313–314, 319, 329–330, 333–335, 337, 341–342
trükis	86
tsiviilasi	87, 93–94
tubakas	111, 115–118, 173, 176, 211, 241, 246, 256, 260–262
tuberkuloos	121, 126–130
turism	281, 355–356, 362
turist	15, 79, 355–356, 359–360
turvas	306, 309–310, 313–314, 335, 337
tööandja maksejõuetuse hüvitüs	144
tööealine	20, 100, 156, 166
tööhõive	16, 25, 28, 105, 119, 134, 151, 155–157, 159–160, 168, 209–210, 217–218, 224, 255, 265, 315, 354
tööjõu ühikukulu	181
tööjõud, vt ka majanduslikult aktiivsed	25, 27, 82, 100, 107, 110, 152, 155–158, 166–167, 169, 171, 173, 176–178, 181, 209–211, 218–219, 315, 354
tööjõukulud	82, 169, 171, 181, 210–211, 218–219
tööstus	20, 25, 39, 134, 146, 151, 161, 171, 173, 175–178, 181, 184–185, 209–212, 219–220, 223–224, 227–233, 235–236, 239–241, 243–247, 249, 255–256, 262, 281, 289–291, 295–304, 307–309, 311, 313, 315–316, 319, 363, 367, 369, 371
tööstusdisainilahendus	371
tööstustoodangu tootjahinnaindeks	173, 176, 178
tööstustoode	235, 239, 244, 249, 307

töötaja	27–28, 82, 85, 100, 105, 121, 123–125, 130, 134, 146, 151–152, 156, 169, 171–172, 181, 187, 189, 191, 203–204, 209, 217, 223–224, 229, 265, 287, 299–300, 314–315, 350, 353, 363, 365, 367–368, 372
töötlev tööstus	25, 134, 146, 151, 161, 171, 173, 176, 181, 184–185, 209–212, 219–220, 227–233, 255, 289–290, 295–304, 367, 369, 371
tööturg	25, 27–29, 110, 134, 145, 148–149, 151–152, 166, 168
töötus	17, 25, 27–29, 56, 97, 99–100, 105, 107, 110, 133–134, 144–145, 147–149, 151–152, 155–157, 162–165, 197, 202, 207
töötuskindlustus	134, 144, 148
töötutoetus	133, 144–145
töövõimetus	56, 133, 137–138, 140–141, 147, 152
tööõnnetus	133–134, 141, 145–146, 148
tütarettevõte	223–224, 234
valitsemissektori teenused	205
vanemahüvitis	28, 142
vangla	87–88, 95–96, 98, 130
vanglas viibiv isik, kinnipeetu	87–88, 95–96
vara	9, 25, 87, 90, 95, 97, 182, 186–189, 191, 195, 197, 210, 212, 217, 220–221, 255, 265–266, 268, 270
varjupaik	143
veis	271–272, 277–279
veondus, vt ka transport	146, 151, 161, 169, 171, 181, 184–185, 210, 212, 219–220, 227–233, 329, 333–335, 367, 369
veosekäive	329, 334–335, 341
viljapuu	271, 275, 277
võlg	26, 145, 191, 193, 197–198, 206–207, 236
väliskaubandus	26, 181, 235–236, 239, 253, 314
välismaailen	206
välismaalane	121, 125
välisturism	355
välisüliõpilane	66, 75
väljaanne	79, 84, 344, 348–349
väljaminekud, vt ka kulutused	112
väljavedu, vt ka eksport	181, 235, 265, 289, 290, 330, 336
väärtelu	93–94
õpetaja	65, 71, 74

õpilane	28, 56, 65–66, 69–71, 73, 151
äriregister	226–230, 234, 341
üldharidus	65, 70–71
ülikool	65, 75
üliõpilane	28, 66, 75

INDEX

<i>abortion</i>	13, 50, 57, 64
<i>accident at work</i>	136, 145–146, 149
<i>accommodated tourist</i>	15, 357–361
<i>accommodation establishment</i>	15, 357–360
<i>administrative matter</i>	89, 93–94
<i>agricultural product</i>	237, 239–240, 273
<i>agriculture</i>	39, 41, 72, 74, 146, 161, 171, 184–185, 214, 219–220, 225, 227–233, 237, 239–240, 260, 273–275, 278–280, 288, 311, 313, 318, 365, 367, 369–370
<i>aircraft</i>	244, 249, 254, 333, 335, 339, 342
<i>airport</i>	332, 342
<i>alcohol</i>	114–118, 143, 175–176, 183, 262, 293, 305
<i>apartment</i>	174, 177, 179–180, 324–327
<i>assets</i>	188, 199, 214, 216–217, 220–221, 257, 267–268, 270
<i>average monthly gross wages (salaries)</i>	33, 170–172
<i>Bachelor's study</i>	73, 75, 78
<i>balance sheet</i>	214, 217, 311, 313
<i>balance sheet total</i>	214, 217
<i>basic education</i>	14, 56, 71, 78, 157
<i>benefit upon insolvency of employer</i>	144
<i>birth</i>	13, 27, 31–33, 49–50, 53–58, 61, 64, 135, 154, 167
<i>book</i>	80, 84, 242, 247
<i>broadcast</i>	81, 85
<i>building permit</i>	317, 321
<i>bus</i>	331–334, 337–338
<i>car</i>	38, 238, 258, 332, 337–338
<i>cattle</i>	273–274, 277–279
<i>central government</i>	199, 202, 205–206, 208
<i>cereals</i>	23, 113, 116, 241, 245, 273, 275–276, 279
<i>child allowance</i>	142
<i>cinema</i>	34, 80–81, 83
<i>civil engineering works</i>	182, 308, 317, 319
<i>civil matter</i>	89, 93–94
<i>Commercial Register</i>	226–230, 234, 342
<i>commodity, see also: goods</i>	176, 237, 239–249, 254, 260, 262, 292
<i>communication</i>	113, 115–118, 146, 153, 161, 170–171, 176, 184–185, 214, 216, 219–220, 225, 227–233, 258, 260–261, 267–270, 317, 319, 344–346, 348, 358, 367, 369

<i>compulsory expenditure</i>	113–115, 119
<i>computer</i>	72, 74, 182–183, 267, 292, 294–295, 297–304, 306, 351, 354
<i>construction</i>	18–19, 30–31, 37, 40, 120, 146, 153–154, 161, 170–171, 174–177, 180, 182, 184–185, 199, 213–216, 219–220, 227–233, 237, 267, 294, 307, 311, 313, 316–319, 321–322, 344, 367, 369
<i>construction activities</i>	215, 317, 319, 322
<i>construction price index</i>	31, 174–175, 177, 179–180, 317
<i>construction production</i>	317, 319
<i>construction volume index</i>	19, 319, 322
<i>consumer price index</i>	31, 33, 113, 170, 174–177, 179, 183, 215, 258
<i>consumption</i>	31, 37–38, 41, 101, 113–114, 118, 120, 178–179, 183, 186–190, 208, 237–238, 240, 254, 310–314
<i>convicted offender</i>	89, 95–96
<i>country, see also: state</i>	30–32, 34, 37–39, 41–42, 44, 49, 68, 76, 80–81, 101–102, 120, 122, 136, 153–155, 174–175, 177, 183, 189, 200–201, 204–207, 214–216, 218, 226, 238, 250–254, 258, 263, 267, 274, 283, 293, 310, 312, 317–319, 336, 340, 344–345, 348, 351, 353, 357–359, 361, 364
<i>court</i>	56, 89, 92–94, 96, 98
<i>criminal matter</i>	89, 93, 96
<i>culture</i>	34, 86, 114–115, 117–118, 205, 261, 307, 358
<i>current assets</i>	214, 217
<i>dairy cow</i>	23, 274, 277–279
<i>death</i>	27, 31, 49–50, 53, 57–60, 64, 135
<i>debt</i>	31, 145, 199–201, 206–207, 238
<i>delivery</i>	54
<i>diploma study</i>	73, 78
<i>disabled person</i>	56, 135, 140, 142, 156
<i>discouraged person</i>	30, 155–156, 166
<i>disease</i>	50, 59, 122, 126–128, 131, 284
<i>disposable income</i>	32, 101–102, 104, 108, 183, 186, 188
<i>divorce</i>	50, 60, 62–64
<i>doctoral study</i>	33, 68, 73, 75, 78, 157
<i>domestic demand</i>	31, 183, 186–187
<i>domestic tourism</i>	15, 357–360
<i>donor</i>	122, 124
<i>economic unit</i>	223–234
<i>economically active, cp. inactive, see also: labour force</i>	153, 156, 196, 222, 224–230, 234, 264, 270, 314, 322, 342

<i>education</i>	14, 33, 56, 67–68, 73–78, 80, 101, 103, 109–110, 113, 115, 117–118, 120, 131, 146, 153–155, 157, 161, 164, 171, 176, 184–185, 200, 205, 216, 219–220, 227–233, 267–270, 352, 364, 367–369
<i>egg</i>	116, 174, 241, 245, 274, 278–279
<i>electricity</i>	30, 37–38, 40, 43, 45, 113, 161, 171, 174–176, 183–185, 219–220, 227–233, 292, 295, 297–304, 306, 308, 310–314, 317, 319, 367, 369
<i>electricity, gas and water supply</i>	146
<i>emergency care</i>	125, 131
<i>employed, see also: employee</i>	32–33, 56, 97, 103, 105, 122, 131, 153–157, 159–161, 172, 182–183, 213–217, 219, 222, 225, 232, 257, 264, 266–270, 292–294, 308, 314, 317, 322, 351, 353–354, 358
<i>employee, see also: employed</i>	32–33, 82, 85, 103, 105, 136, 146, 156, 170–172, 183, 187, 189, 192, 203–204, 217, 225, 229, 287, 299–300, 342, 351, 353, 368, 372
<i>employment</i>	16, 30, 32, 34, 68, 103, 120, 136, 144, 149, 153–155, 157, 159–160, 168, 213–215, 217–218, 225, 266, 317
<i>energy</i>	37, 40–41, 174–175, 183, 213–214, 216, 237, 282, 306, 310–314, 317
<i>enterprise</i>	31, 33, 38, 43, 46, 146, 153, 161, 172, 179–180, 182–183, 192–193, 196, 199, 202, 208, 213–222, 225–226, 228–230, 233–234, 254, 257–264, 266–270, 292–294, 308, 311, 313–314, 316–317, 319, 322, 331–335, 342, 348, 351, 353–354, 362, 364–365, 367–372
<i>enterprise group</i>	225–226, 233–234
<i>environment</i>	33, 37–38, 40–41, 43, 46, 72, 74, 90, 126–127, 205, 273, 275, 288
<i>environmental protection expenditure</i>	38, 43, 46, 205
<i>environmental tax</i>	38, 43–46
<i>equalised yearly disposable income</i>	32, 104, 108
<i>equity</i>	214, 217, 221
<i>Estonians</i>	49–50, 52–54, 60, 89, 95, 97
<i>ethnic nationality</i>	54, 60
<i>excise</i>	38, 43, 45, 200, 306–308
<i>exhibition</i>	80, 82
<i>expenditure</i>	30–31, 33, 38, 43, 82, 113–118, 120, 135–136, 141, 145, 147–149, 179, 183, 186–187, 189, 199–200, 203–205, 208, 364, 366, 368–372
<i>export price index</i>	174–175, 180
<i>exports</i>	20–21, 31, 180, 182–183, 186–187, 189, 215, 237–244, 250, 252–254, 267, 292–294, 310–311, 314, 331, 357
<i>family benefit</i>	33, 136, 142
<i>felling</i>	12, 283–285, 293
<i>fertility</i>	13, 49, 54–55

<i>film</i>	80–81, 86, 350–351
<i>final consumption expenditure</i>	30, 183, 186–188
<i>finance</i>	199, 208, 314, 317
<i>financial intermediation</i>	192, 196, 222, 225
<i>financial sector</i>	192, 195–196, 225
<i>fish farming</i>	283, 286, 288
<i>fishing</i>	45, 72, 74, 146, 161, 171, 184–185, 219–220, 227–233, 283, 288, 293, 339, 367, 369
<i>fixed assets</i>	199, 214, 216–217, 220–221, 257, 268, 270
<i>food</i>	113–118, 126–127, 146, 161, 171, 174–176, 182–185, 215–216, 219–220, 227–233, 237, 239–241, 246, 258, 260–262, 284, 292–293, 295–305
<i>forage crop</i>	273, 275–276
<i>foreign loan</i>	206
<i>foreign student</i>	68, 75
<i>foreign tourism</i>	15, 357–360
<i>foreign trade</i>	31, 183, 235–254, 314
<i>foreigner</i>	122, 125
<i>forest</i>	12, 282–285, 293, 325–326
<i>forest planting</i>	283, 285
<i>forestry</i>	72, 74, 146, 161, 171, 184–185, 219–220, 227–233, 282–283, 288, 337, 367, 369
<i>foundation</i>	199, 202, 208, 224, 226, 231, 234, 372
<i>freight turnover</i>	331, 334–335, 342
<i>fuel</i>	37–39, 41, 43, 45, 113–114, 174–175, 183, 241, 246, 254, 258, 261–262, 306, 310–314
<i>fund</i>	68, 136, 149, 192–193, 199–200, 202, 205, 208
<i>furniture</i>	237, 244, 249, 258, 295, 297–304, 337
<i>general education</i>	67, 70–71
<i>goods, see also: commodity</i>	21–22, 31, 45, 113, 115, 117–118, 120, 176, 179, 183, 186–187, 190, 203–204, 208, 215, 227–231, 237–238, 240, 242, 244, 246, 249, 253–254, 258, 260–262, 282, 331–332, 336–337, 342
<i>goods carried, see also: transport of goods</i>	331, 342
<i>government institution</i>	46, 225–227
<i>greenhouse gas</i>	37, 39, 282, 317
<i>gross claim</i>	192–195
<i>gross disposable income</i>	183, 186
<i>gross domestic product (GDP)</i>	20, 30, 40, 182, 189, 199, 214, 364
<i>gross fixed capital formation</i>	31, 186–188

<i>gross national income</i>	183, 188
<i>gross premium</i>	192–195
<i>gymnasium</i>	67, 70, 78
<i>health</i>	72, 74, 88, 90, 101, 110, 114–115, 117–118, 125, 131, 135, 141, 145–146, 153, 161, 171, 176, 184–185, 200, 205, 219–220, 227–233, 267–270, 367, 369
<i>health care, see also: medical care</i>	122–124, 131, 147, 149, 199, 202
<i>health insurance</i>	135–136, 141, 149
<i>health resort</i>	122, 125, 131
<i>heat</i>	113, 174–175, 183, 308, 310–311, 313–314, 321
<i>higher education</i>	33, 56, 67–68, 73–75, 78, 131, 154, 157, 364–365, 368, 370, 372
<i>HIV</i>	122, 126–127
<i>honey</i>	241, 245, 274, 278
<i>horse</i>	277
<i>hospital</i>	122–124, 131, 317, 319, 372
<i>household</i>	30–32, 101, 103–104, 106–108, 110, 113–120, 135–136, 141, 149, 167, 176, 183–184, 186–187, 208, 227–231, 258, 260–261, 280, 307, 311, 313–314, 327, 351, 353–354
<i>housing</i>	31, 64, 101, 113–118, 141, 147, 149, 167, 176, 324, 327–328
<i>hunting</i>	282, 284, 287–288
<i>import price index</i>	174–175, 180
<i>imports</i>	22, 31, 180, 183, 186–187, 189, 200, 237–240, 245–249, 251–254, 293, 310–311, 314, 331
<i>inactive, cp. economically active</i>	56, 97, 103, 105, 153, 155–157, 165–166
<i>incapacity for work</i>	135, 137–138, 140–141, 147, 155
<i>incarcerated person</i>	89, 95–96, 98
<i>incidence rate</i>	122, 127–128
<i>income</i>	30–32, 82, 101–102, 108–110, 135, 183, 187–189, 200, 219, 225, 283, 317, 357
<i>industrial design</i>	371
<i>industry</i>	238, 240–242, 245, 247, 292–294, 307, 310–311, 313, 364, 371
<i>inequality</i>	101–102, 108, 110
<i>infant mortality</i>	50, 58
<i>information technology</i>	34, 350, 354
<i>insurance benefit upon lay-off</i>	144, 149
<i>integrated Bachelor's/Master's study</i>	73, 75
<i>interest</i>	324, 327–328
<i>Internet</i>	113, 258, 344–346, 350–354, 358

<i>investment</i>	30–31, 43, 120, 183, 189, 199, 214–217, 220–221, 257, 267–268, 270, 364
<i>labour force, see also: economically active</i>	103, 107, 110, 136, 153, 155–158, 167, 174, 176–177, 179, 354
<i>labour market</i>	30, 32–34, 136, 145, 149, 153–154, 167–168
<i>leasing</i>	192, 196, 220–221
<i>legal register</i>	224, 234
<i>liabilities</i>	192, 195, 199, 214, 217, 224
<i>life expectancy</i>	49, 52
<i>live birth</i>	13, 27, 49–50, 53–58
<i>livestock</i>	277–279
<i>loan</i>	196, 199–201, 206, 324, 327–328
<i>local government institution</i>	225–227
<i>long-term unemployment</i>	30, 32, 103, 107, 153–155
<i>loss</i>	103, 135, 137, 216, 218–219, 268, 270, 311, 313
<i>manufactured article</i>	239, 244, 249
<i>manufacturing</i>	30, 72, 74, 136, 146, 153–154, 161, 171, 174, 176, 182, 184–185, 190, 213–216, 219–220, 225, 227–233, 238, 257, 292–308, 367, 369, 371
<i>marriage</i>	50, 56, 60–62, 64
<i>Master's study</i>	68, 73, 75, 78
<i>medical care, see also: health care</i>	64, 122, 124
<i>metal</i>	41, 153, 215, 239–240, 242–244, 246, 248, 258, 292, 294–295, 297–304, 307, 344
<i>migration</i>	27, 31–32, 34, 49, 52–53, 64, 131
<i>milk</i>	23, 116, 237, 241, 245, 273–274, 278–279, 293, 305
<i>mineral resource</i>	46
<i>mining</i>	37, 40, 146, 161, 171, 174, 176, 182, 184–185, 213, 219–220, 227–233, 292, 295, 297–304, 311, 313, 335, 337, 367, 369
<i>misdemeanour</i>	93–94
<i>mobile phone</i>	345, 351
<i>mortality</i>	58, 131, 135
<i>motor gasoline</i>	45, 311, 313
<i>motor trade</i>	216, 257–259
<i>multiple birth</i>	54
<i>museum</i>	33–34, 80, 82–83, 86, 372
<i>national accounts</i>	182, 189–190, 208, 254
<i>natural increase</i>	31, 49, 53
<i>net borrower</i>	183, 186, 188
<i>net lender</i>	183, 186, 188

<i>net profit</i>	216–219, 257, 267–268, 270
<i>net taxes on products</i>	184–185, 189–190
<i>newspaper</i>	80, 242, 247
<i>non-profit association</i>	172, 224–227, 231, 234
<i>Non-Profit Associations and Foundations Register</i>	234
<i>non-profit institution</i>	184, 186–187, 224, 226
<i>non-resident</i>	20, 215–216, 292–293, 303–304
<i>non-residential building</i>	30, 317–319, 321, 325–326
<i>offence</i>	34, 88–95, 97–98
<i>oil shale</i>	37–38, 40, 237, 295, 297–300, 302–304, 306, 310–311, 313–314, 335
<i>orchard</i>	273, 275, 277
<i>output, see also: production</i>	174–176, 179, 183, 189–190, 213, 238, 292–294
<i>ownership</i>	77, 120, 234
<i>parental benefit</i>	33, 142
<i>passenger</i>	38, 258, 331–339, 342
<i>passenger traffic volume</i>	331–332, 334
<i>passenger transport</i>	331, 333–334, 342
<i>patent</i>	364–365, 371
<i>patient</i>	122, 124, 128
<i>peat</i>	295, 297–304, 306, 310–311, 313–314, 335, 337
<i>penal institution, see also: prison</i>	89, 95–96, 98
<i>pension</i>	102, 108–109, 135–139, 155, 158–160, 162–163, 165–168, 192–193, 195
<i>pensioner</i>	97, 103, 105, 135, 137–139, 149, 156
<i>performance</i>	80, 83
<i>personnel expenses</i>	215–216, 218–219
<i>physician</i>	64, 122–125, 131
<i>pig</i>	274, 277, 279
<i>plantation</i>	273–275, 277
<i>pollution</i>	38, 43, 46
<i>population</i>	12, 16, 32, 49–52, 64, 68, 76–78, 86, 89, 101–103, 109–110, 120, 123, 131, 135, 153, 155–157, 159, 165–167, 172, 179, 196, 222, 225, 264, 270, 314, 322, 342, 354, 364
<i>port</i>	332, 336–337
<i>potatoes</i>	24, 116, 174, 273, 275–276, 279
<i>poultry</i>	274, 277–278
<i>poverty</i>	32, 101–110, 135

<i>preprimary education</i>	67, 69, 77–78
<i>preschool institution</i>	67, 69
<i>price index</i>	31, 33, 113, 170, 174–177, 179–180, 183, 215, 258, 308, 317
<i>primary education</i>	70, 78, 157
<i>primary energy</i>	40
<i>printed matter</i>	84, 86
<i>prison, see also: penal institution</i>	89, 98, 131, 143
<i>private educational institution</i>	70
<i>private enterprise</i>	264, 270, 308, 322
<i>private person</i>	321–322
<i>probationer</i>	97–98
<i>producer price index</i>	174–176, 179, 308
<i>production, see also: output</i>	20, 23–24, 30, 33, 37–38, 40–41, 46, 81, 85–86, 131, 183, 187, 189–190, 200, 213–216, 237, 273–279, 288, 292–300, 308, 310–313, 317, 328, 364
<i>production (in culture)</i>	80, 83
<i>productivity</i>	30, 33, 182–183, 215–216, 257, 267, 278, 283
<i>professional higher education</i>	68, 73, 75, 78
<i>profit</i>	186–187, 214, 216, 218, 226–227, 257, 267, 364–365, 368–370, 372
<i>property</i>	88–90, 95, 97, 192, 195, 200, 324, 364, 371
<i>public services</i>	205
<i>publication</i>	80, 84
<i>purchase-sale transaction</i>	324–328
<i>rail, see also: railway</i>	314, 331, 333–335, 342
<i>railway, see also: rail</i>	244, 248–249, 331, 333–334, 338, 340, 342
<i>real estate</i>	31, 120, 146, 161, 170–171, 182, 184–185, 214, 216–217, 219–220, 225, 227–233, 266–270, 323–328, 367, 369
<i>real wages</i>	33–34, 170
<i>recycling</i>	37–38, 41
<i>reforestation</i>	12, 283, 285
<i>Register of Taxable Persons</i>	226, 228, 234
<i>registered immovable</i>	324–326, 328
<i>rent</i>	113, 266
<i>repair</i>	38, 113, 120, 146, 161, 171, 174–176, 180, 182, 184–185, 215, 219–220, 227–231, 233, 257–258, 260–261, 295, 297–304, 317, 319, 322, 367, 369
<i>repair and reconstruction work price index</i>	174–176, 180
<i>research and development (R&D)</i>	33, 266, 364–372

<i>researcher</i>	364–365, 367
<i>residential building</i>	30, 317–320, 325–326
<i>retail sales</i>	258, 261–262, 264
<i>retail trade</i>	146, 161, 171, 180, 184–185, 220, 228–229, 231–232, 257–261, 263, 369
<i>rural area</i>	49, 67, 69, 113–114, 117, 153, 321, 350, 352
<i>safety</i>	205, 342
<i>sale, see also: sales</i>	258, 261–262, 267, 308, 316, 364
<i>sales, see also: sale</i>	20, 179, 182, 199–200, 203–204, 215–216, 225, 258, 267–268, 292–294, 301–304, 308, 317, 322
<i>school for children with special needs</i>	70
<i>secondary education</i>	14, 56, 67, 71, 78, 157, 164, 350, 352
<i>service</i>	31, 33, 38, 72, 74, 89–90, 97, 101, 113, 115, 117–118, 124, 131, 135–138, 142–143, 145, 149, 153, 171, 174, 176, 179, 183, 186–187, 190, 192–193, 195, 203–204, 208, 213–216, 220, 227, 229–230, 233, 266–270, 319, 332, 339, 342, 344–345, 348, 350–351, 357–358, 362, 371
<i>service activity</i>	146, 153, 161, 170–171, 184–185, 192–193, 195, 213–214, 216, 219–220, 225, 227–233, 265–270, 367, 369
<i>sheep</i>	274, 277–279
<i>shelter</i>	143
<i>ship, see also: vessel</i>	244, 249, 332–333, 336–339, 342
<i>social benefit</i>	135, 142, 147, 149, 203–204
<i>social contributions</i>	135, 170, 200, 203–204
<i>social exclusion</i>	101, 103, 110, 147, 149
<i>social protection</i>	133–150, 200, 205
<i>social protection expenditure</i>	136, 149, 200
<i>social transfers</i>	102, 108–109
<i>social work</i>	146, 171, 184–185, 219, 227, 229–230, 232–233, 267–270, 367, 369
<i>sole proprietor</i>	196, 222, 224–230, 234
<i>sown area</i>	24, 273, 275
<i>state, see also: country</i>	33, 37, 64, 77, 81–83, 86, 89–91, 101, 110, 135, 138, 149, 170, 172, 174, 199–202, 208, 222, 226, 230, 234, 238, 250–251, 254, 264, 270, 283, 288, 308, 310, 322, 332–333, 344, 346, 350–351, 361
<i>State Register of State and Local Government Agencies</i>	234
<i>Statistical Profile</i>	192–193, 224, 226–231, 234
<i>stillbirth</i>	50, 54, 57–58
<i>student</i>	14, 33, 56, 67–68, 70, 75, 153
<i>student in higher education</i>	33, 75

<i>subsidiary</i>	199, 208, 225–226, 234
<i>subsidy</i>	37, 136, 145, 187, 203–204
<i>substitute home</i>	142–143
<i>tax burden</i>	38, 200, 203
<i>taxes</i>	38, 45, 187, 199–200, 203–204, 213, 218, 254, 264, 270, 308, 314
<i>teacher</i>	67–68, 71, 74
<i>telecommunication</i>	214, 216, 267, 344, 346, 348
<i>television</i>	81, 85, 248, 344, 347, 351
<i>theatre</i>	80, 83, 86
<i>tobacco</i>	114–118, 175–176, 215, 241, 246, 258, 260–262
<i>tourism</i>	282, 357–358, 362
<i>tourist (overnight visitor)</i>	15, 80, 357–360, 362
<i>trade</i>	30, 213–216, 219, 225, 227, 230, 233, 237–238, 252, 254, 257–259, 264, 317, 362, 367
<i>trade mark</i>	371
<i>traffic</i>	38, 90, 192, 331–333, 335–337, 342
<i>traffic accident</i>	333, 340–342
<i>transit</i>	331–332, 336
<i>transport</i>	30, 38, 45, 72, 74, 113–118, 146, 153, 161, 170–171, 176, 182, 184–185, 214–216, 219–220, 227–233, 282, 293, 311, 313–314, 319, 331–335, 339–340, 342, 367, 369
<i>transport equipment, see also: vehicle</i>	183, 237, 240, 295, 297–304
<i>transport of goods, see also: goods carried</i>	331, 334, 336, 342
<i>tuberculosis</i>	122, 126–129, 131
<i>turnover</i>	124, 215–219, 225, 237, 257–259, 263, 267–269, 317, 331, 342
<i>unemployed</i>	30, 32–33, 56, 97, 102–103, 105, 107, 136, 144–145, 149, 153–157, 162, 164–165, 213
<i>unemployment</i>	17, 30, 32, 34, 101–102, 110, 135, 144–145, 147, 149, 153–157, 163–165
<i>unemployment allowance</i>	144–145
<i>unemployment insurance</i>	136, 144, 149
<i>unit labour cost</i>	183
<i>university</i>	75
<i>urban area</i>	67, 69, 113–114, 117, 153, 321, 350, 352
<i>utility model</i>	371
<i>value added</i>	30, 33, 182, 184–185, 189–190, 192, 195, 200, 214–219, 257, 264, 266–268, 270

<i>vegetables</i>	113, 116, 241, 243, 245, 247, 273, 275–276, 279, 295, 297–304
<i>vehicle, see also: transport equipment</i>	38, 45, 146, 161, 171, 183–185, 192, 195, 215–216, 219–221, 227–231, 233, 244, 249, 257–258, 260–262, 267, 295, 297–304, 331–332, 337–338, 342, 367, 369
<i>vessel, see also: ship</i>	244, 254, 333, 336, 339
<i>visitor</i>	80, 357
<i>vocational education</i>	14, 67–68, 71–73, 78, 157
<i>volume index</i>	19, 262, 308, 319, 322
<i>wages and salaries</i>	33, 102–103, 170–172, 187
<i>waste</i>	37–43, 46, 161, 171, 176, 184–185, 219–220, 227–233, 241–242, 246–247, 260, 310, 313, 319, 367, 369
<i>wholesale</i>	146, 161, 171, 180, 184–185, 215–216, 219–220, 227–233, 257–258, 260–261, 367, 369
<i>wholesale trade</i>	216, 257–260
<i>wild game</i>	287
<i>wood</i>	37, 153, 213, 215–216, 237, 239, 242, 247, 282–283, 292–293, 295–304, 306, 310–313, 337
<i>working-age population</i>	156, 167
<i>yield</i>	23, 273–274, 276–278

Märkide seletus

Explanation of symbols

...	andmeid ei ole saadud või need on avaldamiseks ebakindlad / <i>data not available</i>
..	mõiste ei ole rakendatav / <i>category not applicable</i>
-	nähtust ei esinenud / <i>magnitude nil</i>
x	andmete avaldamist ei võimalda andmekaitse põhimõte / <i>data are confidential</i>
0/0,0	näitaja väärthus alla poole kasutatud mõõtühikust / <i>magnitude less than half of the unit employed</i>
M/M	mehed/ <i>males</i>
N/F	naised/ <i>females</i>
K/T	kokku/ <i>total</i>
EL-27	Euroopa Liidu 27 liikmesriiki
EU-27	27 Member States of the European Union
EMTAK	Eesti majanduse tegevusalade klassifikaator (põhineb Euroopa Ühenduse majandustegevusalade statistilisel klassifikaatoril NACE)
EMTAK	<i>Estonian Classification of Economic Activities (based on NACE – the Statistical Classification of Economic Activities in the European Community)</i>

Väärtuste koondandmed võivad ümardamise tõttu liidetavate väärtuste summast erineda.

Due to rounding, the totals of values may not equal the exact sum of the values.

As used in this publication, “ton” means “metric ton”, except for the transport chapter where “tonne” is used in the same meaning.

Euroopa Liidu (EL) riigid (seisuga 31.12.2012): Austria, Belgia, Bulgaaria, Eesti, Hispaania, Holland, Iirimaa, Itaalia, Kreeka, Küpros, Leedu, Luksemburg, Läti, Malta, Poola, Portugal, Prantsusmaa, Rootsi, Rumeenia, Saksamaa, Slovakkia, Sloveenia, Soome, Suurbritannia, Taani, Tšehhi, Ungari.

Euroala riigid (seisuga 31.12.2012): Austria, Belgia, Eesti, Hispaania, Holland, Iirimaa, Itaalia, Kreeka, Küpros, Luksemburg, Malta, Portugal, Prantsusmaa, Saksamaa, Slovakkia, Sloveenia, Soome.

Majandusliku Koostöö ja Arengu Organisatsiooni (OECD) riigid: Ameerika Ühendriigid, Austraalia, Austria, Belgia, Eesti, Hispaania, Holland, Iirimaa, Israeel, Island, Itaalia, Jaapan, Kanada, Korea, Kreeka, Luksemburg, Mehhibo, Norra, Poola, Portugal, Prantsusmaa, Rootsi, Saksamaa, Slovakkia, Sloveenia, Soome, Suurbritannia, Šveits, Taani, Tšehhi, Tšiili, Türgi, Ungari, Uus-Meremaa.

Sõltumatute Riikide Ühenduse (SRÜ) riigid: Armeenia, Aserbaidžaan, Kasahstan, Kõrgõzstan, Moldova, Tadžikistan, Türkmenistan, Ukraina, Usbekistan, Valgevene, Venemaa.

European Union (EU) countries (as at 31 December 2012): Austria, Belgium, Bulgaria, Cyprus, Czech Republic, Denmark, Estonia, Finland, France, Germany, Greece, Hungary, Ireland, Italy, Latvia, Lithuania, Luxembourg, Malta, Netherlands, Poland, Portugal, Romania, Slovakia, Slovenia, Spain, Sweden, United Kingdom.

Euro area countries (as at 31 December 2012): Austria, Belgium, Cyprus, Estonia, Finland, France, Germany, Greece, Ireland, Italy, Luxembourg, Malta, Netherlands, Portugal, Slovakia, Slovenia, Spain.

Member countries of the Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD):

Australia, Austria, Belgium, Canada, Chile, Czech Republic, Denmark, Estonia, Finland, France, Germany, Greece, Hungary, Iceland, Ireland, Israel, Italy, Japan, Korea, Luxembourg, Mexico, Netherlands, New Zealand, Norway, Poland, Portugal, Slovakia, Slovenia, Spain, Sweden, Switzerland, Turkey, United Kingdom, United States of America.

Member countries of the Commonwealth of Independent States (CIS): Armenia, Azerbaijan, Belarus, Kazakhstan, Kyrgyzstan, Moldova, Russia, Tajikistan, Turkmenistan, Ukraine, Uzbekistan.